

Lehoczky Tivadar
Világháborúnk
III–IV. rész

A II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola
Lehoczky Tivadar Társadalomtudományi Kutatóközpontjának
forráskiadványa

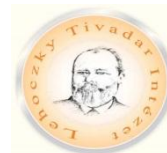

Lehoczky Tivadar
VILÁGHÁBORÚNK

III–IV. rész

A II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola
Lehoczky Tivadar Társadalomtudományi Kutatóközpontjának
forráskiadványa

Szerkesztette:
Csatáry György – Molnár Ferenc – Orbán Melinda

„RIK-U” Kiadó
Beregszász – Ungvár
2016

УДК: 94(100)'1914'
ББК: 63.3(4УКР)615
L – 44

Lehoczky Tivadar *Világháborúnk* című naplója az I. világháború több mint egy évének (1914. július 31 – 1915. október 31.) eseményeit vázolja fel a tudós korabeli tapasztalatai alapján. Leírja a nemzetközi és a helyi eseményeket. Foglalkozik többek között az orosz és az olasz frontokon végbement eseményekkel, a katonák és foglyok személyes sorsával, a segélyezések menetével.

A két kötet közreadása reményeink szerint hozzájárul vidékünk és általában az I. világháború történetének tisztázásához.

Készült a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola
Lehoczky Tivadar Társadalomtudományi Kutatóközpontja műhelyében.

Szerző:

Lehoczky Tivadar

Szerkesztette:

Csatáry György – Molnár Ferenc – Orbán Melinda

Tördelés: *Molnár Ferenc*

ETO-besorolás: *Illés Enikő, Gönczy Katalin*

Borítóterv: *Dobos Sándor*

A kiadásért felel: *Orosz Ildikó, Csatáry György*

*A kiadvány előkészítését a Bethlen Gábor Alap,
megjelenését az MTA Domus Kuratóriuma támogatta.*

ISBN 978-617-7404-22-3

© *Lehoczky Tivadar, 1914–1915*

© *Csatáry György, Molnár Ferenc, Orbán Melinda, 2016*

„RIK-U” Kiadó, Ungvár

Nyomdai munkák: Kálvin Nyomda, Beregszász, Kossuth tér 4.

Felelős vezető: Lacz Csilla

TARTALOM

Előszó (Csatáry György).....	7
Világháborúnk. 1914. I. rész.	15
Világháborúnk. 1914. II. rész.....	163
Világháborúnk. 1914–1915. III. rész.	347
1915. évi háborúnk. IV. rész.	523
Személynévmutató	775

VILÁGHÁBORÚNK. 1914–1915.
III. RÉSZ.

Világháborunk
1914, 1915.
III. rész.
Írta
Lehozky Jivadar
Munkács.

1915

Folytatom jó reménnyel Istenbe vetett bizalommal a további napi eseményeket. Amint most hetek óta borult az ég, s a folyvást ömlő eső bizonyára megnehezíti a hadjárást, úgy gondolom, hogy majd nemsokára a természet rend szerint jóra változik minden, s az év lejártakor el fogjuk általán mondhatni, hogy Post nubila Phoebus! Ború után derű. Adja Isten, hogy úgy legyen!

- Orosz harctér. Január 1-jén vezérkarunk azt jelenti az orosz harctérről, hogy a Kárpátokban és Bukovinában tovább folynak a harcok, ezek tegnap nem változtatták meg a helyzetet. A Biala szakaszon Tarnovtól délre az ellenségnek a nap folyamán éjszaka intézett támadásait, súlyos veszteségeket okozva visszaverték. Csapataink ez alkalommal 2000 oroszot fogtak el és hat új fegyvert zsákmányoltak. Német hivatalos jelentés szerint pedig a Visztulától északra erős köd akadályozza a hadműveleteket.
- Varsó. Azt írják, hogy a keleti front határon, a Visztulától délre, a Bzurától és Ravkától keletre egyre jobban és gyorsabb léptekkel közeledik a helyzet a megérlelődés felé. A gyűrű mely Varsót fogja félkörben körülölelni, egyre szűkebbre szorul, s így a döntés a Varsó előtti harcokban egyre közeledik. Ezt nagyon is óhajtjuk, mert akkor talán Felső Kárpátaljunk Lemberggel együtt fölszabadul, s mi is szabadabban lélegzünk itt. December 30-án német ezredek tízszer tettek rohamot az orosz lövészárkok ellen Sochacev környékén, melyeket az orosz hadvezetőség bevehetetlennek tartott s végre kiverte onnan az orosz gyalogságot véres élet halál harc közben.
- Foglyok. A Németországban lévő hadifoglyok száma 8138 tiszt és 577875 közember. Ezek közül francia 3459 tiszt (7 tábornok) és 215905 közember, orosz 3575 tiszt (18 tábornok) és 306294 közember. Belga 612 tiszt (3 tábornok) és 36852 közember, angol 492 tiszt és 18821 közember.
- Vereckei hadjáratok. Minket most leginkább érdekel az Alsóverecke körül folyó harc, mely a Kárpátokban kétségtelen hevességgel folyik mindkét részről és a hegyek miatt brutálisan nehéz körülmények között. Alsóvereckén a télen át is sokáig tartózkodva György bajor királyi herceg, ki a Linsingen hadseregében, mint őrnagy s közvetlenül

Bothmer bajor főparancsnok hadtestében szolgált. Ő az uradalmi majorban Bothmer meg a görögkatolikus lelkésznel szállásolt. Az oroszok az egész déli arcvonalon megerősítették csapataikat. Elkeseredetten indítanak támadásokat az osztrák-magyar csapatok ellen, hogy birtokukba kerítsék a szorosokat és jobb hadállapotba jussanak a Latorca völgyében. A csata ezen a vidéken már két hete dúl. December 27-én, mint írják a Latorca vize befagyott. Az oroszok erre a folyó jegét több mint két kilométer hosszúságban feltörték, hogy csapatainkat az átkelésben megakadályozzák. A rákövetkezett estére azonban a folyó megint annyira befagyott, hogy egyes helyeken át lehetett rajta kelni. A folyó jegén eközben ütközeteket is vívtak. Ezeket olvasom a hírlapok tudósításaiból. Eszerint ott fent a Verhovinán a Latorca megáradt, különben, mint ismerem, rendes időben az oly keskeny, köves és csekély mélységű, hogy egészen Hársfalváig bárhol könnyen átjárható. A folyó fent az Ungi határ hegyaljban Laturka (Latorcafő) községnél kezdődik s Alsóvereckénél lefolyva a Pudpolóci (Veresszállási) szakasznál a Zsdenyovai folyóval egyesül, s így nagyon keskeny völgyben Kisanna (Anvica) falunál befelé foly, hol Hársfalvától azután tágasabb völgyön s több hegyi csermely, s patakkaal gyarapodva tekintélyesebb alakban Munkács városa alá kerül mintegy 70-80 kilométernyi utat megtévén.

Az Uzsoknál december 30-án megvert orosz csapatok a hegyek gerincein át Alsóvereckéig menekültek, hol ismét az ott elhelyezett hadainkra akadtak, melyek Vezérszállás körül és Latorcafői völgyben tanyáznak, s folytonos harcban vannak velük. Ez utóbb nevezett völgyben Bagolyháza nevű rutén falu magaslatán még 1848-i forradalmi hadjáratunk óta épen áll honvédjeink által akkor is oroszok ellen egy csinosan emelt ágyútelep. Most is használhatják fel csapataink.

Orosz a
Kárpátok-
on.

Az oroszok már négy hónapja tesznek kísérletet arra, hogy az Erdős-Kárpátokon át hazánkba, Magyarországra betörjenek. A Sáros megyétől kezdve Máramaros végéig terjedő 402 méter hosszú vonalon többször jelentek meg fegyveres tömegek, de mindannyiszor visszaverték védőcsapataink. Csak most utóbb tudtak két ponton: Ökörmezőnél és Alsóvereckétől nyugatra a Latorca legfelső vidékén tartósabban átlépni hágónk határát. Mint föntebb is érintém, hosszú ideje, hogy Verecke tájára benyomult, s ott dacol csapatunkkal, holott úgyszólván körülvették bekeríték az ittenieket, mert csapataink egy nagy része fent a Beszkid hegység

Gróf
Schön-
born
kirándulá-
sa.

gerincén, sőt annak túlsó lejtőin áll, míg a másik hatalmas fele innenső alantabb területen csatakészen van elhelyezve. Mi tehát az akadálya egy döntő támadásnak, én, ki távolról szemlélem a mozzanatokot, nem vagyok képes megfejteni. De annak most már minél előbb meg kellene történnie. Éppen így Ökörmező táján is, hol hasonló viszonyok vannak. Mint hallám, január 3-án, vasárnap, midőn e sorokat írom, meg fog történni Vereckénél a döntő ütközet. Evégett gróf Schönborn Károly Frigyes ma el is indult Mihajlovics Árpád századossal arra a vidékre, mégpedig a (gróf Schönborn kirándulója) Vicsai és Latorcai völgyek között álló 575 méter magas „Schönborn” nevű hegyre, hogy onnan az ütközet lefolyását szemlélhesse. Adja Isten, hogy onnan jó hírrel térjen vissza. Kár, hogy az égboltozat teljesen borult és reggel óta esik. Mi talán akadályozni fogja a harc lefolyását. Az említett hegy vonalától, mint emlékszem teljes kilátás nyílik a Beszkid határ hegy egész területére, Verecke, Latorcafő, Határszeg, Kiszolyva, Zúgó, Vezérszállás és a Máramaros felé nyúló havasokra. Száz és száz kisebb nagyobb hegycsúcsra és szakadékra, melyek mérföldekre elnyúlnak, s elképzélhetetlen panorámát alkotnak.

Uzsok.

Mi itt Munkácson csakugyan azt hittük, hogy a mai nagy esőzés, s ott fent a Verhovinán talán a ködös ború is akadályozni fogja az ütközetet, de csalódtunk, mert délután 1 és 3 óra között hallottunk ágyúlövéseket, melyeknek jelentőségéről s a lehető csata lefolyásáról közelebbi adatunk még nincsenek. Ellenben magán hírek szerint ott fenn nem a legjobban állnak ügyeink, mennyiben az uzsoki szorosnál harcoló csapataink a túlnyomó ellenséges erők elől az elfoglalt gerinc magaslatokról ismét visszavonulni kényszerültek. Úgy látjuk, hogy az ottani határhegyek csúcsain roppant nagy számban tartózkodó oroszoknak most már nem egyéb a céljuk, mint a Magyarország elleni invázió. Ami pedig, ha nekik sikerülne, itt a síkon, a Dunáig terjedő rónaságon, nagy veszedelmet jelentene Monarchiánknak. Már a közelünkben a Kárpátok s a Beszkidek körül folyó harcoknak is nagyon érezzük itt a hátrányos hatását. Az ínség és drágaság, azontúl emelkedés, főleg azért is, mert felülről naponként bejönnek Munkácsra a tápintézők, intendánsok számos katona kocsiban, melyekre a kereskedőktől rekvirált élelmiszereket, lisztet, főzeléket, kávé, cukrot, rumot, naftát s egyéb árukat felraknak s a táborba vitték, míg mi a megmaradottakat drágán fizetjük. Így egy kiló liszt most

90 fillér s 1 liter petróleum, mely csak néha kapható, 1 korona s így tovább. S mi lenne akkor, ha az ellenség az éhes ezredek elárasztanák a vidéket s teljesen elzárnák a közlekedést, a módját annak, hogy kereskedőink ily árukat beszerezzenek. Most még bízunk fő vezetőink bölcsességében s mi legfőbb tehetségében! Talán megszabadulunk a fenyegető veszedelemtől. Az is különös, hogy az itteni kárpátaljai 55. hadosztályunk, mely Felsőgerebenben szállásolt, Munkácsról apró részletekben szerzi be az árucikkeket, ahelyett, hogy Budapestről vagy máshonnan nagyban szállíthatná szükségleteit s minket így megkímélne.

Helyzet a francia belga határon is csak lassan, tempósan folynak a hadiesemények. Az angolok bizakodva abban, hogy flottájukkal és gazdasági erőikkel fogják ellensúlyozni a németek hadi működését, most újabban hat hadsereget alakítottak, melyek mindegyike három hadtestből áll. Tábornokai: Haig, Smith Dorrien, Hunter, Russdle, Jantlansilten és Bruce Hamilton. A franciák is tesznek erőltető védekezést, mindamellet a szövetségesek közül egyik sem képes célját elérni, nem képesek angol segítség dacára saját földjükről és Belgiumból elűzni a németeket. Az oroszok sok-sok milliós hadseregükkel nem képesek Sziléziába és Posenbe nyomulni, sőt legféltettebb városukat, Varsót kénytelenek immár védelmezni. Sajnos az, hogy a németek, bár öt hónapi véres harcokkal nagy műveleteket tettek, szintén csak lassan, lépésről-lépésre haladhatnak a franciák és angolok legyőzésében.

Törökök. A törökök Kaukázusban erősen nyomulnak előre Palesztina déli részéből tízezer török katona érkezését várják. December 19-én Medinából Kairóba hozták a szent zászlót is, ami nem egyéb, mint a régi zászlórúdra alkalmazott új lobogó. Egyiptomban erősen harcolnak, úgy a Szezei-csatorna környékén is. Mégis csak a félhold is nyom valamit a latban. A török sereg bevonult már Ardagonba, a határtól a Kaukázus belsejében 80 kilométernyire fekvő városok, hol december 29-én az orosz hadtest megfutamította s nagy mennyiségű hadiszert és trént zsákmányolt. Ugyanakkor a török csapatok perzsa törzsekkel egyesülve, Meyanduwab mellett 50 kilométernyire, északkeletre Sandschbulakból négyezer orosz megverték és hat ágyút s egyéb hadiszert elvettek. Győzelmesen hadakoztak a törökök az Olty folyó völgyében is Tansker és Tiskerd kerületekben. Evzerumba

600 orosz foglyot szállítottak. A törökök hét hadsereggel nyomulnak előre. Ardagonon kívül megszállták, Sarikamis községet és útban vannak Kars felé. A visszavonuló oroszok Kaukázusban negyven községet perzseltek fel. A törökök 15 hadtestéből 7 operál Kaukázusban, ahol az oroszok 10 hadtesttel harcolnak. Trákiában 6 török hadtest maradt és két hadtest működik Egyiptom ellen. A szent háborúhoz 300 millió mohamedán csatlakozott.

Január 4. Az orosz harctérről ma jó hírek érkeztek. Vezérkarunk január 3-ról jelenti, hogy az ellenség ismételt kísérletei, hogy arcvonalunkat Gorlicétől nyugatra és északnyugatra áttörje, az ellenség súlyos veszteségei mellett újra megghiúsultak. E harcok közben, amelyek egész napon át folytak Gorlicétől délre rohammal bevettünk egy magaslatot, amely erős vetélkedés tárgya volt. Egy ellenséges zászlóaljot megsemmisítettünk, egy törzstisztet és 850 főnyi légénységet elfogtunk és két géppuskát zsákmányoltunk, a hadizsákmány közt van az ellenség egy repülőgépe is, amelyet lelőttünk. Az arcvonal többi részén különös esemény nem történt.

A német nagy főhadiszállás pedig január 3-ról közli, hogy Kelet-Oroszországban és Lengyelország északi részében nincs változás. Lengyelországban a Visztulától nyugatra csapatainknak több napi kemény küzdelem után sikerült az orosz főhadiszállásnak különösen jól megerősített támaszpontját Borzymovot elfoglalni, eközben ezer oroszot foglyul ejtettünk, 6 géppuskát zsákmányoltunk. Három éjjeli támadásban kísérelték meg az oroszok Borzymov visszafoglalását, de sikertelenül. Ravkától keletre is támadásunk lassan előbbre jutott.

Orosz foglyok nyilatkozata.

Sátoraljaújhelyen át ezerötszáz orosz fogoly vonult át. Ezek mondták a velük beszélőknek: „hogyan az egész orosz hadseregben egy az elhatározás: nem akarnak tovább harcolni. Ha nem fordul jobbra a dolog, úgy ezredszámmra foglyuk megadni magunkat, ahol csak módunk lesz erre.”

Úgy látszik, hogy a sikertelen harcoknál folyton csakugyan befészkelte magát az orosz katonák lelkébe a szellemi betegség járványossága, a tömegpszichózis, melyre az orosz néplélek könnyen hajlik.

Tengeri harc.

Két nagy ellenséges hajó elsüllyedését hirdetik a lapok. Éppen újév január 1-jén reggeli 3 órakor egyik német tengeralattjáró hajó az angol csatornában (Calais és Dover között, hol 1889. évben jártam) nem messzire Plymouthól torpedólövessel elsüllyesztette a Formidable angol sorhajót. 500-nál több matróz és katona veszett el. A tengeralattjáró hajót angol torpedós hajók üldözőbe vették, a hajó azonban nem szenvedett sérülést.

Úgyszintén akkor az Adriai-tengeren Valdun közelében a XII. számú tengeralattjáró hajónk kitűnően lanszirozott torpedója elsüllyesztette a francia földközi flotta vezérhajóját, a Courbet nevű nagy francia dreadnoughtot. A torpedólövés az Otrantói vizeken történt s Valdun felé menekülésében süllyedt el. Otranto Cattarotól 250 kilométernyire van. Itt cirkált a francia és angol negyven egységből álló flotta s minden éberségük dacára tudott a mi tengeralattjáró hajónk a francia hajók közé furakodni és két torpedót a nagy francia hajó derekába lőni. Azonnal üldözni kezdték, de még eközben tudta az egyik francia hajót a Bernvilli-t is elsüllyeszteni. Bravó!

Kárpátok hadai.

Furcsákat hallottam ma a sub rosa egyéntől. Azt, hogy a Kárpátok mentében az ellenfél részéről 24 ezernyi rendes sereg áll, míg a miénk alig 4-5 ezer főre megy s ennek is nagy részét magyar népfelkelők és lengyel landsturmok képzik, kiket magyar bakáink öreg lajstomoknak neveznek. Ágyú van ugyan elég, de a fedezete elégtelen. Rendes sorkatonaság és lovasság kevés. A népfelkelők kizárólag Werudl puskával ellátvák. S így valóban csak a jó Isten oltalmaz minket. Hadaink itt mozgó csapatokat képeznek. A szükséghez képest hol Uzsokon, hol Vereckén, hol Toronyán jelentetnek meg s ott működnek. Vezetőink bíznak a Varsó felé nyomuló német és a mi nagy seregünkben, melynek esélyeihez a kárpáti orosz különítmény is alkalmazkodik.

Hadifoglyok és a pápa.

Az összes hadviselő államok kimutatásaiból megállapítható, hogy a tisztekkel együtt eddig összesen 1179800 katona volt hadifogságban. Természetes, hogy ezek között sok alkalmatlan is lehet. Miért is XV. Benedek római pápa folyó évi január hó 2-án táviratot intézett Vilmos császárhoz, melyben a keresztényi felebaráti szeretet érzelmében bízva kérte őt, hogy fejedelmi nagylelkűség cselekedetével zárja le az elmúlt esztendőt, és kezdje el az újat azzal, hogy fogadja el javaslatát, hogy a jövőben a hadviselő államok között a hadiszolgálatra alkalmatlannak

tekinthető hadifoglyok kicseréltesenek. Erre Vilmos császár rögtön azt válaszolta, hogy köszöni őszentsége táviratát és biztosítja őt, hogy javaslata, amely a hadiszolgálatra alkalmatlan foglyok sorsának enyhítését célozza, teljes rokonszenvével találkozik s ama keresztényi felebaráti szeretet, amely ezt a javaslatot sugallja, teljesen megfelel az ő meggyőződésének és óhajának. Hasonló módon válaszolt a mi királyunk is a pápának hozzá intézett táviratára, megjegyezvén, hogy kormánya azon lesz, hogy tekintetbe jövő államokkal tárgyalásokba lépjen, hogy őszentsége javaslata mihamarább gyakorlatilag megvalósíttassék.

Torpedó. Királyunk azokat, kik a XII. tengeralattjáró torpedó hajóval a francia Courbet hadihajót elsüllyesztették, csakhamar kitüntetésben részesítette. Így Lang Ferenc torpedómester kapta az arany vitézségi érmet, úgy Nessler Ferenc törzs gépgondozó és Danek János villamos gondozó is. Az I. oszt. ezüst vitézségi érmet: Tuptarevek Miksa, hajómester segéd, Kontner Mátyás és Dretzinger Rezső hajómester segéd, Studény Ferenc gépnegyedes, Kroncek István gépmester segéd, Benkő Gyula gépnegyedes, Fidra Antal géplegény, Ziegler József villamos segéd, Waidisch Károly és Brodinger Ottó villamos gépnegyedések kapták. Meg is érdemelték!

Durazzo. Január 3. Durazzóban a Wied Vimos herceg helyére jött, Esszád pasa rendelkezik most, ki ellen az albán fellázadt felkelők tekintélyes sereggel indultak és Durazzo környékén hevesen csatáznak csapataival. Esszád pasa, aki azért jött Durazzóba, hogy a szenátus tagjaival, a külföldi képviselőkkel és más notabilitással az ellenállás és a győzelem jobb szervezése ügyében tanácskozzék, azonnal vissza fog térni az arcvonalba. Az olaszok Sardegnára és Misurata csatahajókkal jelentek meg a város védelmére melyik megjelenése megnyugtatólag hat a lakosságra és az idegen kolóniákra. A felkelők esetleg a tenger felől támadják meg Durazzót. Január 3-án éjjel a felkelők tettek új támadást a város ellen, mire a város kormányzója felhívására az olasz hajók néhány lövést tettek, mire a felkelők visszavonultak.

Invalidusok.
Január 5. Garpori tábornok közölte a diplomatával, hogy a pápa javaslatát a foglyok kicserélése ügyében valamennyi hadviselő hatalom elfogadta. Azt hiszik, hogy ily módon 100-125 ezer fogoly, vagyis az összes hadifoglyoknak egytizede kapja vissza szabadságát. A

közvetítést Svájc fogja magára vállalni. Az invalidus hadifoglyok hazaszállítására nézve Genf lesz a központ. Azt hiszem, hogy néhány hét múlva százezer ily hős fogja áldani a pápát kegyes javaslatáért!

Nemes adakozás. A kisbéri m. kir. állami ménes legénység a hadbavonultak javára lemondott a pénteki húsadagról. Ez elhatározás 393 korona 38 fillért jutatott az özvegy és árva alap javára. Igazán dicséretre és utánzásra méltó nemes cselekedet!

Kárpáton. Midőn január 3-án a gróf a harc megszemlélése végett a Schönborn hegyre ment, útközben a hegyek között magyar katonacsoportokra talált, kikel beszédbe eredt. Ezek panaszkodtak a silány élelmiszerről, hármuknak jut egy kenyér, meleg ételt napokig nem kapnak stb. Ezt hazajövet bejelenté Huxmann, ki ezen csodálkozott, s ígérte az intézkedést.

Vágómarha. Eddig Munkácson az itt lézengő lengyel népfelkelő helyőrség elegendő tápkészlettel rendelkezik. Van egész falkája szarvasmarha, melyet most részint az uradalmi magtárban alul, részint más csűrökben tartanak, s az arra vezető utakat ily feliratú táblákkal megjelölték: „Weg zum Schlachtlinh-depot”. Különben az egyik idegen lovas laktanya falára is ezt írták volt fel, nagybetűkkel „K. u. K. Schlachtlinh-depot”.

Karácsonyi ajándék. A katonaság részére a megye által gyűjtött s annak idején át is adott karácsonyi adományokat most köszönik meg az illető parancsnokok. Így Husztról december 23-ról Duszky altábornagy köszönetét jelenti azért, hogy 633 csomagot küldött Bereg megye a legionáriusok részére. Fleischmann tábornok pedig Munkácson december 27-ről vitt hasonló elismerést a főispánnak.

Lövészháború. Sajátszerű harcmodor keletkezett most a világháborúnk alkalmával. Az, hogy a felek a felemészítő háború sikerében bízván azt a végtelenségig húzni akarják, s azért önvédelem tekintetéből a lövészháborút hozták divatba. Mindegyik fél kifárasztani akarja a másikat, az önbizalmát, idegrendszerét csökkenteni, az ellenállást megmutatni, meglankasztani s így testileg és lelkileg, szellemileg és agyilag tönkre tenni. Pedig úgy vélem, hogy e gyermekes ízű törekvés nem fog célra vezetni, s visszatérnek az előbbi bátor és elszánt, nyílt csatározáshoz, hol az

fog győzni és sikert aratni, ki kitartóbb, bátrabb és okosabb. Most már a mi kisebb rendű kárpáti hadaink is lövészárkokba bújnak, a hegyormokon, hegyhátakon, lejtőkön, lankásokon, völgyekben árkokat ásnak, abban nyakig leguggolnak, s mint az ürgék fejüket olykor-olykor kidugva kémlelik az ellenség hollétét. Ez már nem háború, nem férfias, katonás eljárás, hanem bagolyvadászat, leső kunyhóból. Csodálom, hogy ennyire is fejlődhetett e külön harcmodor.

- Kárpátok. Ung és Bereg megye északi részein foly a határ hegyi harc. Az Január 6. Uzsoknál betört oroszokat Csontosnál feltartóztatták csapataink. Az ellenség keleten Ticha felől, nyugaton Patakófalú és Kiesföld felől oldaltámadásaikkal be akartak juttatni csapatokat, mi azonban nem sikerült. Csermák Mihály ezredes pandúr parancsnok biztosította még a trén visszavonulását is, s Ligetes közelében csapatunk harcba bocsátkozott. Itt azonban csata közben Csermákot egy golyó szíven találta s nyomban megölte, katonái ott temették el őt. A csapatunk felségrendben vonult a kijelölt állásba, hol feltartóztatta a haderőt. Veszteség nem érte. Az ellenség a beregszászi járásban elhelyezkedett s Nagybereznát stratégiai okokból kiűritették hatóságaink. Itt küzd a lengyel légió is, melynek parancsnoka L. V. Szvitelszky.
Tegnap az ungi orosz sereg egy része Csontosról a Lyuta völgyébe betört s onnan Bereg megyébe. A zsenovai és olenovai (Szarvaskuti) völgyekbe nyomult s Munkácson elterjedt annak híre, hogy itt és beljebb Vezérszállás körül csata keletkezett. Meg is lepték a városiakat délután azzal, hogy katonáink nagy falka lovat hajtottak városunkon át később pedig egy hosszú sor trén és konyha kocsit vonult át Ung felé. Ez nyugtalanságba hozta a közönséget, mely még mindig tart az oroszok betöréseitől, mert nem igen bízik az itt meghátráló gyarló lengyel népfelkelőkben, s emiatt már szokássá vált az a fohászokodása, hogy csak az Isten őrzi a várost!
- Hindenburg. A nép abban reménykedik, hogy Hindenburg már nem sokára elfoglalja Varsót, s így akkor talán elvonul Lemberg vidékéről s a Beszkidek s a Kárpátok túlsó területéről az orosz, melynek balszárnya reánk a nyomást folyvást gyakorolja. Hindenburg erélyesen működik, s megérdemli a nagy hős azt a tiszteletet, melyet közelebb Zabrze lengyel város is tanúsított iránta, midőn a várost nevével Hindenburgnak, a 170 ezer lakosságú kerületet

pedig szintén nevééről így elkeresztelte.

Belgrád. Hadseregünk újévtől kezdve ismét működni kezd Szerbia ellen. Akkor megindíták a bombázását Belgrádnak tüzérségi állásaikból. Ekkor életben nem esett kár, de a többi ház megrongálódott. Több osztrák-magyar repülőgép és léghajó megjelent Cetinje, Nikkis és Antivári fölött és bombákat dobott le a városra. A Belgrád fölött megjelent aeroplánokra sikertelenül tettek a szerbek lövéseket.

Szerb sereg. A szerb hadsereg működő része tehát a trén, utász, szapár, egészségügyi és hasonló katonaság leszámításával, körülbelül másfél-százezer emberből áll a többi katona sebesült vagy szabadságolt. Oroszország szeretne negyven ezer embert leküldeni Szerbiába, minden ilyen irányú törekvését keresztülhúzza azonban Románia tagadó magatartása.

Katona unokáim. Ma kaptam két vitézkedő unokámtól piros színű táborig postai levelező lapot, egyik Csicsery Gyula cs. és kir. tüzér hadnagytól a 102. táborig posta hozta, ő a 12. ágyúezredben harcol, de helyét nem közli, valószínűen Orosz-Lengyelországban, a másik levelezőlapot, melyen a 116. sz. táborig postai levelezőlap alatt ez is áll: „Dopisnica za vojnu postu” s azon kívül rajta a körbélyegen: „M. kir. 301. honvéd gyalog ezred parancsnoksága”, — Németh Imre, ezredsegéd küldi, abban ismeretlen helyről boldog újévet kíván december hó 22-ről még, s a többi hírt tudatja, hogy e lapot fedezékben ülve ágyúszó és golyósüvítés mellett írja, négy nap óta tart a harc, s hogy eddig tizenöt csatában vett részt. Adja Isten, hogy szerencsésen és diadalmasan kerüljenek majd haza mindketten.

Január 7. Az orosz hadak Bukovina belsejébe nyomulván, onnan, mint a hírlapok írják, a lakosság riadva menekül. Ezernél több érkezett most Brassóba, köztük mintegy hétszáz zsidó, Románián át menekültek. Rettenetes dolgokat beszélnek a durva katonák erőszakoskodásairól.

Varsó felé. Lengyelországban elkeseredett harcok folynak Sochacev körül. A német ágyúk a városban iszonyú pusztításokat okoztak. A becsapódó német gránátok sok házat romba döntöttek és sok embert öltek meg. A németek Varsó felé tartanak, s dacára az enyhe és esős idő okozta hátrányoknak, előre törnek. Hindenburg

a Visztula bal partján halad sok hadtesttel, mindössze tizenkilenc kilométer hosszú vonalon öt német hadtest helyezkedett el 150 ágyúval és nehéz mozsarakkal.

Ellenfelek barátkozása. Érdekes, hogy a táborosztagoknál az ellenséges felek lövészárkba vették magokat s ott rövidebb-hosszabb ideig időzvéen helyenként barátságok jelentek, keletkeztek a két fél katonái között. Nyugodtan s bizalmasan elbeszélgettek, sőt egymásnak némi kedvezéseket is tettek. A háború ez egyik idilljének most a német hadvezetőség véget vetett. Eltiltott minden érintkezést, fegyverszüneti megállapodást, dohány, szivar, tea s más egyéb apróságokkal való kedveskedést. A szigorú tilalmat azzal indokolja, hogy ne adassék alkalom az éber ellenségnek megfigyeléseket tenni és híreket terjeszteni, melyek a harc kimenetelére befolyással lehetnének.

Kárpátok. Kárpátiainkon még mindig tanyáznak az oroszok, mi az érdekelt Január 8. lakosságot nyugtalanítja. A duklai bejáró előtt az oroszok napokon át tartó pihenésre rendezkedtek be, jóllehet, hogy a folytonos esőzés folytán lövészárkaik vízzel megteltek. Csapataink pedig mindenütt megerősített haderő helyeken állnak. Huszárok is, elkészülve arra, hogy mint a limanovai csatában tettek az oroszokkal szükség esetében, gyalog karabéllyal és ásóval harcoljanak, s rajtuk karabélyaikat eltördeljék.

Huszárok. Ungból visszavonultak az oroszok, s csapataink bevonultak az általuk elhagyott Csontosra. Az oroszok Havasközt is feladták, s a hegyek közt vonultak a határ felé. A vonat Nagybereznáig közlekedik. Itt csapataink Nagybereznától északra kitűnő állásokat foglaltak el az Ung völgyében. A Fenyvesvölgy előtti Malomrétnél a Lyuta völgyében, Havasköznél van az oroszok legközelebb eső védelmi állása. A Réthely és Malomrét közötti területen nincsen ellenség. Csontos szabad. Az őrzéstartók apró csatározásaitól eltekintve, négy nap alatt egy esetben puskalövés sem esett. Jelenleg az oroszok két gyaloghadosztálya és egy cserkesz-lovas hadosztálya tartja megszállva Ung megye északi részét.

Fenyvesvölgy határ menti községnél háromszor volt ütközet. Most mikor az orosz túlerő elől a községet védő magyar népfelkelők a környező hegyeken foglaltak állást, az oroszok kirohanásaikkal zaklatták őket. Emiatt lövészségünk tűz alá vette a községet, s a gránátok nagy pusztítást tettek. A parasztok eleinte

a pincébe elbújtak, később megszokták az ágyúzajt, mégis két halott is lett. A harcokban elesett orosz katonákat a falu végén temették el. Két magasabb rangú tisztjüket pedig bent a templom előtt. A gránátok, mint mondják a temetőben, a földben oly mély gödröt vájtak, hogy a koporsók előkerültek. Mi a babonás népet nagyon megriasztá. Eközben a csendőrök éjjel lopóztak be a faluba s onnan vittek jelentést a parancsnokságra. Néha a templomtérig csúsztak be s ott lövésekkel riasztották meg az oroszokat. Beszélik azt is, hogy az uzsoki csatározás alkalmával huszárőrzárat találkozott egy hat oroszból álló gyalogőrzárral, ezek eldobták a fegyvert s megadták magukat, kenyeret kértek, de az nekik kevés lévén ajánlatot tettek, hogy még egy kenyéért hoznak nekik egy ágyút. A huszárok belemenvén elengedték a hat gyalogot, kik egy fél óra múlva tizenhatal megszaporodva csakugyan visszatértek, még pedig egy ágyúval, melyet maguk után hurcoltak s a huszároknak átadták, kik azt a táborba elvitték, a foglyokkal együtt.

Orosz harctér. „A vezérkarunk január 7-ről jelenti, hogy a magyar-galíciai arcvonalon nyugalom van. A magasabban fekvő területeken gyöngye fagy és hófúvás állott be. (Nálunk itt eső esik.) A Dunajec mentén és Orosz-Lengyelországban egyes pontokon ágyúharc folyik.

A Bukovina déli részének déli előterében előretolt biztosító csapatokat ellenséges túlerő elől a fő szorosokhoz közelebb vontuk.” E szűkszavú jelentés kissé gyanúsán hangzik.

A keleti harcokról pedig a német hivatalos jelentésben ez áll január 7-ről, hogy „Keleten nincs változás. A hadműveletek folytatását a képzelhető legkedvezőtlenebb időjárás nehezítette. Támadásaink mindazonáltal lassan előbbre jutottak.”

Varsó előtt nehéz harcok folynak. A lakosság retteg.

Nem aktív tisztek kitüntetésé- se. Érdekes a feljegyzésre: hogy öfelsege a király még december 31-én elrendelte, hogy a nem aktív tiszteknek a jelenlegi hadjáratban tanúsított kitűnő magatartása jutalmazásául mindazok, akik már 1908. december 2-án tisztekké (hivatalnokokká) kineveztek, és akik a jelen hadjáratban részt vesznek, a katonai jubileumi kereszttel tüntessenek ki.

Orosz veszteség. Az oroszok veszteségét hivatalos kimutatások december hó 28-ig 1650000-re teszik. Sok. Az előbbi harcokban az összes ármádiak

katonasága nem ment föl ennyire. Úgy látszik valóban, hogy kínjában a nép nagyon elszaporodott. Újabb közlemény szerint az orosz és francia hadsereg vesztesége 3 millió 450 ezer.

- Hősök. A Kárpátiainkon harcoló védősereg elszántan és önfeláldozóan küzd és fárad hónapok óta. Különös dicséretet érdemelt ki a hegyi harctéren küzdő 2. gyalogezred 3. menetzászlóalja, mely tizedesekből áll, s mely különben a december 4-re virradt éjjel az orosz túlnyomó erőt nem csak visszavetette s elveszett négy ágyút visszaszerzett, hanem még 500 foglyot is ejtett, kik között öt tiszt volt. A mostani ungi harcokban is vitézül harcoltak. Általában az összes csapatok a most hetek óta tartó esős időben bizonyára annyi szenvedést állhatnak ki, mennyiről a nyugalmas otthonában kényelmeskedő polgárnak fogalma sem lehet. Azért kalapot kell emelni előttük és az erszényt kinyitni javukra s családjaik érdekében.
- Vas-kereszt. A német császár most hadseregünk következő főtisztjeit tüntette ki vaskereszttel: Trestyánszky királyi tábornok, B. Lüdendorf altábornagy, Felix vezérőrnagy, Gyarmati Dani Béla vezérőrnagy, Grallert vezérőrnagy, Krejcki alezredes, Gyarmati Dani Balázs ezredes, Gaksch vezérezredes, Melinszky alezredes és Rémi vezérkari őrnagyot.
- Francia flotta. A francia flotta, mely sokáig alkalmatlankodott az Adrián, végre is most tartván tengeralattjáró hajóinktól nyomtalanul eltűnt, eltávozott.
- December hó 9. Munkácson a katonai megfigyelő állomás (a vasút közelében lévő terjedelmes megfigyelő kórház) már elkészülvén s lehetőleg felszereltetvén, annak gondozási és üzemvezetésére gondnokul Román József, helybeli főgimnáziumi tanár kineveztetett. Ki most pályázatot hirdet iskolában alkalmazandó gépirónők és díjnokok állásaira. Az állomási kórház betegeit ápoló személyzet fejéül gróf Schönborn Frigyes Károly neje Dentice di Frasso Zsófia hercegnő fog működni, ki már meg is érkezett ide Bécsből, hol addig hasonló minőségben működött. E nehéz és fárasztó munkában, mint főápolónők báró Schönbornné és gróf Thurmné hölgyek segídeknek neki.
- Élelem árai. Még múlt évi november 8-án adott ki rendelet a kormány, hogy a vármegyei és városi törvényhatósági ármegállapító bizottságok a

búzára, rozsra, árpa és tengerire, valamint ezek őrlményeire a lisztre nézve megállapították a legnagyobb árakat. Most ezeket a kormány helyesbítette és a következőkben állapította meg Bereg megyében koronában:

	búza	rozs	árpa	tengeri
Alsóvereckei járás	41	32	27	23,5
Felvidéki	40,5	32	27	23,5
Latorcai	40,5	32	27	23,5
Mezőkaszonyi	40,5	32	27	23,5
Munkácsi	40,5	32	27	23,5
Szolyvai	41	32,5	2	3,5
Tiszaháti	40,5	32	27	23,5
Beregszász r. t. áros	40,5	32	27	23,5
Munkács r. t.	40,5	32	27	23,5

Ennek alapján, Beregszászon a nullás liszt kilónként 74, a főzőliszt 64, a kenyérliszt (árpával vegyítve) 52, s tengerivel vegyített 50 fillér. A vegyítés 2%-nál több nem lehet.

Schnabel orvos kitüntetése.

Munkácson, az egészségügyi téren e háborús mozgalmakban nagy tevékenységet kifejtett Schnabel Alfréd, egyéni önkéntes és orvosjelölt. Ő a csernovci ezred közelébe tartozó őrmester, segíti és mint ilyen városunkban úgy a tartalékkórházunkban a beteg sebesültek kezelésével, majd a téglagyári kolera-barakkórház berendezése körüli segédkezésével, mint a megfigyelő kórház bakteriológiai laboratóriumában teljesített szolgálataival kiváló érdemeket szerzett. Melyeknek elismerésül őfelsége az arany érdemkereszttel kitüntette, melyet most január hó 8-án dr. Polinszky főörzs orvos, a helybeli katonai kórházak parancsnoka tűzött mellére.

Dalmady Zoltán.

Hasonló kitüntetésben részesült most unokám dr. Dalmady Zoltán, budapesti orvos és egyetemi segédtanár, több orvos szaki könyv szerzője is, kit hadiszolgálatra berendelték s a közeli kórházban alkalmazták, hol az aranyvitéségi érmet kapta a hadi ékítménnyel.

Kárpátok.

Az oroszok Ungban és annak határhegyeivel összefüggő beregi

- Ung. erdőkben is folyvást portyáznak. Hőfer altábornagy január 8-ai jelentéseiben közli, hogy a Keleti-Beszkidéken nagyobb orosz erőknek a Csereme háttól keletre fekvő magaslatokon keresztül intézett előretörését ellentámadással visszaverték. Ez alkalommal 400 orosz elfogtak és 3 géppuskát zsákmányoltak csapataink. Az oroszok a görögkatolikus karácsonyi ünnepek elteltével Fenyvesvölgy felől ismét erélyesebb akcióba kezdtek. Csapataink a nekik legkedvezőbb terepre jól megerősített állásokba vonultak vissza és itt várják be az oroszok támadását. Január 8-a harcok nélkül nyugodtan telt el.
- Ezt megelőzőleg a mi határvédő csapataink január 5-6 közötti éjjel csak azért is megtámadták az oroszokat, hogy őket az oroszok karácsony estéjén háborgassák, aminthogy ők sem engedték a mi szentesténken csapatainkat pihenni és egyik támadást a másik után intézték ellenünk. Így a kölcsönt visszakapták. Érdekes a feljegyzésre az is, hogy a Fenyvesvölgyön elhelyezkedett oroszok a szomszédos csontosí görögkatolikus lelkészt, Saxun Sándort katonai fedezet alatt Fenyvesvölgyre vitték, s arra kényszerítették, hogy ott nekik misét tartson. Mit ő tett is, de ők és az oroszok garázdálkodása házában, hol mindent elpusztítottak, az urnát összetörték s bútorait feldarabolták, élelmét elvitték, őt beteggétette, s mint ilyen Kelen községben lakó testvérénél húzódott meg. Január 9-én az orosz csapatok újabban Hajasdig vonultak vissza és most Hajasd és Uzsok között állanak. A Havasközbe betört orosz csapat parancsnoka egy tábornok, aki a negyedik invázió alkalmával egy tanító házában szállott meg, mondta, hogy a telet eredetileg Galíciában akarták tölteni, de felháborította őket offenzívánk és azok ennek megtorlásául jöttek negyedszer is Ungba, nem kímélték embereiket.
- Bereg. Bereg megye északi határ hegyein s Unggal érintkező völgyeiben szintén egyre portyáznak orosz csapatok, miért is eddig Felsőgerebenen szállásolt cs. és kir. intendatúra Polenára költözött. Volóc felső részein oroszok is táboroznak. Földbe vájt árkokban-fedezékekben bujkálnak. Ungban az oroszok folytatják előrenyomulási kísérleteiket. Most két és fél zászlóaljból álló előcsapattal bevonultak Sóslakra. Csapataink mindamelllett a régi jó pozíciókban állnak.
- Január 10. Az orosz gyalogság ma Csontosig nyomult előre, hol tüzérségünk tüzelés alá vette, mire az ellenség is kezdte ágyúzni, de csakhamar

az elhallgatott, és az egész orosz csapat visszafordulván, Csontoson túl néhány kilométerre eltávozott.

Török. A törökök Kazanyban január 7-én nagy győzelmet arattak az oroszokon. Nidan-bursbit elfoglalták, több ágyút és gépfegyvert zsákmányoltak, és sok száz kozákot belekergettek az Urmia tóba. A Szuezi-csatornát védő angol csapatok, különösen az indiaiak szöknek. Most négy gyorstüzelő egész legénysége teljes készletükkel a török csapatokhoz ment át. Az alemák pedig tiltakoznak Anglia és az ellen, hogy indiai csapatokat idegen országokba küldjenek.

Anglia nyilván elismeri Oroszországnak a Dardanellákra való jogát. Ez ellen azonban Olaszország tiltakozik, hogy a Dardanellák kérdése felett a két állam intézkedhessék. Különben a Dardanellák erődeit a szövetséges angol-francia flotta állandó ostromtűzben tartja, de nagyobb eredményt nem tud elérni. Január 9-10-én ismét bombázták a Dardanellák erődeit, mire az erődök is viszonzózták, de egyik fél sem okozott jelentékeny károkat.

Január 11. Az idő egyre borús, mindenütt feneketlen sár. Úgy van Galíciában, Lengyelországban s a távoli francia hadiszín területeken, mi bizonyára a hadjáratra is befolyással van.

Ma délután a vasúton megérkezett egy kétszáz géppuskából s teherhordókból álló csapat, mely átvonult a városon, s mint mondták, néhány heti pihenésre a közeli falvakba ment. Valóban nagyon meglátszott úgy a katonákon, mint az elcsigázott, elgyengült lovakon a hat havi kiállott háború súlya. Mily friss, fess, tiszta és vidám volt a legénység, midőn a hadba indult, s most mily fáradtan, elnyűtten tért Galíciából vissza. Az akkor csinos csukaszínű egyenruha most színvesztett és elviselt. A katonákon a sok mindenféle melegítő öltöny kirívó. Sokan félig mundérban, félig polgári kabátban, ködmönbe bújtak. Olyan a süvegük is. De mindez jelzi az átélt idő mostohaságának hatását. No, majd kiheverik azt nemsokára s ismét élénken fognak visszatérni.

Vagy nyolcvan katonai szekér is hosszú vonalban érkezett ma, az uradalmi magtár elé, hol alul most tápkészletű marhafalka hever, míg a négy felső osztály tanyázó és berakodó helyül szolgál. A társzekerekről itt rakták le a különféle ételmi cikkeket, zsákokban különféle örleményt, s lisztet, zabot s egyéb szükségletet. Feltűnő volt tizenkét oly autó, melynek mozdonyához hátul raktározásra

való záró helyiség volt alkalmazva, némelyiken szekrényes láda, másokon meg kasszerű tartók ponyvával fedett. Úgy látszik, hogy praktikus járművek, mert sok főr rájuk, és könnyű szállító eszközök. Egy-kettőn formális lakó- s alvófelszerelés is volt a ponyván oldalt apró ablakokkal. Ezekben az autóvezetők tartózkodnak, míg a sofőrök elöl ülnek.

A fáma most azzal bíztatja a már valamely nagy döntő csatára várakozó közönséget, hogy most ötszáz vagon szállít friss csapatokat Galíciából a lengyel területek felé, hol Varsó elfoglalása mellett, döntő ütközetre készülnek a szövetséges seregeink. Adja Isten, hogy ez teljesüljön, s a győzelem némi jobb fordulatot adjon nekünk, kik itt a Kárpátok és Beszkidek mentében fekvő öt megyében súlyosan érezzük az ellenség közeledtét. Hónapok óta érezzük a vasúti közlekedés nehézségeit, annak akadályokkal gyakran hetekig tartó bonyodalmakkal járó posta levél- és csomagszállítását s az utazás keserveit. Mennyiben olykor, katona vagy munició s felszerelés szállításoknál napokig, sőt olykor hetekig csak nagy megkerüléssel, s veszteségekkel utazhatunk. Így míg rendes időben 10-12 óra alatt érünk Budapestre most néha három napig is eltart a bolyongás Debrecenen, Szegeden át, s az Isten tudja mily más irányban. Érezzük a súlyát annak, hogy a sok katonaság szálásukat elfoglalja, udvaraikat, istállóikat, egyéb férőhelyeiket, lovak, szekerek s autók töltik be, volt idő midőn negyven-ötven főnyi csapat tanyázott egy-egy tágasabb udvaron, s ott katona konyhákat állítván fel, egész nap tüzeltek. Az élelmet megdrágítják a folytonos rekvirálások a Galíciába vagy a Kárpátok, s a Beszkidek körül tanyázó seregünk élelmezésére tett szállítások. A város őrhelyeinek sokasága, s ennek folytán a városból való be- és kimenetek korlátozása is zaklatott. Hát még az oly gyakran előforduló orosz inváziók rémülést és menekülést okozó esetei, midőn halljuk a közeli ágyúdörgést s annak folytán, de sokszor csak pusztá híresztelésre is megindul a város és vidéke elvándorlása, melyre pedig ekkor is a legtöbbször az itt elhelyezkedett idegen térparancsnokság izgalmas költözködési készülődése adott alkalmat és ürügyet meg az, hogy túl a kárpáti vidékekről beözönlött, a menekülő lengyel és rutén népesség s a zsidóság, melynek nyomában iszonytató hírek és ijesztő rémülések keletkeztek. Szóval itt annyi rendkívüli mozzanatnak és esélyeknek vagyunk kitéve, minőről az ország belső lakóinak, nyugalmas és kényelmes otthonukban élőknek fogalmunk sincs.

És kívánom, hogy ne is legyen. Elég, ha miránk nehezedett mostanában a sors haragja. Nem keresünk vigasztalást abban, hogy távolban is társaink vannak a szenvedésben. Különbösen nyugodtan tűrjük az állapotot, jobb jövő és biztosabb nyugalom reményében s azzal a tudattal, hogy háborúban kell, hogy mindenki kivegye részét az áldozatokból.

Január 12. Tudósítanak, hogy tegnap előtt 10-én az oroszok önként elhagyták Kárpátok. Sóslakot és visszavonultak Csontosra. Egy páncélvonatunk Ung. eljutott Csontosig. Az Ung völgyében gépfegyverrel felszerelve haladt egészen az ellenséges tűzvonalig.

T. főhadnagy itt megrongált vasúti hídnál megállapodott és megpillantván a túlsó oldalon orosz őrzőparócskát, tüzet vezényelt. A gépfegyverek 8 oroszot lőttek le. Másnap ismét felment a páncélvonat Csontosig, hol a híd jobb és bal oldalán egy-egy orosz zászlóalj állott. A vezető főhadnagy rajvonalba állította 30 katonáját s maszkírozta a kevés erős, mely tüzelni kezdett puskából és 8 gépfegyverből, mire az ellenséges zászlóaljak elfutottak s a mi hadaink átjáróvá tevén a hidat, a túlsó oldalairól 47 sebesült oroszot fogtak el. Majd ágyúink is csatlakozván a kis páncélvonat csoportjához, azok tüzelésére az ellenség eliramodott a Malomréti állásából. Ungvárra egész nap hallatszott az ágyúk dörgése.

Német tisztek Munkács-
cson.

Munkácsra ma megjelent számos német-porosz tiszt, kik elszállásoltatván, a Csillag vendéglőben berendezik a főhadiszállásukat várván egy nagy német segítő sereg átvonulását, melynek intéző helye városunk lesz. Éjjel átment egy csapat, egy német ágyúsereg pedig leszállván az állomásnál, az éjjelt itt tölti s jókor reggel tovább ment a Kossuth utcán át a Beszkidek felé. E katonák is 6 orosz színű szürke egyenruhát viseltek, sisakkal vagy lapos sapkával. A tüzeik sisakos fődővel, melyek menet közben mind hamvas vagy zöldes vészszóval bevarrták. Úgy láttuk, hogy komoly akcióra készülnek a Kárpátok táján lábatlankodó ellenség megfékezésére s így reméljük, hogy nemsokára Galíciában s Varsó tájékán is jobb fordulatot vesz háborús ügyünk. A német quartély-csinálók bejárták az egész várost, a polgármester személyes kíséretében haladtak nagy buzgón mindenfelé, utcáról utcára, hol zárt helyekre találtak, azt a katonák lakatosával azonnal kinyitatták s a megsejlelt egy két szobát igénybe és jegyzékbe vették. Eszerint számos elmenekült úri család lakásba

behelyezkedtek a jövevény katonák, aminthogy autókon és nagy harcokcsikon máris jönnek ládákkal és bőröndökkel terhelt katona szolgálak, kik a málhát lerakják, s a házakba beköltöznek.

Szerencsére az éjjel az esős idő jobbra fordult, kiderült és kissé fagyni kezd. Mi bizonyára a hadjáratra is jobb befolyással lesz.

Január 13. Ma mozgalmas napja volt Munkácsnak. A német-poroszkatonaság bejött a városba és át is ment a szomszédos községekbe, hol további rendelkezésig az összegyűlő tömeg tartózkodni és pihenni fog. Munkácson 300 és Beregszászon 200 tiszti szállást megállapítottak. Napközben két ízben vonult át a városon mintegy tíz ütegni ágyú, köztük volt néhány roppant nagyságú, melyet 8-8 ló húzott. Egyik csapat Órhegyalja, másik Felsőkerepec felé ment ideiglenes elhelyezkedésre. Majd egy zászlóalj gyalogkatona halkán szépen énekelve. Kabátjuk színe hasonlít az oroszéhoz, fejükön apró sisak, a puskát bal válluknál felfelé tartva viszik. Ezek nem igen különböznek a mi osztrák-magyar katonáinktól, sem termetre sem felszerelésre nézve. A mi speciális magyar bakáink pedig könnyen kiállnák velük a versenyt. Különbözik ők vidám, nyugodt s rendes kinézésűek. Járásuk feszes, mozgékony. Testalkatuk különböző magas, alacsony többnyire középtermetű, de mind erős, izmos, vaskos. Tisztjeik borotvtált arcúak, bor színű hosszú kabátot, s ily testhez simuló köpenyt viselnek. Fejükön veres vagy kék szegélyű ernyős lapos sapka, vagy sisak, mely elől szűk, hátul pedig lenyúló rákfark-idomú hosszabb ernyővel ellátott. A lovasság is ily sisakot vagy sapkát, az ulánusok pedig a lengyel szerű négyzetfedelű sapkát viselik. Vannak oly csapatbeliek is, melyek elől hátul ernyőkkel ellátott csákót hordanak, melyek felső előreahajló része keskeny s szintén fényes kaucsukból készült. Némely ily bevarrt csákón fejjér-fekete színű göbös kokárdát láttam. Az ulánusok talán csak most hadiállásban ily egyszerű barna-szürke kabátot, ily nadrágot magas szárú csizmában és köpenyt viselnek. Van vékony acélkardjuk és jó hosszú karabélyuk, melyeket lóhátról nyereghez csüggesztve viselnek. Általában a tisztiek kardja is könnyebb a mieinknél, ezeké vékony, keskeny s többeké bőrhüvelyű. Némelyiknek még markolata oroszánfejen csúcsosodik ki. A tisztiek sisakja a régi századok előttire emlékeztet. Ez fényes alumíniumból való, elől kisebb az ernyője, de hátulról rákfark-idomú, s egészen a válláig lenyúl. Elöl mindeniken a kifeszített szárnyú egyfejű koronás sas. A gyalogosok aránylag kicsiny

sisakja sárga rézlemezzel kivert s szerfelett könnyű. Bizonyos kaucsuk vegyületből készült, s így mint megnéztem, a kezembe vettem nagyon könnyű is. Kardbojtjuk ezüst, az altiszteké fehér, s rajtuk a göb a századok szerint: veres, kék, sárga s fekete.

Ágyúik és tréncocsiak sötétzöld színűek. Némelyik társzekéren mind a négy kerék feltűnően magas, így talán könnyebb a lengésük. Az ágyúk és társzekerükbe hat-hat ló van befogva, a baloldaliakon ülnek, a jobboldali nyeregein pedig a bőrtarisznyák lógnak. Ma egy ágyúüteg ment a városon át Felsőkerepecre, honnan este azután 68. hadifüvaros szekér vonult át Beregszász felé, mert az ott elszállásolt német gyalogságnak s trének így helyet kellett csinálni.

Beszélték, hogy e héten ötszáz vasúti vonat szállít az összes kárpátjai megyékbe Sáróstól Máramarosig német sereget, hogy majd onnan tervszerűen indítsanak támadást az orosz ellen. Némely katona szerint a tervük, hogy január 27-ig Vilmos császár születése évfordulójáig győzelmet vívjanak ki az oroszok.

Már várták a főgenerális érkezését is. Valamint Ferenc Szalvátor főherceget, ki a kórházak megsejmlélése végett utazik most az ország szélső részeibe. Ezek tiszteletére a polgármester fellobogóztatta és kivilágította az összes lakházakat. Azonban a nagy eső és utcai tolongás és várakozás dacára, sem a generális sem a főherceg nem jött el. Így kárba veszett az erőletett jóakarát és a sok drága gyertya!

Január 14. Ma délelőtt ment a városon át Felsőkerepec felé vagy ötven municíós kocsi, melyekbe 6-6 vastag kövér ígás ló volt fogva, s rajtok balról egy-egy sisakos katona ült hosszú puskával a hátán, az ágyülovedékeket tartalmazó vasas szekrény és láda hátul úgy volt a kocsi előjéhez vastag kampóval kapcsolva, hogy az egy kanyarulattal könnyen elválasztható. Hátul, a szekrény melletti ülésen szintén egy-egy katona ült. Ez ágyús személyzet is ifjú és korosabb és üde, és szakállas, szőrös orrú egyénekből állott. Ruházatjuk is olyan kopottasan nézett ki, mint a mi harcban volt katonáinké.

Munká-
cson
porosok. Délután számos fő- és törzstiszt jött be a vasúti állomásraól autókon. Több ezek közül a kastélyba szállt. Itt a volt kórházát feloszlatták s helyiségeit másra alkalmazzák. A német tisztek, jó és szép idő lévén, sétálgatnak az utcák aszfaltos járdáin. Többen dicsérték a várost, melyet csinosnak találnak. Hübsch, saubere

Stadt. Pedig most az alig múlt esőzések folytán összegyűlt és halmokban heverő sár nem ilyen bájos színt nyújt neki. No, de hát ländlich sittlich. A villanyvilágítású utcák és kirakatok lekötik a német katonák figyelmét, kik az alantasabb sörházban szörpölik a habzó sört, míg a tisztek a Csillag vendéglőben s a Terruzzi-féle sörcsarnokban áldoznak kényelmesen Gambrinusnak. Az itt lévő különféle galíciai, bukovinai és osztrák-magyar katonaság szintén tekintélyes számot képvisel, s ezt feltűnővé teszik a mindenfelől jövő menő őrzékek, különben a bukovinai, csernivici csendőröké, kik köpönyegük felé húzott vízmentes kékes színű lebbentyűben járnak felhúzott szuronyú puskákkal. A mi lovas és gyalogos csendőreink nagy része pedig most távol a lengyel harcmezőre tesz szolgálatot. Itthon őrzőkből csak néhány maradt, kik a hozzájuk vezényelt bakákkal tesznek őrzékeket szintén.

A Csillagszállodás az érkező német főtisztek iránt kiváló tiszteletét s üdvözetét tanúsítani akarván, a főutcai kapu felé nemzeti színű függőkből drapériát alakított, de ott hagyta a közepébe a nagy négyzetű táblát, melyen nagy latin betűkkel ez van írva: „Uránia Mozgó” (az az, hogy ott mozi előadások tartatnak). Sokan megmosolyogják a jó szándékot.

Márka. A városi lakosság a német parancsnokság megkeresésére kidoboltatta városszerte, hogy a német márkapénzt mindenki elfogadni köteles, mégpedig a mi pénzünkhöz viszonyítva, egy korona és 25 fillérnyi értékben. Az ez ellen vétő megbüntetik.

Tojás, s a drágaság. Ma a régi főzőnők kikurgatott konyhából egy fonsi asszonyt, ki tojást kínált megvételre és horrendum dicti, 22 fillért kért egyért. A vagyonos zsidónál iszákosabbnak titulálta a boldogtalant, ki így akarja a lábra kapott drágaságot kihasználni. Maholnap lehetetlen lesz a megélhetés a nemrég oly olcsó volt városban.

Január 15. Ma két ízben ment át városunkon a tüzéség. Egy-egy üteg. Minden ágyúba volt 6-6 ló befogva, az azt követő szer- és poggász kocsiban pedig 4 igás ló. A legénységnek görbe, vékony acélkardja van, lemez hüvelyben. Lelóg a nyeregről, az oldalán vagy kezében a puska. Mennyiben most fagyott hideg van a lovasok lábmelegítésére egy vastag pokrócszövetből készült lábtyű van fűzve a kengyelvashoz, melybe bedugja a lába fejét.

Gyalogos csapatok és lovasok is mentek át. Itt a 11. és 43. ezredbeli tisztek szállásolnak. A katonák a válszalagjaira van kivarrva az ezred száma. Különben nappal is rend van most, a városban a járó-kelő katonaság illedelmesen viselkedik.

- Pálhegyi betörők. Azonban este felé mégis hírül hozták a Pálhegyi szőlőkerülők, hogy ott lengyel népfelkelők ólálkodnak a borházak körül és egy-két borházat fel is törtek, s onnan csak úgy távoztak el fenyegetőzés közben, hogy a kerülők lövéseket tettek ijesztésül. Fel is jelentették az esetet a városi hatóságoknál. Az itt lézengő lengyelek itt valóban kevés jó hajlamban részesülnek, mert modoruk s nyilatkozatuk, s hazánk ellenes kifakadásaik nagyon megutáltatták őket. Bárcsak mielőbb elkerülnének innen jobb hazába, ha oda is, hol a burgonyán és a zabon kívül a citrom is nő számukra. A tettesek Molnár József paphegyi pincéjét, s borházát is feltörték.
- Lengyelek. A környékbeli falukból elszállásolt német katonák közül egyesek lovon, autón és kocsikon be-berándulnak. Különféle tisztek is, kik itt a főparancsnokságnál elintézik ügyeiket és a városban bevásárlásaikat. Lovas járóőrök is keringenek. Többnyire dsidások. Ezek közül sok moveiális alak tűnik fel, de a másnemű katonacsapatoknál is. Vannak kiváló óriástermetűek, de fokoként alacsonyuló alakúak, sőt a legkisebb magassági méretűek is. Egész úgy, mint a mieinknél.
- Svábok. A Felsőkerepecről katona kocsin bejött német tüzérek mellett ült egy ottani sváb gazda neje is, ki bizonyára velük, a náluk elszállásoltak számára jött bevásárolni, kik az ott talált német jómódú földieiknek megörültek s különben jól találják magukat. Munkács közelében t. i. 1730 óta több jólétben élő német község van.
- Orosz betörés Ung és Beregben. Sajnos, hogy Ung és Bereg megye határszélein még mindig orosz csapatok vannak. Ott az ungi völgyben Malomrét és Uzsok között és Lyuta völgyében, imitt pedig Zsdenyovai, Vereckei és Volóci völgyben csatangolnak. Máramaros határhegyein is tartózkodnak. Minap Leszánka falut Ökörmező fölött érték az ágyúlövedékek. Szopko Lászlónét érte az egyik, kit a szatmári kórházba vittek sebesülten. Ungban, Csontoson a 12. orosz ezred járt.

- Lengyel földi harc. Lengyelországban folynak a harcok a Niva és Dunajec tájain. A múlt napi rossz időjárás és a felázott utak miatt némileg enyhült a csatározás. A vitéz németek Varsó felé nyomulnak.
- Posta. E napokban a posta illetve a vasúti közlekedés teljesen fölbomlott, amit a folyamatos katonaság szállítás okoz. Hírlapokat, leveleket négy-öt napi késéssel kapnak, pedig egészen most lenne a gyors szállításra szükség, most szeretnénk mindent sólyomszárnyakon kapni.
- Bomba. E hó 12-én történt Zányka állomáson (Volóc és Szolyva közt), hogy katonáink egyik bombája véletlenül felrobbant. Öt és egy pár szétrobbant szilánk Homolka József vasút fékezőt megsebesítette súlyosan, kit az itteni közkórházban ápolnak.
- Január 16. A német katonaság folyamatosan jön-megy. Tüzérség, gyalogság zászlóaljanként s a tömérdek muníciós kocsi átvonul városunkon. Nálunk minden kaszárnya, középület, nagyobb üzemhelyiség s a polgárság és lakosság minden szobája el van látva katonákkal. Az új megfigyelő kórház is, betegek nem létében gyalogsággal megtelt. Úgy mondták, hogy háromezren értek bele. Hozzám is három úr félét szállásoltak.
- Hadiállapot Munkácson. Az itteni főparancsnokság a hadiállapothoz illően szigorú intézkedéseket tett. Megtiltotta a harangozást minden templomban, ami a szegény vallásos, hitbuzgó néposztály szívét nagyon megszorította, tilos a tornyokba feljárni. A városból ki-vagy bemenni csak írott igazolvány és kellő igazolás mellett szabad. Tilos a telefont egyáltalában és táviratozást ezután engedély és jóváhagyás mellett használni. A postára került leveleket szigorúan cenzúra alá vetik s vagy visszaküldik, vagy megsemmisítik. Az idegenekre nagy, szigorú figyelmet fordítanak. Szóval olyan ostromállapot féle helyzetben érezzük magunkat. De mindezt türelemmel elviseljük jobb jövő reményében. Városunkban működik jelenben a magyar az osztrák, bukovinai és lebergi s a német tábori rend- és csendőrség. Ez utóbbi zöld kabátot visel kék hajtókával, szürke bőrrel ellátott lovas nadrágot és ernyő nélküli sapkát. Úgy mondják, hogy most 3 német és 2 osztrák-magyar hadtestet irányítanak a Kárpátaink mentében, mely százezrekre menő sereget nemsokára felvonultatják a Galíciában és orosz-lengyel

területen működő ellenség tömegei ellen. Nem kétlem, hogy győzelem, az orosz leveretése fogja kísérni zászlóikat.

Az itt gyülekező német csapatok, mint némelyik katona bizalmasan beszéli, már a francia-belga földi háborúban is vesztettek, sőt, hogy nagy része most az orosz-lengyel hadszíntérről Oderbergen jön erre felé s dél és kelet felől irányuló támadásban fog az orosz ellen működni.

Német ezredek, zajtalanok.

Munkácson most a 2., 9., 11., 15. és 41. gyalogezred katonái vannak. A tisztek összehajtott térképekkel vannak ellátva, melyek papír keretbe foglalva elől hordanak, úgy ők, mint az altisztek villanyos kislámpát is. Most a katonaság nem használ sem menetben, sem a kaszárnyában dobolást, trombitálást s ily jelzést, sem zenélést. Csendesesen vannak ők is minden zaj és feltűnés nélkül jönnek-mennek.

Január 17.

Vasárnap. Az eső ma is folytatja a tegnapi, jóllehet reggel felé egészen kiderült. Kilenc óra tájban mintegy száz géppuskásból álló csapat vonult át a városon Szolyva felé. Többnyire magyar katonákból állt a legénység, mely a megrakott lovakat vezette. De voltak köztük tótajkúak is. Öltözetük kissé kopva, elnyűtt volt.

Ung.

Kárpátainkon még mindig az oroszok 14-én Malomrét és Uzsok között, jóllehet nagy hóvihar dübörgött tüzéségünk folytatta támadását az ellenség pozíciói ellen. A magaslatokon táborozó orosz katonák közül sokan megfagytak a dermesztő hidegben. Az itteni orosz csapatok túlnyomó részben ázsiaiak, ferde szemű, nagy hatalmas növésű szibirjások. Egyszerű, együgyű népség. Általában jól vannak táplálva és felszerelésük is elég jó.

Új külügyminiszter.

Gróf Berchtold Lipót külügyminiszterünk úgy látszik úgy járt, mint Potiorek Szerbiában. Kevés dicsóséggel, csekély közelismeréssel eltávozik magas állásából, melyhez szerencsés sikerek emléke nem igen fog kapcsolódni. Ófelsége a királyunk január 13-án kelt kéziratával kért felmentését megadta s Ferenc József-rend nagykeresztjéhez a gyémántokat adományozta neki s helyébe báró Burián István személye körüli magyar miniszterét kinevezé. Ehhez nagy reményt fűz a birodalom. Adja Isten, hogy teljesejék.

Burián.

Január 15-én vett tudósítások szerint Ung megye felső részén Csontosnál még mindig kisebb harcok vannak, valamint Bereg

megyei Verhovinán, hol különben a zsdenyovai s a latorcai völgyben csatározások folynak, s az ott befészkelődött orosz katonaságot visszaszorítják elszántan harcoló csapataink. Itt a betörő oroszoktól oly gyakran megtámadott völgyekben különösen a papok és az uradalmi erdészek vannak zaklatásoknak kitéve. Itt Perekházán az ottani Wolfsberg Henrik nevű erdőőr házában 6 napig vendégeskedtek az oroszok, kik addig, míg az éléskamrája ki nem fogyott kíméletesen viselkedtek, azután pedig durván annyira, hogy nem csak az őrt, hanem az 56 éves nejét is meglökdösték. Az orosz csapatok a Plaj nevű havason át Libachora galíciai községből szoktak az 1848-ban erre járt oroszokról úgynevezett Ruszkiput-on (orosz úton) a zsdenyovai völgybe bevonulni, s a kiveretésükig itt portyázni és zsákmányolni. Wenk Gyula hidegréti erdőőr szintén érezte vadságukat, addig, míg tejjel, kenyérrrel, s burgonyával jól tartotta őket türelmesek voltak, azután pedig az egyetlen tehenét is el akarták venni, melyet csak úgy tudott tőlük visszakunyerálni, hogy gyenge neje és 8 gyermeke sírásával megindította szívüket, s a tehen helyett egy tyúkkal megelégedtek. Csanda Ferenc beregsziklasi erdőőr is így járt, egyetlen tehenét elhajtották, de az utánuk futott család rimánkodására visszaadták. A parasztoktól lovat, tehenet s egyéb marhát szintén elvittek, sokat úgy, hogy áruk fejében, néhány kopeket fizettek.

December hónapban Miskafalván az ukrainisták négy kozákokat elfogtak s Krajból (Zsdenyovára) Szarvasházára vitték. Mind a négy szép szál ember volt, testhez álló bundában s magas bőrkucsmában. Mint mondták gazdálkodó családok emberek otthon. Az egyiknek kardja családi ereklye volt 1700 évszámmal, azóta minden harcban használták elődei is. Elvették tőle abban a reményben, hogy békekötés után visszakapja. Ez időtájt az Alsóvercekei szolgabírói hivatal előbb Felsőgerebenen, majd Szarvasházán működött. Itt a címtábla is szarvasagancs alatt az ajtó fölött díszlett. Nagy Ernő helyettes főszolgabíró, dr. Dozstán Mihály közigazgatási gyakornok, és Komáromy Mihály ezekből állott a személyzet. Az élelmezés nehezen ment, a muszkák az egész völgyből mindent elvittek.

Vitéz
huszárok.

A kárpáti ütközetben kitűnt a lugosi 4. huszárezred. Ezek az oroszoktól rettegett lovas katonák egyformán kitűntek a ló hátán, majd midőn gyalogszerrel küzdöttek a lövészárkokban, karabéllyal és a puskatussal való harcban. Egyetlen egy sem esett

foglyul. Az összes tiszték s majd minden tízedik ember nyert kitüntetéset. Egy őrmester az oroszoktól elrabolt kézigránátokat, még robbanásuk előtt villámgyorsan felkapta és visszadobta az ellenség soraiba.

Orosz harc. Külföldi hírlapok írják, hogy Galíciában és Lengyelországban három millió orosz harcol. Az osztrákok jól harcolnak, a magyarok rendkívül vitézek és bátrak. A tudósító dicséri a kaukázusi csapatokat is, amelyek az első varsói csatában valósággal a vadak benyomását keltették.

Orosz harc. Külföldi hírlapok írják, hogy Galíciában és Lengyelországban három millió orosz harcol. Az osztrákok jól harcolnak, a magyarok rendkívül vitézek és bátrak. A tudósító dicséri a kaukázusi csapatokat is, amelyek az első varsói csatában valósággal a vadak benyomását keltették.

Oroszországban a nép nagyon óhajtja, sőt követeli a háború befejezését. A kormány fél január 22-től, mely tizedik évfordulója annak, midőn a kérelmező munkások ezreit a téli palota előtt a kozákokkal lövette. Az összes kozákokat s gárdaezredekét visszarendelték Pétervárra.

Lengyel területen Ravkától északkeletre a németek elfoglaltak egy orosz támaszpontot. 500 oroszot ejtettek foglyul és három géppuskát zsákmányoltak. Az oroszoknak heves ellentámadásait, igen súlyos veszteségeket okozva nekik, visszaverték (január 15.). Dunajec mellett igen heves ágyúharc volt. A németek nehéztüzérsége erélyesen működött, az ellenségnek egy nagy raktárát tüzzel éjjel felgyújtotta és néhány lövéssel egy jól elhelyezkedett nehéz üteget jól elhallgatatta.

Francia. A németek a francia-belga harctéren is szerencsésen harcolnak. Az Aisne északi partját teljesen megtisztították a franciáktól, s elvettek tőlük 4200 foglyot, 14 ágyút, 6 gépfegyvert, több revolver ágyút és 4550 halott maradt a csatatéren.

Német posta és foggyógyászata. A német hadparancsnokságnak van Munkácson az Országos Iparbank termében (Ervin utca) saját tábori postája is, ily felirattal: „Feld Postamt der Kaisere. Deutschen Süd-Armee.” Egy másik postahivatala van Nagy Gyula házában. Ettől nem messze feljebb a Rákóczi utcában 1. számú házban van ily feliratú foggyógyintézete: „Zahnärztliche abteilung der Kais. Deutschen

Süd-Armee.”

- Hadi-tervezés.
Január 18.
- A helybeli kávéházi Conrádok és privát strategisták úgy beszélnek, hogy a most hazánk felső részeiben gyülekező német három és a monarchia két hadteste a Kárpátok egész hosszában Szepességől le Bukovináig e hó 22-ig teljesen elhelyezkedvén s összegyűlvén aznap az egész vonalon megkezdik a Galícia és Lengyelország felé való előrehatolást, mégpedig a Bereg megyében, s illetve a Munkács táján lévő, egyenesen fel a Beszkidek irányában, hogy itt a Sztusz, Lemberg és Varsó tájain álló orosz hadseregeit körülkerítvén minden oldalról legyőzhesse. Hát hiszen ez nem lenne rossz. Meglátjuk.
- Berchtold.
- A helybeli politikusok és mindentudó államférfiak meg gróf Bechtold külügyminiszterünk bukásáról úgy beszélnek, hogy ő és elvtársai rossz néven vették gróf Tisza István miniszterelnök hatásának emelkedését, mennyiben ez azokkal tart, kik hajlandók Olaszországnak átengedni Monarchiánkhoz tartozó Triest kerületét, hogy azért kilépjen az olasz kormány a kétes értékű semlegességből, fegyverrel jöjjön szövetségeseinknek segítségére, holott Berchtold e rekonstrukcióról s a birodalom megcsonkításáról hallani sem akart s minden alkalommal ellenezte. Mint mondják egészen ez ügyben járt volna Tisza aznap a német főhadiszálláson is, hol Vilmos császárral ez iránt is értekezett volna. Bizony furcsa lenne, ha a baráti viszonyt szimuláló olaszoknak ily csúfosan s drágán kellene barátságunkat megfizetnünk. Sui viro verra azt is beszélnek politikusaink, hogy Romániát és Bulgáriát szövetségeseink határozott színvallásra akarják kényszeríteni...
- Munkács, mozgalmak.
- Városunk mostani mozgalmait nem kis mértékben emelik a német katonák járása kelése, kik bevont sisakjukkal és hosszú majd bokájukig lenyúló köpönyeikben a muszka gyalogsághoz hasonlítanak, ily bő nadrágjuk festetlen barna nagyszárú csizmába van behúzva, derekukon sárgásfehér szíj, s azon a hosszú szurony. Csukaszürke kabát s köpenyt csak némelyik tiszt visel, úgy látszik csak újat, kiknek fején színes és ernyős nagy lapostányérú sapkája van s hosszú, vékony egyen kard. Ezek udvariasak, nyájasan szalutálnak nem csak ami itt lévő behívott s elhelyezett tartalékos vénecske tiszteinknek, hanem főleg a reggeli kilépéskor az utcán találkozó polgári egyéneknek is. Meg kell adni, hogy a nagyobb

csoportokban járó németek között, sok a hatalmas, magas, jó erősen kifejtett izmos katona, kik amellet frissek és ügyesek, láttam, hogy némelyik a rohanó autó után futott és biztosan beleugrott s azzal tovább haladt. A tisztek és kiskatonák között sok a vaskereszttel kitüntetett. Ezek a fejérszegélyű fekete zománcos keresztet ilyen színű szalagon a mellükön viselik. Tömérdék itt a napról-napra bejövő különféle autó kocsi. Szépek a német gyértollazatú egyfejű sassal jelzett, fejérszürke autók, a hozzá tartozó bőrzubbony és ily nadrágban járó sofőrökkel. Az utcákon a Csillagtól le a kaszárnyáig s mindenfelé folyamatosan rohannak a bűgő s félelmetesen üvöltő gépkocsik, mert úgy látszott nem csak a főhadiszállás el van látva bőven ilyenekkel, hanem a vidéken elhelyezett csapatok is, kik tisztekkel, katonákkal gyakran megfordulnak itt. Sok autóra van hátul léckorlátú nagy tartály alkalmazva, melyben nem csak katonákat, hanem mindenféle málhát, poggyászt s élelmi tárgyakat s csomagokat szállítanak. Mindenesetre így sok igáslovat és paripát takarítanak meg, s a gyors közlekedést s érintkezést is előmozdítják. Sok ily autó és társzekér a grófi raktár melletti téren van, de egyes udvarokban is elhelyeztetett.

Kvasz. A hírlapban olvastam hogy Kvasz András, ki harmadéve az ország sok helyein s így Munkácson is repülőgépén produkálta magát, s mint Ungváron úgy nálunk is felsült, mert bűgő s prűszkölő gépe futásában feltűrt burgonya és tengeti kórós földről fölemelkedni nem akart, min a díjfizető kíváncsi publikum jóízűen nevetett, most mint a katonaság aviatikai osztályánál, alkalmazott Lengyelországban felrepülván, gépe megbomlott és ő magasságról egyenesen az ellenséges orosz csapatok közé leszállni kényszerült, hol hadifogságba került s Lembergől levelet írt érdekeltjeihez.

Január 19. Ismét eső. Pedig most is feneketlen a sár. Az idő enyhe, de nyirkos, kellemetlen. Éjjel hosszú train vonatok mentek a városon át ágyúkkal és gyalogsággal. Kilenc óra tájban is. Felsőkerepecről bejött a városba egy századnyi német gyalogság s a Kőrös utca és a Főutca sarkán a Medvekokcsma előtt megállván, a legénységet a százados a házába elszállásolta. A csapatot követő szekerek között volt a konyhás is, melynek kürtje menet közben is füstölt s így abban a gulyásos főtt. Ez megállott a korcsma előtt s egy óra múltán a legénység megebédelt főztjéből.

- Déli hadtest. A német hadsereg élelmezési ügyintézősége a grófi Főutcai bazárban van. Felirata ez: Armee-Intendantur der Deutschen Süd-Armeer. Eszerint ez a déli hadteste. A Főutcai 42. számú házon ez a felirat olvasható: „Stab Königs. Brentilchen 1. Jupont. Regiment.”
- Szikratáv-író. Beljebb az uradalmi magtár melletti puszta telken felállított a hadsereg parancsnokság egy 50 méter magas vascsövű árbocot, mely szikratávíratozásra szolgál. Az árboc kitoló csövekből van összeállítva úgy, hogy fent kissé meg is hajlott. Sodronyok tartják. S elkészítik az ottani új úttól a helyet is, melyen a rúd alján egy kis fabódét emeltek az ör részére s emellett a hozzá való szerkocsi is áll. Az épületek között különben alig venni észre. A leadó és fölfogó állomás az osztrák-magyar bankfiók épületében lévő főhadiszálláson van. Közelében a Sugárút elején a vezető lakásán ez a felirat olvasható: „Führer der Schw. Funkenstat 13.”
- Repülőgép. Ma először vettük észre, hogy városunk fölött repülőgép megjelent. Taube úgy kilenc óra tájban két repülő keringett annyira magasan, hogy csak némileg lehetett a benne ülő két-két egyének fejét meglátni. Sokáig lebegtek s fel alá repültek, míg végre északkeleti irányban eltávoztak. Nemsokára még egy harmadik is mutatkozott, s az is némi keringés után eltűnt. Bárcsak hozna már valamelyik onnan örömteli hírt!
- Lengyel légió. Ung megyében most az oroszok előcsapatai fent az Ung folyó völgyében elsáncolták magukat. Alsóverecke körül is vesztegelnek. Pedig ott derék csapataink táboroznak. Így a lengyel légió, melynek főparancsnoka Durski tábornok, a lengyel légiók tüzérségi főnöke pedig Zágorszki kapitány, kiket a múlt napokban Károly Ferenc József trónörökös is otlétekor megdicsért. Bent pedig lengyel területen Nivánál és Galíciában most az idő rondasága, köd és havazás miatt a harci zaj némileg szünetelt. Itt az első önkéntes lengyel ezred Sosenkovski alezredes vezetése alatt vitézül harcolt ellenük s a tizenhat támadás folytán 11 tisztet és 600 embert foglyul ejtett, a Bendery ezredet pedig megsemmisítette.
- Veszteségünk. Sajnos a mi seregünk vesztesége is nagy augusztus 12-e óta, mostanig. Az eddig kiadott száz lajstrom szerint megsebesült a különféle harcokban tiszt 8980, elesett 2263, fogságba jutott 628. A legénységből pedig: megsebesült 231160, meghalt 40827 és

fogságba jutott 9502. Összegezve megsebesült katonánk 204140, elesett 43480 és fogoly lett 10130. Összes veszteség 247750.

Pápa adománya. A pápa szép példáját adta keresztényi és felebaráti szeretetének, midőn Ausztria és Magyarország harcokban elesett katonáinak árvái részére százezer frankot utalt át adományként.

Oroszok. Az oroszok a Kárpátok mögött nagy csapattömegeket vontak össze. Úgy mondják, hogy a kolera ismét pusztít köztük, mit az esős és enyhe időjárásnak tulajdonítanak. A Kárpátok innenső részein járványos betegségek csak gyéren fordulnak elő. Azért is az orosz katonák ahol csak alkalom nyílik megadják magukat, vigyázzván, nehogy szándékukat altisztjeik lelövésellel meghiúsítsák. Azt is rossz néven veszik, hogy szolgálati évük 1914-ben letévén, itt tovább tartják. Az orosz tiszték mögöttük szoktak állani revolverrel kezükben. Beszélik, azt, hogy a kozákok a mi sebesültjeinket barbár módon megölik és megcsonkítják, rendes katonák az ilyesmit nem teszik.

A Kárpátokon a VIII. hadseregünk működik, melyhez a Przemysl vár ostromlóiától is szaporítást vittek. A magas hó miatt megakadt mozgásuk.

Január 20. Német csapatok. A mára virradó éjjel nagy északi szél mellett beállt a fagy s így a feneketlen sáros utak is megkeményedtek. Reggel láttam, hogy a 12. német gyalog ezred három csapata teljes felszerelésben északkelet felé elvonult, később átment a városon két 8-8 ágyúsüteg szintén arra felé. Az ágyúk többnyire mozsár-félék voltak, 1 ½ méternyiek s vastagok. Hosszú sor trén és muníciós kocsik követte őket.

Tíz órakor bejött Felsőkerepec felől egy csapat német gyalogság kíséretében hat ágyú s az ahhoz tartozó muníciós és poggyászos trénnel. Hat-hat ló volt befogva úgy az ágyúba (melyen öt-öt tüzér ült), mint a szerkocsikon. Fél óra múlva viszont egy csapat porosz trén mely két bokrétás nemzeti színű zászlónkkal volt feldíszítve s hosszú fuvaros kocsisor kenyérrel megrakva ment Felsőerepec felé, kiket egy zászlóaljnyi titkos gyalogság követett énekelve, de dob és trombitálás nélkül.

Német főparancsnokság. A munkácsi grófi kastélyban a német hadsereg parancsnoksága lévén elhelyezve, míg a főhadiszállás a Csillagból a Sugárúti Nemzeti Bank fiók palotájába átköltözött, hol folyvást működik,

nem lesz érdektelen a kastélyban elszállásolt főtisztoknak nevét följegyezni. A hadsereg főparancsnoka Armee Commandant von Lusingen generalstab stehen von Ludendorf (generál), Oberstleutnant fürst zu Wied, őrnagy Klette, százados Bieses, Oberst (ezredes) von Hamerstein, hadnagy von Felmann.

Orosz
harctér.

Az orosz harctérről január 17. jelenti a vezérkar, hogy ott a helyzet változatlan, a Dunajec mentén és Tarnovtól délre ágyúharc folyt, amely váltakozó hevességgel egész napon át tartott. A Kárpátokon nyugalom van, amióta a Ceremkán keresztül megkísérelt támadásokat csapataink sikerrel visszatartották. Lengyelországban beállt a tél, de ami német osztrák és magyar csapataink jó vannak felszerelve a téli hadjáratra és különben is el van ismerve, hogy jobban bírják a téli hadviselés fáradságait, mint az orosz katonák.

A francia-belga harctéren a németek előre haladnak. Az angolok veszteségei itt 1915. évben január 13-ig 6706 tiszt és katona. Különben sokat szenvedtek a Cold Stream, a Skot, a gránátos és a híres Black Watch (fekete őrség) ezredeseik, mely négy gárdaezred tiszt kar csupa főnemességből áll. A francia offenzíva teljesen összeomlott. 35 ágyút vesztek január 12-e óta. A németek kijelenték, hogy ötezer harcképtelen angol hadifoglyot készek kicserélni.

A törökök is haladnak. A Saphir nevű francia tengeralattjáró naszád január 18-án megpróbált a Dardanellákhoz közeledni, de elsüllyedt. A legénység egy részét elfogták. A naszád aknára futott. Kaukázusban is visszavették az orosz tengert. A Szezi-csatorna felé két hadtest is közeledik, melyhez 120 német tiszt van beosztva.

A Hármasszövetség japánok segítségét sürgetvén, ezek részben udvariasan, részben egész ridegen elutasítják Gichon segélykérését. Az Asaki című lap különben ridegen jegyzi meg: Akinek segítség kell a győzelemhez, az már veszített is.

Imák a a pápa dekrétummal elrendelte, hogy Európa valamennyi békéért. templomában február 7-én, a többi világrészben pedig március 27-én a békéért imákat mondjanak.

Január 21. Ma a téli és száraz hideg idő egész fényében jelentkezik. Erre szükség is volt, mert az enyhe idő a járhatatlan utakat még inkább mélyítette volna, most azonban a megkeményedett, megfagyott

A 41. talajon csak úgy reng a katonaság egyenletes topogó lépte, számú melyben feszesen négyes sorban, a fekete tokba bevarrt zászló ezred után megindult Munkácsról a német 41. gyalog ezred a Kárpátok elindult a felé. Reggel 8 órakor az egyik fele Oroszvégről, a másik a mi harctérre. kaszárnáinkból indult ki, s pontosan összetalálkozott a római katolikus templomnál a Kossuth Lajos utca elején, melyen át tovább ment dobolás nélkül északkelet felé. Adja Isten, hogy dicsőséges győzelem kísérje a derék hadfiakat. Az ezredet kíséri 6 géppuska és kettő muníciós és poggyász trén.

Repülő- Éppen akkor tűnt fel két repülőgép a tiszta égen. Észak felől gép. érkezett, és mint repülő sasok keringtek a város fölött. Jó jelnek nézem e véletlen jelenetet. A repülőgép kétfedelű Taube-féle volt.

Fuvaro- Egyszersmind az Oroszvég és Latorca folyó közötti szántóföldön sok. éjjelen át tanyázott mintegy négyszáz katonai fuvaros szekér, melyek Szabolcs, Szatmár és Bereg megyék magyar vidékéről lettek összeállítva még hetek előtt s megindultak szintén arra felé. A fuvarosok magyar legények, bal karjukon sárga-fekete karkötőt viselnek, s lovas puskás magyar katonák, lelkészek kísérik őket. A paraszt kocsikon feliratos és számozott táblácska lóg. Úgy tudom, hogy naponként 9 koronát és élelmet kapnak. Nem sok kereset tehát.

Harc Mai tudósítások szerint az orosz harctéren a Visztulánál folyt Visztulá- ágyúharc folytán tüzérségünk összpontosított tüzelése az nál. oroszokat első sorbeli tűzvonalluk egyes részeinek elhagyására kényszerítette. Ez a hátráló mozdulat magával ragadta az ellenséget az arcvonal más részein is, úgy, hogy végül első sorbeli állásait hat kilométernyi szélességben kiürítette és tüzérségünk s gépfegyvereink leghatásosabb tüzében rendetlenül visszaszorult, legközelebbi magaslati vonalakra. Ez alkalommal számos fegyvert és löszert hagyott vissza elhagyott állásában. Az arcvonal többi részén, Nyugat-Galíciában csak tüzérségi harc folyt.

A Kárpátokban csak jelentéktelen járőrharok voltak. Észak-Lengyelországban az oroszok megkísérelték, hogy a Wukraszakaszon át Radzanovnál előre törjenek, azonban visszavonták őket.

A Kárpátokban kemény a fagy. A frontról, mint a foglyok beszélnek, százával szállítják el naponta a megfagyott embereket. A przemysli vár hős őrségének kirohanása is nagy veszteségeket

okoznak az ostromló csapatoknak. Úgy vélem, hogy néhány nap múlva erről nagy eseményeket fogok ide írhatni.

Szerbiában német had. Az is érdekes hír, hogy német csapatok operálnak a mieinkkel együttesen Szerbia ellen. E hír Rómából jött, hol azt a német nagykövét hivatalosan megerősíti. Így e hó 18-tól minden Szerbia ellen működő sereg osztrák-magyar és német csapatokból fog állani. Ez bizonyára nem fog nagy hatás nélkül maradni sem Szerbiára, sem a Balkán semleges államaira, de Bulgáriára és Romániára sem.

A törökök internálják Kis-Ázsiában az ellenséges hatalmak alattvalóit. Kaukázusban Choitól nyugatra az orosz katonaságot visszaverték. A szudánok Szuez felé közelednek.

Seregvonulások. A nap folyamában még négy ízben vonult át innen német katonaság a Kárpátok felé. Egy ízben vagy negyven ágyú- és géppuskás csapat, majd gyalogság, tömérdek poggyász- és lőszer kocsi. A közönség remény és bizalomteljesen kíséri tekintetével a derék, hatalmas katonaságot s felsóhajtva, hitbuzgón mondják: Most vagy soha dől el szorongató sorsunk! Valószínűen más passzusok felé is vonulnak a határhegyek mentében. Estig lovasságot nem láttunk.

Vaterek. A felvonult hadi csapatok és trén között feltűnt ma délben az az óriási két 30,5-ös tarackágyú, melyet két kiváló nagyságú és felszerelésű autón felvittek, ezeket követte hat más szintén, a szokottnál terjedelmesebb autók, melyeken a két nagy mozsárhoz szükséges súlyos lövedékek voltak elhelyezve. Egy másik ily autón 8-10 cm vastagságú tölgyfadeszkák voltak feltéve, melyeket valószínűen a mozsarak alá hídlásnak felhasználnak. Azt hiszem, hogy e szörnyeteg ágyúkat Lemberg vagy még inkább Varsó alá viszik az ott zsarnokoskodó oroszok üdvözlésére.

Francia harctéren a németek áttörték a francia frontot Soissons-nál. Ezt oly sikeresnek tartják, amelynek hatása az egész háborúra érezhető lesz. Eszerint a francia sereg offenzívája nem csak kudarcot vallott, hanem végleg megsínylette, a németek tíz kilométerre vonultak előre. Innen a hohensalzai táborba az elfogott franciákból 3300 embert szállítottak el.

Az orosz harctéren most leginkább ágyúharcok folynak, melyeknél a mi tüzeink mindenhol előnyben vannak. Ez

Csicsery Gyula.

alkalomból fölemlítem itt, hogy unokám Csicsery Gyula, ki a mödlingi katonai akadémiából múlt 1914. évi szeptemberben, mint tüzér hadnagy az északkeleti harcszínre küldetett. Most szüleikhez intézett levelében naplójának egy részét is megküldi. Atyja Csicsery Zsigmond most, mint ezredes s a cs. és kir. őfelségének budavári testőrségi főhadnagya, e naptól velem közölvén, abból itt felkérem, hogy Cs. Gyula december 12. Krakkóból, hol a 82. brigádot kereste s onnan a 17. hadtestbe utasították, másnap jelentkezett éjjel Vielickán átmenve, Bodtanovba a divíziónál, hol azonnal az ütegéhez állították s azóta, most magát katonásan kifejezi, minden nap tűzben állott s folytonos harcolás közben Dunajec folyó s Przemysl tájékaig haladt. Azt írja: „A mi tüzérségi fölénységünk az oroszoké felett határozottan érezhető. A muszkáknak úgy látjuk kevés muníciójuk van. A jövő zenéje határozottan a nehéz tarack. Táborigyűlésre mi is fűtülünk, de ha jön egy Vatek az már kellemetlenebb zene.” stb. Az ellátást dicséri „a koszt, írja, ha huzamosabb ideig vagyunk egy helyen, olyan, mint otthon, csak a kenyér nem olyan fejjér. De azt is megszokja az ember. Persze jó ágyaink nincsenek, de ha fedél és szalma van, hát ez is elég. Az ember nagyon szerény igényű lesz itten. A legénység a tisztet nagyon szereti, mindig rajtok a szemük, óvják, dédelgetik őket. A magyar kitartó, ragaszkodó, bátor és ami fő, mindig víg kedélyű katona. Mikor egynek sebeit kötöttem be folyton viccelt, pedig szegénynek ugyancsak fájt, lehetett az arcán látni. Most nehezebb napokat várunk.” Édesanyját (Lehoczky Rózát) végre biztatja: „Mamuka igazán nyugodt lehet, vigyázok magamra, de itt eddig azt a meggyőződést nyertem, hogy mindnyájunk sorsa már meg van írva előre. Sokat a legnagyobb tűzben megkímélte végzete, sokat pedig akkor ért el, mikor teljesen biztos helyen védte magát. Én úgy vagyok meggyőződve, hogy nem lesz semmi bajom. Persze nem gyerekjáték a dolog.” Adja Isten, hogy úgy legyen!

Trén az Munkácson a német katonaság egy részének eltávoztása után is utcán. annyi az autó és különféle trézfogat, hogy már az utcákon is tanyáznak, ott tüzet raknak és a tábori konyhát is használják. A beszállásolt gyalogságot künt élelmezik. Így ablakom alatt is a főutcán a Medve korcsma előtt foly egy táborozás. Oroszvíg külső táján is a sok fuvaros állomások.

Január 22. Ma reggel a híd felé sétálván láttam, hogy a vasútról két sisakos

szekerész elő lovasságát tömérdek német hadi szekér követi, melyek liszt s egyéb élelemmel teli zsákokkal és ládákkal terheltek. Így értesültem, hogy a német segítő sereg önmagát ételmezi, mégpedig kizárólag német birodalomból szállított termékekkel. Ezeket vasúton hozzák ide Munkácsra, mint az egész hosszú vonalra berendezett középpontra. Mi több a tömérdek fuvarost is onnan hozták ide, mégpedig, mint mondják regisztrálás révén. E paraszt kocsik hosszú alakúak, részint vessző fogatú, részint deszka vagy lécs kasú. A hajtók pedig civil emberek, kiket a hosszú sorokban lovas szekereszek környeznek. A mai nagy szállítmányt a hídon át Szerednye és Ungvár felé irányították. A Munkácson állomásozó lengyel katonáink, kik Lemberg megszállása óta ide szorultak, s mint hallom még mindig a szomszédos magyar megyékben is elszórtan tartózkodnak, kizárólag az itteni élelmiszert fogyasztják, sőt azt a Kárpátok és Beszkidek körüli csapatok részére is innen szállítják úgy a kereskedőinktől rekvirált (de megfizetett) cukor, kávé, rizs s egyéb árukat, még az összes bőrkészletet is. Ennek hátrányát és súlyát azonban a község érzi, mert a nagy fogyasztás mellett az árak annyira emelkedtek, hogy a drágaságot mindenki érzi, sőt sokszor teljesen elfogyván a szükséglet és készlet, olyankor még sőt, petróleumot s egyéb árut egyáltalán nem is kereshetünk. Csodálkozom, hogy itteni csapataink részére is vagy kereskedőktől vagy más távolabbi piacokról nem szállítanak a hadintézők tápanyagokat, mint azt íme a német hadvezetőség okosan és haza népei javára teszi. Így talán a katonák ellátása is olcsóbb lehetne s a lakosság is jobban boldogulna.

Trén. Munkácson át legalább ezer különféle kocsiból álló trén ment át. Egy része Felsőkerepectől a másik a vasúttól és Beszkidek felől jött. Ezek között voltak muníciós és ponyvával fedett nagy rakszekerek. Úgyszintén jött ment legalább 300 apró fajta teherhordó ló, melyeknek hátára keresztezett kiálló végű oly nyergek barna vagy fehérszínű öt-hat centiméter széles bőrszíjas hámmal fel voltak téve, melyeken zsákok, ládikók, ántalagok, kosarak s egyéb poggyász tartályok foglaltak helyet, más lovak oldalairól egy-egy nagy kosár lógott. Ezek hegyes vidékekre való élelem hordására. Külön jött egy csapat egészségügyi szanitéc katonaság után vagy negyven nagy vöröskereszttel jelzett némelyike még ily fehér ápolóval is ellátott kocsi, melyek között csinos hintók és batárok is voltak. Mindezen járművek színe

sötétzöld volt. Négy-hat ló fogattal és körülöttük lovas kísérettel. Ezeknek is egy része Ungvár felé, a másik a Beszkidek felé tartott.

- Zenekar. Egy gyalogos ezred zenekara is megjelent a főutcán. Rendes szürke öltönyben valának, tagjai azzal a különbséggel, hogy vállukat rojtokat jelentő fejr és fekete színű cafrank fődé. Csapatfúvó hangszerből állott fölszerelésük azok közt méternél nagyobb vaskos és mégis oly széles korong végű trombiták tűntek fel, valamint egy lant alakú rézmű, mely apró csengő ércdarabokból álló zörgető szer, amit a zenész a tetején visz magasan tartva. Szóval most Munkácson folyamatosan új és új mozzanatok keletkeznek és érdekes jelenetek tünedeznek. Ma ismét megjelent három Taube-féle repülőgép és alig kétszáz méternyire leszállva keringtek a város fölött.
- Népfelkelők behívása. Falragaszok felhívják a népfelkelésre kötelezett azon állampolgárokat, akik 1883-1886 években születtek és 1914. évi november 16-tól megtartott szemlén népfelkelési fegyveres szolgálatra alkalmasnak találtattak, hogy február 15-én, azok pedig akik az 1878-1882. évben születtek március 1-jén illető kiegészítési kerületi parancsnokság székhelyére népfelkelési tényleges szolgálatra bevonulni tartoznak.
- Repülőgép. Derült napra ébredtünk. Ez is kiválóság most. Éjjel csak gyenge fagy volt. Nyolc óra körül ismét három Taube repülőgép délnyugat felől érkezett Munkács fölé s a határt távolról körül haladván, ismét nyugat felé eltávozott. Úgy látszik azok is reggeli sétát s egyszersmind megfigyelő szemlét végeznek. Csak már jó híreket hoznának északkelet felől. Mert hát az oroszok Ung és Bereg határhegyein még mindig nyugalmasan táboroznak s a völgybeli községeket molesztálják. A tegnapelőtt kivonult német csapatok úgy halljuk Szolyván és környékén állomásoznak.
- Kórházak. Munkácson minden kórház rendbe van hozva. Sebesülteket azonban már hetek óta nem hoznak. A bejött német katonágból néhány tüdőgyulladásost ápolnak csupán. Szinte várják már a sebesült vitézeket az üres gyógy termekbe a vöröskeresztes hölgyek és ápolók.
- Büntények. Néhány nap előtt feltűnést okozott letartóztatások történtek városunkban. Tudva volt, hogy a lengyel földön és Galíciában

táborozó seregeink katonáink számára különféle ruházati és ételmezési szállításokat elvállalt bizonyos Lembergen lakó ügyvédjelölt doktor N. izraelita. Ez ismét Munkácson is egyes cikkek előállításával és szállításával megbízott néhány itteni kereskedőt és vállalkozót, kik a felvállalt ipar és ételmezési árakat be is szállították, de mint csakhamar kiderült és megállapított oly silány és selejtes rossz minőségben, hogy egyáltalában felhasználhatók nem voltak. Így a csizmák és bakancsok talpai megfelelő bőr helyett vastag papírosból voltak kiállítva s egyéb árucikkek ily ferdített alakban beszállítva. E nyilván bűnös csalásnak következménye az volt, hogy a vállalkozókat a katonai hatóság elfogatta és mennyiben elbírálása nem a polgári, hanem a katonai fórum elé tartozik s a Kassa kerületi parancsnokság s illetve bírósága most Pécssett székel, az illető terhelt izraeliták megláncolva katonai fedezet alatt Pécsre vitettek. Egyedül a leMBERGI fővállalkozót tartotta meg előzőleg itt a katonai parancsnokság, míg eldől, hogy ő melyik kerületi bíróságnál illetékes. A munkácsi gyanúsított kereskedők mindent elkövettek, hogy az előzetes letartóztatástól fölmentessenek, más befolyásos egyének hiányában távolról hozattak ide egy vidéki országos képviselőt, K. S. urat, ki mint mondják, sebten rögtön ide autózott s ötezer koronányi kikötött díjért el is járt az ügyükben, azonban sikertelenül, mert az illetékes bíróság határozata fog majd a nyomozás megejtése után sorsuk fölött dönteni.

Susognak egyéb a kórházban elhaltak hagyatékainak léha kezeléséről s elsikkasztásról is, de ez is nyomozás tárgyát képezvén, az ügyet nem feszegetem. Sub judice res est.

Lengyel, osztrák tüzérek. A Felsőkerepeci út bal felén lévő Taub féle most uradalmi tanyán lengyel népfelkelő tüzérek állomásoznak. Ezeket is illőbb helyre lehetne alkalmazni, nem itt hevertetni.

Utazás akadályokkal. Ma jött itteni polgártársunk B. T. Budapestről hosszú s fáradalmas vasúti utazás után Debrecenen át haza. Beszéli mennyi zaklatáson átszálláson várakozáson s szorongáson kellett átesnie. Majd minden állomáson, sőt többször menet közben is követelték az igazolvány felmutatását. Faggatták menetele irányát, célját s egyéb kérdésekkel. Csendőrök detektívek s más személyek. Mint mondja csakugyan útközben el is fogtak két orosz kémeket, kik katonáink egyenruháját viselték. Debrecenbe érve azonban örvendetes jeleneteknek is volt tanúja. Mert ott csak úgy voltak hajlandók őt

- Magyar-német barátság. tovább utaztatni, ha a városi és katonai hatóságtól új igazolványt szerez. E végből ott kellett időznie s így alkalmá nyílt látnia a pályaudvaron mily őszinte, kiváló és lelkes tanácskozás folyt az ott gyülekezett német és magyar katonaság között. Ölekeztek s a németek harsányan énekelték a Wacht am Rheint, a magyar bakancsosok pedig a Szózatot. Mindenütt látva útközben is német csapatokat. Mint hallá Hindenburg óhajta az volt, hogy a most tervezett hadi tevékenységhez s műveletekhez az osztrák vezetés is küldjön bizonyos mennyiségű csapatokat, de megjegyzi, hogy amennyire lehetséges az magyar ezredekben álljon. Így a szerbiai megszálló hadseregünkből is kiváltak ide magyar csapatok, melyeket ott német poroszok helyettesítenek.
- Csehek. Sajátságos, hogy Csehországban sem örvendeznek az ottani népfelkelők a közbizalomnak. Így Józsefstadtból s környékéről a behívott népfelkelőket Tirolba helyezték át, míg a Józsefstadtani fogolytáborba internált 32 ezer orosz fogoly őrzésére Magyarországból a pesti 1. népfelkelő s még két zászlóalj csapatot rendelték oda. Kiknek parancsnokául kivezényeltetett fiam Lehoczky János, első honvédezeredi őrnagy.
- Pálhegyi szőlő. Ma igen tág 22°C meleg délután lévén, kísétáltam a pálhegyi szőlőbe, annál inkább, mert hallom, hogy e napokban ott több borházat és pincét feltörték s abban illetéktelenek garázdálkodtak. Szerencsére az én borházam felső ajtajáról csak a lakatot leverték, a zárat nem fessegették, az alsó prészázat pedig érintetlenül hagyták. A szőlőaljbán három sisakos szép katonát találtam, kik a gyepen heverésztek s a napon sütkéreztek. Beszédbe eredtem velük, fiatal derék ifjak voltak. Előbbe tettem egy kancsó bort, mire kérdezték, hogy mindaz nekik való. Mondván, ha ízlik, igyanak belőle amennyi tetszik. Lassan mind kiitták s megköszönve tovább sétáltak. Ki tudja mi sors vár rájuk a Kárpátokon innen vagy túlon.
- Németek a templomban. Porcshalmi Lajos munkácsi állami iskolaigazgató beszélé nekem, hogy e hó 21-én csütörtökön délután az itt tanyázott 41. német ezredbeli katonák evangélikus tábori lelkésze a református templomban istentiszteletet rendezett, mely alkalomból a tágas templom zsúfolásig megtelt katonákkal, kik buzgó figyelemmel hallgatták a szép prédikációt és ájtatosan énekelték a

zsolozsmákat. Porcshalmi mint református bevonult a zsúfolt templomba, hogy meghallgassa a szent beszédet s az éneklést, amint üggyel-bajjal átnyomult s a szószék mellett megállott, egy katona felkelt székéről és készségesen megkínálta vele őt. E figyelem nagyon meghatotta. Jellemzi a németek jó nevelését. Lám megjegyzé, a lengyelek legalább is kiutasították volna őt... Az is jellemző, hogy a nagy hőségben egy német őrmester a templomban elájult. Kivitték a szomszédos lányiskolából alapított kórházba, hol midőn a katonaorvos föléleszti s megtudta, hogy hol van legelsőül is arra kérte az orvost, hogy jelentse be őt századosánál maradónak.

Repülő- Nappal több ízben jelentek meg a város fölött repülőgépek,
gépek. melyek nagy köröket, átszelve észak- és délnyugat irányban eltűntek.

Január 24. Borult az ég. Nagy felhők keringenek. Mindjárt reggel egy nagy
Vasárnap. csapat ukrajnai lengyel katona vonult csendesen a Kárpátok irányában ki városunkból.

Majd a Határvidéki felvidékről bejött a városba harsány katonazene mellett a német 9-ik gyalogezred egy zászlóaljja, s a vasúti állomás felé tartott, hol a nap folyamában négy csoportban megérkezett a Kisalmáson, Istvánfalván, Nyíresfalván s a többi ottani rutén községekben elszállásolva pihent többi zászlóalj is. Jóllehet délután megindult ismét az eső, mégpedig hóval vegyítve, a banda mindig várta az érkező csapatokat a dohánygyár közelében s úgy vezette be a városba. Az utolsó zászlóalj már sötétben késő este topogott be. Az ezred a vasútnál összegyűlt és tovább ment. A felvidékről tömérdek, mindenféle alakú trén kocsik és muníciós szekerek vonultak át. Némelyek új szánokkal és szántalpakokkal voltak megrakva. A mi katonazenénk nekem jobban tetszik. Simább, folyékonyabb. Itt a nagydob iszonyatos tombolást okoz.

Dél előtt 10 órakor egy lovassági ment a hozzá való kocsikkal a városról a Felvidékre. A kiszolgáló tüzérek nem ültek az ágyún, hanem mindegyik után hat-hat lovon ülő tüzér haladt. Délután egy órakor ismét egy új még nagyobb csövű ágyúüteg vonult át a városon. Ezt követé egy ulánus lovas csapat. Lándzsájuk fekete vékony nyelű, fent lobogott kétágú fejr-fekete zászlócskájja. A lándzsát jobb felől oldalt fektetve vitték a katonák. Apró, vékony szűrője van.

Az átvonult gyalogságnál feltűnt nekem az, hogy minden katona kezében egy majd két méter hosszú és 4-5 centiméter átmérőjű új fejér rúd botot hordott magával, bal vállára a puska mellé illesztve. Úgy vélem, hogy majd a havas hegyeken fogják támasztékul használni.

Még 9 órakor este is a vasúttól egy néhány zászlóaljából álló gyalogság vonult egyenesen a Kossuth Lajos utcán át Szolyva felé. A trén sokaságnak pedig se szeri se száma nem volt. Tömérdek teherhordó lovacska is ballagott közben.

Trónörökös Berlinben. Hírlapjaink érdekes közlést tesznek arról, hogy Károly Ferenc József trónörökös január 20-án Bécsből Berlinbe utazott, ahonnan a német főhadiszállásra megy, hogy látogatást tegyen a német császárnál. A főszereg kíséretében lesznek Lobkovitz herceg, vezérőrnagy, kamarai előljáró, von der Staaten gróf kamarás, valamint Mares udvari utazási pénztáros. Ugyanoda utazik 21-én báró Burián külügyminiszter, Bethmann-Hollveg német birodalmi kancellár és Jagow államtitkár meglátogatására.

Bátor nők. Megemlítésre méltó, hogy a hadsereg parancsnokság az ellenség előtt tanúsított bátor magatartása elismerésül az ukrajnai önkéntes csapat női tagjainak Haleckó Zsófiának és Stepanyisna Ilonának a II. osztályú ezüst vitézségi érmet adományozta.

Hangár Pószakán. A pószakai határban a beregszászi út jobb oldalán emeltetett a német hadvezetőség egy barakkszerű hangárt, melyben a hadicélra való repülőgépeket tartja, míg a vezetője a Hunyady utcában, magánházban szállásol. Most naponként tesz az aviatikus tiszt mellett egy vezérkari tiszt az egész határ menti hegység tájain megfigyeléseket és jelentés alapján irányítja a vezérlés működését. Mint a hír mondja, pontosan ki van számítva, hogy a 30 és feles nagy mozsárgyúval a határvidéki hegyen át fogják az ott tanyázó ellenségre a rettenetesen romboló lövedéket tenni. A vezérkari tiszt a térképen pontosan határozta meg a Kárpát- és Beszkid-hegységben állomásozó orosz csapatok helyeit úgy, hogy a német és a mi seregünk biztos kilátással intézhet ellenük támadásokat. A gépek el vannak látva kézi bombákkal és 22 g súlyú 42 cm hosszú vas nyílhegyekkel.

Szántalpak. Délután mintegy 200 trén kocsin vittek városunkon keresztül a hegyek felé rövid, de vastag és megvasalt szántalpakot, avégből,

Távírá-
szok.

hogy arra majd a kerekekről levett trén kocsikat feltenni s hóban felvonszolni lehessen. A szánokat Korneuburgból hozták. Honnan ide egy csapat ily műszaki telegraf-abteilung katona is érkezett városunkba, mely távjelzési készítményekkel is foglalkozik. E végből nyolc sajátlagos kocsival menetel.

Január 25. Az eső ismét szakad, amit különben a folyton jövő-menő katonaság érez, mely a felázott utak közepén menetel. Láttam ma egy osztag ulánust bejönni, melyről csak úgy ömlött az eső és sár. Hosszú bokáig érő szürke köpönyege s a szegény lova csupa piszok. Lándzsáján a zászlócska színtelenné vált s a 12 cm hosszú s alig két cm vastag négyélű szubszilis szűrőhegye alig látszott. E csapattal ment két teljesen fölszerelt közös huszárunk barna köpönyege a vállain keresztül csavarodott prémes kék mentéje, páros nadrágja és szürkén bevont csikója a víztől csak úgy csöpögött. Nem tudom mit kerestett közöttük.

Majd egy csapat német huszár lovagolt be. Így alkalmam volt azokat a mieinkkel összehasonlítani. Más alakot képeznek. Lovuk nem oly magas és erős, mint a miénk s a huszár felszerelése is eltérő. A német huszárok többnyire zömök természetűek. Fejükön terjedelmes kucsma féle süveg, mely széles pikkelyes sárgarezű sávval van állukhoz fűzve. Szürke kabátforma dolmányt és ily bőrös nadrágot csizmába szorítva viselnek. A dolmány szürke zsinórzatú s a gombok is ilyenek. A ló nyergéről baloldalról csüng a kard, jobb felől terebélyes bagariabörtökben a karabélyuk. Jobb kezükben hosszú nyelű zászlós lándzsa. Társzekerein, melyek oldalain fejr nagy betűkkel Hus. Reg. felirat jelzé a huszárezredet, különféle fölszerelésen kívül két-két egymásba tett öblös vaslemezü csolnak is volt.

Felvidéki
harcok.

Január 26-
28.

A Felvidékről tömérdek német trén kocsi ment át. Híre ment, hogy e német katonák egyesülve a mieinkkel az ungi és beregi hegyekben elhelyezkedett oroszokkal előleges járőrségi csetepaté kísérletek után tüzetesebb harcba bocsátkoztak. Az oroszok a Zsdenyovai völgyben foglaltak állást. Január 23-án és 24-én ott repülőgépeink is mutatkoztak, mi az ellenséges gyalogosokat nagyon megfélemlítette. Szarvasházán a szövetségi boltban egyik zászlóaljparancsnok Viktor Petrovics „sztarszki kapitan” még január 24-én Izbony közelébe vonult magával vivén innen 200 kozákját is, kik a körülfűzéstől tartván egyes házak mögé rejték el lovaikat és a sötétség beálltával eltűntek. Míg egy másik

csapat a Polistyeteleptől délnek fekvő Chütár nevű hegyről fajgatva fegyver és felszerelés nélkül futottak le a mieink támadása folytán Jávor és Rekesz (Zagyitszka) felé s Felsőgereben és Vezérszállás községeket is feladták. Mégis Ung felől új orosz csapatok erre érkezvén január 27-én reggel Ábránka és lentebb Vezérszállás felől a Latorca jobb partján lévő hegyoldalról a mi csapataink és tüzéreink élénk tűzzel fogadták őket. E tekintélyes előrenyomulásnak és tűznek következménye az volt, hogy az orosz csapatok is a hegyeken keresztül Verecke felé menekültek s utánuk egy gyalogdandárunk megfelelő gépfegyverekkel Rekesz és Jávor községek fölötti magaslatok megszállására nyomult. Az Ábránka és Verecke közötti hegygerincen készített lövészárkokat úgy másodvonalban az Alsó- és Felsőverecke közötti magaslatokon lévő védműveit is nemsokára elhagyják az oroszok, úgy, hogy folytonos ágyúzásaink közben 28-án hajnalban még Alsóverecét is futva föladták, jóllehet itt egy hónapnál tovább tartózkodtak és a Verecke feletti hegyhátról Klimec felé elsiettek. A három napi csatározásban mégis több száz fogoly jutott győzőink kezébe, míg veszteségünk csekélynek mondható. A Zsdenyovai völgyben a Kosszák réten ezredőrségünk 29 magyar és 7 orosz harcost temettek el. Néhány ezekből a lövészárkokban lövetett meg. Ugyanakkor a Volóci völgyben is folytak csatározások. A kiéhezett foglyoknak még ott fent teát és kenyeret adtak, minek mohón nekiestek és hálásan megköszönték. A Munkácsra hozott rabokat a megfigyelő kórház talajainak feltöltetéséhez alkalmazták az öt napi megfigyelésük idején. Lakosaink, kik a csendesebb utcákban vagy künn a szőlőkben s kertekben tartózkodtak, egész nap hallották a keleti hegyek felől az ágyúk zúgását. A hírlapokban megjelent hivatalos közlemények 1050-re teszik a két nap alatt elfogott sebesületlen orosz katonák számát.

II. Vilmos Ma, Vilmos német császár és porosz király születésének 56-ik császár úr. évfordulója alkalmából katonai ünneplések voltak. De a város Január 27. képviselőjelöltje is e napot megülni óhajtván, a város termébe képviseleti gyűlést hirdetett, melyen 11 órakor a tagok teljes számban összegyűlvén s a meghívott német főhadiszállás részéről kiküldött őrtiszt más néhány tiszteinkkel együtt megjelenvén, s ott a keleti padosor első padján helyet foglalván a tűzoltó érméssel és egyéb ily magán jelvénnel felékített, díszmagyar öltözetben

megjelent Bay Gábor városi polgármester, s mint elnök a megnyitott ülésen kitűzött tárgyként előadta hogy a város méltányolni akarván a német nagy nemzet s monarchiánk hű szövetségese II. Vilmos császárnak dicső fejedelmünk, királyunk s az osztrák-magyar birodalom iránt tanúsított törhetetlen hűségét s hő barátságát s a dúló harcokban nagy áldozatokkal járó támogatását indítványozza, hogy a Sugár-utak a hatalmas és szövetséges német birodalmi császárról II. Vilmos császár útnak nevezzük el. Ezzel egyszersmind öfelségének születése évfordulóját megünnepeljük, és örök emlékezetre való emléket emelünk. Az indítványt a képviselőtestület általános lelkesedéssel elfogadván, az így határozattá emelkedett s a gyűlés élénk éljenzés között elfogadott. A német főparancsnok pedig a hatóságok főnökei meghívásával a tisztai étkezőben vacsorát rendezett, melyen Újfalussy Endre, polgári biztos is megjelent.

Kárpáti
harcok.
Január hó
28.

A tegnapi hó és szélvihar egész nap dühöngött. A fagyos északi szél süvített, s eközben hozott a vasutunk tegnap este s az új folyamán összesen 650 orosz foglyot és azokkal együtt este 65 és reggel 94, s így összesen 159 sebesült katonát, vegyesen német és a mi seregünkéből valót. Ezek a múlt napokban fent s a Beszkidek alatt Vezérszállásnál és azoknál az Alsóverekétől északra forduló latorcai völgyben vívott csatákból erednek melyekről a vezérkari jelentés csak annyit közöl, hogy az Ung völgyében és Vezérszállásnál az általunk elfoglalt állások visszafoglalása céljából megindított orosz ellentámadásokat véresen visszavetettük. Az Ung völgyében lefolytatott ütközet foglyait kétségtelenül Ungvárra kísérték, úgy a sebesülteket is. Az oroszokra nézve, mint a katonai tudósító mondja, a Kárpátok gerincvonalának birtoka, bal oldaluk biztonságos szempontjából a leg életre valóbb dolog lévén, tegnapelőtti sikereink miatt megrökönyödve, tegnap kétségbeesett dühvel vetették ránk magukat. Két ponton indították meg az ellentámadást, hogy az elveszett hadállásokat visszaszerezzék. Egyfelől az Ung völgyében a folyónak a Sztinka hegytömbjét körülölelő szakasza tájékán, másfelől a Latorca völgyében Vezérszállásnál. Ezeket a támadásokat azonban véresen visszaverték vitéz seregeink. Sztryból Munkács felé vezető úton is kudarcot vallott egy orosz áttörő kísérlet.

A kárpáti offenzívánknak harmadik vonala Máramaros megye fölött, a Feketebisztrica völgye, mely már a galíciai nyúlványokon

folyik. Az oroszok itt Rafailován át kísérelték meg a keresztültörést, de nem sikerült. A hivatalos jelentés szerint ezen a vonalon vissza is vonultak, és pedig a Rafailova fölött fekvő Zielonán át. A Kárpátok megtisztítása az ellenségtől most oly nagy erő indult meg, mely azokból csakhamar végkép kisepri a merész tolakodókat. Máramarosban Toronya felé üzik az ellenséget.

Kassára is hoztak a kárpáti harcokból mintegy 600 orosz foglyot, köztük néhány orosz tiszt is volt. Ezeket tovább szállítják innen a következő barakkokba.

Győztes csapataink egyszersmind mintegy 200 különféle hadiszer- és málhás kocsikat zsákmányoltak, s a támadást a förtelmes időjárás dacára erélyesen s tervszerűen, pontosan folytatják.

Menekülő-
lők
nyomora.

Ma egy csoport szegényes kinézetű zsidó, vegyesen nők és férfiak csatangoltak Munkács utcáin, körülveve helybeli hitsorszársaikkal, kiktől segítséget s támogatást óhajtanak. Mint mondák, most Beregszászból jönnek, hol a megyehatóságoknál jelentkeztek azon segedelem elérése végett, melyet nekik ígértek és kilátásba tettek, midőn az oroszok közeledtére Alsóverecskét kiürítették, s ők e rendelkezés folytán onnan a legnagyobb szorongatások s ínség között idegen vidékre menekülni kényszerültek, hol több lehet e szélvész időben, s drágaságban, a legérzőbb nyomorúságban kellett tölteniük, s most könyörületes s segítő hatáságra sehol sem találhatnak.

Helgolandi
tengeri
csata.

Január hó 24-én tengeri csata folyt a Dogger zátonyok közelében az Északi-tengeren, a német és angol flotta tízmérföldnyire lehetett egymástól és a német flotta alighanem az angol part felé igyekezett, de aztán Helgoland irányában visszavonult. Első ízben mérköztek ezúttal nyílt tengeren angol és német egy tonna súlyú angol hadihajók. 32,3 centiméteres ágyúk két percenként három, egyenként 635 kilogramm nehézségű lövedéket hajítottak, melyek még ötezer yardra is átfúrnak 560 milliméternyi vastagságú Krupp páncélosokat. Jóllehet mindkét fél hajói sérülést szenvedtek, győzelmet egyik fél sem ért el. A német ágyúk két angol hajót eltaláltak az egyiket középen, a másikat a fedélzet hátsó részén. Blüchen páncélos cirkáló a gépház megrongálódása miatt visszamaradt, s később felrobbant. 50 tagját megmentették.

Törökök. Kaukázusban a rossz időjárás a hadműveleteket mindkét részről szünetekésre kényszerítik. Egy hónapig tartott erős harcok után az oroszok megállapodott helyzetű állásaikat megerősítik. Asszerbeidsanban a törökök győzelmesen előrenyomultak, Choj közelében a harc még folyamatban van. Tebriszt is megszállták. Sükri pasát, Drinápoly volt védelmezőjét kinevezik a kaukázusi török sereg főparancsnokává. Az oroszok lemondottak arról, hogy Erzerum felé nyomuljanak.

11. honvéd ezred hősi tette. Házi 11. honvédezredünk egyik hősi hadikalandját kiemeli dicsérőleg Hőfer altábornagy, midőn ugyanis a minap egyik őrjárata szövetkezve a 16. honvédezred katonáival merészen behatolt az orosz harcvonal mögé Sztasz Kovka falunál, berontott egészen az orosz ezredparancsnok lakásáig és onnan nem csak értékes jelentésekkel, hanem foglyokkal is tért vissza.

A Csillag szállodában működött lemergi katonai parancsnokság most már negyedszer vagy ötdöször ment el Munkácsról, most Szolyvára költözött összes ágazataival együtt Hoffmann Péter tábornok volt az élén.

Január 29. Havazás. A hetekig tartott esőzést most havazás követi. Mi bizonyára még rosszabb a hadviselő felekre, mert a messzi mutató mozgalmat akadályozza, megnehezíti s mi több, a Kárpátok nyúlványain s Beszkid határhegyein sokáig tartja magát a hótakaró, sokszor júniusig, amikor meleg idő és eső beállván, ez felolvasztja a hóréteget s megindul a Latorcán s a mellékfolyóin az árvíz, melyet zöldárvíznek szoktunk nevezni.

Repülőgép baja. Munkácson aggodalmat okozott egy katonai aviatikusnak elmaradása ki a szokott szemlélésről négy nap óta nem tért vissza, bár a német parancsnokság nyomoztatott utána. Végre ma megállapították, hogy az ellenséges orosz lengyel terület fölött kémlelés és repülés közben gépe defektust szenvedvén, kényetlen volt leszállni, s így hadifogságba jutott.

Zsdenyovai völgyi csata. Híre ment, hogy Vezérszállás körül ismét ütközet volt. Múlt napokban szerencsésen visszaűzték onnan magyar-német csapataink az oroszokat ezek azonban Alsóvereckéről és zsdenyovai völgy felől erősítést kapván, az elvesztett állás visszafoglalására visszatértek s megütköztek. A mi csapatainknak sikerült a zsdenyovai völgyből és Vezérszállás öbléből ismét

visszaverni az ellenséget, ez azonban a szoroson túli latorcai völgyben Alsóverecskéig megtartotta a területet. Itt jó fedezékekbe befészkelte magát.

Hírlík, hogy a volóci völgyben és Ung folyó táján is megverték az oroszokat, s a hadvezéri jelentés szerint 700 orosz elfogtak és 5 géppuskát zsákmányoltak. A munkácsi kórházba több sebesültet hoztak.

Ma reggel Beregrákosról mintegy 200 különféle német muníciós és málhás trén kocsis ment át a városon, melyek a Szolyva felé húzódtott seregeink után vonultak. Csodálatos látvány az a sok jól felszerelt többnyire hat lófogatú jármű és az azokat kísérő lovas szekeresz, kik erős lovaikon nyugodtan mennek kijelölt helyeiken. Mindnyájan bevont sisakot viseltek s a kengyelben lábuk szőrmés lábtyűbe volt bedugva hideg elleni védelmül.

Bukovinában. Bukovinában is előre haladnak seregeink. Különben most a hazánk felé törő útjukban orosz csapatokat Jakobénynél megtámadták, s valamennyi arcvonalon annyira visszaverték, hogy halottak és sebesültek ezreinek hátrahagyásával a legnagyobb rendetlenségben vonultak vissza. Így az oroszok keleti offenzívájának csakhamar vége lesz.

Január 30. Ma híre ment annak, hogy Belgrádot a mi seregünk ostromolja s bombázza. Senki sem hite, én sem. Később pedig a hír oda módosult, hogy január 28-án repülőgép jelent meg Belgrád felett és bombákat dobtak. Egyik a hadminisztériumnál fel is robbant.

Ung. A cs. és kir. sajtó hadiszállás 27-ről tudatja, hogy Ung völgyében a tüzérharcok engedtek heveségükből a hirtelen beállott hóföregetegek miatt. Különben itt csapataink kitűnő sikereket arattak. Ismételen orosz támadásokat gyorsan és ellentámadással visszavertek. Hős katonáink az uzsoki hegytarajt is megszállották, melyet az oroszok több egymás mögött fekvő állásból szívósan védelmeztek.

Máramarosban a hat hét óta a Toronyai vonalon tartózkodó oroszok ellen, kik Toronyát, Majdankát és Repenyét elfoglalták, s Vízközig jutottak, az Ökörmező fölötti védelmi állásban elhelyezett csapataink apró ágyúharcok és járőrségi csatározások után most január 25-én támadást intéztek, úgy az oroszok legfontosabb pozíciója, a Kliva magaslat ellen is. Tüzérségünk rettenetes erejű ágyútűzet bocsátott Klivára, melynek szikláit

gránátjaink szétmardosták. A hegy ellen pedig gyalogságunk intézvéen rohamot, arról az oroszok futva menekültek. Ágyúink lövéseit egészen Szatmáron és környékén hallgatták. Az oroszok vesztesége halottakban és sebesültekben érzékeny. Sok száz fogoly és gépfegyver is esett kezünkbe. Az oroszok Toronyáig futottak.

Bukovinában is az oroszok a Kirlibatai véres vereségük óta visszavonulnak szélirányban. Az orosz sereg, mely Jakobényi előtt szenvedett verést, összezsugorodva megy Kimpolung felé, a Kirlibatai csapat pedig Badane irányában menekül.

Bereg. Immár csak a Latorca és a Nagyág völgyében van orosz hazánk területén. Az oroszok Verecke magaslatain erős fedezékeket építenek, s Lembergől folyvást új és új csapatokkal gyarapodnak.

Románia. Lapok szerint az Angol Bank öt millió font kölcsön előleget ad Romániának, s hogy az okiratot alá is írták. Kétes, merthogy a román miniszter semlegességről beszél.

Munkács utcáin most szomorítólag hat az a gyakori katonai temetés, melyet nem úgy, mint békés időben feszes s csinosan öltözött s fekete posztóval bevont dobpergés mellett lépkedő csapat kísért, hanem jelenben egy nagy szállító lapos furmányos járműre egymás mellé helyezett 3-4 fekete koporsó előtt ócska mundérba bújt népfelkelő csapat bandukol csendesen, míg a járművön a kocsis mellett egy vöröskereszttel ellátott karszalagú szanitéc üldögél. Mint hallik a kórházban sok a tífusz, tüdőgyulladás, vérhas s egyéb ily kórokban szenvedő katona a sebesülteken kívül. Az elhunytakat a kamjankai köztemetőbe viszik. A pap s a csapat a dohánygyárig kíséri a menetet, ha vele elindul.

Január 31. Az időjárás folyvást rendkívüli. Jegyzeteim szerint e hónapban Kárpátok. csak 9 nap volt csapadék nélkül 26-ig 18 nap esett, 27-től kezdve a hó hull, s mindent hegyet-völgyet méternyi leplevel elborít. Eszerint e hónapban 22 nap csapadékos volt, de az előbbi napokban is míg lent eső áztatta a talajt, ott fent a hegyekben havazott, mi a határmenti hegyeken dúlt csatározást bizonyára befolyásolta. Emiatt is Ungban, Uzsok körül leginkább ágyúharcok folytak. Hol csapataink, s most már a némettel egyesülten az uzsoki szorostól nyugatra oroszok támadásit visszaverték, nekik súlyos veszteségeket okozva.

Volócnál és Vezérszállásnál is január 28-án a támadást megnyitó ellenséget csapataink a hágók magaslatára visszaűzték és előbb 700 foglyot és 4 gépfegyvert, most pedig újból 400 embert elfogtak. A Latorca völgyében a nagy ágyútűz hatása folytán az ellenség visszavonult. Katonáink arcélét benyomták a javorniki hegy gerincére. Eszerint reméljük, hogy rövid idő után végleg eltávozzanak közelükből az oroszok, kiket immár Toronyából is kivertek.

Trén. Ma reggel ismét vagy 200 trén kocsis ment át Mezőterebesről (Sztrabicsóról) hol állomásoztak egy ideig a Kárpátok, illetve Szolyva, Verecke felé. E ponyvás szekér mind Gömör és annak környékéről felfogadott falusi fogatokból állott. Oldalukon fatábla lógott, melyen a szekér tulajdonos neve és száma volt felírva, így az egyikén ez állott: Molnár János, Várgede. Mint mondják, tűrhető keresetük van. E trén felvonulása is megörvendezteti Munkács és vidéke lakóit, mert biztosít arról, hogy az ellenség e tájról teljesen elvonul. Eleget dézsmált minket négy hónap lefolyása alatt, hogy a Kárpátok s Beszkidek felől Munkácson át menekült osztagok vést jelentettek, s itteni lakosokat is menekülésre ösztönöztek. Sokan még most is távol vannak közülük. E szekeresz oszlopok szállítják a szükséges holmikat a harc vonalba s az előrehaladt csapatok után.

A mai hadvezéri tudósítások jelentik határozottan: hogy a Vezérszállásnál és Volócnál nagyobb erősítések harc bavitésével ismételten támadó oroszokat nemcsak a hágók magaslataira, hanem Alsóverekén túl már Rákóczi szállás (Zavadka) felé szállítják és hogy foglyainak száma 2150-re növekedett.

Máramaros. Hasonlóan Máramarosban is az ellenséget Toronyáról nagy veszteségeket okozva elverték. Az oroszok visszavonulásuk alkalmával felrobbantották a Nagyág folyón a Vízköz feletti vashidat. De az nem akadályozta meg csapatinkat az üldözésben a sekély vízen ágyúikkal is könnyen átvonultak, s kergették a futókat. Utászaink csakhamar hidat is vertek a folyón. Csapataink átlépték a határt és Viszkovig jutottak el.

Ung. Ungban január 29. csapataink csak harcolva vonulhattak be Csontosra, Hajasdra, Ligetre, majd Fenyvesvölgyre is. E völgyben kezdődött azután a nagy csatározás, melyben különösen a tűzértségünk vitte a szót, mely fedett állásaiból egymás után lőtte

szét az orosz sáncokat s tette elfoglalhatóvá a gyalogság számára. Ma hivatalos jelentés tudatta Munkácson, hogy túl a Kárpátokon seregünk fényes győzelmet aratott az oroszokon, tízezret foglyul ejtett és sok hadiszert zsákmányolt. Árulás folytán a bekerítés meghiúsult, különben százezer oroszot fogtak volna el. Két gyanús rutént Munkácsra hoztak onnan.

Pan orosz táborok. Genfből írják, hogy Miklós nagyherceg helyére Pan tábornok lép. Ennek okául a szövetségeseknek az összes frontokon tervben vett offenzíváját hozzák fel.

Madar Kivali. Érdekes jelenet történt Berlinben, hol január hónapban konzulátusunk közbejöttével kihirdetvén, hogy a Berlinben tartózkodó osztrák és magyarországi illetőségű azon kartellek, kik a népfelkelő B. osztályba esnek, szolgálati képességük megsztálása a bemutatásra kitűzött helyen megjelenni tartoznak azok, majd ezernyi számban meg is jelentek s várták a bizottság működésének megkezdését. Akkor azonban megjelent a teremben egy porosz egyenruházatú egyén s csendet intvén, fenten hangon kinyilatkoztatta, hogy a magyarországi illetőségűek váljanak külön s vonuljanak át a szomszédos terembe. Erre midőn a megdöbbsent osztrákok a hivatalos tiszttől a különválás okát kérdezték, fennhangon azt válaszolta, hogy ez azért van így felsőbbben megrendelve, mert ők „Madar Kivali landsturmok”. Így azután a mi honfiaink önérzetesen és elégtlenül váltak el a lajtántuliaktól.

Kárpátok felszabadulása. Főhadiszállási értesítések szerint tehát Kárpáti határhegyeink végre megszabadultak a hat hét óta ott lappangott orosz csapatoktól. S melyiken ők a határhegyek tarajáról lefelé vonulnak, most már könnyebb lesz, a mi katonáinknak azokat lefelé tolni és üldözni s velük esetleg szembeszállani.

Az út immár egész Alsóvereckéig s fel a Verebesi Beszkid hegy ormáig felszabadult. Vajon ott fent a határ hegy tetején díszlő felállított országos emlék felé siettek? Gróf Schönborn Frigyes Károly is ma autón elindult Vereckére, hogy a lefolyt harcok tereit s egyszersmind birtokát, mely Munkáctól egész a galíciai határig terjed meg szemlélje. Mert megszállás idején a portyázó oroszok gazdasági és erdészeti alkalmazottait elzavarták.

Ma délután az ég megunván a folytonos havazást, ez alatt kísétáltam a vasút közötti most felépült megfigyelő kórház

megnézésére. A tömérdek földszintes lakház szerű barakk hosszú sorokban egész kis várost képez. Vasút vonal is húzódik végig rajta a pályaudvartól, úgy, hogy a betegeket lehet közvetlenül a kórháznál leszállítani a vagonokról. Most, mintegy hatszáz beteg katona van itt, ezekből mintegy 400 sebesült, többnyire német, kiket külön osztályba német orvosok és kezelők ápolnak. Sok a tífuszos és tüdőbajos is. A fertőző és rákos betegek kórháza sodronykerítéssel el van különítve a telep nyugati végén. Teljes felszerelés idején a kórházban 120 ápolónő lesz alkalmazva, most alig van 20, ezek a városiakból valók. A felügyeletet gróf Schönbornné gyakorolja, gróf Thurnné és báró Schönbergerné segédkezése mellett. A telep főfelügyelője, miniszteri biztos minőségben maga gróf Schönborn Frigyes Károly. A gazdasági ügyeket Román József főgimnáziumi tanár s hadköteles viszi. Most a néhány nap óta beállott hideg megfagyasztotta a talajt, mely az előbbi esőzések folytán annyira áttázott, hogy térdig érő sárban kellett ballagni egyik baraktól a másikig. Úgy mondják, hogy alantas fekvése sok bajt fog okozni. Az egyes helyiségeket apró kis vaskályhák kőszénnel fűtve melegítik.

Helyze-
tünk
javulása.

Emlékezetül feljegyzem, hogy január hó 24-én jöttek Munkácsra az első német és porosz segítő csapatok, itt lassan gyülekezvén és rendezkedvén, január 21-én megindultak az oroszoktól megszállott ungi, beregi és máramarosi határhegyek felé s így tíz napi tervszerű és pontos hadakozással, melyet a mi ottani csapatainkkal egyesülve folytattak, diadalmasan célt értek: a Kápatokat a betörőktől felszabadították s nekünk némi megkönnyebbülést szereztek. Adja Isten, hogy íme nyugal munk ezentúl tartós legyen!

Csendőr-
ségünk.

Néhány érdekesebb epizód is érdemes a megerősítésre. Így az itteni lengyel kerületi parancsnokság azon volt, hogy csendőrségünk emberei a Kárpátokba betört oroszokat nem csak szemmel tartásuk, kémleljék, s járőrségük közben elfogják vagy megöljék, de hogy támadások alkalmával ők elsősorban harcoljanak. Ezt meg is tették, de tapasztalták, hogy közülük így sokan el fognak veszni, s valódi hivatásukat nem lesz kinek teljesíteni. Felszólalásukat előljárók is pártolták, de a katonai parancsnok elfogultságán megghiúsult, míg végre erélyes eljárás folytán a honvédelmi miniszter döntőleg aképp rendelkezett, hogy a csendőrség a nép élet- és vagyonbiztonsága s a rend fenntartása

fölött örködni tartozván, a nem hivatalos csatározástól fölmentendő.

Lengyel csapat.

Köztudomású volt, hogy az országunkba Lemberg megszállása után bevezényelt lengyel katonaság, főképp a népfelkelő ezredbeliek nem rokonszenveznek a magyarokkal, s irigylük hazánk államformáját, miért is előfordult csatározásoknál inkább hátrafelé, mint előre tartottak s a kisebb összeütközéseknél is megfutamodásukkal zavart és rémületet okoznak. Azért azután nem is igen vitték őket a Kárpátok felé. De midőn január közepén a német segítő hadak Munkácsra s az ország határ menti megyéibe bejöttek, s nemsokára az offenzívát megkezdték, őket is beállították a harc vonalba, hol azonban előbbi módjuk szerint ahol lehetett szintén a rákszerű taktikát hátrafelé követték, miért is kihirdetett parancs szerint a csendőreink az ily hátrálókat vagy futni kezdőket minden teketória nélkül lelőtték, s ekképp némi bátorságra szoktatták. Mint hírlett Volóc táján az ellenálló oroszok egész tömegét el lehetett volna bekerítés folytán fogni, ha terv szerint a közére állított lengyel csapat helyett állott és nem hátrafelé oszladozott volna. Mit később a német vezénylő parancsnok észrevén közélük lövetett s negyvennél többet elejtetett ugyan, de a sikert teljesen el nem érte.

Furor hungaricus.

A német tisztiek általán el vannak telve s dicsően nyilatkoznak a magyar katonák hősiességéről. Lelkesedve beszélnek, hogy a fedezékekbe bújt s onnan rejtekükből lövöldözött oroszokra rárohanván, őket vermeikben fölkeresték, ott szuronnal és puskatussal öldösték nem csak, de harci dühükben annyira mentek, hogy hozzájuk ugorván őket fojtogatták s ökleikkel agyba-főbe verték, mit több alkalommal az oroszok azzal előztek meg, hogy megadás jeléül elhajítván a puskát fölemelték karjaikat.

Trén.

Február hó

1. Minthogy a határ menti Kárpát és Beszkid hegyeinket az orosz seregek elhagyták s onnan a galíciai területre vonultak, mint közlik, már Szkóle városkán túl is észak felé vonulnak, természetes, hogy az őket követő seregeink is eltávolítódnak tőlünk. Azért ma megyénk alsó rónás részén Dobrony táján állomásozott német és magyar-osztrák trén megindult s vagy ötszáz katonai poggyászos és muníciós kocsis rendes lovas fedezet

- Zúgói áthidalás. s kíséret mellett átment városunkon Verecke felé vivén a kocsikon élelmiszereket s egyéb szükségleteket, még néhány ágyút is a megfelelő munícióval. Így most Vereckén át a rendes országúton haladtak, de úgy vélem, hogy mihelyt Volócon túl a zúgói remekművön, nagyívezetű viaduktot (áthidalást), melyet egy orosz invázió megakadályozására szintén a lemergi katonai, de Munkácson tartózkodott s innen intézkedett parancsnokság hirtelenül felrobbantott, helyreállítják, melyen most műszaki csapataink dolgoznak, a vasút minden nagyobb nehézség nélkül lesz képes Munkácsról vagy más állomásról a szükséges pótellátási cikkeket galíciai hadszínterre szállítani, így a nehezkesebb fuvarozást mellőztetni. Utasok beszéltek, hogy a mai trén vonat Munkáctól Szolyváig elfoglalta az egyik utat, úgy hogy szánon vagy autón csak kerülgetéssel lehet akadozva haladni közöttük.
- Február hó 3. Idő. Az idő végre teljesen kiderült e hó 1-re beállott a valódi téli hideg, mely most a házi folyosón is -10°C , s így képzelhetni, hogy ott a határ menti magaslatokon és Galiciában mily rettenetes fagyasztó lehet. De hát katonáink azt mondják, hogy ez jobb, mint a lanya esős és sáros időjárás.
- Seregpótlás. A vidéken tanyázó trén folyvást megy megrakodva felfelé. Vasúton is egyre érkezik muníciós és ágyús kocsi, s mi legfeltűnőbb sok gyalogság német és monarchiánkbeli. Ez éjjel végtelen hosszú vonatok mentek át Volócig s rajtuk legalább 15 ezer gyalog katonaság. Az ablakból kinézve ma reggel láttam, hogy a néhány nap óta ott az utcán tanyázott telegráfosztálybeli kocsik és a mellettük lévő házakban elszállásolt osztrák műszaki katonák szintén elindultak Galícia felé.
- Ló árverés. A római katolikus templom és paplak közelében árverés útján most eladott negyven darab különféle kiselejtezett és elnyomorodott katonalovat a cs. és kir. dragonyos tisztség. A környékbeli svábok és fiákkereseink veszik. A legolcsóbban elkelt egy-kettő is kétszázért, a többit 100-170-vel.
- Kórház. Katona kórházainkban növekszik a folyvást beszállásolt maródi katonák száma. Sok köztük megfagyott lábú vagy kezű, sok a tífuszos, de legtöbb a sebesült kiket a Kárpátontúli harcszíntérről

Antal Ferenc hadnagy. †	<p>hoznak. Ma jelenti egy a könyvtáros boltban kifüggesztett cédula, hogy délután 3 órakor temetik <u>Antal Ferenc</u> cs. és kir. tüzér őrnagyot állítólag szintén tífuszban hunyt el, mint tartalékos tisztt Galíciában harcolt. Családját értesítették. Ő különben Szilágy hegy cseh polg. iskolai tanár volt. A temetésén német tisztek is megjelentek. S egy sisakos német altiszt a koporsó után a katonai kíséret mellett koszorút vitt. Gyászos családjától egy nő és két úri rokona jelent meg. A köztemetőbe hantolták el. Unitárius létére a helybeli református lelkész kísérte. Harangok nem szóltak, mert hadi szempontból elnémították.</p>
Galíciai harc.	<p>Az <u>orosz harctéren</u> vezérkarunk február 1-i jelentése szerint „Tegnap ismét Orosz-Lengyelországban és Nyugat-Galíciában élénk harci tevékenység folyt. A legtöbb helyen uralkodó kedvező kilátási viszonyok következménye képen számos felderítő ütközet és csatározás volt, amelyek számunkra némely szakaszon helyi sikereket eredményeztek.</p> <p>A <u>Kárpátokban</u> az általános helyzet a legutóbbi események óta változatlan. A Lupkovi nyeregtől nyugatra újra orosz támadásokat visszavetettünk. Az erdős hegységben lefolyt ütközetben az ellenség öt tisztjét és 800 emberét elfogtuk, két ágyút és két géppuskát zsákmányoltunk.</p> <p>A Visztulától északra, Mlavától délnyugatra az oroszokat néhány helységről, amelyeket egy nappal előbb arcvonalunk előtt megszállottak volt, kiszorítottuk. Lengyelországnak a Visztulától délre fekvő részében továbbra is tért nyerünk.</p>
Nagy csata készül.	<p>Pétervári jelentések szerint a Kárpátoktól északra vívandó nagy csata lesz, mennyiben az osztrák-magyar hadvezetőség 130 kilométer hosszú harcvonalon igen nagy csapaterőt állítva fel a Duklától keletre eső szorosok és átjárók védelmére. Megjegyzik, hogy e nagy csata aligha nem az észak-déli hadjáratra nézve, úgy Szerbiára, mint Bukovinára vonatkozólag döntő eredményű lesz.</p>
Orosz költség.	<p>A háború <u>Oroszországnak</u> havonta 200-350 millió rubelbe kerül. Anglia és Franciaország másfél milliárd franknyi hitelt nyújtott neki.</p>
Francia harctér.	<p>A francia harctéren sikeresen haladnak a németek. Ott is fedezékekben és sáncokban működik mindkét hadi fél. Az elhelyezett <u>német csapatok</u> lövészárkokat földalatti falvakra</p>

osztják és névvel, s felirattal ellátják. Így az egyik fedezék felirata ez: „Erős várunk nekünk az Isten”, a másiké: „Híven élni halálmegevetéssel harcolni, nevetve meghalni”. A franciáknál van Barricade Pavillon, St. Aubers Pavillon, Bagatelle Pavillon, stb. Az argonnei erdőben a franciák vesztesége novembertől januárig 36 ezer ember, egy egész hadtest van szétforgácsolva, míg a németek vesztesége a fenti számnak egyharmadát sem teszi ki.

Angol hajósülylyesztés. Egy német tengeralattjáró január 30-án az Antifer foknál elsüllyesztette a Takomaru angol gőzöst. A legénységét a Semper gőzös vette fel.

Török. A törökök január 27-én a Szuezi-csatornánál csatát vívtak. Előrenyomulnak Perzsiában, s Kaukázusban sikerrel működnek. Bagdadnál a Kerna melletti ütközetben ezer angol esett el. Lapok szerint az angoloknál a fegyelem meglazult.

Orosz foglyok. Ma megnéztem a honvéd kaszárnyában egy csapat orosz foglyot. Szánalomra méltó szennyes, piszkos öltözetűek. Mindenféle fajú és nemzetiségű. Ez nem csak süvegükről, de testalkatukról is megismerhető. A nagy szürke vagy fekete színű szőrmés kucsmát viselő cserkeszek s egyéb ázsiai népfajból valók, erős, magas, nyúlánk s szép ovális arcúak, a rutén félék közt van sok idős népfelkelő féle. Teljesen hasonlítanak a mi rutén vagy galíciai népfelkelőinkhez. Töpörödött öreg kinézetűek. Ha barna lapos tányérsapkában és bokáig érő káftóta félében nem lennének, mieinknek nézném. Sokan közülük nagy lelógó sűrű fekete bajuszt s rostos szakállt is viselnek. Hó kaparással is foglalkozván ebben lassan, vontatva, léhán jártak el. Nagyon fáradtak, elgyengültek és kiéhezettek lehetnek.

Hadiadó. Érdekes intézkedést tett Teleszky János pénzügyminiszter azzal, hogy az 1914. évi XL. 14. törvénycikk alapján a jövedelemadóról szóló törvényt oly módon léptette az évre életbe, hogy az csak oly adózó személyekre vetendő ki, kiknek évi jövedelme húszezer koronát meghalad, s e hadiadó után befolyó összeg is kizárólag hadsegélyezés céljaira fordítható. Nagyon helyes intézkedés annyival inkább, mert köztudomású, hogy a nagy vagyonnal és jövedelemmel rendelkező testületek, egyének, bankárok, bankigazgatók, földhivatalnokok s egyéb pénzemberek aránylag kevés áldozattal járultak a hadiköltségekhez s a háborúk folytán

szükségessé vált segélyezési és kárpótlási adományok, s a pénzek gyűjtéséhez, melyekre leginkább a közép- és alsóosztálybeliek adakoztak.

Február Ez éjjel a vasúton ismét sok katonaság ment Galícia felé. Azért hó 4. most is a vasúti menet korlátolt és rendetlen. Háromnapi késéssel Vasút. s kerüléssel lehet csak utazni Budapestről idáig.

Szerbia Román lapok közlik, hogy a legközelebbi napokban Jenő főherceg támadása. vezetése alatt tíz osztrák-magyar hadtest több ponton egyidejűleg megkezdí a benyomulást Szerbiába. Németország négy hadtestet küldött nehéz tüzérséggel, lovassággal és utászcsapatokkal. E nagy erő ellenében Szerbia csak védekezésre fog szorítkozni. Állítólag ott több mint harminc ezer eddig felmentett önkéntes jelentkezett szolgálatra. És Pétervárról jelentik, hogy Nisből egy szerb bizottság ért oda, mely hivatkozva Szerbia példátlan rossz helyzetére, kijelenté, hogy nem képes monarchiánk támadásának ellenállni s kér égetően segítséget.

Szalonna. Mennyiben egy huszár kapitány felhívást bocsátott ki, melyben a magyar katonaság, illetve huszárság részére szalonna küldeményeket kér — ennek folytán Temes megyei Újszentes intelligenciája olyan háborús délutánt rendez, amelynek bemeneti díja — szalonna lesz. Utánzásra hívja fel a közönséget, mivel a szalonnát mindenféle alakban ehetik a katonák a táborozásban s ily módon könnyed szerrel az országban nagy mennyiség gyűlhet össze.

Sebesült Mondják, hogy seregünk már Szkóléra bement. Bizonyára azon a katonák. galíciai területen és a Szkóle-Sztry-Lembergi vonalon nagycsaták dülhatnak most, mert Munkácsra is tömérdek sebesültet és beteg katonát szállítanak. Mint beszélték éjjel több vonalon háromezret hoztak be, de mennyiben azoknak helyet a kórházakban már nem szerezhettek, innen tovább elvitték. Délután meg azt is láttam, hogy autón hoztak sebesülteket, az egyiken négy feküdt s felettük egy baka állott. Panaszkodnak, hogy a betegek ide-oda való hurcolásuk folytán válságos helyzetbe jönnek. Valóban megható látványok ezek!

Február Ma éjjel ismét megindult a hóesés, sűrűn nagy szemekben hull. hó 5. Rendes már vastag mindenütt a hóréteg. Galíciában kiújult a harc.

- Kárpátok és Galícia. Az uzsoki szorosától nyugatra most erős tüzérségi harcok folynak s a gyalogosok küzdelme is egyre növekszik hevedésben és jelentőségben. Az arcvonal közepén német csapatok és a mieink eredménnyel harcolnak. Lengyelországban a Pilica középső folyásánál az oroszoknak egymagában álló előretörési kísérletét visszaverték. A Visztulától északra, Lipno környékén és Sierpetől északnyugatra orosz lovassággal voltak összeütközések. A Visztulától délre támadásaink továbbra is előre haladnak. A felvidéken a Hát-hegy körüli falvakban állomásozott német muníciós trén ma délelőtt átment a városunkon, Kossuth utcán át Verecke felé. A vonat a dohánygyártól fel a római katolikus templomon túlig tartott. Szép rendben vidám, erős lovas legénység s fogatok jó benyomást tettek. Köztük volt egy honvédhuszár is.
- Orosz kölcsön. Lapok írják, hogy Oroszország ötmilliárdos kölcsönt kért a szövetségeseitől, de ezt csak azzal a kikötéssel hajlandók neki megadni, ha eddigi terveivel felhagy és a súlyt a Kelet-Porosországi frontra helyezi. Anglia és Franciaország ellenőrt is küldött ki az orosz főhadiszállásra, a félkezű Gall tábornokot, hogy megfigyelje: a csapattolásokat végrehajtja e? Szóval kívánják, hogy Oroszország árassza el csapataival Kelet-Porosországot és így kényszerítse Németországot a franciák elleni támadás abbahagyására. Mire azonban neki nem igen van kedve vállalkozni. A Kaukázusban a törökök az oroszokat Artvinnál megtámadták, visszavetették, nagy mennyiségű hadianyagát elvették. Kerna környékén pedig két ellenséges zászlóalj a drótsövények mögött elsáncoltat elszalasztott nagy veszteséget okozva neki.
- Kárpátok. Az Ung, Latorca és Nagyág völgyéből kiindult offenzívánk feltartóztathatatlanul előrehalad. Ahol az ellenség viszonttámadásokkal felel ott súlyos veszteség éri. A szövetséges csapatokkal együttműködve az orosz balszárny derekát már benyomtuk. Állandóan foglyokat ejtünk. A Vereckei hágón vívott ütközetben pihent orosz csapatok is voltak, melyek két hét előtt jöttek Lembergől. Katonáink mondják, hogy a lebergi kormányzáság már csomagol, s el vannak készülve, hogy márciusban a hadi színtér orosz földre vonul, mert Varsó megtartásában bíznak. Az orosz hadvezetőség eddig is csak azért szállotta meg a

Kápatokat, hogy ezáltal seregünk egy nagy részét itt letartóztassa s elvonja a belső részvételről a harcokban.

Szurmay
Sándor
altábor-
nagy.

E mostani hadviselés mily borzasztó fáradozással jár e havas és hideg időben, kitűnnék Szurmay Sándor altábornagy úr s egyik nyilatkozatából, melyet ott öt felkereső bécsi és budapesti haditudósítók előtt tett. A többi közt mondá: csapataink teljesítő képessége harmincezer lépés naponta s a kárpáti előrenyomulásnál naponként csak hatezer lépést tehetek s nagy hóban küzdötték le az uzsoki szoros akadályait. Különben a nagy hidegben is jól érzik magokat a katonák jó fedezékeikben és lövészárkaikban vidáman élnek. Vannak összerakható kályháik s így melegítik a kunyhókat. A legnagyobb veszélyek mellett bátran masíroznak és elgázolnak minden ellenséget. Így okvetlenül legyőzzük az ellenséges hadakat.

Anglia
blokádja.

Nagy feltűnést okozott az, hogy most Németország bejelenté Anglia blokádját. Minden rendelkezésére álló hadi eszközzel küzdeni fog az ellen, hogy Anglia csapatokat és hadiszereket szállítson Franciaországnak. Von Gohl tengerészeti vezérkari főnök bejelenté, hogy az egész német flotta a tengeralattjárók raja és a Zeppelin légió, ezernyi ágyú, bomba és torpedó leselkedik a tengerig s így az Északi-tenger felé irányuló békés kereskedelmi hajózásnak is egyedül a Skócia körüli utat ajánlja. A többi úton Angliát blokád alá helyezte s így a járás veszedelmes. A tengeralattjárók máris egy nap hat angol kereskedelmi gőzöst elsüllyesztettek. Von Gohl február 18-tól hadi térnek nyilvánítja a Nagy Britannia és Írország körüli vizeket s egész Angol-csatornát.

Holl
Gyula
utásztiszt.

Ma este Komáromból Huszton át, onnan gyalog megérkezett egy népfelkelő század utászkatonánk, kik Verecke felé mennek, a megrongált utak és átjárók kijavítása s árkok készítése céljából. Köztük volt, mint tartalékos hadnagy vőm Holl Gyula unokája, Holl Gyula mérnök. Másnap hajnalban tovább meneteltek.

Harc
Mezőla-
borcon.

Mezőlaborc táján még mindig dúl a harc. Ott erősen tartja magát az orosz. Ellenáll szövetkezett csapatainknak. Kórházaink telnek sebesültjeinkkel, kolerásokkal és egyéb maródiikkal. Most külön temető helyet mértek a kolera halottaknak elhantolására is a Nagymezőn a megfigyelő kórház közelében, melyet a városi képviselőtestület február 9-ei gyűlésén megszavazott 417 öl

terjedelemében 1404 házszám alatt.

Február hó 6. Orosz harctér.

A hideg 10-11 °C fokra emelkedik s bizonyára a Beszkidek ormain, hol Vereckén túl a keleti lejtőkön kemény harcok folynak, még nagyobb lehet a mindent elborító nagy hó között. Különösen Dukla körül elkecseregelt a harc. E központján az oroszok igen erős csapatokat vontak össze és nagy nyomást igyekeznek kifejteni úgy a Dukla szorosra, mint a szomszédos hágókra, hol szintén heves harcok folynak. Az oroszok célja az, hogy a Keleti-Kárpátokban sikerrel előrehaladó támadásunkat ellensúlyozzák. Beljebb Galíciában a Niva mentén a gyalogság mindkét oldali támogatásával heves tüzérségi harc van folyamatban. Tarnovot az oroszok a mi legnehezebb mozsaraink folyamatos tüzelése következtében feladták és csak a mögötte lévő magaslati vonalon elhúzódó hadállásaikat tartják. Dunajec és Biala mentén is fokozott tevékenység észlelhető.

Dukla.

Február 3-án szövetséges csapataink az erdős hegységen az ellenségektől makacsul védett magaslati állásokat elfoglalván ezer foglyot ejtettek és több géppuskát zsákmányoltak. A Visztulától délre támadásaink Bolymovtól keletre Humin falu elfoglalására vezettek. Wola-Szidlowieckaért még folyik a harc. Február elejétől itt több mint négyezer oroszot fogtak el seregeink és 6 gépfegyvert zsákmányoltak. Az oroszoknak Bzura menti állásaik ellen indított támadásait visszaverték. Február 4-én a Visztulától északra eső részeiben lovassági harcok mellett vegyes csapatosztatok csatározása folyt.

Ostrom-állapot Lembergben.

Az oroszok bekerítési kísérlete északi Lengyelországban ismét meghiúsult az oroszok a Kárpátokból visszavonulnak. Tarnovot kiürítették. S ők akármennyi katonát használnak fel, a Galíciában való bekerítés veszedelmét el nem kerülhetik. S így reméljük, hogy ott az arcélen nemsokára gyökeresen változások fognak bekövetkezni. Lembergben gróf Bobrinszky kihirdette az ostromállapotot. Az osztrák-magyar csapatok általános offenzívát kezdtek az orosz főerő balszárnya ellen, mely sikeresen folyik.

Eltűnt aviatikus.

Hírlik, hogy a városunk főhadiszállásához tartozó repülőgép osztagból egy aviatikus kémlelő s földérítő kirándulásából ismét napok óta nem tért vissza s így valószínűen ez is ellenséges fogságba kerülhetett.

- Dukla és Zemplén. Újabb ungi hírek szerint a Keleti-Beszkidéken csapataink visszaverték az oroszok igen hosszas újabb támadásait. Éjjel is harcoltak és sok foglyot ejtettek. Lupkovtól nyugatra február 2-től dörögnek az ágyúk. Az oroszok kétségbeesett erőfeszítéssel frontunkra intézett támadásai meghiúsultak. Ungi csapataink a duklai és zempléni határokat is védik. A visszavetett ellenség sebesüléseit és halottait is ott hagyta.
- Bereg. Az oroszok jobb védelmi vonalra vonulnak vissza Varsó előtt is. Újabb hír szerint február 4-én Almamező és Volócnál katonáink sikeresen megütköztek az oroszokkal. A frontban előjárt a híres Kossaczky zászlóalj, mely egy napon három rohamot éjjel pedig negyediket intézte hetven lépésről az ellenség fedezékei ellen, mire az oroszok visszavonultak és 180 foglyot hagytak hátra.
- Máramaros. Máramarosban a Toronyai vonalon csapataink Zakla körül verik az oroszot.
- Halálos ítélet. Szarajevóban (Boszniában) február 3-án reggel végrehajtották az ítéletet a trónörökösön és fenséges nején elkövetett orvgyilkosság miatt. Hármat felakasztottak név szerint Csubrilovics Veljket, Jovanovics Miskót és Illics Danilót. Ellenben királyi kegyelem folytán Milovics Jakov büntetését életfogytiglani börtönre, Kerovics Nedjo büntetését pedig húszévi börtönre változtatták. Mennyi végtelen bajt okoztak a gonoszlelkű összeesküvők e bűntényükkel, azt most az egész világ érzi, mely lángba borultan ég. A halálos ítéletet Scheffert hóhér hajtotta végre.
- A király köszöntése. Február 8. Ófelsége a királyunk Bécsben február hó 4-én kelt manifesztumában megköszöni a birodalom népének, hogy a ránk erőltetett háborúban állampolgári erényeinek, ősi hazafiasságának s vér és vagyon áldozatainak annyi sok szép példáját nyilvánították, mit ő hálás szívvel vesz tudomásul és reméli, hogy a kivívott békében majd erőfeszítéseinek, szenvedéseinek és veszélyeinek méltó jutalmát vehetik.
- Orosz harctér. Kárpátok. A Kárpátokon még mindig foly a harc. A vezérkarunk jelentéseiből: „A támadások, melyeket az oroszok a Kárpátokban Dukla körül helyenként naponta ismételnek, legsúlyosabb veszteségeik mellett összeomlanak. A erdős Kárpátokban saját támadásaink előbbre haladtak. A Keleti-Beszkidékben, t. i. Vereckén túli hegy magaslatokon tehát, ahol az oroszok újra a

magyar földre akarják gyökereiket bocsátani, támadásaik megtörnek.”

Bukovinában az orosz főerővel Kimpolung és Moldva irányában megállapodott. Az utóbbi napokban azonban újabb harcok kezdődtek. Csapataink, amelyek a terep és időjárás okozta nagy nehézségek leküzdésében itt is kivántató teljesítményekkel tűntek ki, benyomultak Moldva völgyébe, visszaverték az ott lévő ellenséget és birtokba vették Izvor, Moldva és Breaza helységeket. A Kárpátokban elfogott oroszok száma újabb 4000 emberrel szaporodott.

Porosz. A Kelet-Poroszországi határon az oroszoknak a Memeltől délre a német csapatok ellen intézett újabb támadásait visszaverték. Szintügy kudarcot vallottak az oroszoknak Bolymovtól keletre újabban elfoglalt állásai ellen intézett erős ellentámadásai is. Itt a németek február 1-je óta összesen 26 tisztet és megközelítőleg 6000 főnyi legénységet fogtak el.

Fegyver kobzás. Február 8-án a cs. és kir. hadparancsnokság magyar, német és rutén nyelven felhívásokat ragasztott ki az utcákon, hogy a háború folyamában az egyesek birtokába jutott monarchiánkbeli német vagy ellenséges hadi felszerelést, lőfegyvert s egyéb tárgyakat mindenki azonnal a katonai vagy polgári hatóságnak átadni tartozik, miért egy lőfegyverért 5, orosz félért pedig 4 korona jutalomban részesül. Egyéb érc tárgyakért is súly szerinti díj jár. Ellenben az eltitkoló fogsággal és 600 koronaig terjedő pénzbüntetéssel súlytatik.

Angol hajók vesztese. Az angolok húsz tengeralattjáró hajót építenek Kanadában. Tizenkét angol és francia hajó eltűnt az Atlanti óceánon. Hajózási körökben azt hiszik, hogy e hajók eltűnése a német cirkálóknak, különben a Kooprinz Wilhelm segédcirkálónak az Atlanti óceánon való újabb feltűnésére vezethető vissza.

Ada-Kaleh. Február 5-én 300 macedóniai bolgár újonc megszökött a szerb csapatától és csónakon átkelt a Dunán s Ada-Kaleh szigetére menekültek. A szerbek utánuk lőttek, célba vették a szigetet, sőt megpróbálták, hogy csapatokat szállítsanak partra. A támadást a bolgárok visszaverték, majd a román határ mellett bolgárföldre jutottak. A tisztek még azután is tüzeltek Ada-Kalehra.

- Török. A törökök a Szezi-csatornánál február 3-án megütköztek az angol csapatokkal. A közeledő török sereg erejét 90 ezerre menő katonaságra becsülik, ezek között húsz ezer a beduin. Három hadtest pedig megkezdte Egyiptom elleni felvonulását.
- Japán tisztek. Marseille-be 118 japán oktató tiszt érkezett. Egy része Angliába megy, a másik részét pedig a francia nehéztüzérséghez osztják be.
- Február hó 9. Hivatalos jelentés szerint (6-án): az egész Kárpáti arcvonalon és Bukovinában tovább folynak a harcok. Lengyelországban és Nyugat-Galíciában a helyzet változatlan. Lopusznónál az oroszoknak egy éjjeli támadását visszaverték. A déli hadszíntéren a legutóbbi időben semmi lényeges nem történt. Német hivatalos jelentés pedig mondja: az oroszok tegnap a Kelet-Poroszországi határon, valamint a Visztulától délre arcvonalunknak Humin-Bzura szakasz része ellen támadtak. Az összes támadásokat visszavertük. Ezer oroszot fogtunk el és hat gépfegyvert zsákmányoltunk. E számos jelentésekből látjuk, hogy a harc az egész vonalon hevesen folyik. Mi itt Munkácson csak ezekre vagyunk szorítkozva, mert más közlések nem kerülnek forgalomba, magán híresztelések pedig ritkán valódiak.
- Kárpátok. Annyi bizonyos, hogy a Kárpátok egész hosszában tombol a harc az oroszok különösen a Dukla szorosnál hallatlan erőfeszítéseket tesznek. Minden nélkülözhető tartalékaikat ide vetették, hogy ezen a nekik alkalmas területen keressék a döntést. Az arcvonal többi részén Mezőlaborc (Uzsok és Vereckénél) is nagyon heves a harc, csapataink azonban lassan bár, de tért hódítanak mindenütt és ellenállhatatlan erővel szorítják vissza az ellenséget. Az oroszok hatalmas szánparkjukat is működésre kérték, de mindez kevés az utánszállítás zavartalan lebonyolítására. Az oroszok szívósan védik minden állásukat. Némelyik helyen csak a szuronnal lehet őket kiverni állásaikból. Szuronyaink támadásának azonban nem képesek ellenállni. Az idő hideg és fagyasztó. A jelenlegi harc súlypontja úgy látszik most is Dukla s Mezőlaborc környékén van, ahol az oroszok nagy összevont erőkkel a magára a Dukla szorosra és a szomszédos átjárókra törtek. Ott nagy hó, de ez nem akadályozza a nagy harcos feleket. A németek itteni beavatkozása nélkül az oroszok aligha már át nem törtek volna a hegyeken s behatoltak volna rónáinkra.

Császár-
rok. Érdekes, hogy február hó 6-án Vilmos császár Censchtovón át a keleti harctérre utazott, Miklós orosz cár pedig szintén ma a harcvonalra érkezett.

Oroszok
Beregben. Az orosz sereg eddigelé háromszor tört be a Vezérszállás-Volóci vonaton megyénkbe, egy részben egyenesen a Volóc feletti vasút mentében, más alkalommal pedig az Ung megyéből folytatódó hegyeken és völgyeken át Dombostelek, Kispálos és Vezérszálláson keresztül. Mindenütt vadságának, rendtelenségének és kegyetlenségének adván példát. Különben a zsidókkal bántak rosszul, itt-ott a rutén parasztokkal is, ha tőlük szép szerrel ki nem tudták a mi csapatink állásait. Kanorán, Kiszolyván, Volócon mindenütt hagytak szomorú emlékezetet maguk után. A Volóctól keletre a Nagyhavas tövében fekvő Zúgó (Hukliva) faluban is háromszor megfordulván mindig garázdálkodtak. Így mindjárt a falu elején álló Brand-féle fűrésztelepet elpusztították, a gépházat felrobbantották, a telep anyagát pedig felégették, a négyezer koronát érő berendezését összeúzták, bútorát feltűzelték s munkáit, lovait elhajtották. Brand Sámuel udvarán negyvenen voltak elszállásolva, vadnál vadabb kozákok. Élelmezni kellett őket s ezért kaptak egy kíméletre utaló cédulát. Mentelmi irat félért. Egy kozák megmotozta Brandot s pénzt kértek tőle, ez zsebéből kivett egy koronát (a többit elásta volt) s azt mutatta s mondta ruténul: Nagyságos Úr! s hozzátette zsidóul: a frász érjen el — ez az egész vagyonom. Ha ezt is elviszi, éhen halok. A kozák morogva hátat fordított s otthagya. Úgy tettek a többi zsidókkal is. Grünberg Saje fűszerkereskedőt, mert nála csak 11 koronát találtak véresre kancsukázták. Mások is bevonulásukkor figyelmeztették a zsidókat, hogy ne árulkodjanak, mert jaj lesz, ha a magyarok ismét kiverik őket. Mindannyijótaokat kivégezzük!

Mikor azonban a megjött parancsra vissza kellett vonulniuk, beválták ígéretüket.

A kozákok Zúgóból sok zsidó családot elhurcoltak. Előbb megverték azután lökdösve maguk előtt hajtották, a nagy fagyasztó hidegben. Sófer Mózes és feleségét gyermekeivel, Weisz Mire, Freilich Ansz, Grünberg Sájét mind családotól, gyermekestől, úgy Perlovics Náthánt is magukkal elvitték. Nem engedték meg, hogy kocsira üljenek, nehogy elszökjenek az éjszakában. Gyalogosan egy csoportba verve kellett Galíciába menniük, miközben folyvást akasztófával fenyegették. Így tettek a

többi említett ottani falubeliekkel is, különösen a zsidókkal. Kémek voltak, kutyák, — mondták nekik, viszünk magunkkal felakasztani. Egy zsidó szatócsot pláne útközben felkötötték. Mivel azonban sietve ott hagyták, a szegény zsidónak sikerült a torkára vetett hurkot meglazítania s így megszabadult, s az erdőkön, sziklákon, ismeretlen ösvényeken bujdosva futott be Munkácsra.

Rettenetesebb egy másik eset. Zúgón egy gyanúból elfogott zsidóasszony házába visszamenekülvén, gyermekágyat feküdt. Két nap múlva azonban az őt kereső kozákok berontottak hozzája, megkancsukázták, majd egyik kozák levágta az asszony orrát és füleit s így egy lepedőbe bugyolálták, kisgyermekestől feldobták egy kocsira és elhurcolták. Sztrybe vitték. Azóta nincs híre a többieknek sem. Gőzfürdő. Mindamellett érdekes, hogy az Alsóverecskén és Volócon huzamosabb ideig tartózkodott oroszok mindkét helyen gőzfürdőt alakítottak, midőn később elvonultak, épségükben meghagyták, kijelentvén, hogy hasznát veszik majd ismét, ha visszatérnek, s elfoglalják az országot...

Dombostelemnél, Kisszálláson is erőszakosan viselkedtek. Ez utóbbi rutén falu bírása beszélé, hogy oroszok közeledtére az asszonyokat elküldték másfelé. Déltájban a hegyek felől jöttek befelé az orosz katonák. A bíró többedmagával egy házba húzódott, hova csakhamar betoppant három torzonborz orosz, kiknek követelőző, hangos beszédét nem értették s csupán azt vették ki, hogy „jegyzi, hol jegyzi”. Majd két németül beszélő katona jött be.

Kiknek német szavára azt felelte a bíró, hogy „Nix dojcs, csak magyarszki”. Erre az oroszok dühöngni s toporzékolni kezdtek, mire őket a zsidó tanítóhoz vezette, kik midőn az imádkozó zsidót meglátták szobájában felkiáltottak: Jude. Erre a tanító felkelt, meghajtotta magát, hogy ja Jude, parancsolnának vele. Így kiadták a parancsolatot, hogy enni, inni és szállást készítsenek. Délután bevonult a csapat zöme, s mivel a legtöbb házat üresen találták, bosszankodtak s elhelyezkedtek. A bíró a tanítóval s a tisztekkel együtt maradt, főztek s együtt ettek. A zsidó nem akarván a nem kóser ételhez nyúlni, azon kedélyesen röhögtek. Közben a tisztek a magukkal hozott finom üveges borokból ittak, lerészegedtek s muzsikaszó mellett feküdtek le aludni. A faluban a két korcsmát elzárták s az italokat kiöntötték. Három nap alatt minden ehető felemésztettek s így az oroszok, hogy jószívűségüket megmutassák, megkínálták a bírót az ő készletükből. Azután

pedig csapataink érkezése hírére eltávoztak. Néhány lakost elpusztítottak, a bútorokat összezúzták s feltűzelték.

Számos zsidó családot elhajtottak, Felsővereckéről, Felsőgerebenről s a szomszédos falvakból, hogy mondhassák, hogy ők a rutén népet nem bántják csak a zsidókat.

Francia veszteség. A franciák vesztesége 450 000 ember január végéig. Ebben a számban csak a Franciaországból származó francia katonák foglaltatnak.

Február 10. Dunajec. A Dunajec mentén méteres a hó. Ott emiatt (lábszán) Ski-osztagokat szerveztek. 7-én éjszaka egy zászlós két káplárral ily Ski-kiránduláson két orosz tisztet fogott. A hátukra kötötték őket és úgy csúsztak velük a völgybe vissza. Különösen az egész arcvonalon ágyú-harc folyik. Ütegeink uralják a terepet. A

Dukla. A legénység sebesülése minimális. Dukla körül szintén foly a harc. Bukovinában is üzik az oroszokat. Csapataink megkerüléssel elfoglalták Pozsorita-Kimpolung és Vama hegyi terepet.

Boroevics Zvetozár hadtestparancsnok egy haditudósítóval beszélgetvén, megjegyzé, hogy már tizenkilencedik napja a kárpáti harcoknak, mindamellet katonáink kitartók s jókedvűek. Úgy látszik az oroszok életre halálra védik határhegyeinknél az ő végtelen hosszú balszárnyuk e végét. Féltik annak áttörését csapataink részéről. E tájon működő német haditudósító Leonhardt Adolf, ki értesítéseit a Berliner Tagblut-ban közli.

Taube. Munkács felett még mindig lebegnek repülőgépek. Ma derült fényes nap lévén, a végtelen magasságban megjelent egy egészen fejér színű Taube, mely valóban nem látszott nagyobbak egy galambnál. Délnyugatról átrepült észak felé, hol eltűnt. Később egy kétfedelű is keringett.

Kellemetlen, hogy a vasút és postaközlekedés még mindig zavart, bizonytalan. A budapesti hírlapok naponként elmaradtak, úgy a levelek is, melyek sokszor felbontva kerülnek ide. A cenzúra szigorú. S ez állapot már hosszú ideje tart. Boldogok azok, akik távol laknak a hadiszíntértől. Elmondhatják procul a jove, procul a fulmine. S nincs kilátás, hogy e rendkívüli állapot egyhamar véget érnek. Na, de utoljára ennek is egyszer megjön a vége, csak türelmünk ne fogyjon el addig.

Az angol hadsereg vesztesége február 4-ig 104 000 ember.

- Február 11. A Dukla szoros és a Sztrytől Munkácsra vezető vonal közötti terepen folyvást dúl a harc. Úgy látjuk azonban, hogy az oroszokat az ezernyi vonalon már visszanyomták. Február 8-ról írják, a kárpáti heves harcok kimagasló pontja az a hatalmas csata, amely a duklai centrumnál immár 6 nap óta folyik. Az oroszokat, kik az áttörést erőszakolták visszaverték és csapataink ellentámadásba átmentek. Február 9-ről jelenti a hadvezetőség, hogy az erdős hegységben a szövetséges csapatoknak egy az oroszok által makacsul védelt községet a volóci nyeregtől északra több napi harc után elfoglalni sikerült. Számos foglyot ejtettek, sok löszert és hadianyagot zsákmányoltak. A kárpáti arcvonal többi részén heves harcok folynak. A nyugati szakaszon több orosz támadás megghiúsult, miközben 340 embert elfogtak és 3 gépfegyvert zsákmányoltak.
- Bukovinában is szerencsésen harcolnak csapataink. Február 8-án megszállották Gurahumora városát és Radanc felé üldözték a Laurentiev tábornok parancsnoksága alatt, falura visszavonuló hadsereget. Egy másik előnyomuló hadoszlop pedig üldözi, Cipot-Camerale és Szeletin megszállása után a Plolska-szoroson keresztül menekülő oroszokat. Majd a Szucsava felső völgyébe jutottak és 400 embert elfogtak.
- Visztula. Visztulánál új német offenzíva közben az itteni nagy orosz erők áttörését célozzák. A szövetségesek együttesen megfeszített erővel nyomulnak előre a Bzurán és Ravkán az oroszok bekerítésére.
- Varsó. Míg viszont az ellenség nem kímél áldozatot, hogy Varsót elérje. Az ellenség két kilométer területen hét divíziót állított csatasorba, amelyeket száz üteg támogat. Ez az erő rendes körülmények között egy hetvenöt kilométer hosszúságú fronton állana. Az itt kifejtődő csata egyike lesz a világ legnagyobbjainak. Itt tíz német friss hadtest van és tömött sorokban rettenetes hevességgel intéznek támadásokat, amelyeket nehéz tüzérségünk támogat. Egyidejűleg a mi csapataink és három német hadtest minden erejükkel nyomják a Kárpátokban az orosz centrumot és a Sztryi völgyet akarják megszállani, ahol valószínűleg döntő csatára kerül sor. A Niván s Ravkánál szintén szorítják az oroszokat, ami által őket emberpusztító ellentámadásra kényszerítik. A Dunajecnél működő néhány tüzérségünk rémítő munkát végez. Egyetlen lövedéke Tarnov körül háromszáz orosz katonát semmisített meg.
- Wied. Az ottani seregünkben harcol Wied Vilmos egykori albán

fejedelem is, valamint a német főnemesség számos más tagja.

Hajó-
pusztítás. Londoni jelentések szerint tengeralattjárók irtózatos károkat okoztak. Most megint egész sereg angol gőzös eltűnését jelzik.

Dukla. Az oroszok azért ragaszkodnak úgy a Dukla-szorozhoz, mert ezt tartják a Budapest felé tartató előrenyomulás legalkalmasabb terepének. Mert a topográfiai helyzet az, hogy a Keleti-Beszkidék medencéi, amíg Észak-Magyarországról egészen Erdélyig karélyban övezik a Kárpátok vonalának sivár láncát, addig az Eperjes-Neusandec és Homonna-Somok közötti vasútvonalak irányában rést mutatnak. Itt vezet száz kilométernyi számos járható úttal átszelt középhegység, mint természetes hadiút észak felől Magyarország felé.

Papi
kívánat. Egyesektől fölmerült az az eszme, hogy a háború lezajlás után abból a célból, hogy a népesség természetes szaporodása nagyobb csökkenést ne mutasson, a katolikus papoknak meg kellene engedni, hogy megnősülhessenek. Mások meg azt pendítették meg, hogy azoknak a katolikus kispapoknak, akik a nekik törvényileg biztosított hadmentességi jogról lemondanak és a harcoló katonák sorába önként beállnak, kivételes és alkalmi engedményt kellene tenni, megengedve nekik, hogy tanulmányaik végeztével megnősüljenek, és nős állapotban lehessenek fölszentelhetők, olyanformán, mint a görög szertartású katolikus és keleti egyházban dívik. Ez utóbbiak még tovább is mentek, azt óhajtják, hogy özvegyi állapotukban, még egyszer nősülhessenek. Jámbor kívánat, mely azonban már máskor is sikertelenül jelentkezett.

Ösztöndíj
katona
árváknak. Aktuálisabb az, hogy a kultuszminiszter, más illetékes főhatóságok, a lezajló háború alkalmából a tanulmányi ösztöndíjakat ezentúl ne protekció révén olyanoknak jutassák, akik arra sokszor rá sem szorulnak, hanem a pályázatoknál elsősorban azok vétessenek tekintetbe, akik a háború miatt lettek árvákká. Ez lenne a szent kötelesség, a harmonitás és igazság követelménye.

Kossacz-
ky. Kossaczky László főhadnagy az országos munkásbiztosító pénztár tisztviselője, s most egy zászlóaljnak parancsnoka, a kárpáti hadjáratokban mindinkább kezd híressé válni. Vitézségével elérte

a legnagyobb kitüntetések egyikét: a vaskorona rendet. A Beszkiden egy magaslatot kellett tartania, mindaddig, míg segítség érkezik. Az 1800 emberből álló kombinált zászlóalja megállotta helyét ágyú és gépfegyver nélkül, 940 foglyot ejtett, s a többit megfutamtotta. Ez alkalomból Munkács város is átiratban üdvözölte őt, mennyiben itt többször megfordult. Szeptember óta 2228 oroszot fogott el. Most a február 4-i nagy harcokban ismét kitüntette magát: zászlóalja a frontban előljárt, egy napon három rohamot, éjjel pedig a negyediket intézte, de az ellenség fedezékei ellen, mire az oroszok elfutamodtak és 180 foglyot hagytak hátra.

Farkas E. Vitézségét és bátorságát éppen úgy dicsérik, mint Farkas Elemér huszárkapitányét, ki szintén itt nálunk Munkácson többször megfordult. Alacsony, ürge termete s elszántságot jelző vidám arca hű kifejezője lelki éberségének. Kár, hogy bajuszát angolosan rövidíti. Ő a parancsnoksághoz volt beosztva, később azonban népfelkelőkből és rendes huszárokból amolyan szabad-csapattestet alakított, mellyel a legvakmerőbb földérítő szolgálatot végezte. Működésében úgy ásta be magát alkalmilag, hogy a támadó oroszok nem tudtak hozzá férközni. Egyszer két zászlóalj orosz támadta így meg maroknyi csapatát bekerítették mindkét oldalát, Farkas azonban a közben beállott esti sötétségben a meredek hegyhát alatt eltakart lovairól levétette a nyergek hevederét, így felvontatta a megjegesedett hórétégen a lovakat a hegyre, s ott várta be az ellenség rohamát volt állására, amikor hirtelenül tüzelgetett a fejük fölött, s a hegytetőn felásott új árkokból megtizedelte a gyalogosokat, kik jelentékeny veszteséggel elmenekültek. Számos egyéb ily kiváló eset rögtönzött.

Takarékosságra intés. A belügyminiszter (Sándor János) most új rendeletet bocsátott ki a városok közönségéhez, melyben úgy az előljárákat, mint a képviselőtestületeket a takarékosagra figyelmezteti, s már a háború kitörésekor augusztus 27-én kiadott körrendeletében kifejtett tervszerű beosztás szem előtt tartására utasítja. Írja, hogy a közszükségletek megállapításának helyes sorrendje és mértéke a jó és rendes kifejlődésnek sarkalatos előfeltétele. A fényüzési igények ne előzzék meg a közszükségletek kielégítését. Alkalmilag ne csupán a belterületeket emeljék és gondozzák, hanem a városi közterületeket is forgalmi és közegészségi szempontból. A visszasságok, fölösleges és haszontalan fényüzési kiadások mellőztessenek s az előkészítő munkálatoknál a helyes

sorrend megállapítassék. A szükség és ne a fényűzés kielégítésére legyen fordítva a gond.

Német gyalog katonaság. Ma ismét két zászlóalnyi gyalogos katonaság vonult át városunkon, a Kárpátok felé. Úgy látszik szaporítjuk az ott működőket, az oroszok pedig szintén új csapatokkal pótolják Galícia felől az övéket, mint a hírekből halljuk.

Távirda. Nálunk itt a német hadvezetőség mindenfelől távirati sodronyokkal van körülfonva. Nem csak az egyes hivatalokban van bevezetve a huzal, hanem a Határvidéki s egyéb községeken: állomáshoz is. Így a Pálhegy déli sarkán felfelé húzódik egy vonal, földbe vert, kétméternyi magas póznákra feszített sodronnyal. Arrafelé nagyon sok különféle német és közös muníciós és fás trén van elhelyezve, helyenként gyalogos és lovas csapatokkal.

Február 13. Vöm, ki még múlt évi december hó 16-án Munkácsról menekült Budapestre s Budán lánya, Róza, illetve annak férje csicseri Csicsery Zsigmond ezredes és m. kir. testőrségi főhadnagynál tartózkodott ma szerencsésen megérkezett vissza. Négy napig tartott az útja. Egy éjjelt töltött többedmagával Sátoraljaújhelyen és egyet Csapon egyik rozzant szállodában. Na, csakhogy végre is megérkezett. Útjában a vagonok egyre másra vittek német katonaságot és hadiszert Galícia felé, majd foglyokat, sőt Újhely és Csapnál még menekülteket is Mezőlaborc és Sáros megyei vidékekről. Mennyiben Dukla-szoros, úgy Uzsok körül még mindig folyt harc kisebb nagyobb eredménnyel. Sebesülteket és orosz foglyokat hoznak mifelénk is. Ismét megteltek nálunk a kórházak.

Szállásolás. Ma ismét egy cs. és kir. gyalogezred számára készítenek itt szállásokat. Hozzám is két tiszt részére, jöllehet még az előbbi három német sem hagyta el véglegesen, mert csak Volócra rándultak ki, hol a mi csapataink már feles számban tartózkodnak. Polgármesterünk még távollevő honvédtisztjeink szállásait is fel akarta nyújtani, de tanácsosa ellenzé.

Nagy csaták. A Kelet-Poroszországi határ közelében lengyel területen nagy energiával folytatják a német seregek a dúló csatát. Varsó tájékán, mint a szüksézávú hivatalos távirós jelenti, most 26 ezer orosz

foglyot ejtettek és több mint húsz ágyút és 30 gépfegyvert s tömérdek hadiszert zsákmányoltak. Min az oda érkezett Vilmos császár bizonyára örülhetett. Sieps várost is elfoglalták s abban néhány száz orosz katonát. Úgy hiszem egy-két nap múlva nagy diadalról fogunk értesülni. Adja a jó Isten! Déli oldalból a mi vitéz csapataink szorítják az oroszokat észak felé s teljes bekerítésüket célozzák.

Bukovina. Bukovinában hasonló szerencsével küzdenek seregeink, Semrovát elfoglalták s a folyóig elűzték az ellenséget. Csapataink nagy teljesítményei általános nagy csodálatot keltettek a velünk harcoló németeknél is. Egy német vezérkari kapitány haditudósítónk előtt a magyar csapatokról is nyilatkozott: „Verfluche kerls! Die reinsten Baiern.” (Vagyis magyarul: Ördögös fickók! Tisztára bajorok!)

Csendőreink. Munkácson is többször vettem észre, hogy az utcán sorban vagy magányosan átmenetelő magyar gyalog vagy lovas katonáinkat, huszárainkat vagy bakáinkat meg-megbámulják. Minap néhány lovas csendőrünk teljes felszereléssel, szép nagy számban ment a főutcán végig. Nyalka legények ültek peckesen, kipödrött bajusszal, tollas kalappal, s hátukra vetett karabéllyal, fickándozó, fénylő lovaikon, s bizony nem csak a német közlegények és altisztek, hanem a feszesen lépdelő tisztek is nem csak, hogy meg-megnézték őket, hanem némelyikük meg is állott és úgy sokáig látható gyönyörködéssel kísérte őket éles tekintetével. Orosz foglyok beszélték, hogy a magyar katonáknak ott nagy tekintélyük van. Az ezredesek kihirdették, hogy minden elfogott magyar katonáért 16 rubel díj jár.

Érdekes, hogy csapataink Bukovinában a front keleti szárnyán most már igen jelentős szerephez jutottak. Nem lövészárok taktikával támadták a bukovinai orosz sereget, hanem nyílt harcban s így érték el sikereket. Sok helyen menekülésszerűen vonult el az ellenség.

Offenzívánk a Keleti-Beszkidéken és az Erdős-Kárpátokban egész a román határig jelentékeny tereket nyert. A Dukla-szoros környékén az ellenséges túlerő által megkísérelt áttörést megakadályozták csapataink s a kétheti harcokban nagy veszteséget okozva az oroszoknak a frontot Galíciától, Tarnovtól egészen Dunajecig húzódo harcvonalkhoz megerősítették.

Csicsery
tüzér
hadnagy
levele s új
vállalata.

Főntebb érintett, hogy unokám Csicsery Gyula cs. és kir. tüzér hadnagy néhány hónap óta működik az északi harctéren. Onnan január 31-én szép levelet intézett szüleihez, melyekben új rendeltetését bejelenti, s veszélyesnek látszó vállalatához bocsánatukat és áldásukat kéri. Ritka példája a gyermeki szeretetnek és gyöngédségnek, miért is azt bevezetni nem áttalom. Az következő: „... 1915. január 31. Kedves szüeim! Örömmel tudatom, hogy életem titkos (de régi) vágyaimnak netovábbját, 40 pályázó között az a kitüntetés érte, hogy engem neveztek ki repülőgép megfigyelőnek és áthelyeztek a repülőgép osztályhoz. Tudom, hogy kedves szüeim aggódni fognak emiatt, de tessék elhinni, hogy igazán egy cseppet sem veszélyes a dolog, sőt (de nem nagyítok) ellenkezőleg. Kedves szüeimnek a repülés többé kevésbé új fogalom, azért szokatlan, de mi fiatalok már együtt nőttünk fel vele. Tehát egy cseppet se tessék aggódni, először is mert nincs miért, másodsor mert meg úgy is megmásíthatatlan. És bocsánatot kérek, hogy tudtuk nélkül jelentkeztem, de nem volt idő a sok levelezésre, csak igen vagy nem létezett. Új viszonyaim kitűnőek. Egy hadsereg parancsnoksághoz vagyok besorolva és egy gyönyörű kastélyban előszállásolva. Autók állnak rendelkezésünkre stb. Most több hétig ki leszek képezve a radiotelegrafirozásban és azután egy más hadsereg parancsnoksághoz beosztva. Az új címem: Lt. I. von Csicsery k. és k. 1. flieger kompagnie. Feldpost Nr. 101. A dolgokat amiket eddig kértem, ne tessék küldeni, mert most mindent könnyen szerezhetek. Még egyszer igen kérem, kedves szüeim, ne tessék nyugtalanzkodni, mert kevesebb ok van, mint akkor volt. Az csak annak olyan borzasztó, aki nem ismeri. És igen nagy kitüntetés. A címem vagy egy hónap múlva meg fog változni. Idejében meg fogom írni. Eddig nincs semmi különös újság. Tegnap egy igen fárasztó órási lovaglás után bevonultam új csapatomhoz. Új bajtársaim csupa már otthonról is ismert emberek. A posta most gyorsabban fog működni. Ha majd többet tapasztalok új szép hivatásommal amennyire lehet meg fogom írni. Most a jelszó: tanulni, hogy mint teljes férfi kitöltsem azt az érdekes és korunkhoz rendkívüli fontos kötelességet, melyet feljebbvalóim bizalma ily rövid kiismerés után reám bízott. Fényképeket most gyakran fogok küldhetni. Háromszor is csak semmi aggodalom. Mindnyájunknak ott kell teljesíteni kötelességét, ahova a körülmények állítják. Én jól meggondoltam ezt a fontos lépést és szabad akaratból, minden külső behatás nélkül ezt választottam.

Egyetlen törekvésem az lesz, hogy helyemet, mely egy új találmány kihasználása és mely sokkal fontosabb, mint a megfigyeléseké eddig volt, jól kitöltsem. A többiben teljesedjék a Mindenható akaratja. Tűzerővel, teljes bizalommal indulok neki új pályámnak, melyben csak az igazán nehéz, hogy tudom, hogy kedves szüleim nem ismerve a viszonyokat, esetleg többet aggódnak, mint kellene otthon. Azért tessék engem ebben megnyugtatni. Minden gondolatom úgyis otthon van. És kevésnek, koromban senkinek sem jutott ezen szép kitüntetés... A napokban fogom kapni harmadik keresztségemet, víz-tűz-lég keresztség. A legszebb lesz a harmadik. Sajnos nincs nekem megadva a tehetség, hogy szép szavakkal éljek, de amit írok az szent meggyőződés. Új pályámhoz kérem kedves, jó szüleim áldását. Kezüket csókolja mindig szerető hálás fiúk Csicsery Gyula.

Pasics. A szerbek is unni kezdik a hadi állapot keserveit s a nép a kormány vezetőit okozza. Az „Akropolisz” jelenti, hogy Pasics szerb miniszterelnök feleségével és két lányával az ellene forduló néphangulat esetleg kitörése előtt közelebb Szalonikibe utazott, ahonnan Athénbe folytatja útját. Más szóval: menekül.

Ungban oroszok. Február elején Ung megyében a hegyi harcban hegyi seregünk, magyar katonáink egy gyalogezredet megsemmisítettek, ezredesüket sebesülten elfogták, úgy 150 gyalogost is, míg a többi elesett vagy megsebesült. Útközben nagybereznai völgyben egy vasúti állomásnál volt a jelenő. Itt tiszteinkkel való beszélgetés közben több orosz fogoly jelenlétében elszólta magát az elkésérett ezredes s mondá: jobb lett volna ott maradnom a puha hóban, mint itt sebesülten, mérlegelni, hogy áldozataink hiába történtek. Ezt már mindenki tudja országunkban. Tudjuk, hogy e háború nem fog jól végződni. Pedig óriási áldozatokat hoztunk s önök is elismerik katonáink teljesítőképességét. Az a baj, hogy a mi hadseregünk nem elég művelt, hiányzik belőle a kultúra, a modern gondolkör és sok más amiről jobb nem beszélni. A tűzértségünk tisztí kara kitűnő, de a gyalogság... Mélyen benn gyökerezik a hiba a polgári élet rengetegeiben. Itt kell, majd a háború után új változtatásokat tenni. Ezzel búsan elhallgatott s lekonyítá fejét. A foglyok pedig közönyös arccal, apatikusan, bánat vagy öröm kifejezése nélkül indultak tovább nehéz csizmájukban és irdatlan szőrmés süvegeikben.

- Dukla. A dukla harokban pedig február 4-én a mieink visszavérén az oroszok támadásait a Kastelik-hegyen, 973 halottat és 2509 foglyot vesztek. A támadó hadosztály három ezredből összesen csak 600-700 emberük maradt. Így ment a soruk a több napi ütközetekben is. Így pusztult el 198-ik ezredük is. Halottjuk háromezernél több.
- Varsó körül. De alább Varsó térein is óriási harcok folynak. A németek folytatják a borzasztóan elkeseredett támadásaikat az orosz hadállások ellen, hogy minden áron eljussanak Varsóba. Különben a Visztula bal partján leírhatatlanul heves az ütközet. Míg a németek az centrumban támadnak, addig a Dankl Viktor tábornok vezetés alatt álló osztrák-magyar sereg a Niva mellett harcol és más csapataink a Dunajecnél erőteljes tevékenységet fejtenek ki. Mint a pétrvári tudósító írja, egyrészt azért, hogy mentől nagyobb orosz haderőt kössenek le, másrészt, hogy az ott álló orosz erőket szétkergezzék. Orosz-Lengyelországban eddig több mint nyolcezer fogoly pusztult el teljesen, amellett sok kastély és palota. A falvak és városok helyén romhalmaz van. Az erdőket kivágták, a házakat szétlőtték, vagy felégették, a mezőket lövészárkokkal szeldesték át, úgy, hogy a volt lakhelyek alig látszanak.
- Sztryj. A Tucholka szoroson át, az orosz folyó völgyében a kombinált német-osztrák-magyar csapatok rendkívül heves támadást intéztek az oroszok ellen. A tizedszer megismételt támadás után az oroszok előre elkészített hadállásukba, északkeleti irányban a Sztryj völgyébe vonultak vissza.
- Dukla. A duklai szoros körül most foly javában a döntő harc. Ütegeink a megerősített hegyszoroson keresztül lövik a hegyek mögött gyülekező oroszokat a percről percre folyamatosan érkező megfigyelő jelentések szerint, a legkitűnőbb eredménnyel. Mint hírlik: az orosz hadvezetőség elhatározta, hogy a csapatokat a Kárpátok szorosaiból jobb hadállásokba vonja vissza. Belátta, hogy itt sikerrel nem működhetik.
- Tanár katonák. A Tanáregyesületi Közlöny szerint a most bevonult B. osztályú népfelkelőket nem számítva, 690 magyar középiskolai tanár teljesít katonai szolgálatot, ezek közül elesett 21, hadifogoly 24, eltűnt 7. Kitűntetett 17. — Németország középiskolai tanárai

- Német tanítók. közül bevonult eddig 6000, elesett 661, vaskeresztet kapott 1915. január közepéig 1119.
- Kárpát. Február hó 14. E hó 12-ről szóló harci hírek szerint, a harcok súlypontja az északi hadiszíntéren még mindig a Kárpátokban van, ahol ötszáz kilométeres fronton tizenhat nap óta szakadatlanul tart az elkeseredett mérkőzés. A harc nagyszámú kisebb részletütközetre tagozódik szét, de a siker mindenütt a mi oldalunkon van. A kárpáti fronton az oroszok a mi szárnyunkkal szemben nagy erőfeszítéseket tettek, hogy engedményt érjenek el, de minden igyekvésük hiábavaló volt. Duklánál heves harcok folynak, amelyek most szintén a pozícióharc jellegét öltötték fel. Itt is érezhető azonban a mi csapataink túlsúlya. Uzsoknál a Munkácstól északra a szorosoknál a mi csapataink és a német csapatok kemény harcban állnak az ellenséggel, amely ezen a ponton megerősítéseket kapott. A helyzet azonban itt kedvező és jó eredménye remélhető. A nagy hó akadályozza a gyorsabb előrehaladást és az utánpótlást. A duklai szorosnál a fronton tízezer embert veszítettek el.
- Orosz veszteség Duklánál. Az oroszok legelső kárpáti nyugati szárnya most a határmagaslatokon áll. Támadó erejük megtöröttnek látszik. Csupán ágyútűzre szorítkoznak. A magaslatokon folynak most a harcok.
- Orosz panaszok. A Dunajec és a Niva mentén az ellenfelek állásaikon harcolnak. Az orosz foglyok panaszoknak, hogy hat nap óta nem ettek rossz fekete kenyérenél egyebet és zsoldot három hónap óta nem kaptak. Sokat tizenöt napig tartó kiképzés után küldtek a tűzvonalba.
- Varsó. Most kapjuk azt az örömdetes hírt is, hogy a német csapatok már több ponton áttörték az oroszok Varsó előtti pozícióit, s hogy stratégiai tekintetéből az oroszok a Ravka-folyó menti állásaikból visszavonulnak és Blonie védelmi vonalra szorítkoznak, mivel ezt könnyebben védhetik. Az orosz hadvezetőség sok ezer munkást alkalmazott, hogy a másik védelmi vonalat az eddiginél nagyobb terjedelemben kiépítse, különösen Kovno és Breszt-Litovszk várán dolgoznak éjjel nappal, úgyszintén Ivangorod várán. Hetvenöt angol mérőföldnyi körzetben elzártak a két nevezett vár területét árkokkal és drótsövényekkel, s nehéz ágyúkkal ellátták. Különben az a vélemény, hogy az oroszok visszavonulása közelebb megtörténik. Ennek híre Párizsban is nyugtalanságot támaszt. Beszélik, hogy

Lemberget már kiürítették volna.

Cseh munkások. Ma Munkács főutcáján keresztül furcsa kétutcai munkás csoport vonult át. Távolabbról orosz foglyoknak néztük, mennyiben a csoport előtt egy-egy szuronyos baka kísért. Majd kiderült, hogy Csehországból felfogadott munkások, kik hátukon vitt motyójukkal ballagnak kettős rendben a Kárpátok felé, hol árkokat fognak ásni. Torzonborz kinézetű koszos férfiak voltak. Eddig vasúton érkeztek.

Helyzet. Dél-Lengyelországban az osztrák-magyar hadtestek Dankl tábornok vezénylete alatt támadnak, Kelet-Poroszországban a németek jelentékeny erőket összpontosítottak, amelyekkel Memel és Sesuva között támadnak. Az oroszok úgy vélekednek, hogy Hindenburg most akarja kikényszeríteni a döntést, s nem tavasszal, amint eddig gondolták.

Trónörökös. Károly Ferenc József főherceg ismét a harctérre utazott.

Vilmos császár. Vilmos császár pedig Kelet-Poroszországban Koneginán időzván, február 7-én vasárnap a nieboroi kastély parkjában táborigazgatóként jelen volt s a prédikáció után beszédet mondott a csapatok előtt, jobb karjával magasba emelve a marsall-botot lendületes hangon így szólt: „Nem nyugszom előbb, míg nem diktálhatom a békét szuronyaitok hegyével!” Erre oly viharos hurrá harsogott végig a sorokon, amilyen itt soha, lefolyt lengyel nagy napok idejében sem. Máshelyen pedig hasonló beszédében kiemelte a császár seregei előtt, hogy bár keleti birodalom része meg van védve, de még végig kell kitartani, míg földre lesz teperve az ellenség s dicsőséges békéhez nem jutunk. Kiemelést, hogy további munkájuknál az égi nagy szövetségesük támogatására van szükségük, ki csakis istenfélő, vallásos hadsereggel tart, mint egykor apáitok és őseitek nagy Istene, s mint száz év előtt, Nagy Vilmos császár idejében Isten segítségébe vetett teljes bizalommal mentek a harcba és ő örökkévaló diadalhoz is juttatta őket, úgy lesz most veletek is és fegyvereitekkel!...

Munkácsi II. Vilmos császár-út. Hogy az itt állomásozó német katonaság nem oly nagy szenzációval fogadta az új elnevezését fejedelméről, minővel azt a polgármester könnyed gondolkodásával hirdette, mutatja, azt,

hogy midőn Munkács című lapunk szerkesztője dr. Tárcsy Károly a lap február 7-i számában a képviselőtestület ebbeli határozatát német fordításban is közölte, az egyik német tiszt oda írta vértlenül melléje a következőket: „Die Stadt gemeinde sollte lieber dafür sorgen, dass die soldaten von den wirten nicht ausgeraubt werden.” Úgy is magyarul: Jobban tenné a hatóság, ha arról gondoskodna, hogy a vendéglősök szorításaitól védené meg a kocsmákat. Az is feltűnő, hogy az akkor hetek előtt fenyő girlandokkal és német színű sávokkal, lobogókkal és függőkkel feldíszített városháza falai vagy ablakai és főutcái máiglan ily farsangias, bálias színekben ékeskednek. A mostani súlyos és gyászos időben illőbb a komolyabb hangulat. De sokan azt nem érzik, vagy fel sem foghatják.

Hídrongálás. Most február 11-én a zúgói híd épen akkor, mikor felülről és alulról jövő katonai train már rajta átment, összerobbant és feldőlt. Szerencsére baja senkinek sem történt, de a vasúti közlekedés egy időre megakadt, miért is a hadvezetőség annak helyreállításához azonnal kezdett s avégből a munkácsi és környéki lakatosokat és kovácsokat is felhívták, hogy napi öt koronadíjazás és teljes ellátás mellett ott munkát vállaljanak.

Kárpátok. Az idő kiderült. Szép meleg van. 8-10 °C fok meleg. Bizonyára ott a Beszkideken is így van. A hóolvadásnak indult és a Latorca jól megáradt. A hegyek közötti patakok is bizonyára is megduzzadtak. Csapataink nem csak a Dukla-szorosnál, hanem az ettől keletre húzódó kárpáti vonalon, az Erdős-Kárpátoknak u. n. középső részén is sikeresen haladnak előre, kiragadtak az oroszok kezéből egy magaslatot, melyen közel egy hónapig pihentek, jól elkészített lövészárkokban, mikor megkezdődött január vége felé a szövetségesek támadása. Sok helyen futva menekültek, sőt ágyúikat és gépfegyvereiket is elhagyták. Foglyait a Volóc felől érkező vonatok hozták Munkácsra, hol a honvédkaszármáyába kerültek megfigyelésre s innen azután eltovábbítattak. Az Erdős-Kárpátok voltaképpen Ung, Bereg és Máramaros felső részein nyúlnak el s közére esik Verecke és Volóc vidéke, melynek határhegyei széles és járható hátdomborulatot képeznek, melynek ormain eltanyázhatott az orosz sereg, mely, ha kimozdították onnan Vereckénél Klimec és Volócon felül Lávocsne felé könnyen eltűnhetett. E tájon a tegnapi előtti harcokban 970 orosz katonát fogtak el egy magaslat elfoglalása alkalmával. Az itt

lefolyt harcokban a kölcsönös ágyúzás oly nagy dörgéssel járt, hogy azt nem csak itt Munkácson, hanem mint a várostra bejött emberek beszélték a Beregszász felé menő az országútnál fekvő Gát helységbeliek lakházaikban is hallották, hol az ablakok is meg-megrepedeztek.

Orosz
osztrák
ruhában.

Beszélik, hogy a Kárpátokban egy orosz zászlóaljnyi katonát fogtak el a mi szövetséges csapataink, kik osztrák-magyar egyenruhába voltak öltözve. Sokat közülük megsebesítettek és harc közben megöltek, de az elfogottakból is példaadás végett néhányat a helyszínen rögtön bíróságilag kivégeztek.

Most hála Istennek, nem csak közvetlen közelünkben, hanem Galíciában és lengyel területen is jól folynak harcaink. Mindenfelől jó híreket hallunk. Pedig a mi zsidóink, Isten tudja csak mi módon, de rendszerint gyorsan értesülnek a túl hegyi eseményekről. Ezt az elmúlt rémületes időkben is tapasztaltuk, midőn ők sietve menekülésre készülődtek s otthon rejtegetve csomagolást végeztek.

Úgy látszik, hogy ha a küzdelmek a mostani irányban tovább haladnak, úgy Lemberg csakhamar visszakerül s azzal némileg a mi munkácsi előbbi nyugodtabb állapotunk is. Varsó elfoglalásával pedig valószínűen beteljesül az a levegőben lebegő jóslás, hogy Oroszországgal való harcunk május végéig befejeződik. Adja Isten, hogy beteljesedjék. Akkor a többi szövetkezett ellenséggel könnyebben elbánunk, vitéz s harcedzett seregeink s még talán a nyár folyamán beállna az általános béke s győzelmünk üdvös és óhajtott áldása.

Censto-
chori
kolostor.

Érdekes, hogy a múlt hónapban Kelet-Poroszországból jövet az orosz-lengyel harctéren tartózkodott Vilmos német császár, január 16-án meglátogatta a censtochovai híres Pál kolostort, megtekintette az ottani templomot, könyvtárat és kincsesházat bő ajándékozás után megelégedve távozott. Nemsokára azután Károly Ferenc József trónörökösnek, midőn majd az ottani harcszínterét és seregeit jelenlétével megerősítette s különösen a műszaki csapatokat egy magas átjárón köszöntött nagyszerű tábori vasutunk gyors elkészítéséért megdicsérte, különösen kiemelvén Cserton alezredes és katonai vasút építési ügyek igazgatójának érdemeit, s a hadseregek katonái és vezetői körében a fennálló szívélyes viszonyról meggyőződött, szintén nem mulasztotta el, hogy a híres

censtochovai kolostorba ne menjen, hol tartózkodott is s eközben öfelsége szintén megtekintette a nagy becsben álló Mária képet és a kincseskamrát. A trónörököszt Romuald szerzetes priorhelyettes kalauzolta.

Bukovinában is szerencsésen haladnak előre seregeink. Az oroszok kiűrik a tartományt. Nem bírnak az osztrák-magyar nyomásnak ellenállani. Radantzban elfogták az orosz vezérkart, melynek nem volt ideje elmenekülni, és egész irodájuk csapatunk kezére jutott. Az ott lévő tábornok öngyilkos lett. Huszáraink közeledtére Csernoviczból is kitakarodnak az oroszok. Menekülés szerűen kocsin, autón, lovon és gyalog siettek elfelé.

Német közigazgatás.

A németek által megszállt Orosz-Lengyelországban a keleti hadsereg főparancsnokságának rendelkezése folytán Korff gyaloglási tábornok átvette itt a lengyel területek közigazgatásának vezetését, ígéri hirdetményében a nép élet és vagyon biztosítását és kellő gondozását. Összesen tizenöt kerületből áll, a Posenben székelő vezetőség területe.

Tenger bloká.

Az is feljegyzésre méltó, hogy a Német Birodalom hadvezetősége által a minap elrendelt tengeri bloká ellen az Egyesült Államok nem emelnek ugyan óvást, hanem figyelmezteti Németországot azokra a veszedelmekre, amelyre az amerikai lobogó esetleges megsértéseiből támadnak. Ugyanakkor azonban az Egyesült Államok az angol kormányhoz is jegyzéket küldött, amelyben viszont az ellen tiltakozik, hogy angol hajók az amerikai lobogót használják.

Február 16.

A hegyvidéki harcokban elfogott orosz foglyokkal megtelt az itteni megfigyelő helyiség. Most csoportonként arra használják fel a foglyokat, hogy a sárral megtelt utcákat tisztítják, lapátokkal s vakarókapákkal kaparják össze. Negyven-ötven emberből álló csoportok lassan mozogva foglalkoznak ezzel, feltűzött szuronyos népfelkelő katonáink felügyelete alatt. Némelyik okosan megmegáll s bámészkodik, míg mások közönyösen dolgoznak. Hosszú felöltőjük s nagy csizmába nyomott bő nadrágjuk szennyes, kopott. Szürke posztó fejfedőjüket ugyanolyan színű felhajtott szőrmés prém környezi s így az süveget, kucsmát képez. Alakjuk nagyon különböző. Van köztük néhány alacsony is, többnyire közepes termetűek, halovány fakó arcszínűek. Egy kettő torzonborz szakállú. Innen megfigyelés után fogolytáborba viszik.

Megfigye- Az itteni katonai beteg megfigyelő állomás most jól megtelt. Alkalmazásban lévő személyzetben van jelenleg 12 német orvos, 7 magyar orvos, 5 szigorló orvos és orvostanhallgató, 91 ápolónő (vegyes német és magyar, mert az itteni német hadvezetőségnek külön osztálya áll rendelkezésre) és 132 népfelkelő ápoló szolgál. Az adminisztrációt mintegy 15 tisztviselő végzi. Köztük Dr. Romy Béla, Román stb. Egyes német barakkokat maguk a németek kezelnek, két inspektor stb. Az egészségnek élén áll miniszeri biztosuk gróf Schönborn Buckheim Frigyes Károly, neje pedig a női ápolók vezetője s rendelkező. S valóban példás buzgalmat s feláldozó munkálatot fejtenek ki.

Téglagyá- A Latorca melletti téglagyárban volt ideiglenes megfigyelő barkakórházból m. e. 1500 kolerában, tífuszban, s egyéb ragályos betegségekben elhunytat hamvasztottak el, voltaképpen megégettek vermekben. A katonai beteg megfigyelő állomás feladat az, hogy megvédje az országot a járványoktól és egyszersmind az is, hogy a harctérről érkező sebesült és beteg katonáknak szakszerű ellátást biztosítson. Éppen a legsúlyosabb sérültek és a legveszedelmesebb betegségben szenvedők kerülnek ide, hol a szállítható betegek 5-8 napig maradnak, míg a nem szállíthatók tovább is kezeltetnek.

Ellenfeleink vesztesége:
A Vörös Kereszt nemzetközi irodája Genfben közzétett statisztikai adatai szerint a háború eddigi veszteségei következők:

	<u>beteg és sebesült</u>	<u>állandóan alkalmatlan, nyomorék</u>	<u>fogoly</u>	<u>halott</u>	<u>összesen</u>
<u>Szerbia,</u> 1915. január 10-ig	38000	12500	18500	22000	97000 ember
<u>Japán</u> <u>ország,</u> 1914. novem- ber 21-ig	36000	5500	2500	11500	55000
<u>Oroszor- szág,</u> 1915. január 10-ig	1490000	421500	769000	743000	3423500
<u>Belgium,</u> december 31-ig	62500	27500	49500	72500	212000
<u>Francia- ország,</u> december 31-ig	718000	439000	494000	464000	2115500
<u>Anglia,</u> december 31-ig	185000	49500	82500	116500	433500
<u>Összes vesztés</u>	2655500	975000	1462500	1516500	6609500

Február
hó 17.

Ha az átlagos egy napra eső veszteséggel kiegészítjük ezt a számot, úgy február 16-ig 8436900 embert vesztett az Antánt.

Jó hírek érkeznek Észak-Lengyelország harcairól. Ott a németek diadalmasan előre törnek. Racionz megszállását végrehajtották s az azt megelőző harcokban sok foglyot ejtettek és húsz ágyút elfoglaltak. A Lomsán át előrenyomuló orosz haderők ellen német csapatok Kolno környékén törtek előre.

Nagy győzelem. Estefelé a munkácsi német hadparancsoksága táblán, melyet fenyőgallyal és német színű szövetekkel feldíszítettek kifüggesztette a legújabb szikra táviratot, melyből nagy örömmel megértette a hírt leső közönség, hogy a főntebb említett hadszíntéren, a Mazuri tavaknál a német csapatok a német császár jelenlétében, nem csak teljesen begyűrték az oroszokat, a centrumukat áttörték, hanem ötvenezret foglyul ejtettek, negyven ágyút, hatvan gépfegyvert és egyéb hadiszert zsákmányoltak. Lyck város bevételénél a császár jelen volt és megdicsérte az érte elszántan küzdő hős katonákat.

Kárpátok. Sajnos, hogy a kárpáti harcok még mindig teljes erővel folynak. Délkeleti Galíciában elfoglalták csapataink Nadvornát s az oroszokat Sztaniszlau irányában visszanyomták. Azonban a kárpáti fronton a helyzet mindig egyforma. Duklánál tovább foly a pozícióharc, leginkább tüzérségi. Itt az oroszok már ötvenezernél már több embert vesztek.

A Kávéházi Konrádok ugyan azzal mentik e hosszadalmas harcot, hogy itt roppant nagy az orosz sereg s azt folyvást utánpótolják, s így csak nyomról nyomra haladhat a mi offenzívánk. No, de azt is mondják, hogy csakhamar megváltozik most már ez, mert a vasúti vonatok folyvást hoznak oda új osztrák és német csapatokat, melyeket ma vagy holnap török reguláris ezredek is fognak követni. Meglátjuk mi igaz ebből?

Török katonák. Annyi bizonyos, hogy a Kárpátok mentében dúló harcokból tömérdek sebesültet szállítanak most részint Munkácsra, részint tovább, mennyiben itt minden kórház megtelt. Néha 850 sebesültet hoz a vonat. Emiatt a könnyebben sebesült katonákat a kórházból kitelepítik, és a súlyosabbakkal helyettesítik. Amazok csak úgy gyalog szerrel, felkötözött karokkal, fejjel és begöngyölt lábakkal ballagnak a város utcáin át. Minden esetre szomorú látványt nyújtanak. Kórházainkban német sebesültek is vannak, kik elbeszélések, hogy a császár születésnapjának évfordulóját a táborban énekléssel ünnepelték. Még pedig lelkesen és buzgón énekelte az egész csapat ezeket: Wir treten mit Beten vor Gott dem Gerechten. Deutschland, Deutschland über alles... és Es braust ein Ruf wie Donner hall... Azután pedig teával és némi étkezéssel erősítik magukat, amidőn megszólalt a kürt és gyorsan siettek fel a Kárpátok felé, hol napokig harcoltak az osztrák, de leginkább magyar katonasággal. Mely alkalommal a tüzeink

éppen úgy, mint a bátor huszárok és gyalogosaink példászerűen harcoltak, s az oroszok csapatait visszaverték.

Affér a Csillagban.

A múlt éjjel történt Munkácson, hogy Bismarck hercegnek egyik unokája itteni német seregbeli tiszt a Csillag vendéglőben jó kedélyben érkezvén, belekötött ott éneklő, sirogáló lengyel népfelkelő tisztekbe, egy két feleselgetés után megragadta, székéről fölemelte s lovaglóstorral jól elnáspángolta. A jelenlévők megmosolyogták a furcsa esetet, mert a lengyeleket nem kedvelik... Ez eset, szemtanúk későbbi elbeszélése szerint, úgy történt, hogy mikor Bismarck unokája többed magával a terembe lépett a lengyel tisztek énekelni kezdték „Hoch Deutschland, Nieder mit Aswein-Ungarn” Erre az atléta természetű német tiszt felelősségre vonta a gúnyolódókat, kijelentvén, hogy aki a hős magyarokat sérti az őket is sérti és se szó se beszéd többé, megragadta, felpofozta a lengyel tiszteket s arra készítet, hogy az egyik elégtételül egy székre felálljon s bocsánatot kérve elkiáltsa: „Éljenek a hős magyarok!” Mi meg is történt.

Február 19.

Az orosz harctérről jelenti a vezérkar, hogy február 16-án kétnapi harc után a mi seregünk elfoglalta Kolomeát. A várostól délre Klacov Wk és Myszyńnél az oroszok nagy erőt fejtettek ki, hogy a várost megtarthassák. Több támadást tettek, de mindig visszaverettek nagy veszteséggel. Délután 5 órakor általános támadással sikerült visszavetni s Kolomeát bevenni. Futásában még a Pruth hídját sem ért rá elpusztítani. Kétezer orosz fogságba került, két ágyút és géppuskát elvettek a győztesek.

A Kárpáti szakaszon egész Vyszlov tájékáig a harcok nagy makacssággal tovább folynak. Újabb 4040 foglyot szállítanak be. Másutt nyugati Galíciában az arcvonalon csak ágyúharc volt.

De orosz területen az ottani német hadak is üzik az oroszokat, kiket Tauroegen irányában a határon túl visszavetettek s Agosztovtól keletre is üldözi. A Lomsától Kolno felé előrenyomult orosz hadoszlopot megverte. 790 fogoly és 7 géppuska került birtokába. Úgyszintén visszavetett Grajevónál egy ellenséges osztagot Ossoviecre. A Plock-Racionz között elfoglalt arcvonalon a Visztulától északra eső részéhez makacs harcok fejlődnek.

Mazurinál a kilenc napos csatában tizenegy gyalogos és több terep hadosztályból álló orosz hadsereget majdnem teljesen megsemmisítették a győzelmes német hadak, kiknek vezérei

Hindenburg tábornagy, Eichhorn tábornok és von Belov gyalogsági tábornok remekeltek itt. 160 ezer főnyi orosz sereg semmisült meg. Most még inkább remélik, hogy a vitéz Ausztria-Magyarországgal szövetségese az orosz medvét, az angol oroszánt és a gall kakast visszaverik. Az orosz hadak Osztrólenka felé vonulnak vissza. Az oroszok immár a magyar földről is eltávoznak, csak Duklánál kisebb ágyúzás folyik még. A németeket az üldözésben a megindult hóolvadás akadályozza. Az osztrák-magyar csapatok átlépték a Pruthot. Csernovic körül megerősített helyeikről mindenünnen visszavonták az oroszok a csapataikat.

Csernovic. Február 20-án azonban megjött a jó hír, hogy Csernovicot csapataink 18-án délután megszállták s az oroszok Novoszelica irányában vonultak el s így a harc elől kitértek. Ez által az orosz had-vezetőség harcvonalát Besszarábia felé akarná meghosszabbíttatni, míg a mieink ellenkezően északi irányba törnek s így most valószínűen az orosz terv megghiúsítására fognak törekedni s Sztaniszlav felé is haladni.

A Kárpáti vonalon Duklától Viszkov tájékaig a helyzet nem változott. Az oroszok azonban ide, hiányuk pótlására új erőket bevontak tartalékaikból.

Német harcok. A németek a Plock-Racionz között elfoglalt arcvonalon nagy harcokat vívnak, de ezek most már a németek javára dőltek el, 3000 oroszot kényszerítettek fegyverletételre. Tilsit felől Tauroegenig szorították vissza az oroszokat s folytatják tovább az üldözést. Most már 60 ezerre rúg az elfogottak száma, s a zsákmány 75 ágyúra és 100 géppuskára növekedett. Azon kívül 3 kórházvonat, repülőgépek, fényszórók, rengeteg megrakott kocsis és ló jutott a németek kezére, a múltkori megszámlálhatatlan hadiszerből is 150 teli lőszerkocsi. A Kolónánál megvert ellenséges hadoszlop üldözését Lomzától északra friss csapatok vették fel.

Vilmos császár fogadása. A Mazuri csatavesztés után az orosz ellenség tehetetlen dühében menekülés közben az utolsó viskót is fölgyújtotta vagy más módon elpusztította. A szép tájék pusztaság lett. Ennek láttára Vilmos császár fogadást tett, hogy minden, ami emberi erőből telik, meg fog történni, hogy a romokból új élet fakadjon.

- Nehéz harcok. A Kárpátokon oly heves összetűzések voltak, hogy egy magaslatért száz roham viharzott el mindkét részről eldöntés nélkül. Nehéz ágyút itt tizenkét pár ökörrrel kellett a kijelölt helyre vontatni. Néhol négyszáz katona bajlódott ezzel. A harc emberember ellen folyt.
- Tengeri blokád. A Németország által február 4-én a Nagy-Britanniát környező vizekre kihirdetett és megrendelt tengeri blokád határideje február 18-án bekövetkezvén a német tengeralattjárók működni kezdenek. Most az U 16. elsüllyesztette a Ville de Lillé francia gőzöst. A semleges országok is megfélemlítettén, beszüntették az Angliával való menetrendszerű személyközlekedést. Másutt megzavarok keletkeztek. Így dán és norvég gőzösök matrózai megtagadták a szolgálatot. Az angolok holland színekre festették át angol hajóikat, hogy németalföldi járműnek látszassanak. A Luzitánia Cunard hajó kapitánya az amerikai lobogót vonatta fel. A dánok attól félnek, hogy az angol világhuralom utolsó napja közeleg. Attól tartanak, hogy a németek a szigetet aknákkal körülveszik, így a kereskedelmet elnyomják, Anglia kiéheztetését kiviszik, s az utóbbi tervet Anglia kezdeményezésére keresztül hajszolják.
- Németország Angliához és Unióhoz intézett utolsó intelmében készségét fejezi ki az iránt, hogy humánusabb módon folytassa az Angol ország elleni háborút, ha az is visszavonja ellenfelének a lopott zászlókkal való tévedésbe ejtését, és ha e zászlók jogos viselői, a semleges államok lemondanak üzleti kapzsiságukról és a hadiszerek szállítását megszüntetik.
- Robbanás Szolyván. Február 13-án nagy szerencsétlenség történt. Egy Volóc felé menő 60 kocsiból álló katonavonatra alsó fele elszakadván, lefelé hatványos sebességgel rohant át a szolyvai pályaudvarra érvén, a rajta lévő benzin rakománnyal beleütközött egy más ott várt katonavonatra, mely osztrák-magyar katonákkal volt megtömve. A mozdonyba történt ütdés következtében a 600 hektoliter benzin lángra kapott, több tartály felrobbant s lángra gyullasztva az egész környéket. E váratlan esemény folytán a 24. honvédhuszár ezredből 45 meghalt és 250-nél több megsebesült. Szerencsére a vonaton volt ekvizit rakományt megmentették, különben még nagyobb baj történt volna. A többnyire magyar, székely elhunyt honvédek ott temették el, a többit pedig szintén az ottani kórházban vették ápolás alá.

- Február 21. Németországból, Hannoverből érkezett Munkácsra két zászlóalj 91 és 232 ezredbeli német katonaság, mely a városban elszállásoltatott. Két rezerv (tartalékos tiszt) hozzám is került. Mindkettő házas és több gyermek atyja. Egyik a polgári életben mérnök, a másik tanár. A katonák közt van sok újonc fiatal derék legény. Öltözkük is vegyes, számos jelvényű, de mind jól felszerelt s vidám kedvű. Itt hét napi folyamatos utazás után megpihentek s másnap reggel hétfőn a fényképes lapokat áruló boltokat bejárván, tömegesen vásároltak levelező képeslapokat s a tábori postaládába dobták. Jó indulattal s készségesen értesítik így családjaikat hogy létükről, s arról, hogy innen immár a Kárpátok felé gyalog indulnak. Az én két tisztem is meghatva beszélt az otthonhagyott családjáról. S mint általában a német katonák, főleg a tisztek, ezek is művelt, értelmes és tanult egyének voltak. Mint megelőzőleg más beszállásolt tisztek, ezek is gyönyörködtek régiségi gyűjteményem szemléletében s korszakok meghatározásában jártasságot mutattak, s főleg a bronz és a kelták (ógermánok), harmadfél ezredének ereklyéit meghatva nézegették, és számtalan tárgyra kijelenték, hogy azok párjait még sehol, egyik berlini s más nagy metropolis városaik gyűjteményében s múzeumaiban sem találták.
- Február 22. Újszandecről. Ma reggel százakra menő osztrák-magyar trén (katona, muníciós és hadiszekereket vivő kocsikat) ment városunkon keresztül, mint mondák Újszandecről Galíciából Sáros megyén keresztül jönnek a beszkidí hegyeket ott megkerülve s innen Vereckén át ismét oda sietnek kissé keletre fordulva s az orosz front keleti szárnyuk felé tartva.
- Szerbia, Zimony, Belgrád. Február 19-én a szerbek az utóbbi időben ismételten ágyúztak nyílt városokat. Így nehéz ágyúkból Zimonyra körülbelül száz lövést tettek s egyre több épületet, köztük a főpostát megrongálták, polgári ágyúkkal megsebesítettek és két gyermeket meg is öltek. 17-én Mitrovicát lötték. Erre a mi balkáni hadvezetőink parancsnoksága Belgrádot rövid időn át nehéz lövedékekkel bombáztatta és a legfelsőbb parancsnokot parlamentaiv útján értesítette, hogy a jövőben nyílt városok minden lövetésére hasonló bombázással fog válaszolni. Ez alkalommal Belgrádon sok ház elpusztult és többen maghaltak és megsebesültek.
- Uzsok körül most csend van. A hó mindenhol elolvadt, különösen

a hegyek oldalain, hol most igen sok temetetlen orosz halott került napfényre, melyek teljesen ép állapotban maradtak s katonáink temetik el.

Csapatáink ellenben a Pruthon túl előrenyomulnak. De a kárpáti harcokból is nagy kárpáti csata fejlődött, hol a hegyes völgyes terepen ember-ember ellen küzd. Dukla alatt most a tüzéreké és a földbe ásott mozdulatlan seregeké a szó. Így nyugat és kelet közt s a közepén a világtörténelem egyik leghevesebb háborúja folyik s a rengeteg erdők s hegyormok között, Nadvorna és Kolomea vidékén. Itt az oroszok cementált seregei a létükért harcolnak, elszántan, mert vesztüket féltik.

Fejlődő harc. Meglátjuk egy két nap múltán, hogy fejlődik ki e világháború, melyhez most Munkács vidékéről is minden harcoló katonát oda vittek.

Február hó 23. Ma Munkács vidékéről két zászlóaljnyi gyalogos német katonaság ment a Beszkidek felé. Bizonyára Vereckén felül csatlakozik a Galícia nyugati részén működő csapatainkhoz. Danolva mentek, vidámul, gondtalanul pedig az eső három nap óta ismét megindult, s az utakat, mezőket, melyeken a nagy hó csak imént elolvadt s beszivárgott, járhatatlanokká teszi.

Most már szegény bakáink ismét hozzákezdhetnek ahhoz az alkalmi honvéddalukhoz, melyet a múltkori feneketlen sáros időben oly stílszerűen megkomponáltak, s mely így hangzik:

Honvéd baka hegyek közt jár,

hej huja, hopp ...

A bakancsán hat hetes sár,

hej huja, hopp....

Lesz majd muszka, szerb, francija,

aki rúla letisztítja,

heje, huja, hopp...

Ebből úgy látszik, hogy a mostani rendkívüli időkben egyedül a mi vitéz harcosaink azok, kikhez a szomorúság nem férkőzik, s ott az ágyú és gépfegyver ördögi zenéje mellett ily búbánat nélkül vígan éldegélnek. Mi bizony nem csak aggódunk sorsuk felől, de érezzük a ránk súlyosbodó nehéz idők nyomasztó hatását, melyet folytonos kellemetlenségek még érezhetőbbekké tesznek. Igaz, hogy megszoktuk a távoli ágyúzást, megenyhült aggodalmunk, melyet a folytonos készenlét, a nyugodt tűzhelyünk féltése, a többször ismételt betörés lehetősége okoz s az, hogy szeretteink

még most is sokan távol tartózkodnak, de egyéb szokatlan keserítő esélyek is meg-megtámadnak.

A naponként emelkedő drágaság, az élelem uzsora korlátlan terjedése, a közlekedés számtalan akadályai, a vasúti és postajáratok rendszertelensége, hosszú késései, a távírás elzárása, a levelek cenzúrázása folytán támadó zavarok, elmaradások s egyéb számtalan békés időben nem ismert visszasságok mind leverően hatnak kedélyekre. Még az is, hogy január 16-a óta a harangozás általában eltiltva lévén a megszokott időbeli harangozások elmaradása azok babonás némasága, a halottak csendben való eltemetése, az ünnep és vasárnapi istentiszteletekre való meghívószerű harangozás hiánya nem csak lehangolja a jó és nyugodt lelkű embereket, hanem emlékezteti a nagyheti gyásznapokra, melyek valóban nagypéntekinek fel is tűnnek. Adja Isten, hogy mind ez mielőbb örvedetesebbre forduljon, mit Istenbe vetett bizalmunkban remélünk is.

Dávid százados. Ma találkoztam Dávid József, a mi 65. gyalogezredünkbeli századossal, ki kissé megfogyva, de testi s lelki visszanyert erejében immár visszatért ezredének színhelyére, miután néhány hétig vívódott a halállal. Az orosz harcban egy ellenséges golyó átjárta mellét s a bécsi és prágai kórházakban szerencsésen meggyógyult. Most visszamegy ismét a hadszíntérre.

Február hó 24. Oroszok hadkudarcai. Vigasztalásunkra szolgálnak, hős seregeink folytonos győzelmei az oroszokon kiket otthon saját területeinken, lepacsomagolnak s tehetetlenekké tesznek. Vezérkarunk jelentései szerint a Mazuritavak vidékén lefolyt téli hadjárat, befejezést nyert. A nagy csatát követő üldözés folytán a németek 84 ezer orosz foglyon kívül a Grodnótól északnyugatra és Bohr-Narev vidékén lefolyt harcokban 40000 újabb foglyot ejtettek s összesen 150 ágyút zsákmányoltak. A Kárpátokban foglyul ejtett 20 ezer főnyi létszám 64 tisztre és 40086 főnyi legénységre emelkedett s 94 gépfegyvert és 9 ágyút zsákmányoltak a mi csapataink itt.

Kárpátok. A 10. orosz hadsereg Sievers tábornok vezetése alatt megsemmisült, a régít Rennenkampf vezette. A Mazuri téli csatái Hindenburg német vezérlete alatti lefolyásában a Grodnótól északnyugatra eső erdők megtisztítása alkalmával, valamint a Bohr és Narev területért vívott harcokban febr. 24-ig egy prancsnokló tábornok, két hadosztály, parancsnok és négy más tábornok is esett fogságba. A Mazuri téli csaták összes zsákmánya

7 tábornokra, több mint 100 ezer főnyi legénységre s tömérdek még meg nem számlált hadiszerre emelkedik. Nehéz ágyúkat és löszert az orosz több helyütt elásott vagy a tavakba elsüllyesztett. Így tegnap Lötzennél és Vidmini tónál 8 nehéz ágyút kiástak a németek, s a vízből is kiemelték.

Új harcok. Új ütközetek kezdenek kifejlődni Grodnótól és Suchavolától északra, Ossevietől és Lomzától északnyugatra, valamint Praszynsznál, hol a harcok tovább folynak.

Kárpátok. A harc Sztaniszan körül is a legnagyobb elkeseredéssel folyik. Az oroszok egyik tartalékot a másik után vetik harcvonalba és nagy szívósággal védik hadállásaikat. A Sztaniszan körüli magaslatokat óriási erővel tartják megszállva az oroszok, jobbszárnyunk előrenyomulását igyekeznek megakadályozni. A harc kezd számunkra kedvezően alakulni. Vyskov mellett is támadnak az oroszok, de mindannyiszor éjjel is visszaverik őket hadaink.

A Kárpátok mentében a Duklánál is szintén folynak a harcok. E napokban négy honvédezredünk is ment arra felé. A Marosvásárhelyi is. Köztük volt parancsnokuk Kruzsina Emánuel alezredes, ki egykor 1888, itt az uradalomnál gyakornokoskodott.

Február hó 25. A tegnapi nagy havas eső és szélvihar az éjjel némileg megenyhült, a sáros talaj is megfagyott, de az ég mindig borult és a hó szitál.

Nyolc óra tájban a vasútról egy német trén kocsis csapat ment át Munkácson Felsőkerepec felé, a szekeresek és kísérő lovasok szépen, komolyan énekeltek. A szekereken hosszú kútszivattyú féle vasszürke s egyéb ily gépeket vittek. Konyha kocsik is voltak.

Német ezred. Nemsokára egy egész német gyalogezred egy tömegben, négyes sorban menetelt a vasúttól a Főutcára s onnan a római katolikus templomnál befordult a Kossuth utcába, mely Alsóverecke illetve a Beszkidek felé vezet. E derék ezred, melynek századjai áhítatosan, komolyan, szép rímezetű s ütemes dalokat énekeltek valóban egytől egyig szálás, jól megtermett edzett katonákból állott, kik bizonyára fel a Lavocsne, illetve Klimec felé az ott biztos fedezékekbe húzódtok orosz hadak megtámadására sietnek. Akadtak pajzánok is köztük, kik a házak ablakaiból, vagy a ház előtt szemlélődő nők és csinos lányoknak csókot hintettek, s

Osztrák
zászló.

mosolyogva üdvözlést jeleztek. Min az állongáló közönség kedélyesen nevetett. Az ezred sorából feltűnt két újdónúj, fejér rúdra illesztett sárga-fekete színű zászló is, melynek tetejéről vékony nemzeti színű szalagocska libegett. Az ezred lobogói fekete bőrtokba voltak dugva. Mit akartak azzal a németek jelezni, nem tudom. Eddig hasonló tüntetést még nem vettem észre, mert kizárólag nemzeti színekkel tüntettek.

Tengeri
blokád.

A tengeri blokád folytán a hajózás terén nagy zavarok keletkeztek. Félnek a kereskedelmi hajók is, mert a németek 120 új tengeralattjáró naszádot készítettek és azzal elválaszták a hadszíntérré nyilvánított tengereket. Egy német tengeralattjáró most az Ír-tengeren elsüllyesztett egy angol szénszállító gőzöst. A Faxlyn nevű amerikai gőzös pedig, mely gyapotáruval megrakodva New Yorkból Brémába igyekezett, aknára futott és elsüllyedt. A legénységet, mely csónakon menekült egy a közelben tartózkodott német gőzös fölvette. Tizenhat angol hajótársaság meg a brit kormány tilalma ellenére beszüntette valamennyi járatát. Úgyszintén a francia személyforgalom is beszüntette járatait a Csatornán Calais és Dover között. A párizslondoni posta is szünetel. A francia csatorna-kikötőket angol parancsnokság alá helyezték, s mint Milánóból írják, a csatornabeli összes kikötők február 20-a óta a hajózás számára zárva vannak. Az angolok semleges lobogót tűznek ki kereskedelmi hajóikra, s így akarják folytatni a hajózást, min ez országok nem csak megbotránkoztak, de tiltakoznak is ellene. Holland ez eljárását Angliának hallatlannak mondja, véleménye szerint minden nemzetnek büszkének kell lenni lobogójára. A Kránprinzh Wilhelm segédcirkáló elsüllyesztett öt gőzöst, melynek legénységét a Holger német gőzös február 21-én partra szállította. Egyszóval már eddig is óriási kár történt a blokád kitűzése óta. Munkácson át sok municiót szállítanak a németek s különféle apró lovas és ágyús csoportok vonulnak felfelé.

Pánik
Munká-
cson.

A pesszimista politikusainkat ismét a ragályszerű pánik kezdi megszállani. Különbőféle rémületes hírekről suttognak. Így V. képviselőnk beszéli, hogy az orosz Duklától mifelénk egészen Mezőlaborcig behúzódtak, s ott most napokban 40, mondok negyvenezer harcosainkat foglyul ejtette, s azon kívül tömérdek ágyút és trént zsákmányoltak. No, én, mint mindig ily szószátyárságnál most is kétségbe vontam e közléseket s valótlan

pletykának nyilvánítottam. Mert e nagy veszteségről, ha valóban megtörtént volna, minden titkolózás mellett is bővebb adatokat s jeleket látnunk kellett volna. A féltékenység és ijedelem rémképei ezek csak. S meg vagyok győződve, hogy ilyen katasztrófa a Beszkid tarajain s völgyeiben nem s történhetik. Főleg most a vitéz, bátor s elszánt német segéd seregek együttes működése mellett, kik, mint tudjuk, s látjuk megállapított terv s rendszeres ügyvitel szerint működnek. Különben is már öt-hat nap óta valami hírért, ha mástól nem, értekeződő zsidóink révén, már hallottunk volna.

Munkácson most egyedül van von Linsingen tábornok (General lieutenant) a német főhadiszállás parancsnoka, ki a harcok eseményeit német rövid sürgönyökben ki szokta a táblán függeszteni. Ilyenféléről azonban célzást sem tett. Más parancsnokság nem működik. Aminthogy az összes helyőrség alig egy századnyi létszámra menő összegyűjtött oly osztrák, lengyel és magyar népfelkelőkből áll, kik csupán a külső őrségeket ellátják az épületek előtt, míg a biztonsági őrséget a csendőrök pótolva néhány bakával teljesítik. Német katonaság is csak annyi van, mennyi az ő különféle hivatalaikhoz szolgálati minőségben szükséges.

Dardanellák. Február 20-án nyolc angol és francia páncélos cirkáló két órán keresztül lövöldözte a Dardanellák külső erődeit, de sikertelenül. Az ellenség nagy kaliberű ágyúkból 600 lövést adott le. A törökök viszonzták, s három ellenséges páncélos ágyút megsértettek, közte az admirális hajót súlyosan. Egy tiszt és egy török katona elesett, egy meg könnyen megsebesült.

Galíciai harcok. Február 26. Kíváncsian vártuk a Sztaniszlán körül folyt csaták kimenetelét, s íme, a közelebb megjelent vezérkari jelentésekből örvendetesen értesültünk, hogy az oroszok szépen kitértek utolsó döntő támadásunk elől, visszavonultak Sztaniszlán felé s hogy lovasságunk üldözi őket. Az oroszok Nadvornától északra elfoglalt erős pozícióikat sem voltak képes tartani. Kolnótól délkeletre az ellenséget a lomzai külső állásaiba vetettük vissza.

Horvátok. A Dnyesztertől délre a hadműveletek tovább haladnak. Február 3-ról írják, hogy e harcokban a kipróbált horvát csapatoknak sikerült eredményes támadással az oroszokat több helységből kiverni, erősen megszállott magaslati állásokat az ellenségtől elfoglalni és

előrenyomulva tért hódítani.

A német február 23-i hivatalos jelentésből pedig látjuk, hogy az oroszoknak gyorsan összeszedett, újonnan kiképzett erőkkel Grodnótól északkeleti irányban megkísérelt előretörése az oroszok megsemmisítő veszteségei mellett összeomlott. A Mazuri téli csata utáni üldözés alkalmával zsákmányolt ágyúuk száma több mint 300-ra emelkedett, köztük 18 nehéz ágyú van. A Ravka mentén egy orosz hadosztályt visszavertek.

Az oroszok várják Varsó ostromát még pedig északi irányból. Most nagy ütközet foly a Plock-Ostrolenko-Osszovice-Angastoro vonalsóalon. E vonalat Novogeorgievszk zárja, amelyet szakértők, a világ legerősebb várának tartanak.

Kárpátok. A kárpáti csata, amely kisebb különálló harcok módjára zajlik le, szokatlanul tartó hevességgel folyik tovább. Az oroszok szinte kétségbeesett erőfeszítéssel harcolnak, támadásaik azonban frontunk acélfaláról erőtlenül pattannak vissza. Az eddigiekből is megállapítható, hogy az oroszok áttörési kísérlete meghiúsult. Az oroszok Sztaniszlán alól nagy tartalék csapatokat vontak itt össze, azért, hogy megakadályozzák jobb szárnyunknak gyors előrenyomulását, amely az egész 350 km-es fronton a dukla szorossal, mint sarkponttal nyugat-keleti irányban való elcsavarással fenyegeti. A Dukla hágó ereszkedésein lassan, de biztosan fölénybe kerülünk. A Kárpáti fronton nap-nap után sikertelenül kísérelnek meg támadást. Dukla és Vyszlov közt súlyos veszteségeket szenvedve.

Miakich honvéd-tiszt Ungban Az utóbbi kárpáti harcokban Uzsok táján Fenyvesvölgynél kitüntette magát az oroszok visszaverésében Miakich Sándor főhadnagy a budapesti 30-as huszárezred 11. század parancsnoka, ki egy fél zászlóaljjal harcolt. A nagy hidegben az oroszok oly rosszul lőttek, hogy mindössze négy honvéd sebesült meg. Sáros megye legészakiabb részén még vannak harcok.

Milánóból írja a Sera haditudósítója, hogy a kárpáti osztrák-magyar offenzíva megkezdése óta az oroszok halottakban felülmúlják a hatvan ezret. Itt-ott egész ezredek semmisültek meg. Franciaországban titkolják az oroszok itteni nagy veszteségeit. Így French tábornok nyilvánítja, hogy nem helyesli a Mazuri vereség eltitkolását is, az Ypernnél lévő angolok előtt.

Konstantinápoly ellen. Oroszország támadásra készül Konstantinápoly ellen, erre a célra háromszázezer főből álló partraszálló sereget helyeznek készenlétbe. Sokan ezt csak ijesztésnek veszik.

Megtámadott hajók. Német tengeralattjáró Dover előtt meglékelte a Norwegian nevű angol gőzöst, mely olajat vitt. Ugyanitt a Belridge hétezer tonnás norvég gőzöst is német torpedó találta, valamint szintén február 20-án három dán, egy svéd, és egy norvég hajót is megtámadott, úgy Dieppennél a Denoran osztrák gőzöst, melyet franciák lefoglaltak volt. Szóval a németek a tengeren is jól működnek. Most az angolok húsz hajót semleges színekre festetnek. Januárban 41 angol gőzös pusztult el.

Reggel ment Munkácson át a vidékről az északi harctér felé négy század német gyalogság, az ahhoz tartozó kocsikkal és konyhával, később pedig 186 lovas, kik eddig Fornos községben hosszabb ideig szállásoltak.

Kárpátok. Február 27. Az orosz harctérről vezérkarunk jelenti február 24-ről, hogy a Kárpátokban a helyzet általában változatlan. „A legfelső San mellett lefolyt harcokban egy magaslatot elfoglaltunk, s az ellenség öt tisztjét és 193 legénységét elfogtuk. A Volóci nyeregtől északra az ellenség felhasználva az esős hóvihart, megkísérelte, hogy makacs támadásuk a csapatainktól megszállott állásokig jusson. Az előretörést az ellenségnek súlyos veszteségeket okozva visszavertük és 300 orosz elfogtunk. A Dnyesztertől délre a harcok méreteiben és kiterjedésében még mindig növekednek.”

A német nagy fő hadszállás pedig a napról közli. „Az ellenségnek Grodnóból ellenünk intézett újabb előretörését könnyedén visszavertük. Augusztovtól délkeletre az oroszoknak tegnap két helyen sikerült a Bobrón át előrejutniuk. Sztabinnál az ellenséget visszavetettük. Krasznybor táján még folyik a harc. Szkievnievicétől keletre az oroszoknak az éjjeli támadását visszavertük.”

E száraz hivatalos jelentésekből kitűnik, hogy a harcok nem csak a Beszkidek hegyormain, Volóc és Verecke keleti lankáin, hanem azon túl Galíciában is hevesen folynak. Különösen Lavocsne tájékán, hol most a Benedek Áron körmöci tanár 4. honvéd ezred hadnagy és Imre Miklós a 67. gyalog ezred századosa.

Kárpáti
harcok
hatásai.

Azt a balnézetet is megdöntötték már, hogy a Kárpátokban nem lehet ellenségnek bejönni, vagy ha bejött visszavetni. E balgaságot csak a laikus és kávéházi politikusok hitték, de ezek is immár ebből csalódottan kiiramodtak. Itt egyes helyeken való döntés egymagában meg nem nagy kihatású, annál inkább, mert a terepviszonyok miatt az utánpótlás és áttekinthetőség leküzdhetetlen feladat. S éppen azért a jelzett Uzsok felett lévő magaslat elfoglalása, vagy a volóci nyeregtől északra s Vereckétől keletre való ellenséges előretörésnek visszaverése nem nagy befolyással van a feladatra. Mely a mi ottani küzdő seregünknek, mint hullámtörő gátnak abban áll, hogy az ottani csatavonal hullámozását lehetőleg csökkentse, s az oroszok tartanak a hegytarajon való benyomulási kísérletét mennél tovább visszatartsa.

Hegyi
harcmo-
dor.

A németek mondják, hogy a kárpáti harcok nagy fáradsalmakkal járnak. Erdős magaslatok között tátongó szakadékok fölött küzdeni nagy feladat. Vannak tereprészletek, ahol egy szakasszal föl lehet tartóztatni egy egész zászlóalj. Az orosz itt egy kilométer hosszúságú vonalon öt-hat egymás után köbvetkező hadállást foglalnak, melyekről mindannyi ütközettel kell őket kiverni. Az orosz gyalogság defenzíve itt jól harcol, de a szuronyroham elől menekül. Itt csak csoportarcok képződnek az egész vonalon, ami az egyöntetű vezetést megnehezíti. Egyik sebesült német tiszt úgy nyilatkozott, hogy csak most látja, mily óriási védőmunkát végeztek itt az osztrák-magyar csapatok, akiket megillet a nagy tisztelet, s e szavaknál sapkájához emelte sebesületlen jobb kezét. Ezek a Kárpátok, mondá, ördögös hegyek, egészen másképpen kell itt verekezni, főleg, ha méternyi hó borítja a szurdokokat, völgyeket és az óriási fenyőfákat. Az orosz katonák a fákról lóttek, mire a meglepett német gyalogosok a szűk törzsekhez odalapultak és tüzelni kezdtek, mire zsák módjára zuhantak le az orosz holttestek, pirosra festve vérükkel a fejr havat. Míg egy másik német zászlóalj másik oldalról odakanyarodván most két oldalról lőtték az odaszorult oroszokat, kik végre megadták magukat, s nyolcvan a fákról élve szedték le. A váratlan előretörés folytán a távolabbi oroszok pánikszerűen menekültek s a legvadabb futásban hagyták ott várszerű hadállásukat.

Úgy vélem, hogy a kárpáti harcokban még sok vér fog elfolyni, mert az orosz hadvezetőség nagy súlyt fektet e határmeneti

hegyvonalra!

Élelmi tartalékos-ság. A harci zajba nagy riadással vegyül az a félelemmel párosult aggodalom, hogy az esetben, ha a harc sokáig tartana az élelemhiány mind érezhetőbbé válhatna, s nyomasztólag beállhatna. Éppen azért a hatóságok minden lehetőit elkövetnek úgy a meglévő készletek fenntartására s mértékletes felhasználására, mint az újabbak előteremtésére. A gabona és lisztárulást s fogyasztását szabályrendeletileg megállapítják s a társadalmat is arra igyekeznek bírni, hogy szokják a takarékos-sághoz, kerülje az élelmiszerpocsékolást, lássa be úgy vagyonos, mint a középosztály, hogy a takarékos-ság az étkezésben most kötelesség. „Aki egy tál étellel kevesebbet eszik, nem csak magának, az országnak is használ. Ne egy el senki az élelmet a küzdő katonaság s a szegény emberek elől.

Liszt drágaság. Munkácson most lisztet csak megszabott mennyiségben és minőségben lehet kapni. Így 25 kilogramm 70% búzaliszt 30% árpaliszttal vegyített főzöliszt kerül 18 koronába (métermázsá tehát 72 korona), egy negyed métermázsá 50% búzalisztet vegyítve 5 % árpaliszttel, mint kenyérliszt keverék kerül 14 korona 50 fillérbe, vagyis métermázsája 58 koronába. De ezt is csak utánajárás és protekcióval lehet elérni. Később bizonyára emelkedni fog az ára. Éppen úgy, mint a húsnak. Így most egy kiló sertéshús 3 korona, egy kiló baromfi-hús 2 korona 80 fillér, sovány marhahús valami 2 korona 40 fillér.

Anglia intrikája. E drágaságot úgy látszik, Angliának köszönhetjük, mint amely hónapok előtt jelengeté, hogy kiéhezteti Németországot. De hát azzal, hogy meg akarta akadályozni Németországot, hogy élelmi cikkekhez ne jusson, éppen az ellenkezőt érte el, mert Németország február 6-ki blokád intézkedésével, nem csak elzárta az élelmi- és hadszereket szállító hajókat Angliától, hanem nem engedi azt sem, hogy francia partra szállítassa a Franciaországnak ígért segédcsapatokat. A kiéheztetés hírére azonban Európában, s így a mi hazánkban is a drágaság lábra kapott. Újabbi számos hajósüllyesztésről szól a hír s arról, mennyiben Anglia máris el van zárva a világtól, belső nagy veszedelemtől tarthat.

- Lengyel földön. A keleti hadszíntérről jó hírek érkeztek: Prasznyisz várszerűen kiépített várost tegnap Kelet-Poroszországi tartalékcsoportok szívós harcok után rohammal eloszlatták. Több mint 10 ezer hadifogoly, 20 ágyú, egy nagy gépfegyverraktár és igen sok hadiszerszám jutott a győzők kezére. A Visztulától északra vívott egyéb harcokban ötezer oroszot fogtak le. A Visztulától délre eső részen az oroszok ötszörös túlerővel végrehajtott támadás után elfoglalták a Bolymovtól délkeletre eső Mogily külső erődöt, vagyis egy majort.
- Február 28. Egy az 57. orosz tartalékból elfogott parancsnok nem akarta elhinni, hogy a németek francia földön állanak, s hogy Antwerpent a németek nem ostromolják, mennyiben még múlt évi október 8-án esett el.
- Sztaniszlán körül foly a nagy harc.
- Dukla körül és Lavocsne táján is folynak az ütközetek, ott a hó akadályul szolgál.
- Teher-szállító oroszok. Sajnos az idő ma is borult, havasesős. Ma reggel mintegy 200 ló- és öszvérből álló élelemszállító osztag vonult át a városon a Beszkidek felé. A teherhordó állatok nagy kosarakkal voltak megrakva. Mint mondák a közös kísérő katonák, most Nagykőröستől jöttek s valóban most már nagy feladat, ily sárban kíséreni a lovakat féken gyalogosan.
- Kitüntetések. Vilmos császár a Mazuri téli csatában aratott győzelem alkalmából Hindenburg tábornagnak és Ludendorff altábornagnak, akik a pour le mérite rendjelet már előbb megkapták, a rendjelhez a cserlevelet adományozta. Litzmann tábornok pedig a császárnak a hadsereghez intézett köszönetét közli, s biztatván őket a további vitézségre, mondja: akarjuk, hogy a 40. tartalékhadtest az ellenség réme legyen!
- Szerbiából hírlik, hogy a szerb vezérkar megtett mindent, hogy a második osztrák és magyar expedíciót fogadhassa. S csodálkoznak a politikusai, hogy miért késik a támadásunk. Tudhatnák pedig, hogy azért, mert a szerbiai hadjárat sorsát, nem Szerbiában, hanem a nyugati és keleti harctéren döntik el. Ha történne akció Szerbia ellen, azt csak a Monarchia presztíziséért tennék.
- A török hadsereg Kaukázusban jól halad. A Bordsevánál folyt ütközetek a törökök teljes győzelmével végződtek. A Csetekeprüből kiindult támadással megszállottak több fontos

pontot s az oroszok súlyos veszteségeket szenvedve megfutamodtak. A tisztek erőszakkal hajszolták vissza a menekülőket.

Munkácson a katonakórházak megteltek sebesültekkel, s betegekkal. A nagy megfigyelő barkakórházban kb. 2200 beteg fekszik. A Zrínyi utcabeliben a napokban elbocsátottak 70 lábadozót és maradt 55, hasonló számmal vannak a Kossuth utcai és Főutcai és a rendes katonai kórházban is. A hegyeken túli dülő csatákból folyton érkeznek új szállítmányok. Az orvosok panaszkodnak, hogy az oroszok által lőtt sebek most sokkal súlyosabbak s fertőzöttebbek, mint a harcok elejéről valók. Akkor a rendes, sima s hegyes lövegek könnyen gyógyuló sebeket ejtettek, míg a mostaniak szerfelett roncsolók.

Barak-
kórház.

A nagy barakkórház német osztályában a fertőző részt pedig dr. Schumann német törzsorvos vezeti, a német katonák gyógyítását pedig dr. Collin. A kórház 3000 beteg számára épült és 26 épületből áll, ezek közül hat iroda, hivatalos szoba, konyhák, műtőhelyek, mosó, fertőtlenítő és hullaháznak szolgál. A többi 30 egyenként 100-100 beteg befogadására van berendezve. Az óriás takaréktűzhelyeken, az automatikusan mozgatható nagy főzőüstökben és emeletes sütőkben 4000 ember számára minden készíthető. Az élelmezést most özvegy Fankovics Jenőné látja el, ki azelőtt a főgimnáziumi internátust látta el. Ételeiből három osztály szerint 1. a hivatalnokok s az oroszok, 2. az ápoló személyzet s 3. sorban a legénység részesül. A katonai parancsnokságot végzi Scholtz József nyugalmazott őrnagy, a gazdaságit Román J., a hivatalnoki kart képezik dr. Romy Béla, Seeger Pál ellenőr, dr. Molnár Zoltán, dr. Fried Sándor, dr. Katz Henrik, dr. Engelbrecht István, Dergács Nándor, Keleti Ede s más behívott népfelkelők. Miniszteri biztosul gróf Schönborn Károly, helyettesül Nedeczey János és Lányai István képviselő működik, míg gróf Schönbornné az ápolónők fejéről Thun grófné és Schönberg báróné segédkezésével intézkedik. Eddig az épület és berendezése 2 ½ millió koronába került. A napi átlagos költség kb. tízezer korona. A barakk felépítési költségéből kb. háromezer korona a helybeli munkások és iparosoknak jutott. A telepnek van külső vízvezetéke és gyógyszertára. A 92 ápolónő körül 60 porosz kilépett s felesküdt nő havi 33 márkát, a többi pedig 30-60 koronát kap fizetésül teljes ellátáson kívül. A barakok főápolónőjének havonkénti díja 90 korona. A telep területe 25

katasztrális hold. A rajta betonra épített 36, kívül-belül aszfaltlemezzel borított fa épület négy sorban, 20 méter széles utcák s 10 méternyi közökkel emeltetett.

Angol
vereség
Afriká-
ban.

A németek most Tangánál Német-Kelet-Afrikában nagy győzelmet arattak az angolokon, ott egy európai és négy indiai ezredből álló megszálló seregét tönkre verték. Tömérdek hadiszert és gépfegyvert, felszerelést s ruházati cikkeket zsákmányoltak.

A kárpáti harcokról Höfer altábornagy tudatja, hogy az oroszok a Volóc és Verecke közötti hegyormokon, tehát Lavocsne és Klimec között az Ondava völgyében február 26-án támadást intéztek ottani csapataink ellen, de ezek ismét meghiúsultak. Przedborztól keletre élénk ágyúharc folyt. A kárpáti fronton és Sztaniszan körül nyugalom van. Sáros és Zemplén feletti északi határán csapataink jó pozícióban állnak.

Március
1.

A Dardanellákat február 26. tíz ellenséges nagy páncélos hajó kezdé tüzelni az erődöket, tíz órától 6-ig tartott a tüzelés, mire a hajók Tenedos sziget felé visszavonultak. Három angol hajó megsérült. A franciák és angolok minden áron keresztül akarják vinni a támadást. Két szállítóhajó a Xerosszi öbölben több ezer főnyi tengerészeti gyalogságot szállított partra, míg más hajók a Dardanellák előtt állnak készen a behajózásra. Itt a szövetségesek hatvan hajóegységgel rendelkeznek, s most az aknák eltávolításán dolgoznak.

Trapezuntnál egy török cirkálóflotta megvert egy orosz hajórajt. Vilmos császár Enver pasa hadügyminiszternek megküldi a vaskeresztet.

Hajó.

A németek február 28-án 7 angol hajót süllyesztettek el. A csökkent forgalmat mutatja az, hogy az elmúlt héten 673 hajó hagyta el Angliát. A február 24-ét megelőző 8 hét alatt 5772 hajó érkezett angol kikötőkbe és 5507 indult el azoktól Angliában most nem fognak el biztosítást.

30,5 ágyú.

Németh Kálmán ezredes a szegedi 5. honvédezredben, ki néhány hónapot töltött a mostani harcok folyamában, Galíciában s több hétig tanúja volt az ottani Przemysli erőd ostromának is, beszéli, hogy a mi 30,5- es mozsárágyúnknak mily rettenetes romboló hatása van. A töltésbe megy 12 kg lőpor, 36 kg ekrazit s a töltény súlya 398 kg. A töltés gépezettel történik, az elsütésnél az erődben

ajtót-ablakot ki kell nyitni, mert különben mind bezúzódik. 9 kilométer távolságra történik a kilövetése, s ahol azután e lövedék felrobban, hatására több száz méternyi körzetben a kőfal, ház és építmény összeomlik, ember, állat életben nem marad, a borzasztó légnyomás mindent megöl. Ugyanott és az orosz-lengyel harctéren működött, mint egy honvédezedrebeli főhadnagy és hadsegéd a fn. Németh Imre is, ki mint fentebb már érintém, meg is sérült, s most visszatérően folytatja elszántan a harcot. Jól esik ezt ide jegyezni, mert az ezredes vőm, ez pedig unokám. Ki számos meglevő levelében naplószerűleg megírta élményeit.

Németh
Imre.

Munkácsi állomáson értesültem ma hogy február 12-től 320 vasúti vonaton ment át részben itt leszállított katonákkal s holnapra ismét 66 vonat van jelezve. A katonaság Munkácsról gyalog megy Verecke felé, míg a másik völgyön át Volócig vasúton s onnan eloszolva nyugat és kelet felé vonulnak. Klimec és Lavocsne lankáin s a hegyhátakon tömérdek orosz van elhelyezve fedezékekben, kiknek alapos kiverését a folyamatos havazás s eső, szóval helyzethez nem illő időjárás akadályozza. Tegnap este oly szép holdvilág és derült ég keletkezett, hogy mindenki tartós száraz időt remélt, s íme, reggel ismét havas fedelekre ébredtünk. Ha életünk viszontagságos folyamában, valamiben meg kell nyugodnunk úgy az időjárás az, mert ez ellen nincs fellebbezés, nincs orvoslás. Egyedül a türelem az. Pacientia barát tánc. Iuis contra tornantem?

Kárpátok.
Március
2.

A Kárpátokon, illetve Beszkidek tájain jól folynak harcaink. A Tucholka és Vyszkov közti szakaszban (10 km határainktól) heves harcok voltak tegnap előtt. Itt az Opor (Oprec) völgyben állásaink ellen indított újabb támadásokat elkeseredett közelharc után az ellenségnek súlyos veszteségeket okozva, visszavertük. A támadó 9. finn lövészezred 300 halottat, ugyanannyi sebesültet hagyott vissza állásaink előtt. Ezen ezred 730 embert sebesületlenül elfogtak. A Délkelet-Galíciában nagy makacssággal folytatott harcok tovább folynak. Így jelenti ezt vezérkarunk hirdetése. A német főhadiszállásról pedig jelentik, hogy február 27-én Grodnótól északra, Lomsától nyugatra és Prasznyasztól délre új orosz erők léptek föl, amelyek támadást kezdtek. A Skroda mentén, Kolnótól délre 1100 orosz elfogtunk. Érdekes az is, hogy honvédhuszáraink Kolomeától való előnyomulás közben egy rutén faluban az éjt töltvén, reggel észrevették, hogy egy nagy pajtában a huszárral együtt két orosz

gyalogos is aludt, kik felébredvén megadták magukat, erre a faluban a huszárok a házakat, pajtákat, s istállókat átkutatván 240 oroszot fogtak el. Ezek között voltak kaukázusi mohamedánok is, kik a szent háborúban akartak részt venni a törökökkel s azelőtt a cár testőrségében szolgáltak, de most őket is a harcba vitték s így örülnek elfogatásuknak.

Március 1-jén a Kárpátokban ismét győztes csatát végeztek a mi és német csapatok, elfogtak bekerítéssel 19 tisztet és 2000 orosz gyalogost. Ezt a munkácsi hadiparancsnokság kiragasztott sürgönyön hirdeti.

Sztaniszlán kívül is heves harcok dúlnak. Itt azért küzd elszántan mindkét fél, mert az a fél lesz a galíciai síkság s az ottani csomós vasutak ura, ki itt győztes marad.

A Dardanellákat angol és francia részről hatvannál több hadihajó ostromolja február 26-án a bombázás főleg a Kum Kale, Sedil-Bahr, Kesholie és Kale Sultanie nevű erődök ellen irányult. Kétszáznál több lövést tettek ezekre, 34,5 centiméteres ágyúkból, aránylag nehéz sérülést okozva.

Az ágyúzásban mindössze 150 ágyú vett részt. Összesen mintegy kétezer lövést tettek. Csata közben a flottát hét angol és három francia dreodnoughttal erősítették meg. A törökök az erődökből viszonzván az ágyútüzelést több ellenséges hajót megrongáltak. Közben egy francia cirkáló Akaba közelében száz francia haditengerészt is tett partra, ezeket azonban egy török csapat két órai harc után visszaűzte a fedélzetre. A szövetségesek ostromló hajó hada most 60-nál is több ellenséget foglal magában. A két órás bombázás folytán a török közül csak 5 halott és 14 sebesült lett. Az ellenséges hajók visszavonultak. Afrikában a törökök Egyiptom felé nyomulnak, s más csapataik szétrombolták a Szuezi-csatorna zsilipjét, úgy hogy azokat leereszteni nem lehet.

Gr. Munkácson a minap a Kárpátokban honvédtisztek ültek együtt Rantzan. német tisztekkel, a többi helyen mások, idegenek is. A zenészünk Konde Károly játszott különféle lelkesítő nótákat s egyszerre rákezdett a magyar Himnusra is. Erre a honvédek és a német tisztek felálltak és áhítatosan hallgatták a magyar szent nótát, mind az egész közönség felemelkedett s csupán az egyik sarokban két idegen maradt ülve, nem figyelvén a zenére s a közönségre. Erre gróf Rantzan (a nagy Bismarck unokája) daliás német katonatiszt hozzájuk lép s harsány hangon felívja őket, mondván: „Ez a magyar Himnusz álljanak fel. Kik azután szintén

felállottak... Ő rokonérzelmű és lelkes barátja a magyarságnak. Munkácsra sok foglyot hoznak, de a vonatokon sok honvédhuszár és katonaságunk is megy a Beszkidek felé. Az Opor völgyi ütközet nyomán a visszahúzódó oroszok erősítéseket kaptak, s Viszkovtól északra szembeszálltak őket üldöző seregünkkel. Az ágyúsó idáig lehallatszik. Uzsoktól északra álló frontunkat is megtámadta az ellenség.

A lengyel függetlenségi párt tagjai felrobbantották a tiuszei vasúti hidat. E helység 32 versztnyire fekszik Varsótól, a Jasionka folyó partján. A vasút Szentpétervár felé vonul.

Március
4.
Fürsten-
berg.

Ma meglátogatott házamnál herceg Fűstenberg Frigyes derék, fiatal, szálas férfi. Megszemlélte régiségi gyűjteményeimet. Itt volt Nedeczey János uradalmi tanácsossal. Ő és az édesanyja, gróf Schönborn Mária vagy tíz más magas német mágnás hölgyekkel most az új nagy megfigyelő barakkórházban van alkalmazva. Mint közönséges ápolónők működtek valamennyien s a rendszeresített hadiilletéket kapják, melyet felvenniük kell. Beszéltek, hogy a nagy kórházban most minden hely megtelt. Háromezer beteg és sebesült fekszik ott. Mindenféle nagy betegségben is szenvednek. Tífusz s tüdőgyulladásos sok. A halandóság is nagy. Az ottani mezőn temetik el minden feltűnés nélkül az elhunytakat. Olykor napokig 20-30 hallott is van. Minap behoztak egy a kárpáti harcokban lábán megsebesült német századost, kinek idejövetele közben a bokája táján lőtt seb mindinkább fertőződni kezdett, úgy hogy mire a műtőterembe került, már fent a combján fertőződött. Nejét Németországból ide hívták, ki jelen volt a lába amputálásánál is s az orvosokkal együtt remélte a felgyógyulását. De harmadnapra tüdőlobot kapván, elhunyt s tetemével az asszony hazájába visszatért. Számos ily gyászos jelenetek történtek itt. A fertőtlenítő és mosó termek is a legmodernebb, legjobb szerkezetűek. Minden bekerült sebesült katonát mindenekelőtt teljesen megtisztítanak, s ápolók, illetve az orvosok, főképp a németek, kik maguk fürösztik katonatársaikat. Behozott testi ruháikat egy külön megszámozott zsákba teszik s gőzben fertőtlenítik, s azután a gépezeten megmossák úgy, hogy néhány perc alatt kiszárítva s teljesen megtisztítva kerül elő, s azt ismét csak akkor kapja vissza az illető, ha meggyógyultan eltávozásra készül. Az elrongyolt ruhát is kifoltozzák s kiigazítják.

Barak-
kórház.

A kórház udvarait és tereit orosz foglyok rendezik. Ezek között most egy szerelő kivált, ki ügyes és készséges viseletével magára

vonván a kezelők figyelmét, s belső termekben tett szolgálatot, s különös kedvezésben részesül. Háláját s elismerését fokozott tevékenységével viszonozza s nyilvánítja.

- Szőkevények. A főhatóságok falragaszokon hirdetik március 3-ról, hogy a harcba vonulás elől elbujdosó katonák erdőkbe s más helyekre elutazának, a falukban különféle ürügyek alatt elrejtőznek, vagy katonaruhájukat póröltönnyel elcserélve, itt-ott lappanganak, miért is mindenkit figyelmeztetünk, hogy akik ily szőkevényekkel egyetértenek, nekik bármily módon segítenek, szállást adnak s a katonai szőkevények értelmében a legsúlyosabban fognak büntettetni, katonai rögtönítelő bíróilag agyonlövetni. E rendelet kiterjed Liptó, Szepes, Sáros, Abaúj-Torna, Zemplén, Ung, Bereg, Ugocsa és Máramaros megyékre és Miskolc városra.
- Szántalpak. A városon keresztül folyvást jönnek-mennek katona trének. Most sok ily kocsin vasraf szerű szántalpakat visznek párosával, avégből, hogy havas területen a kocsikat az ily talpakra illeszteni s csúsztatással vontatni lehessen. A talpak terjedelmesek s arasznyi szélesek.
- Boszporusz. A Dardanellákat március 1-jén az angol-francia flotta ismét bombázta s megkísérli egyes pontokon földérintő csapatrészeket partra szállítani, de ez mind megghiúsult a törökök ágyúzása folytán, öt pán célost találtak s így a flotta visszavonult. Március 6-ról jelentik, hogy az orosz flotta a Boszporusz felé tart.
- Március 5. Ma délelőtt egy nagy német táborig kórházi kocsit trén (Feldlazarett) vonult át a városunkon Felsőkerepec felé. A kocsit tetején s a lajtos szekerek ponyváin vaskos vörös keresztet voltak kifestve bizonyára avégből, hogy az ellenséges léghajók rájuk bombákat vagy nyílt hegyeket ne dobjanak. Sok szanitéc katona rendekben kíséré a vonatot, bal karjukon a vörös kereszttel megjelölve.
- Vidékünk terhei. A szegény környékbeli rutén és sváb közösségeink is el vannak telve panaszaikkal. Minden ház, istálló s csűr el van foglalva német katonákkal. Ezek a nagy hideg miatt kénytelenek a szobákba vonulni s ott a háziakkal megférni s tartózkodni. Díjult kapnak minden katona után 6 s ló után 3 fillért. Széna s szalmakészletüket pocskolják s burgonyájukat is. Tejet, tojást s vaját azonnal megfizetnek, de egyebet nem. Panaszkodnak a tiszta

ruha s lakáshoz szokott gazdák, hogy ruháik s szobáik el vannak árasztva a táborozással kiirthatatlanul járó undok és förtelmes szürke inszektumokkal, mik nem csak az élőket, de még a falakat is ellepik, s inkommodálják az egész körzetet.

Időjárás. Kétnapi derült hideg idő után ma ismét elborult az ég és dél óta havas eső esik. Szomorú sötétségbe merült minden. Lehangoltan nézek ki az ablakon s látom, hogy katonatemetés közeleg. Egy félszakasznyi lompos előregedett, gyarló, foszladékos öltözetű népfelkelő megy elől, utána fekete koporsóval az egyszerű gyászkocsi, mely körül néhány toprongyos lengyelféle gyalogos lépeget, a kocsi elejéről egy bakancsos hajtja a két lovat s mellette egy más katona tartja a fekete léces sírkeresztet. Így mennek a dohánygyár melletti sorompóig s onnan a halott egyedül tovább. A kíséret visszatér. Dob és harangszó nem kíséri. Mint mondják azért nem húzzák a harangokat, mert hanghullámuk árt a szikratávírászoknak.

Miniszteri látogatás. Ma magas rangú vendégek is érkeztek Munkácsra. Ungvárról jöttek illő nagy kísérettel: Krobotin Sándor közös hadügyi, báró Hazay Samu altábornagy honvédelmi és Sándor János bst. belügyminiszter. Kíséretükben voltak: Molnár Viktor nyugalmazott államtitkár kerületi kormánybiztos, Hajós és Farkas minisztertanácsosok, Gillasanovics miniszteri titkár, Wassmund orvos tábornok, Beliczka, Klenics, Tomaschmann ezredes, gróf Pallavicini, Kubinyi alezredes, gróf Apponyi Gyula, Stahremberg herceg, báró Dóry és Lang őrnagyok, báró Lang polgári biztos Delmár és dr. Végh hadnagyok. Itt az egészségügy meg szemlélése végett megjelenvén, megtekintettek valamennyi katonai és közkórházat, ebédre kimentek az új megfigyelő nagy barakkórházba, melyet délután is szegről végre behatóan megnézték. Este Linsingen német parancsnoknál, vacsoráltak s azután felmentek a kárpáti harctért megnézni. A grófi kastély most teljesen elfoglalva lévén, a gróffal együtt a megérkezett vendégek kikhez Buttykay főispán és dr. Gulácsy alispán is csatlakozott a Csillag kávéház termében megreggeliztek.

Március 6. A honvédelmi miniszter március 3-án az 1886: XX tc. alapján elrendelte, hogy mindazon népfelkelésre kötelezettek, kik az 1873-1877 években születtek, s így most 38-42 évesek kötelesek jelentkezni.

Helyzet. A Kárpátokban, s Galíciában hevesen folynak a harcok. Január közepe óta, midőn seregeihez Linsingen német tábornok alatt német hadak csatlakozván a Kárpátok felé nyomultak a Talabor, Nagyág, Latorca és Vicsa völgyben, az Ökörmező-Toronya és Volóc-Vezérszálláson elhelyezkedett orosz csapatokat onnan kiverték. Vezérszállást, Toronyát, Majdankát, Felsősebest s Tarfalut visszafoglalták s az ellenséget Viszkov irányában üldözték. Vereckénél a Verbias szorost rohammal bevették és Szmozse környékén a Lizza, Magura, Szvinin és egyéb hegymagaslatokat Tucholkáig bevették. Mintegy kilencezer foglyot, sok ágyút és 13 gépfegyvert elfogtak s az ellenséget mindenhol többnyire szuronyrohamokkal visszavetették. Szép eredményt értek el a szám szerint háromszorosan népesebb ellenséggel szemben s azzal, hogy Bukovinát is visszafoglalták. Az orosz hadat most is a hadvezetőség március 3-i jelentései szerint Sztaniszlán környékén és a felső Dnyeszter völgyének síkságán sok száz kilométeres fronton visszanyomják, s koronkénti elkeseredett támadásait folyvást visszaverik s a Kárpátokban is a rossz téli idő nagy havas terep, s egyéb elemi nehézségek mellett is állandóan visszaűzik.

Harcok Uzsoknál. Vezérkarunk jelentése szerint: „A Kárpátokban március 3-án az uzsoki szorostól nyugatra harcok folynak, amelyek fontos magaslatok és hegyhátvonalak birtokáért mind nagyobb arányokat öltenek. Több orosz ellentámadást véresen visszavertünk és a nap folyamán a harcvonalon újabb helyi sikereket értünk el. Ciszától északra egy magaslatnak rohammal történt elfoglalása alkalmával 400 oroszot elfogtunk. Délkeleti-Galíciában az egész csatavonalon heves harc folyt.”

Dél-Galíciában.

„Grodnónál a helyzet változatlan Augusztovtól délkeletre az oroszok megkísérelték a Bobron való átkelést. Súlyos veszteségeket okozva nekik visszavetettük őket. 1500-at elfogtunk. Az oroszoknak Lomzától északkeletre ellenünk intézett egyéb támadásai közvetlenül arcvonalunk előtt teljesen összeomlottak. Kolonától délre előbbre haladtunk. Mysziniectől délre előcsapatainkat ellenséges túlerő elől kissé visszavontuk. Prasznysztól északnyugatra az oroszok lassan előrehaladnak. Plock keletre az oroszoknak több éjjeli támadásait visszavertük.” (A legfőbb hadvezetőség közlése.)

Eszerint az uzsoki és lupkovai szorosok között nagy harcok dúlnak a nagy havazások ellenére is. Duklánál némileg szünetel,

de Dnyesztertől délre nagy orosz erő ellen küzdenek a mieink hevesen.

A nagy terjedelmű harc úgy látszik még sokáig és elkeseredetten fog tartani, mert az orosz ott hazája közelében nyolcszáz ezer főnyi sereget állított ki s minden erejével áll ellen a támadásoknak. De azért bízunk a sikerben, ha Isten velünk, ki lehet ellenünk!

Német kritika és ósdiság. Minisztereink látgatása alkalmával, midőn azok bent a Csillagszálló kávéház termében reggeliztek, kívül a főutcán állottak a főispán, alispán és polgármesterünk becses személye fényűzésére alakított cifra huszárjai. A két megyei hajdú veres nadrágban, kék dolmány és fekete peremű mentében s veres csákójában, melyek egész terjedelmükben sárga-piros zsinórzattal és paszomántokkal ki voltak sulytásozva s a munkácsi újdonsült parádés hajdú piros nadrágban, zöld mentében és veres zsinórzattal kisujtásozott zöld forgóval díszített csákójával valóban szembetűnő pikáns, szokatlan alakokat képeztek, melyeken a jövő-menő német katonák jól mulattak, mert némelyike megállott s úgy bámulta, gúnyosan megjegyezvén, hogy ezek cirkuszi figuránsok –e?

Sokan a komolyabban gondolkodó intelligens polgártársainkból is úgy vélekedtek, hogy ezen az ósdi arisztokrácia korból fennmaradt, cifra papagáj színezetű alakok csakugyan idejüket múlták, a huszadik századba s a hiúságokat mellőző s komoly munkát s takarékoskodást igénylő demokratikus érzelmű és egyenlőségi elvű válságos időnkre már egyáltalában nem illenek, s azok látására ma is elmondható az, mit II. József császár már félszázad előtt 1773-ban mondott a Zemplén megyei fényes ebéden Újhelyben az asztal körül, parókás hajazattal s ragyogó magyar öltözetben helyt foglaló mágnásoknak és megyei nemes uraknak: Viveo vestes pulchras, frisuram gallicam, sed rationem nullam. Mi magyarra fordítva azt jelenti: Látok szép öltönyöket, francia hajviselést, de semmi értelmet!

Haladjunk, haladjunk! Ne kínságos, hanem hatásos irányban. Vegyünk példát a művelt s így gazdagodó, imponáló nemzetektől, például a németektől, kiktől sokat, nagyon sokat tanulhatunk politikai, társadalmi, közművelődési értelmi és erkölcsi tekintetben! ....

Március 8. Az orosz harctérről jelenti vezérkarunk, hogy a Kárpátokban az

időjárás és látási rossz viszonyok miatt a harc lassan halad. A duklai szorosokon sikereket értek el a mieink, magaslatokat elfoglaltak. Az ellenkező hírek alaptalanok. Az ottani hegyeken most ismét méternyi hó esett s így embernyi magasságot ért el.

- Antivári ostroma. Mennyiben szerbek Antiváriban bevonultak, március 6-án öt osztrák-magyar hadihajó Antivári kikötőjébe befutott s a várost és a kikötőt bombázta. Sok házat elpusztított s néhány embert is megölt. A város később romba dőlt, mint később jelenték, számos katonán kívül tömérdek polgári lakos is elesett. Az anyagi kár jelentékeny. A Russzija II., a montenegrói király yachtja is egy gránátlovés következtében elsüllyedt. A kikötőben több hajót és árbocost süllyesztett el a borzalmas tüzelés. A vasúti állomást is elhamvasztotta. A keletkezett pánik folytán az emberek fejvesztetten futottak ki a városból.
- Anglia veresége. Az angolok vesztesége halottakban, sebesültekben és foglyokban március elejéig 180 ezer főre teszi a „Daily Citizen”. A rokkantak és szolgálatképtelenek eltartása 46 millió márkánál is többre fog kerülni.
- Blokád. Februárban 37 angol hajó elsüllyedt. Március 6-án az Exmonth sorhajót megrongált állapotban Folkestoneba vontatták.
- Népfelkelők. Pflanzer-Baltin cs. és kir. lovassági tábornok a Bukovinában való előnyomulása alkalmából, annak vezérkari főnöke a magyar népfelkelőkről úgy nyilatkozott, hogy feladatukat teljes sikerrel oldották meg, példátlan odaadással harcoltak, a legsúlyosabb támadásokat elviselték. Abszolút értelemben véve azonban ezek a csapatok nem teljes értékűek, mert részint rövid idő alatt kiképzett fiatal népfelkelőkből, részint idősebb katonákból állottak. Végzetes tévedés volna azt hinni, hogy a népfelkelő csapatok csak megközelítőleg képesek volnának oly teljesítményekre, mint a sorkatonaság. Ez utóbbi legalább négyszer akkora teljesítő képességgel bír, mint a népfelkelő csapatok. Ennek oka nem a szellemében és a kiképzési differenciában rejlik, hanem kizárólag a nagyobb testi teljesítőképességben. Mit mondhatna a vezérkari főnök a lengyel galíciai népfelkelőkről?
- Március 9. Vezérkarunk jelentése március 7-ről így szól: „Orosz-Lengyelországban arcvonalunknak egyes szakaszain heves harcok

voltak, amelyek helyenként a legkisebb távolságokon folytak le. Tüzérségünk jó tűzhatása orosz osztagokat arra kényszerített, hogy előretolt állásaikat jelentékeny veszteségek mellett kiürítsék.”

A Kárpátokban éjjeli támadásait csapataink mindenütt visszaverték, 8 tisztet és 570 főnyi legénységet elfogtak. A hegytetőkön most is embermagasságú a hó s a völgyekben olvad.

A német hivatalos jelentésből pedig kitűnik, hogy Grodnótól északnyugatra hadmozdulataink tervszerűen folynak. Az oroszoknak Lomsától északkeletre Mocarce ellen intézett éjjeli támadását visszaverték úgy Prasznisztól nyugatra is. Ravkától délkeletre támadásaink sikeresek voltak. 3400 orosz elfogtak és 16 gépfegyvert zsákmányoltak.

Przemysl körül nyugalom van. Nem ostromolja az orosz had.

Március hó 10. Tegnap és ma vidékünkön is nagy fagy és hóvihár dühöng. Képelem ott fent a Kárpátokon minő időjárás lehet. Mindamellert onnan jó hírek érkeznek. Vezérkarunk március 8-ról jelenti, hogy csapataink az ellenséget Oroszországban sok fedezékéből kiverték. Gorlice környékén az ellenséges lövészvonalak egyes részit áttörték, és egy helységet véres harc után elfoglaltak. Az ellenségnek több tisztjét és 500 emberét elfogták.

Kárpátok. A Kárpátokban makacs harcok folynak. A Lupkov melletti területen az oroszok tegnap délután nagy erővel támadtak. Az ellenség új erősítések harcbavetésével megszükkült sorait folyton megújította, minden eszközzel előrehajtotta és támadásában súlyos veszteségei ellenére, háromszor egészen a mi állásaink közelébe jutott. Az oroszok végső rohama azonban megsemmisítő veszteségek mellett mindannyiszor megtört akadályainkon. Állásaink előtt a halottak százai heverték. A harc vonal egy másik szakaszán csapataink orosz előretörések visszaverése után meglepetésszerűen támadásba mentek át, elfoglaltak egy az ellenségtől eddig megszállott hegykúpot és ismét tíz tisztet és 700 főnyi legénységet fogtak el. Egy szomszédos magaslaton is ezer oroszot ejtettek fogságba.

Délkeleti-Galíciában erős ellenséges lovasság, amely állásaink egyik szárnya ellen elszigetelten előrenyomult, érzékeny kudarcot szenvedett.

Eszerint a győzelmes csaták Augusztvtól délre, Lomsánál, Prasznisztól nyugatra a Plocktól keletre, Ravkánál és

- Sáros,
Zemplén. Novemiostó környékén folytak le, valamint a Kárpátok határ mentén Sáros és Zemplén szélén. Most a harc színe ezer kilométer terjedelmű, melyen csapataink egyesülten a németekkel folyvást éjjel nappal elszántan és teljes kitartással harcolunk.
- Francia
veszteség. De a francia-belga harctéren is sikeresen működik a német had. Ott a franciák eddigi vesztesége sebesültekben 700 ezer, foglyokban 200 ezer, s az elesettekét negyed millióra s így összesen 1150000 emberre teszik.
- Darda-
nellák. A francia és angol had folyvást ostromolja a Dardanellákat március 7-én hat ellenséges páncélos hajó bombázta a török ütegeket a bejáratnál. Majd a flotta tüzelt. Mire a török ágyúk egy francia páncélos hajót harcképtelenné tevén s egy angol hajót megrongálván ezek visszavonultak. Mint hírlik, most 41 ezer főnyi sereget akarnak partra szállítani s ezzel megtámadni itt a törököket.
- Havas.
Március
11. A szélvihar és hó permetezés egyre tart. Képzelem ott fent a havasok és Beszkidek körül mily pokoli állapot lehet most. Ismerem jól zordonságát. Nem egyszer vadászgattam ott, és mint uradalmi ügyész a havasok határai iránt a szomszédos berezniki birtokos báró Schönberggel folytatott perben többször bizottsággal s törvényszéki kiküldöttekkel napokat s éjjeleket töltöttem, nem egyszer keletkezett viharok és záporosók között is.
- Helyze-
tünk. Hogy mi itt Munkácson most csehül állunk, többször említém. A sok fogyasztó katonaság mellett az élelmiszerek árai óriási méretben emelkedik. Sőt, maholnap még pénzért sem kaphatunk majd húst és lisztet. Gyarló közigazgatásunk mellett nem sok jót várhatunk. Ma nyomtatott levelekben tudatta a házbirtokosokkal a munkácsi villamos telep üzemeltetősége azt is, hogy a hónapok óta dúló háború okozta kivételes állapotok az üzemanyagok abnormális árdrágulása s személyi és dologi kiadások nagyobb erőhatalmi (vismajor) okokból fokozatos emelkedése miatt kényszeríti őt az elektromos világítási áram egységárat hektowatt óránként 2 fillérrel, az elektromos erőátviteli áram egységárat pedig hektowatt óránként 1 ½ fillérrel felemelni. Úgy hallom, hogy itt az alispán közbenjárása sem hatott. Szóval minden drágul csak a régi jövedelmek kisebbednek. A banki osztalékok
- Villany-
világítás.

elmaradtak s a betéti kamatok csökkentek. A német és más katonák beszállásolása szaporodik, s így természetesen az azzal járó fűtési, világítási s egyéb terhek is. Mitől a távolabbi vidékeken s a fővárosban lakóknak bizonyára fogalmuk sincs. No, de azzal vigasztalódunk, hogy ez is elmúlik majd, semmi sem tart örökké, s hogy másoknak például a Kárpátok mentén lakóknak s a galíciaiaknak, s Orosz-Lengyelországnak az ott dúló harcok miatt még rosszabb helyzetük van...

- Kárpátok. A határ menti csatározások sikertelen folynak. Lupkovtól keletre és a San folyó mentén az oroszok csak kancsakával és gépfegyverlövésrel lehetett rohamra vezetni s midőn csapataink drótsövényeik és lövészárkai elé értek három kényszerített rohamuk összeomlott. A mieink lövés nélkül bevárták őket s midőn ott állottak védőműveink előtt, lövéseink hatása rettenetes volt. A gépfegyverek egész sorokat kaszáltak le az ellenségből és sáncaink előtt valóságos halmok emelkedtek halottakból. Itt az ellenség megtizedelődött. Sokat elfogtak s többen önként megadták magukat. Uzsoktól északra egy uralkodó hegyormot váratlan támadás folytán a mieink szinte ellenállás nélkül elfoglaltak. Így az újabb orosz foglyok száma 5550-re emelkedett. Lomza körül is 800 foglyot ejtettek.
- Millió orosz fogoly. Németországban s nálunk egy milliónál nagyobb az orosz foglyok száma Döbenstri s más német foglyotáborokban hétszáz ezer. A Dardanellák ostroma kétszeri működés után megszűnt. Belátták, hogy lehetetlen átjutni a szoroson. Az eddigi tizennégy napi ostromnál semmi kárt nem tett a bombázás a török ütegekben. Talán csapatszállításokkal fognak most próbálkozni.
- Lengyel harctér. Március 12. A hó és közben eső folyamatosan esik. Ha kissé kiderül, örömünk és minden reményünk eloszlik. Az ég sötétlen elborul és kezd hullani a hó, mely a határhegyeket még inkább ellátja s a katonai mozgást megnehezíti. Mindamellett kedvező hírek érkeznek hozzánk. Így hivatalosan értesítenek, hogy az orosz támadásokat az egész fronton visszavonták a mieink. Augusztovtól keltre, Lomzától északkeletre, Ravkától északra, Novomiestótól északnyugatra és a Kárpátokban meghiúsultak az oroszok előretörési kísérletei. A németek győztesen harcoltak Prasznyisztól észak és nyugatra is, 5500 foglyot ejtettek. Gorlicénél tért nyertek. A Kárpátokban 800 foglyot fogtak.

Osztrolenkánál is foly a harc. Prasznyszánál 3000 és Novomiestánál 1750 orosz elfogtak. A Kárpátokban fagyos hideg mellett helyzetünk kedvező.

Zsidó Hírlik, hogy Nadvornától északra az orosz hadak 1500 ottani fedezet. zsidó családot akarnak maguk előtt terelni állásaink felé. Ezeket most Kamionka és Tismienicany mellett összegyűjtötték.

Március Ma is kedvező híreket kaptunk a harcterekről. Március 10-ről 13. jelentik, hogy az orosz-lengyelországi harcvonalon továbbra is élénk a harci tevékenység. Gorlicénél rohammal egy szomszédos lövészárkot elfoglaltak csapataink és 200 orosz elfogtak. A Kárpátokon Cisna körül elkecseregett a harc, úgy Bukovinában a Pruth északi partján. A duklai szorosnál március 6-7-i éjjeleken néhány jelentős pontot foglaltak el katonáink. Az oroszok Észak- és Közép-Galícia kiürítésére készülnek. Adja Isten, hogy úgy legyen! Akkor mi is itten könnyebben élünk majd Munkácson... Tegnapelőtt a duklai horpadásban, az Ondava völgyében és az Észak-Zempléni határvonalon is folyt a harc három napig, az oroszok borzasztó veszteségeket szenvedtek, százakra menő foglyokat s hadianyagot vesztek.

Francia. A francia földön is előre haladnak a németek. A franciák veszteségei a Champagneban negyvenöt ezer ember, míg a németeké 15 ezer. Hat teljes létszámú hadtesttel támadtak a franciák két német hadosztály ellen nyolc kilométeres fronton. Tehát hatszoros túlerő ellen győztek, a franciákat visszaverték. A francia-belga területen is a hó és erős fagy korlátozzák, sőt a Vogézekben akadályozzák a harci tevékenységet így a harc voltaképpen most csak Champagnében foly.

Március Délután újabb híreket kaptunk a Beszkideken túli vidékekről. Ma 13. meglátogatott minket Holl Gyula, utászhadnagy, ki Tucholkán van századjával s bejött Munkácsra bevásárolni. Beszéli, hogy az Alsóverecke feletti Verbiási hágón a volt harcok nyomai láthatók. Klimec helységet Hoffmann Péter még tél kezdetén hamvasztotta el, nehogy az orosz hadak ott téli szállást kapjanak. Ma is romokban hever. Csapataink Volóctól keletre Oporec felé tanyáznak, míg az ellenség a lejtőkön fedezékekben bujkál. Tucholkánál most egy magaslatot foglaltak el hadaink Liszagora táján. Helyenként alig néhány méternyi tér távolítja el a két

hadtestet.

Vezérkarunk is jelenti március 11-ről, hogy Gorlice mellett és a Nyugat-Galíciai arcvonalon az elfoglalt terepszakaszokat és magaslati vonalakat biztosan tartják. Az egyik magaslat elfoglalásánál 2 tisztet és 350 főnyi orosz legénységet elfogtunk, Nadvornától északra fekvő állásaink előtt pedig 280 embert. Serejétől nyugatra 600 fogoly és 3 ágyú s 2 géppuska került birtokunkba. Augusztóvtól délre az oroszoknak megújított áttörési kísérlete az abban részt vett csapatok megsemmisítésével végződött. A Osztrolenkától nyugatra vívott harcban mi győztünk. Az oroszoknak 6 tisztje, 900 főnyi legénysége és 8 géppuskája került a kezünkre. A Novomiestótól északnyugatra vívott harcokban ismét 1660 oroszot fogtunk el.

Kárpátok. A Kárpátokban több az orosz halott, mint a Mazuri csatában. Az oroszok sokszor megkerülés nélkül egyenesen gépfegyvereink felé hajtják tömegeiket, ha gyors sikert remélnek elérni. Mi több ide orosz nemzetiségűek helyett a Kaukázusi és Besszarábiai ezredeiket küldik. Néha ezeknek az áldozatoknak a hullatömegei fedezéket nyújtanak a hátul jövőknek, mert a befagyott földben most nehezen tudnak fedezéket ásni. Mennyiben most ott tüzéreink nem igen léphetnek akcióba, emiatt gyalogságunk szenved brutális veszteségeket.

A kárpáti harcokban az oroszok vesztesége kiszámíthatatlan. Sok ezren pusztultak el a nagy hófúvásokban is s ott fagytak meg.

Német
zsákmány. A 21. német hadtest keleti harcaiban február 18-tól 21-ig terjedő időközben 84 ágyút, 30 gépfegyvert, sok muníciót és ételmi kocsit, néhány ezer lovat és mintegy 24 ezer koronát zsákmányolt.

Kozák. Az orosz gárdaezredek elesett tisztjeinek száma átlag hatvan százalék. Némely ezrednél 75 tiszt közül alig 12 maradt. Az is feljegyzésre méltó, hogy a német katonák a kozákoknak nem kegyelmeznek. Szerintük vadságuk s rablási hajlamaik miatt nem méltók arra, hogy élve hagyják, vagy mint foglyaikat ételmezzék. Mint halljuk ma vagy holnap 3 hadosztály német, különösen bajor katonaság fog vidékünkön át a Kárpátok s Galícia felé nyomulni. Az egyik divíziónak parancsnoksága Alsóverecskén lesz, elhelyezve, hol a felégetett iskola épületet e célra a templom közelében alakítják.

- Törökök. A törökök is vitézül harcolnak ügyük mellett. Március 11-én a Kisázsiai síkságon 1800 főnyi partra szállt angol-francia csapatot megsemmisítettek.
A Dardanelláknál most szünetel az ostromlás. Eddig nem sokra mentek az angol franciák itt.
Ellenben a német tengeralattjárók most különféle 9 angol útban lévő hajót elsüllyesztettek, az Ariel nevű angol torpedóromboló pedig a német U 12 tengeralattjárót elpusztította. A 28 főnyi személyzet 10 tagját megmentették. Szóval: sorsszerűleg foly most a kölcsönös emberöklés! Aki bírja, marja!
- Március 14. Harangok megszólalnak.
Az idő nedves. Éjjel hó borítja el a vidéket. Most nappal havas eső hull. Reggel arra ébredtünk, hogy vasárnap lévén templomaink tornyaiban megszólaltak harangjaink, melyek január 16-a óta elnémítva hallgatag vesztegeltek. Úgy látjuk, hogy merő szeszélyből némították el akkor, hiszen a viszonyok azóta éppen nem változtak meg. Bár ha a vezetőség a levelek és küldemények cenzúrázásánál is némi készségesebb kedvezményt mutatna vagy hozna be. Mert így pangásnak indul a kereskedelmi és társadalmi élet. Hetek múlnak el, míg levelünk megérkeznek vagy célt érnek. A gyanús iratokat, leveleket méltán fel lehet tartóztatni, de az ismert cégűeket kár sokáig hevertetni. Mindennek van módja, oka vagy foka. Ráfér a különben is zaklatott közönségre a méltóságos kímélet és aránylag nem nagyigényű kedvezmény, melyet, ha másképp nem, a cenzorok s bírálók szaporításával lehetne megszerezni s elérni.
- Táplálás. Katonáink élelmezése a harctéren.
Mindenkinek kijár naponta: 400 g hús, 700 g kenyér vagy kétszersült, 30 g só, fél g bors, hat deci magyar bor délben, ugyanannyi estére, 140 g főzelék, 92 g kávékonzerv és végül 350 g pipadohány vagy 10 darab cigaretta.
- Ruténeink.
Midőn a muszka had Kárpátaink, illetve Beszkid hegyeinkbe betört, s a többi közül Alsóverecke táját megszállotta, ott oly romlást, oly pusztítást és rablást tettek, hogy különbet a középkori tatárok sem. Elrabolták a rutén lakosoktól az utolsó falat kenyeret s az utolsó ruhát is. Nem csak a vad kozákok raboltak, de még a velük járt muszka papok is. Ezek még a templomi szentelt szereket is elrabolták. Azért ruténeink annyira elundorodtak tőlük, hogy megtagadnak minden rokonságot tőlük, sőt ezzel összefüggőleg még saját rutén elnevezésről is lemondanak, mit a

következő okiratok igazolnak.

1915. február 7-én az alsóverekei lakosok nevében Griga György bíró kérvényt adott ki Nagy Ernő helyettes fősolgabíróhoz, melyben kijelentik a következőket:

Mi az alsóverekei lakosok ragaszkodunk a hazához és hitünkhöz és kijelentjük, hogy szívvel és lélekben, nyelvben és öltözetünkben magyaroknak érezzük magunkat, azt akarjuk, hogy ezentúl minket sem oroszoknak, sem ruténeknek ne nevezzenek, hanem csak: görögkatolikus magyaroknak. Kérjük solgabíró urat, hogy kívánságunkról illetékes helyen tegyen jelentést. (Aláírások.)

E jegyzőkönyvhöz az ottani lelkész Halaskovics Bertalan a következő megjegyzést fűzte: beleegyezem abba, ami a jegyzőkönyvben foglaltatik. A muszkák pópáik jelenlétében kétszer betörték a rákóczi szállási (zavadkai) templomba és ellopták a templomi ruhákat, gyertyatartókat, a perselypénzt, sőt a pópa ellopta betegek számára fenntartott oltári szentséget, valamint az istentiszteletnél használatos oltárterítőt. Mi hívek maradunk a katolikus egyházhoz és kedves magyar hazánkhoz, de úgy, hogy semmiféle összeköttetésben ne legyünk ellenségeinkkel. A jegyzőkönyvet aláírta a községi bíró és a két templomgondnok is.

Vilmos út. Február 27-én Munkács képviselői gyűlése a sugárutat Vilmos császár tiszteletére és emlékére II. Vilmos császár útnak elnevezvén s erről sürgönyileg értesítvén a berlini udvart, arra most érkezett a válasz. Eszerint a bécsi német követség február 27-ről B. 1174. sz. a. Tschivsky nagykövet aláírásával értesíti a polgármestert, hogy az út elnevezését a császár tudomásul vette s ezen hű fegyverbarátságra való figyelmeért köszönetét fejezi ki. Az erre való engedély Poroszországon kívüli területekre nézve nem szükséges.

Postáink. Gyarló postaközlekedésünket jellemzi az, hogy ma kaptam egy levelet, melyet vöm (ki azóta szépen visszatért) még február 7-én Budapesten feladott s eszerint 35 napig hevert valahol a cenzoroknál....

A Dardanellákat különösen március 12-én az Éliás erődjét a franciák sikertelenül bombázták, úgy az angol hajók a Rumélia, Medsidie és a Hamídie-Namas-Jofa erődök ellen eredménytelenül tüzeltek. Ellenben a török ütegek nagy biztonsággal feleltek és

igen gyakran találtak a hajókra. Megsértették a Saskir, Dublin, Agamemnon, Lord Nelson és Ganlois csatahajókat.

Sievers. Sievers orosz tábornok a 10. orosz sereg vezére a Mazuri katasztrófa miatt öngyilkos lett.

Német hadvezérek. A most oly hősieesen működő német seregek vezérei ezek: Alexander von Kluck tábornok, Frigyes Vilmos trónörökös tábornok, Rupprecht bajor trónörökös, Albrecht württembergi herceg, Karl von Bülow f. szernagy, Josias von Heeringen, Otto von Emmich, Hans von Beseler, Paul von Hindenburg tábornagy (1847 született), Mackensen tábornok Erich von Falkenhayn vezérkari főnök, von Moltke főnök helyettes, gróf von Haeseler tábornagy, von Tirpitz tengernagy. E jeles férfiak s képzett katonák vezetik a német hadsereget győzelemre! Megszerzik Németországnak a dicsőséges és tartós békét. Mily nagynevűek ezek a mi volt talmi, Benedek Lajos féle königráci vezéreinkhez képest! ....

Zsidó kóser. A beállott liszt kalamitás és hús drágaság folytán a munkácsi rabbimy megengedte híveinek, hogy ezentúl tejet és vaját keresztény vevők és termelőktől is szerezhetnek és élelemül felhasználhatják. És íme, ennek hírére azonnal felment a vajnak és a tejnek is az ára. Mostanáig 40 fillér volt a tej literje, máris felment 44-re. Így a többi cikk is. Beregszászon, hol tömérdek német katonaság tanyáz, szinte érzi a drágaság súlyát... Megjárják, ha a rabbi hivatkozva arra, hogy szükség törvényt bont, megengedi híveinek azt is, hogy nem kérődző állat húsát is fogyaszthassák. A 3 korona 20 filléres sertés kilója bizonyára csakhamar megkétszereződik, s a nyúl is pecsenyéje végett becsessé válik a zsidóknál, kik eddig csak a prémjével üztek világraszóló kereskedést. Sok siheder a nyúl bőrön kezdte, s mint bankár emberbőrön végezte, végzi új üzleteit, habár néhány boldogtalan esetleg a saját bőrét elveszté mellette. Jellemző korunk konyhájára nézve az is, hogy hónapok óta külföldről, így Csehországból és stájeri Hartbergből Hermann Klopff seftestől olcsóbban kapjuk a sertés húst és füstölt sódart, mint Debrecenből vagy más hazai üzletből. Ez utóbbi 3 koronáért küldi a legfinomabb sódart, míg a hazai 5 koronába kerül kilónként...

Nem csak Munkácson, hanem Máramarosszigeten is lépre

Rossz szállítás. Március 16.

kerültek oly hadsereg-szállítók, kik papíros talpú bakancsokat liferáltak. Mint lapjaink most közlik e visszaélés miatt letartóztatottak: dr. Taubis Henrik máramarosszigeti ügyvéd, Glück Szidor, Siger Márton, Sperling Jakab és Oxhorn Samu. Azzal mentik magukat, hogy alvállalkozóiktól kapták az ily lábbeliket. Budapestről Krieszhaber Lev kereskedő is részes.

Kárpátiainkon és orosz-lengyel harctéren jól mennek az ügyek. A németek Augusztovnál négyezernél több oroszot elfogtak és 3 ágyút és 10 gépfegyvert zsákmányoltak. Az oroszokat a teljes vereségtől csak Grodnó vár felé elvonulásuk mentette meg. Prasznyisz mellett is győztek. A Kárpátokban a Cisna baligrodi műút mentén csapataink elfoglaltak egy helységet, és a szomszédos magaslatokat megtisztították az ellenségtől. Itt csapataink az ellenséges állás részeit árkász-támadással felrobbantották, az ezt követő közelharcban az ellenséget visszaverték és több mint 1200 főnyi legénységet és tisztet elfogtak. Az oroszok Augusztov vidékéről és az ettől északkeletre fekvő terepről a Bobr mögé és Grodnó ágyúinak védelme alá húzódtak vissza.

Híre van, hogy kétszázezer főnyi franci-angol csapat készült Szalonikon át Magyarországra betörni, de a görög király a partraszállást nem engedé.

A Lupkov és Uzsok között megindult élethalál harcok állandók. Itt 25 °C fokos hidegben harcolnak. Sok orosz járőrségi katona megfagyott.

Blokád. A blokád alatt február 18-a óta 45 hajó tűnt el, ezek közül következő húsz angol hajó veszett el német torpedók által: két katonaszállító, Campang, Downshire, Branksomechine, Ockley, Maquie Barratt, Tangestan, Blackwood, Princes Viktoria, N. katonaszállító, Deptford, Harpalion, Highland Brace, Rio Parana, Thordis, Western Cvast, Wilfried, Belgrave és Ariosto nevű. A háború kitörése óta 171 angol hajó pusztult el.

Amerikai ágyúk. Az angolok Pennsylvaniából 12 nagy ágyút megrendelvén, ez óriási lövegeket huszonegy vagon szállítja Minneapolisból. Hatásuk a német 42-két felülmúlja.

Ossoviec. Újabb sürgönyök szerint a németek folytatják Ossoviec erőid bombázását, hova az ország belsejéből hozott új csapatokkal megerősítették seregüket, Grodnó környékéről is hoztak ezredeket

s ez újon alakított hadsereggel Kelet-Poroszországi határ felől heves offenzívát kezdenek Varsó irányában.

Darda-
nellák. A törökök a kaukázusi fronton visszaverték az oroszok támadásait Arsvin környékén és sok foglyot s hadiszert zsákmányoltak. Angol s francia hajók gyengén s eredménytelenül bombázzák Kum Kaleh és Sedil Bahr előtti hadiszállásaikat. Szmirna bombázása is kevés kárt okoz. Ott egy ellenséges aknakereső aknára futott és elsüllyedt. Egy ellenséges vízi repülőgépet, amely erődítési felé közeledett, török ágyúk tüzelése visszavonulásra kényszerített.

dr. Hippe Ma meglátogatott a tuchalkai német táborból Munkács városba
M. érkezett dr. Hippe M. nevű fiatal brombergi tanár, ki mint most tartalékos tiszt az ottani német főhadiszálláson működik. Történeti tanár lévén érdeklődött régiségi gyűjteményeim iránt s néhány órát töltött megismerésével. Értelmes derék férfi. Sok jegyzetet is tett.

Uzsoknál március 13-án véres csaták voltak. Az Uzsoktól északra eső területen az oroszok tökéletesen épített földvászzerű lövészárkait elfoglalták csapataink az oroszok ez állást minden áron megtartani akarván, azért csupa elites csapatot küldtek ellenük és azok az előre elkészített nagyszerű lövészárkokban harcoltak. A mieink többször behatoltak oda s elfoglalták, de az oroszok nap-nap után vadul próbálták visszavenni az állásokat. Egy szibériai lövészezred orosz géppuskatűztől hajtva s a mi ágyúink borzalmas srapnelesőjében eszeveszetten rohant felénk és rettentően megtizedelve ötszáz lépésnyire megközelítette harcvonalunkat. A hátul hajtó kegyetlen orosz géppuskatűzben nem vonulhattak vissza az oroszok így az alig száz főnyi maradvány halálfélelmében ordítva beásta magát a két tűzvonallal között. A mi csapataink pedig jó hangulattal tartózkodnak jól fűtött állásaikban. Hol tüzérségünk tizenöt centiméteres ágyúval szétlőtt támadásra gyülekező orosz századost. Lupkov és Uzsok között az oroszok nagyon megerősítik állásaikat, sok gépfegyvert és nehéz üteget helyeznek oda.

Varsó. A németek három frontban nyomulnak Varsó ellen és pedig az Ossecvics-Lomzai vonalon, továbbá Plonszk és Prasznysz vidékéről. Rodzanovnál heves ütközetek folynak. Az oroszok azt remélik, hogy a németeknek nem sikerül a nagyon megerősített

Varsót elfoglalni, még ha minden elképzelhető még meglévő erejét is a harctérre dobná? Szanitéceink sok kutyát visznek magukkal, melyekkel hóba süpedt sebesülteket felkutatnak.

A francia-belga harcterről a franciák jelentik, hogy a franciák most az Argoenokban is oly új kézi gránátot alkalmaznak, amelyek robbanásuknál megfertőzik a levegőt.

Gabona
zárlat.

A földművelésügyi miniszter felhatalmazta Buttykay Ferenc Bereg megyei főispánt, hogy a vármegye területén lévő összes gabonanemű készleteket feltárassa, az országos gazdasági bizottság részére zár alá helyeztesse s a megye szükségletének kielégítésére készpénzfizetés mellett a megállapított maximális árakon átvegye. Sajnos tavaly megyénkben silány termés volt s így a készlet is csekély lesz. Búza, rozs és árpa kevés termett.

Hadi
emlék-
érmek.

A kraszniki csatában különösen honvédhuszáraink és ily katonáink tüntették ki magukat s csapataink fényes diadalt arattak az oroszokon. Őfelsége a király most a kraszniki diadal trófeumából egy orosz ágyút ajándékozott az Augusztá-alapnak, hogy veressen belőle „Hadi emlékérmeket” s azokat a harctéren küzdő hőseink családtagjai javára értékesítse. A vas és bronzérmeken ez lesz a felirat: „A kraszniki csodálatos csatában az oroszoktól elvett ágyúkból veretette az Augusztá-alap. 1914-1915.” Efelett áll egy oroszlánfej, mint a megrendíthetetlen erő félelmetes szimbóluma. A másik oldalán: egy magyar honvéd és huszár rohamos csatajelenet látható, melyet Murányi Gyula szobrászunk rajzolt.

Március
18.
Orosz
harctér.

Az uzsoki tájakon foly a heves harc. Úgy az Opor völgynek mindkét oldalán lévő állásaink körül is. Ezen valami Oporecnek nevezett hely, Volócon túli határhegyünk megett Lavocsne közelében fekszik. Az ellenség itt Sztry felől pótolja csapatait, melyeket a mi csapatunk itt halomra lövet s erős támadásait folyvást véresen visszaveri. Négyezer orosznál már többet fogott itt el. Beljebb Galíciában is a Dnyesztertől délre is foly a csatározás, valamint feljebb Varsón túl, az Augusztovi erődtől északra a németek sikeresen küzdenek az oroszokkal, hol Prasznystól északra és északkeletre fekvő területeken az oroszok meg-megújuló támadásait visszaverik s azoknak nagy veszteségeket okoznak. Prasznyz és Osztrolenka között nagy csata folyik, mely március 18. javunkra dőlt. Ikvánál 1900 orosz

foglyot ejtettek a németek.

Sajnos, hogy a tavasz nehézkesen jelentkezik. Az ég folyvást borult ködös, s hol hó, hol eső áztatja az amúgy is túlázott feneketlen sáros talajt. Lent a völgyekben olvadni kezd a hó, de fent a hegyekben folyvást tartja magát, sőt emelkedik s akadályozza ott a hadműveleteket.

Hat orosz
Gödöllőn.

Érdekes hírt hoznak lapjaink. Gödöllőn hat orosz katonát fogott március 11-én éjszaka Mihók Gábor, a gödöllői uradalmi Ilka major éjjeli őre, midőn éjjeli körútját végezte s a major szérús kertjébe befutó szarvasokat visszaűzte az erdőbe. Visszamenőben látta, hogy a major felé hat lapos sapkájú s hosszú köpönyegbe öltözött muszka katona közeledik, kiket „halt wer da” felhívással katonásan puskájával megállítván közülük kettő feléje indult, s megadás jeléül fölemelték karjaikat. Így tett a többi is kik között egy nagy kucsmás kozák is volt, s kiket a majorbeli istállóba vezetett s ott elhelyezett, másnap pedig Szilágyi Elemér ottani intéző intézkedésére az isaszegi rendőrség átvett.

Érdekesen előadták a 20-22 éves gyalogosok s a 42 éves kozák, hogy 24 nap előtt, tehát február 16-án megszöktek Galíciából, midőn előőrsre menvén eltévedtek, erdőkön-völgyeken át bujkáltak s menekültek Magyarország felé. Egy heti bolyongás után már jóval túl a tűzvonalon magyarországi falvakban a jószívű lakosok elláttak élelmiszerekkel, megsajnálták őket, kik fegyvereiket ott fent a hegyeken elrejtették s magukkal még zsebkést sem hoztak, s a nép utasítása szerint mentek, hogy a mi csapatainkra akadjanak. Az országutakat s a megpillantott csendőröket mégis elkerülték, úgy vélvén, hogyha már foglyul esnek, legyenek foglyok Budapesten, s így mindenképpen arra törekedtek, hogy a magyar fővárosba gyalogolnak. Úgy mondogatták egymásnak, hogy inkább vagyok fogoly Pesten, mint orosz előőrs a puszta Galíciában. Magyar házakban is kaptak éjjeli szállást, s élelmet, mivel bőven ellátták. Most azon keseregtek leginkább, hogy már csak egy ugrásnyira voltak a fővárostól s mégsem láthatták Budapestet. A gyalogosok közt az egyik altiszt volt... Mégis különös, hogy a nagy katonai óvintézkedések mellett télvész idején a puszta mezőségen keresztül tudtak heteken át haladni, anélkül, hogy illetékes feltartató közegre akadtak volna. Hiszen e sorok szerény írója, mint volt honvéd, 1849. augusztus hónapban néhány bajtársával Facsétról (Krassó) egész Felső-Magyarorszáig igaz, hogy szintén tudott Arad, Csongrád, Temes,

Bujdosá-
som.

Békés, Bihar, Hajdú, Bartod és Gömör megyéken át elfogatás nélkül hazamenekülni, de akkor nyár s a mezőség mindenütt tengerivel s egyéb sűrű vetéssel elárasztva lévén, így könnyen haladhatott nappal és éjjel is biztosan.

Milliók posztó csalókról hoznak hírt lapjaink. Március 16-án a budapesti rendőrség letartóztatta Váradi S. Béla és Kohn B. Béla fővárosi posztó kereskedőket, kik a kincstár kárára silány minőségű oly posztót szállítottak, hogy az abból készült katonanadrág az első napon elől hátul szétszakadozott. Az elfogottakon kívül több más prémes bundájú urakat is kísérnek be a rendőrök. 12 koronás árban teljesen értéktelen teljesen hasznavehetetlen szövetet szállítottak. Váradi és Hecht Dezső, Szász Ödön, Faragó Bálint, Kohn Zsigmond, Neumann László és Ligeti Miklós is bekevernék. Itt lenne most helyén a katonai keinpardont alkalmazni. Hazaárulás ez a legnagyobb mértékben. Példát kell mutatni az ily módon, téren szövekező nagymérvű csalások elfojtására. Különben gúnytárgyává teszük szegény országunk. Az ily csaló nem érdemel kíméletet, még ha zsidó is!

Zsidók
ellen.

Galíciában az oroszok által megszállott területekről kitoloncolják a zsidó lakosokat s az orosz hadvezetőség elrendelte azt is, hogy mennyiben Lengyelország, Galícia és Bukovina zsidó lakossága ellenséges magatartást tanúsít oroszok ellen s elfoglalt területeken az orosz-hű lakosságot feladásaikkal veszélyeztetik s az egész vonalon kémkedést folytatnak, megtiltotta, hogy a zsidók a hadsereg által tartott területek, úgyszintén Jaroslan városától nyugatra eső területen tartózkodjanak, s a zsidó kémek elfogatásának megkönnyítésére elrendelte, hogy túszokat vegyenek őrizetbe s valahányszor az osztrákok úgy a németek a békés lakosság egy egyénét kivégzik, mindannyiszor egy zsidó túszt, minden elfogott zsidó kémért két túszt büntessenek meg. A büntetés kötél általi halál: „Ezt a rendszabályt kizárólag a békés, velük rokonszenvező lakosság érdekében hozták”, mondja a hirdetés.

Március
19.
József
nap.

Reméltük, hogy e tavaszi napon megváltozik a hetek óta tartó esőzés, de csalódtunk. Tovább tart. Mi úgy a hadműveleteket, mint a gazdasági teendőket akadályozza. S nálunk az a ferde időjárás szokott lenni, hogy áprilisban sokszor szárazság és 20-24 °C hőfokos helyzet áll be. Mi az elvetett magot heverteti. Isten mentsen minket attól, hogy még rossz termő esztendő is

következzék. Lisztet már most is csak nagy utánajárással szerezhethünk. Kiigazításunk s hatóságaink eljárása gyarló szokott lenni. Arra nem sokat bízhatunk.

Az orosz harctérről, március 16-ról úgy szólnak a hivatalos jelentések, hogy Prasznyszól északkeletre nagy harc folyt Jednorozekért s kétezer orosz esett a németek fogságába.

Kárpátok. A négyszáz kilométeres kárpáti fronton a mi seregünk viszi az offenzívát. Az ellenség a Dunajec és Pruth melletti szárnyvonalainktól körül van kerülve. A Magyarországon fekvő s a kárpáti átjárókhöz vezető kapuk, a mi kezeinkben vannak, úgy a számos magaslatok is a galíciai földön lévő kapukig. Csupán az Erdős-Kárpátok némely része a Beszkideken van még az oroszok kezén, hol a galíciai oldalon a felvezető utakat bírják. A három hónapi téli hadjárat során tehát seregeink ötven-száz kilométernyi széles hegyvidéken vetették vissza az ott elhelyezkedett óriási számú ellenséget.

Páncél. A kárpáti csapatokat most hadvezetőségünk újfajta hordozható páncéllal szerelte fel, melyet az előre kúszó rajvonal maga előtt fölállít, és e mögül tüzel.

Az orosz csapatokat a tífusz tizedelvén, parancsnokságunk elrendelte, hogy minden orosz foglyot és sebesültet az elszállítás előtt meg kell vizsgálni. Így is sok ily fertőzött kerül megfigyelő barakkórházakba, itthon a mieink közül is többen meghalnak.

A kárpáti harcokban az oroszok megszámlálhatatlan mennyiségű veszteséget szenvedtek, melyeket ők soha és senkinek sem fogják bevallani, az emberpocsékolás a tömegeket felháborítaná.

A Dardanellák ostroma, amely már 25 napja tart mindeddig semmi eredményre nem vezetett. Az ostromló hajókon a török erődítmények ágyúzása súlyos sérüléseket ejtett. Március 14-ig tizenegy hajót vontattak be a szövetségesek Lemnos kikötőjébe. Úgy írják, hogy az ellenséges flotta a további bombázást beszüntette. Vedremo!

Antivári. Most azt is említik Genfről, hogy február 24-én a Dague nevű francia torpedónaszád Antiváriba a montenegróiak vesztére élelmiszereket vivén ott csakhamar irtózatossá robbanással kettészakadván a levegőbe repült. Legénységükből 38 a tengerbe veszett. A másik torpedónaszád erre sietve visszavonult.

- Orosz intézkedések. Az Orosz Birodalom most tízezer tehervagont rendelt meg Amerikában. Egy ukázzal szibériai deportálással való fenyegetés mellett megtiltották a denaturált szesznek élvezhetővé tételét. Különben ott is megállapították már az élelmiszerek requirálását és a maximális árakat.
- Kitüntett ruténeink. Őfelsége a király március 18-án Lizanec Gergely akolsi (uklivai) lakos községi bírának, Holonics János szalókai bírának és Orenyák Mihály pereházi lakosnak az orosz ellenséges betörés alkalmával tanúsított bátor és sikeres működése elismerésül a Koronás ezüst érdemkeresztet adományozta a vitézségi érem szalagján. Bravó! Éljenek! A két bíró az orosz megszállás alkalmával a község érdekében működött, Orenyák pedig megkínóztatása folytán sem árulta el a magyar csapatok honlétét.
- Római katolikus papok üldözése. A Kölnische Zeitung írja, hogy egy Lemberghez közel lévő elfoglalt helységről az orosz hatóságok 250 római katolikus polgárt szállítottak el Szibériába, mert ezek vonakodtak az ortodox hitre áttérni. A község négy katolikus papját halálra ítélték s ezek közül hármat agyon is lőttek, a negyedik elmenekült. A törökök most nagy eréllyel erődítéseket építenek Konstantinápoly körül. A szerb hadsereg létszámát most a hosszú veszteség teljes harcok és járványok után 140 ezer fegyverképes emberre teszik. Közelebb besorozták a 18-50 év közötti korban lévő görögöket és zsidókat is.
- Orosz népfelkelők Kelet-Poroszország szélén Memel körül német falvakba nyomulván s ott fosztogatást és gyűjtést tevének, ezért a németek általuk elfoglalt orosz terület városaira büntetésül nagy kárpótlási összeg fizetését rótták s kihirdették, hogy minden faluért vagy birtokért, melyet az orosz hordák német területen elhamvasztanak, a megszállott orosz területen három falut vagy birtokot elhamvasztanak s a kormányzósági épületeit porrá égetik. Orosz foglyok bevallása szerint jellemző az orosz hadvezetőségre nézve az, hogy katonáit kintartásra és rohamokra azzal űzi és ösztönzi, hogy a kiéhezett katonáinak parancsban tudtul adja, hogy csak az ellenségtől elfoglalt magaslaton kapnak enni. Így akarják őket támadásra serkenteni, s ha a magaslatot nem tudták elfoglalni, tovább éhezettették őket. Így aztán sokan megadták magukat s mondták: „Tudjuk, hogy a magyarok jól bánnak velünk. Barátságosak, jó szívűek, örülünk a fogságnak, mert ezzel vége van a koplalásnak.”

- Francia bojkott. Francia A háború annyira megdühítette a franciákat, hogy mérgekben olyan külön törvényt hoztak, hogy nem csak a háború tartama alatt, hanem még azon túl is bármiféle kereskedelmet, üzletet folytassanak a magyarokkal, osztrákokkal és németekkel. Eszerint maguk ellen szervezték a boycottot. Elzárták maguk elől a pénz behozatalát. Nekünk meg jót tettek, mert elszoknak a fényűzőink attól, hogy divatcikkeket, ruhát, selymet s egyéb árukat drágán vegyenek tőlük. Talán megszokjuk, a háború időtartama alatt megtanuljuk megbecsülni a mi termékeinket, s áruinkat is!
- Érdekes bosszú-állás.
- Március 20. Jóó Miklós hadosztály lelkész tábori lapon március 10-ről írja, hogy aznap a harctéren csatározás közben megsebesültek a mi 11-ik honvédezredünkből: Berkovár Jenő tartalékos hadnagy, városi mérnökünk Fazekas András százados, Szilágyi főhadnagy, Tomori és Farkas hadnagyok. Eredeti állásaiktól jóval tovább haladtak csapataink.
- Ünneplések. A március 15-i ünnepélyt a munkácsi főgimnáziumi ifjúság fényesen megülé. Volt szavazás, szónoklat, ének stb. A megjelent német tiszték előtt eldanolták a Wacht am Rheint. Előtte való nap pedig kivonult az ifjúság zászló alatt az örhegyaljai emlékoszlophoz. Útközben minden német katonát megéjlenezett és énekelte a főntebbi dalt. Az emléknél Hodossy Béla, Pesrecky Péter és Paulik János szavaltak, s Himnuszt, Szózatot énekeltek. Ma a munkácsi német csapatok gyakorlás képen a megáradt Latorca folyón Örhegyalján hidat vertek.
- Északi harctér. Március 21. A Kárpátokban az időjárás miatt s az oroszok nagyarányú veszteségei miatt nyugalom van. Itt-ott tüzérségi párbaj folyik. Nadvorna környékén is nyugalom állott be, amit az oroszok halottaik eltakarítására használnak fel.
- Bukovina. A Pruth folyóján túl Csernovitc előtt folyik a küzdelem. Az oroszok itteni éjjeli támadásait a mieink könnyen visszaverték.
- Przemysl. Március 19-én Przemysl hősi védőserege kirohant a grodeki országút egész vonalán. A harc hét óráig tartott, melyben csapatainkra erős orosz tömegeket vetettek s így a védősereg a vár vonala mögé visszaszorult.

- Orosz fogoly. A német döberitzi táborban 877 ezer orosz hadifogoly van 9000 tiszttel.
- Szkóle. Ma este nyolc óra tájban értesítettek ismerőseim Munkácson, hogy csapataink Szkóle galíciai várost elfoglalták. (Szép, ha igaz! Már többször volt ily hír!) E zsidó város Sztry és Lemberg felé vezető úton fekszik s bevétele nagy előnyére lenne ottani hadainknak.
- Népkonyhánk. Munkácson a Népkonyhában, melyet múlt évi november 15-én nyitottak meg ma adták ki a tízezredik adag ebédet, s így átlag naponta 83 embert látott el két tál ételből álló tápdús ebédrel, melynek ára 4 fillér.
- Vetőmag-szükség. Megyénkből a hadakozó seregünkhöz egyedül a két magyar járásból 1700 fogatot requiráltak. Így nagy az igaerő és vetőmag szüksége a gazdáknak, azért az alkalmas földek későbbi bevetésére 1000 g köles, 500 g tatárka és 2000 g burgonya hitelre való adományozására kérik a kormányt.
- Március 22. Az idő két nap óta teljesen megváltozott. Egész nap derült a nap, jótékonyan süt és szárítja a vízzel telt földet, éjjel pedig kemény fagy áll be. Így remélhetjük, hogy csapataink végre is előre fognak haladni, mert eddig a Kárpátok övétől nem messze nyomultak s Dukla és Uzsok táján még most is küzdelmek folynak. Mondják, hogy e napokban az oroszok ismét Toronyára is bekalandoztak?
- Galícia. Út Lemberg-ig. Annyi bizonyos, hogy a közép területen már Lavocsnén túl vannak seregeink, s Szkóle felé mennek. De hát ez még ugyan messze van Lembergig, mert Lavocsnétól Szkóle 29, innen Sztry 34 és e várostól Lemberg 84 kilométernyire fekszik, s így ha az eddigi mód szerint folytatná előrenyomulását német és a mi seregünk úgy a 147 kilométernyi utat ez évben aligha tehetné meg. Addig kifogyna közkamaránk is.
A Dardanelláknál elsüllyesztették a törökök a Bonvet francia páncélos hajót, most pedig az angol Afrika és Irresistible nevű hadihajókat. Március 18-án egy török torpedónaszád a Dardanellák előtt áttörte a szövetségesek hajóraját és elérte a Szmirnai kikötőt. Ugyanakkor török hajók ágyúzták Krím-félszigeti orosz hajógyárakat.

A világ-háború költségei. Edgar Grammond angol a mostani világháborúban összes költségeit 1915. július 31-ig (egy évi tartamra) kerekén 220 milliárd koronára teszi. Ebből az ententre esik 487090000, Németországra s Monarchiánkra összesen 4277000000 font sterling, Belgiumra 526 ½ millió, Oroszországra 1400 millió, Franciaországra 1686 millió, Angol országra 1258 millió, Németországra 2775 millió és Ausztria-Magyarországra 1502 millió font. Ebben az elpusztított tulajdonérték, emberélet (munkaerő) és egyéb veszteségek is benne foglaltatnak. Qui vivra verra!

Élelem-kérdés. Az élelmi szerek s különösen gabona forgalmi ügyben sok zaklatásnak vannak a gazdák kitéve. Így egy család sem tarthatott több készletet, mint amennyi saját háztartásuk és gondozásuk céljaira szükséges. Három nap alatt (kelt március 19.) bejelentendő a készlet, különben kéthavi fogság és hatszáz korona bírsággal sújtják. Az elrejtett és eltitkolt mennyiség pedig elkoboztatik. Abból egy ötöd a bejelentőt illeti! Búzát, rozst, árpát, tengerit és burgonyát, valamint az ezekből előállított lisztet és rozst vasúton, hajón, vagy gépkocsin elszállítatni csupán hatósági igazolvány mellett szabad. Különben stb. A készletből még egyik helyről a másik községben sem szabad igazolvány nélkül átvenni.

Kiéhezte-tésünk mellőzése. A kormány, ha pontosan fogják közegei főntebbi intézkedéseit ellenőrizni, mindenesetre célra vezető rendelkezést tesz s eléri a két irányított célt, t. i. hogy a különbség a meglévő elemi készletekben takaros módon s egyenlőn részesüljön, s hogy a kielégítő jövő évi termés biztosítassék.

Uzsorás árak. A piaci árak pedig borzasztóan emelkedtek. Munkácson egy tojás most 12-14 fillér, vaj kilója 10 korona, egy sovány liba 12 korona, félig hizott 20 korona, egy tyúk 10 korona, marhahús 2 korona 40 fillér, sertéshús 3 korona, sódar kilója 5-6 korona, szalonna 3 korona 80 fillér, s így tovább. Többeket meg is büntetett a rendőrség uzsorás áráért. Így Bernstein Emil kereskedőt, mert 1 kg sajtot 4 korona 40 fillérért árusított, egy napi elzárásra és 100 korona büntetésre ítélte, egy másikat, mert só 28 fillérért árulta két napi elzárásra és 50 koronára, Petuzzi Ferenc vendéglőst és sörháztartót, mert egy adag kompótért 1 korona 20 fillért vett, száz korona pénzbüntetésre. Stark Húgó vaskereskedőt, mert egy

lópatkó darabját 80 filléren adta, 150 korona pénzbüntetésre, Schwimmert Lajos cipészt, mert 5 márkáért talpalt meg egy pár cipőt egy napi elzárásra és 30 koronára stb. Még egy borbély is került a bűnlajstromba, ki egy borotválásért 50 fillért követelt s azért büntetésül 5 koronát fizetett.

Liszt. Annyi bizonyos, hogy liszt dolgában már most is szükségét szenvedünk. Voltak családok, akik semmi áron nem tudtak még négy kiló liszthez sem jutni. Ha némely lisztkereskedő vagy malomtulajdonos készletet behoz, azt az itteni német katonaság azonnal lefoglalja a maga részére.

A kárpáti arcvonalról Höfer altábornagy jelenti, március 20-ról, hogy Nadvornától északnyugatra több orosz zászlóalj éjjeli támadását a mieink részben visszaverték, hogy 19-én Przemysl vitéz védőserege hosszabb szünet után kirohanást intézett ezúttal keleti irányban. Jelentékeny ellenséges erőkre akadt és több órai harc után a védővonal mögé vonult vissza. E kirohanásban részt vettek a várórség erősebb csapatai, melyekben a 23. honvéd hadosztály, a 2. 5. és 8. honvédezred katonái voltak.

A Nyugati-Kárpátokban pompásra fordult az idő. Napsütés mindenütt s a katonák élvezik a sütkérezést. Nálunk is szép, meleg, derült az idő.

Uzsok. Majd arról szólnak a későbbi jelentések, hogy a Kárpátokban az uzsoki szoros és Kaniecna-nyereg között lévő arcvonalon heves harcokra került a sor. A reggeli órákban a visszavert orosz támadások nagyobb arányban megismétlődtek és egész nap tartottak. A San mellett Szmolniknál és Alsópagonynál lévő állásaink ellen előnyomult orosz erőket az est beálltaig visszaverték. 1070 embert elfogtak.

A németek Omulew és Orzyc közt az oroszokat visszaverték és két tisztet és 600 főnyi legénységet elfogtak.

Március 23.
Przemysl.
†
A mai keddi nap mily derűlten kezdődött éppen olyan borultan s nyomasztóan lefolyt. Már reggel azzal a hihetetlen lesújtó hírral lepott meg az ismerősöm, hogy 22-én hétfőn Przemysl erősséget bevette az orosz ostromló hadsereg. Lehetetlennek tartám ezt s nem is akartam elhinni, de nemsokára kifüggesztett sürgönyök csakugyan megerősítik a gyász hírt. Hogy mily lesújtó volt e váratlan hír az egész közösségre, fölösleges ecsetelnem. Lelki izgalom és gyötrelme szállta meg a szívünket is. Oly

nyilatkozatok hangoztak el, imitt-amott, melyeket nem tartom itt illőnek leírni. Leginkább az hatott leverően, hogy mint állítják a 60-70 ezernyi védő őrség, mely még 19-én is hősies kirohanást intézett a beállott éhínség miatt volt kénytelen letenni a fegyvert s a várat feladni. Ötödfél hónap óta tartott csak a vár körülzárása és saját birodalmuk területén, melyen minden felől vasutak vonulnak, nem tudták hadvezetőink azt kellő élelmi készlettel ellátni. Más kávéházi Konrádok pedig azt kifogásolták, hogy ha már az erőség élelmi hiányát a vezetők ismerték, mert nem intézkedtek, hogy a végső pillanatban egyesült erővel a vár felmentésére oda irányított kettő csapatainkkal a kirohanó őrség áttörje a körülzáró ellenséges vonalat s így szabaduljon meg az elfogatástól s fegyver lerakástól. Így azonban fejvesztetten a bevehetetlennek tartott erősegen kívül, melybe most az ellenség szilárdan behelyezkedik, elvesztettünk 50-60 ezernyi edzett vitéz katonánkat... Valóban szomorú eset, melynek súlyát bizonyára nagyon is meg fogjuk érezni! A gyengébb szívűek kebeléből már az az ismeretes sóhaj is kirebbent: Finis Poloniae! (Vagyis Galícius!) Az, hogy a vár erődítéseit a mieink felrobbantották s a municiókat megsemmisítették, nem sokat lendít az ügyön...

Kuriózum képen még azt is felhozták, a bús magyarok, hogy a Przemysli vár kirohanásai közül azért engedték magukat a muszka katonák csoportosan elfogatni, hogy mint a várbeli foglyok segítsék fogyasztani az ottani hadi élelmi készletet! Si non e vero, e ben trovato!

A várőrség Kuzmanek tábornok vezetése alatt különben katonásan viselkedett. Naponta több mint ezer nagy lövedéket küldött az ostromló orosz csapatokra, amelyek nap-nap után veszteségeket szenvedtek.

Március
24.

Lapjaink bővebb részleteket közölnek a Przemysli vár feladásáról. Przemyslnek élelemhiány miatt meg kellett adni magát. A vezérkari jelentés szerint is a vár becsülettel esett el. Március 19-én az őrség kelet, vagyis Lemberg felé kirohant, de nagy erőre akadván több órai heves harc után visszavonult, ki nem szabadulhatott, a következő éjszakákon pedig az orosz seregek a vár ellen több oldalról előrenyomultak. Csak négy és fél hónapig tartott most a vár körülzárása. A kirohanás után három napig küzdöttek az ellenséggel és az éhséggel. Kuzmanek szikratávíróan azt a parancsot kapta, hogy három napi kitartás és csak a hadi anyag megsemmisítése után adja át az ellenségnek. S a parancsok

teljesítése e feladatát teljesen elpusztította a várat s felszerelését.

A 150 ezernyi ostromló orosz sereg parancsnoksága tudta, hogy a szerinte 28 ezer főnyi védőseregnek már csak háromnapi élelme van. Május 22-én reggel Kuzmanek tábornok palamentairt küldött az ostromló sereg parancsnokához, hogy a vár átadásáról tárgyalást kezdjen. Az átadás feltételei egyelőre ismeretlenek. Vezérkari jelentés szerint a várnak egy pilótája jelentette, hogy az erődöket az ágyúkkal, lőszerrel és az erődítési művekkel együtt idejében elpusztítani tényleg sikerült. Przemyslben az inség idején a cukor kilója volt 40 korona, hús 12 korona, skatulya gyufa 1 korona, tojás darabja 1 korona 60 fillér, liba száz korona. Március elején a pénznek teljesen megszűnt az értéke, csak csereüzletet kötöttek.

Árak.

E tragikus esemény folytán Frigyes főherceg hadiparancsban kijelenté hogy dicséretes kitartást s hősiességet tanúsított négy és félhavi harcok után a vitéz várórség, úgy előbb, mint a március 19-én megkísérelt áttörése s a körülzáró ellenségnek 20-án és 21-én éjjel-nappal intézett támadásainak visszaverése alkalmával s hogy az éhségtől legyőzve az ellenségnek csupán a vár romjait engedte át. Szerinte Przemysl védelme örök időkre hadseregünk ragyogó s dicsőségteljes lapját fogja képezni...

A vár sorsa.

Tájékozással felteszem, hogy a Przemysl várat seregünk 1914. október 11-én szabadította föl az ellenséges körülzárólás alól s csapataink a San felől bevonultak a várba s az ellenálló oroszokat lenyomták. Egy hónap múlva aztán jelenté a vezérkarunk, hogy november 11-én Przemysl ismét körül van zárva s az így tartott azután március 11-ig.

A Kárpátokról jelentik március 22-ről, hogy ott tavaszias időben harc támadt, amely a leghevesebb a háború kezdete óta vívott csaták közül. Egyre tart ránk nézve kedvező folyamatban.

Ma Munkácson át ment száz fogatból álló német hadi trén. Úgy látszik a nyugati vidéken szállásoltak. Volt két és négy fogatú különféle muníciós és rakodó kocsi, némelyikét csak egy nagy ló húzta. Feltört a menetben néhány ízléses kocsi, oldalán francia felirattal, ezekbe idomtalan kövér testű, nagy bozontos bokájú lovak voltak fogva, aminthogy általában erős szép igás és jól felszerelt fogatú trén volt. A Beszkidek felé mentek.

Arany és ezüst

A hivatalos lap közli, hogy a közös Monarchia területeiről tiszta vagy ötvözött aranynak és ezüstnek rudakban, valamint arany és

kivitele
tilos.

ezüst érmeknek ki- és átvitele tilos.

A feladott Przemysl őrsége következő volt: Kuzmanek Herrmann, gyalogsági tábornok várparancsnok. Tamássy Árpád altábornagy. Weeber vezérőrnagy a délkeleti 6. szakasz parancsnoka, Kapitány őrnagy e szakasz vezérkari főnöke. Kloiber ezredes az északkeleti csapatok parancsnoka. Schwalb ezredes műszaki igazgató.

Camill ezredes, a tüzérség főnöke. Fogságba esett Tamássy Árpád altábornagy 23. verseci honvédhadosztálya, Kelet-Galíciai Landwehr csapatok, Galíciai és Felső-Magyarországi népfelkelő csapatok, bécsi és magyar vártüzérek és végül egyes népfelkelő munkásosztályok. A verseci hadosztályon kívül sok magyar katona, tízezer népfelkelő és munkás. Ezek között volt a munkácsi 11. honvéd gyalog népfelkelő ezred is, amelynek parancsnoka volt Szendelszki Antal ezredes, legénysége pedig Bereg megyén kívül némi részben Zemplén és Szabolcs megyékből való.

Gergely. †

Ma reggel meglötte magát a helybeli katonai fogházban letartóztatott és vizsgálat alatt lévő Gergely Dezső nevű tartalékos főhadnagy izraelita ügyvéd Miskolcra, élelmezési vállalat körül elkövetett visszaélésekkel vádolták, neje is Miskolcon le van tartóztatva s mások is bevegylvén a most divattá vált ily bűnökben. A későbbi vizsgálat kiderítette, hogy társai Tandlich, Hoch, Wilhelm konzervdobozokban élelmiszer helyett hamut és homokot helyeztek el és silány pokrócokat s lepedőket szállítottak.

Március
25.

Nagy öröm volt ma zsidóink között, mert azok között elterjedt az a hír, hogy immár nem sokára nyugalmasabb idők fognak beállni, mennyiben Németországgal egyetértve Bécs oly paktumot kötött Olaszországgal, hogy irányunkban a jóakarátú szigorú semlegességet biztosítja, s hogy ennél fogva Monarchiánk az olasz határok mentében elhelyezett fegyvereseit minden fenntartás nélkül elszállíthatja a csataterekre. Kárpótlásul egyebet nem is kötötte ki az olasz király, mint azt, hogy Isztriát s Triesztet adja át neki, s ehelyett birodalmuk a németektől megkapja Sziléziát. Így azután szent lesz a béke, melyet hamar lehetend elérnünk. Persze, hogy a jámbor óhajást még a kávéházi kocsmárosok sem hiszik el.

A Kárpátokon túli harctér a sok ütközet következtében borzasztó pusztításokat szenvedett. Orosz-Lengyelország nagy részét

Orosz- teljesen elpusztították. 95 város és 4500 falu úgyszólván
lengyel romokban hever. Az eddigi kárt két és fél milliárd koronára
fordulat. becsülik.

Fenyege- Genfből jövő híradás szerint a szövetséges ellenségeink a
tés. legszigorúbban akarják keresztül vinni Ausztria-Magyarország és
Törökország elzárását. Angol és francia tengerészeti
parancsnokságok azzal fenyegetőznek, hogy minden hajót
elkoboznak, amely az Osztrák-Magyar Monarchia valamely
kikötője felé szállítmányt visz. Így talán minket is, mint Przemyslt
akarnának kiéheztetni. Juj-juj!

Főherceg- A megfigyelő kórházban lévő sok sebesült és betegnél Schönborn
ek. grófnő felügyelete alatt több előkelő ápolónő működik, így Mária
Lujza leánya Erzsébet főhercegnő is, ki, míg férje, gróf Seefried a

Gróf csataterén küzd, itt buzgón tesz szolgálatot a betegek között, ő
Seefried. különben Zahn nevű uradalmi erdészetnél van szálláson, hol a
kórházból visszatérve minden nap megfürdik, az ebédet pedig
künt a barakkban tölti el. Érdekes, hogy öccse György bajor
herceg a helybeli német katonaságnál hadnagyul szolgáló és úgy,
mint a többi, polgárházban Zerko mérnöknél szállásol. Igénytelen
és szerény viseletével általában feltűnik. Itt van Salm hercegnő is.
Báró Schönberg hercegné, mint volt itteni ápolónő ily minőségben
a huszti kórházba ment át, férje ott Máramaros megyei birtokos és
illetőségű lévén. Dicséretes és szép dolog, hogy a főcsaládbeliek
ily súlyos és veszélyes működésre vállalkoznak s feladatukat
példás buzgósággal végzik. Mert borzasztó állapot oly kórházban
működni, hol tífuszban s más ragályos betegségben naponként 20-
30-an meghalnak...

Munkácson át ma vagy negyven közös huszár és hátul néhány
népfelkelő baka gyalogosan ment át, oly erősen dalolva és
kurjongatva, hogy feltűntek s az utcákon ácsorgó német katonák is
hosszasan bámulták. Úgy mondák ők, hogy lovakat vittek a
szomszédos falvakba s ott ápolásra, üdülésre hagyták. Vasúton
azután tovább mentek.

Utcainkat oroszfoglyok tisztítják, lapátolják és seprik. Vézna
elsóványodott népség s kopott ruházatuk is szájalmas. Lapos
sipkát s felesen szürke kucsmát is hordanak. Csendben,
hangtalanul ballagnak, s fönnebbi daloló, vidám huszárainkat sem
igen kísérik figyelemmel. Néhány Kijev vidékéről való, mások
messziről, Kaukáziából. Minap kettőnek közülük adtam néhány

niklt szivarra, ma az utcán jártomban megismertek és hálásan köszöngettek.

- Kárpáti harcok. Vezérkarunk március 23-i jelentése szerint a Kárpátoknak az uzsoki szorosától a Koniecnoi-nyeregig terjedő szakaszában a harcok még mindig tartanak. Az utolsó két napon ismét visszaverték az ellenség erős támadásait, miközben 3000 orosz elfogtak. Egy ütközetben, amely egy Vyszkov melletti magaslatért folyt sikerült az ellenséget állásaikból kivetni és 8 tisztet és 685 legénységet elfogni.
- Német ütközetek. Német jelentésből pedig megtudjuk: hogy a Memelből elűzött oroszokat üldözve a német csapatok bevették Russisch-Krottingent és az oroszok által elhurcolt több mint 3000 német lakost kiszabadítottak. Az Orzyc két partján intézett orosz támadásokat is visszaverték.
- Új áttörési kísérlet. A haditudósítók szerint a kárpáti front egész hosszában a nagy orosz tömegek ismét áttörési támadást intéztek állásaink ellen s a Kárpátok lejtőit s a romániai magaslatot ostromolták rettentő ágyúzással, melyekre különösen a cserkesz divízió, az orosz hadsereg legjobb lövészei vetették magukat, ott azonban a debreceni honvéd gyalog ezred s más magyar bakák ellenállottak a József főherceg 7. hadtestéből s halált megvető bátorsággal, szuronnyal s kézi tussal vetették vissza a túlerőben lévő ellenséget. Az összes lövő árkokat elfoglalták. Az oroszok holttesteinek némely helyen két méteres magasságban heverték a drótsövények előtt.
- Március 26. Ma az idő ismét esőre fordult. Pedig a mezőség még nagyon fénylik a posványoktól. Városunk utcáin ma gyéribben járnak-kelnek a német katonák, mert egyik csapata, mely Oroszvégen is szállásolt, ma reggel a Kárpátok felé eltávozott. Egyik Förster nevű őrnagya a tegnap délután meglátogatott, régiségkedvelő lévén, érdeklődéssel nézte gyűjteményeimet. Az ógermán-kelta-féle ereklyéket tanulmányozva említé, hogy felülhaladják az eddig látott német múzeumok hasonló gyűjteményeit. Megígértem neki, hogy azon estre, ha a háború ránk nézve szerencsésen befejeződik, s a béke mielőbb beáll, a berlini múzeumot megajándékozom néhány érdekes ily tárggyal.
- Múzeum.

- Kárpát. A főtebb említett kárpáti harcokról ma új híreket nem kaptunk. A hírlapok rendetlenül járnak s a hadvezetők szikratáviratai sem jelentek meg. Pedig nagyon kíváncsian várjuk a kifejlődött óriási harcok sikereit, mert szaktekintélyeink véleménye szerint most minden a Kárpátokban folyó nagy csatától függ. Ha sikerül itt most levérni a nagy erőre kapott ellenségünket, akkor Przemysl eleste a háborúnak csak egyik epizódja lesz.
- Kárpáti harcok. A Kárpátok nyugati szakaszán újabb hírek szerint egészen az uzsoki szorosig a csata állandóan dúl s nagy orosz erők léptek fel támogatólag. Ez a front, amely a Koniecznai-nyeregnél kezdődik, 130 kilométeren át húzódik keletnek, Sáros, Zemplén és Ung határszéli területeit foglalja magába. Közül esnek a duklai, latorcavölgyi, lupkovi, baligrodi ütközetszakaszok. Az orosz vonalon Galícia felől két, a mi frontunk mögött három teljes vasútvonal fekszik, mi némileg előnyünkre válik. Hol fog itt a fejlődő nagy csata eldőlni, bizonytalan. Schönaich volt hadügyminiszter szerint: sorsunk e nagy kárpáti csatától függ, Boroevics e seregek vezére pedig biztosítja s kéri a magyar nemzetet, hogy bízzék a végső győzelemben! Adja Isten, hogy így legyen! Csak ne csalódjunk ismét reményeinkben. Különb, mint állítják, most erélyesen hozzálátott hadvezetőségünk a Kárpátok, illetve Beszkidek átjáróinak szakszerű megerősítéséhez. Ezer és ezer munkás dolgozik sáncok, árkok, fedezéke, drótsövények készítésén és így lehetőleg megakadályozza az ellenség betörési kísérleteit.
- Határ erődítés.
- Bajor. Múlt napokban vasúton egy bajor hadosztály vonult át egy részben Volócon át is a Kárpátok s Galícia felé. Most pedig e hó vége felé egy szász hadosztály átvonulását várjuk, mire a kellő intézkedéseket megtették. Így talán a Przemysli veszteséget helyre billentik. Természetes, hogy a Kárpátokon túl is nagy területen több mint 800 kilométeres fronton folyik a harc s így egyik-másik helyen visszaesés is állhat be, anélkül, hogy az a végső elhatározást rendkívül befolyásolná.
- Szász hadosztály.
- Przemysl vár órái. Utólag értesülünk arról, hogy Przemysl várat százezer orosz ostromolta, míg a várat csupán 25 ezer osztrák-magyar védte. Midőn a kirohanás után a mieink a vár erődítéseit, hidait, bástyáit, sáncait, s épületeit levegőbe robbantották, egyszersmind a várban elhelyezett állampénztári és a helyőrséget tulajdonilag illető

papírpénzt, sok milliónyi értékben, miután minden egyes bankónak sorszámát és folyószámát lajstromozták még a vár átadása előtt elégették. Élelemhiány miatt az utolsó napokban sok huszár és ígás lovat eledelül levágtak, de így is sok katona éhség folytán megbetegedett és kórházba került. A gyalogság pozdorjává törte a fegyvereit, hogy az ellenségnek semmi se jusson. Tíz repülőgép is elpusztult, a megmaradt kettőn a végső percben elröpültek. Orosz hírek szerint Przemysl helyőrségének kirohanása előtt a várból húszezer gránátot lőttek az orosz állásokra s hogy a várban az oroszok 240 kisebb és 600 nagyobb kaliberű ágyút vettek át zsákmányul (tönkre tett állapotban). Angol közlések szerint a várnak négy és félhavi ostromlása alatt négyezer ember halt meg és 24 ezer sebesült meg. Az oroszok Przemysl nevét azóta Peremislre változtatták.

Kuzmanek. Kuzmanek tábornokot és tisztí karát a vár átadása után az ellenség a legnagyobb tisztelettel fogadta s midőn Kuzmanek szembekerülve az orosz főparancsnokkal, Ivanov tábornokkal, leoldva kardját át akarta azt nyújtani az nem fogadta el, hanem mint oly hősnek, ki fél esztendőnél tovább ellent állt a túlerőnek, visszaadta mondván, tartsa meg kardját, amelyre önnél senki sem lehet méltóbb. Jó, hogy az első találkozásnál üdvözlötül meg nem ölelé s meg nem csókolá Kuzmaneket!

Környéke. Przemysl környéke borzasztóan néz ki. Körülötte 30 kilométernyi körzetben alig van ép falu, mert részben az osztrák-magyar véderő sereg, részben pedig az oroszok elpusztították. Ami az operációs terület körébe esett, azt egyenlővé tették a földdel.... Kár volt e fölöslegessé vált rongálás, ha a vár megvédéséről alaposabban nem tudtak gondoskodni. Quid- quid agis, prudenter age et vespice finem....

Ínség Munkács. Munkács. Március 28. Munkácsi élelmi szerekben rémítő lett az ínséges hiány. Lisztet egyáltalában még kiló számra sem lehet kapni. Van lótás-futás utána. Most közeleg a húsvéti ünnep is, s nem lesz a lakosság nagy részének még kenyere sem. Még tengeri kenyere sem. Egyes zsidó lisztkereskedő kéz alatt árul vegyített roz- és tengeri durva, fekete lisztet, még pedig negyed mázsás zsákban 60 koronáért, s így egy métermázsa 120 koronába kerül, s mégis akad megszorult család, mely kénytelen megvenni. Holott büntetés terhe alatt ily lisztet csak 56 koronáért szabadna eladni. De hát az a baj itt, hogy

sajnos a lizthiányt a katonaság okozza, mert minden készletet elfoglal, s a hadvezetőség idején és módjára nem gondoskodik arról, hogy a katonaságot szállítással lássa el. Ha ezen kellően s azonnal a hatóság nem segít úgy éhínség szállja meg városunkat. A március 23-i városi képviselőtestületi közgyűlés alakított ugyan egy külön és új „Élelmezési bizottságot”, melynek magyar szokás szerint 3 elnöke, 3 alelnöke és 22 tagja van, de alig hiszem, hogy eredményesen működhessenek. Egy másik most megválasztott 2 elnök és 2 alelnököt és 7 tagból álló „Gazdasági bizottság” pedig szintén lesz hivatva a termelés terén közrehatni.

A nyomasztó helyzetet súlyosbítják a titkosan terjedő rossz hírek. Przemysl feladása óta megcsökkent a bizalom. Ha nem is nyilvánítják, de nagyon sokban dúl a balhit. Így beszélnek, hogy a Kárpátok mentében nem a legjobban állnak harci ügyeink. Sőt sugdosva beszélnek, hogy az orosz csapatok Uzsokra, mások szerint Bartfára is már betörték. A köznép most már hajlandó ilyeneknek hitelt adni, s így ha még a kenyér szükséglet sem javul, a jövő heti hűsvét szomorú kilátással bíztat.

S csakugyan ma vasárnap esős időben láttuk, hogy a Szentmiklós és Szolyva környékén szállásolt német tüzérség órákig tartott hosszú vonalban átment teljes felszerelésében s hozzá való trénnel Munkácson át Ungvár felé, mint hírhedt. Uzsok és tovább felfelé. Lehetett 80-100 ágyú.

Március
29.

Ma reggel ismét a szomszédos községekből tömérdek német muníciós kocsi vonult át Ungvár felé. Az itt szállásolt hadosztálybeli tisztek is elmentek. A nálam több hét óta szállásolt két tiszt is. Több jól felrakott kocsi vitte a tisztek málhait utánuk. Nemsokára majd megválnak, hol állapotodnak meg s hol veszik fel a csatát a határhegyeink körül tulnan megfészkelődött ellenséggel. Adja Isten, hogy sikeresen vívjanak meg. Egyelőre Ungvárig mennek.

György bajor herceg már néhány nappal előbb eltávozott innen csapatával Vereckére. Az dicséretes s példát adó, hogy a németeknél sok családbeli katonaság kocsis részt vesz a harcokban is, míg nálunk a fiatal dzsentrí, harcképes fő nemesek körül sokan visszahúzódnak, vagy kórházban s más helyi alkalmazásban lézengnek. Így L...., I...., ki fiatalon egy nagy baraknál mint alantas h. miniszteri megbízott itthon tartózkodik. Vannak más nemű talmi fiatalok is. Így .... B. Gy., ki szintén, mint cs. és kir. bakaközlegény itt a vasútnál az állomási

felügyelőtisztánál tesz szolgálatot s alkalmilag úgy nyilatkozik, hogy „inkább leszek itthon közlegény, mint a táborban generális! Igazsága van, itt nem füttyülnek a golyók, s az életet nyugodtan lehet propagandálni. Pedig, ha valaha most itt az idő, hogy talpra álljon mindenki ki arra való. Minden jel arra mutat, hogy most lesznek közelünkben is a döntő csaták. A felrobbantott s az átengedett Przemysli erőd alól felszabadult orosz sereg most fog a Kápátokat ostromló tömegekhez csatlakozni, s a hónapok óta s megkísérelt betörést hazánkba erőszakolni. Most hangozzék mindenütt, különösen Ungon-Beregen, hogy talpra magyar hí a haza! Mint a németek tartják: „Mit Gott für König und Vaterland! (Ne olvassa nálunk valaki, hogy Futferland.)”

A megyénkben Beregszászon és a környékén szállásolt német csapatok is most már megindultak gyalogosok és tüzérek tömérdek ágyúval és lőszerrel menetelnek Ungvár és Sáros felé. Munkács tájairól ma ment el egy 300 főnyi német lándzsás ulánus csoport is. Mindez a válságos idő közeledtét jelzi. Aki nem vak észreveheti.

Erzsébet
főhercegnő.

Reggel a vasúton Bécs felé elutazott Erzsébet főhercegnő is (Seefried grófné) kit nem ismervén az állomási személyzet, nem akart fölvenni annál inkább, mert 12 napig a polgári személyzet szünetel s csupán a katonai működik s a vonat már színültig megtelt. Erélyes felszólalása folytán, hogy ő a kórházapoló személyzethez tartozik, az állomásfőnök igazolványa felmutatását kívánta. Mire ő tárcájából kivevén a bécsi udvartól kapott családi pecséttel ellátott fenséges igazoló iratát, a főnök utána Bohner Jákó állomásfelügyelő tartalékos honvéd százados (különben pedig békés időben munkácsi főgimnáziumi igazgató), mélyen hajlongva kértek bocsánatot s elkísérték őt egy első osztályú kocsiba, hol a különféle orvosokkal megtelt szakaszban foglalt helyet.

Március
30.

Ma ismét esőre ébredtünk. A múlt napi csapadékok s a hegyekről lemosott hólé megárasztotta a patakokat s így Latorcánkat is, amely kiáradt. Így úgy látszik, csakhamar fog leolvadni a hegyekről a hó, s szabadokká teszi a járás-kelest fent a hegyhátakon és a lejtőkön, hol az eddig, mint mondják, a harcolóknak nagy akadályokkal szolgált. Munkács határvidékéről ma is tömérdek táp- és rakodó kocsi megy városunkon keresztül, egyhuzamban vagy kétszáz s mind a

hídon keresztül Ungvár felé. A tömérdek katonaság és négy- s hatfogatú trén kocsi láttára eliszonyodik a szemlélő, meggondolva, hogy mindezeket kellő táplálékkal kell ellátni. Csodálkozhatni, hogy eddig is több hónapon át miképpen telt ez a mi szegényes vidékbelijeinktől, jóllehet a németek élelmi szereket rendesen kapták otthonról.

Przemysl
vesztésé-
ge.

A Przemysl erőd elestével hivatalos adatok szerint orosz fogságba került 34000 főnyi gyalogság és tüzérség (kétharmad részben népfelkelő s magyar a március 19-i legutolsó kirohanásnál elesett tízezer főnyi mennyiség). Az átadásnál volt 45000 a hadiszolgáltatásokról szóló törvény alapján beállított és katonai ellátásban részesült munkás, kocsis, loápoló, azután a vasúti és táviró személyzet végül 28000 kórházi kezelésben lévő beteg és sebesült. Így összesen 117000 személy lett fogollyá. Óriási veszteség!

A vár 1050 mindenféle kaliberű ágyúval volt felszerelve, amelyek legnagyobb része egészen elavult típusú 1861 és 1875-ből való, s melyeket még idejében felrobbantottak.

Orosz
fogoly.

Ott volt az átadáskor 2000 főnyi orosz fogoly is, kiket ott élelmeztek s fölösleges evőként ott tartottak s még a kritikus helyzetben sem távolítottak el, sőt éppen az ostrom idején még szaporították is.

3. orosz
betörés.

A Kárpátokban a heves harcok tovább folynak. Vezérkarunk március 27-én jelenti, hogy a kárpáti harcvonalon újabb erős támadás az ellenség súlyos veszteségei mellett meghiúsultak. Bányavölgy mellett, valamint a Laborcrévtől délre a Laborc völgy mindkét oldalán fekvő magaslatokon a harc nagy hevességgel tovább folyik. E szerint az oroszok már ismét betörték hazánkba, mégpedig Sáros megyébe, közel Bártfához, 20 kilométernyire a Duklai-hágótól számítva. Bányavölgytől délre négy kilométerre fekszik Sztropkó, Laborc és pedig a Ceremka magaslattól légvonalban 16 kilométerre. Immár az Ondava és Laborc völgyein járnak, tehát éppen azon helyeken vannak, hol a mi dicsőséges hadseregünk 1913. évben nagy hadgyakorlatokat tartott s hadjárat szempontból a terepeket tanulmányozta. Eszerint most gyakorlati hasznát veheti az akkor oly nagyra becsült elméleti gyakorlatainak...

A vezérkar továbbá jelenti, hogy a Zaleszcykitől délre fekvő

területen csapataink elfoglaltak tizenegy orosz támaszpontot és több mint 500 oroszot elfogtak. — Paradyz helység templom tornyát felgyújtották, mert az ellenséges tüzérségnek megfigyelő állomásul szolgált.

Bukovinában is csapataink Csernovictól délkeletre nagyobb orosz erőket heves harc után visszavetettek az orosz határig, elfoglaltak több helységet s ezer orosznál többet elfogtak és két ágyút zsákmányoltak.

A németek a Memel és Tilsit ellen induló fosztogató oroszokat Langenargennél súlyosan megverték és Teziorupan át a Jura szakasz mögé visszavetették, úgy az Augusztovi erdő és Visztula közt is előtöréseit visszaverték.

Katonák hó alatt. A vereckei pap beszélé, hogy a Verchovinai hegyeken és lejtőkön most a hóolvadás közben tömérdek orosz s néhol osztrák-magyar és német elesett s a hólepel alá került katona tetemeire akadnak, kiket ott eltemetni nagy fáradságba kerül. A fejer szemfödél alól hetek múlva tűnnek elő...

A Dardanellákban az ellenséges flotta máris 26 általános támadást intézett a török erődök ellen. Reggel 11 órakor tíz egységből álló hajóraj folyvást lövöldözött. A török ágyúk azonban hevesen viszonzták a tüzelést s három óra alatt négy francia páncélost gránátjaikkal találtak s több hajót is megsértettek. A franciák a veszteséget Danton, Diderot és Mirabeau csatahajókkal csakhamar kipótolták. A török torpedócsónakok több mint 30 új aknamezőt helyeztek el a belső Dardanellák előtt, és 250 ezer főnyi szárazföldi ellenséges haderőnek megfelelő sereget állítottak oda. Egy francia cirkálót a Dardanos török erőd közelében torpedóval elsüllyesztettek.

Szerbek. A Dunánál és Szávánál is a szerbek, hogy életjelet adjanak magukról, koronként tüzérségi harcot kezdenek Belgrád és Zimony közt. Nagy kaliberű ágyúkból lövöldöznek, mit a mieink természetesen viszonznak. Március 16-án egyidejűleg Orsova mellett Ada-Kaleh előtt is heves tüzelés alá fogták állásainkat s ott több hajó megsérült s egy híd össze is omlott. Ugyan aznap estéjén Szendrő felől is folytatott az ellenség ágyútüzelést, de kárt nem okozott.

Bajor katonák. Az annyiszor emlegetett bajor segédcsapatok, két zászlóaljnyi gyalogok végre ma megérkeztek Munkácsra, hol az Ervin utcai

uradalmi magtárban elhelyezték. Termetre, öltözékre olyanok, mint a többi németek. Sok fiatalka van köztük. Virgonc, élénk kedélyűek. Különös, hogy bors színű kabátjaik vállain lévő ezredszámok különfélék, így láttam veres színű 12-26-84-88, 117-118, 168, 221 és 224 számokat, miből azt következtettem, hogy az újoncokat bevetett, ócska egyenruhákba öltöztették. Egyes sisak borítékján 117. szám látszott. Még ma éjjel elment az egyik zászlóaljbeli csapat a vasúti állomásra s onnan el, a másik pedig még itt maradt további intézkedésig.

- Március 31. Uzsok környékén s a duklai depresszióban a heves harcok jól folynak. Az oroszok Ondova és Laborc völgyeiben nagy veszteségeket szenvedtek. Érdekes, hogy e harcokban már oly orosz katonákat fogtak el a mieink, akik Przemyslben voltak hadifoglyok. Tehát a vár átadása után nyomban felszerelték őket és az uzsoki frontra vitték, hol ismét csakhamar elfogták. Az orosz határon bukovinai seregünk kitartóan halad előre, immár Bojánban is működnek tüzéreink s kerültek fogságba orosz katonák.
- Uzsok. Az uzsoki szorosnál az oroszokat ismét visszaverték s csapataink Siankitól északra a vasútig kitűnő állásokban vannak.
- Elfogottaink. Jó hírek érkeznek Przemyslben elfogott védőseregünk tisztjeiről, akiket az oroszok külön vonaton Lembergbe hoztak, ahonnan majd egyelőre Kijevbe elszállítják. Valamennyinek meghagyták a kardját. Lembergben az orosz tisztek és katonák tisztelegtek a magyar katonák előtt. A nép mindenütt szeretettel fogadta őket s elnézték, hogy a lakosok kendőlobogtatással üdvözölték őket. A legénységet nemzetiségük szerint különválasztják, úgy a szlávokat és lengyeleket is. A zsákmányul esett ágyúkat Lembergben, Kijevben, Moszkvában és Pétervárott közszemlére kiállítják. Ma éjjel a másik zászlóalj is eltávozott Munkácsról Ungvár felé.
- Boszporusz. Március 28-án a Boszporuszban néhány orosz hajó megjelent, melyek igen nagy távolságból néhány gránátot lőttek a török őrhajókra és azután gyorsan eltávoztak.
- Kárpátok. Estefelé a helybeli parancsnokság sürgönyt ragasztatott ki, melyben tudatja, hogy az orosz a Kárpátok áttörésére nagy erővel előrenyomult, de a mieink által nem csak nagy veszteséget okozva

nekik viaszorítatott, hanem még 1900 katonáját is elfogták. A harc helye nincs kitéve, de Uzsok táját gyanítják. Mi reméljük is, hogy von Linsingen német gyalogsági tábornok s a kárpáti egyesült hadsereg fővezére alaposan elbánik az ellenséggel. A sürgöny szerint eddig kárpáti hadjáratokban seregeink 301 ezer oroszot ejtettek fogságba.

Zboró és Makovica. Az oroszok Makovica Sáros megyei községben elhelyezkedtek, hogy a dél felé vezető utat biztosítsák, március 25-26-án megtámadták őket is csapataink. Zborón csata közben meggyúltak a Rákóczi-féle várépületek s megrongálódtak az erdődi kastély falai. Gránátok megtépték a híres száz hársfát is. A szemelgyeki hét halom körül véres harcok, támadások fejlődtek ki. Roham-rohamra vonultak katonáink s birkóztak a lövőárkok birtokaiért. A zborói temetőnél az oroszok elsáncolták magukat, de a mieink kiverték őket onnan, úgy a helység házaiból is. Kik végre menekülve a napok előtti hadállásaikba vonultak vissza, nagy veszteséget szenvedve.

Április 1. Ma Zöld csütörtökön ismét esőre ébredtünk. Úgy látszik, hogy a Jupiter pluvius nem hagyja abba, pedig ez a mezőgazdaságot, a föld és kertművelést akadályozza. A szőlőmetszés is szünetekkel jár. Az otthon maradt népnek nincs foglalkozása s nincs keresete, pedig el kellene, mert kamrájuk is kiürült már. Tavaly a termés gyenge volt, s azóta arra is sok emésztő támadt. Holnap után úgy a római, mint a görögkatolikusoknak húsvét ünnepük lesz, s arra bizony a megszokott mennyiségű pászka aligha fog telni. S kétlem, hogy ruténeink az idén versenyeznének abban, ki tud pászkaul terjedelmesebb kalácsot az erre való vaslemez tepsiben sütni, mely sokszor éppen nagysága miatt félig nyersen marad. Mint többször említém a gabona és liszt szűkét érezzük mindnyájan. A munkácsi lakosoknak, az úri, iparos és közmunkás osztályt beleértve nincs elég lisztkészletük kalácsra, a boltokban nem kapható s a város hatósága s most már a megválasztott bizottsága sem gondoskodván kellően annak megszerzéséről, enélkül ülhetik meg az ünneplést. Mégis kiválik a közönségből Veszprémy Sándor római katolikus és Kossey Elek görögkatolikus lelkészek figyelme és jó akarata, kik néhány zsák lisztet megvásárolván azt most híveik között csekély mennyiségben 2-3 kilónként kiméretik, mégpedig minden áremelés nélkül 86 fillérjével. Néhány kereskedő a finom lisztnek

kilóját 2 korona 20 fillérjével adja pártfogoltjainak! Szokás volt, hogy húsvét vasárnapján a pászkát, hová rendszeresen a kalács, sódar, sült hús, szalonna, só, vaj és főtt tojás tartozott a templomban megszentelteti az ájtatos nép. Ez azonban az idén aligha fog megtörténni, mert úgy hallom, hogy a sódar s szalonna ritkaság közé tartozik s egy-két szatócsboltban kilójáért hat koronát követelnek, míg a marhahús kilója 3 és a sertéshúsé 3 korona 60 fillérbe kerül. Oly abnormális árak ezek itt a vidéken, melyek csak duzzadtabb tárcából fedezhetők. No, de azt hiszem, hogy jövő évben ez másképpen lesz s régi jó módon megülheti a közönség a húsvétot!

Przemysl kapitulációjának feltételéül Kuzmanek tábornok következőket ajánlotta: a várvédő seregnek megadandó a harcosoknak kijáró megbecsülés, jó bánásmód, a kapituláció után senki se deportálható Szibériába, a polgári lakosság nem küldendő koncentrációs táborokba, engedelem arra, hogy az utolsó kirohanás alkalmával elesetteket és sebesüléseik következtében meghalt hősöket el lehessen temetni, és hogy a kevés számú városi polgári lakosság szabadon távozhassek.

A gabona és liszt mennyiség összeírásánál és bejelentésénél elől vették a hatóságok azt, hogy háztartási szükséglet címén a háztartásban élőkre nézve augusztus hó 15-ig terjedőleg havonként és fejenként 6 kg liszt, vagy a gabonánál az ennek megfelelő gabonamennyiség számítandó.

Kárpátok. A Duklai medencében, az uzsoki szorostól Baligrádig heves harcok folynak. Március 30-án Bányavölgy vidékén az oroszok friss erőket dobtak a tűzvonalba. A keleti hadszíntéren a Tauroggenért való harcokban a német felkelők ezer orosz elfogtak. Krasznopolnál, az oroszok súlyos veszteségeket szenvedtek, kétezer halottjuk volt, 3000 orosz fogoly és 7 géppuska s 1 ágyút több lőszerkocsival elvesztett. Bártfától Uzsokig és túl van a Munkács-Sztryi vonal mentén csapataink támadólag előre haladnak.

Török. A Dardanellák ostroma összeomlott. A március 29-i flottatámadás a Dardanellák ellen megghiúsult. Egy török hidroplán bombákat dobott s elsüllyesztett egy angol hajót. Az admirálisok tanácsában elhatározták a tenger szoros forszírozásának abbahagyását, s azt, hogy a szárazföldi csapatokat visszaküldik Egyiptomba. A szövetséges flottát újabb veszteségek érték. A Dardanelláknál

összevont török hadsereg parancsnoka most Liman von Sanders.
Úgy látszik német.

Harcok.
Április 2. Vezérkarunk jelentése szerint március 1-je óta az orosz ellenségnek összesen 183 tisztjét, 39942 főnyi legénységét fogták el seregeink és 69 géppuskát zsákmányoltak. Itt a Kárpát-Beszkidek körül, valamint Galícia belsejében és a nyugati csataéren Tauroggen körül jól folynak a harcok. Ezek nagyságát mutatja az is, hogy a nyugati harctéren jelenleg ötmillió ember harcol. Itt a németeknek a nyugati fronton 2305000 főnyi seregük van és a front mögött még egy fél millió emberük tartalék gyanánt. A szövetségesek hadserege pedig a tartalékkal együtt 1700000 főnyi vagyis kerek öt millió ember áll egymással szemben a nyugati harctéren. Ilyen még nem fordult elő, mióta földünk fennáll. Vajha utolsóul is maradna.

Márciusi
harcok. A mi vidékünk közelében is március hónapban a Linsingen német generális parancsnoksága alatti egyesült seregünk győzelmesen hadakozott. Elnyomta a Kárpátokban, a gorlicei, a délkeletgalíciai és a bukovinai frontnál is az ellenséget és sok foglyot ejtett a lupkovi, cziszna-baligrodi, uzsoki és viszkovi ütközet szakaszokban. Elűzte az ellenséget az Opor völgyéből, a volóci nyeregtől északra, a Munkács-Sztryi vasút s a Latorca, Ung és Laborc környékéről. Krasznopolnál és Klimkinél, a Szkva mentén sok orosz elfogott.

Honvéd
papok.
Ungvár.
Hudecz
pap. Hazafiaink lelkesedését s harci buzgalmát tanúsítja az is, hogy most a Csanád megyei püspöki papnevelő intézet növendékei közül tizenheten önként álltak be katonának, Ungváron 25 papnövendék állott be ápolónak s elutaztak Pozsonyba. Érdekes az is, hogy Hudecz Rezső szatmár egyházmegyei római katolikus pap, ki Munkácson is néhány év előtt segédlelkészül működött, a Kaiserin Elizabeth osztrák-magyar hadihajón, mint hadi tengerész lelkész 1913. évben, mint az ázsiai vizeken tett szolgálatot, midőn tavaly a háborút kiütvén, az orosz hajót üldözése közben befutott a Csingtani kikötőbe, ahol a németek a vár védelmezésére készültek s itt az ostrom alatt nagy bátorságot s tevékenységet tanúsított. A japánok Kiancsan elfoglalása után 100 kilogramm dinamittal felrobbantották a hadihajót, mint ő a vízből könnyezve nézett. Majd foglyul esett a japánok közé s Tokióba került, honnan mint lelkész kiszabadult s a Csendes-óceánon át az amerikai hajón San

Franciscoba, s onnan New Yorkba érkezett, honnan főkonzulátusunk közbejöttére március 11-én útra kelt, hogy Polába visszatérjen.

- Kárpáti harcok. Most érkezett újabbi hírek szerint a Kárpátok nyugati-szakaszán, vagyis hivatalos jelentés szerint a Keleti-Beszkidéken, ami alatt a Rouiecna-Uzsoki-Kárpáti vonalat kell értenünk, a fronton Cisnától északra, Kalnicától északkeletre és az uzsoki szorosától északra az orosz ellenséget súlyos veszteség mellett visszaverték csapataink, többszöri éjszakai támadásait megghiúsíták s majd kétezernyi foglyul ejtettek, április 2-án Marwitz tábornok parancsnoksága alatt pomerániaiak, hesseniek és württembergiek egyesültek az u. n. Beszkid hadtestté, amely a húsvéti csatában már előzőleg visszatérítette az ellenségét.
- Przemysl és kerületei. Przemysl parancsnokának az orosz kormány Constantinovic Artamonof Leonidas gyalogsági tábornokot nevezte ki. Egyszersmind szervezik a Przemysli kormányzóságot, amelyet hat kerületre osztanak fel. Ez lesz a negyedik orosz kormányzóság Galíciában. Vajon meddig marad orosz kézen?
- Orsova, Belgrád. Április 1-jén jelentik, hogy a szerbek március 31-én Orsova nyílt városunkat bombázták, minek viszonzásául a mieink Belgrádot lőtték. Oroszország folytonosan küld segítséget Szerbiának. Így most a Románia és Agripina nevű orosz kereskedelmi hajók, melyek ágyúkkal voltak felfegyverkezve, két uszályal, megrakodva munícióval s egyéb szükségletekkel és húsz tiszttel, Réni orosz kikötőből indultak el és rakományukat Prachova szerb kikötőben teszik partra.
- Kárpátok. Április 3. A Keleti-Beszkidéken, a Laborc völgyben, a lupkovi nyereg és az uzsoki hágó közt foly a harc. Itt az orosz hadsereg egyik tábornoka Lisovsky hadosztályparancsnok most az egyik csatában súlyosan megsebesült. Sáros megyében április 1-jén éjjel borzalmas hóvihár dühöngött, amely lehetetlenné tette a hadműveleteket. A nap is csendesen telt el s ezt az oroszok halottaik eltemetésére használták fel. A duklai és ondovai arcvonalon csak itt-ott folynak a csatározások. A Munkács-Sztryi vasúti vonalon egyesült csapataink zárt sorokban éjjel-nappal megállás nélkül egyik támadást intézik a másik után az oroszok ellen, akik nagy megerősítéseket vontak magukhoz s ezek az

Ondava és a Laborc folyók mentén támadnak.

Bukovina. Bukovinában is tíz nap óta foly egyre a harc. Csernovictól északkeletre álló harc jellegét öltötte. Csapatunk a legutóbbi öt napig tartó nehéz harcokban szép sikereket arattak. Még Besszarábiában is március 27-én az oda bevontatott csapatunk egy egész orosz zászlóaljot pusztítottak el.

Francia. A németek meg a francia-belga harctéren hadakoznak állandóan s Verdun külső erődítéseit is ostromolják. A szövetségesek a Dardanellák ellen is új támadásra készülnek. Eszerint a tavasz beálltával az egész Európa területén dörög az ágyú kivétel nélkül.

Április 4. Munkácsról a főutcán közelünkben a Medve korcsma mellett majd egy hónap óta állott telefon trén eltávozott a városból, aminthogy a német katonaság is megritkult. A helyőrség alig 1-2 szakaszból áll, s ezek is összeszedett magyar, lengyel s egyéb ócska népfelkelők, kik a katonák temetésénél lomhán ballagnak vedlett köpönyegeikben, s az április 3-i római katolikus feltámadás ünnepélyes menetében is csak vagy tízen kísérik a papot. A repülőgép azonban folyvást nap-nap után kering városunk felett, s a nép lesi, hogy vajha már egyszer valami jó hírt hozzon a Kárpátok-Beszkidék felől!

Orosz harcok új modora. A Pruth és a Dnyeszter menti orosz határon az oroszok túlerővel támadnak a csatavonal több pontjain. Modoruk most az, hogy egymás mögött tíz-tizenöt sorban intéznek támadást. Ha a mieink az első sor támadásait visszaverik, második lép a helyébe. És így megy ez tízszer-tizenötször egymás után. Pflanzner-Baltin a bukovinai hadsereg vezére így is visszavetette és menekülésre készítette az orosz erőket.

A március 28-i csata, hol 4. lovas hadosztály s különösen a 9. dragonyosezred vitézül harcolt s a Krakkó felé és Szilézia, s Morvaország felé irányuló orosz betörlési kísérleteket visszaverte, Frigyes főherceg a napiparancsban dicsérőleg megemlékszik s kiemeli, hogy itt a lovas és gyalogság egyaránt sikeresen harcolt. Ezt a Fr. Neue Pressen kommentálván, felhossa a Galíciából származó dragonyosok méltón sorakoznak immár a limanovai győző jász-kun huszárokhoz. S hogy Muhr ezredes, a huszárok karabéllyal és kézi tusával harcoló huszárokkal Limanovánál új

iskolát csinált.

A tengeri blokád háború is állandó folyamatban van. Az utóbbi négy nap alatt az U 28. hét hajót süllyesztett el. Ezzel együtt a blokád alatt összesen 116 különféle gőzös 375763 tonna tartalommal pusztult el.

Uzsok. Az északi harctérről április 3-ról írják, hogy Uzsoktól északra egyre folynak a heves harcok. Az oroszok folyvást erős új támadásokat intéznek. Az utóbbi meleg napokban megindult a hóolvadás is, melyek leple alól tömérdek orosz halott kerül ki. Szanitéceink nem győzik azok eltakarítását. Az uzsoki fronton most több mint ötszáz foglyot ejtettek a mieink. A kárpáti vonalon csapataink több helyen visszavonulnak, hogy a nagy erővel támadó oroszokat kedvezőbb állásokba hozhassák, hol azután az oroszok képtelennek látszó támadásaikkal felőrlik önmagukat és oly veszteségeket szenvednek, melyeket kipótolni nem lesz képes tartalékuk, s a mi csapataink viszont kedvezőbb közelségbe jutnak a határállomásokhoz, amelyekből élelmi és lőszerszükségletüket könnyebben egészíthetik ki. (Csak azután a Kárpátok inneni rónaságáig ne húzódjának vissza...)

A németek szakadatlanul bombázzák Ossoviec várát s a Skva és az Omulew vidékén állandóan heves offenzívában vannak.

Kárpátok. A vezérkar tegnapról írja: „A Keleti-Beszkidekben arcvonalunkon tegnap óta csak a felső Laborc völgyben s Virovától délre fekvő magaslatokon vannak harcok. Újonnan hadba vetett orosz erődítések arra kényszerítettek bennünket, hogy a Ciszától és Berechy Grn-től két oldalt harcoló előre tolt csapatainkat kissé visszavonjuk. A uzsoki hágótól északra állásaink ellen tett támadásokat visszavertük véresen. Megállapítottuk, hogy a legutóbb Przemysl előtt állott összes orosz erők hadosztályai immár a kárpáti arcvonalon vannak. Délkelet- Galíciában csak tüzér harcok voltak. A Dnyeszter és Pruth között állásaink előtt az április első napján lefolyt sikeres harcok után nyugalom van.”

A Pesti Hírlapnak április 4-i számában, melyben a kárpáti harcokról nem a legbiztatóbban ír, az 1-2 lapján a kommentárját a cenzúra kitörölte, három rovat üresen jelent meg, miből azt következteti az olvasó közönség, hogy Kárpátiainkban nem a legjobban állnak dolgaink! A Przemysli vár alól felszabadult százezernyi muszka sereg most ide vetette magát, s természetes, hogy ezáltal felbillentette az erőfeszítés mérlegét... Kár volt a

nagy előjelre több gondot nem fordítani! Most már hiába mondjuk: késő bánat eb gondolat!

Húsvét. Ma befejezzük a húsvéti ünnepeket. Szép tavaszi időjárás mellett örömmel teltek volna el, ha lelkünket, nyugalmunkat a Kárpáti harcokról keringő kedvezőtlen hírek ne zavarnák. Feltűnővé válik az minden gondolkodó s a harci eseményeket komolyan olvasó előtt, hogy helyzetünk a Kárpátok mentén gyarlóbb, mint a minő tavaly szeptember vége felé volt. Az orosz haderő túlnyomó része ráfeküdt a határ menti bércekre s roppant elszántsággal kísérli az áttörést hazánkba. Most úgy látszik támadásaikat nem nyugat felé irányítják, hanem országunk ellen. Talán, hogy minket elpusztítsanak, kizsákmányoljanak, vitézeinket megsemmisítsék, gondosságainkat elhamvazzák, elrontsák, így éléskamráinkat kiürítsék s ez által a seregeink élelmeztetését lehetetlenné tegyék. Igen, ily gondolatok támadtak húsvét ünnep napjain a nép között s búsította, nyomasztóvá tették kedélyét, lelki-testi felvidítésát. De bízunk Istenünkben ki eddig is megóvott minket itt ily szerencsétlenségtől s reméljük, hogy védőseregeink nehéz harcaiban s hazánk határainak megvédésében vezetőnk s oltalmazónk lesz. A város külsőleg is rideggé vált. A sok mindenféle szak és hivatalbeli katona észrevétlenül eltűnt. Az utcákon alig látni egy-két itt maradt német és magyar katonát. Az autók most nem zúgnak-búgnak szertelenül utcáról utcára. Alig látni egyet is. Csak a repülőgép meg-megjelen házaink felett s körülkeringve eltávozik. A kórházak azonban megteltek. Meddig fog tartani ezen nálunk immár szokatlan csend, a jó Isten tudja. Egy-két nap alatt elválnak.

Németh Imre. Ma végre egy kis öröm is vegyült tunya hangulatomba. A hivatalos lap közli, hogy unokáim (Németh Kálmán ezredes és neje Lehoczy Júlia fia) Németh Imrét 5. honvéd ezredbeli főhadnagyot az ellenség előtt tanúsított vitéz magatartás elismerésül dicsérettel és hadi ékítménnyel Signum-landis éremmel kitüntette. Ő a szegedi 301. honvéd gyalogezredhez lett beosztva segédtisztül, s mint ilyenhez orosz-lengyel, galíciai és kárpáti hadterületeken folyamatosan harcolt s Homonna visszafoglalásánál is részt vett. Most is ott valahol működik. Néhány hét előtt fején megsebesülvén a przemysli várban, majd a prágai katonakórházban feküdt s némileg kigyógyulván a harctérre visszatért. A jó Isten védje ezen túl is!

- Húsvét a Kárpátokban.
Április 6.
- A lapokban olvassuk, hogy katonáink a húsvétot a Kárpátokban is illően megünnepelték. Nagypénteken meggyóntak a tűzvonalba indult katonák, nagyszombaton a tábori lelkészek szentbeszédeket tartottak, és a fronthoz közel eső községek templomaiba vezényelték a pihenő századokat vasárnap, húsvét első napján. A tábori posták nagy teherautomobilokon szállították föl a csapatokhoz a hazuról küldött húsvéti ajándékokat. De azért a Laborc völgyben és környékén egyre folyt a harc és dörgött az ágyú, úgyszintén Uscie Biskupic és Zalesciki körül, hol az oroszok támadásait vissza-visszaverték csapataink.
- Maródi lovak.
Április 7.
- Munkácsra behoztak vagy 80 gyengélkedő lovat. A csapat bevonulásánál az volt feltűnő, hogy a beteg harci lovak vezetésénél a népfelkelő lovászok és lóápolók között néhány szürke kucsmás orosz fogoly is volt, kis részint lovon ültek, részint féken vezették a lovakat.
- Laborc.
- Nap közben a parancsnokság kifüggesztette a táviratot, mely arról szólt, hogy tegnap a Laborc völgyében seregünk visszaverte az orosz betörő csapatokat tömérdeken elestek s megsebesültek s amellelt 7500 orosz katonát foglyul ejtettek. A foglyok száma nagy betűkkel jelent meg elején a jelentésben. Némileg megvigasztalta a jó hír a közönséget, mely azon is elkeseredett, hogy a megyei hatóság a helybeli lisztkereskedőknél s malomtulajdonosoknál lefoglalta a liszt örleményt, s mint mondják, egyenesen a beregzásziak, holott elsősorban rólunk kellett gondoskodnia, kik itt örökös requirálásoknak vagyunk kitéve, s például ma is húst egy mézszárszéken sem lehetett kapnunk. Így csakugyan megszokjuk a böjtölést nem csak kántor napokon is!
- Jó hírek.
Április 8.
- Hírek szerint a szerencse csakugyan kedvezett a mi seregeinknek a múlt napokban. A Kárpátoktól Bukovináig, a Laborc völgyétől a Dnyeszter völgyéig győztesen verték vissza az orosz támadásokat. Mint tegnap feljegyeztem nyolcezernyi foglyot ejtettek s április 6-án Uscie Biskupic melletti harcokban az orosz Sándor-gyalogezred két zászlóalját is teljesen megsemmisítették. Przemysl óta az első üdítő csepp, mely érzékenyen hat kedélyünkre. Az egész arcvonalon csapataink visszaverik az oroszok támadását. Ondava völgyeinek mindkét oldalán is. A francia harctéren nyolcvan kilométeres fronton folyik teljes

elkeseredettséggel a küzdelem. A francia óriási támadások azonban mindenütt összeomlanak a német csapatok fegyverei előtt.

Montenegró helyzetét is szerfelett tragikusnak mondják. A Lovcsen hegyen seregünk az ott elhelyezett ütegeket elhallgatatta s ötszáz francia tüzért részint elpusztítván, részint megsebesítvén most Montenegrót osztrák-magyar haderők körülzárták s az a sors vár rá, hogy ki fogják éheztetni. A kis országban éhínség uralkodik és a királyság el van zárva a külvilágtól. Az egyetlen utat, amely San Giovanni di Meduából vezet az országba az albánok zárták el.

Gyalázatos hírek. Munkácson titkolódzva terjed az a hír, hogy a nagy port felvert katonaposztó és egyenruha-szállítási ügyből kifolyólag több nagy tekintélyű főurak és asszonyok vannak kompromittálva s maholnap súlyos és nem várt elbocsátások és nyugdíjazások fognak bekövetkezni. E sugdolózások, ha valók iszonyúak. Nem csak a tisztességes polgárok kedélyeit lehangolni, hanem az ország becsületét is képesek lennének a legsúlyosabban bemocskolni s a külföld előtt kipellengérezni. Meglátjuk mi a való benne? Neveket nem említek. Exempla sunt odiosa. A kassai Pollák Ignác és Bernát cég pedig két ötven vagonból álló katonai vonatot széna, szalma s egyéb tápszerrel két ízben elsikkasztott s eladott...

Przemysli nagy foglyok. A Przemyslben fogságba került tábornokaink névsora ez: Kuzmanek Hermann gyal. táb., várparancsnok, Tamássy Árpád altábornagy a 23. honvédhadosztály parancsnoka, Weitzendorfen Károly és Nickel Vilmos altábornagy, s végül Weber Alfréd, Side Rudolf, Kaltenecker Artúr, Komma György és Kloiber Frigyes vezérőrnagyok.

Gyalogos. A Tamássy altábornagy parancsnoksága alatt állott 23. honvéd gyaloghadosztályát képezték s a békéscsabai 2., a szegedi 5., a verseci 7. és a lugosi 8. honvéd gyalogezred. A lovasság kikerült Békés, Arad, Csongrád, Torontál, Temes és Krassó-Szörény vármegyéből. Ezekon kívül voltak még a várban népfelkelő gyalogezredek is a kassai 9., miskolci 10., munkácsi 11. és a beszercebányai 16. ezredből, tehát Abaújtorna, Szepes, Sáros, Zemplén, Ung, Bereg, Borsod, Gömör-Kishont, Zólyom, Nógrád és Hont vármegyék területéről.

- Huszárok. Hadi fogságba került még a Zala megyei 6. népfelkelő hadosztály és a honvédhuszárok közül a szabadkai 4. honvédhuszárezred 1. és 2. százada is, melynek legénysége Bács-Bodrog és Pest-Pilis-Zsolt-Kiskun vármegyék területéről valók.
- Megszállott ellenséges terület. Érdekes tudni, hogy a március 25-i kimutatás szerint a szövetségeseinkkel együtt 465818 négy szögversztányi vagyis 530103 négyszög kilométernyi orosz területet tartunk megszállva, 5429820 lakossal. Az egyes kormányzóságok így oszlanak meg: Kalis 99613 verszt, 1183800 lakossal, Petrikau 10763 verszt, 1982366 lakos, Kielce 44343 verszt, 486600 lakos, Radom 1646 verszt, 148400 lakos, Varsó 58325 verszt, 694900 lakos, Plock 6216 verszt, 555000 lakos, Lomza 23165 verszt, 172129 lakos és Szuwalki 54122 verszt, 340000 lakos. (Orosz-lengyel föld.)
- Alexejev. Az északnyugati orosz fronton Russkij tábornok helyébe Alekxejev tábornokot nevezték ki tábornokká.
- Husztai vasúti vész. Tegnap előtt április 6-án Huszt alól nagy szerencsétlenség történt. A felülről jövő vasúti vonat, mely német és osztrák tisztekkel és sok utazóval volt terhelve, összeütközött a gyorsan szembejövő vonattal. Sok halott (30) és sebesült keletkezett s a kocsikon is károk történtek. Különösen az elülső kocsikat érte a veszély, mert azokon túlnyomó számmal voltak úri utazók. Előlapjaink bizonyára nem fognak közlést tenni, aminthogy elhallgatták a nem régen történt szolyvai hasonló balesetet is, hol sok derék székely katonánk lelte váratlan sírját, kik hazánkért mentek fel a harcszintérre. Hírlik, hogy ugyanakkor Debrecennél is történt hasonló vasúti katasztrófa...
- Lóápolás. Április 9. Két nap óta szakad az eső, pedig most már elmaradhatna. Igaz, hogy határhegyinkről leolvasztotta a hóréteget s ezzel kiárasztotta ismét Latorcánkat, de egyéb hasznot nem igen tett. A mezőkön, réteken, legelőkön szépen nő a fű s ezt fel is használja a katonaság, most a galíciai oldalról a kiszáradt, elgyengült s elbetegedett különféle katonalovakat 2-3 száz főnyi csoportokban ide szállítja s részint a Munkács városi erdei legelőkön pihenés és hevertetés végett legelteti, részben szolgabíróságok közbejöttével vidéki gazdáknál elhelyezteti, akik azokat kellő ápolás és megjavítás után mezőgazdasági munkálatokra felhasználhatják.

- Géppuska osztag. Ma délelőtt a városon keresztül ment mintegy 170 géppuskából álló osztag, lovakon lepányvázottan vitték a fegyvert, a jó állapotban lévő kellően felsorszámozott lovakat pedig a mi katonáink vezették. A Kssuth Lajos utcán vonultak azonnal tovább a határhegyek felé. Ott bizonyára Beszkidek és Kárpátok keleti és nyugati részén, hegyhátain és lejtőin, hol az ágyúk folytonosan dörögnek, jól alkalmazhatják majd.
- Ló áztatás. Tegnap a megáradt Latorca partján egy váratlan spektakulumban részesültek a nézők. Egy német katona ugyanis kocsiba fogott két nagy lovat vitt a folyóba megáztatni, de rossz helyre, örvényfelébe kerülve, a különben is sokáig áradozott víz csakhamar lesodorta a vízbe süllyedt kocsiról a katonát, ki a lovakkal együtt a víz alá került. A hídról jelzett baleset hírére csakhamar nagy néptömeg lepte el a partot s több német katona hozzájárultával a katonát kimentették ugyan, de a két ló odaveszett. A hidat különben még most is folyton két katona Munkács és Oroszvég oldaláról őrzi.
- Kórházaink. Kórházaink megteltek sebesültekkel. A Főutcában sok a német katona, úgy a Nagy barakkban is, hol csak imént fölépített drága barakkokban, most ismét ezrekbe került átalakításokat eszközöltek. Tegnap a Zrínyi Ilona utcai kórházból és másból 300 lábadozó sebesültet elvittek Debrecenbe s helyükbe másokat befogadtak. A halálozás is nagy. Naponként 3-4 temetés, míg a nagykórházból a ragályos osztálybelieket az ottani külön temetőben eltakarítják.
- Április 10. Ma délelőtt Ung felől mintegy 150 muníciós kocsis és ahhoz tartozó poggyászos szekér ment át a városon fel a hegyek felé. Tüzekek és szekeresek ültek a jól felszámozott hat lovas fogatokon. Igaz, hogy ruházatuk különféle, régebbi kávé barna s vörös hajtokás kabát és vörös sávós kék nadrágfélékből s némi részben csukaszürkéből állott, de kiállításuk imponáló volt. Megnézhatték a németek is.
- Kárpátok. Kiragasztott hivatalos sürgönyök szerint a Kárpátokban véres harcok folynak. Az oroszok óriási tömegekben intéznek támadásokat, azonban védő csapatink ágyú és gépfegyvereinkkel mielőtt kézre kerülnének, rakásra lövik őket, úgy hogy halott és sebesültjeikből egész dombok és halmok keletkeznek s támadásuk eredménytelenül megghiúsult. Tegnap is visszavetés után 1600

foglyot ejtettek és sok fegyvert zsákmányoltak. E hó 7-én vezérkari jelentés szerint, a Laborc völgyi magaslatokon csapataink 930 oroszot fogtak el s két ágyút és hét gépfegyvert elvettek. A németek lovasai Memeltől keletre orosz területen egy orosz zászlóaljot megsemmisített, amelyből egy parancsnokot, hat tisztet és 360 főnyi legénységet elfogott, 120 embert megölt és 150 súlyosan megsebesített, a segítségre siető másik zászlóaljot pedig visszaverte. Augusztovtól keltre is jól folyik a harc.

Sáros megye.

Duklától délre húsvét hétfőjén csapataink kezdték az oroszokat támadni ágyúkkal, este felé fokozódott a gyalogsági tűz, s hajnalban rohammal visszaverték. Sáros megye keleti részein és Zemplénben is hasonló irányú harcok voltak. Mint beszélnek az orosz hadak ismét Bártfára is benyomultak. Bártfa. Przemyslben Artamanow tábornok és parancsnok most rendezte a negyedik Galíciai orosz kormányzóságot.

Porosz-lengyel hatóságaink.

Lengyelországnak csapataink által megszállt területén pedig a mi osztrák-magyar hatóságaink kormányoznak. A katonai hatóságok gyakorolják a büntető bíraskodást, ellenben a polgári peres ügyeket az ott érvényben lévő Napóleon-kódex szerint a bíróságok. Ilyen polgári bíróságok székhelye Pietrokov, Novoradomszk, Dambrova Gornica, Olkusz, Wolbron, Miechow, és Wolociska városokban van. Orsovát a szerbek április 6-án ismét lövetik, mire Belgrád bombázásával válaszoltak csapataink.

Húsvéti harcok.

Az oroszok Kárpátainkon át április 3-án Ondova és Laborc völgyeiben kezdték a harcot, melynek iránya Homonna volt, s mely az ünnepeken át mindinkább fokozódott s végre a hét végén az oroszok rengeteg véráldozatával megghiúsult.

Elesett honvédek.

Joó Miklós a 11. honvédezredünk s illetve az illető hadosztály református lelkésze közli, hogy ezen házi ezredünkből március hónapban következő honvédek elestek s el lettek temetve: Angyal Zsigmond Majtis községből, Botos János (Máriapócs), Filep Lajos (Tákos), Gajdos János (Dercen), Gajdos György (Kömörő), Illyés János (Beregardó), Jónás Sándor (Báka), Kállai Gábor (Nagydobos), Kemedi Pál (Badaló), Kálmánczi János (Újfejtő), Kertész András (Rakamaz), Lefko József (Tímár), M. Nagy Bálint (Büdszentmihály), Paládi Áron (Céce), Panti János (Tiszavid),

Szabó József (Nagylónya), Szabó József (Kálló-Semjén), Székely József (Kántorjánosi), Szilágyi Sándor (Tiszavid), Szűcs Ferenc (Tarpa), Takács Ferenc (Anarcs), Tóth Pál (Téth), Tarai József (Panyola), K. Varga Péter (Eperjeske) és Veres Gusztáv Badalóruul. Összesen 25.

Orosz
tiszték
Munkács-
con.
Április
11.

Zvynin
hegy.

Másnap délután vasúton behoztak katonáink 11 orosz tisztet, köztük egy alezredest is, kiket tegnap előtt a Szkóle körüli magaslatok heves és véres elfoglalása után ezer főnyi gyalog legénységgel együtt elfogtak s a tiszteteket 3 autón az állomásról a Csillag szállodáig vittek kihallgatás végett. Ott az emeleten ugyanis egy ily katonai parancsnokság tart irodát. A harc, mint mondák borzalmas volt, többször intéztek német és a mi csapataink rohamot a legnagyobb magaslatra Zvyninre, melyet végre hatalmukba úgy kerítették, hogy felrobbantották s néhány lövést is adtak le rá megelőzőleg a 35-ös tarackokból, melyek az ellenséges védműveket embereikkel együtt levegőbe repítettek, s így azután végül általános rohammal elfoglaltak s ez által az egész tájékát Szkóle és nyugatnak a Beszkidek felé szabaddá tették. A tiszték némelyike fején nagy sűrű kucsma volt. Volt köztük az ezred papja is, egy hatalmas kereszties pap, kinek fekete szakállánál csak a hasa volt nagyobb.

Orosz
tiszték.

Az autókról a Csillagnál kiszállított orosz tiszték láttára nagy csődület támadt, az utcákon csavargó zsidóság s más csőcselék csakhamar összegyűlt s kíváncsian leste őket, kik csakugyan nemsokára egyik szobának ablakait kinyitották s a Főutcán lenéztek, a sok kaftános és paichis (tincses) héberek feltűntek nekik s így azt kérdezték katonáinktól, hogy Munkács zsidó város-e? Nem még egészen, felelék ezek, de nemsokára azzá válik... Később még kilenc elfogott orosz tisztet hoztak be. S várták a több ezerre menő orosz foglyok érkezését, kiket gyalog indítottak útnak Alsóvereckén keresztül. Ezek azonban nem jöttek el, mert vasúton vitték másfelé!

Hinden-
burg.

Most teljesen járt incognito városunkon keresztül Hindenburg a híres hadvezér, csekély kísérettel autón ment Munkácsról fel Alsóvereckére, onnan Volóc vidékére s alaposan megszemlélvén itt a terepeket tovább sietett, a keleti hegyvidékre. Mint titkolózva beszélték, tapasztalatai alapján új tervet készít a Kárpátok egész hosszában terjeszkedő orosz hadak s a Galícia területén

megállapodott ellenség megtörésére s az osztrák földről, Galíciából való kiűzetése.

Az orosz harctéren különben egyre folynak a harcok. Április 9-ről tudatja a vezérkar, hogy a Keleti-Beszkidek arcvonaltámadásait emberanyagának legkíméletlenebb kihasználása mellett állandó rohamokkal folytatja. A tegnapi harcokban 1600 sebesületlen oroszot fogtak el vitéz csapataink.

Uzsok. Április 9-én az uzsoki szorostól keletre fekvő terepszakaszokban heves harcok támadtak, német csapatok Tucholkáról északra elfoglaltak egy magaslatot, melyet február 5-én szállottak meg az oroszok. Ugyanakkor az Opor völgyében és a Sztryj forrásvidékén az ellenség heves támadásai megtörték a mi állásainkon és a németek hadállásain, miközben az ellenség súlyos veszteségeket szenvedett. A tegnapi nap összesen 2150 foglyot eredményezett. Kálváriától keletre és délre is az orosz támadásaikat visszaverték. A magaslattal együtt foglyokon kívül 15 géppuskát is zsákmányoltak. (L. április 11-ről fentebbieket).

Hindenburg. Lapjaink közlik Hindenburg nyilatkozatait, ki Renda olasz hírlapírójának kijelentette volna, hogy az oroszok kezdenek puhulni, s a dolog már nem tarthat sokáig. Hogy az orosz gyalogság számbeli túlsúlya nem sokat jelent, hadianyagban már hiányt szenvednek, s így nem sokáig viheti. A mi hadseregünket nem lehet megverni. Ez teljesen ki van zárva.

Orosz ostrom-állapot. A hírlapok közlik azt is, hogy Odesszában és Szevasztopolban április 5-én elrendelte az orosz kormány a szigorú ostromállapotot, mert a flottában forradalmi agitációkat észleltek s a birodalomban tüntetések folynak a háború ellen.

Döntő ütközet. Közvélemény szerint, az oroszok meddő emberpazarlást követnek el a Kárpátokban. Az osztrák-magyar hadsereg a hallatlan túlerővel szemben erősen tartja állásait. A külföld az orosz offenzíva erejében nem bízik. Sőt úgy véli, hogy mihelyt Lengyelország mocsarai kiszáradnak s a sártengerek az utakon felszikkadnak, a kárpáti orosz offenzíva véget ér s a németek Lengyelországban váratlanul meglepik az oroszokat, s ott kényszerítik döntő ütközetre őket. Annyi bizonyos, hogy a kárpáti harcokban elnevezése alá foglalandó itteni harcok, a világ

legnagyobb háborúi közé lesznek sorozandók.

A németek a francia-belga harctéren is szilárdan tartják állásaikat. A szövetségesek elleni támadásai sikertelenek. A Maas és Mosel közötti harcok hevesen tartanak, úgy Verduntól keletre is. Az újabb angol csapatok érkezésének sem látszanak hatásos eredményei.

Kárpátok. Uzsoktól keletre eső szakaszon a németek sikeresen működnek. Április 13. Kisebb-nagyobb ütközetek folyvást tartanak. Az orosz támadásokat a fronton mindenütt visszaverik. Március második felében tizenöt nap alatt az oroszok 108 ezer katonát vesztek. Ennél fogva ők a duklai terepszakaszon, kísérleteiket, hogy Bártfa irányában előnyomuljanak és az Ondava mentén lévő hadállásainkból kiszorítsanak, már napok óta nem folytatják. Így Bártfán a lakosság hangulata nyugodt.

Oroszok terve. Az oroszoknak most az volt a szándékuk, hogy hatalmas támadással elfoglalják a Kárpátok gerincét s betörnek Magyarországra s ugyanakkor az oroszok előnyomulásával a szerbek is betörnek a Szerémségbe és Boszniába. De ez a mi és németek erős védelmén megghiúsult, sőt ők nagy veszteségeket és foglyokat vesztek.

Szerbia. Szerbiában különben is nagy az ínség és nyomor. Az egész ország egy nagy beteg ágy, egy nagy sírhalom. A kiütéses tífusz óriási mérveket öltött. A járvány központja Valjevo. Hatvanhárom orvos is lett áldozata, közülük 23 az idegen misszióhoz tartozott. A 440 szerb orvos közül 200 meghalt vagy betegen fekszik. Valjevóban az ottani nagy járvány táborban eleinte naponta 1300 beteg halt meg, most már csak 40. Az élelem és katonaoöltöny is hiányos. A nép békére vágyik.

Az angolok vesztesége a háború nyolc hónapjában március végéig 99759 ember, az indiai csapatok 83 ezredét ide nem számítva. Az angolok csak tisztékben 1828 halottat, 3257 sebesültet, 701 eltűntet és 195 foglyot vesztek. A legénységi állományban 17780 a halott, 56830 sebesült, 17686 az eltűnt és 1482 a fogoly.

Április 14. Zvynin. Április 9-én az uzsoki szorosnál a mieink 9 tisztet és 713 közlegényt fogtak el, a vereckei szoros fölött fekvő Tucholkától északra emelkedő Zvynin hegy elfoglalására nézve pedig jelentik, hogy e fontos magaslat uralja az Opor, Sztryj és Orava folyók

völgyeit s azért az oroszok a magaslat déli lejtőjén hat sorban nagyszerű lövészárkokat ástak maguknak, amelyeket többszörös drótsövényhálózat védett. Az így megerősített pozíciók általában bevehetetlenek voltak tekinthetők. A németek mégis elkeseredett harc után kiverték az oroszokat itteni állásaikból és a Zvynin hegyet megszállták. Az ott elrejtve talált oroszokat azután elfogták, ezek önként fölemelték kezeiket s fegyvereiket letették. Az életben maradt oroszok menekvése oly gyors volt, hogy hadifölszereléseiket is ott hagyták, sok élelmiszert is, mi zsákmányul esett.

Zubovics. Eperjesről írják, hogy Zubovics Fedor a torpedós aknákról ismert kapitány most Szemelnénél a harcban bal lábán megsebesült. Srapnel szilánk találta, de azért szolgálatát tovább teljesíti. Ő a kárpáti hadszíntéren is elmés szerkezetű akna lerakással foglalkozik.

A német legfőbb hadvezetőség április 12-ről közli, hogy a Marianpoltól keletre előre törve az oroszoktól több tisztet és 1350 hadifoglyot ejtettek és 4 gépfegyvert elfoglaltak. Lomzától északkeletre az oroszok hajítógéppel bombákat dobtak, amelyek nem robbantak fel, hanem lassan elégve fojtógázokat fejlesztettek.

Oroszok
tervei
meghiú-
sultak.

Az oroszok ismételve törekedtek arra, hogy a Kápatokat birtokukba vegyék, azokon áttörjenek, mi azonban nem sikerült, dacára annak, hogy a Przemysl alól felszabadult százezernyi katonát is oda vezették. Nagy sikernek és győzelemnek hirdették lapjaik azt, hogy március 21-22-e között a németek által harcászatilag drótsövényekkel, árkokkal és zátonyokkal megerősített Kastelik hegyet megszállták, miután északi oldalától nagy veszteséggel visszaverték volt. Az erdő borította hegyháton éjjeli ködben, lopózva jöttek az oroszok csapataink jobb szárnya ellen, hol előrenyomulásukat az osztrák Landwehr igazi stájer szívósággal feltartóztatta, míg másnap kora reggelén öt új menetzászlóaljunk megérkezett. Miközben megelőzően az oroszok az éjszakát arra használták fel, hogy a háromszögben lévő hadállásukat árkok és fatorlaszok segítségével megerősítsék és az ellentámadást három sorban várták, amelyek közül az elől lévő sor feküdt, a második és harmadik sor pedig állott.

Az oroszok azonban a kárpáti arcvonal legszélső nyugati szárnyán Biharótól nyugatra reggeli szürkületben áttörvén, a koniecnai és alsópagonyi szorosokkal szemközti magaslatokat védő

csapatainknak szárnyába kerültek. Minek következtében a csapataink a Zboró-Sztropkó-Laborcrév vonal mögé visszavonultak, s ezáltal a további orosz offenzívát megakasztották az új védelmi vonalon, úgy, hogy az ellenség célját a Bártfa-Eperjes és Lupkov-Homonna vasútvonalakat el nem érte.

Így most megbukott a 4-ik kárpáti offenzíva, az oroszok nagy veszteségével. Az orosz lapok Krakkó bevételéről írtak, de nem számítottak arra, hogy a megerősített Dunajec front ott nagy akadályt képez. Így ahelyett a hadvezetőség hadserege egész tömegét a Kárpátok elé hozta. Céljuk az volt, hogy az oroszok elérjék a magyar nyugat-keleti vasútvonalakat, amelyek Oderbergről Kassára, Sátoraljaújhelyről Máramarosszigetre vezetnek, s hogy így a harc színterét Magyarországra helyezték át. Kísérletei a Dukla-Uzsoki és Bártfa-Homonnai területen azonban megakadtak, jóllehet emberanyaggal és munícióval pazarul bántak, s így tervük megghiúsultnak tekinthető. A szövetségesek mindenhol stratégiaileg megerősítették a határ menti vonalakat, s az áttörést lehetetlenné tették. Köszönetet és elismerésünket megérdemlik hős csapataink, hogy az oroszok forszírozott szándékát s törekvését arra, hogy a koniecnoi, lupkovi, uzsoki és vereckei hágókon át való és megszállják a magyar alföldre vivő négy vasúti vonalat: az Eperjes, Homonna, Ungvár és Munkács felé vivő vasútvonalakat, melyeknek birtokába vétele s itt a rónaság elején az ellenségnek való megjelenése beláthatatlan súlyos következtéseket vonhatott maga után. Quod Deus a ver tato!

A mostani világháború 2668 kilométeres fronton folyik. A szövetségesek (német-osztrák-magyar) harcvonalának hossza 2668 kilométer. A franciaországi front 870, az angol 50, a belga 28, az orosz 1370 és a szerb-montenegrói front 350 kilométer.

Megtor-
lás.

Érdekes az is, hogy mennyiben az angol kormány a német tengeralattjáróknak hadifogságba jutott legénységét tisztességes hadifogság helyett a Naval Retention Baracko (tengerészeti fogházba) helyezte el, ez arra bírta a német kormányt, hogy megtorlásul a tengeralattjárók minden egyes foglyáért egy hadifogoly angol tiszttel a színhelyre való tekintet nélkül, hasonló módon bánjon el. Ennek megfelelően április 12-én a tiszti fogolytáborból 39 angol tisztet hasonló fogságba katonai börtönbe vittek el.

Angol veszteség. Az angol alsó házban Tennant államtitkár közölte április 15-én, hogy az angol hadsereg vesztesége április 11-ig 139347 ember halottakban, sebesültekben és eltűntekben.

Április 15. Sáros-Zemplén. Tegnap előtről írják, hogy Zboró körül ágyúharc folyik. Zemplén felső vidékein most nyugalom van, Uzsoknál azonban viaskodnak. Az ellenség újabb támadásokat intézett Uzsoktól keletre fekvő hadállásunk ellen, eredményt azonban nem ért el. Volosate környékén egy fontos magaslat birtokunkban maradt, többszörös ostromlása dacára.

Galíciában az egész vonalon a Pruthtól a Dnyeszterig csapataink biztosan állnak, az oroszok vérpazarló támadásait visszaverik. Győztes csapataink Besszarábiába is bevonultak s néhány helységet megszálltak.

Munkácson német és osztrák csapatbeli kvártély csinálók jártak. Néhol önkényesen benyit a szobába s ott is hol egy-két tisztet volt már szállásolva, követelték, hogy még külön szobát és ágyakat rendezzenek be újabb tiszti szállásul. Ellenvetésekre azzal állottak elő, hogy Munkács harctér körzetébe tartozik, s így a katonaság rendelkezése alatt áll. Szép kilátások! A közkatonák beszállásolása csapatosan történik, egyik másik polgárházba húsz-harminc is benyomul.

Áttörés meghiúsult. Április 14-ről jelenti a vezérkar, hogy az oroszoknak a Kárpátokban március közepétől tartó offenzívája az egész arcvonalon megállott. Midőn a Laborc és Ondava völgyben húsvétkor az ellenség nagy erővel megkísérelt áttörése meghiúsult, az orosz had az Erdős-Kárpátokban az Uzsoki szoros mindkét oldalán próbált meg újabb előrenyomulást, de nagy veszteséggel visszaverték. Az orosz hivatalos jelentésekben most többé elő nem fordul ily jelzések: „Munkács elleni előnyomulásunk”, „Bártfa elleni előretörésünk”, vagy „Uzsoktól délre megszállott hadállásaink”... Csak azután tartós lenne e megnyugtató állapot és híresztelés s ne kellene a közönség közt suttogva érkező ellenkező hírektől tartanunk. Azt is megnyugvással olvassa a nép, hogy Oroszország népfelkelőinek

Orosz népfelkelők. utolsó korosztályát cári ukázzal behívták, s reklamációnak csak kivételes esetekben van helye, s hogy tavaszi munkálatokra nők és hadifoglyok vehetők igénybe. Egyszóval a viszonyok ott talán még súlyosabbak...

Népfelkelők. No, nálunk is a 42 évesig terjedő népfelkelőket már behívták. Köztük vannak ügyvédek, magán hivatalnokok, gazdák, iparosok, kereskedők, borbélyok, stb. Megelégedéssel veszi a közönség, hogy kivétel nélkül a gazdagabbakat és zsidókat is besorozzák, csakhogy ezekből nyugalmas helyi állásokban alkalmaznak, s nem oda küldik, hol érzékenyebb a baj, s szolgálat, s hol megelőzően Szécsényben vagy Balassagyarmaton, vagy pláne Jászberényben, a 11. honvédezedünk mostani parancsnoki helyein kell néhány hetet kiképeztetéssel tölteni, mi némelyik potrohosnak nem nagy gyönyörűségére válik.

Április 16. Ferenc Szalvátor főherceg, az önkéntes ápolási ügy főfelügyelője a napokban hazánkban egészségügyi és kórházi szemle útra indulván szó volt arról, hogy mai nap megtekinti Munkácson a kórházakat, s az újonnan teljesen felszerelt megfigyelő barakkot, melynek élén gróf Schönborn Frigyes Károly miniszteri biztosul áll, hercegi neje pedig az ápolók főnökjéül buzgólkodik. Itt, valamint a többi kilenc-tíz kórházban várták is a főherceget, de nem jött, mert látogatását 20-ra elhalasztá.

Megfigyelő barakkunk. Az itteni a vasút déli oldalán a beregszászi úttól keletre nyíló Nagymezőn álló nagy terjedelmű megfigyelő barakk a méltó a megtekintésre. A tavaly, különösen a jövő-menő katonaság terjesztett kolera és tífusz járvány volt nálunk is indítója annak, hogy a megállapított megfigyelő barakkok egyikét az álam felállítsa Munkácson, mint az északkeleti harctérhez közel eső vidéken. Milliókba került költségén s a nevezett gróf buzgólkodása folytán csakhamar fel is állították vállalkozók a telepet, mely most egy külön szép városrészt képez s a várostól némi távolságban lévén, legkevésbé sem okoz egészség vagy kényelem ellenes helyzetet.

Itt mindenki, aki a harctérről vasúton, más járművön vagy gyalogszerrel jön, öt napot kénytelen tölteni a megfigyelőben. Ha súlyosan sebesült és nem szállítható: itt marad a többi öt nap múlva kellő gondozás és ellátás után kifürdetve, megnyírva, deszinticiált ruhában tovább megy az ország belsejébe. A 35 épületben, mely 3003 ágyra van berendezve, különösen most tavaszkor többnyire háromezer embert befogadtak és megfigyeltek. Nagy előnyére a telepnek szolgál az, hogy a vasúti állomással sín köti össze és így a súlyos sebesülteket és betegeteket nem kell kirakni a vagonokból, hanem egy mozdony ezekkel a

kocsikkal szépen behozza a telepre. Itt a könnyebben sebesült katonákat síneken mozgó kocsik viszik a barakkokba, honnan hordágyon óvatosan behozzák, egyenesen a fölveő helyiségbe. Itt van a várószoba, melyből nyílik a borbély, azután a vetkőző, a fürdő, a pihenő és végül a fölveő iroda. Minden beérkező katonát megborotválnak és megnyírnak. Ezután levetkőztetik a sebesültet és ruháját, lábbelijét, bakancsát vagy csizmáját és a fejéreműjét külön-külön zsákokba csomagolják. A fürdőhelyiségben az alkalmazott szanitéc katonák s népfelkelők alaposan megfürdetik, kefével, szappannal megmossák, megdörzsölik, fejét szublimáttal s a testét ahhoz való zsírokkal bekenik. Kiemelkedő, hogy e műtétéknél a női ápolók is nem csak jelen vannak, hanem ügyes kezeikkel még hozzá járulnak is a kezeléshez. Még példadadás végett úri hölgyek is. Az így kijavított, kireparált jövevény aztán tiszta ruhát kap, és csak így vezetik be a kötözőbe, ahol a vízben elázott kötéseket megújítják. Így kerül azután a fölveő irodába, ahol törzskönyvbe bejegyzik, kórszobáját és ágyát megjelölik, s abba bevezetik. A zsákba csomagolt szennyes pedig kerül a tisztítóba, honnan mindenekelőtt a fejéremű a mosodába, egyéb ruhája s lábbelije zsákostól pedig a fertőtlenítőbe (dezinfektorba), ahol a forró gőzben néhány perc alatt elenyészik minden ártalmas féreg, tetű, bacillus, fekély vészes ragadéka. Az összes ruha pedig egy óra alatt teljesen kivasalva s kijavítva eltéttik.

Az intézetben van most egy külön jól felszerelt műtő is, még röntgen készülék is, melynek megszerzésére a gróf 4000 koronát adományozott.

A betegek ellátását eddig özvegy Frankovics Jenőné minő eszközlé, ki az összes barakkban lévő alkalmazottak és tiszték ellátására is vállalkozott. Azonban a harci viszonyok folyamában közbejött drágaság és beszerzési nehézségek miatt a vállaltról lemondván, most az egész intézet ellátásáról maga a felügyelőség fogházilag gondoskodni, annak vezetőjéül Román József lévén kiszemelve. A mintegy 460 méternyi temető a cs. k. járványkórháztól délre mintegy 500 méternyire fekszik szöges sodronnyal bekerítve. A sírok számozottak. Némelyikben 5-7 is fekszik.

Temető.

Kitüntetések.
Április
17.

Mai hírlapok s az összes közlései szerint a március havi küzdelmek 7273 vitéségi érmet eredményeztek. Ezek közül arany volt 77, első osztályú ezüst 1767, másod osztályú ezüst 5429. Megoszlott pedig így: aranyérem: közös hadseregbeli 68,

osztrák honvéd 26, magyar honvéd 3. Első osztályú vitézségi érem: közös hadseregbeli 1127, osztrák honvéd 451, magyar honvéd 175, tengerész 14. Másod osztályú ezüstérem: közös hadseregbeli 3512, osztrák honvéd 1127, magyar honvéd 770, tengerész 20. Eszerint a mi honvédjeink aránylag kevés érmet kaptak, de annál több dicséretet.

Harcoló tömeg. A lapok közlik azt is, hogy a kárpáti harcokban minkét részről három és fél millió ember vesz részt.

Ung. Április 14-én a harc az uzsoki szorostól nyugatra győzelmesen befejezetett. Védőinket ott a Felső-Ung völgyében hátba támadták az oroszok, de sikertelenül mégis a Ceremka magaslaton megvetették lábukat, ahonnan éjjel hallatlanul hősiesen keresztülvitt szuronytámadással elűzte őket báró Dürfeld ezredes brigádja, amely a 19. (győri) és 26. (esztergomi) magyar gyalogezredekéből állott. Nyugat-Galíciában is csapataink előre törtek s a Sztyij melletti Vysockovnál 3 tisztet és 661 főnyi legénységet elfogtak.

Judiai zsidóság. Olasz lapok szerint Judiában lázadások törtek ki. A hinduk és mohamedánok egyesültek az angolok ellen. A helyzetet veszedelmesnek mondják. Anglia kényszerülve van, hogy csapatokat küldjön Judiába.

25 millió katona. A Journal de Genève jelenti, hogy most 25 millió ember van fegyverben. Így: Oroszországé 7 millió, Franciaországé és gyarmataié 3800000, Angliáé 1700000, belgák, szerbek, angol kolóniáké 500 ezer, összesen 13 millió. Ezzel szemben Ausztria és Magyarország összes lakosságának 13 százalékát kell számítani, vagyis Ausztria és Magyarország jelenleg ad 4500 ezer embert, Németország 5700000 katonát, Törökország 1500000. Összesen 11 millió 700 ezer.

Liszt ínség. Munkácson az élelmezési bizottság április 14-én ülést tartván, elhatározta, hogy mivel a városban lisztet és kenyeret abszolút nem lehet kapni, a bizottság az alispánhoz fordul, hogy még a szükségleteknek kívánt összeírása előtt a számunkra preliminált liszt mennyiség terhére, azonnal küldjön hat vagon kevert és tengeri lisztet. Az országosan requirált mennyiségből ugyanis Bereg vármegye kb. 480 vagon élelmi szert fog kapni, amely 55

% erejéig kevert liszt, 25 % erejéig tengeri liszt és 20 % erejéig burgonyaliszt. Mindenekelőtt szükséges a közszükségletet név szerinti összeírás alapján, minden családtagra, személyre (a korra való tekintet nélkül) 6 kilogrammot számítva havonként, megállapítani s egyszersmind a meglévő készletet feltüntetni. Kiragasztotta tehát a bizottság az erre vonatkozó hirdetményt, a készlet és szükséglet valódi bejelentésére (fogság és birság súlya alatt) való felhívással, mi végből 17 és 18-án a megbízott összeírók házról-házra fognak látogatást tenni. 18-án csakugyan Fried Géza és Katona Jenő küldöttek teljesíték a megbízatást.

Sokak előtt feltűnő lehet az, hogy nálunk már is liszt és élelmi inség van, mi évek óta nem volt érezhető. Ennek megfejtésére azonban elégséges azt felhozni, hogy a városokban megfordult tömérdek katonaság úgy a kereskedőktől, mint a műmalmokból a készleteket elszedegette s részint itt elfogyasztotta, részben pedig ki a Kárpátokban tanyázó hadsereg részére elszállította.

Így tett a boltbeli fűszer, cukor, kávé, rum, s egyéb élelmi cikkekkel, a vásártéren a baromfival, sertésekkel és marhakészletekkel. Igaz, hogy két fizetés mellett eszközlé a bevásárlást, de abból a közönséget kiszorítván s a készletet megszőkítvén, a drágaságot előidézte és a hozzá való férhetést megnehezítette. Különben úgy suttognak, hogy itt-ott az üzéreknél még most is bőséges élelmi készlet rejtőzik.

A rendőri hivatal most azt is kiderítette, hogy 48 fillérért kilónként már lehet a hengermalomban tengeri lisztet kapni.

Hír szerint e hó 12-től 20-ig 35 katonavonat fog állomásunkon át folyvást fegyvereket szállítani Galícia felé. A vonat állítólag már Szkoléig megy.

Április 18. Ma vasárnap szép derült az idő. Szinte felvidul az ember. Utcáink mozgalmasak. Itt megállapodott német katonatisztek jönnek-mennek, az utak is akár csak Bécsben vagy Párizsban folytonosan futnak, maguk után a port és benzinfüstöt terjesztve, hiába lévén kiragasztva, hogy lassan hajt, langsam fahren.

Szentmiklössy Pál. Délután vőm, Szentmiklössy Pál, 11. honvédezredbe ki százados, ki néhány hetet, mint sérült a budai kórházban s egy hónapot itt nálunk, családjával, mint lábadozó töltött, ismét eltávozott vasúton Tóth Ferenc nevű, Szabolcs megyei legényével együtt Jászberénybe, hol az ezred parancsnokság most székel, hogy onnan a hadba vonuljon. Neje és négy gyermeke kísérte az

állomásra. Itt mint visszajövet mondák, éppen egy katonákkal telt vonat érkezett volt meg alulról. A közös ezredben voltak erdélyi oláh katonák is, kik a vonatról leszálltak, egyike elővette furulyáját, s azon oly élénken sípolt oláh nótákat, hogy a katonák táncba kerekedtek, s ugyancsak járták a dobogót s egyéb forgó táncokat vidám kurjongatással kísérve a szemlélő közönség nem csekély szórakozására s gandiumára.

Eközben engem meglátogatott három német katonatiszt. Gitevius tartalékos százados és Giesseni (Hessen nagyhercegségi) egyetem tanára, C. Mönckeberg Hamburgból a német déli hadsereg érdemtiszte és Möller lovas vadász hadnagy, kik nagy érdeklődéssel tekintették meg régiséggyűjteményeimet. Különösen Gitevius professzor, már előhaladt mintegy ötven éves művelt tanár, ki mondá, hogy ők is városukban létesített vidéki múzeumot, de abban a bronz és kelta korból nincs annyi kincs felhalmozva, mint az enyémben. Csodálkozással volt eltelve. Én pedig azon csodálkoztam, hogy itt Felső-Magyarországon, különösen Munkácson a lakosság s különösen az értelmesebb s úgynevezett tisztességesebb osztály oly kevés, érdeket és érzéket tanúsít múltunk emlékei iránt. „Holt befektetésnek” nyilvánítá minap a városi képviselőtestület országos képviselőnk indítványozására azt, hogy itt múzeum alakítassék, melyre én őskori gyűjteményemet felajánlottam, szükségtelennek kijelenté. Sajnáltam, hogy gyűjteményeim értékesebb tárgyait elrejtve tartom, amelyeket az oroszok közeledése idején biztonságba helyeztem s így most még kitéve s helyre állítva nincsenek s ők meg nem nézhették. Biztattak ugyan, hogy az oroszok újabb inváziójától nincs ok többé tartanunk, mindamellett én mindaddig, míg azok hadai s kozákjai megyénk határhegyei és a Beszkidek s Kárpátok nyúlványai közül Ung, Zemplén és Sáros megyék szélein bolyongnak, s harcolnak, már csak így óvatosan járok el s majdan örülni fogok, ha teljesen megnyugodva előbbi állapotba visszahelyezhetedem gyűjteményeimet. Adja Isten, hogy ez mielőbb megtörténhessék.

Majd minden nap megjelenik egyik másik az itt tartózkodó és átmenő katonaság tisztjei közül s mind hálálkodva és eltelten távozik. Gitevius uram ki jegyzeteket, s rajzokat is csinált a kelta korabeli (ógermán) tárgyakról, kérdésekre, hogy minő véleménnyel és hatással van gyűjteményem iránt, mosolyogva kijelenté, hogy legjobban szeretném mindet magammal haza vinni!

Uzsok. Hadvezetőink jelentése szerint tegnapi napról, Uzsoknál az orosz ismét 15-én és 16-án éjjel és nappal ágyúharcot folytattak. Minden oldalról folyt a támadás, de sikertelenül, mert egyesült csapataink biztosan tartják az előző napokban elfoglalt előnyös és fontos pozíciókat. Megjegyzi a tudósító, hogy az orosz tüzérség mostanában újfajta srapel-löveggel lő, amely hír szerint amerikai vagy japán eredetű.

Rutén árvák elhelyezése. Szívre ható eseményül jegyzem fel, hogy Molnár Viktor, kormánybiztos tapasztalván azt, hogy a kárpáti hadműveletek folytán Zemplén megyei községekben az elvonult családok ideiglenes lakhelyein túlszűfoaltság következtében nagy lett a gyermekhalandóság, ennek megszüntetésére Máthé Gábor, Kassai Állami Gyermekmenhelyi igazgató főorvost megbízta, hogy a beteg vagy jobb ápolásra szoruló gyermekeket az állami gyermekvédelembe vegye fel. Így 638 gyermeket gyűjtöttek össze egy vonaton, amely Töketeresbről múlt napokban indult el, hogy a gyermekeket Miskolcra vigye, ahol dr. Szana Sándor a budapesti állami gyermekmenhely igazgató főorvosa átvette a gyermekszereget, hogy a budapesti telepeken helyezék el. Útközben az egyes állomásokon az erről értesült községek és városok lakosai kikérték a maguk számára a gyermekeket. Így Szihalom 80 és Jászfényszaru 350 gyermeket foglalt le, Aszód és Gödöllő szintén, annyira, hogy midőn a vonat Rákoscabára érkezett már csak 31 maradt ott, oly súlyos beteg, hogy azokat Szana főorvos már nem adhatta ki a családok gondozásába. A Kárpátokban a jövő héten még néhány száz gyermeket fognak az ország belsejébe küldeni, de máris négyezer család jelentkezett azok elvállalására és gondozására. Megható példája a hazafias érzületnek és jószívűségnek.

Gyász hír. Beszélük, hogy a minapi galíciai csatározás alkalmával, midőn magyar csapataink egy magaslatot elfoglaltak, a németek, kik erről tudomást nem vetettek, mert az oroszok a táviratozás sodronyait elvágták a 35-ös tarackból néhány löveget a már akkor megszállott magaslatra röptettek, melyek a mieink tömegében nagy pusztítást okoztak. A mi 11., úgy a pécsi, székesfehérvári és veszprémi honvédségünk sokan elvesztek volna. Szomorú, ha igaz én kétkedem benne!

Csendes időben szülőhegyeinken Ung felől meghallani az

- Április 19. Ung. ágyúdörgést. Ott folyvást lövöldöz az orosz, mely azonban mégsem bír a Kiesvölgy-Patakújfalu harcos vonalat keresztültörni, hogy bejusson az Ung völgyébe. Visszaverése mellett folyvást vesztít foglyokat, néhány nap alatt 1800-at. Kiszámították, hogy a Kárpátokban több mint százezer orosz esett el s a sebesültek száma a kétszázezernél is nagyobb. Uzsoknál tegnap is folytak kisebb csatározások. Úgy írják, hogy helyzetünk ott kedvező. Hír szerint az oroszoknál tisztek hiánya kezd mutatkozni. Csak a Kárpátokban 2772 tisztet vesztettek. Ott ugyanis most megrendelték, hogy minden tiszt lovat köteles magával vinni, hogy elfogatási veszély estében azon könnyebben elmenekülhessen. A hóolvadás után oda hozták a doni kozákokat is, különösen járőri és felderítő szolgálatra. Ott azonban nem igen imponáltak eddig, mert többnyire elfogták őket.
- Doni kozák. Az oroszoknak nagy veszteségei voltak Bukovinában. A Kirlibabai és Jakobényi nagy vereségek után az oroszok néhány nap alatt ötvenhat vagonban szállítottak el egy tatár népfaj katonáinak halottait, mert a hadvezetőség az elindításuk alkalmával kívánságukra megígérte nekik, hogy halottaikat haza szállíttatja. Így most ötven vagonban 3500 halottat küldtek haza. Képzem, mily lelki indulattal fogadják őket ott!
- Az idő nálunk teljesen megváltozott. Tegnap és ma 18 °C fok a meleg. Hó a hegyekről eltűnt. Ezzel talán a kárpát vidéki harc is nagyobb lendületet nyer, valamint a galíciai Sztryj völgybeli is. A vonatok sűrűn hoznak sebesülteket.
- Matyók-munkák. Április 19. A munkácsi kereskedők kiállították a Heves megyei Matyók-nők selyemhímzéseit kirakatukba, melyek csakhamar oly feltűnést eredményeztek, hogy a német katonatisztek drága pénzen megvásárolták, és mint magyarországi különlegességet családjaiknak elküldötték. Újabb megrendelések is egymás után elkelték. A kézművesek valóban szépek, megtekintésre méltók.
- Nőtíltalom. A munkácsi rendőrség plakátokon kihirdeté április 17-i kelettel, hogy esti 9 órától nőknek egyedül az utcában járni tiltatik, úgy szintén az is, hogy cselédleányok vagy ily nők este a kapuk előtt állongáljanak vagy csavarogjanak, a csendőrök ilyeneket elfognak s igazolás végett a rendőrség elé állítják. E szigorú és szokatlan intézkedésre az itt lévő és megforduló katonaság között elterjedt nemi ragályok adtak okot.

- Ferenc Szalvátor. Ma várták a kórházak és megfigyelő barakkok vezetői Ferenc Szalvátor főherceg s egészségügyi főfelügyelő megérkezését, mi azonban elmaradt, mert hír szerint ő most Sáros megyében tesz hivatalos szemléket és 18-án meglátogatta a bártfai kórházakat. Ide való érkezését 25-re elhalasztották.
- Kárpátok. Április 18-ról a vezérkar jelenti, hogy az orosz harctéren az általános helyzet változatlan. Az Erdős-Kárpátokban Nagypolány, Zellő és Telepóc mellett orosz támadásokat véresen visszaverték csapataink, 7 tisztet és 1425 főnyi legénységet elfogtak Valamennyi többi arcvonalon csak tüzérségi harc folyt. A Dukla medencében még mindig nem történt semmi jelentősebb esemény. Helyzetünk itt előnyös. A számtalan rohamban megtört orosz erő cselekvésképtelen.
- Dukla.
- Francia. 18-án Miklós cár a frontra megy. Különben orosz lapok a visszavonulásra készítik elő a közvéleményt. A tábornokok tájékozatlanok és az orosz hadsereg a francia offenzívára vár. (Úgy látszik, hogy hiába. Ott jól folynak a németek hadügyei, sőt Rotterdamból írják, hogy április 9-én Hindenburg tábornagy Courtraiban időzött. A Maas és Mozel között, valamint a Vogéz hegységben a franciák támadásait visszaverik s repülői Calaist és Greenwichet London mellett bombázzák).
- Április 20. Népfelkelők behívása. A most kezdődött háborús időszakon a képviselőház elnöke új katonai javaslatokat, a többi közt 18-50 évesek sorozásáról is nyújtott be. Ez alkalommal tehát nem lesz itt érdektelen leírnom, hogy a háború kezdete óta a népfelkelőket fegyveres szolgálatra hogyan hívták be. Július 11-én az általános mozgósítással behívták az egész kiszolgált népfelkelést. Szeptemberben kezdődött a nem szolgált népfelkelés behívása. 1914. szeptember 17-én az 1894, az 1893 és 1892-es évfolyamoké, vagyis a most 21, 22 és 23 éveseké. 1914. október 24-én az 1878-tól 1890-ig terjedő évfolyamokat hívták be, vagyis azokat, akik 1914-ben 24-től 36 évesek voltak, illetőleg most 25-től 37 évesek. 1915. január 26-án az 1895 és 1896-os évfolyamok következtek, a 19, illetőleg 20 évesek. Egyidejűleg behívták az 1891-es évfolyamot, az 1914-ben 23, most 24 éveseket, akik a békeidőben a három sorozáson alkalmatlanoknak találtattak. Március 4-én végül behívták az 1873-tól 1877-ig terjedő évfolyamokat, a 38-tól 42 éveseket.

Formanek ezredes. A „Magyarország” mostani lapjában említi a Powisnska melletti csatát, hol a nyolcvanhetesek nehéz helyzetbe jutottak, s hol a 14. honvéd gyalogezredet is súlyos veszteség érte, amennyiben Formanek Lázár ezredes s valamennyi törzstiszt elveszett. Formanek minket annyiban is érdekel, tiszteletünket megérdemli s azt, hogy emléklét kegyeletben tartsuk, mert nőül polgártársunk néhai Márcsy Mihály ügyvéd és birtokosnak Ilona nevű lányát bírta nőül s így körünkhöz tartozik.

A Tisztelt Ház katonái. Méltó a megörökítésre, hogy a képviselőház 84 tagja teljesít most katonai szolgálatot, akik legfelsőbbleg szabadságot kapnak, arra az időszakra, míg a Ház működni fog. A Ház két kiváló tagja Désy Zoltán és Zalán Gyula ellenséges fogságba került. Így jelenté be ezt a Ház megnyitójánál Beöthy Pál elnök.

Hadi helyzetünk. A kárpáti harcokban jól állnak ügyeink. Itt nem csak a 8. orosz hadsereg, hanem a melléje adott más csapatok is működnek. Külföldi hírek a kárpáti csatákból naponta elindított több száz orosz sebesült vonatról írnak, s hogy így a mi egyesült hadseregünk a mozdulatlanságig elgyengítette a támadó orosz haderőt.

Harctér. A harcvonal a galíciai határ menti Konicznától halad Zborón keresztül, Sztropkó felé Felsőcsebenytől északra metszi a Homonna-Mezőlaborci közötti vasútvonalat Viravaig. Innen Zellő s Juhászlakon át Patakófalug vonul s fordul Volosate irányában. Itt északkeletnek jött az uzsoki szorostól Sztryj folyóvidéken keresztül Tucholkától északra Zvinini magaslatokra, innen Tuchlától Opor völgyén és a Magura magaslaton át húzódik Bisztrica vidékére, majd Nadvornától északra megy Ottyuica felé a Dnyeszterig s az orosz területig. Ezt az egész nagy harcvonalat a Sáros megyei résztől kezdve német erősítésekkel kevert nagy kárpáti hadseregünk védi. Az uzsoki környék védelmét Szurmay Sándor altábornagy csoportja látja el, innen keletre áll a Deutsche Süd-Armee (német déli hadsereg, melynek parancsnoksága, hadvezetősége Munkácson székel), amellyel együtt osztrák-magyar csapatok is harcolnak csatlakozva a Délkelet-Galíciában báró Pflanzer-Baltin tábornok seregéhez, amelynek egy része Papp Dániel alezredes bukovinai csoportja. Szurmay április 16. uzsoki harcoknál úgy nyilatkozott, hogy a „válságon úgy látszik, túl vagyunk.”

- Április 21. Munkács fölött folytonosan keringnek a repülők. A nép már egészen megszokta. Érkezését már messziről jelzi a sajátságos berregés és zúgás. A város fölött többször gyújtót bocsát le, melynek arasznyi vastagságú fejr füst vagy göz nemű oszlopa sokáig lefelé ereszkedik. Ma reggel öt óra tájban többen észrevették, hogy egy idegen veres színű nagy repülőgép vonult a városon keresztül s eltűnt észak felé. Bucsán nevű polgárunk, volt csendőraltsz be is jelenté azt a hadvezetőségnek, de már akkor üthetik nyomát a légüregben. Pedig éppen e napokban terjedt el a híre annak, hogy Volóc fölött a minap megjelent egy ily ellenséges repülőgép, kétségtelenül orosz, melyről bombát dobtak le a faluba, mely egy rutén asszonyt és gyermeket talált.
- Volócon bomba.
- Fecske. Feltűnt az is, hogy Munkácson csupán ma jelent meg először a fecske, mely máskor évente március végén vagy április első napjaiban szokott megérkezni. Daru, gólya és vadludak bevándorlását az idén még nem vettük észre. Ezt sokan a galíciai háború és folytonos ágyúzásnak tulajdonítják, azt pedig, hogy szőlő hegyeinken és házi kertünkben sem veréb sem más madárka nem látható, annak, hogy a zúgó repülőgépek elijesztették, elriasztották innen.
- Ferenc Szalvátor főherceg ez éjjel csakugyan megérkezett. Az éjt szalonkocsijában az állomáson tölté kíséretével együtt s délelőtt megsejmelte a főfelügyelő gróf Schönborn Frigyes Károly miniszteri biztos, annak neje, Buttykay Ferenc főispán és dr. Gulácsy István alispán s más házassági és intézeti személyek kíséretében a nagy megfigyelő barakkot s a többi katonai és polgári kórházat. Ebéd a grófi kastélyban volt. Délután kirándult autón a közeli Szentmiklós mellett álló gróf Schönborn vadász és nyaraló kastélyába, melyet a tulajdonos nevezett gróf, lábadozó katonatisztek üdülésére berendezett s most is már húszat itt teljes kényelemmel ellátat. Innen visszatért a vasúton és a Kápátok, illetve Beszkideink felé a galíciai határszélre elutazott Hoffmann altábornagy meglátogatására. A kicsinosított barakk előtt „Munkácsi katonai beteg megfigyelő állomás barakk kórházainak telepe” felirat áll most a bejáratnál, hol egy nemzeti színű és mellette egy másik porosz (veres, fejr, fekete) színű órházikó áll. A volt kapta gyárból átalakított kórház bejáratánál pedig ily felirat: „K. u. k. Epidemiespítal — cs. és kir. járvány kórház”. Itt sárga-fekete színű órházikó van állítva a kapunál. S belülről szembetűnék ily felirat: „Entlausungs-Barack” szépen kimeszelt

épület és mellette egy kis keresztes kápolna.

Hadi-
költség. Adatok szerint a háborúban részt vevő államok ez ideig 42 milliárd márka előleget és kölcsönt vettek fel. Németország ebből 13 és fél milliárdot, Ausztria-Magyarország 3 milliárdot, Anglia 13, Oroszország 6, Franciaország 7 milliárdot adott ki háborús költségekre.

Román
katonáink. Ma híre elterjedt annak, hogy a kárpáti harcban e napokban egy közös ezredből való század, mely túlnyomólag oláh (erdélyi román ajkú) katonákból állott, az oroszok támadására messziről letette a fegyvert s megadása jeléül kezét kezdé fölemelni, ezt oldalról észrevevén a német csapat, távolról integetett feléje s jelezte, hogy lőjenek, ezek azonban konokul megmaradván gonosz szándékuknál midőn eliramodni kezdtek, a németek minden kategória nélkül közéjük lőttek, többeket leterítették, amint pedig elszántan az oroszokra rohanván, azokat csakhamar nagy veszteséget okozva, részint megfutamították, részint elfogták. Úgy látszik, hogy rossz szellem szállta meg az eddig kifogástalanul harcolt oláhainkat... Csak nem a múltkori itteni táncolókat érte a malheur?

Április
22.
Kárpátok. Ma a szokott helyen kiragasztott sürgöny jelenté, hogy tegnap a mi csapataink a Kárpátokban Nagypolyánál győztesen harcoltak és 3500 sebesületlen orosz katonát elfogtak, míg a halottak és sebesültek száma több ezer. Az uzsoki szoros birtokunkban van.

Német
szántás. Az időjárás derült és meleg lévén a szőlőkben, mezőkön foly a munka. Márka és munkáshiány miatt a szántásért szokatlan árakat igényeltek a helybeli és vidéki gazdák. Így egy napi szántásért 30 koronát. Ezen azután úgy segítettek az itt állomásozó németek, hogy egyesek fölkérésére 2-4 katonai tréningot befogatván, hozzáfogtak a föld felszántásához s azért egy napra csak 8-10 koronát számítottak fel.

Főhadi-
szállás. A Munkácson székelő német déli hadsereg főhadiszállásának főparancsnoka folyvást general von Linsingen, mellette a „Generalstabschef der Süd-Armee”, generalmajor von Stolzmann (vezérőrnagy). Ezek munkálkodnak a teseni (Teschen) cs. és kir. osztrák-magyar főparancsnoksága alatt, amely a rövid, de lényeges kihirdetéseket a közönség részére is szokta kibocsátani.

Mai hirdetések a szerint a Kárpátokban, mint Galíciában kielégítő. Az oroszok tervezett betörését lehetetlennek állítják.

- Orosz nézetek. Pétervári hírek szerint a németek Ossovice várát nyolc hüvelyes ágyúkkal szakadatlanul bombázzák. Azt is írják, hogy Hindenburg saját tervvel foglalkozik, amely arra irányul, hogy általános ostromot kezd Varsó ellen, s azért minden tartalékát összevonta, mert tervének keresztülviteléhez 300 ezer főnyi hadseregére van szüksége. Az Augusztovi erdő körül nagy küzdelem folyik, Vigrize körül a németek bevehetetlen erődöket építettek. Itt várják az oroszok Hindenburg döntő csapását is.
- Dnyeszter. Itt a németek vasutat is építettek. Tüzéreink pedig szétlőtték a Dnyeszter hídját és az oroszok félig kész pontonhidait.
- Dardanellák. Az angolok ismét ostromolják a Dradanellákat. Az ágyúk folyvást dörögnek. A törökök pedig sikeresen támadják Mezopotámiában az angolokat, s harcolnak az angol-indiai csapatokkal.
- Szerbek. Április 18-án heves tüzérharc volt osztrák-magyar és tekiai szerb ütegek között. A párbaj egész éjszaka zajlott. Ágyúk elpusztították a Tekia hegyen lévő erdősségeket, amelyek a szerbeknek igen jó fedezékül szolgáltak.
- A kárpáti hadakozásra vonatkozólag közlik, hogy az oroszok a Magyarországra vezető legjobb betörési utakon az Ondava és Laborc völgyében s tovább az Ung völgytől északra eső részen szándékoltak előnyomulni, de ez nekik nem sikerülvén, az e közé eső vonalon kísérelték meg az áttörést s a Ciróka völgyét szemelték ki arra. Azonban e kísérlet is véres kudarcot vallott s következménye lőn a Nagypolányói csatavesztésük.
- Románia. Március közepe óta 17 ezer orosz katonát, többnyire lovasságot fegyvereztek le Romániában, midőn azok szorultságukban román területre léptek.
- Április 23. Beszkiden -korps. A Deutsche Süd-Armeeből egy másik német csoport, melynek hivatalos neve Deutsches Beszkiden-korps és parancsnoka a híres von der Marwitz lovassági tábornok érkezett most a kárpáti frontra Homonna tájékára, s a vonatról egyenesen harcba ment. Tüzérségének is nagy sikere volt. A mi tüzérségünkkel együtt működve az oroszok háta mögé gyilkos tüzelést folytattak s

menekülési útjukat is megakasztották. Ez alkalomból mondá F. vezérőrnagy Roda-Rova, a N. freue Presse tudósítójának, hogy megmondhatja a budapestieknek, hogy kitűzhetik a zászlókat: az oroszok nem jöhetnek át a Kárpátokon Magyarországra!

Az orosz hadvezetőség az osztrák-magyar-német kárpáti hadsereg erejét 1250000 emberre becsüli. Az uzsoki szorosnál szenvedett vereség után, az az általános nézet, hogy befejezettnek tekinthető a kárpáti hadjárat. A Kárpátok taréjain s hegylejtőin a mi géppuskáink irtó hatását nem bírták elviselni. Az orosz katonák mondják, hogy a Sipka szorosban vívott hadjárat eltöprel ehhez képest. S a mostani védelmi erősítéseket, sodronyhálózatokat s egyéb védőműveket leküzdhetetlennek tartják. Itt a hosszú hadjáratban a legkisebb eredményt sem bírták elérni, holott a Przemysl körülzáró 130 ezer emberen kívül közel 400 ezer elsőrangú új katonát vittek a kárpáti frontra. Hol elvérzettek. Némely napon 600 vasúti kocsin vittek orosz sebesülteket a megszállott Galícia felé s amellet százával hagyták ott az el nem vihetőket.

Rögtön-
ítélő
eljárás.

Munkács falaira ma újabb hirdetményt ragasztott ki az itteni cs. és királyi hadtápparancsnokság, melynek aláírt illetékes parancsnoka Dültz őrnagy. Ezen április 15-ről 180 sz. a keltezett hirdetmény német, magyar és rutén nyelven szól a rögtönítélő eljárásról, elsősorban a katonai és polgári büntetőtörvénykönyv azon szakaszait, melyek a jogosulatlan toborzásról, elcsábításról, kémkedésről, lázításról, gyávaságról, szökésről s egyéb ily bűnesetekről szólnak s melyeknek elkövetői a kötél vagy agyonlövés által halállal büntettetnek.

Örvende-
zés.

Este nagy gaudium volt az itteni német katonaság köreiben, mert híre jött, hogy minden katonát, ki részt vett a minapi Zvinini magaslat hősies elfoglalásánál, a vaskoronával fognak feldíszíteni. Azon kívül még elterjedt a híre annak is, hogy a Kárpátokban, s Galíciában az oroszokon nagy győzelmet arattak, s tízezernyi foglyot ejtettek?

Beszélik, hogy kárpáti harctéren kétheti fegyverszünet lesz avégből, hogy az erdősségekben s hegyhátakon a hó alól most előkerülő elesettek hulláit összeszedni s elföldelni lehessen.

Bomba
vetés.

A harcias temperamentum elterjedésére mutat az is, hogy egész Európában nem csak a szárazföldön és vizeken foly annak rendje

és módja szerint a gyilkoló harc, hanem mindenütt a magas légkörből is hullnak az öldöklő és romboló bombák és nyílhegyek. Így légi harcok közé tartozik az, hogy e hó 16-án Amiens városára német aviatikusok dobtak öt bombát. Tizenhárom ember lett áldozata. Másnap új ledobott bombák házakat romboltak, egy úrinőnek az egész fejét leütötte egy bomba. Az oroszok Iryserburgra és Gumbinnenre a németek pedig viszonzásul Bialystokra 150 bombát dobtak. Elzászi Loverrach Mühlheim, Hartwalde, Belfort s más helyeken hasonló esetek történtek. Még a törökök is vetetek most a szároszi öbölben horgonyzó szövetséges flottára bombákat s így tovább halad a huszadik századbeli emberirtás művészete...

Orosz.
Április
24.

Tegnap váratlanul a leghevesebb támadást intéztek az orosz hadak Uzsok ellen. Minden irányból hirtelen Uzsok felé dobott erőkkal akarta meglepni a Szurmay-csoportot, és a támadást koncentrikusan vitte véghez, vagyis minden különböző oldalról egyforma támadott Uzsok, mint központ felé. Csapataink tüzelése azonban a rohamokat lesöpörte a hegyről. A támadás véresen meghiúsult és ezrekre menő veszteségeket okozott az oroszoknak. Akik most Grodnótól s Olykából küldtek új tartalékot oda. Az oroszok alább feladták Tarnovot is, melyet muníció és élelmiszer középútjául használtak volt. Nem bírták ki belőtt tüzérésünk tüzelésének hatását. Az uzsoki utóbbi csatában a 12. gyalogezred, a brassói és marosvásárhelyi 24. és 22. honvédezek tüntették ki magukat és az egész tüzérés.

Svén
Hedvig.

Ma Svén Hedin híres svéd író, ki tegnap érkezett ide útitársaival Máramarosszigetről, meglátogatott engem von Stellerevvel őrnagy és Steer Gadd svéd századossal együtt. Megtekinték múzeumi gyűjteményeimet, beírták neveiket emlékkönyvembe s azután kívánságukra elkísértem őket autón a munkácsi várba, mely különösen az ormárol való kilátás a vidékre nagyon tetszett nekik. Ott a helyőrségi tiszteink fényképészeti felvételt tétettek. A vendégek gróf Schönborn vendégei voltak s másnap a kárpáti harctérre mentek, hogy ott tapasztalásokat szerezzenek. Svén fején szürke prém süveg volt s testén csukaszerű öltöny, az őrnagy cifra ezüst paszomántos kék sipkájával s ezüst díszítésű egyenruházatban, míg a százados tisztí sipkát és civil felöltőt viselt szürke egyenruháján.

- A vár helyzete. A várban én már két év óta nem lévén nagyon feltűnt nekem lassú pusztulása és elhanyagoltsága. Az udvarok, folyosók, zugok piszkosak, szennyesek itt-ott, a falak és a kazamaták boltozatai szakadoznak az esőtől a vakolat bomlik, szóval gyászosan néz ki. Jóllehet, hogy most is benne számos újonc csoport tanyázik, kik éppen a vár alatti sáncok közötti réten gyakorlatokat tartottak. A millennium felé vezető palota szobái is vedlettek s az emlék, illetve e bástyája felé vezető lépcsőzet is töredezett.
- Szikra-távírást. Munkácson a szikra táviró telepet a belvárosból a Nagy hegy utcában a vásártér és gyermekmenhely közötti rétre helyezte át a hadvezetőség.
- Április 25. Ma nagy ívű felhívásokat ragasztottak ki. Ebben az országos hadsegélyező bizottság nevében Simontsits ügyvezető alelnök azzal a megjegyzéssel, hogy a bizottság védője Crobatin Sándor, közös hadminiszter és báró Hazai Samu honvédelmi miniszter alelnöke, Budapestről március havi kelettel felhívást bocsát ki, e jelisével: „fémet a hadseregnek!” felszólítván minden hazafit, hogy hadiszükségletekre gyűjtsenek össze házaikban található minden egyéb fémtárgyakat, hogy azokat a megjelölendő közegeknek átadhassák.
- Különösnek tűnik fel, hogy erre is úgy látszik magán vállalat alakult, ahelyett, hogy hatósági közegek közre működnének s erélyesen eljárának. A közönség bizalma napról-napra csökken, az ily magánvállalati bizottságok iránt. A lapokban sűrűn megjelenő visszaélésekről szóló hírek rossz behatással vannak. Éppen ma is közölnék a lapok tudósítást arról, hogy „százezrekkel károsították meg a vöröskeresztet”. S nem egytől hallám azt a megjegyzést: „lám a közönség jóakarátát s adakozását naponként egyik másik módon veszik a bizottságok igénybe, kisebb-nagyobb adományokból lassanként gyűjtik a kívánt pénzt s más oldalról meg a magán vállalkozók és szállítók milliókra rúgó tengerpénzzel károsítják meg a közpénztárt és a jótékony intézményeket, mint éppen jelenleg a vöröskeresztet, annak nevében közrebocsátott számolócédulák, posta bélyegek, iskolai itatóspapíros elárúsításával és egyéb ily farsangos plakett s más akciókkal...
- Vak katonák. Auffenberg Móric lovag tábornagy az Esthez most intézett soraiban felhossa, hogy a 16. honvédgyalozezred a Zamost-

Kormarov közt vívott nyolc napos ütközetben vitézül harcolván találkozott egy honvéddel, akinek egy srapel-löveg kitepte mindkét szemét s egyetlen panaszos harag nélkül feküdt a hordágyon s csak fejével bólintott a tábornagy résztvevő szavaira. Amikor azonban a tábornok kezét szorított vele, a másik kezével megvakult szemére mutatott a sebesült és csak annyit mondott: A hazáért! Hasonló eset történt később Bécsben egy katonai kórházban hol felséges királyunk meglátogatván a sebesülteket egy teljesen megvakított századosnak kifejezé részvétét, s vigasztalólag értésére adta, hogy minden kívánságát kész teljesíteni jövőjére nézve, mire az elkeseredett százados csupán azt felelé: Eine Kugel! (kérek egy golyót), mire a király megfordult s meghatva távozott...

Uzsok. Az oroszok Nagypolyágnál és az uzsoki szorosnál szenvedett súlyos veszteségeik és egymást követő balsikereik után támadásaikat csaknem teljesen beszüntették. Most csupán helyenként fordul elő ágyútűz és apró csatározás. A cár Lembergbe érkezett.

Yperni győzelem. A németek Ypernnél a franciákat s a szövetségeseit súlyosan megverték tömérdek halottjuk mellett 1600-nál több foglyot ejtettek. A franciák kénytelenek voltak az Yser-csatorna nyugati partjára visszavonulni. Ez alkalommal a németek 30 ágyút, köztük négy nehéz ágyút is zsákmányoltak. Majd szívós harcban kiküzdötték Steenstraat és Het Sas közelében az Ypern csatornán való átkelést, melynek nyugati partján megvetették lábukat. Az ellenség kísérlete április 24-én, hogy a németektől elfoglalt terepet visszavehessék meghiúsult, Bixshote út mentén ettől keletre tett támadásait visszavonták s Litzenne helység elfoglalásánál a németek újabb foglyokat kerítettek hatalmukba, úgy, hogy az elfogott franciák, angolok és belgák száma 2470-re emelkedett s 35 ágyún s lőszeren kívül sok gépfegyver, puska s egyéb hadi anyag jutva kezükre.

Dardanellák. A szövetségeseik készülődnek a Dardanellák ellen. Alexandriából 63 szállító hajón 2-2 ezer katonával indultak, kíséretükben van 5 páncélos, sok torpedóhajó és tengeralattjáró. Ez a százharmincezer ember ugyanennyivel fog kiegészülni, orosz részről, akik északkeletről fognak támadni. Ezen új nagy expedíciónak parancsnokává John Hamilton tábornokot nevezték ki. Ennek

ellenében a törökök is készülnek erősen s Konstantinápolyt is védelmi állásba helyezik. Úgy látszik, hogy közelebb újabb nagy híreket fogunk hallani.

Anglia hét harctéren. Anglia emlegeti, hogy hét hadszíntéren van dolga: Franciaországban, a Dardanellákban, Egyiptomban, Kelet-Afrikában, Délnyugat-Afrikában, Kamerunban és Mezopotámiában, azon felül még otthonuk védelméről is kell gondoskodniuk.

Április 26. A mi seregünk offenzívája Kelet-Galíciában és a Bukovinai határon tovább halad. Heves harcok folynak a Dnyeszter és Szereth gócpontjánál. Csernovictól keletre is harcolnak. Sáros megyénél most nyugalom van. Az elfogott orosz katonák panaszkodnak, hogy naponta egy negyed kiló kenyeret és ugyanannyi nyers húst kapnak s így éheznek. Uzsoki szoros szakaszában az oroszok előretöréseit visszaverték, úgy a turkai út mentén intézett éjjeli támadásait is. De végre az oroszok minden áron be akarnának nyomulni hazánkba, mi azonban kilenc hónapi erőfeszítésük után sem sikerül.

Honvédeink állomásaiban. Nyugat-Galíciában a határon honvédeink állomásoznak, akik ott a kis galíciai város csinosításán most dolgoznak. A templom előtti tért egyengetik bal sarkába ízléses szép kutat csináltak, melynek oszlopára beégették: készítették a miskolci 10-es honvédek 1915, oda fákat ültettek s tölgyfa lócákat alkalmaztak. Közepén a térnek vastag emlékoszlopot állítottak országunk címerével és ily felirattal: „Ne felejtsek el századok, ne mossák el évek: itt védték a magyar hazát a 10-es honvédek”. Vasárnaponként a lengyel templomban misét tart az ezred papja, s a legénység áhítattal éneklí a magyar Himnuszt. Van fürdőházuk is, melybe századonként megfürdenek, van vízforraló gép, sterilizátor s zuhanyozó több kazánjuk, melyben ruháikat fertőtlenítik. Eszerint a viszonyokhoz képest tűrhetően élnek és hallgatják a távolban folyamatosan zúgó ágyúk dörgéseit.

Kárpátok. Április 27. Úgy látszik, hogy a Kárpátokban szerepcsere történik, mennyiben az orosz offenzíva meggyengült, majdnem szűnő félben van s ehelyett a mi seregeink támadnak s az oroszok képtelenek a szövetségeseik hatalmas offenzívája ellen védekezni. Ennek okát abban keresik a stratégák, hogy az oroszok a kárpáti csatában

óriási veszteségeket szenvedtek és kimerültek. Ez ellenséges front mögötti nagy csapat mozdulatok változást jelentenek az eddigi taktikában. Úgy látszik, hogy a kelti harctér eseményei a Thorn-Krakkói vonalon fognak immár lejátszódni, s az oroszok elkerülik azt, „hogy beleveessenek a magyar síkság homok tengerébe”, mint azt a francia haditudósítók egyike a Journalban érinti. Meglátjuk tehát mit hoz a közel jövő, mert a hosszú halogatás talán mindkét harcos félnek ártana. A Kárpátok mentén állásaink erősségét az oroszok már ismerik s így nem is kockáztatnak újabb támadást. Az orosz hadvezetőség kímélni kezdé az emberanyagot s nem úgy tesz, mint a Krasznopoli harcokban, hol halomszámra hulltak tüzéségünk előtt csapatai, hanem óvatosabban támad. Különbösen is felvonuló új csapatai gyengébb minőségűek, foglyai szerint a legénységet öt heti kiképzés után küldik a harcvonalba.

Beregszász városban hosszabb idő óta német katonaság állomásozik, mely jó egyetértésben van az ottani közönséggel. A Bereg megyei Kaszinó Egyesület nagy termét még januárban átengedvén a tisztek részére étkező helyiségül így a barátsági viszony még inkább kifejlődött, amit Grantoff alezredes azzal akart szorosabbra fűzni, hogy id. Lónyay Sándorhoz a Kaszinó elnökéhez intézett meghívásban értesítette, hogy minden szombat este szívesen látja vacsorára a Kaszinó tagjait. 20-22 tag szokott ez összejöveteleken részt venni, melyen nem csak szívélyes felköszöntések hangoznak el, hanem mulattató jelenetek is rögzösítettnek. Így Ölsnitz őrnagy oly saját összeállítású zenekart szólalt meg, mely különféle konyhaedények összeverése után, üres fazekak püfölése, fedő összeverése, kanalak zengése, üres sörös poharakban, bádog locsolón való trombitálás, szőnyegporolóval való dobolás s egyéb ily egzotikus módon összhangzatos és kacagtató zenét produkál. Kaulisch százados költeményeket szaval s Reitenbech hadnagy mókáival szórakoztatja a jó kedélyre hangolt társaságot. Mi egyúttal arra is mutat, hogy a közeli Kárpátok mentében dúló csatazaj nem igen hat el odáig.

De más téren is egyre üdvösen mulatnak. Így az Augusztagy egyesület ottani fiókja által e hó 18-án rendezett gyermekelőadás, az I. számú állami elemi népiskola közreműködésével jövedelmezett 65080 koronát (10220 k kocsis bevonásával, tisztán 54860 koronát).

Beregszász város hatósága 3 koronában megállapította kilónként a

- Élelem drágaság. marhahús árát, míg nálunk (Munkácson) 30 korona 60 fillér az áras egyéb élelem is drágább itt. Így egy kiló szalonna vagy zsír 6 korona. E szerint most a lakosság legnagyobb része teljesen elszakadott a húsevéstől, s szerényen megelégszik puliszkával és burgonyával. Sajnos azonban, hogy ezt sem győzi venni a község, mert a tengeri liszt kilója 44 fillér, s ha koronként a mi a lisztkereskedők illetve malombérlők tengeri liszt készletét áruba s kimérésre bocsájtja, úgy főutcai boltját annyira meglepi a keresztény és zsidó lakosság, hogy csak csendőri asszisztencia mellett korlátlan hatolhat be be egy-egy csoport a boltba. A tej ára 50-70 fillér literenként, s így ezt is kénytelen nélkülözni sok szegényesebb család. Valóban aggasztó jövőnek nézünk elébe, ha a közelünkben is dühöngő háború még sokáig, teszem még egy télen át tart.
- Április 28. Osztriverch. Orava völgy. Cár. Dardanellák.
- A Tucholkától északra fekvő Zvinin-magaslatok elfoglalása után ezek keleti részét, szárnyát, az Osztriverch nevű hegyet az oroszok még mindig megfészkelve tartották, most Hoffmann Péter altábornagy csapatai (a mi és német seregrész Linsingen német tábornok vezetése alatt) — befejezték a fontos munkát. Fáradságos árkásztámadással elfoglalták az Osztriverch hegyet, mialatt balra tőlük a németek is előre törtek. Ezer orosz fogoly került birtokunkba. E hegy elfoglalásával megingatták az oroszokat az Orava völgyében s éppen azért, azóta csak éjjel tesznek támadásokat, de sikertelenül.
- Lembergben a cár tegnap Nikolaj Nikolajevics, továbbá három más nagyherceg és nagyhercegnő társaságában a lengermi kormányzósági palotában ebédelt és este 11 órakor elutazott. 25-én a cár a vezérkarral együtt Przemyslbe rándult volt, hol abban a házban szállott meg, amelyben Kuzmanek és vezérkarara lakott, megtekintette az elpusztított erődöket s azután visszatért Lembergbe, honnan most eltávozott, s útjában Samboron időzött, hol tiszteletére Brjuszilov tábornok díszszemlét rendezett, a cár sok katonának a Szent-György rendjelet adta.
- A szövetségesek – e hó 25-én hadihajóink védelme alatt a Galipoli félsziget nyugati partjának négy pontján kísérelték meg a partraszállást, de a törökök különösen az Ari Burnu mellett partraszállított csapatokat visszaverték, 26-án pedig visszaverték támadásaikat az összes frontokon, úgy egy a tengerszoroshoz

közeledett flottát is visszavonulásra kényszerítették, miközben egy ellenséges torpedónaszádot elsüllyesztettek s egy másikat megsértettek, a Kum-Kalehnál kiszállt ellenséget a törökök partra szorították, közülük 400 elesett és 200-at elfogtak. Kabatepe partvidékén pedig ellenséges dandárt a tengerbe űztek.

Árva-
leány-
otthon.

A háborúban elesettek árváinak befogadására egy leány-otthon felállítását tervezik, melynek alapja gyarapítására Bíbor Gyuláné addig is, míg a létesítendő egylet más módon gondoskodik, a Főutca 28. szám házában egy bolt helyiséget nyitott s abban részint adományokból részint pénzen beszerzett enni és inni valókat árultat, a vendégek kiszolgálását pedig önként vállalkozó hölgyek és kisasszonyok teljesítik s így az étkezde nagy látogatottságnak örvendvén, az alap szépen növekszik.

Április
29.
Kárpátok.

A vezérkar hivatalosan jelenti 26-ról, hogy az uzsoki szorostól keletre a harcok tovább folynak. Tegnap Kozióvától délkeletre az ellenségnek egy új támaszpontját csoportunk elfoglalta, 7 tisztet és ezer főnyi legénységet foglyul ejtett. Az oroszok többszöri támadását s előre törését visszaverte s két zászlóalját e közben csaknem teljesen megsemmisítette, s néhány száz emberét elfogta. A nyomban megkezdett üldözés folytán 26 lövészároknak és sok hadianyagnak jött birtokába. Az ellenség úgy itt, mint az uzsoki szakasz állásai előtt támadásai visszaverése után menekülésszerűen vonult vissza. Lent Galíciában és Lengyelországban tüzérségi harc foly.

Torpe-
dónk.

Április 26-án egy osztrák-magyar tengeralattjáró Santa Mária de Leucától húsz mérföldnyire a León Gambetta nevű francia páncélos cirkálót megtorpedózta és elsüllyesztette. A legénység egy részét 108 embert megmentettek, 742 ember elpusztult. Flandriában a németek győztesen előretörnek. Az Yser-csatorna mellett vívott diadalmas csatákban az osztrák-magyar csapatok is vettek részt. Ez élő példája annak, hogy a németekkel úgy összetartunk, mint „egy és ugyanazon kard pengéje és markolata”.

Orosz
veszteség.

Oroszországi lapok az orosz hadsereg veszteségét április 2-ig négymilliónál többre becsülik. Ezek között 90 ezernyi a tiszték vesztesége, kik közül 71608 elesett, 18622 végképpen rokkanttá vált. A közlegénységből 1790000 ember elesett, 1234000 fogoly és beteg.

- Fagyottak. A munkácsi katonai kórházba a múlt napokban 1600 fagyott lábú harcost hoztak be, köztük német seregbeliek is vannak. Más féle sebesülteket is hoznak a vasutak. Amellett naponként kisebb nagyobb katonacsoportokat szállítanak Galícia felé, hol az ütközetek az egész vonalon állanak.
- Dardanellák. Április 30. A törökök a Dardanellákat tengeren és szárazföldön ostromló ellenséges hadsereg centrumának és a jobb szárnyának erőit teljesen legyőzte, megverve visszaűzte. A szövetségesek a szárazföldi hadserege 130 ezerből állott. Genfi hírek szerint a partra szállt csapatok tizennégy órás küzdelme eredménytelen maradt, sem angol, sem francia csapatok nem tudtak megvetni a lábukat a fontosabb pontokon. De Szevasztopol előtt sem boldogulnak jobban. Itt most Galanin orosz ellen tengernagy egy török gránáttól találva meghalt.
- Kárpátok. A Kárpátokban, valamint Orosz-Lengyelországban itt-ott heves ágyúharc volt. Tüzérségünk teli találatokkal az oroszok két lőszerraktárát felrobbantotta. Az Osetri-magaslattól keletre eső szakaszon az ellenségnek ismételt éjjeli támadásait visszaverték csapataink. Szuvalkitól északkeletre és keltre támadás útján 20 kilométernyi hosszúságú orosz hadállások birtokába jutottak. Prasznyisztól északra április 27-én két tisztet és 470 orosz legényt elfogtak és 3 géppuskát zsákmányoltak. Április 29-én csapataink az Opor völgyet támadó oroszokat véresen visszaverték.
- Opor völgy. Orosz lapok kívánják, hogy az orosz hadvezetőség az összes zsidó katonaságot (...) ¹

---

¹ A mondat a IV. rész elején folytatódik. Ld. 524. oldal.

1915. ÉVI HÁBORÚNK.
IV. RÉSZ

1915. évi háborúnk.

IV rész.

644 - 891. lap + 948

aug. 1 - sept. 30.

(...)² távolítsa el az orosz hadseregből, mert e katonák gyávák, a fronton nem használhatók, ahol az orosz katonákat demoralizálják.

- Mezőgaz- Galíciában katonáink segítettek az ottani gazdáknak földjeik-
daság. bevetésénél s azért tegnap József Ferdinánd főhercegnek a IV.
hadsereg főparancsnokának egy küldöttség köszönetét nyilvánítá.
Nálunk is a német katonaság részt vesz a földek
megművelésében. Nem csak Munkácson, hanem a vidéken is
katonai fogatokkal járulnak hozzá. Határainkon orosz foglyok is
dolgoznak. Néhány napi szeles hőség mellett a talaj nagyon
megkeményedett.
- Kárpátok. Kalvarjától délre Kovale falut és az ettől délre fekvő magaslatot
Május 1. csapataink megszállották. Dachovonál, Sochacevtől délre az
Április oroszoknak egy támaszpontját elfoglalták. Csernovicnál az
29. oroszok tüzérségi harc után kiürítették Bojánt, az állások utolsó
előtti támaszpontját. Mozsaraink megsemmisítő hatással
működnek. A támadás annyira meglepte az ellenséges csapatokat,
hogy az orosz tábornokoknak alig volt ideje a menekülésre.
- Ypern. A németek az Yperntől északra folyt győzelmes harcokban
zsákmányoltak 63 ágyút a Maas magaslatokon állásaikat néhány
száz méterrel előre tolták s megerősítették.
- Május 1. Május 1-jét Munkácson csendesen ünnepelték a németek fogatain
néhány zöldágacska látszott, más semmi sem emlékeztetett a
máskor zenével üdvözölt e tavaszi napra. Majd kipótolják jövő
évben.
A kedélyek leverték nem csak a városokban, hanem a vidéken is.
Különösen a Beszkidek körüli falvakban. Az ottani hegyhátakon s
lejtőkön az elolvadt hólepel alól tömérdek elesett orosz és a mi
katonáink hullái tűnnek fel. Itt-ott már fű is nőtt körülöttük. Újaik
között buja fűszálak emelkednek. A hatóságok eltemettetésüket
szorgalmazzák, de férfiak hiányában leginkább nőkre háramlik e
kellemetlen kötelesség, melytől annál inkább idegenkednek, mert
a rutén babonás, mert tartózkodik a hullák, s undok tárgyak
érintésétől. Mégis csendőrség asszisztenciája mellett rászánják
magukat helyenként patakok mentén, s hegyoldalakon csekély
vermet ásni, s abba a szegény kiszenvedett idegen harcost, úgy

---

² A mondat eleje a III. rész utolsó mondata. Ld. 521. oldal.

ahogy elföldelni.

Munkácson a megfigyelő barakk kórházban is szaporodnak a betegek. Múlt napokban egyszerre ötszáz kolera és tífusz gyanúst hoztak be, kiket a vasútról lerakva, a gyepen hevertették, míg elhelyezték. Azonban csak kettő halt meg közülük, a többi nem fertőzöttnek bizonyult. Behoztak egy nyakszirtmerevedéses beteget is, kitől csak hamar négy más kapta meg e veszélyes nyavalyát, iszonyú kínok közt ordítva fetrengtek s fél nap alatt négyen kiszenvedtek, míg az ötödik kigyógyult.

Május 2-án. Budapestről miniszteri kiküldetés folytán Zrumeckzy Dezső és Fülöp Gábor műépítészek tegnap és ma felülvizsgálták a megfigyelő kórházat építés tekintetében. Ma délután meglátogattak engem is. Különösen Zrumeckzy, ki főhadnagyi öltönyt viselt, érdeklődött a Munkácsi vár sorsa iránt és sajnálatát nyilvánítja a felett, hogy ezen jobsorsra érdemes nagy múltú épület oly elhagyatva pusztul.

Lelkére vette, hogy az illetékes minisztériumoknál a vár felhasználása és fenntartása iránt közbe fog járni. Én is azt hiszem, hogy a háború szerencsés befejezése után erre is nagyobb figyelmet fognak fordítani, amelyet az említett vár csakugyan meg is érdemel...

Május 3. Az uralkodó drágaságot mutatja az is, hogy a mai munkácsi heti vásáron a marha szokatlan, talán soha nem volt áron elkelt. A közönséges ritka tehén, amely más időben 60-80 fonton kelt, most 300, s egy jobb minőségű fejős tehén 800 koronán. Alispán rendelet szerint a mészárosok a marhahús kilóját 3 koronánál nagyobb áron nem mérhetik. A piacon ma kezdték a vidékiek a csirkét is árulni. Egy párért 4-5 koronát igényeltek, így tejet, vaját s egyéb élelmi cikkeket is, miért is a rendőrség többeket megbüntetett, különösen a tejhamisítókat. Egész csoportokat kísértek be a városházába, a megpumpolt lakosok nem csekély megnyugvására.

Ágyúzaj. A harcok Beszkideink túlsó lejtőin még egyre folynak, úgy Ung megye határ mentén is. Városunkat környező magaslatairól az ott munkálkodók tisztán hallják az ágyúk és tarackok bömbölését, elnyújtott, mély dörgését, s a tábori ágyúk frissebb, szaporább dobbanásait. Az idősebb kapáló rutén napszámosok éppen úgy, mint villámságos menydörgés alkalmával nehéz, mély felsóhajtás

mellett keresztet vetnek magokra. Főleg azok, kiknek fiai ott harcolnak a rendes és népfelkelő katonáink soraiban. Óh panye, panye kérdik, mikor lesz ennek vége? De mit szólnának ahhoz szegény ruténjeink, ha a német seregnek Dünkirchennek mostani 30 kilométernyi távolságból óriási ágyúkkal való rettenetes bombázását hallanák vagy látnák, mely robbanás elől az ottani népség tömegesen menekül Calais felé...

Galícia.
Örömhí-
rek.
Május 4.

Ma örvendetes sürgönyök jelennek meg. Seregeink tegnap Nyugat-Galíciában Gorlicénél széles vonalon visszanyomták a hónapok óta ott álló orosz seregek frontját s tízezernél több foglyot s megszámlálhatatlan hadianyagot zsákmányoltak. A távirat szerint Berlint a szövetséges magyar-osztrák seregek sikerének örömeire fellobogózták.

Már a megelőző napokon is a németek Savigliana mellett győzelmesen harcoltak az oroszokkal, kik nagy veszteségek után Savigliana négy sarkán felgyújtva Milton irányában menekültek tovább. Ezer fogoly, 10 géppuska s nagy mennyiségű poggyász, s lőszerkocsi jött kezükre. Kálváriánál is visszavetették az oroszok támadását, s 350 foglyot ejtettek. Augusztovtól délnyugatra azonban egy éjjeli támadásnál egy német századnak súlyos veszteségeket okoztak. Nyugat-Galíciában a kárpáti arcvonalon, különösen Orava és Opor völgy közt orosz támadásokat visszavertek csapatink és 500-at elfogtak.

Kárpátok
és Darda-
nellák.

Clémanceau volt miniszter s egy orosz diplomata egyhangúan örülségnek nyilvánítják azt, hogy a franciák s szövetségesei a Dardanellákat akarják elfoglalni. Ami szerintük lehetetlenség! Eddig elé legalább a támadások mindkét helyen csúf és véres kudarcot vallottak. Veszteségüket 20 ezerre teszik.

A törökök most négy angol és francia zászlóaljat a Dardanelláknál, midőn a visszavonulási utaikat elvágták és magukat megadni nem akarták, megsemmisítették.

Ma szép gyönyörű nap hideg széllel, képzelem, hogy fent a hegyekben az északi szél még dermesztőbben hat. Dél tájban Felsőkerepec felől egy ágyúütegünk ment át a városon. Hátul kullogott füstölögve a gulyásos ágyú, amint a konyha kocsit a katonáink hajtják. Magyaros kinézetű katonák ültek az ágyúkon és lovakon. A hídon át Ungvár felé tartottak. Imponáltak a németeknek is marciális menetükben a porral ellepett bajszos hadaink.

Érdekel- Túl a Kárpátok nyúlványain is dicsőséggel harcolnak most teim a csapataink. Ezek között van fiam, János is, őrnagy a 13. pozsonyi csatatéren. honvédezredben. Segítse a jó Isten, hogy győzelmesen térjen vissza! Vőm csicseri Csicsery Zsigmond, honvédezredes is vitézkedik ott, valamint egyik fia Gyula, ki mint cs. és kir. tüzér hadnagy a főhadiszálláson minden másodnap megfigyelő működést tesz repülőgépen s eddig szerencsésen végezte nehéz és veszélyes feladatát.

Május 5. Ma is szép derült a nap. A szél kissé enyhült. Reggel ismét egy tüzér csapat néhány ágyúval ment át a városon Ungvár felé.

Réznap. Ma volt a Réznap. Harcias időkben szokásba jöttek a különösen elnevezett napok. Ilyenek: is gyermeknap, árva nap, időn azok javára tartanak hölgyeink gyűlést a városban. Független nap: midőn az elesettek árváinak javára gyűjtenek aznap megtakarított, ki nem szítt dohány s szivarok árát, stb. A mai Réznapon pedig a Hadisegélyező Bizottság felhívására a főgimnáziumi diákság csoportokban járja a várost házról házra s gyűjtenek hadi célokra ócska fémeket, különösen veres és sárgaréz edényeket. Magam is szívesen hozzájárultam néhány kilónyi ily érccel. Konyhám régi nyolcvan-száz éves rézedényeiből azonban néhány darabot, így ágymelegítő rézdobot, csinos minta tepsiket s egyéb néprajzi jellegű tárgyakat mégis visszatartottam, hadd maradjanak meg régebbi időnk és háztartásunk emlékéül gyűjteményemben. A

Rézgálic. hadi réz szükséglet okozta azt is, hogy a szőlőpermetezést megdrágítsa, mert tavaly volt a rézgálic kilója 68 fillér most pedig hatósági közbejárás mellett is két korona 83 fillér az ára.

Jó harci hírek. A német parancsnokság kiragasztott sürgönyeiből örömmel értesülünk arról, hogy szövetkezett seregeink Galíciában győzelmesen harcolnak tovább. Május 4-én az Erdős-Kárpátok és Felső-Visztula közötti területen 21500 orosz foglyot ejtettek, és 16 ágyút és 47 géppuskát zsákmányoltak. Wienből pedig hivatalosan tudatják, hogy a menekülő orosz hadakat üldöző vitéz seregeink az egész Visztula felé terjedő vonalat elfoglalták s üldözés közben 30 ezer foglyot, 22 ágyút és 64 gépfegyvert, sok eddig meg nem számlálható hadi szerekkel együtt elvettek. Természetes, hogy ez örvendetes hír extázisba hozta reménykedő közönségünket, s hogy további szerencsés győzelmet óhajtunk vitézeinknek annál inkább, mert hírek szerint a menekülő

ellenségnek, melynek frontjait több helyen áttörték, nagy erővel üldözik. Így reméljük, hogy kilenc hónapi viszontagságos állapotunk mielőbb jobbra fordul. Sajnos, hogy terjedő hír szerint az Osztri magaslat elfoglalása alkalmával a mi katonáink közül hétezer elveszett, elesett.

Galícia.
Május 6. Ma reggel a hirdetőtáblán kiragasztott sürgönyöket olvasván egy arra jött német tiszt szintén megállott, s látható megindulással megjegyzé, hogy a tegnapi sürgöny azóta tetemesen megváltozott, mert biztos hírek szerint győzelmesen előretörő seregeink az egész Nyugat-Galíciai frontot s a Dunajec, s a Biala vidékét elfoglalták s megtámadták egyszerre az egész Galíciai frontot, mely a Dunajecnek a Visztulába való torkolásától a délen fekvő Gorlice vidékéig húzódik, s hogy ez közben eddig 170 ezer orosz katonát (?) és 500 ágyút, s rengeteg egyéb hadiszert zsákmányoltak. Így már csakugyan bízunk ügyünk mielőbbi jobbra fordulásában és az Istenünk segítségével. Deus providebit!

Harc. Tegnapról kelt lapjaink hozzák leírását a Nyugat-Galíciai sikereinknek. E szerint támadásuk száz és száz kitűnően elhelyezett ágyú tüzelése kezdte meg a harcot, melyet az egyesült gyalogság általános előnyomulása követet, amellyel az orosz frontot egyszerre több helyen áttörték s az ellenség vad menekülését előidézték. Ez offenzívánk az egész kárpáti fronton folytatódik. E front Malasztov, Gromnik, Gorlicétől Dunajecig, a magyar határtól a lengyelországi határig terjed, mi száz kilométernél hosszabb terület.

Észak-nyugati harctér. A németek pedig északnyugat-oroszországi és lengyelországi harctéren Kalváriától, Skieznievicétől északkeletre külön is győzelmes támadásokat tettek, a Riga felé menekülő oroszok üldözése közben négy ágyút sok gépfegyvert és Mitautól délre ismét 1700 orosz, s így 3200 foglyot ejtettek.

Ünneplés. E nagy győzelmek alkalmából Bécsben és Berlinben fellobogózták a városokat, a templomok harangjai megszólaltak, az iskolákat bevaratták, s a közönséget öröm és lelkesedés megszállotta.

Célja. A német offenzívának Északnyugat-Lengyelországban céljai: a Libau-Riga közötti vasúti vonal megszállása, melynek folytán a

Riga-Lüneburg-Wilna és a Pétervár-Varsó vonala veszélyeztetné, melyen az oroszok máris beszüntették a személyforgalmat, s az idegen területek megszállása.

- Flandria. A németek egyszersmind Flandriában győztes harcokat vívtak. Ypernt ostromolják, több helységet elfoglaltak, 3000 foglyot ejtettek és 50 ágyút zsákmányoltak. Ott most attól félnek, hogy a fél milliós német hadsereg Calais felé vonul. Az angol hang pesszimista a flandriai helyzetről, hol az utóbbi napokban az angolok 500 tisztet és 13420 főnyi legénységet vesztek. Dünkirchen bombázása meg Párizsban nagy izgalmat keltett. Különösen a szövetségesek állása kétséges, mert Sir Rennel-Rood, római angol nagykövet úgy nyilatkozott, hogy Angliának két veszedelmes ellensége van: Németország és Oroszország. Kárpátokról az oroszokat visszanyomták, Flandriában súlyos a helyzete, s Gallipoli félszigeten sem boldogul.
- Május 7. Újabban érkezett hírek és táviratok szerint a május 2- és 3-i nagy csatákban részünkről 350-nél több ágyú működött s azok közt több 42-es, melyekkel Tarnovot lövik. Üldöző csapataink Visloka felé haladnak. A támadó sereg déli szárnya elérte e folyó környékét. Frigyes főherceg csata közben a legkülsőbb rajvonalan, alig hatvan méternyire az orosz puskacsövektől megjelent. Most kiragasztott újabbi sürgönyök szerint üldöző csapataink a központban 50 ezer foglyot számláltak meg, a többinek mennyisége még nincs megállapítva, de szintén ezekre ment. A zsákmány sincs még kellően összefoglalva s jegyzékbe véve, mely óriási nagyságú. Gorlice városát, mely hosszú ideig gyűjtő pontja volt a Grybov ellen és a magyar határ ellen felállított orosz seregnek, s haderőnek, most tüzéségünk rommá lőtte s elhamvasztotta. A helységből csupán a toronynak egy csonka fala maradt meg.
- Sáros. Az oroszok önként megkezdték a visszavonulást Sáros megye területéről is, hol huzamos idő óta Konieczától Bányavölgyig illetve Sztropkóig állottak.
- Csaló szállítók. A Duna melléki református egyházkerület Simon Ferenc, jászberényi lelkész indítványára kimondták, hogy a csaló s a hadsereg károsító szállítókat kitagadja az egyház. Eddig úgyszólván kizárólag izraeliták követték el, e haza ellenes bűnös

cselekedeteket. Ma éjjel Munkácson is letartóztatták Hauzmann Chaim és fia kereskedőket, kik az itt öngyilkossá vált Gergely Dezső miskolci ügyvéd bűnesetében részesek. Élelmi szállítással foglalkoztak.

Dukla. Délután hírek érkeztek arról, hogy az oroszok Sáros megyéből elvonulván azokat csapataink nyomon követik Dukla felé már a galíciai területen.

Üldözik őket Alsópagonyból a Ceremkán át Zmigrodba vezető országúton és ettől keletre. Úgy tesznek a Zemplén megye határszélén volt orosz csapatok is, kik a Dukla felől fenyegető átkarolás veszedelme előtt Galícia felé vonultak. Különösen győztes hadaink Tarnovtól Lupkovig mindenütt hajtják az orosz. Varanics kárpáti hadserege nyomon követi a visszanyomuló ellenséget. Tarnov várost a megszállott oroszok erősen védik. Ott Tarnov közelében erdei harc fejlődött ki, az erdőben elásott orosz erős állásokat tüzérségünk elárasztá lövegeivel, s délután csapataink elfoglalták az erődöt, hol rengeteg holttestet találtak. Raskó Dimitriev orosz tábornok, Jászlóból elvonult s ezredeit keleti irányba szállította.

Tűzvész. Most éjjel Munkácson Zrínyi Ilona utca végén 49-51 számú három ház égett le. Egy ócska istállóban gyúlt ki a tűz, hol vagy tíz német katonaló volt elhelyezve. Az egyik oda is veszett. Úgy mondák, hogy a helyiséggel elégedetlenek így menekültek meg attól. Porrá égett az ól és környéke. Az bizonyos, hogy városunkban minden istálló, ól s ilyen féle helyiség be van töltve háttas, számos és málhás katonatiszti és vonati lovakkal. Szerencsénk, hogy a főhadiszállás parancsnokságához tömérdek autó, személy- és tehervonatra szolgáló ily gépjármű tartozik, s ezekkel teljesítik a szükséges közlekedést. Ennek hiányában s a régi hazai szokáshoz alkalmazkodva a sok előfogatozás (Vorspann= forspont) és fuvarozás tönkre tenné a gazdákat, s lótulajdonosokat. Így is sokan igyekeztek túltenni kocsiakon s jókor adták el fogataikat. Most hónapok óta gyalog jár egyik másik orrfenntartó, doktor is, ki azelőtt csupán üveges batárból kandikált ki, ki most a télvizet is kalucsiban élte át nagyobb baj nélkül.

Köszönet. A vasúti képviselőtestület május 6-i közgyűlésén Polinszki Béla főtörzs orvosunk, dr. Gemszky Farkas bakteriológusnak és Dültz

őrnagy parancsnoknak egészségügyi fátározásaiért köszönetet nyilvánított.

Panaszok érkeznek szőlőbirtokosaink részéről, hogy múlt napokban az egyes szőlőhegyeken a borházakat feltörték s a helyiségeket átkutatgatták. A lakatokat levették s a zárat elrontották. Imitt-amott pincéket is befestítetek. A kerülők azzal mentik magokat, hogy katonák is csavarognak ott.

Május 8. Újabb adatok szerint csapataink Tarnovtól Lupkovig folyvást mindenütt hajtják az orosz sereget. Tüzérségi harc folyik az Opor és az Orava völgyében Tarnovot makacsul védik. Dunajec mellett József Ferdinánd főherceg seregével együtt frontális támadás folyik hatalmas tüzérségi munkával, oldalt áttörésekkel és magaslatok elfoglalásával. Mackensen seregének déli szárnya Jászló és Zmigrodhoz közeledik. Itt kárpáti seregeink egyesülnek azokkal. Az elfoglalt ágyúkból harmincat Neu Sandecbe hoztak, s tömérdek orosz fogolycsapatokat kísérnek, kiknek száma immár az 50 ezret felülmúlja. A Délkelet-Galíciai területen csapataink elfoglalták a Sztryj felé vezető úton a Makovka-hegy lövészárkait, amelyeknek nagy részét az oroszok éjjeli támadással visszaverték. Május 6-án csapataink Tarnovot, a mi Skoda gyártású 42-es mozsárokkal lötték és a várost be is vették. Tarnov visszafoglalása Nyugat-Galíciai sikereink koronája! Tarnovra tett egy-egy mozsárlövés az egész várost füstbe és porba burkolta. Az ellenség fele csak gyors futással menekülhetett meg. Sáros megye is végre megszabadult az oroszoktól. Itt december 28-a óta 75 községet szállottak meg az orosz katonák. Az egész felsővízközi járás, s a girálti és bártfai járások nagy része volt elfoglalva. Május 3-án és 4-én még próbálkoztak ellenállani csapatainknak, de 5-én reggel már nagy gyorsasággal megkezdődött visszavonulásuk, s estére már vad futásban menekültek. A tűzvonalba községek el vannak pusztítva, az azon belül voltak azonban egészségben megmaradtak. Boroevics serege ezen és a Zemplén melletti szélekről visszavonuló orosz sereget üldözi, most már Kárpát határain túl a galíciai lejtőkön követi az ellenséget. Mégis egyes völgyekben és rejtett utakon még mindig bujdosnak hazai területünkön menekülő orosz csoportok, melyeket járőreink elfognak.

A Jászló és Dukla környékén át futva visszavonuló harmadik orosz sereget üldözik katonáink. Az orosz utóvédek hiába kísérlík

Oroszok ellenállani, s feltartóztatni őket, s a visszavonulók hátát így visszavonulása. fedezni, a Beszkidekből kivezető utak legnagyobb része le van zárva. Az elfogott oroszok számát immár 70 ezerig megállapították eddig.

Új jótékonyági bazár alakult most az itteni barakk megfigyelő telepen, gróf Schönborn Frigyes Károlyné kezdeményezése folytán a barakk állandó lakói, s gyógyultjai pillanatnyi igényei ellátására, melyben a Vörös Kereszt elnökségének megbízottjaink, hölgyeink kara naponként felváltva virágot, üdítő gyümölcsöt, képes lapokat s egyéb tárgyakat árusítanak. A jövedelem jótékony célra fordítatik.

Május 9. Kárpátainkról újabb örvendetes híreket kapunk Az oroszok beszki seregét minden oldalról bekebelezték. Mackensen, József és József Ferdinánd főhercegek, Borevics és Pflanzler-Baltin hadserege üzik és útját állják a 3. orosz hadseregnek. Radko Dimitriev orosz seregeivel menekült Jaszlói szállásairól és sok fontos iratot elhagyott. Vilmos császár a győzelmes csapatok frontjára érkezett.

A menekülő orosz had. Az orosz kétségbeesetten küzd a körülzárása ellen a Konieczna nyereg és a Lupkovi hágó között. A csatahely délre tolódott el. Két orosz hadtest Zboró és Sztropkó között József főherceg hadállása felé húzódott vissza, míg trénje s tüzérsége észak felé lett irányítva, hol Mackensen hadserege áll. A futó oroszok északi előrsze össze is csapott hadainkkal, de vesztére. Ők rendetlen futásban erdők és hegyek között kerestek menekülést, míg muníciójuk legnagyobb részét elfogták. A kelet felé menő beszki orosz is szorult helyzetbe került. Duklánál várják, másik része pedig Jaszlicka fölött Borevics fenyegeti. Öt hadtestéből kettő már meg lett tizedelve. Így az egész beszki hadat végpusztulás fenyegeti. Hadseregünk feltartóztathatatlanul nyomul előre. Eddig zsákmányul esett Visloknál kocsiparkja is mintegy 30 ezer járműve. A szövetségesek tüze alá kerülvén a kavarodásban egy része a folyóba zuhant, a többit Kuaklánál elvették Przemysl felé vezető úton. Itt egy nagy orosz kenyér raktárt is lefoglaltak. Jaszlónál lovasságunk és csapataink megjelenésére az oroszok pánikszerűen futásnak eredtek. Radko vezérkarával automobilon rohant Rzeszov felé, de minden tábori készletét, sürgöny, telefon készülékét, automobilit, élelmi és hadi szereit, stb. a mieink prédájára hagyta, még meghitt írásait is.

A jászlói pályaudvaron a Vörös Kereszt két vonatát és tíz vagon szeretetadományt elfogtak. Futás közben elfogták Kitschenkot, a jászlói kormányzót is. Elvettek még az orosztól 2800 marhát, a 8. hadsereg főkórházát, orvosokat, ápolókat trénestül és sebesültjeikkel együtt s a vasutak gazdag anyagait. A gyors üldözés megakadályozta azt is, hogy a menekülő orosz hadak fosztogatást és gyűjtogatást végezzenek útjukban.

Tegnap X. hadseregünk egy egész orosz hadoszlopot fogott körül a Beszkidekben, amely nem találhatott többé kivezető utat és a parancsnokló tábornok kénytelen volt az egész hadoszloppal együtt megadni magát. Így több ezer ember gazdag zsákmány és trén anyag jutott a győzők kezeibe. Így az orosz foglyok száma eddig hetvenezerre szaporodott.

Varsó. Varsót nagyon félti az orosz hadvezetőség. Védőseregét a legnagyobb sietséggel 300 ezer főre egészítette ki.

Kolera. Sajnos, hogy a Varsó körül álló orosz seregekben a kolera dühöng, egyetlen napon 750 kolera megbetegedés fordult elő.

Kereszt-járó. Az idén Munkácson az római katolikus keresztjáró-körmenetek elmaradtak, mert az utcákon folyvást száguldó katonai autók veszélyeztetik a közlekedést.

Kivilágítás. A könnyedén rendelkező polgármester este 8 órára kivilágítást rendelt annak örömeire, hogy hadseregünk múlt napokban a Kárpátok körül győzelmes csatákat vívott. Néhányan kitűzték a zászlót s kivilágították ablakaikat is. Én majd akkor fogom megünnepelni, ha Isten jóvoltából a tartós békét fogják szövetségeseink megkötni... Most még véres harcok dúlnak Galíciában és orosz-lengyel területen, a Dunajec és Visztula körül, hol számos rokonom élet-halálra küzd.

Szatmári botrány. A lapok gyalázatos közléseket tesznek arról, hogy „úri kupeczek” Ugocsában, Szabolcsban és Szatmárban a közelebb történt ló avatáson és vásárláson rafinált módon megcsalták az államot s a katonai kincstárt. Többen máris börtönbe kerültek közülük. Így Fogarasy Miklós csepei földbirtokos, Papp Árpád és ráadásul maga Galgócsy Árpád, a szatmári járás főszolgabírója! Németh Elemér s mások ellen foly a vizsgálat. Eddig azt hittük, hogy csak zsidók tudnak sülyyedni, s íme... Jobb közigazgatás, hol nyugszol

a jövő homályában?

Megyénk különösen az alsóvereckeai járás ruténjei élükön a görögkatolikus papsággal és községi bírakkal, kérvényeztek a megyei törvényhatóságnál, hogy járjon közbe a minisztériumnál annak elérésére, hogy mennyiben ők a nagy oroszországi ortodox hitűekkel semmi tekintetben sem akarnak közösséget, vagy rokonságot vállalni, sem nyelvi, sem vallási, s népfaji téren hozzájuk közeledni, lelkestül, testestül magyarokká legyenek. Hogy iskoláikban a magyar nyelv alkalmaztassék, hogy gyermekeik ily nyelvben éljenek, s jövőben a templomaiban is ily hazai nyelven dicsérjék az Istent. Eszközölje ki, hogy a Julián-naptár kiküszöbölésével, a Gergely-félét használhassák, hogy minden ünnepüket a római katolikusok rítusa szerint velük együtt s egyszerre tartsák. Mert csak az ott dúlt oroszok vandalizmusa folytán meggyőződtek arról, hogy mily nagy különbség és érdek választja el őket egymástól. A törvényhatóság pártolól fog ügyükben eljárni.

Szentmiklóssyak. A májusi előléptetésnél családunkból, primóci Szentmiklóssy Nándort, főhadnagyot a trencsényi honvédezednél őfelsége századosá kinevezé, bátyját Szentmiklóssy Antal János honvédszázadosot pedig vitéz magatartásáért a hadidíszítményes 3. osztályú katonai érdemkereszttel kitüntette.

Csicsery. Vöm csicseryi Csicsery Zsigmond honvédezedest és a drabanttestőrségnél főhadnagyot saját kérelmére a király a kárpáti hadsereghez dandárparancsnokul kirendelvén, ma érkezett Munkácsra, hogy innen fel az Opor völgyben működő Hoffmann Péter altábornagy hadseregéhez vonuljon. Ahova másnap elmenend. Ott harcol Gyula tüzér hadnagy fia is, ki a repülőgépeken tesz megfigyeléseket.

Harcaink most a Beszkiden túlra tolódtak. Sáros, Zemplén és Ungból végleg eltakaródtak, itt-ott nagy veszteséggel az orosz hadak. Eddig az elfogottak száma felülmúlja a hetvenezret. Szövetkezett hadaink erélyesen üldözik őket. Előcsapataink átlépték a pilsno-jaszlói-viszlóka szakaszt. Jaszlótól délre a dukla-limanovi terepen túl hajtják a kárpáti orosz seregeket. X. hadtestünk tegnap egymaga egy hadoszlopot fogott és 5 nehéz és 16 könnyű ágyút zsákmányolt. Alsó-Dunajec és Visztula körül Mackensen vezérezredes végez az oroszokkal, kik elszántan s kétségbeesetten harcolnak. Zmigrodnál a délről jövő menekülő

orosz csapatok beleütköztek a szintén futó Nyugat-Galíciai csoportokra s egymásra rohantak, miközben Mackensen, dél felől Boroevics és Marvitz ágyúí szórták közéjük a halált, míg az el nem fogottak Przemysl felé iramodtak.

- Harcok. Tegnap Krosnát foglalták el csapataink, kik a múlt napokban tíz orosz hadtestet vertek meg. 170 kilométer széles front urai lettek a Nyugat-Galíciai határtól kelet felé terjedőleg. Most csakis galíciai területen folyik a harc. Az ellenség a Visztulától az uzsoki szorosig több mint 200 kilométeres arcvonalon visszavonulóban van. Az uzsoki szorostól keletre eső szakaszon és a Délkelet-Galíciai arcvonalon szintén heves harcok fejlődtek ki, különösen most az Oltyniától északkeletre eső magaslatokon. A Zalesciki megerősített hídfős csapataink most rohammal bevették, az oroszokat Dnyeszteren túl üldözték és 3500 embert foglyul ejtettek. A németek Libaut elfoglalták s a Vilna és Savle körüli vasutat elpusztították. A Njemen-mentén Sreduckinál négy orosz zászlóaljat megsemmisítettek s tömérdek ágyút elvettek. A Beszkidekből menekülés és üldözés közben a harmadik orosz hadseregnek csupán egy hadteste tudott mérsékelt veszteséggel kiszabadulni a többi fogságba került s 70 ágyújuk is. De hátra van még a nyolcadik orosz Bruszilov-sereg, melyet Boroevics serege átkarolással fenyeget.
- Libau.
- Hajó süllyesztés. A német tengerészet is május 5-én ismét egy nagy gőzös hajót a Lusitaniát, mely a Liverpooli Cunard-társaság tulajdona volt, s több ízben Fiumében is megjelent, torpedóval elsüllyesztette. A legénységgel együtt 1970 ember volt a hajón. 290 első osztályú, 622 másodosztályú, 361 harmadosztályú utas és 665 főnyi legénység. Kikből 1560 elveszett. Köztük Vanderbilt milliomos is. A Lusitania fedélzetén tizenegy millió márkányi rakomány volt, és négyszáz milliónyi arany. Old Head szikratávíró állomástól 8 kilométernyire süllyesztették el. Úgy jártak most a Candidate és Centurion nevű gőzösök is. Újabb adatok szerint a Lusitania gőzösön összesen 2160 személy volt. A tiszték közül csak Turner kapitány mentették meg. Mi több írják, hogy a hajó rakományának legnagyobb része hadiszerszám, így ötezer négyszáz láda lőszer volt. Az admirális közlése szerint német tengeralattjárók a múlt héten 5 angol kereskedelmi gőzöst és 16 halászgőzöst süllyesztettek el. Mi a tengeri blokádnak nagy jelentőségére mutat.

Dardanellák. A Nyugat-Galíciai és Kovno tartománybeli diadalmas események hatása immár a Dardanellákhoz is elterjed, mennyiben Oroszország most nincs abban a helyzetben, hogy oda is szállíthatna csapatokat.

Május 11. Gróf Schönborn Frigyesné a Vörös Kereszt itteni főmegbízottja múlt napokban Bécsből több mágnásnővel s egyleti tagokkal sátoraljaújhelyi állomásra érkezvén, itt várta őket a Munkácsról oda irányított autója, mivel a vasúti közlekedés Újhelytől kezdve bizonytalan. Az állomáson sopánkodott egy idegen zsidó asszony, ki Munkácsra sietett, hogy itt állomásozó behívott népfelkelő férjével elmenetele előtt még találkozhasson, sőt már hajlandó lett volna 240 koronát is fizetni az ottani fiakkeresnek, ki annyit akart szorultságában pumpolni tőle. Erről a nemes lelkű grófné értesülvén, megsajnálta az asszonyt s megelégedett száz koronával, melyet a Vörös Kereszt alapjára viteldíj fejében tőle elfogadott s ő hálásan lesietett, s magával vitte Munkácsig.

Csicsery távozása. Csicsery Zsigmond ezredes ma nálam családom körében búcsúebéd után nejétől s rokonaitól elbúcsúzván, a délután átmenő első katonai vonaton a Beszkidek felé eltávozott, hogy rendeltetése szerint az Opor-völgyben állomásozó hadtesthez bevonuljon s az ott rá váró dandárt átvegye. Szerencsés utat s dicsőséges visszatérést kívántunk neki...
Dél óta tizenegy katonavonat ment éjjel tömve német katonákkal Volóc és Opor-felé. Ott, mint hírlík döntő ütközetre készülnek s ez oldalról hatalmas erővel akarnak hadaink törni, a nyugat s keleten elszórtan védekező orosz seregekre. Az időjárás erre nagyon kedvező. Napok óta a nagy szárazság és szél állandóan szikkasztja az utakat és mezőket, s így hadcsapatok mozgósítására szerfelett alkalmassá teszi. Tegnap volt ma éjjel némi dér kissé elfagyasztó a diót és szőlőket, de nagyobb bajt még nem okoztak a fagyos szentek.

Galícia. Hivatalos május 10-i jelentés szerint a keleti hadszíntéren a helyzet változatlan a délkeleti részen Mackensen vezérezredes s a mi csapataink az ellenséget állásaiból kivetették, több mint 12 ezer foglyot ejtettek és sok hadi anyagot zsákmányoltak. Így a foglyok száma 80 ezerre emelkedett.
Egy későbbi távirat szerint Nyugat-Galíciából és Kárpátokból visszavert orosz harmadik hadsereg a kelet felőli nyomásnak

engedve főerejével Sanok és Lisko közötti terepen van összeszorítva s szövetséges seregeink ellene sikeresen működnek, előrenyomulnak. És nyugat felől kiküzdötték a Viszlokon való átkelést, dél felől pedig elérték a Dvernik, Baligrod és Bukovszko-vonalat. Az északi szárnyán a felsőausztriai, szalzburgi és tiroli csapatok Debicától keletre eső több helységet rohammal elfoglaltak. Az öt hadtestből a 9., 10., 12., 24 és 30. kaukázusi hadtestből s több tartalékhadosztályból volt összeállítva, 20 ezer foglyot ejtettek, így ezekkel együtt százezerre megy a foglyok s az elesettek száma ötvenezerre téve, a mostani orosz veszteség 150 ezer főre emelkedett. Azon felül a zsákmányolt ágyúk száma 60, s a gépfegyvereké 200-nál többre megy. Az üldözést az egész téren folytatják. Így néhány nap múlva nagy eseményeknek lehetünk tanúi.

Francia. A nyugati hadszíntéren is és Flandriában szintén győzelmesen haladnak a német seregek s a francia-angol támadásokat sikeresen visszaverik s tömérdek foglyot, s hadizsákmányt ejtenek. Úgyszintén a törökök is könnyen visszaverik a Dardanellák támadó ellenségeit.

Török összeesküvés. Jellemző hír érkezett Konstantinápolyból, mely leleplezi, hogy Franciaország és Anglia forradalmi összeesküvést szőttek, amelynek az volt acélja, hogy az uralmon lévő török államférfiakakat meggyilkolják, a Goebent fölrobbanták, a német tiszteket leöljék, hogy aztán ebben a véres forogtagban az entente csapatai bevonulhassanak Konstantinápolyba s kitűzhessék az Aja Szófiára a keresztet. Az összeesküvést azonban fölfedezték, s minden intézkedést megtettek elnyomására. Élén volt Venizelosz a görög követ, vezérei Szabah Eddin herceg és Kitschener. Ez az angol kincstár nevében a tervezett bérgyilkosságokra húszezer fontot ígért, de hozzájárult külön Franciaország is.

Olasz barátság. Az Olaszországgal 33 év óta fenn álló szövetségi szerződésünk, mint hírlik 20-án telik le, s így az entente rajta van, hogy az olaszokat pártjukra elcsábítsák. Lapok szerint Olaszországot most Anglia a szénszállítás megvonásával is akarja kényszeríteni arra, hogy az ententhez csatlakozzék. Mert ha Anglia a szénszállítást megtagadja, úgy hat nap múlva az összes olaszországi gyárakban, vasutaknál, stb. megáll a munka? E megfélemlítés alaptalan, mert köztudomású, hogy Olaszország voltaképpen Németországtól

kapja a szükséges szemet. Az olasz semlegesség ingadozásáról sok mindenféle hír kering most és sok pesszimistának megrontja kedélyét... Én nem hiszem, hogy Olaszország annyira megfélemedne a tisztességről s ellenségévé válna szövetségeseinknek, kikkel a háború kezdeténél is egyetértő barátságot tartott, sőt akkor mindenki úgy vélé, hogy fegyverrel is hozzájárul a szövetségünkhöz. A háború mellett buzgólkodó párfiaknak hangulatát a komolyabban gondolkodó kormány bizonyára nem fogja tekintetbe venni s megmarad, ha más elszántabb nézetben nem, a csendes semlegesség állapotában. Quid-quid agis, prudenten age et respice finem (funem).

Megfigyelő barakk.
Május 12.

Ma kisétáltam a Megfigyelő barakkba, mely a gróf Schönborn miniszter biztos felügyelete alatt napról-napra emelkedik és terjeszkedik. Maga a gróf volt szíves egyet-mást újabbat megmutogatni. A fürdőszobákban éppen mosdatták az éjjel megérkezett 280 főnyi új sebesült és betegeskedő katonákat. Mondhatom, hogy nagyon meghatott egyik-másik teljesen levetkőztetett férfi látása. Némelyik oly elsovadt, oly elsoványodott volt, mint a csontváz. Másokat csak emelve lehetett a szűkmedencébe vagy padra helyezni, alig bírt magától mozogni. Úgy hallám, hogy a múlt napokban olykor négyszázan felül volt az újon érkezettek száma. S valamennyien illő bánásmódban s ellátásban részesülvén, csakhamar éledni s javulni kezdtek. Az intézetben folyvást több ezernyi az ápoltak létszáma. A külső munkát, a beültetett udvarokat, parkszerű tereket orosz foglyok gondozzák s takarítják. Jól szemügyre vettem a közömbösen gereblyező, lustán kapáló, egyengető foglyokat különösen a szürke kucsmákat viselő szibériai és kaukázusi oroszokat s úgy láttam, hogy valamennyi csinos, szabályos arcú, némelyik barna, sőt fekete bőrű is, mint nálunk nyárban a vályogvető cigány, de mind jól megtermett erős, csontos és hajlékony. Akad köztük szakállas, zsidós kinézetű is, itt-ott alacsony vézna alakú is, de effajta most kivételes. Barnás porszínű vastag posztó felöltőjük, ingszerű zubbonyuk, melyet szíjjal derekukon átkötnek csizmaszárba dugott bő nadrágjuk bizony majd mindeniknek vedlett, elkopott, elfoszladozott. A minap egy csoport Munkácson az utcákat sepert, s közülük egyik meglátván egy kenyeret majszoló fiút elkéré tőle a falatot mohón megette, s hálául egy kabátjából levágott rézgombot adott neki emlékül... Úgy látszik, hogy éhezett.

Orosz foglyok.

- Szász király. Érdekes, hogy Szász Károly május 10-én a keleti harctérre utazott és a Galíciában, valamint a Kárpátokban küzdő szász csapatokat is meg fogja látogatni. Ezek bizonyára örömmel fogadják.
- Török forradalom. A török rendőrség kinyomozta, hogy föntebb említett forradalom tervezetében leginkább eljár a nevezeteken kívül Sadik nyugalmazott ezredes, Izmail képviselő, Panas volt görög követ, Bukas, görög követségi levéltáros, Nikolaidisz görög tiszt, Buziosz volt görög követ, Szabahquilon, Firomaz és Verstat, az örmény Hincsak-bizottság tagjai s mások.
Új hadikölcsönre hirdet előjegyzést a magyar kormány, a határidő május 12-től 26-ig terjed. A kölcsönöktől 6 % adómentes kamatot ígér a kormány oly kötvényeknél, melyek csak 6 évi zárolás után felmondhatók, míg a többiektől 5 ½ % jár, s csak tíz év múlva lejárnak. Nem kétlem, hogy a hazafias célú intézményt ismét, mint az előbbit tüntető nagy siker fogja követni.
- Május 13. Éjjel nagy katonai vasúti vonatok mentek át állomásunkon, hajnalban nagy éljenzés és éneklés közben vonult néhány Volóc felé. Reggel 8 óra tájban meg vagy 50 muníciós járműből álló trénozlop érkezett Ungvár felől, mely a Kossuth Lajos utcán át Verecke felé Galíciának tartott s megállapodás nélkül tovább sietett. Többnyire horvát katonák voltak Muraközről és zalai magyarok a csapatban. Jó kinézetek szőke s fekete bajszosak.
- Galícia. Tegnap csapatink Galíciában Visztula és Niva folyók körül több helyen megverték az ellenálló orosz csapatokat, Közép-Galíciában a San, Fimon s Sanoki vasút mentén ellentámadásait visszaverték, úgy Kelet-Galíciában is, hol a Csernovitc irányában törő ellenségből 620-at elfogtak. Horodenkától északra egy ellenséges osztag a Dnyeszter déli partján lábát megvetette s itt a harc folyamatban maradt. Mackensen vezérezredes Beckónál Brzozova és Lutza között több orosz hadosztályon áttört és Sanoktól Beczko felé támadásait visszaverte s az üldözést folytatja.
- Rzeszowek foglalása. Aznap délután tudatta egy újabb távirat, hogy csapataink Rzeszowot és Sanokot elfoglalták és előcsapataink átlépték a Nivat. A foglyok száma óriásról óriásra szaporodott.
- Francia. A francia területen: Weltwnde előtt egy angol serhajót letüzelték a

németek, Yperntől keletre előrehaladnak, Lille, Loretto s más helységeket elfogtak, 860 franciát elfogtak és számos hadianyagot.

Éjjel ismét százon felül került a megfigyelő barakkba sebesült. A havasaink alatti oroszok is elvonulnak a többi menekülő csapataik után. A városunkban állomásozó német tisztek azzal bíztatnak minket, hogy pünkösdig teljesen végeznek Galíciában az orosz hadakkal. Meglátjuk.

Német rabinus.

Munkácson a német parancsnokságnál aránylag kevés zsidó katona van, mindamellet koronként megjelent a hadi főrabínus s végzi köztük a hivatását. Alakja mindamellet feltűnő, lévén a borotvált szőke arcú főpap alacsony termetű, s fejét nagy terjedelmű lapos katonasapkája egészen elborítja. Szürke gallér köpönyeget és ily hosszú kabátot s nadrágot visel magas szárú csizmában. Fürge, élénk ember, gyorsjárású s vizsgaszemű. Nagy ünnepükön összesen 28 zsidó hitű katona jelent meg a templomban. Tudományos embernek mondják. Ernyős sapkáján előbb a kis német kokárda alatt a héber a kettős háromszög fényes ércből van feltüntetve. Neve doktor Rozenach, s állandó lakhelye Boroszló.

Megjegyzem, hogy alaposabb értesülés szerint az éjjel 150 sebesült magyar-osztrák és német katonát szállítottak az itteni kórházba, ezek között volt 20 halott, kik útközben kiszenvettek és két német tiszt. Ezeket hazájukba szállítják, mert a német császár is úgy kívánja, hogy az elszállíthatók családjaikhoz küldetessenek. A harctéren elesetteknek nyugvó helyét pedig lehetőleg állapítsák meg, hogy esetleg majd ahhoz is térni lehessen.

Megtorlás.

Lusitania elsüllyesztett hajón sok angol, s amerikai polgár is odaveszett, miért is a közhangulat s az angol, s amerikai lapok erélyes megtorlást követelnek. Kívánják, hogy az összes Angliában élő németeket fogolytáborba kell terelni, s minden német vagyont elkobozni. Szerintük 20 ezer német lakik Angliában s így tetemes vagyonukat foglalják le mindaddig, míg a Lusitania értéke háromszorosan megtérül. Mások azt ajánlják, hogy a személyszállító gőzösök német polgárokat vigyenek magukkal, hogy ezeket saját honfitársaik torpedózzák meg.

Igaz, hogy német torpedók nagy károkat okoztak. Így április 8-a

- Torpedók munkája. óta május 3-ig az angol nyugati parton 7 ellenséges gőzöst süllyesztettek el, és egy Svaranov nevű orosz és az Európa francia gőzöst. Ezen kívül 29 más kereskedelmi gőzöst és 3 vitorlást. A Dardanellák ellen május 11-én a szövetségesek éjjel négy kétségbeesett támadást intéztek, a török védő katonák azonban szuronnyal teljesen visszavetették őket s délben három zászlóaljat megsemmisítettek.
- Galícia. Mai táviratok szerint: Galíciában seregeink átlépték a San és Niva folyókat s az oroszok Jaroszlán, Przemysl és Chyrov irányában visszavonultak. Megingott az uzsoki szorosától keletre eső front is. Csapataink a Sztryj, Orava és Opor völgyében támadásba léptek, honnan az ellenség elvonulásban van. Szurmay Sándor és Linsingen támadásra megindultak. Az oroszok pánikszerű menekülését bizonyítja az, hogy 9. hadtestünk ötvenegy orosz ezredhez tartozó összekeveredett legénységet fogott el. A 48. orosz gyalogosztály törzse Kornilov tábornokkal Obrzechovonál seregeink mögött adta meg magát s így tovább.
- Olaszország. Olaszország most áll a válaszúton. Most fog dönteni a harc vagy béke felett. Tárgyalások folynak a parlament és a kormány között. Mert ott a király a parlament megkérdezése nélkül is megüzenheti a háborút, de a parlament viszont megtagadhatja az anyagai eszközöket. Vilmos császár is közbe jár ez ügyben. Bülow herceg német nagykövet most nyújtotta át Viktor Emánuel királynak a Zuivínálban azt a levelét, melyben Vilmos császár kérte a királyt, hogy támogassa abban a fáradozásában, amely Olaszország és Ausztria-Magyarország megegyezésére irányul. (Bizonyos rekompenzációról van szó). Meglátjuk közelebb, mit végeznek. A kormány a semlegesség mellett dolgozik élén Giolitti kormányelnök.
- Auffenberg. Érdekes jelenet volt a május 12-i képviselőházunk ülésében, hol Vázsonyi Vilmos interpellálta Tisza István kormányelnökünket az iránt, hogy Auffenberg Móric volt hadügyminiszter s gyalogsági tábornok miért tartóztatott le (bizonyos mulasztások miatt) április 26-án, kit őfelsége három nappal előbb április 23-án bárói rangra emelt Komarovi előnévvel, hol t. i. győzelmes csatát vívott. A tíz pontból álló interpellációra azonban a válasz elmaradt. A bűnös hadi szállítások folyvást megújulnak. Így Munkácson is május 13-án éjjel letartóztattak a csendőrök egy .....

üggyvédet és tartalékos katonát, mint mondják bizonyos bakancs és pokrócszállítási ügyben. Néhány nap múlva azonban kibocsátották.

Sáros. Az orosz pusztítás Sárosban iszonyú volt. Hetvennél több községből eltávozott a lakosság, a visszavonuló ellenség most több falut felgyújtott s Zboró romhalmazzá lett. A földművelési minisztérium a visszatért lakosságnak külön vonalon hús vagon vetőmagot küldött, s a nép azonnal hozzáfogott a szántás és vetéshez. A nyomor nagy, különösen igavonós állatokban érezhető a hiány, de nemsokára helyre áll minden. Később kitűnt, hogy 80 falu végleg elhamvadt. Csak az épülethez szükséges faanyag értéke meghaladja a nyolc millió koronát. Segítő bizottság is alakult.

Barakk kórházak. Május 14. A helybeli barakk kórházakban most 270 orosz fogoly betegen fekszik. E tekintetben érdekes adatokat nyújt a május 2-től 8-ig terjedő időközi, vagyis heti kimutatás. E szerint a hétvégén maradt 2979 egyén, ebből tiszt 75. Beérkezett összesen 2391 és eltávozott 1671.

A május 9-i jelentés szerint a 2979 maradványból volt német 852 és osztrák-magyar 2127. Május 9-én volt 2916, ebből tiszt 70, legénység 2846. Kolera 0, typhus 200, vérhas 211, sebesült 1472, egyéb 1217. Szabványos férőhely havidíjas 69, legénységi 3644, üres ágy 8 havidíjas és 789 legénységi. A sebesültek között volt a cs. k. tartalékkórházban 105 német, 276 miénk és 46 orosz a honvéd fiók-kórházban 2 német, 61 miénk és 7 orosz, a barakk kórházban 260 német, 618 miénk és 150 orosz katona. A megfigyelő állomás barakk telepén van jelenleg: ápolónő osztrák-magyar 40, német 122, összesen 162. Ápoló: német hivatásos 98, magyar 30, összesen 128. Orvos: osztrák-magyar 26, német 15, összesen 41. A városban lévő többi kórház létszáma itt nincsen érintve.

Május 15. Hidászok. Ma reggel Felsőkerepec felől többnyire pór ruhába öltözött és sárga fekete karszalagot viselő kocsisok szállítottak 14 járművön nagy csolnakokat és vasalt gerendákat, melyeket hasonló pompás hídépítő anyaggal terhelt szekerek egész sora követett. A kísérő néhány lovas is gyarlón volt öltözve néhánynak kardja sem látszott. Beszkidek felé távoztak. Délután 3 óra tájban egy még nagyobb csoport ily lemezes nagy dereglyékkal, csajkákkal és

pompás szekerekkel vonult Beregszász felől szintén a városon át fölfelé. Ezeknek katonái és kísérő lovasai jobb egyenruhát és fölszerelést viseltek. Az utcát seprő muszka foglyok ugyancsak nézték a vonulást s az utcákat folyvást szelő, rohanó autókat.

Galícia. A galíciai hadszíntéren diadalmasan haladnak seregeink. Az orosz 3. és 8. hadsereg veresége napról napra súlyosbodik. Rendetlenül vonulnak visszafelé Jaroszlán, Przemysl és Chirov felé. Seregeink átlépték Vizlokát és előcsapatink Jaroszlán és Przemysl kapui előtt állanak, s más oldalról Uzsok környékén megtámadták az ottani orosz hadakat.

Zsák-
mány,
fogoly. A hadtápvonalba eddig beszállított foglyok száma 133000. A rengeteg hadizsákmányban van 80 ágyú és 300 gépfegyver, s ezen kívül temérdek élelmi készletet vettek át az elfoglalt városokban, falvakban, stb.

Angol
bosszú. Londonban a civilek vad tüntetéseket tett az ottani német lakosok s üzleteik ellen a Lusitania elsüllyesztése miatt. Ezer és ezer ember vonult fel, az utcákon és kirabolta a németek üzleteit. Végre csapatokat vezényeltek ki a németek tulajdonának megvédésére. Más városokban és afrikai angol birtokokon folynak a németek, osztrák és magyar lakosok ellen ember vadászatok és vagyon rombolások.

Igaz, hogy az angolok a tengeren nagy károkat szenvedtek, de az a háborús blokádnak következtében. Az alsó ház ülésén MacNamara kijelentette, hogy a német ellenség a háború alatt 201 hajót süllyesztett el és ez alkalmakkal 1556 ember vesztet oda.

Ducsay
sírja. A mi 11. házi honvédseregünk egyik vitéz őrnagya Ducsay Dezső még múlt évi decemberben, Galiciában Tarnovtól északnyugatra lévő Rzachova nevű helységeknél a limanovai híres ütközetben kapott sebesülése folytán elvérezvén, mint fogoly Rzachova falu közepén elföldelték és sírdombjára szolgálja a keresztre metszette a következő feliratot: „itt nyugszik Ducsay Dezső őrnagy a tizenegyedik honvéd regimentben.” Családja bizonyára majd visszahozatja tetemét.

Liszt ügy.
Matyók
műk. A Munkács 20. számában panaszkodnak arról, hogy a városi hatóság nem szorgoskodik abban, hogy a közönség lizsthez jusson, s hogy jobb lenne, ha a polgármester Matyó holmik

helyett lisztet hozatna. (T. i. azzal gyanúsítják őt, hogy Matyók hímzéseket szerez és elad a német tiszteknek, mit azok, mint itteni különlegességet hazaküldenek.) Furcsa, hogy a csendőrök az utasok bőröndjeit megvizsgálják liszt behozatalt kutatva...

Május 16. A mai vasárnap hála Istennek jól kezdődött. Reggel kaptam János fiamtól, ki a Galíciában harcoló 14. honvédezred 2. zászlóaljának őrnagya megnyugtató levelét 4-ről. Jól van, s örül, hogy a haza megvédésében részt vehet. Május 4-én adta fel az 50. tábori postára, tehát majd két hétig késett.

Jó hírek. Majd híre terjedt a városban, hogy Jarozlan városát és Sztryt bevették hadaink, sőt arról is volt szó, hogy Przemysl feladta magát. Annyi bizonyos, hogy az itt szélkelő német déli hadsereg parancsnoksága készülteket tesz Sztryj városba való átköltözésre. Azt teszik, mint mondják, már 18-án a szikratávírást, a légregülőgépek telepét s egyéb hivatalokat. Hőfer vezérőrnagy jelentései szerint csapataink Délkeleti-Galíciába behatoltak s eddig 143500 foglyot, 100 ágyút és 350 gépfegyvert zsákmányoltak. Tarnovba nagy mennyiségű fejtisztet s egyéb élelmi raktárokat elfoglaltak. A németek meg elfoglalták Kielcét. Szóval, ha Isten is úgy akarja, csakhamar nagy diadal fogja követni vitéz és elszánt szövetséges hadaink előtöréseit.

Búcsúzás. Délután öt óra tájban két repülőgép sokáig keringett a város fölött. Az egyik aztán házi kertem megett lévő Batthyány utcai ház telkére lebocsátott egy 3 méter hosszú 15 cm széles porosz (fekete, fejtiszt és vörös) színű szalagra göngyölt tenyérnyi széles fejtiszt lepecsételt s homokkal töltött zsacsót s egy bokrétát. A zsacsóban a városi hatósághoz címzett német levél volt, melyben a repülőgép osztaga búcsúzik a várostól s köszönetet mond gondoskodásukért. Adieu! Éjjel négy gép el is távozott Szkoléba s kettő még itt maradt.

Galícia. Tegnap hivatásos táviratok szerint Mackensen előcsapatai Przemysl előtt állnak. Az oroszok Pilica-frontja is menekül s másik része (...) ³ vonul vissza. Boroevics, Böhm-Ermolli és Linsingen hadai Dobromilon át Dolináig előnyomultak. Ellenben Dél-Galíciában és Bukovinában nagy orosz erők széles vonalban

---

³ Olvashatatlan szó — szerk.

Oroszok Pruthnál. átlépték a Dnyesztert, s a Pruth folyóhoz közelednek s ott a csata tart.

Május 17. Ma ismét kaptam János fiamtól tábori postai levelezőlapot május 6-ról írja, hogy balszárnya nagy sikereket ért el, s várja az előre menetelre a további parancsot. Az időjárás is kedvező, bár éjjel ott fagyok is jelentkeznek. Az ételmezés az egész vonalon kiváló. Válaszoltam neki.

Fogyok vendég-ségben. A mai heti vásáron a főutcában a római katolikus templom mellett egy vaskereskedő bolt előtt néhány orosz fogoly szorgoskodott, kiket a vidékről bejött rutén nők hosszasan és sajnálkozva nézegettek, majd kendőjükből kivett tengerilepényükből darabokat letördelvén, átnyújtották a szennyes, elrongyolt, de kifogástalan étvágyú kucsmás szibériai legényeknek, kik azt mohón majszolták s némelyike a nagyobb darabokat tarisznyájukba szépen óvatosan betették s becsatolták. Jóízűen el is beszélgettek, jóllehet aligha jól megérthették egymást, mert itteni szólamuk az északi oroszétól lényegesen eltér, de hangjuk a szánalmat s a hálálkodást mégis kifejezni látszott. A foglyok közt is sok korán elvénültnek látszik, kik félig polgári öltönyt, félig mundért, ingszerű zubbonyt, újatlan bő mellényt viselnek szibériai magas kucsmával. Nem egy rutén asszony elmondta nekik azt is, hogy az ők fiai is ott vannak valahol polyák országban.

Osztrák- és Orosz-Lengyelországban a harcok és üldözések egyre folynak, 150 kilométeres fronton nyomulnak előre csapataink Woyrsch és Dankl szövetségesei kergetik a menekülő ellenséget, míg Mackensen Przemysl előtt és József Ferdinánd Alsó-San bal partján állnak. Dél felől Boroevics Dobromilon túlmegy, s odább keletre Boehm-Ermolli Szambort áthaladta, míg Linsingen Turkán és Szkólén át, Dolina felé nyomul, hogy Pflanzer-Baltin hadseregcsoporttal egyesüljön. Kárpáti seregeink elől az ellenség Lemberg irányába hátrál, míg hadaink minden oldalról kergetik és környezik négyszáz kilométeres téren. Így, talán nem sokára beteljesedik Hindenburg hadvezér mondása, hogy a háborúban az győz, akinek erősebbek az idegei, s az őszkor tett megjegyzése, hogy az oroszok kezdenek puhulni már.

Zászló-szentelés. A munkácsi cs. és kir. 65. házi gyalogezredünk a most dúló harcokban elejétől fogva élénk és hősieks részt vevén, a Komarov-

Zamoscei csatározástól kezdve Ravaruszkánál, majd a San mellett, Krakko körül és a Dunajec mentén folyvást harcolt. Az ezred második menetzászlóalja szeptember 2-a óta védte a Kápátokat, az alezredes és százados megsebesülése után Seeharz Ottó főhadnagy vezette azt február 2-ig. Augusztusban egy heves harc folyamában az ezred zászlóalját gránát elpusztítá s viselőjét Klais Ferencet is megölte. Helyette öfelsége most új zászlót adományozott az ezrednek, melyet április 26-án, a harctéren ünnepélyesen felavatták, s a király, Frigyes főherceg főparancsnok s Lajos főherceg üdvözlétét kihirdették, Stanojlovic István ezredes pedig a 65. ezredparancsnoka emelkedett érzelmű beszédet tartott.

Illetmények.

Harcoló katonáink családjai kellő ellátásban részesülvén, nem lesz fölösleges itt azokat kimutatni, ezeket következő sorozatba foglalom:

Rangosztály, rendfokozat, havi ellátási illetmény korona, negyedévi szállássegély korona

— zászlós — 50 — 132

XI— hadnagy — 50 — 217

X — főhadnagy — 70 — 217

IX — százados — 90 — 359

VIII — őrnagy — 120 — 471

VII — alezredes — 150 — 471

VI — ezredes — 200 — 566

V — vezérőrnagy — 300 — 656

IV — altábornagy — 380 — 763

III — tábornagy — 450 — 967

Fiam kártyája Oderberg-ből.

Estefelé a levélhordó nem kis meglepetésemre képes levelezőlapot hozott János fiamtól Oderbergből május 14-ről, melyben írja cenzúrával, hogy „48 órai utazás után ide jutottunk és néhány óra múlva tovább megyünk.” Tág kombinációra nyújt alkalmat ez értesítés. Adja Isten, hogy jól végződjék s kirendelése jó eredményű legyen...

Május 18.

Egész éjjel villámlott, dörgött, de a zúgó záporosó rövidke volt. Reggel híre jött, hogy a helybeli német déli hadsereg parancsnoksága elhalasztotta elmenetelét. Azt is susogják, hogy az orosz hadvezetőség Lemberg vidékére új erős haderőt összpontosított és ottani hadi létszámát másfél milliónyi főre

szaporítá. Si fabula vera! Vedremo.

- Fiam. Ma ismét kaptam levelező lapot fiamtól 13-ról, ki értesít, hogy „fent sikeresen elvégezve dolgunkat, más harcszínterre ment.” Ezt Nyíregyházáról írta, s a főntebbit már másnap Oderbergből. Mint hallok a 14. honvédezzreddel ment ő zászlóaljparancsnokul.
- Hadi ebek. Ma láttam a német főhadai parancsnokságnál húsz hadi kutyát, melyeket harctéren a sebesült és elesett katonák felkutatására használnak. Magas, szikár termetük, rókaszerű apró fennálló fülük és élénk szemük van, hosszú farokkal. Nyakövről lógó láncocskán vitték a német katonák.
- Járvány betegségek. A munkácsi hatóság kiosztott rendeletben felhívása a közönséget azon óvszabályok betartására, melyek a városban elterjed járványbetegségek, s különösen a most terjedő hasi tífusz megakadályozására vonatkoznak. A hatósági intézkedéseknek csak akkor lehet üdvös következménye, ha mindenekelőtt a már évek előtt miniszterileg jóváhagyott határozat szerint a gabonavásár a főutcáról áttételek a kijelölt új térre. Enélkül hiába való beszéd, hogy a „polgármester megtiltja” a Latorcából vizet inni. Bent van a baj, nem kívül. Nem a folyóvíz, hanem az állandó bűz, szennyes s fertőző levegő vészhozó...
- Galícia. A vezérkar jelenti 16-ról, hogy a Kielcei hegyvidéken az ellenségtől megtisztították csapataik, a Rudnik-Przemysli San vonalon az oroszokat visszavetették és sok foglyot szereztek, s az Erdős-Kárpátokból előre tört seregeink egy erős utóvédeket szétszórtak, 7 ágyút és 11 géppuskát zsákmányoltak s ezernél több orosz elfogtak. Délelőtt zenészó mellett bevonultak Samborba. A németek Savle vidékén előretörnek, 1500 orosz elfogtak, de Dubissa mentén Ugiantól északnyugatra egy kisebb csapatjuk a nagy orosz erők elől kitért s két ágyút elvesztett. Augusztovtól északra és délre az oroszok éjjeli támadásait visszaverték, 240 emberét elfogták. A Sztryji-Sztaniszlani arcvonalon előrenyomulnak. A San szögletben az oroszok tartják magokat. A Pruth-vonalon az oroszok egy teljesen új hadsereggel operálnak.
- Török. A Gallipoli támadásnál a szövetségesek nem boldogulnak. Kaba-Tepe környékén húszezer főnyi támadó sereg tehetetlenül áll.

Eddigi ostromlásuk harminc ezer emberükbe került és eredményt nem értek el. Most a Dardanellák ellen belga expedíciós hadtestet küldenek. A görögöket hiába csábítják, ők nem vállalkoznak a gesztenye kikaparására.

6000
fogoly
Munká-
cson.

Néhány nap előtt szállott ki az állomáson a Kárpátok megül elszállított hatezer főnyi fogolycsapat, melyben az orosz hadsereg különböző nemei voltak. Ötös sorban ment a csapat a honvédkaszárnyába, melynek kapujába, már bevonult az eleje, míg a hosszú tömeg vége még mindig a vasútnál volt. Öt napig megfigyelés alatt tartották itt az élelempusztító sokaságot s tegnap eltávozott beljebb az országba, 570 kivételével, kiket itt tartottak avégből is, hogy az utak és utcák rendezésén dolgozzanak. Így most különösen az új ..... nevű utcát, mely a régi reformátustemető nyugati oldalán nyúlik s rajta esős időben feneketlen sár képződött s járhatatlan volt, szépen kiegyenlítették, kavicsal behintették, gőznyomtatóval megszilárdították s így teljesen modern jó állapotba hozták.

Halálos
ítélet.
Május 19.

Ma délelőtt szokatlan esemény ment véghez Munkácson: kémkedés miatt hozott halálos ítélet végrehajtása. Mikor múlt évben őszkor az orosz seregek a Kárpátok és Beszkidek felé közeledtek, minket itt a déli oldalon s a rónaság szélén nagy aggodalom szállt meg, mert mi tagadás lenne országunk e része nem volt megfelelő védősereggel ellátva. Négyezer főre tették az összes csapataink számát négy ágyúval, Sáros megyétől le Máramarosig. S éppen azért bizalmas körökben ki is fejeztük aggodalmainkat e fölött, annál inkább, mert szeptember végén és október hó elején nem csak Volóc és Verecke tájairól az úgynevezett Verchovináról, hanem még a Beszkideken túli Galíciából is előbb szórványosan, majd tömegesebben kezdtek rutén, lengyel és zsidók menekültekül ide húzódni s tájainkon megtelepedni. Szóba is jött, hogy mily könnyen akadhat a sok beözönlött idegenek között kémlelő, gonosz lelkű s árulkodó, ki csekély védelmi állásainkról értesítheti a túlleselkedő oroszokat. Ez így tartott heteken át, október első napjaiban pánikszerű menekülés is történt, de „Isten jóvoltából” a vész elhárult, a mozgó négyezernyi mozgó seregünk hol Sárosban, hol Munkács közelében így Akloson vissza verte a szintén gyatra csapatokkal megjelent ellenséget, mely Máramaros határbércein Toronyán is megfordult. Midőn azután a Lembergől kiszorult cs. és kir.

kerületi parancsnokság Munkácson üté fel hadiszállását, a kémkedésre is nagyobb figyelmet kezdtek fordítani s vidéki rutén családokat, s egyeseket gyanúból elfogva bekísérni, kiket azután itt heteken át vizsgálat alatt tartottak. Majd a csendőrség s detektívek értesültek, hogy oroszoktól megbízott kémek járják vidékeinket, s Munkácsot, hogy 7-8 tagból áll egy-egy ily megfogadott kémcsapat. Akkor lett november 19-én ily gyanúból Munkácson letartóztatva bizonyos Eduard Krzehlik is, lemergi helytartósági hivatalnok, kinek kalapjában gyanús jegyzetekkel ellátott írását találták s ki vallatás közben beismeré, hogy Eperjesben, Kassán, Munkácson, Máramarosszigeten s a róna tájakon kétszer is megfordult s Lembergől nyolcad magával elindult. Ily beismerése alapján a munkácsi parancsnokság keze alatt maradt, míg egyik elfogott társát Székesfehérvárra elvitték, hol máiglan őriztetik. Krzehlik, mint kiderült, 52 éves, nős, hat gyermek atyja s rábizonyult kémkedés miatt a hadi törvényszék halálra ítélte. A tárgyalásnál dr. Gergely Albert munkácsi ügyvéd védte őt, az ítéletet azonban Frigyes főherceg főparancsnok Teschenben is helyben hagyván az előtte tegnap május 18-án kihirdetvén, annak végrehajtását mai napra kitűzték s tíz óra tájban csekély lengyel katonai csapat és Lang Pál, helybeli római katolikus segédlelkész kíséretében a Kishegy alatti honvédlövölde területen az első célfogónál foganatosították is. A fegyenc mellig érő szakállal öntudatosan viselkedett, szivart kért s szívta, midőn szemeit bekötötték s letérdelt helyzetben négy katona agyonlövé, kik egy arasznyira tarták fegyvereiket a testétől, melyet azután a nagymezői járványkórház temetőjében elföldeltek.

Gróf
Falken-
heim.

E napokban a Munkács-Beregszászi útvonalon egy angol féle gyanús férfit fogtak, letartóztatták.

Galíciában előrenyomulásunk erősen folyik osztagaink egyes részei tegnap Drohobicsot elfoglalták. Marianpol és Ludvilov mellett ellenséges támadásokat visszavertek. Jarozlan mellett átlépték a Sant. Przemyslért folyik a harc. Jaszlónál elfogtak csapataink egy katonavonatot az egész orosz trént, melyen az oroszok 6700 katonát akartak elvinni a jaszlói csapatjuk segítségére, de elkéstek, mert a mieink akkor már szétugrasztották a jaszlói orosz csapatot s a városkát elfoglalták.

Olaszországban a háborús és ellenes pártok közt dúl a vetélkedés. Valamennyi városban és vidéken majdnem forradalmi jellegű a vetélkedés. Úgy látszik, hogy Anglia pénzzel dolgozik, és

bujtogat. Mennyiben nem sikerült Angliának Japánban és Görögországban ágyútöltelékot fogni, most aranyaiért Olaszországban vásárol ágyútöltelékot. Ily esetben Itália a Salandra-Sonnino klikk véres örületének áldozata. A háborús párt megbecstelenítette a semlegességet, amennyiben fölajánlotta Ausztria-Magyarországnak Olaszország semlegességét kártalanítás fejében majd a legtöbbet ígérőnek. Az olasz csőcselék, az angol és francia tőke, s a szabadkőműves páholy a királyság és polgárság eltörlésére igyekeznek.

Gróf Andrassy Gyula tegnap a képviselőházban Tisza István gróf miniszterelnökhöz az iránt, hogy a kormány tett e területi ajánlatot az olasz királyságnak a végleges neutralitás biztosítása céljából interpellációt intézvén, azt a választ nyerte, hogy a Monarchia tényleg területi ajánlatot tett. Mit a ház helyességgel vett tudomásul.

Különösen Olaszországban a nép és különösen a socialisták, határozottan a háború ellen vannak. Sok helyt a katonák és tartalékosok megverték a háborúpárti diákokat és intervencionistákat. Az intervencionisták az ausztriai és a mi olasz lakta területeink elfoglalására törekszenek. Május 17-én este hat órakor százezer embernyi hódoló menet demonstrált Rómában a királyi palota előtt. A socialisták mozgósítás estére általános sztrájjal fenyegetőznek. A válság kedvező elintézését eddig tizenegyezer egybehívott lefolyású népgyűlést tartottak a háború ellen s így a többséget képviselik. Rövid időn megtudjuk, hogy Olaszország kinek a pártjára szegődik? Isten ments ilyen barátoktól!

Szkóle. Halljuk, hogy a Munkácsról a német déli hadsereg parancsnokságtól minap eltávozott osztály Szkóle városban, melyet az orosz ellenség nagyon elpusztított s megégetett, gyarlón van elhelyezve s így az egész parancsnoki személyzet még nem mehet utána, annál inkább, mert Sztryj város is, jóllehet seregünk már megszállotta egy részét, hasonló helyzetben van, s mi több a várostól ágyúövésnyi távolságban az ellenség még mindig harc készen áll. Ennek sorsa is rövid időn eldől.

Ma megfordult a Munkácsi kastélyban, hol Linsingen parancsnok szállásol, gróf Falkenhayn porosz hadügyminiszter, ki azután autón ment Galíciába.

Monarchiánk Olaszországnak felajánlott következő

- Olasznak
ajánlat.
Május 20.
- engedményeket: 1. az egész Trentinót, azaz Dél-Tirolnak olasz lakta részét. 2. Az Isonzo területét Gradiszkóval együtt. 3. Kiterjedt autonómiát Trieszt városának, olasz egyetemmel és szabad kikötővel. 4. Ausztria-Magyarország kijelenti érdeknélküliségét Dél-Albániában és elismeri, hogy Valona olasz birtok. 5. A monarchia hajlandó megvizsgálni Olaszországnak Görz városára és néhány dalmát szigetre vonatkozó követelését. Ez engedmények keresztülvitelét a Német Birodalom garantálja.
- Galícia.
Harc.
- Az oroszok szembeszálltak velünk a San-vonalon (San szögletben), kik a San keleti partján Rudniktól északnak a San nyugati végén vették fel a harcot, mely most folyik. Céljuk lévén az ottani vasutakat is megtartani.
- Sztryji
csata.
Repülő-
gép
pusztulás.
- Linsingen seregével az uzsoki szorostól keletre nyomult a Sztry előtti nagy lapályon harcol. Itt az oroszok a vasúti csomópontért erős ellenállást fejtenek ki. Közönségünk izgatottan érdeklődik a véres csaták kimenetele iránt. Híre terjed annak is, hogy az itteni két repülőgép egyike fent a Beszkidek táján felrobbant és a benne ülők elvesztek. A másikat csakugyan láttuk másnap a város fölött egyedül keringeni. Hír szerint orosz golyó érte a repülőgépet, így robbant fel a benzintartály.
- Galíciai
harcok.
- Május 18-ról jelenti a vezérkar, hogy a Felső-Dnyeszter mentén heves harcok folynak s hogy a május első felében beszállított foglyok száma 174 ezerre emelkedett. Ehhez járul 128 zsákmányolt ágyú és 368 gépfegyver. A Nyementől délre előre vont orosz erők ellen csapataink Gryskubuda, Sintovity, Szaki irányában indultak s 1700 orosz elfogtak. Viszokától északra lovasságunk visszaverte az orosz lovasságot.
Sztry vidékén a harcok folynak. Csapataink a San túlsó oldalán erős pontokat megszállottak.
- Sztryi
csata.
- Éjfélkor a sürgönyök tudatták, hogy tegnap seregeink Drohobicson túl Sieniavánál 7000 és ma Sztry mellett 12 ezer orosz elfogtak s az itteni csatának kedvező lefolyása van. Az olaszországi háborús-ügyekről hírt nem hoztak a távíróhivatalok.
- Ostrom-
állapot.
- Annyi bizonyos, hogy a béke és a háború melletti pártok ott vadul működnek. Torinban 80 ezer munkás a háború ellen ugat s nagy zavargásokat tettek, torlaszokat emeltek s az ellenpártiakkal összetűztek. Este kihirdette a kormány az ostromállapotot.

- Háború harang Rómában. Milánóban is nő a zavargás s másutt az országban. A semleges lapokat nyilván megégetik. Rómában a polgármester a tüntetők kívánságára a Capitolium harangját a Dianát megszólaltatta, hogy a háborút hirdesse.
- Angliában új program. Angliában meg újabb programot intéztek a németek, magyarok és osztrákok ellen, Glasgowban, Oxfordban és Manchesterben a német üzletekkel kifosztották és szétrombolták.
- Lisszabon bombázása. A portugáliai forradalomban Lisszabont tizenegy órán keresztül bombázta a föllázadt flotta. Úgy látszik, hogy jólétében csakugyan megbolondult a világ!
- Német birodalmi gyűlés. A Német Birodalom május 18-i gyűlésén Kaempff elnök megnyitása után Beethmann-Hollweg birodalmi kancellár a készülő olasz mozgalmak alkalmából felszólalván, kijelenté, hogy monarchiánk mindent megtett a békés állapot fenntartására, ha mégis Olaszország, mely hosszú ideig harmadik szövetséges társul szerepelt, ellene kardot akar emelni, s így a szövetségét a szövetségesek egyike széttépi, „úgy mi együttesen a másikkal, új veszélyekkel szemben is, rettegés nélkül és bizakodó bátorsággal helyet fogunk tudni állani.” A kancellár e szavait viharos tetszés követte a Ház minden oldalán, amilyen lelkesedés még ott alig volt hallható...
- Döntés előtt. Olasz háború esetén újra összeül a birodalmi gyűlés. Annyi bizonyos, hogy a Monarchia és Németország a katonai felkészültség nyugalmaival várja a döntést.
- Május 21. Galíciában Drohobic, Sztryj, Bolichov, Dolina, Delatin és Kolomea körül folynak a heves harcok. Hírek szerint csapataink bevették Sztryj várost egészen és sok foglyot ejtettek. Annyi bizonyos, hogy Munkácson öt naponként sok ezernyi orosz foglyot szállítanak, kikre itt az élelmezési készlet vár. Az elfogott orosz katonák többnyire egészen fiatalok s mi nagyon jellemző, sőt feltűnő, majdnem mindnyájan polgári ruhát viselnek és nem egyenruhát. Úgy látszik, hogy felszerelésük hiányos. Nem csoda ez mikor beavatott forrásból való értesülések szerint az oroszok csupán e harci vesztesége 300 ezer főre megy. Így cselekvési képességüket a beállott veszteségük érezhetően megbénította. Kurlov orosz tábornok szigorúan megtiltotta, hogy

a birodalomban az orosz hadseregben uralkodó állapotok felől híreket terjesszenek.

Przemysl.

A mi és szövetségesünk német csapatai körülvették Przemyslt, annyira, hogy a vár körzetének csupán Lemberg felé néző keleti része van nyitva. Az oroszok tábori erődítményekkel erősítették meg Przemyslt. Nem csak belső körét, hanem külső széléit is várszerűen betonozott árkokkal, torlaszokkal, drótsövényekkel és vermekkel megerősítették. A zsidókat mind eltávolították belőle. A vár alatt német ezredek, osztrák csapatok és magyar honvédek állnak. A dúló harc Jaroslau, Przemysl, Sambor és Sztry környékén egészen le Bukovináig tart s csapataink énekülő oszlopokban vonulnak a frontra.

Nagy harcok.

Zemplén megyében jelentések alapján Sándor János belügyminiszter fegyelmi vizsgálatot rendelt el, Molonyay Tamás homonnai, Durcsinszky Gyula sztropkói, Görgey László és Nemes Sándor gálszécsi főszolgabírák s Horvát Ármin homonnai körjegyző ellen marhaszállítás körül elkövetett visszaélések miatt, melyeket Grosszmann Ármin, Wassermann Mózes és Schwarz Samu társaságában elkövettek. Ilosvay Bálint kiküldött miniszteri tanácsos erélyesen járván el ez ügyben, a nevezett hatósági egyéneket felfüggesztette. Íme, gyarló, tarthatatlan, elavult közigazgatásunkat jellemző újabb botrány! E tekintetben az országot alaposan kellene átgýrni, miként nem lesz kiírtható, a régi virtus és még jobban elposványosodik szegény elmaradt pátriánk! Melynek emlőin annyi haszontalan ember hízik.

Olaszországban egyre folynak a viharos jelenetek, a jövő helyzet iránt. Tegnap volt 33. éve annak, hogy Bécsben megkötötték, a hármas szövetséget. A bécsi külügyminisztériumban 1882. május 20-án írta az okmányt alá Kálnoky külügyminiszter, Robilant olasz követ és Reuss nagyherceg német nagykövet. S íme, Olaszország még az idő lejártá előtt tárgyalt ellenségeinkkel s csak azután 18-án mondta fel a további szövetséget. Mi lesz, majd mindennek következése nem tudjuk, de hogy rá nézve balul is kiüthet föltehető. Rá is fog illeni a mi hasonlóügyre vonatkozó régi emlékiratunk, mely így kezdődik: „Romuli di Cannav, ego Varnam clade notavi. Discite murtalenst non femerare fidem.”.... Meglátjuk az ég és igazság ítéletét!

Helyzetünk.

Városunk ez idő szerint szokatlanul csendes és nyugodt. Katonaság alig van. Néhány koros szakállas, elnyűtt különféle

Május 22. osztrák és magyar egyenruhába bújtatott magyar, lengyel és osztrák népfelkelő és tartalékos tesz szolgálatot és lézeng az utcákon, úgy kisebb távbeszélő és író csapatbeli katonaság, mely egyes polgárházaknál tartja szállásait. A déli német hadsereg parancsnokságnak fele része már napok előtt Szkóle felé eltávozván, így most német katonaság itt gyéren látható. Ezek is már eltávoztak volna, ha közben Sztryj környékén a menekülő orosz hadak ott San vidékén némileg össze nem gyűltek s ellenállásra csoportosultak volna. Különösen Sztryj körül hevesen folynak a harcok s naponként sok orosz esik fogságba, ezek között sok oly ezredbeli van, ki fölszeretlenül polgári ruhájukban s fegyver nélkül esnek fogságba.

Különösen határszélünk és a Beszkidek mellől eltávolodván a hadiszíntér ez is okozza a viszonylagos csendet, melyet pünkösd előtti napon tapasztaltunk. Eközben azonban nagyon érezzük azt, hogy vasutjaink rendezetlenül járnak, a budapesti hírlapok 3-4 napig késnek, magán levelezésünk még szaggatottabb, holott most úgy várjuk az olasz és a harcterekről szóló híreket, mint az éhes a kenyér falatot.

Kenyér-
liszt jegy. A kenyér eszmeláncolatánál fogva megemlítém itt, hogy végre Munkácson is behozta a hatóság a „kenyérliszt jegyet”, melyeket házról házra május 5-i kelettel ma osztogatták ki a szakasz biztosok. E lisztjegy sor tizenkét hétre szól, t. i. 1915. május 9-től július 31-ig s annak alapján a kijelölt kereskedők egy egy-hétre csupán az abban kitett (fejenként 3 kilót számított) liszt mennyiséget megállapított áron adják ki, a búzaliszt kilóját úgy, mint a tengeri lisztét 56 fillérrel számítva, mennyiben a kenyérliszt 25 % búza és 75 % tengeri keverékéből áll. De elkülönítve is ily arányban vehető.

Május 23.
Olasz
ügy. Ránk virradt pünkösd napja. Óriási északi szél rázza a lombos fákat és szórja a port. Reményünk az iránt, hogy a pünkösd békés napokat fog hozni, nemcsak nem teljesült, de még inkább eltávolította tőlünk a sors, mennyiben ma táviratok közül hozták, hogy az olasz parlament a háború mellett döntött. Mondhatom, hogy e hír nem tett nagy szenzációt és meglepetést. Jóllehet, hogy mégis úgy véltük, hogy volt szövetségesünk a legválságosabb állapotunkban nem fog oly konokul és kajánul ellenünk fordulni. Ám lássa következményeit. Mi hűn megmaradunk védelmünk terén s védeni fogjuk országunkat, s Monarchiát utolsó csepp

vérig s bízunk ügyünk igazságában. Az igazat Isten is védi, s ha Isten mivelünk lesz, ki lehet ellenünk!?

Az olasz korona május 26-án 357 szavazattal 54 ellenében titkos szavazással elfogadta a Salandra-kormánynak az indítványát, s kimondá a sürgősséget, melyet délután Manfredi szenátusi elnök vezetése mellett nagy tüntetések s éljenzések kíséretében a szenátus is jóváhagyott. A folytatást másnapi ülésre halasztották, hol a döntés megtörtént.

Olasz követelések.

Olaszország követeléseit megelőzőleg következőkben nyilvánítá:

1. Azonnali megszállása az egész Trentínónak és Isztriának, Triesztnek Pólával és Fiúmével, valamint több adriai szigettel együtt, a dalmát partokon lévő tengerészeti állomások átengedését.

2. Lemondást Szerbia ügyire való közvetlen vagy közvetett beavatkozását.

3. Lemondást Olaszország érdekei ellen irányuló balkáni politikától.

4. Szabad kezet Olaszországnak avégből, hogy a Földközi-tenger keleti részén Törökország elleni érdekeit a hármas entente hatalmaival együtt megóvja.

5. Végül szabad kezet a leendő békekongresszusra, ahol Olaszország fenntartja magának, hogy Szerbia és Belgium ügyét támogassa.

Már hadüzenet előtt tettek ellenségeink készülődést ellenünk. Így genfi tudósítások szerint Modanénál nagy francia összevonások történtek, hogy erősítsék az olasz csapatokat a hadüzenet pillanatában.

Háború ellen tüntetések.

Lapok szerint a határra máris szállított katonaság egy része forradalmat támaszt, a pályaudvarokon ajándékozott nemzetiszínű zászlókat széjjeltépik, összetapossák s mondják, hogy az olasz lovasságban nagy a ló hiány. Monzában a tartalékosok szidalmazva vonultak a pályaudvarra, s Bergamoban szintén fellázadt hatszáz tartalékos s tüntettek a háború ellen.

Kétszázezer olasz katonát várnak a Dardanellákhoz.

Giolitti.

Giolitti, ki a háborút ellenezte, nem jelent meg a Házban, sőt önként eltávozott, Torinóba ment.

Eközben május 20-án Bécsben, herceg Avarna olasz nagykövet a külügyminisztériumba érkekezett gróf Forgách osztálytanácsossal,

valamint május 19-én Rómában a nagykövetségi titkárunk Sonnino külügyminiszterrel úgy Bülov titkára is.

Szerbia hír szerint, Olaszország javára nem mond le dalmáciai aspirációról s épen azért Olaszországból máris kiutasították az összes szerbeket és horvátokat.

Galícia. Vigasztalásukra szolgálnak az orosz harcéről most érkező jó hírek. Jaroslautól keletre és Sziniavánál erős orosz támadásokat nagy veszteségei mellett visszavertek s tért nyernek csapataink. Felső-Dnyeszter menti harcoknál további 5600 oroszot fogtak el, Szambornál állásaikból kiverik tíz kilométernyire s Kolomeától északra 1400 hadifoglyot ejtettek.

A németek a Dubissa mentén visszaverték a támadásokat, 900-at elfogtak, Podubistnál 500-at és Griskabuda-Sintovity-Szakinál teljesen megverték az orosz csapatokat s 2200 katonát és 4 géppuskát zsákmányoltak. Przemysltől északra a Sanon átkelt csapatainkat 19-én az oroszok kétségbeesett rohamokkal megtámadták, de ezek teljesen visszaverték őket s üldözték a futva menekülteket.

Vilmos császár. Miklós cár. Legérdekesebb a mellett az, hogy maga Vilmos császár jelen volt a San átlépésénél. különben hír szerint Miklós cár is megjelent a fronton. Május 20-án pedig III. Frigyes Ágost szász király is megérkezett, a főhadiszálláson, katonái megszemlélésére.

Sztryj. Most is hevesen folyik a harc az egész vonalon, de leginkább Sztryj birtokáért, melyet az oroszok minden áron tartani igyekeznek. Ők a város előtti magaslatokon megállottak s megerősíték állásaikat. A Drohobic, Sztryj-Dolina közötti vonalon is támadnak, de kevés sikerrel. Megelőzőleg elvonulásuk közben az Opor és Orava völgyét elpusztíták s útközben a nagyobb hidakat és átjárókat felrobbantották.

Az összes orosz száma immár meghaladja a 200 ezret.

Veszteségünk. Sajnos, hogy a Sztryj körüli csatában a mi vitéz támadó és ostromló csapatainkból is a magaslatokat védő oroszok lövedékeinek sok áldozatává lett. Az utóbbi három napon a munkácsi kórházakba ötezer sebesültnél többet szállítottak be. Ami Galiciában és Orosz-Lengyelországban összpontosított szükséges haderőnket harmincnégy hadtestre becsülik az oroszok. Ebből szerintük tizenkét német hadtest. A folyó harc szerintük

Harcmodorunk. egészen újszerű, mert a szövetségesek ezúttal először igyekeznek a tömegek erejével hatni a 249 kilométeres harcvonalon, hol minden jel szerint ezen a helyen akarnak döntő csatát nyeri. Az oroszok hivatkozva elfogott sebesült tiszteinkre, úgy vélik, hogy csapatink most ott mindaddig nem fognak pihenni, amíg győzelmet ki nem csikarták és Oroszországot békére nem kényszerítették...

Olasz-háború.

Hadüzenet. Május 24. A tegnapi nap történelmileg nevezetes lesz örök időkre. Avarna olasz nagykövet ugyanis délután fél négykor Bécsben megjelent a közös külügyminiszternél, B. Burian Lászlónál és átnyújtotta neki Olaszország hadüzenetét. Ennek következtében őfelsége még aznap legfelsőbb királyi kéziratot intézett gróf Tisza István miniszterelnökhöz, melyben az ahhoz mellékelte manifesztuma kihirdetését rendelte el.

Olasz háború. Itt eszembe jut, hogy ötvenhat év előtt éppen az íróasztalnál működtem, midőn 1859. április 30-án délután 3 órakor értesítettek arról, hogy Munkácsra megérkezett I. Ferenc József császárnak Bécsben április 19-én kelt nyilatkozata az iránt, hogy őfelsége hadat üzent az olasz királynak II. Viktor Emánuelnek és hogy eszerint hadserege átlépte Szardínia határát s a Mincio folyót, hogy a háborút tényleg megkezdje... Egy félszázadnál nagyobb idő múlt el, azóta én 84 éves lettem s Isten segítségével teljes lelki és testi erőben lévén, erősen hiszem, hogy e most megindult új harci epizódnak is megérem a végét, mely meggyőződésem szerint nem fog országunknak és monarchiánknak hátrányára szolgálni, sőt tartós békét lesz hivatva megállapítani. Emlékszem, hogy 1859-ben a hadba indult katonák kedv és lelkesedés nélkül, sőt zúgolódva mentek s az eredmény sem volt külön, de most már a közszellem, más a cél: független hazánk megvédése!

Manifesztum. A mostani, május hó 23-án kibocsátott királyi manifesztumban őfelsége azzal kezdi nyilatkozatát, hogy Olaszország királya háborút üzent ezáltal olyan hitszegést követett el két szövetségeseivel szemben, amire nincsen példa a történelemben. Több mint harminc évig tartó szövetséges viszony után, cserbenhagyta Olaszország a veszély percében s kibontott lobogóval ment át az ellenség táborába. Oka erre nem volt, minden védelmünkben részesült s most is sóvár követelésére kész

volt áldozathozatalra is... Olaszország azt hitte, hogy kizsákmányolhatja a pillanatot, kapzsisága nem volt kielégíthető, be kellett tehát a végzetnek teljesednie. A délről alattomban támadó új ellenség nem új ellenfelünk: Novara, Mortara, Kustoza és Lissa emlékezte és mostani harcedzett seregünk vitéz szelleme biztosít, hogy a Monarchia határait meg fogjuk védeni. Bízunk kipróbált seregünk és áldozatokra kész népei erejében. A Mindenható áldja meg zászlóinkat és vegye oltalmába igazságos ügyünket! Még aznap római nagykövetségünk báró Macchióval együtt Bülow herceg német nagykövet is elhagyta Rómát és Olaszországot, valamint Schönburg János herceg, a Szentszéknél akkreditált nagykövetségünk.

Flottánk támadása.

A nem várt hadüzenetre legillőbb felelet volt az, melyet hadvezetőségünk rögtönzött s mely a megsértett hazai közönség teljes méltánylatát kiérdemelte, t. i., hogy 23-án éjjel flottánk az olaszországi tengerpartok mentében elhaladván, Barletta-tól Velencéig minden kiválóbb helyet tüzelés alá vett s bombákkal lőtt Anconára, Lorettóra, Piavelle melletti balloncsarnokra, majd erődítésekre repülőgépről lövegeket vetett s így katonai épületeket, kaszárnyákat, raktárakat s Velencében különösen az arzenált szétrombolta, lángba borította s érezhető károkat és pusztításokat okozott. E kezdetet a nyugtalan vérű olaszok immár följegyezhetik magoknak emléktáblákra lengyel módon így: „Vicem pro vice reddisti bone vicine!”

Fölmondás.

Érdekes a följegyzésre, hogy Olaszország még május 4-én fölmondta a váratlanul a hármasszövetségi szerződést és visszavonta összes javaslatait. Érvül felhozta, hogy Olaszország a Monarchiánkkal való szövetségi szerződést a múlt évi augusztusban Szerbiával szemben követett eljárása által megszegettnek tekinti. Monarchiánk külügyminisztere május 21-i válaszában kijelenté, hogy 1920-ig folyó és érvényes szövetségi szerződést megszüntnek nem tekinti, a fölmondást el nem fogadja és a felelősséget Olaszországra hárítja. Szerbiával folyó háború Olaszország érdekeit nem érinti, annál kevésbé a szerződés 7-ik pontját. Azonban Burian, ki már megelőzően még 1914. december 20-án kezdett volt Olaszország megbízottaival Sonnino külügyminiszter és Avarnával alkudozni, 1914. évi február 22-én, május 2-án, s majd 20-án, április 2-án és 8-án a területi engedmények iránt folytatta az alkudozásokat, melyek azonban az

olaszok túlkövetelései miatt célra nem vezettek, s Olaszország bejelentette, a szövetség felmondását s hajlott az entente ígéreteinek elfogadására, melynek lényege ez: 1. Olaszország megvalósíthatja terveit Dalmácia egész partvidékén Spaletóig, 2. kapja Triesztet és Isztriát. 3. Megvalósíthatja kisázsiai vasúti terveit. 4. Megkapja Valonát a mögötte elterülő vidékkel. 5. Olaszország igényei a Dodecanesosra nézve kielégítetnek. Ennek ellenében Olaszország arra kötelezi magát, hogy egész flottáját és 1200000 főnyi seregét az entente rendelkezésére bocsájtja. Az olasz flotta akciójának bázisául Antivárit rendelték ki, s a főhadiszállás Bolognában lesz. Az április 27-én aláírt szerződést Tittoni fogalmazta.

- Öt olasz háború. Ez az előzménye a most kitört ötödik olasz háborúnak monarchiákkal, lévén az első 1848, a 2-ik 1849-ben, a 3-ik 1859-ben és a 4-ik 1866-ban, s az ottani királyok: Károly Albert szárd király, II. Viktor Emánuel, s most III. Viktor Emánuel... Érdekes, hogy az Avanti két szerkesztőjét letartóztatták, mert kiadták, hogy Salandrát egy millió és Sonninot 750 ezer frankkal megvesztegették a franciák. Eszerint most a központi szövetséges államokkal szemben áll: Oroszország, Franciaország, Anglia, Japán, Belgium, Montenegró s ráadásul most Olaszország. E nyolc ország lakossága ilyen: Franciaországnak 85 millió, Angliának 420 millió, Japánnak 72 millió, Belgiumnak 7 és fél millió, Szerbiának 4 millió, Montenegrónak fél millió, s Olaszországnak 35 millió. E közel 800 millió emberrel szemben küzd Monarchiánk 53, Német Birodalom 70 és Törökországnak 15, összesen 138 millió lakosa!
- Hadtetek.
- Népesség.
- Foglyok. Hogy ez ideig Monarchiánk és a Német Birodalom hadai kilenc hónapon át sikeresen és győztesen működtek, mutatja fogolytáboraikban eddig elhelyezett 185000 foglyainak száma is. Ezekből orosz 1017000, francia 254000, angol 24000, belga 40000, és szerb 50000.
- Május 25. Hivatalos táviratok jelentik, hogy 24-én az olaszok tényleg megkezdték a háborút. A dél-tiroli határoknál a járőrök és felderítők között apró csatározások voltak. Itt az olaszok megkísérlék, a betörést. Strassoldo falucska mellett meg olasz lovasság összecsapott a mieinkkel. Később a nap folyamában híre ment, hogy olasz csapatok benyomultak határainkon és

négyezernyi katonáinkat elfogták. E hihetetlennek látszó hírt állítólag a Budapesten időző gróf megsürgönyözte volna uradalmi főnökének. Szomorú lenne és kezdetnek ominózus, ha igaz volna. Annyi bizonyos, hogy kipróbált tapasztalat, arra való hadparancsnokokat és vezetőket kellene alkalmazni, nehogy a kezdet balsikerek megingassák s a vezényletben való bizalmat, s hitet meggyöngítsék. Szerbia, Lemberg s egyéb közelebb tapasztalat helyi baleseteken okulhatnának a fők...

- Galícia. Hindenburg zseniális német hadvezér jól viszi feladatát orosz-lengyel és galíciai hadszíntéren. Sztryj körül a harc tovább folyik. Vészesen, de céltudatosan és sikeresen. Honvédeink is örülnek, hogy a meredek hegyeken túl a síkságon harcolhatnak. Linsingen tábornok csapatai minden nap sok foglyot ejtenek, kiket Munkács felé is szállítanak. Úgy a sebesülteket is, kikkel kórházaink immár megteltek. Hírlik, hogy tegnap ott 23 ezer orosz elfogtak, hogy Nikolajevics nagyherceggel az orosz főhadiszállás is elhagyta Lemberget, minek is nagyon megörültünk.

- Török-harc. Május 23-án a Gallipoli félszigeten, a Dardanella fronton a támadó entente sereg egész erejével támadott, s azt kilenc óras csata végén a törökök ellentámadásokkal visszaverték. Több mint 2000 halott maradt a csatatéren. A törökök közül 420 megsebesült és 43 elesett. Több ellenséges páncélhajót és naszádot találtak lövéseik. A harc Szedil Bahrtól északra egészen Kaba Tepéig 20 kilométer széles fronton folyt. A szövetséges flotta megkísérlé a tengersizorban való behatolást, de nem sikerült. Biztos adatok szerint eddig az entente ötven embere pusztult el a Dardanelláknál.

- Hadi olasz tervek. Zupelli hadügyminiszter és Cadorna vezérkari főnök heteken át tanúskodott Joffre francia generelassimussal közös működésükről. Olaszországnak egy és háromnegyed millió katonája van most fegyverben, miből 600 ezret idegen harctérre fognak küldeni. A franciáknak a Champagneben és a belga határon adnak segítséget, ahol át akarnak törni a német fronton. A Dardanellák ellen 250 ezer katonát küldenek, s ha itt befejezték a munkát, felszabadult seregüket Szerbiába viszik. Adrián együttesen fognak dolgozni. Vedremo!

Ma függesztett ki a helyi német katonai parancsnokság hosszú

Közép-Galícia. távirati jelentést, mely szerint egyesült seregünk Közép-Galíciában tegnap 21 ezer foglyot ejtettek, (s nem 23 ezret, min fentebb érintém), 39 ágyút és 40 gépfegyvert zsákmányolt.

Olasz. Az adriai olasz fronton hadihajóink nagy pusztítást tettek, s a határ mentében száraz földön is visszaverték a közlő olasz csapatot. A dalmáciai horvátok és szerbek az olasz hadüzeneten és célzatán megbotránkoztak.

Május 26. Sztry körül már fölényben van seregünk. Az orosz főleg Galícia. Przemysl-Grodek vonalon igyekeznek ellenállni, hova folyton új erősítéseket küld. Zavadov községnél harcok vannak. Ez közvetlenül Sztryj alatt van. Radimnót elfoglalták. Nagyon heves a küzdelem a Visztula és San szögében. Galíciai csapatainknak Sienievától a felső Dnyeszterig harcoló részei Mackensen, Puhallo és Böhm-Ermolli tábornok vezénylete alatt az egész vonalon támadásba mentek át. Az oroszokat s San túlsó partjára átkergették és az egész fronton tért nyertek. Itt újból 17 ezer foglyot ejtettünk és 39 ágyút és 47 gépfegyvert zsákmányoltak. Ugyanakkor csapataink délkeletről megtámadták Przemyslt és folyton tért nyerve előretörték.

A munkácsi parancsnokság ma a táblán hirdeti, hogy seregünk tegnap Közép-Galíciában szerencsés előrehaladást tett s eddig 25 ezer foglyot, külön 940-et, 61 ágyút (köztük tíz nehezett) és 61 géppuskát elfoglalt.

Szállítanak is folyton sebesülteket, de egyúttal orosz foglyokat is. Ezek nagy része a 147. számot viseli vállsávjain. A háborúba vitték csoportjainkat fürösztetni és ruhát váltani. Többnyire szürke kucsmában vannak. Derék szál legények, fiatalok és idősebbek vegyesen, de erős tagúak. Ruhájuk undorítólag elnyűtt, rongyos és szennyes. Olyan hamvas arcuk is. Csodálkozni lehet rajta, hogy e megtermett férfiak oly gyávák a harcokban s könnyen leteszik a fegyvert. Mint halljuk elfogatásuk után ugrálnak és ujjongnak örömmükben...

Az olaszok a tenger felé húzódó sík vidéken a Palmanovától Cervignovóba vezető országút környékén mutatkoztak. Őrjáratok jelentkeztek. Az olasz hadmozgalmat a mi és német csapataink minden különösebb emóció nélkül veszik tudomásul. A német katonavonatokon ily krétával írt mondatokat lehet olvasni: „Es werden noch fortwährend neue Kriegserklärungen angenommen.” Új hadüzenetek még mindig elfogadhatnak.

A velencei arzenálra dobott bombák ott érzékeny kárt okoztak, a támadt tűz nagy pusztítást tett, úgy Anconán és Barlettában is. Londonból írják, hogy Anglia előleg gyanánt 900 millió schillinget fizetett Olaszországnak, mégpedig 850 milliót tavaly novemberben, tehát akkor amidőn még hármasszövetségeseinkhez tartozott.

Ancona. Ancona bombázásakor Jesiben 200 embert öltek meg ágyúink, a kikötő és pályaudvar megrongálódott s ott Lemnos nevű gőzös elsüllyedt, a dómot és harangtornyot ágyúgolyók érték.

Zsidó sorozás. Munkácson a keresztények rossz néven vették, hogy míg az ő fegyverforgató férfiak és fiaik tömegesen részt vesznek a harcban, addig a zsidók legtöbbször okkal móddal elvonja magát a besorozástól. Azért azután a közigazgatási hatóság intézkedése folytán május 22-én Sábész napján míg az istentisztelet tartott, csendőrök kiürítették az itteni zsinagógákat, s azokból a korköteles zsidó férfiakat, százharmincat, sorozó bizottság elé vezették s az arra valókat besorozták. Ekképp a más felekezetbeliek is némileg megnyugodtak, mondván: zsidóink ne csak nyereséges hadiszállítások után törekedjenek, hanem a haza megvédésében is annak rendje és módja szerint részesüljenek. Ez eset talán új mederbe tereli a jövőre nézve is az általános hadkötelezettséget. A lúdtalpú vagy fülű dandi találhat szintén alkalmas helyet a katonai pályán.

Május 27. Galíciában egyre előrenyomulnak seregeink. A május 25-i radymnoi csata az oroszokra katasztrofális jellegű volt. A Mackensen-sereg, melyben a mi kassai 6. hadtestünk is buzgó részt vett közös és honvéd katonáinkkal, rohammal foglalta el a San-hidat s Radymno helységet, nagy fontosságú vasúti pontot s Przemysl várának északról való egyetlen védbástyáját. A foglyok száma 25 ezerre emelkedett. Így győztes seregeink óráról-óra haladnak Przemysl térség körül zárolásához. Az oroszokat, Dimitriev-sereg roncsaival pánikszerűen menekültek Radymnán túl a San-szakaszon, holott az elfogott orosz katonák felszerelése és fegyverzete kitűnő volt, de úgy látszik lelkileg megrendültek.

Képviselőház. A képviselőházunk tegnap gyűlést tartván, azon gróf Apponyi Albert élénken aposztrofálta az olaszok hadüzenetét s lelkesen kijelentette, hogy seregeink az új álnok s hitszegő ellenségünkkel

szemben is győzni fognak. De egyúttal kérést is intézett a kormányhoz, hogy mennyiben a magyar nemzet egyesült erővel önvédelmi harcát vívja s abban minden feltétel nélkül mindnyájan részt veszünk, kövessen el mindent, hogy már most biztosíthassunk mindazt, ami a nemzet önállóságához szükséges. A kormány katonáinak lelkesedését fokozta azzal, hogy a nemzet jogainak érvényesülését biztosítja. Akkor küzdelmünk még fenségesebb lesz, a haza és a Pragmatica Sanctio-ban egyesült másik állam területének védelmében. Apponyi szavainak óriás hatása volt, az egész ház felállott s tapsolt, majd Tisza István kezdésére az egész munkapárt is dörgő taps- és éljenviharban tört ki. Ugyanaz történt akkor is, midőn gróf Andrássy Gyula hasonló lelkesítő nyilatkozatot tett s Németország töretlen szövetségét említette, mely biztos reményt nyújt győzelmünkre s közös küzdelmeink sikerére.

Olaszországban határharc kezdődött tegnap az Etsch völgyében, hol néhány kisebb olasz erődítést vett tűz alá ottani csapatunk s két hidat felrobbantott. Majd később két olasz századot megsemmisített.

- Május 28. Reggeli sétámban hallám egyik-másiktól, hogy kormányunk Valótlan hírek. egyezséget kötött Szerbiával, amely elfogadta föltételeinket. Kétkedéssel fogadom a hírt később új kávéházi politikusok azzal álltak elő, hogy Oroszország szintén békét ajánlott, hadvezetőségünknek. Ezt azzal érvelék, hogy elhalasztotta ma a népfelkelők előállítását s besorozását. Ez igaz, de bizonyára más okból. Hivatkoztak a most kiragasztott katonai főhadiszállási német táviratokra is, mellyel, mint olvasám, békekötésről, mitsem érintenek, de annál többet hirdetnek, t. i., hogy vitéz seregeink Galícia. Közép-Galíciában tegnap Sztryj és Przemysl hadiszíntéren két helyen áttörték az ellenség vonalát, 4800 orosz katonát elfogtak és tömérdek ágyút s egyéb hadianyagot zsákmányoltak. Ez már inkább valami! ... Itt hadseregünkben Arz altábornagy hadtestparancsnok, Hadfy Imre és Kestranek altábornagy Molnár Dezső vezérőrnagy szerepeltek. Az oroszok a San-vonalat sokáig nem tarthatták.
- Balhit. Különös, hogy délben három unokám az elemi iskolából haza jött azzal az örvendetes hírrel, hogy immár békesség lesz, mert a tanítók mondták. Úgy látszik, hogy ki mit óhajt és vár annak elérését elhiszik könnyen. S hozzátették, hogy azért lesz béke,

mert az orosz összeveszett a szerbvel és cserbenhagyja. Valódi oka pedig az, hogy június 16-ig elhalasztották, amikor legelőbb az 1897-ben születetteket veszik elő, szemle alá!

Csernovic. Tegnap Csernovic fölött orosz repülőgép megjelent és bombát vetett a görögkeleti metropolita palotájára. Mind a négy bomba a kertbe esett és nem okozott kárt.

Dardanellák. Május 25-én a török ágyúk Dardanellák előtt az angol Triumph nevű csatahajót elsüllyesztették, 27-én pedig a Majestic nevű sorhajót.

Galícia. Közép-Galíciában erősen folyik a harc. Jaroslau és Radymnok között az áttörő éktámadás tovább halad. Przemyslnél a német Beszkid-hadtest elfoglalta a Huszakovtól északkeltre elterülő magaslatokat. A déli német hadsereg némileg közelebb jutott Sztryjhez.

Itália. Az olaszországi haderők főparancsnokává a felség Jenő főherceget s egyszersmind vezérezredessé kinevezte. A tiroli és karintiai határainál kisebb járőri csatározások folynak.

Csaló szállítók. Huszton (Máramaros megyében) csaló hadiszállító közkereseti társaságot fedeztek fel, mely Schnajjer Benzion galíciai lakos vezetése mellett a katonaság részére nagyban szállított élelmezési cikkeket, a megállapított maximális árakon alul vásárolt anyagokat legmagasabb árakra emelte a számlákban s a különbözetet egymás között provízióul megtartották, sőt még külön jutalékot is fizetett magának Schnajjer az eladóktól s ügynököktől. Schnajjer Huszton tartózkodott dr. Lichtenberg Emil ügyvédnél, hol éjjeli házkutatás alkalmával a vizsgáló biztosság a Wertheim kasszában a titkos feljegyzéseket és pénzt, majd az ágyban 82 ezer bankjegyet s több betéti könyvecskét talált s eddig, mintegy 224 ezer koronát lefoglalt, melyet a kár megtérítésére fordítanak. Schnajjer Benziont a törvényszék főbelövetésre ítélte, de kegyelemből az ítélet húsz évi súlyosbított börtönre változtatták. Dr. Lichtenberg ügyvédet s a szállítók közül Seefreund Mórt, Kohan Jenőt és Mikfát-Klein Mórt, Heinfeld Náthánt, Friedmann Bernátot s még néhány ügynököt letartóztattak. Denique az ily bűnös machinációnak nincs se hossza se vége. Gyalázat!

- Olasz határ. Vezérkarunk jelenti május 26-ról, Tirolban egy ellenséges különítmény bevonult Condinóba (Judicaria). A Padon szorosnál a Marmolatától északkeletre az olaszok az első lövésre megfutamodtak. A Karinthiai határon csapataink több támadást az olaszok jelentékeny veszteségei mellett visszavertek. A Plöckentől nyugatra az ellenség megfutamodott és hátrahagyta főszereléseit. E szerint az olasz három felől kezdi a harcot és bevonulást. Úgy hiszem, hamar meg fogja ismerni hadaink főbb lényét s az alkalmat megbánni elhirtelenkedését és hitszegő merényletét. Mint mondák már most a Lybia homokjára szánt csapatait, a tripoliszi helyőrségtől elvonja és a tiroli hegyek felé irányítja.
- Vizsgálat Munká-cson. Mint értesültem a helybeli katonai parancsnokság rossz néven vette azt, hogy mint május 25-ről följegyeztem, egyesek hírét terjeszték az olaszok valótlán betörésének és katonáink elfogatásának, holott a rémhírek terjesztése tilos s a kivételes hadibíróság eljárása alá tartozik. Úgy halom, hogy Bertók Béla helybeli református papot és másokat kihallgatásra megidéztek.
- Galícia. Május 29. Hivatalos közlések szerint Galíciában erősen folyik a harc. Az ellenség éjjel is megismétli támadásait eredmény nélkül. Csapataink a Visznia folyó jobb és bal partján újból tért nyertek. Azonban Sieniava környékén a túlerőben lévő ellenség az ott lévő kisebb osztagainkat a San folyó bal partjára visszaszorította, miközben mintegy hat ágyút nem lehetett idejekorán elvinni. Azonban Przemysltől északkeletre támadásunk zsákmányunkat kétezer fogollyal, 25 ágyúval és 20 gépfegyverrel növeszté. Przemysli vár körül egyre szűkülő csapataink páncél gyűrűje, a város elfoglalása már csak a tüzérségtől függ. Valamint Mackensen, úgy Marvitz és Sztryj mellett Linsingen seregének feladata teljesséni kezd, hogy az orosz centrumot végleg átkarolják.
- Új csaló vállalkozó. Lapjaink tárgyalják Singer József budapesti vállalkozó bűnös eljárását, ki a népes fővárosban két és három kórház élelmezését Eszéken, Kecskeméten és Szegeden elvállalván, romlott hússal, fertőző zsírral, s egyéb rossz étellemmel veszélyeztette a százakra menő betegeket. A rendőrség a vádat alaposnak találván a bűnös vállalkozót letartóztatta. Mégis csak iszonyú állapot, hogy a csalás minden vállalatra kiterjed s a korrupció és

lelkiismeretlenség úgy burjánzik.

Blokád. Olaszország a hadüzenet után annyira felfújta magát, hogy Németország mintájára, ő is kihirdette a blokád az osztrák-magyar tengerpartra és az albán partra, az utóbbira azzal az indoklással, hogy az albán partok kisebb osztrák-magyar hajóegységek bázisául szolgálnak.

Április hó folyamában a vitézségi jelvényeket így osztogatták: Nagy ezüst vitézségi érmet kapott közös hadsereg 962, osztrák honvéd 286, magyar honvéd 93, kis ezüst vitézségi érmet: közös hadsereg 2604, osztrák honvéd 1019, magyar honvéd 373. Bronz vitézségi érmet: közös hadsereg 650, osztrák honvéd 311 és magyar honvéd 170. Eszerint az osztrák Landwehrekhez képest a mi honvédjeinket szembetűnően kevesebb elismerésben részesítették. Ki és mi ennek az oka? Holott hazai és külföldi lapokban annyi dicséretet és hősies ténykedéseiket folyvást olvastuk.

Galícia. Közép-Galiciában rendkívüli hevességgel folynak a harcok. A Május 30. tömörült ellenség nagyon makacs támadásokat intéz a Visztula-San szögletében, s a San két partján s Przemyslől északra és délkeletre a Dnyeszter mocsaraktól egészen Dolináig. E véres harcoknak jeleit Munkácson is érezhetni. Naponként százával szállítanak kórházainkba sebesült katonákat. Bizonyára az ellenség még nagyobb veszteségeket szenved, újabb hírek szerint részlettámadásaikat a mieink visszaverték s eközben a 179. orosz gyalozredet megsemmisítették. A május 26-i ütközetben a mi munkácsi 11. honvédezredünk is kitűnt. 28-án elesett Rohvböck Sándor főhadnagy és Szabédi Székely Tibor zászlós Przemysl előtt. Chlumeczky Lipót báró tízezer katonát tűzött ki annak osztrák-magyar katonának jutalmazására, aki az első olasz zászlót zsákmányolja.

Éhblokád. Az angol és francia újságok most nyíltan bevallják, hogy a Kárpátok és a Beszkidék mellékére ömlött rettegett orosz seregnek, az volt a feladata, hogy elöntse Magyarországot és tönkre tegye a termést. Hogy így mennyiben az entente nem bírja fegyverrel elérni a döntést, éhséggel hódítsa meg a Monarchiát. Az angol éhhalál-blokádnak ez egyik neve azonban nem sikerült, mindamellett azon kell lennünk, hogy egy bekövetkező új téli háború viszontagságait is kiállhassa. Takarékoskodjunk s

kövessünk el mindent, hogy védőink energiáját is fenntarthatassuk.

Május 31. Számos kórházunk mind megtelvéen sebesültekkel, városunkban érezhető az orvosok hiánya. A németek ugyan jól ellátták magukat, van közöttük sok híres orvos is, így Müller nevezetű berlini operateur, ki a megfigyelő nagy kórházban működik, de a vidékiek tartózkodnak az idejövételtől, holott az alkalmazottak ellátásán kívül 30 korona napidíjba részesülnek. Így néhány a mi orvosainkból is ott működik.

Sztryj. Délután híre terjedt annak, hogy csapataink véres és hosszas küzdelmek után végre bevették Sztryj várost Galiciában s annak uraivá lettek, az oroszokat végleg kimozdítván abból.

A német déli hadsereg itteni főparancsnoksága már hetek előtt elköltözött volna oda, aminthogy nagy része személyzetének már el is távozott Szkóléig, ha sikerült volna a konokul ellenálló orosz Sztryj külső végéről eltávoztatni! Képzelem, a nagy erősítéssel és tüzettel folytatott itteni ostrom és harc mennyi áldozatba került. De biztató tudomásul vettük az eredményt, mert meg vagyunk győződve, hogy hadvezetőségünk legjobb belátása s terve szerint vezette a támadásokat.

A tegnapi eső s a mai permetezés is vajmi jó hatással volt terményeinkre s a hosszú szárazság folytán már fonnyadásnak indult vetéseinkre. A tengeri még alig kelt ki, úgy a burgonya is, de most éledni kezd.

Június 1. Ma örvendetes hírek érkeztek Galícia felől. Első az Przemysl Przemysl. északi oldalán a bajor csapatok a 11. és 12. számú erődöket rohammal elfoglalták, később egy harmadikat is. 1400 embert, 2 páncélos, 18 nehéz és 5 könnyű ágyút zsákmányoltak s az oroszokat egészen a város szegélyét képző erősített vonalig vetették vissza. Másodsor: az ellenségnek Jaroslautól keletre megkísérlett ellentámadását nagy veszteségeik mellett visszavonták, a hullák tömegekben feküdtek a harctéren. Harmadsor: Linsingen tábornok hadserege Bothmer vezetésével

Sztryj. Sztryj várost elfoglalta és az ott legyőzött orosz erőket messze a Dnyeszter felé vetette vissza. Negyedsor: Szavle környékén az oroszok támadását megghiúsították. A május havi zsákmány tesz itt 24 ezer fogolyon kívül 16 ágyú, 47 géppuska, Njemen és Pilica között 6943 fogoly és 11 gépfegyver.

Majd jelenték a hivatalos táviratok, hogy Sztryj elfoglalásánál

Bothmer csapatai az orosz állásokat áttörték és roham mellett 53 tisztet, 9182 közlegényt, 8 ágyút és 15 géppuskát elfogtak.

- Francia. Úgyszintén a francia hadszíntéren is győztesen haladnak a németek. Arrasnál megkíséreltek ellenük támadást, de a bajor és rajnai ezredek visszaverték. Itt egy német nagy löveg talált és 3-400 lovat úgy megriasztott, hogy szerte szétfutottak. A donnerkirchi vasúti viaduktot német lövegek szétrombolták.
- Olasz. Május 31-én a lavaronei fennsíkon lévő erődítményeink egyik szakaszán egy olasz alpini ezred támadást intézett, de a mieink visszaverték. Panevegiótól északkeletre egy ellenséges osztag beásni kezdte magát, de járőreink tüze elől elfutott. A Karinthiai határon is a Keru lejtőről visszafordult. Velencén félnek a hajók bombázásától s azért a Márk templomot deszkákkal és homokkal körülövezték.
- Fogoly-szállítás. Érdekes volt nézni, amint az orosz foglyokat vasúti állomásunkon leszállították és ellátták. 3700 közlegény, egy tábornok s negyvennél több tiszt volt köztük s ráadásul egy egész ezred zenekara, mely a város közelében trombitálni kezdett s a legények megpillantván a vonatról a városhatárban szorgoskodó néhány orosz fogolytársaikat, örömmel, s vigyorogva üdvözölték s mosolyogva köszöntették. Az új foglyok arcán is kirítt a megnyugvás. Éppen akkor állt a pályaudvaron egy más hosszú vonat, mely alulról jött s melyen bosnyák és magyar katonák voltak, kik jó kedvűen nézték a toprongyos orosz gyalogosokat, kiken nem látszott a hősie hajlam. Még más három vonat volt jelezve orosz foglyokkal, kiknek számát 8000 ezerre mondák.
- Június 2. Galícia. Ma híre terjedt, hogy győzelmesen előretörő csapataink Przemysl körül ismét két közeledőt fogtak el. Hivatalos sürgönyök közlik azt, hogy hadseregeink május hónapban elfogtak összesen 268886 ellenséges katonát, ezek között volt 863 tiszt, zsákmányoltak 254 ágyút, 576 gépfegyvert, 189 lőszerkocsit, 8500 tüzérségi löszert, 5 ½ millió gyalogsági löveget, 32 ezer puskát és 21 ezer orosz felszerelt fegyvert. Sztrynek rohammal való bekerítésénél, honnan az ellenség pánikszerűen menekült, került a győzők kezeibe eddig 6000 fogoly, 8 ágyú és 7 géppuska, a zsákmány azonban folyvást növekszik.

A város megszállása után csapataink tovább üldözték az ellenséget és egymás után megszálltak Drohobic irányában hét községet s egész szélességben átlépték a Drohobic és Sztryj között elhúzódó vasútvonalat.

A San folyónál éjjel az oroszok megtámadták ottani csapatainkat, de visszavetették őket. Lubacovka mentén szintén, honnan bomlott sorokban vonultak vissza. Hőfer altábornagynak június 1-ei hivatalos jelentése szerint a Dnyesztertől délre Linsigen hadseregének szövetséges csapatai behatoltak az ellenség védelmi állásaiba s azokat megvervén, elfoglalták Sztryjt. Ez alkalommal 53 orosz tiszt, 9000-nél több orosz legénység, 8 ágyú és 15 géppuska került a győzők kezére.

Drágaság. Nálunk Munkácson a drágaság napról-napra növekszik. Már nem csak élelemre vonatkozik a határtalan uzsorás kórkép, hanem egyéb étkekre is. Így a szőlőpermetezésre való rézgálic, melynek ára kilónként 68 fillér volt, most 2,83 fillér — 3 korona, a szőlőkötözésre használt úgynevezett raffia ára 1 korona 4 fillér tavalyi áraitól 3 koronára növekedett s így tovább. Sajnos ezen nem igen lehet társadalmilag segíteni, mert a tavaszkor hatóságilag kieszközölt és biztosított réz- és raffia mennyiség máiglan sem érkezett meg, s így a szőlőtulajdonosok csak úgy kapkodva tudnak drága pénzen csekély mennyiséghez jutni. A képviselőtestület által a minap megállapított piaci árakat senki sem tartja meg. Az első heti vásáron a rendőrségünk szigorúan eljárta ugyan a vidéki uzsorások ellen, néhány csibe, tojás, s egyéb terményárúsító asszonyt bekísértek a hatóság elé, azóta azonban többé senki sem ügyel fel erre s így a napi szükségletű tárgyakat drágábban fizetjük, mint Budapesten. Ki hinné el, hogy egy kiló nálunk két korona! S ilyen drága a többi is. Egy kiló nyers kávé 6 korona, cukor 2,16 fillér. Hús 3,20-4 korona, szalonna 5 korona. Igaz, hogy töméredek az idegen fogyasztó jövő-menő katonaság, fogoly, sebesült és kórházi beteg, kiket közpénzből tartanak fenn és ellátnak s a sok ezernyi idegen ember könnyebben jut főtt ételhez, mint a rendes állandó lakos. Az is nyomasztó, hogy anarchikus szellem kezd terjedni városunkban. Így az egyes kifogatú fiákerek nem hajlandók a rendőrileg megszabott árakat elfogadni s előleges túlkövetelésű alku nélkül nem mozdulnak ki. Így tesznek a hentesek, mészárosok, napszámosok, szatócsok, kereskedők, s mindenki kinek módjában van a zsarolás.

- Sebesültek. A tömérdek német, osztrák-magyar és orosz sebesült katona valamennyi kórházat megtöltött. Borzasztó nézni, amint kiemelik a vonatból és a városban a Vörös Kereszttel jelölt autókból. A halandóság is nagy közöttük. Így ma 30-at temettek s ezek között volt 22 orosz. Képzelem, hány szerencsétlen lehet a csatatéren elföldelve. Oda kellene most az olasz királyt és minisztereit állítani, hadd lássák megilletődve, hogy helyesen tették –e, midőn szerintük a latin „kultúráért” nyúltak fegyverhez, s evégből csatlakoztak a világalomra vágyó szövetségeseikhez. Meglátjuk nem sokára milyen eredménnyel. Isten csak az igazságot védheti!
- Június 3. Przemysl eleste. A mai Úrnapi esővel kezdődött. S azért és talán az utcákat folyvást szeldelő benzinbűzzel elárasztó sok német autó miatt a szokásos körmenetet elhalasztották vasárnapra. Dél tájban a német déli hadsereg főhadiszállásán a parancsnokság kitűzteté német fekete-fejér és veres lobogót annak hirdetésül, hogy seregeink bevették a przemysli várat. Ennek folytán lett a városban általános örvendezést és vitéz, elszánt seregeinknek dicsőítése!
A miniszterelnökségi sajtóirodának így szól: június 3. Ma délelőtti 3 óra 90 perckor Przemysl ismét birtokukba jutott. Przemysl bevételénél délről és délnyugatról osztrák és magyar csapatok is a bajorokkal egy időben vonult be.
- Sztryj. Már Sztryj elfoglalása is nagy lendülettel vett az itteni hadjáratra. E város elvesztése már csak azért is nagy csapás az oroszokra nézve, mert ez vasúti csomópontot képez kelet és Közép-Galícia között Sztryj volt a legdélibb előretolt előőrse Lembergnek. Szurmay Sándor serege, mely kiválóan magyar honvédekből áll, Drohobic elfoglalása után szintén tovább haladt, s visszaszorítva az ellenséget mindenütt új tért foglalt, különösen petroleumvidéken. Seregében a magyarországi szerbek is hűségesen közreműködtek, valamint a bosnyákok, kik apró teherhordó lovaikkal Munkáson is megfordultak. A Sztryji győzelem után szövetséges csapataink június 1-jén Medenice irányában előrenyomultak.
- Foglyok. A délkeleti hadszíntéren, beleszámítva a keleti hadszíntéren ejtetett foglyok számát, május hó folyamán a szövetségesek kezére körülbelül 1000 tiszt és több mint 300000 főnyi legénység. Az olaszok június 1. a lavaronei fennsíkon összeütköztek ottani csapatainkkal. A fennsík az Astiko határ menti folyótól északra

terül el. Az ellenséges alpini csapatok támadását tüzéség vezette be, amely csekély kárt okozott. Az osztrák-magyar csapatok azonban csakhamar könnyű szerrel visszaverték az ellenséges rohamot jóllehet ide vezették a legjobb olasz katonáikat. Úgy látszik, hogy az olaszok félnek s nem bizakodnak: hír szerint a hadvezetőség elrendelte Velence kiürítését is.

Beregszász is a jótékonyság terén követve más városainkat lelkes hölgyei Buttykay Ferencné főispánnéval élükön gyermeknapot rendeztek pünkösdi hétfőjén, a város forgalmasabb pontjain színes ernyők alatt gyűjtöttek s eredményeképp 2538 koronát küldtek be a liga igazgatóságához.

Június 4. A Sztryj mellett megvert ellenség menekülésszerűen vonul vissza, útjában a megerősített állásait harc nélkül feladja. A foglyok száma így fokónként emelkedik. A szövetséges csapatok nagy lendülettel haladnak előre a Dnyeszter irányában. A Mackensen sereg keleti része harcol, Linsingené Sztryjtől északra, a Szurmay csoport Drohobic környékén s Nadvornánál báró Pflanzner-Baltint a balszárnyon vívja az elkeseredett harcot a vissza-visszavonuló oroszokkal. Eszerint most az egész galíciai front egy hullámzó csatavonal, melyen csapataink részint támadnak, részint az ellenség ellentámadásait visszaverik. Oroszok az utolsó tartalékjait viszik a tűzvonalba.

Munkácson Linsingen hadvezér Sztryjbe való elköltözését rendelte el. Ő itt hónapok óta szállásolt a grófi kastélyban s innen intézte hadiműveleteit s intézkedéseit e végből azután folyvást elrándult Volócon, Alsóvereckén át a galíciai területre. Ittléte alatt rend és pontosság uralkodott mindenhol humánus és előzékeny modor honolt. S éppen azért sajnálattal vesszük a hadvezér eltávozását. Mit, valamint az irányában érzett köztiszteletet és elismerést azzal tanúsította ma este a közösség, hogy nagyszámú polgárság zenés és fáklyás felvonulást rendezett a német kaszinó (a Püspök utcai 3. számú ház) előtt sokáig hön tüntetett, mit ő élénk szavakkal megköszönt. Éjjel azután négy autóval el is távozott. Ezzel hivatalait már elébb áttétette, most a többi fog egymás után szintén elvonulni Sztryjbe. Megjegyzem, hogy a német kaszinó ablakánál megjelent Linsingen, midőn először dr. Gergely Albert német, s utána dr. Tárcsy Károly tanár és Munkács lapszerkesztője magyar üdvözlését, válaszában a többi között felhozta, hogy ő eddig csak a Kárpátok határhegyeiből kiverte az ellenséget néhány nap múlva azonban az egész Galícia

területéről ki fogja mozdítani.

- Bécsben. Przemysl bevétele alkalmából az ottani helyőrség is dísze lampionos esti takarodót rendezett. Az egyik az ottani 83. magyar ezred végezte oly módon, hogy elől három óriási magyar nemzeti zászlót vittek a katonák, míg utánuk a sorba sárga-fekete, német birodalmi és török lobogókat hordottak. A zenés felvonulást követő és a telt utcákba néző közönség viharosan tüntetett a jelenet láttára, aminthogy mi is e bécsi szokatlan eset közlésének elolvasásakor annál inkább nagy örömmre fakadtunk, mert az eddig elé még nem fordult ott elő, hogy osztrák katonaság nemzeti zászlókkal tüntessen. Így ily nemű régi óhajunk úgy látszik mégis most teljesüni fog a törvényes szövetség és paritásváltó jelzéséül.
- Június 5. A búcsúzó német tiszteket ellátják a gazdáik virágcsokrokkal. Ők Búcsúzás. is elismeréssel vannak szállásadók iránt, jóllehet úgy nyilatkoznak, hogy a nyilvános vendéglők és étkezdék drágábban fizetették maguknak, mint a belgák és franciák.
- Galícia. A tiszték beszélnek, hogy mily szánalommal viseltetnek egyik őrnagyunk szerencsétlensége iránt. Ez Sztryj bevétele után az utcán mendegélt, hogy szállások rendezése iránt intézkedjék, midőn váratlanul egy puska lövés halálos sebet ejtett rajta s nyomban élettelenül esett el. Egy muszka katona rejtett helyről lövé le.
Üldöző csapataink Galíciában folytatják Sztryj és Przemyslen túl a futó s helyenként állásainknál védekező orosz katonák visszaszorítását. Úgy halljuk, hogy seregeink övezetes vonalban Lembergről már csak 8 kilométerrel távolságban vannak. Ma holnap bizonyára bekövetkezik e városnak elfoglalása is.
Munkácson most ismét többnyire koros népfelkelő lengyel katonákat látunk, kik magyar és osztrák ócska egyenruhában a hosszú szuronyú kapszlis puskával tesznek helyőrségi szolgálatot.
- Csicsery. Csicsery Zsigmond ezredparancsnok írja Tucholkáról, hogy május hó 25-30-ig Sztryj felé mentében a 12. honvédezzreddel folyamatosan éjjel nappal harcban, gránát és srappnell esőben s így kritikus helyzetben volt és hét orosz támadást visszavertek. Az illető német hadtest parancsnoka végül megölelte őt, elismerését fejezte ki a kitartásért s kitüntetésre ajánlotta. Fia, Csicsery Gyula tüzér hadnagy is írt június 2-ről (ő a 10. Fliegerkorup. Felipost

101. van) hogy ott Galiciában gyönyörű az időjárás, minden másod nap repülőgépen figyelmet tesz, s múltkor találkozott Schöner Odilon őrnaggyal, ki őt rokonilag üdvözlé. Ez azelőtt Gradiskon állomásozott, de neje Spanyol Margit ott maradt, míg az olasz háború ki nem tört, akkor gyorsan elmenekült onnan Budapestre.

Olasz. Hőfer altábornagy jelenti: a tiroli és karintiai határ több pontján
Június 6. folytatták az olaszok erődítményeink sikertelen bombázását. Ahol ellenséges osztagok tűzünkbe kerültek megfutamodtak: így a folgariai fennsíkon egy olasz gyalogezred Misurinánál több század és Gradiskóban egy tiszt járőrünk által hirtelen megtámadott lovassági és bersaglieri osztagok.

Olasz Az olasz hadifront Ausztria-Magyarország ellen 511
hadifront. kilométernyi, ebből 460 kilométer hegyek és dombok, 51 kilométer pedig sík területen van. Az Etsch völgyében és a Karintiai határ mentében ágyúharc folyik.
Az olaszok beszüntették Nolában, Bariban és Molfettában az ott berendezett jelző állomásokat, mert azokat repülőgépeink hasznavethetlenné bombázták.

Arras. A németek arrasi harcai sikeresek. Ott a most lefolyt harcokban 14 ezer színes (fekete, néger) katona veszett el, magánál Ypernél 9000. A tömegben érkező fekete bőrű sebesülteket a lakosság borzalommal szemléli: higiénikus óvintézkedések hiánya miatt az angol és francia színes katonák közt undorító járványok keletkeznek. A súlyos sebesültekkel nem igen törődnek.

Angol A genfi Journal szerint az angol hadsereg a háború kezdete óta
veszteség. májusig 17205 tisztet és 204503 főnyi legénységet, összesen 221708 embert vesztett.

Tiszteink A német katonák eltávozása után. Munkácsról egyéb jó
kard tulajdonságok elismerésén kívül, még azt is hagyták hátra s
nélkül. tiszteink által elfogadásra méltónak, hogy a városban kard nélkül járnak-kelenek, s legfeljebb egy kis sétapálcát hordanak. Tiszteink most általán a főbbtől kezdve a zászlósig így járnak, holott azelőtt még a szomszéd házba sem mentek kard nélkül. E sürgető fegyverviselés úgy tudom a negyvenkilencedik forradalmunk óta divatozott hazánkba, mihez úgy ragaszkodnak tiszteink, hogy

nyilvános vagy magán házi mulatságokon is csak tánc közbe tették le a kardot, a polka vagy négyes befejezése után azonnal ismét felcsatolták.

Galíciában az oroszok Medykától eltávoztak s csapataink Mosciska felé nyomulnak. Sannál az ellenséget visszaverték nyugatról megközelítették Kaluszt és Zuravnót. A Pruth mellett a harcok tovább tartanak.

Varsó. A németek ismét élénkebb akciót fejtenek ki a varsói hadállások előtt s arra felé vonulnak, mi az oroszokat hátráltatja abban, hogy Galíciába segítő csapatokat küldjenek.

Június 7. Hivatalos június 5-i táviratok jelzik, hogy szükséges seregeink a Przemysl vár meghódítói és a Böhm-Ermolli féle csapat az oroszok centrumát a Medykánál elfoglalt erős állásainak, feladására és a Mosciska vidékére való visszavonulásra kényszerítette.

Przemysli futás. Érdekes, hogy midőn csapataink Przemysl várat lövetése után minden oldalról megrohanták, az azt védő orosz csapatok a mi támadó s berohanó seregeink elől a sötét éjszaka födözete mellett gyakorlott stratégiai módon szépen s nyomtalanul megszöktek, annyira, hogy reggel a nap felvirradtával alig 8-10 ezer orosz katonát lehetett elfogni. Még tán a főszerelést, a tömérdek löszert, kisebb nagyobb ágyút, s egyéb hadianyagot is elvittek volna magukkal, ha a hátuk mögött berohanó félelmetes csapataink, a félelmetes bátor bajorok, elől nyulak módjára gyorsan menekülniük s elfutniuk nem kellett volna. Ilyen eset is csak hajdan Nagyidán történt meg, miniatűr alakban. Különbben hír szerint az oroszok még így is sok ágyút és muniációt vittek el magukkal. S az a különös benne, hogy az oroszok Przemysl kiürítését dicső haditénynek tartják s vele dicsekszenek! Ott hét ezer fogoly és 30 nehéz ágyú került kezünkbe.

Vilmos. Vilmos császár június 4-én ismét automobilon megérkezett Galíciába az osztrák-magyar hadsereg főparancsnokság főhadiszállásán, hol Frigyes főherceget születése napja és Pzemysl bevétele alkalmából üdvözölte s az ebédnél pohárköszöntőt mondott a szövetséges csapatok sikerére is. A császár mindenhol nagy ovációban részesült.

Lehet is öröme a császárnak, midőn látja vitéz sereginek

folytonos győzelmeit. Így tegnapi táviratok szerint Savidnik környékén előtörésükön 3650 oroszot ejtettek foglyul, zurawnói hídfő elfogadásánál s a Dnyeszter folyónál összesen 12900 fogoly került kezükbe, 6 ágyú és 12 gépfegyver pedig zsákmányul. Királyunk június 7-én kinevezte Mackensen vezérezeredest a 10. huszárezred második tulajdonosává (az örökös III. Frigyes Ágost szász király).

Az olasz tengerparti hadszíntéren is mindenütt visszaverik az olasz ezredek támadásait. Sagradónál az Ironco folyónál a visszavert olasz hadak 300-nál több halottja volt. Az olasz katonák százával szöknek többnyire teljes felszereléssel olykor még géppuskát is hoznak magukkal.

Szurmay. A király a Galíciába elért sikerek elismeréséül Szurmay Sándor altábornagyot és Hoffmann Pétert azzal tüntette ki, hogy az előbbinek a Vaskorona rend I. osztályát a hadiékítménnyel, emennek pedig a Lipót-rend lovag keresztjét adományozta.

Orosz foglyok német Csehországban, Reichenbergben 41000, Brünnben 39500, Deutschgabelben 3000, Józsefstadtban 29300, Milovitzban 23000, Therezienstadtban 19500, Égerben 1600, és Planban 14000. Összesen tehát június elején: 185300.

Bécsi
népfelke-
lők.

Ma érkezett Munkácsra Bécsből egy Galícia felé tartó bécsi népfelkelő csapat, melyet az uradalmi magtárban elszállásoltak. A legények többnyire korosabbak, de marciális kinézetűek. Azok, kik már egyszer bevonultak volt és részt vettek a csatározásában, sapkájukon egy tíz cm hosszú és 4 cm széles fehér patyolat-sávot feltűzve viselnek, melyen nyomtatott latin betűkkel ez áll: „Zum 2-mal ind Feld.” S ők nagyra vannak e kitüntetéssel. Felszerelésük csukaszínű és barna övszíjukon új idomú apró szurony, mely körülbelül 16 cm hosszú kétélű, 3 cm széles s fogantyúja lapos lemez némi csavarodással, melynél a puskacsövéhez illesztik. A szurony feketés fény nélküli. Sokan a bécsi német népfelkelők közül a városban járkálván megbotránkozva fakadtak ki azon, hogy a főutcánk oly undorító szennyes, ganéjos, bűzös s még akkor is megvetően köptek az utcára, legkiválóbbs egy szép szálas örmester féle, midőn őt felvilágosítani igyekeztek, hogy ma itt heti vásár s gabonaárúsítás volt s onnan ered undokság. Még akkor sem csillapított le, fejét rázta s műveletlenségről panaszkodott, annál inkább, mert a nyomorék s vak koldusok is meghatóan könyörögnek s nyújtják kezüket

néhány fillér után. Ami valóban rossz benyomást gyakorol s elmaradt polgárosodás, s műveletlenségről tehet némi tanúságot. Utcáink szögletén a templomok bejáratainál ott gubbasztanak és tanyáznak reggeltől estig a mindkét nemű borvirágos koldusaink, akárcsak Lengyelország legelhagyatottabb városkáival szegényes városkáiban búcsú vagy közvásár idején. Mikor lépünk mi a rendszerető s műveltebb országok és népek zónájába? Addig nem, míg nálunk tincses, nyuszt süvegű, kastános és harisnyás zsidók excellálnak, s ily alaposan generációt nem nevelünk.

Feltűnt nekem az is, hogy e bécsi népfelkelők mind szép Vilmos-féle felkunkorodott bajuszt viselnek... Lám, a mieink közül hány boldog dandi csupán angol, vagyis inkább nyírott tót bajuszkával paradíroz és némelyike vékonyka bajusz maradékával valódi bajazzo vagy dummerguszi arcalakot nyer. Igaz, hogy sokan egyébben nem is tűnnek fel. Átlagos dongók...

Baleset. A Beszkidek körül, hol 1914. szeptembertől — 1915. május hó elejéig az orosz hadak folyamatosan tanyáztak s jól elkészített fedezékeikben a kemény telet is átérték, s közben koronként védő és támadó seregünkkel csatát is vívtak, s olykor le a Latorca alsó környékéig s Polena és Szolyva tájáig is elkalandoztak a lejtőkön, s hegyeken a lakosok elhányt fegyvereket és fel nem robbant lövedékeket is találnak. Így a múlt napokban Felsőhidegpatakon a határ hegy menti lejtőn Robotyuk Vaszil rutén gazda nejevel és három gyermekével irtással foglalkozván, ott őket később szomszédjai tüzelőhely mellett szétroncsoltan halva találták. Kitént, hogy ők az orosz srappnellt találtak s az meg nem állapítható módon közelükben felrobbanván mindnyájukat megölte. A négy éves fiúcska még élt, de mindkét lába el volt szaggatva.

Srappnell. E tájról tegnap gyűjteményembe is került egy ily még a csatározás közben felrobbant 26 cm magas orosz srappnell fele része, melynek sima fenéke 7 ½ cm átméretű és három kilogrammot nyom. Jó lesz emlékül.

Június 8. Sztryj város bevételeivel városunk színe is megváltozott. A német Városunk déli hadsereg Szkóle felé eltávozván ma már az utó csoportok és németek hivatalok is elmentek. Így Hansz Kohne (római katolikus) és Karl Feuerhahn (evangélikus) német tisztok, kik néhány hétig voltak nálam elszállásolva, szintén oda mentek. Hálásan búcsúztak el s

egy fényes sisakot adtak gyűjteményem számára emlékül.

- Idegen postások. Most egész csoport galíciai posta és vasúti alkalmazott látható Munkácson, kiket galíciai állomásaikra visszarendeltek s innen indulnak tovább. Várják Lemberg visszavételét is, hogy így valamennyi menekült helyére visszatérhessen. No, ezt mi is várjuk óhajtva! Úgy halljuk, hogy az orosz csapatok már elhagyják a várost s az orosz rendőrség is elvonult. A cárt nagyon lesújtotta Przemysl elvesztése és hadainak balsikere.
- Cár.
- Izsnyéte. Izsnyéte református község két harangját ajánlotta fel érvül a hadvezetőségnek. Kórházaink egyre telnek sebesültekkel. Közülük sokan elhalnak. A katonai halott menet folyvást látható. Dob- és harangszó nélkül vonulnak át a sorompóig. Folyvást folyton szállítanak vasúton. Olykor a nyitott teherautó kocsikon is zsúfoltságig ülnek.
- Június 9. Eszembe jutott, hogy a múlt nap eltávozott két hannoveri tiszt gyakran megnézte régiségi gyűjteményeimet, melyek szerintük egész múzeumot képeznek Mondák azt is, hogy otthon Hannover városban a községnek is van egy kis múzeuma, mely egyik fejedelmünk hagyatékától háramlott rá. De az korán sem oly terjedelmes és tanulságos, mint ez. Úgy bronz, mint vas előkori vagyis kelta tárgy kevés van benne.
- Hannoveri Múzeum.
- Lemberg. Ma híre terjedt városunkban, hogy az oroszok önként elhagyták Lemberget s abból elvonultak. Természetes, hogy nagy öröm és jubileum volt Izraelben. Táviratok nem szóltak erről, de úgy rebesgették, hogy a zsidók összeköttetéseinél fogva mindig hamarabb tudnak meg minden ilyesmit, mint a közegek. Az optimisták dörzsölték kezeiket, a pesszimisták pedig bomlott idegeikhez, fejüket csóválták s nem jót sejtettek a muszkák eljárásában, mondván: ezek bizonyára a folytonos hátrálásukkal cselt akarnak vetni őket üldöző seregeinknek, addig csalogatják maguk után, míg alkalmas helyen kelepcébe kerítik... Később azonban Lemberg kiürítésének híre nem valósult meg, de az igen, hogy Sztaniszlán városba benyomultak s elfoglalták s ötezer oroszot foglyul ejtettek. A szövetségesek főhadereje 40 kilométernyire áll Lembergtől.
- Sztaniszlán.
- Június 10. Mindentudó zsidóink híresztelése Lemberg kiürítéséről

- Galícia. csakugyan nem bizonyult valónak. Ellenben susogva beszélnek, hogy a most azon tájékon dúló csatákban egy lengyel gyalogezredünk önként megadta magát. Való-e ez, nem tudósít. Annyi bizonyos, hogy itt a múlt havi tartózkodásuk alatt a lengyelek nem igen kedvelték meg magukat s így sokan elhiszik a gyalázatos híresztelést. Én nem! Később kisült, hogy három cseh nemzetiségű zászlóalj megadta magát.
- Cseh. Vezérkari jelentések szerint a Pruth és a Dnyeszter területén seregeink Halics felé szorítják az ellenséget Mackensen német csapatai 20 ezret, lévén a napi zsákmány 4200 fogoly. Elkeseredett harcok folynak Mosciska körül. Az oroszok nagy csapatokat vonnak össze, hogy megtarthassák Lemberget, mégis kiürítésén dolgoznak.
- Lemberg. A 11. honvédezedünkéből tegnap több tiszt, százados és hadnagy érkezett betegen és elcsigázottan Munkácsra, hogy kipihenjék magukat.
- Olaszok. A partvidéken az ellenség, mint közlik a jelentések, általános támadást készít elő az Isonzo mentén lévő állásaink ellen. Elszigetelt előretöréseit eddig sikeresen visszaverték Gradiskónál és Sagradónál. A karintiai és tiroli határterületen fölösleges ágyúharcok tartanak.
A Citta di Ferrara olasz léghajót Klasing hajóhadnagy és megfigyelője Fritsch teng. apród lövéssel felgyújtották s megsemmisítvén két tisztjét és 5 főnyi legénységét elfogták.
- Bikaharc. Hír szerint az olaszok a határharcoknál ötszáz félvad bivalyt küldenek rohamra, melyek az ágyúzástól megvadulva széttépik a drótakadályokat. Különös módi, ha igaz? Mesének tartom.
- Török. A törökök Gallipoli és a Kaukázusban győztesen állnak.
- Időjárás. Időjárásunk néhány nap óta kitűnő. Májusban is 20 száraz, meleg és csak 11 kissé esős napunk volt. Azt hiszem a Beszkideken ilyen volt és van.
Foglyokat folyvást szállít vasutunk. A vasutak tömvén, de a kórházaink is. Naponként 20-30 halott.
- Nemzeti zászlóink. Németországban most hatóságilag elrendelték, hogy oly alkalmakkor, midőn a tartományi parancsnokságok zászlódisz alkalmazását rendelik, az osztrák szövetséges zászlóalja mellett a

szövetséges Magyarország nemzeti zászlóját is tüzzék ki. Így talán csak valahogy hozzászoknak paritásunk és önállóságunk elismerésére ott is. Nehogy a háború befejezése után ismét és konokságba süllyedjen, jó lesz most megállapításáról erélyesen gondoskodni. Videant consules!...

Galíciában seregeink csatázva előretörnek. Zuravnótól északra megállítottunk egy orosz támadást. 5570 foglyot ejtettünk és 15 gépfegyvert zsákmányolunk. A németek Kovno felé támadnak. Zsidóink itthon rebesgetik, hogy a Sztaniszan és Przemysl körül dúló harcok alkalmával csapatainkból most egy cseh ezred önként megadta magát és átpártolt az oroszokhoz, jöllehet a velük harcoló bajorok hátulról több lövést tettek rájuk és sokat lelőttek közülük. Az ily híreket, mennyiben a lapokban nem közöltetnek mindenesetre kétkedve kell fogadni. Csúnya dolog lenne, ha megtörtént volna Arról is beszélnek, hogy a románok Besszarábiát meg akarják szállani, s visszafoglalni, s így az oroszok ellen kelnének fel. Evégből most a román ifjúság az oroszok ellen „Besszarábiai Ligát” alakít.

Cseh katonák.

Besszarábia.

Olasz. Az olaszok tegnap a görzi hídfőnél vereséget szenvedtek. Egy hadosztályukat visszaverték súlyos veszteséggel, úgy jártak újra Gradiskónál és Monfalconánál is. Ennél fogva Olaszország nem képes küldeni segédcsoportokat a francia harctérre, jöllehet máris behívták a népfelkelés valamennyi korosztályát s tegnap megkezdődtek a sorozások. Felvonulásuk Isonzó mentén 20 kilométeres vonalon történik.

A törökök viszont a Dardanellákat erősen védik. Négyszázezer katonájuk van ott. A szíriai hadsereg magában kétszázezerből áll. Így a szövetségesek támadása, mint eddig, azután is kudarccal fog járni. Gallipoli félszigeten két hadtestnyi török sereg áll, kitűnően felszerelve, mintegy háromezer részint tiszt és altiszt vezénylete alatt. A szerb határon itt-ott csatározások és jelentéktelen tüzérségi harcok voltak. Korytónál egy osztrák-magyar egyenruhában megjelent montenegrói 70 főből álló bandát fogtak el csapataink.

Június 12. A német blokádharc még folyvást tart. A múlt napokban két angol torpedóhajót és tíz gőzöst süllyesztettek el a német tengeralattjárók. De egy norvég gőzös is lett áldozata. Gliterhia volt a neve. Denique a világháború egyre tart szárazon és vízen!

- Lengyel. Ma egy zászlóaljnyi lengyel gyalogság érkezett Munkácsra, s részben Oroszvégre elhelyeztetett. Nem látta a közönség szívesen. Nem szereti a lengyeleket. Régi emlékeztetés: „Res tuas custodi, ne anfferant poloni!”
- Sebesült. Sok magyar-osztrák sebesültet is hoztak be. A Sugárúton gyalogoltak, míg a belvárosban egyik, másik kórházban elhelyeztették. Valamennyi megtelt. A Sugárúton a járdára ülve pihentek, hol a lakosság ásványvízzel, s holmi egyébbel megkínálták őket a nagy melegben, 25 °C fokos hőségben, mely néhány nap óta tart.
- Hadikölcsön. A június 7-én lejárt második hadikölcsönél jegyzettek a munkácsi Bereg-Munkácsi takarékpénztárnál 271850 koronát, a munkácsi népbanknál 100200 korona, a Magyar Kereskedelmi Banknál 105400 korona, a Közgazdasági Banknál 67800 korona, a forgalmi banknál 45550 korona, a Magyar Királyi Posta takarékpénztárnál 13000 korona, s végre a most Budapesten tartózkodó Országos Iparbank munkácsi fiókjánál 273150 koronát. Összesen 944850 koronát. Ebből gróf Schönborn Frigyes Károly maga 200000 koronát jegyzett. A legkisebb tétel volt 100 korona. Házamtól 50 korona...
- Galíciában Pflanze-Baltin csapatai folytatták tegnap sikeres előrenyomulásukat és az oroszokat azonnal visszavonulásra kényszerítve, elfoglalták Zaleszcik a Dnyeszter mellett. Linsingen serege hátban, feljebb északon Böhm-Ermolli, Mosciska felől és Puchallo hadserege Medyka felől fenyegeti az oroszokat.
- Olasz fogoly. Laibachba 428 olasz foglyot szállítottak e napokban. Görznel négy ezer embert vesztek az olaszok. A Ruszki Juvalid orosz katonai újság az olaszok vereségét jósolja Tirolban, mondván, hogy a magyar és osztrák csapatok illetve hadsereg leküzdhetetlen katonai felsőbbségét kétségbe vonni nem lehet, s ennek súlyát az olasz hadsereg nemsokára meg fogja érezni. Amellett a Monarchia hadvezetősége az alkalmas helyet és időt a támadásra meg tudja választani.
- Szerbiában. Egyik repülőrajunk június 9-én Kragujeváci arzenált és pirotechnikai intézetet sikeresen bombázta s két helyen tüzet támasztott.

Torpedó-ink. XII. és IV. számú tengeralattjárónkkal eddig Lerch, Trapp és most Singule nevű sorhajóhadnagyaink tüntették ki magukat ellenséges hajók elsüllyesztése által.

Június 13. Hogy nálunk az élelmiszer drágaság óriásilag emelkedik, hogy egy apró csirkepár 4 korona, hús 4-5 korona s így tovább, azon éppen nem kell csodálkozni annak, ki a helyi viszonyokat s okokat ismeri. Városunkban most ezerekre rúg az idegen fogyasztók száma. Így, hogy a jövő-menő katonaságot s fogoly csoportokat ne említsem, csak arra szorítokozom, hogy a néhány hónap előtt létesített munkácsi megfigyelő állomáson rendszeres ügyvitel és hírkezelés mellett a napi átlagos tejszükséglet 900 liter, a marhahúsból napi szükséglet átlag 700-900 kilogramm, borjúhúsból 50-70 kilogramm s a sertéshúsból 100-150 kilogramm. Itt az élelmezettek naponként rendes kenyér és tészta kívül hús eledelkkel is láttatnak el, míg a lakosság, a közönség ily étkes élvezetében minden képen meg van korlátozva, s a munkásosztálybeliek boldogok, ha a hatóságilag megbízott zsidó boltokban megállapított drága áron, 56 filléren egy-egy kilogramm tengeri liszthez juthatnak, melyhez minden négy kilogrammhoz egy kilogramm búzaliszt járul, mely már szintén meg van keverve. Így élünk most. Budapesten hetenként három hústalan napot akarnak szervezni. Szép, tanuljanak ott tőlünk: nálunk most folyvást húshagyó nap van... Csanád megyében a minisztérium feloldotta a búzalisztnak tengerivel való keverését, azért, mert ott csupán búza terem és ott sok a búzakészlet. Hát nem lehetne ebből az ottani nagy fölösleges búzakészletből hozzánk, illetve a terméketlenebb felső megyékbe szállítatni. Megfizetnénk a megállapítandó árát. Így nekünk is jutna valami a tengerin és burgonyán kívül. Közigazgatási bölcsesség!
Stanagorai Stanoilovits Istvánnak, a 65. cs. és k. gy. ezred vitéz ezredesének a felség a Ferenc József-rend tisztii kereszti s katonai érdemkereszt szalagját adományozta.
Galíciai harctérről kedvező hírek érkeztek. Sztryjtól északra az orosz ellentámadás megghiúsult. Az orosz erők Zuravno ellen indultak, más része Medenice irányában nyomult elő, Sztryj visszafoglalását megkísérelvén, de csapataink visszaverték úgy, hogy a Dnyeszter mögé visszahúzódni kényszerültek. Drohobicnál is támadtak, de szintén sikertelenül. Csapataink elszántságának s tüzéségünk fölényének köszönhető, hogy

mindenütt a helyzet urai maradtak.

Az oroszok Lembergtől menekülnek. A vasúti állomásokon nagy a tolongás, a megtelepedett új kereskedők is elsietnek.

Csicsery. Ma érkezett levél tegnapról Kalluszról Csicsery Zsigmond, az 1. Június 14. menetzred parancsnokától, ki írja a múlt napi folyamatos harcokban az oroszok kétszer támadták ezredét, éjjel meglepték a szomszéd 7. ezredet is, melynek felét elfogták, míg az ő ezredét ellentámadással s vitéz viadallal fenntartotta s megakadályozta az orosz csapatokat a front áttörésében is, miért a főparancsnokságtól nem csak írott dicséretet kapott, hanem fölterjesztette Gruppen kommandossá, mi brigadéros illetve dandárnoki állás. Egész héten folyamatosan nehéz gránát és srappell között voltak. Küldött is ez alaklommal gyűjteményembe a Munkácsra bevásárlásra kirendelt katonái által több srappellt és egyéb hadi ereklyét, úgy muszka Salve és majd perzsa feliratú szivart dobozkában és teát eredeti kötésben.

Szentmik- Másik vőmtől Szentmiklóssy Pál századostól is kaptunk levelet, lóssy. ki írja, hogy Galíciában a 11. honvédezrednél nehéz ágyúk és tomboló harcok zúgásaként folynak napjai. Zászlóaljparancsnoki minőségben működik, s július 1-től várja előléptetését őrnaggyá. Étkezésük dús, mindennel el vannak jól látva, s vígan élnek s vidáman verik vissza az oroszok támadásait és gyakori éjjeli meglepetéseit.

Aminthogy hála Istennek, jól is folynak ott hadügyeink. Legújabb hivatalos táviratok szerint Közép-Galíciában Jaroszlautól keletre most 16 ezer oroszt fogtak el seregein, a Dnyeszternél vad futásban kerestek a visszavert orosz csapatok menekülését, Kovnónál 12 ezer fogoly jutott hadaink kezére s így nagy a reményünk, hogy nemsokára harcképtelenné válik a négyesszövetség e legnagyobb kontingense s ezzel csakhamar elérjük a dicsőséges diadalt és ahhoz méltó békét.

Olasz. Az olasz hadak támadása is eltörpül a nagy kilátásba helyezett előretörési szándékuk mellett. Cortinából az Ampezzo völgyében az oda bevonult olasz csapatok az első ágyúlövésünkre elfutottak. Tegnap Plava csapataink visszaverték az olasz támadást s tömérdek halott mellett ezer eleven olaszt fogtak el.

Városunk most oly csendes, minő hónapok óta nem volt. Egy

Helyze- teljes számú osztrák gyalogszázad vonult el Galícia felé. Itt
tünk. csupán egy külön féle nemzetiségű (német, lengyel, magyar)
Június 15. népfelkelőkből kombinált ezred maradt s mely helyi szolgálatú és
katonai temetésnél kísérő menetet tesz. Öltözetük is különböző:
nadrágjuk magyar bakákról levetett csuka vagy kék színű, veres
és sárga-fekete zsinórzattal, széles cserepár bugyogó, kék vagy
szürke zubbony, vagy veres zsinórú áttila. Ilyen a köpönyegük is.
Úgy látszik, hogy az elesettek és elhulltak ruháit így használják
fel. Abba öltöztetik a behívott korosabb népfelkelőket.

Bereg- Beregszászból tegnap június 14-én távozott el a hónapok óta ott
szász. állomásozott hadtáp csoport. Grantoff alezredes s a német
vezérkar főnöke írásban búcsúzott el a vendégszerető várostól.

Vásárlás. Hadiautók most csak elvétele bűnnek s poroznak utcáinkon. Mind
elvitték Galíciába honnan csak az időközönként bevásárló
katonák érkeznek ide ily tréningjárműveken. Ez rendszeren vasárnap
délután történik, lévén hétfőn a népes heti vásár, melyen, valamint
a boltokból sok mindenfélét összevásárolnak. Eszerint a fűszeres
és szatócskereskedőknek is most idejük van. Fel is használják
derekasan. Kíméletlenül.

A katonai elszállásolások is szünetelnek. Így a lakosok nyugodtan
élvezhetik szerény otthonukat. Megnyugodva elmélkedhetnek az
októberi és decemberi menekülésükről, melyeknél még a
városszéli cigányok elhagyták qunyhóikat és purdékaikkal s
batyúikkal csupán azért futottak el, mert a városi szegény sorsú
zsellérek s napszámosok is elláboltak... Valóban nekünk is
gyorsan múlnak napjaink. Mintha csak felére redukálnának a nap
hossza. Ez nézetem szerint azért van így, mert érdeklődünk a
harctéren működő rokonaink sorsa iránt is, várunk tőlünk nap-nap
mellett értesítést, jó hírt, örülünk, ha 14 napi késés mellett is
kapnak egyik-másiktól levelet, vagy a szokásos piros színű táborig
postai levelezőlapot, amelynek indítási helye ismeretlen s melyre
még Munkácson is megérkezéseken rányomják sötétpiros
betűkkel: „K. u K. Militar-Zenzur Kommission Munkais”
ahelyett, hogy azonnal kézbesítenék. Érdeklődünk a harcok
lefolyásáról, a hivatalos közléseket s a magán híreszteléseket
figyelemmel kísérjük, mert hát szorongva gondolunk a hetek előtt
átélt napokra, midőn határhegyeink s a közelebb fekvő
völgyeinkből hallgattuk az ágyúzás tunyult dörgéseit, s ily
jelenetek s aggodalmak közt még szüreteltünk is. No, de hála
Istennek ez mind elmúlt, s nem kértem, hogy ismétlődjenek, mert

az már vést hozóbb lehetne mindnyájunkra, kik immár megnyugodva várjuk jobb idők, jobb jövőnk közeledését!

Galícia. A mai vezérkari jelentések szerint is örvendetes híreket hoznak. Délkelet-Galíciában Pflanzer hadserege győzelmesen előrenyomul. Az oroszokat Zaleszczikinél újra visszaverték. A Dnyeszter felső folyásánál Zydacov mellett szövetségeseink 3500 oroszot elfogtak, Mariampol-Kovnónál 1660 foglyot, 8 ágyút és 9 géppuskát zsákmányoltak, Linsingen csapatai mellett Jaroslau körül éjjeli támadáskor 5000 orosz katonát ejtettek fogságba. Magán hírek szerint: Oroszország immár Galícia feladására készül s Lembergől teljesen kitakarodtak a hadbeliek. Román lapok jelentése szerint Hlinitzánál a Pruth mellett a megvert oroszok halottak és sebesültek hátrahagyásával vonultak vissza s e fronton tíz-tizenöt kilométer szélességben orosz hullákkal van borítva a föld.

Olasz. Tegnap előtt a Ravenna-dandárt az Isonzo mentén visszavetették csapataink, a csatatéren 400 olasz halott maradt. Az olaszok állnak az elkeseredése megingott s a tömérdek sebesült láttára a nép olaszok is. szemrehányással illeti vezetőit.

Románia-
olasz.
Június 16. Szavahihető tekintélyes úrtól hallottam, hogy Románia és Olaszország között oly szerződés áll fenn, hogy azon esetre, ha Olaszországot valamely nagyhatalom megtámadná, Románia köteles lenne annak tevélegesen segítségére lenni. S épen ez az oka annak, hogy Németország nem csatlakozik fegyveres erővel a Monarchiánk és Olaszország között lévő háborúba. Ennek folytán immár a német hadvezetőség magára veszi: Monarchiánkat oroszok ellen megoltalmazni, s megvédeni s e végből ottani seregét mindenképpen gyarapítani fogja akkor is, ha kormányunk Galíciából s az orosz harctérről a mi ottani működő hadseregünkől csapatokat elvonna és az olasz harctérre vezetne. Ennek folyamánya már az is, hogy vidékünkéről minden fegyver fogható népfelkelőt és új besorozott katonákat elvont s dél felé indítja, ellenben a német hadvezetőség erőit szintén emeli s a munkácsi kórházban alkalmazásban lévő orvosait és a harctérre küldi, s ezeket nő-orvosokkal helyettesíti, aminthogy e napokban már több ily orvosnőt be is állított és működtek. Helyőrségül is német korosabb népfelkelők érkeztek s végzik feladataikat. Munkács immár a hadiszíntér körzetéből is kiesett, messzebb

eltávolodván tőlünk a harcszín.

- Orosz sebesültek. Tegnapelőtt (15.) egy Prokofiov Szergej nevű orosz ezredest a 146. ezredből temettek el itt tisztjeink. Ez a galíciai harcokban karján lösebet kapva, de még ide hozták a többi foglyokkal, sebe elfertőződött s halálát okozta. Erről Mostovski Waszilie nevű orosz ezredes ugyanazon ezredből ki mellén ért lösebbel az itteni katonai kórházban gyógyulófélben fekszik, értesülvén könnyekre fakadt, s örömmel meggyőződött, hogy itt az orosz foglyokkal oly emberségesen bánnak, s az elhunytakat tisztességesen el is temetik. Az előbbi az utolsó kenetet is egy tábori magyar lelkésztől felvette. A virágos koszorú szalagján e felirat állott: „A vitéz ellenségnek.” Két könnyeit szennyes ingujába törölgető muszka fogoly is kikísérte a barakk temetőjébe. Született 1865. Petrogradon. Neje Prokofiov Jekaterina Alexandrovna Rovsdevtion, Gubernye Novgorodszkoje. Meghalt június 13-án medencelövés folytán. Megsebesült június 11-én Sztryjnél.
- Kolera. Tegnap gróf Schönborn Frigyes Károly az itteni figyelőkórház és barakk főfelügyelője s miniszteri biztos értesülvén arról, hogy Debrecenben a kolera terjedt s hetvennél többen megbetegedtek és sokan belehaltak, s hogy e ragályt az oda szállított és öt napi megfigyelés alá vetett orosz foglyok behozták s terjesztik, a belügyminiszterrel folytatott távbeszélés folytán Galíciába a harctérre elutazott, Linsingen vezérhez avégből, hogy a jövőben akképp intézkedjenek, hogy a foglyok az öt napi veszteglést határainkon kívül töltsék ki, nehogy itt a ragályt széthurcolják. Néhány nap óta posta és távírászat, s a vasúti közlekedés is szabadabban és rendesen működött, mától kezdve azonban ismét korlátoztatott. Német katonai vonatok sűrűn haladtak Galícia felé, megrakva katonákkal és egyéb hadi fölszerelésekkel. Zengő énekhangok s éljenzések hallatszanak be a vasútról.
- Nagybégány. Nagybégány község harangját felajánlotta hadi célokra a hadvezetőségnek, oly kijelentéssel, hogy szükség esetén a másik harangjától is megválnak.
- Június 17. Ma ismét örömnappunk volt, mert a Grünstein Mór kirakatában oly Galíciai győzelmek. hivatalos távirati hírek jelentek meg a tegnapi győzelmeinkről, melyek a közönség kedélyére kedvezően hatottak. Óhajtvá vártuk is a napok óta a galíciai harctéren folyó döntő csaták

eredményéről szóló tudósításokat. Eszerint Mackensen a Sieniavától Cerniaváig terjedő hetven kilométeres fronton legyőzte s áttörte József Ferdinánd csapataival együtt az orosz hadat, melyet a Javorovtól északnyugatra elkészült utolsó állásait sem tudták megtartani. József Ferdinánd innen a San keleti partján nyomult előre, Mackensen Rakovicetől kelet felől Oleszyce irányában, Böhm-Ermolli tábornok csapataival pedig Mosciskától Grodek felé támadt, míg Dnyesztvertől délre Pflanzer-Baltin csapatai Zaleszczykit tarták s egyes részeit Besszarábiában a Dnyeszter és a Pruth között az ott álló orosz erőket újra visszavonulásra készítették és azokat Chotrin felé visszaszorították s Bukovinát egészen kiürítették.

A keleti hadszíntéren Szavalétól nyugatra német csapatok rohammal elfoglalták Danszke falut s Mariampol-Kovno körül győztesen harcoltak, mindenhol tömérdek foglyot ejtvén. Von der Marvitz tábornok csapatai elfoglalták Mosciskát és Linsingen hadseregének jobb szárnya Jezupoltól nyugatra levő magaslatoknál harcolt, minek eredménye az lett, hogy 3-5-16 ezerével fogván el orosz katonákat és hadiszereket, az összes zsákmányul 108 tiszt, 122300 legénység 53 ágyú, 187 géppuska és 58 lőszerkocsi, s egyéb még számba nem foglalt hadiszer került győztes seregeink birtokába. Így azt hiszem, hogy keleten a döntés hamar bekövetkezik, annál inkább, mert néhány hét óta félmilliónál több orosz katona került fogságba. Mily nagyarányú itt a harc, kitűnik onnan is, hogy 300 kilométernyi fronton folyik.

Olasz. Az olasz harctéren sem boldogul az elbizakodott ellenség Tolmeinnél és Plávánál visszaverték támadásaikat. A mieink megtagadták katonai okokból a parlamentair által tolmácsolt azon kérésünket is, hogy a halottak eltemetése céljából tüzet szüntessenek. A Karintiai határon Stájer népfelkelés rohammal elfoglalta a Plöcken-szorostól keletre a kis Palt, s visszaverte háromszor az ellenséget. A tiroli határon egy csendőrőrs visszavonulásra kényszerített egy olasz századost és 8 olasz katonát elfogott a 71. gyalogezredből, 2 tisztet és 56 közlegényt. Tripoliszban is harcolnak erősen a törökök az olaszokkal. A Misurónál folyt csatákban az Avanti szerint az olasz csapatok 600 halottat és 400 sebesültet vesztek. Gallipoli-szigeten s a Dardanelláknál is hiába folyikvérünk nem tudnak előbbre hatolni, s némi sikert mutatni, jóllehet tízezernél több embert vesztek már.

Városunkban a grófi magtárban pihenőt tartott két zászlóaljnyi katonaság, mely felülről jött s németek közé vetített cseh népfelkelőkből állott, ma délután elment vasúton, mint mondák, Olaszország felé! Jól viseljük ám magukat ott!

Oláh papjaink. Lukácsok. A Szatmár megyei oláh papok gyűlésileg Hosszú Vaszil görögkatolikus püspökhöz üdvözlő iratot intéztek s abban ragaszkodásunkat hazánkhoz kijelentvén, kérik, hogy dr. Lukácsin László volt lécfalusi leköszent és Lucxacin Konstantin volt királydaróci eltévelyedett leköszent, mint harácsoló bűnösöket törölje a papság sorából, nem akarván azonosítani magukat velük.

Június 18. Fiam, János őrnagy írja Galíciából június 7-ről, hogy eddig jól van. Négy nap óta biztosabb fedezékekben tartózkodik ezredével. Legényei egy piros bársony fotelt vettek el a szomszédos oroszoktól s oda hozták hozzá. Két hét óta nem kapott levelet, posta nem érkezett. Erősen bízik a közeli győzelemben.

Galícia. Tegnapról kelt hivatalos táviratok szerint az oroszok arcvonala, melyet seregeink nyugat felől támadtak, rendetlenül visszavonul s üldözés közben elérték a Vereszica folyó nyugati partját és Gródek, valamint Niemireov helységet elfoglalták. Az orosz erők nagy megrendülését mutatja a menekülés rendetlen oszlopokban. A Dnyeszter-fronton heves harcok tovább folynak. A kolera megyénkben is folyvást előfordul, így a május 31-től június 6-ig terjedő héten hivatalos kimutatás szerint volt kolerás beteg Munkácson 11, Volócon 23 és Tiszaszalkán 1. Összesen 35. Az egész országban 133 eset fordult elő. A Galíciából beözönlő orosz foglyok terjesztik.

Zsákmányunk. A szövetségesek hivatalos adatok alapján a Nyugat-Galíciai diadalmas áttörés óta különböző ütközetekben több mint 450000 foglyot ejtettek és 320 ágyút és 840 géppuskát zsákmányoltak. Ebből Galíciai és Dél-Lengyelországi harcterekre 392 ezer hadi fogoly, 304 ágyú és 763 géppuska esik, a többi pedig Hindenburg hadainak zsákmánya, amelyet a Pilicától északra egészen a Keleti tengerig harcolnak. A tömérdek halott és sebesült orosz ezrekre megy.

Június 19. Galícia. Az orosz hadsereg, mint a dunajeci front áttörése után, úgy most a cerniavo sieniavai benyomulás után is állásról állásra hátrál, s ily

Álhír.

védelmi állásai számos sorban vannak részére elkészítve. Különösen most a Lemberg felé vezető utakat védi a legszívósabb módon. Mackensen a Javorov-lemergi országotat fenyegeti, a mieink a mosciska-grodek-lemergin és rudki-lemergin törnek előre. Délről az oroszok védik a mikolajov-lemergi és a zuravno-lemergi utakat, amelyeket a Linsingen hadsereg, melynek keretébe Hoffmann és Szurmay csapatai is tartoznak, forszíroz. Csapataink elérték most a Vereszica vonalat, a grodecki tavaknál, hol az oroszok nagy ellenállást kifejtettek. Sőt, ha egy Munkácson működő német kórházi orvos által terjesztett suttagó hírnek hitelt adunk, úgy a mi oda ért csapataink nagy veszteséggel hét kilométernyire visszaszorították Sztryj felé. Én nem hiszem, bár látom, hogy hazenpusz-hőseink a pesszimista érzelmű politikusaink nagy ijedelemmel beszélnek a veszteségről és visszavetésről, és sóhajtának, szemforgató alázattal máris ijedeznek, mint a múlt évi októberi orosz inváziók alkalmával a vénasszonyok. Bízatom őket: audaces fortuna juvat, timoresque repellit! E veszteség bizonyára az, melyről a német hivatalos jelentés június 16-ról elmondja: „a Dnyeszter-mocsarak és Zuravno az oroszok némi tért nyertek. Itt az általános helyzet változatlan.”

Igaz, hogy Dimitriev és Bruszilov ismét kiegészíték hadtesteiket, melyek teljes létszámúak s folyton újonccal gyarapodnak, de a megbomlott rendet és szellemet nem állíthatják vissza. Sőt külföldi lapok szerint, német, magyar és osztrák csapatok további előnyomulásától tartanak, melyek az elszállított állásokat folyton erősítik.

Mandzsúria. Közelebb az ottani csatákban négy orosz tábornok elesett: Sacharov, Zaizev, Krat és Lepuchin. Most Mandzsúriától az összes mintegy 120000 helyőrségi katonát elhozták az európai harcterekre, s azokat ki nem képzett szerbiai csapatokkal pótolják.

Albánia. Érdekes és az ententére jellegző az, hogy már most Albánia birtoklása iránt versengés, sőt fegyveres fellépés folyik az olaszok, görögök, szerbek, montenegróiak és törökök részéről. No, ezek bizonyára csakhamar hajba kapnak emiatt. És be fog válni, hogy inter duos liligantes, fertins gandet...

A galíciai harctereken a kassai hatodik hadtest hónapok óta erélyesen működén, megörökítésre méltó, hogy e hadtesthez

VI.
hadtest-
ünk.

tartoznak: losonci 25., a kassai 3., az eperjesi 67., az ungvári 66., a munkácsi 65., a szatmári 5., a máramarosszigeti 85., az egri 60. számú közös gyalogezredek, a kassai 6., a miskolc-ujhelyi 10., a munkácsi 11. v. a besztercebányai 16. számú honvéd gyalog ezred (a 36. honvéd hadosztály). E hadtest keretében küzd továbbá a 6., 12., 14., 15. közös, a 3. és 5. számú honvéd-huszárezred, s a 29. és 32. vadász zászlóalj. A VI. hadtest vezetője Boroevics Szvetozár, lovassági parancsnok. Auffenberg is vezényelte oroszországi győztes csatákban. Itt, de különösen a Ravaruszkai-Zolkiev környékén vívott harcokban nagy veszteségei voltak. Októberi támadásokban a hadtest már Arz altábornagy alatt harcolt a San mentén, novemberben és decemberben a németekkel együtt orosz-lengyel területen. Petrikovnál a 34. gyalogezred kitűnt vitézségével. December elején a 39. honvédhadosztály Galíciába vezényeltetvén eldöntötte a híres limankovi csatát. A 11. honvéd ezredünk e győzelem emlékére kapott öfelségétől új zászlót, melyet április 24-én közvetlenül a gorlicei nagy áttörés előtt szentelt fel az ezred Cieszkoricében. Az itteni harcokban tanúsított vitézségeért öfelsége a 9., 10., 11. és 16. honvéd gyalogezredeket dicsérő felségirattal kitüntette.

11. Új
zászló.

Gyász
Munká-
cson.

Természetes, hogy a közeli csataterекről sok sebesült katonát szállítanak a munkácsi kórházakba is, hova azután az ország távoli megyéiből a Dunántúlról, Csanádból s más helyekről az érdeklődők érkeznek látogatásra és sok megható jelenetekre adnak alkalmat. Minap Makóruul elkésve érkezett egy öreg házaspár: fiúk helyett már csak a sírkeresztjét láthatták. Ez annyira meghatotta a megszorodott anyókat, hogy a sírnál rosszul lett, s egy óra múltán kiszenvedett. Férje koporsóban vitte haza szeretett élete párját.

Minap Horvát Béla őrmestert sebesülten hozták ide, s értesítették Brassón lakott nejét, ki szintén csak férje sírjához jöhetett már. Ezen annyira megindult, hogy néhány napig el-eljárogatott a friss hanthoz, de csakhamar (június 11.) szállásán a Hungaria- vendéglőben a függöny zsinórával kivégezte magát. Levélbeli kívánságára férjéhez temették, kit tízhónapos házasság után hívtak be a harctérre, otthon kicsi árvája maradt.

Naponként láthatunk ily gyászos katonatemetéseket, miknek csak Isten a megmondhatója hány siratója, kesergője s áldozata lehet. Ments meg Isten minket ily borzasztóan szomorú időktől jövőben.

Heti élelem szükséglet a barakk kórházban. Hogy az ezrekre rúgó sebesültek és ápoltak eltartása mily nagy igényeket követel, kitűnik abból is, hogy csupán a munkácsi megfigyelő állomás barakk kórházában a heti élelemszükséglet kielégítő következő: kenyérliszt 15000 kg, kenyér 21000 darab, kávé 135 kg, pótkávé 60 kg, cukor 700 kg, porcukor 140 kg, tea 21 kg, sz. szilva 600 kg, tengeri dara 800 kg, füstölt hús 140 kg, zsír 140 kg, vaj 70 kg, bors 18 kg, paprika 7 kg, burgonya 5600 kg, hús 8-9 ezer kg, bab 1200 kg, káposzta 1000 kg, tésztanemű vizes 1000 kg, tésztanemű tojásos 150 kg, rántás liszt 280 kg, só 500 kg, zsemlye 21 ezer darab, árpakása 300 kg, tojás 3500 darab, ételzsír 70 kg, fűszer (kömény, babér stb.) 100 kg, borjú hús 600 kg, vörös cékla 150 kg, bor 1050 liter, sör 525 üveg, kakaó 30 kg, csokoládé 20 kg, citrom 400 darab, ecet 20 liter, hagyma 300 kg, cognac 40 üveg, karalábé 300 kg, köleskása 1000 kg, szilvaíz (lekvár) 25 kg, sertéshús 150, sárgarépa és petrezselyem 500 kg, sajt 40 kg, torma 5 kg és kvaki répa 2000 kilogramm! Mindez az állampénztárból fedezik, a kezelést maga az intézményt saját regijebe s úgy a beteget, mint a kezelő, orvosi, hivatalnoki s felügyelet személyzetét látja el. A folyvást emelkedő lelmi drágaság, nem csoda immár, ha a város lakosságára is kiterjed. Meddig fog még tartani ez az abnormis súlyos, nyomasztó állapot? A városban lévő számos katonai és közkórház külön kezelés alatt van. Itt a lakosoknak csak a maradék jut, ha jut.

Hadikölcsön. A második hadikölcsönjegyzés Bereg megyében minap befejeztetvén, az kb. 2000000, vagyis kétmillió koronára rúg. Ebből esik a Tiszaháti járásra 87000, Felvidéki járásra 64000, a Munkácsi járásra 259250 k, Latorcai járásra 56000, Szolyvai járásra 82300, Beregszász r. t. városra 431900 és Munkács r. t. városra 989000 korona.

Nagy ágyúhaj. Egy Pétervári hivatalos jelentés közli, hogy az oroszok dunajeci frontjának megtámadása alkalmával a németek az oroszokra négy óra alatt 700 ezer lövedéket röpítettek különböző kaliberű ágyúkból. Szerinte 1500 ágyúból lőttek a németek. Így ágyúnként 450 lövedék volt, vagyis óránként 120-szor, s percenként kétszer lőttek. Ez ágyúhaj nem csak rettenetes ember veszteséget okozott, hanem megfélemlítést is, mert a zajtól, s kábultságtól alig tudtak a katonák lábukon állani. Úgy látszik ez némileg túlhajtás...

Galícia. A Galíciában megvert orosz hadseregek visszavonulnak, s a mi

- Június 20. seregeink sarkukban vannak. Itt-ott megállnak, s nagy veszteségük mellett ismét tovább menekülnek. 18-án a Pflanzers-hadsereg keleti csoportja a Dnyeszter és a Pruth között az oroszok nyolc rohamát véresen visszaverte Mackensen is Grodek körül előrehalad és foglyokat s hadiszereket zsákmányol. 19-én, vagyis tegnap csapataink mindenütt támadtak s Grodeket és Komárnot rohammal elfoglalták, s az oroszokat magok előtt üldözték. Valóban bámulatos, hogy egy több milliós hadsereg így hamar megroppan, s hajlékonyságát, mint a megmerevedett rugó elveszti.
- Moszkván Az oroszok e verésének folytonos hírére Moszkvában a semleges zavargás. hírlapok szerint, zavargások kitörték. Ezernyi munkás csoportok fellázadtak s Le a népgyilkosokkal! Le a véres háborúval! — kiáltásokkal, forradalmi dalokat énekelve, — Le a cárizmussal! — ordítva a cár és a nagyherceg ellen lázítva, rabolva és pusztítva vonulnak az utcákon. Sok német és svéd üzletet kifosztottak s embereket is öltek, vízbe fojtottak... Ez alatt pedig a galíciai dombos tájakon folyik a harmadik lemergi csata, iszonytató erővel három nap és éjjelen át, valamennyi csoport vezérünk arra törekedvén, hogy a Dnyeszter felé hátráló orosz hadakat átkarolják és megsemmisítsék...
- Olasz. Különben az olasz támadás is kevés szerencsével folytatják a megszeppent olaszok, kik meg vannak rémülve attól, hogy Galíciából ellenünk vonultak harcedzett magyar és osztrák katonákat. Június 18-án kétszáz olasz katona a Svájc földjére menekült, kik (a Tagesanziger szerint) abból a tizenhat zászlóaljából megmaradtak, melyeket ostromra kivezényeltek s kiket szuronyrohamok után a magyar és az osztrák géppuskák a szó szoros értelmében lekaszáltak.
- Galíciai Reggel a kiragasztott hivatalos táviratok megörvendeztették a győzelem. közönséget, mert hirdették, hogy Galíciában a harmadik lemergi csatát a mieink fényes győzelemmel eldöntötték. Június 21. Megszámlálhatatlan mennyiségű orosz fogoly és hadiszerekerült vitéz seregeink kezére stb.
- Szentmik- Engem azonban szomorú hír lepett meg. Házamnál lakó leányom lóssy. Margit, Szentmiklóssy Pál százados neje táviratot kapott Leipnik, morvaországi városból a férjétől hogy még tegnap előtt a csatában

(11. honvéd ezredes) megsebesült és a leipniki katonakórházba került, honnan szeretné, ha a munkácsi katonai kórházba küldetnék át. Azonnal intézkedtem tehát érdekében, fölkerestem gróf Schönborn Frigyes Károly, miniszteri biztost, s Nedeczey János helyettesét, s az itteni megfigyelő barakk kórház vezetőit hogy járjanak közbe s azonnal táviratilag intézkedtek is.

Rutén,
lengyel
katonák.

Reggel a felső vasúton érkezett ide és menetelt a városba mintegy 300 galíciai rutén pór, hadkötelesek azon helyőrségből, melyeket csapataink most visszahódították. Különös látványul szolgáltak e lengyel pórság fiai. Barna halenás és nadrágos, ködmönös, kecske meg borzos juh-szőrmés ujjatlan nagy mellényes, kalap, szőrmés süveg meg színes posztós kucsmás, bocskoros, mezítlábas, oldalukon színes tarka tarisznyával nagy hátizsákkal ellátott ifjú, férfi korú és félig elaggott, kisebb-nagyobb, elvéve hórihorgas magasságú sovány, naptól elfeketedett, szakállas s rőt hajú embertömeg volt ez, melyet a grófi magtárban elhelyeztek s melyet nemsokára felöltöztetés és rendbe hozás végett valamelyik gyalogezredbe fognak beállítani. Elnéztem őket s bizony feltűnőnek találtam azt a faji különbséget, mely a mi magyar vagy csak felvidéki tót újoncaink között is létezik.

Magyar
katona.

Hiába, nincs párja a magyarnak s a mi katonáinknak. Ezt elismerte most az egész világ. Egy világos helyzetben, midőn Galíciában most az oroszok óriási túlerővel jöttek egy osztrák csoport ellen s gyalogságát, tüzérséget megsemmisítéssel fenyegettek s öt üteg állott az elfogatás veszélyéhez közel, egyszerre jön a megváltó hír, hogy egy magyar ezred közeledik. S megkönnyebbülten kiáltott fel az ezredes s tüzérségi parancsnok: Aushalten! Die Ungarn kommen schon und dann sind wir gerettet. (Kitartás, jönnek a magyarok és meg vagyunk mentve.) S valóban a támadó orosz sereg nem csak fel lett tartóztatva, de meg is semmisítve. A magyar szurony győzelmesen hatott.

Hadifog-
lyok.

Az oroszok veszteségét május óta nyolcszázezerre teszik a külföldi lapok. A Bayrissen Staatszeitung pedig az orosz foglyok számát 1240000-re. Ezen kívül van fogságunkban 255000 francia, 24000 angol, 41000 belga, 50000 szerb és 20 ezernyi olasz június 14-ig. Mennyi falat kenyér és hús kell ezeknek!

Angol.

Az angol hadsereg 36 hadosztályból (divízióból) áll.

A német tengeralattjárók június első felében nem kevesebb, mint 73 hajót süllyesztettek el.

Orosz zavargás.
Június 22. Az előbb említett zavargások közben Moszkvában három német házat felgyújtottak és 207 német üzletet kiraboltak és elpusztítottak. A fosztogatás két napja tartott, 116 német, magyar és osztrák, 489 idegen nevű és 90 orosz megsebesült. A kár 38 és fél millió rubel. Azóta a zavargások az egész moszkvai kormányzóságba áttejedt. A munkások és csöcselékek a résztvevők. Forrongás oka a galíciai vereség, melyet a hatóságok egy ideig hiába titkoltak el.

Csaták. A galíciai véres csata különben tovább tart. Grodek és Komarno után csapataink megszállották Tanev déli partját és Ulanovot. A németek Szalve környékén, Kalváriától délnyugatra előrehaladnak. Június 19-én a Dnyeszter mocsarak és a Sztry között még szembe állott oroszokat észak felé visszaszorították. Grodek elfoglalása után csapataink urai lettek a Lemberg felé vezető országútnak. Az oroszok végső erősítéssel a Vereszycavonalat szívósan védelmezik, de itt-ott rohamainknak nem tudnak ellenállani s összeroppanásuk kezdődik.

Bereg-szászi robbanás. Június 20-án vasárnap délelőtt történt Beregszászon, hogy német katonák egy teherkocsin a vasúttól muníciót szállítván egy gránátokkal telt ládát a trainról elejtettek. Ennek felrobbanása azután a többinek is elsülését okozván, az iszonyú explózió nem csak három katona, hanem a közeli házak megrongálását is eredményezte. Természetes, hogy annak híre elferdítve csakhamar elterjedt s a más napi munkácsi heti vásárra érkező gáti s környékbeli emberek, borzasztó jeleneteket tudtak mesélni, míg a valóság kiderült.

Vasutak. Galíciai újabb hírek szerint csapataink birtokukba vették az ottani öt nagy nyugati vasútvonalat, amely Lemberghez vezet: a ravaruszkai vasutat, a jávorovi szárnyvonalat, a grodeki, szambori és sztry vasutat. Az oroszok kezén csupán e négy vasút maradt: a sztaniszlani, a brzezanyi, a kamjankai és a brodyi vonal.

Jellemző kortűnet. Ghilanjmé, Berzenyczné s több Sáros megyei előkelő úr az oroszok által elpusztított sáros megyei falusiak felségítésére gyűjtést indítván felszólították festőinket is, hogy művészi becsű

képeket ajándékozzanak e célra. Tölgyesy Arthur megtagadta ezt társai nevében is levélben, kellően indokolván azt. Ennek kapcsában lapjainkban e felett emlékeztetve, felhozták, hogy az ily abúzzsá vált magánjótékonykodás mennyire tökéletlen és antiszociális, kivált, amely nem a vagyonosok javaiból és pénzéből folyik szegények és nyomorgók számára, hanem munkás és munkát vállaló embertől következtetik. Az ily tömegnyomor enyhítése elsősorban állami feladat. Progresszív adókiivetés útján kellene az ily célú pénzt beszerezni, nem a folytonos különféle dicsérő és hazafiasságra emlékeztető módon a kenyérkereső munkás és kis hivatalokban küzdő osztálybelieken behajtani, míg a gazdagok s vagyonosok rend szerint könnyű szerrel kivonják magukat az adakozásból, míg azok is kiknek nagy neveik ott ragyognak a kunyerál felhívásokon...

Tarack. Délután értesültünk, hogy tegnap óta a német 42-es mozsarak és a Lemberg. 42-es osztrák és magyar tarackok Lemberg körül rettenetes pusztításokat visznek végbe. A mi seregeink különösen 150 méter kerületben minden élő embert megölnek, 500 méternyire tőle, ha nem is öl meg mindenkit, de aki ilyen távolságban van, vagy megbénul, vagy eszméletlenül hever. Így reméljük, hogy Lembergben a védő orosz sereg csakhamar megadja magát. Tegnap az orosz sereg ama része, amely nem húzódott el Mackensen német magyar és osztrák csapatai elől Ravaruszka és Zolkiev irányába, Lemberg körül tömörül, hol és a város követlen környékén a harc nagy hévvel vérengzéssel foly. Természetes, hogy így óráról órára várjuk a jó híreket Lemberg bevételéről s hisszük és reméljük, hogy az mielőbb bekövetkezik. Ravaruszkanál a németek 9500 orosz, 8 ágyút és 26 géppuskát zsákmányoltak.

Olasz határról is jó hírek érkeznek. Pláva, Krn és Isonzó környékén nagy veszteségeket szenvedtek az olasz támadók. E harcokban már a debreceni 39. gyalogezred is döntő részt vett, melyet menet közben mindenhol kitüntetéssel, virággal és dicsőítéssel üdvözöltek s fogadtak.

Gyenge Most már az a legsajátosabb, hogy hír szerint Oroszország bizalom. Olaszországban bízik, hogy új szövetségese kimenti őt a cstatából... A fuldokló szalmaszálba is kapaszkodik.

Már reggel nagy betűkkel jelezték a hirdető táblán, hogy

- Lemberg bevétele. Június 23. seregeink tegnap rohammal és nagy harcok közben bevették Lemberg várost. Hogy ez óhajtván várt hír nagy örömet okozott, főlegesen említenem. Részleges híreket a világra szóló eseményekről már csak holnap fogunk olvashatni. Eszerint a harmadik leMBERGI háBORÚ is szerencsésen befejeződött.
- Szanitéc oszlop. Ma délelőtt egy nagy oszlop egészségügyi német személyzettől orvosok, ápolók és ápolónők, szanitéc katonák, ahhoz való különféle kocsikkal, részint lovon, kocsin, részint gyalog elmentek a Kárpátok felé városunkon át. Még tábori kocsikonyhát is vittek magukkal. Sokan ezt Lemberg elfoglalásával hozzák kapcsolatba. Úgy véljük, hogy ezen túl a távol Galíciában, illetve Orosz-Lengyelországban megsebesülendő katonáinkat nem fogják oly messze hurcolni, hanem ott közelebb a csataszíntérhez állítanak fel illő kórházakat. Ezrekre menő sebesültek már lassan gyérülni kezdenek itt, jóllehet minden barakk és kórház megtelt.
- Galícia. A Lemberg felé vonult hadaink MacKensen hadseregével már 19-én a Magierov-Grodeki területen arattak győzelmet az ellenség, mely visszavonult az egész vonalon, át lévén törve állása Magierov körül. Ezrekre menő fogoly került a győztesek kezébe. A felső Dnyeszternél Pflanzler-hadsereg visszavetette az ellenség támadásait. A németek pedig Zolkiev és Ravaruszka között üldözte az orosz hadakat. Grodeknél döntő csapást mértek rájuk.
- Vilmos császár. Másnap Lemberg alá érkeztek csapataink. Vilmos császár pedig, ki jelen volt a Beszkid-hadseregnél a grodeki csatátérén, visszament. A Janov és a Magierovtól északra fekvő vidék körüli harctérén 9500 oroszot fogtak el, 8 ágyút és 26 géppuskát. Grodek körül az oroszok kezdetben szívósan harcoltak.
- Lemberg. Így folytonos s állandó harcok közben közeledtek Lemberghez, üldözve az egész vonalon maguk előtt az ellenséget, melynek csapatai felbomlottak s rendetlenül itt-ott pánikszerű futásban menekültek. Egy része Lemberg körül tömörült, hol némi ellenállásokkal csapataink előretörését megakadályozni akarták, de sikertelenül, mert végre is a 38. hadosztályunk s abban egyéb osztrák és magyar ezredeinken kívül, különösen a 34. kassai ezredünk az úgynevezett Vilmos porosz ezred bravúrszerű rohamával elfoglalta Lemberget a Liszagora erődöt. Már június 21- és 22-én a harcok a leMBERGI erődítéseknel folytak, melyeket

az oroszok elkeseredetten védtek. A védő vonalak északi és északnyugati részét Mackensen német és a mi katonái támadták, délnyugati karóján pedig Böhmer-Ermolli serege haladt. Legtöbbet szenvedett az orosz front Mackensentől Kulikov környékén, Böhmtől pedig a Szcerek keltei partján épült állásokban. Majd kétszázezer orosz küzdött itt. Seregeink gyors előretörése folytán az oroszok várt tartalékserege nem érkezett meg jókor, melynek egy része már későn és csak a Vereszycához juthatott. Ide azt a nagy sereget is, rendelték volt az orosz hadvezetők, melyet a törökök ellen a Boszporuszhoz irányítottak volt, de mely az előbbi harcokban nagy részben megsemmisült.

Orosz veszteség. Szövetséges hadaink június 12-én a Przemysl és Jaroslau vidékéről kiindult támadásai óta 237 tisztet és 58000 főnyi legénységet fogtak el s 9 ágyút és 136 géppuskát zsákmányoltak. Általában Oroszország veszteségét a háború kezdetétől május 25-ig tisztekben 97422 és közlegénységben két és félmillióra teszik, mi a júniusival együtt majd 3 millióra menne. Naponta 15-20 ezer orosz jut hadifogságba.

Olasz veszteség. Olasz területről is hiábavaló kísérleteket tesznek az olaszok. Plava előtt ismételt rohamokban három olasz ezred teljesen megsemmisült. Svájci lapok szerint naponként 10-12 sebesült szállító vonat megy Milánón át Közép-Olaszországba. Ott emiatt tüntetések is történtek. A harcokba való veszteséget 30-40 ezerre teszik. Június 17-én a 1 ½ kilométer szélességű harctéren 3000 temetetlen olasz feküdt. Frigyes főherceg főparancsnok megdicsérte csapatainkat.

Éjjel hazajött Szentmiklóssy Pál százados legényével Tóth Ferencsel, szabolcsi fiúval. Bal lábán sérült meg midőn az orosz fedezékéből kiverték rohammal Grodeknál. Most az itteni honvéd kórházba vették be. Ruhája, mindene ott maradt csak a kardját hozta magával s az elnyűtt rajta lévő csukaszínű öltözékét s vízmentes köpönyegét. Sajnálja, hogy most továbbra is nem maradhatott ott. Beszéli, hogy a mi harcoló csapatainkból aránylag többen sebesülnek meg, mint az oroszok, mert ezek harc közben úgy megszöknek, vagy megadják magukat tömegesen.

Június 24. Lembergnek bevétele megörvendeztette az egész birodalmat és semleges világot. Vilmos császár Kessler vezérezredes által tudatta ezt Berlin várossal oly módon, hogy kiemelte a 34. számú

magyar-osztrák ezredét „a porosz gyalogságot” mely Liszagóra védművét rohammal bevette.

Mint halljuk hadaink nem elégszenek meg Lemberg visszafoglalásával, hanem folytatni fogják tervszerűleg az oroszok elleni támadást, kik immár nem csak a Dnyesztert és kénytelenek lesznek feladni, hanem teljesen Galíciából kivonulni. S bizonyára győztes hadaink szünetelés nélkül orosz területen is fognak utánuk nyomulni s mindenekelőtt Varsót elfoglalni...

Ünneplés. Lemberg visszavételét Munkácson egyedül este 8 órakor az ukrainai derék legionisták egy csapata és itt tanyázó vegyes népfelkelők csoportja azzal ünnepelte meg, hogy lampionokkal lengyel dalokat énekelve vonultak fel a főbb utcákon s a sugárúton át. Furcsán vette ki magát az egész jelenet.

A csekély számú többnyire idegen elemekből álló menet oly katonákból is állott, kik még a katonai temetések alkalmával is werndl puskával a vállukon ugyan, de lihán, ütemes lépés nélkül ballagnak a koporsó díszkíséretül után, visszajövet pedig a dohánygyár útjáról lankadtan cammognak s amellet majd minden harmadik már füstölő pipával a szájában kullog. Tiszt sohasem megy velük. A magtárban tanyázott öltözetlen lengyel pór-csoport is már tegnap eltávozott innen. Sokan azt mondták, hogy kár volt őket ide hozni.

Bécsi nagyharang. Érdekes, hogy a bécsi Szent István templom nagyharangjából ágyút öntenek, mert kilengése árt a szentegyház falainak. 1711-ben öntötték abból a rézből, amelyet zsákmányul ejtett török ágyúkból nyertek. A harang 201 métermázsza hosszú, 3 méter magas és kerülete 10 méter. Később elejtették e tervet, mert a nehéz harang leszállítása nagy bajjal járna.

Június 25. Galícia. A galíciái hadszíntéren most az általános érdeklődés a középső Dnyeszter-szakaszra — Zuravno és Halics között — irányul, ahol az oroszok kétségbeesetten védekeznek, de eddig sikertelenül, a folyón átment s annak északi partján előrenyomuló szövetségeseket nem képesek visszaszorítani. Csapataink a folyó mentén Mikolajovot és Zydacovot elfoglalván, a Dnyesztert áthaladták s előretörnek. Az oroszok pedig a Visztula és a San között visszavonulnak. Linsingen tábornok hadserege a Dnyeszteren túl folytatja a harcot. Az oroszok új védelmi vonala most a Bug folyó. Lajos bajor király tizenegy tagból álló

kísérettel a harctérre utazott.

Oroszországban terjed a forradalom és felülkerekedik a békepárt. Öt ilyen képviselőt egymáshoz kötözve marhavagonban Szibériába szállítottak.

Lemberg. Lemberg az orosz uralom alatt sokat szenvedett. Az orosz közigazgatás az orosz ó hitet, nyelvét s hatóságát terjesztette, a Julianus-naptárt alkalmazta, s a rendőrséget kozákok vezették, s minden fegyver fogható elhurcoltak, a ruténeket és zsidóságot rendszeresen korlátozták s fosztogatták.

Lemberg hősei. Lemberg visszafoglalásánál az oroszlánrészt Hófer altábornagy a bécsi Landwehrnek ítéle, s Berlinben a császár parancsa a 34. számú kassai ezredünknek, mások a 38. honvéd gyalogsági hadosztálynak, melyhez a 21., 22., 23. és 24. honvédezred és az 5. honvéd ágyúezred tartozik. Úgy látszik, hogy valamennyien a vitézségben versengtek s a pálma elnyerésére érdemesek.

Varsó. Hírek szerint Nikolajevics nagyherceg rendeletére megkezdték Varsó polgári lakosságának eltávolítását. Huszonnégy óra alatt százezer lakosnak kellett a várost elhagynia.

Oroszországi pesszimisták a hadjárat elvesztését annak tulajdonítják, hogy a sereg legnagyobb része gyakorlatlan újoncokból állott, rosszul felszerelt hadsereg, tüzérségi hiány mellett intrikák voltak a nagy vezérkarban s az udvar békepártja és a harcias nagy sereg közt versengés dúlt.

A Dnyeszter-fronton és a besszarábiai erdős határon heves harcok folynak. Az utolsó négy napon és éjjel szakadatlanul tartottak a harcok. Az oroszok nem kímélik az emberanyagot s nagy tömegeket küldenek a tűzbe. A mi betörésünket oda (Besszarábiába) visszavetni törekednek, tervük, hogy a Pruthon átkeljenek s Csernovitz felé előrenyomuljanak, meghiúsult.

Lehoczky János. Egy a harctérről érkezett főhadnagytól értesültem, hogy fiam most június 21-én a Tanev-fronton a 14. honvédezred vezérletével az oroszok elleni támadásban sikeresen működött s kitüntetésre ajánlották. Eddigelé a legfelsőbb dicséretet kapta. A Tanev folyónál visszaszorították az oroszokat.

Lemberg bevétele után az itteni áttörés folytán az oroszok a ravaruszká-lembergi vonalon gyorsan visszavonulnak, úgy a Visztula szakaszon is, igyekezvén az áttört arcvonalaik

- összefüggését helyreállítani. Ellenben a Dnyesztortól északra lévő lapályokon az oroszok makacs ellenállásra készülnek csapataink előrenyomulásával szemben, melyek eredményes harcokat vívnak kelet galíciai centrumban. Június 24-én éjjel az oroszok Pflanzer-Baltin állásait veszettül bombázták. 25-én pedig előrenyomulásuk közben ravaszul fölemelt kézzel közeledtek állásaink felé, s midőn közel értek, kézi gránátokat hajították és úgy törtek be. Egész napon át tartott harc után este mégis visszavetették őket vitéz csapataink. Úgy látszik, hogy az összeomlást elhárítani igyekvő orosz had még nagy áldozatokra kész s elkeseredetten fog harcolni. Annál inkább, mert eddigi veszteségei miatt birodalma lázadni kezd s a Moszkvában megindult külső mozgalom lavina gyanánt terjed, már nem csak a munkásosztály, hanem az intellektuális elemek is fölkeltek. Moszkvában eddig a Rjecs szerint 80 tüzészet dühöngött, 475 üzletet és 217 magánlakást raboltak ki. Negyven millió rubelnyi kárt okoztak, de sok még nincs bejelentve. E harcokban a 6. honvéd huszárezred és horvát honvédség különösen kitüntette magát.
- Június 28. Ma egy éve történt a világot megrázkódtató gyászesemény Szarajevóban, hogy Ferenc Ferdinánd trónörökösünket és nejét bűnös módon gonosz kezek megölték. Ma évforduló napján 8 órakor itt tartotta a gör. katolikus hitközség a gyászmisét, melynél az itt most pihenő ukrajnai legionisták százada szépen énekelt, 10 órakor pedig a római katolikus templomban tartották... Azóta a szarajevói gyilkosságot a fél világ egész éven át a vérontás és vérömlés ünneplésével gyászolta, s emlékezetének millió ember életével áldozott. Vajha a mindenható megelégednék az eddigi véráldozatokkal!
- Gyógyászó diákok. A munkácsi városi kórházban dr. Meisels Vilmos igazgató előbb a munkácsi hölgyeket, most pedig tizenkét diákot az itteni főgimnáziumból gyakorlatilag kiképezett az elsősegélynyújtás elsajátításában. Ezek név szerint: Tulipán Andor, Fenyvesy Pál, Földvári József, Knapp István, Meiselz László, Guckler Ottó, Kontz István, Bertalan Pál, Csorba Zoltán, Groll Izidor és Imre és Rajka Huba. Kik a jól letett vizsga után megfelelő igazolványt nyertek.
- Galícia. A galíciai hadszíntéren az ellenség üldözése nagy lendülettel folyik. A Dnyesztter-menti fronton halicsi hídfőt csapataink

elfoglalták. A József Ferdinánd főherceg csapatai pedig Novolnál egy helységet. Természetes, hogy e heves harcok nagy áldozatokat kívánnak. Ezekből a mi figyelő barakk kórházunknak is jutott. Tegnap a vasúton 739 sebesült német-magyar katona, ma pedig két vonaton 471 nehéz sebesült érkezett. A többi katonai kórház is megtelt.

Angol. Angol honban Lloyd George hadiszer-minisztérium vezetője az alsóház ülésén kijelenté, hogy a háború tartama az emberanyagban veszteség, a végeleges győzelem vagy vereség a kellő muníció kérdése. Azért úgy ott, mint Oroszországban erőszakosan s kényszerrendszerrel foglalkoztatják az ily munkásokat. Szövetségeseinkre vonatkozólag mondá: hogy naponta negyedmillió lövedéket gyártanak, s hogy az angolok már több tisztet veszítettek, mint a búr háborúban.

Az olaszok sem tudnak előbbre jutni. Ők retteneteseknek mondják az ottani határerődítéseinket, melyeket Conrad hadvezér évek előtt a szükséges helyeken létesített. Külföldi lapok írják, hogy az olasz hadak vakon sziklafalnak rohantak, ott állnak, hol a háború kezdetén, de nagy veszteségekkel.

Úgy vannak az angolok és franciák is a Dardanelláknál, hol kudarcokat vallottak.

Június 29. Az ukrajinista légiónak Munkácson állomásozó pótszázada ma a magyar Vörös Kereszt alap javára hangversenyt rendez, nyolc pontból álló műsorral. Az első lengyel ének címe: Probradylasz Ukraina (Ukrajna ébredése) Verbeczkytől, a 2-ik: Csorna Rilya (Fekete föld gránátokkal szántva), azután Zakovale ma Sziva Zabubya. Niscsinszkytől, a végén himnuszok. Jól sikerült.

Galíciából jó hírek érkeznek. Az oroszokat nyugtról és keletről üldözik. Tegnap Lembergtről északkeletre Kolodienka-Zadvorze vidékét érték el csapataink és Swirzet átlépték. Halicsot rohammal elfoglalták. Lisingen hadserege öt napi harc után átlépte a Dnyesztert, József Ferdinánd csapatai pedig Navoltól délnyugatra elfoglalta rohammal Plazovot és éjjel a magaslatokon át az ellenség hadállásaiba nyomult, mely elvonult. E harcokban Böhm-Ermolli elfogott 71 tisztet és 14 ezer katonát és 25 géppuskát. A hannoveri csapatok pedig Ravaruszkától északra 3300 foglyot ejtettek s több gépfegyvert zsákmányoltak, majd elérték Hrechovov vidékét Halicstól északnyugatra.

Csapataink az orosz üldözése folyamában elfoglalták most Tomasovot és Kamjonka-Strumilovát s a Tanev és a San vidékét teljesen megtisztították az ellenségtől.
Oroszországban a forradalom terjed.

Török. Törökország szakít az olaszokkal, a római török követ útlevelét kérte.

Albán. A montenegróiak kardesapás nélkül megszállották di Meduát és az albán lakosság elismerte Nikolát királynak. Az olaszok vonakodnak a Dardanelláknál harcolni.

Bereg megyei gabona árak. Kormányunk most kiadta a rendelet a gabona maximális áráról, oly módon, hogy tíz naponként csökken a megállapított ár. Eszerint a búza ára most nálunk július 10-21-ig 40 korona 50fillér, a rozsé július hónapban 8,50 koronával olcsóbb, mint a búza. Kétszeres a kevert búza és rozs mennyiség szerint. Árpa 29 korona 50 fillér — zab 28 korona.

Hús. Beregszász városban pedig az alispán a marhahús árát kilónként 3 korona 60 fillérben megállapítja, mit Gáthy polgármester június 25-én kihirdetett.

Sebesültek fogadása. Ma tartott derék Nőegyletünk özvegy Merényi Jánosné elnöklete alatt a városháza nagytermében közgyűlést, melyben a város előkelőségei, így gróf Schönborn Frigyesné is, részt vett, melyben az iránt is intézkedtek, hogy a munkácsi vasúti állomáson átmenő sebesültek itt frissítő ellátásban s esetleg gyors gyógyászati ápolásban is részesüljenek. Mi végből már előbb a pályaudvaron megfelelő barakkszerű üdülő hajlék épült s most a hölgyeink korszerű kimenetele s működése ügyében tettek intézkedést.

Lehoczky János. János fiam tudósít hadikártyán, hogy jól van. A múlt egész héten ütközetben volt, most Tarnogorodon túl vannak ezredével már orosz földön. Isten védje s oltalmazza őt tovább.

Június 30. Galíciában Linsingen serege öt napi nagy harc után az arcvonal egész hosszában kieroszakolta a Dnyeszteren való átkelést. Az oroszok mindenütt visszavonulnak. Szövetséges hadaink Ravaruszkától északra és Ciechanovtól orosz területre nyomultak. Tomaszovot bevették, úgy Belz várát is, s az ellenálló orosz csapatokat mindenütt megverték.

Ágost
szász
herceg.
Július 1.

Ma dél tájban jött Kassáról Ungvár felől Ágost György szász királyi herceg fényes kíséretével Munkácsra, hogy szemlét tartson a felvidéki és galíciai kórházban lévő szász ápoló személyzet felett és meglátogatta az itteni kórházban lévő német és szász katonákat is. Öccse a mostani szász királynak III. Frigyes Ágostnak. Tiszteletére a várost fellobogózták s az átvető sodronyra kitűzték a fejér-zöld szász zászlót. Gróf Schönborn Frigyes Károly kastélyába szállt. A gróf felkért, hogy kísérjem el a herceget és kíséretét a Munkácsi várba s közöljem velük a vár múltját s történetét. Fél ötkor ki is kocsiztam Nedeczey János uradalmi kormányzó tanácsossal s az aljáról gyalog felmenő uraknak megmutogattam a vár érdekesebb pontjait s történetét. Hosszasan időztek a milleniumi párkányon honnan a nyugati bástyára mentünk s mindkét helyről gyönyörködve szemlélték a szép vidéket s a valóban szépen megművelt és a pompás színben lévő vetéses látóhatárt. A herceg több helyen fényképészeti felvételeket tett. A (...) ⁴ a Szabadságfa alatt felhoztam neki nagybátyja I. Frigyes Ágost szász király liptómegyei Kriváni kirándulását, s azt, hogy ezt akkor rózsahegyi Vág-hídnál, mint gimnáziumi fiatal diák láttam, egyszersmind megmutattam most neki azt a rajzot, mely ábrázolta azt a vasemléket, koronás labort, melyet 1840. évi augusztus hó 4-i Kriván hegyi látogatása alkalmából a liptóiak emeltek s később 1848-ban a hurbanita szláv felkelők elpusztítottak. Másnap ennek másolatát is vette. Kíséretében voltak öten, magas rangú fényesen dekorált katonatisztek. Kik a többi között az 1821-ben itt letartóztatott Ypszilanti Sándor görög herceg zárkája iránt is érdeklődtek. A herceg még dél előtt megnézte a megfigyelő állomás barakk telepét, hol az egész szász személyzet üdvözölte őt. Majd az internátusban s a városban lévő kórházakat látogatta meg.

Este 8 órakor a Várpalánkán állomásozott ukrainista légió pótszázadából huszonkét énekes katona a kastély udvarába vonult s ott dalos szerenádot rendeztek. A herceg és kísérete figyelemmel hallgatta a sajátságos melódiájú dalokat. Majd a gróf asztalt hozatott a kastély elé az udvaron és rögtönzött vacsorával és sörrel megvendégelte az éneklő ukrainistákat, az illusztris urak pedig a közeli kert pavilonjában megvacsoráztak és azon túl is a szép estét sörözés mellett künt töltötték sokáig. Másnap reggel három autón Sztryj felé elindultak a galíciai hadiszíntérre, avégből is, hogy az ott küzdő szász katonákat megszemléljék,

---

⁴ Olvashatatlan szó – a szerk.

- Lajos bajor király. úgy, mint június 28-án ellátogatott évégből oda Lajos bajor király, ki Przemyslt és Lemberget is megnézte Mackensen és Böhmermölly kíséretében.
- Július 2. Kolera. Sajnos városunkban most a kolera szint újra jelentkezik a lakosság körében is. Tegnap előtt egy hentes, ma egy asztalos neje betegedett meg, halálosan. Néhány nap alatt 16 megbetegedett és 6 meghalt. Nem csak a hőség rettenetes és ott fent a Beszkidék körül teljesen meg van fertőződve. Kiszolyva tájékán az elesettek s kellően nem mélyített verembe behányt s itt-ott az erdőkben elhevertek hullái iszonyú bűzt terjesztenek. Igaz, hogy másutt még nagyobb a baj, például Debrecenben, hol június 14-től 20-ig 190 kolera eset 125 halálalossal volt, még ugyanazon időben ott 2566 fogoly betegedett meg és 1066 halt meg. Városunk utcáit mészfolyadékkal öntözik s mindent elkövetnek a ragály megszüntetésére.
- Galíciában hála Istennek, jól haladnak szövetséges seregeink. Úgy a kelet, mint délkeleti hadszíntéren győzelmesen törnek előre, s üldözik az ellenséget nagyobb részben már az orosz földön. A Linsingen-hadsereg csapatai kiverték az oroszokat az alsó Gnila-Lipa mentén elfoglalt erős állásaikból. A Karasniki és Zamosci csatamezőkön nagyarányú csata fejlődött. Rohatnytól északra Linsingen csapatai elfogtak 3 tisztet és 2328 főnyi legénységet és 5 gépfegyvert. Júniusi zsákmánya pedig összesen 409 tiszt, 140659 legénység, 80 ágyú és 268 gépfegyver. Ezeket Linsingen, Mackensen és Woysch vezetésével foglalták el a szövetséges és a mi csapataink. Az egész galíciai harctéren a júniusi zsákmány volt: 521 tiszt, 194000 főnyi legénység, 93 ágyú, 364 géppuska, 73 lőszerkocsi, 100 tábori vasúti kocsi stb. Hindenburg zsákmányával együtt: 1646 tiszt, 519570 legény, 367 ágyú és 1050 géppuska. Két hónap alatt kétfélmilliónál több fogoly...
- Angol hajó. Érdekes, hogy a német tengeralattjárók folyton süllyesztenek el angol és más ellenséges hajókat. Semleges lapok hírei szerint emiatt az angol flotta túlereje csökkent a némettel szemben. A háború óta az angol 60 csatahajó közül húszat elsüllyesztett a német, míg Németország egyetlen veszített. Így a tengeren felveendő harc bizonyára a németek győzelmével végződne. Amint hogy immár Angliában is hinni kezdenek a kettős szövetség győzelmében.
- A Dardanelláknál sem boldogulnak a franciák. A törökök minden

ellenséges támadást visszavernek. A június 2-i harcok Sedil Bahrnál és Ariburumnál hevesen folynak, de a török délután az ellenséges gyalogság támadásait visszaverte s megtizedelte.

Skutari. A montenegróiak Skutariban elhelyezkedvén, ezt az olaszok halatlan túlkapásnak mondják, a cetinjei kormány pedig azzal menti magát, hogy okát a Monarchiánkra hárítja, mely önként vétette le a zászlót hivatalos helyiségeinek épületéről.

János herceg. János királyi herceg ittlétéről megjegyzem még, hogy midőn a kórházak megszemlélése közben megtekintette a pályaudvarnál lévő üdítő barakkot, ahol Fodróczy kapitány kalauzolta s a berendezés tetszését megnyerte, a vasúton akkor éppen egy Galícia felé menő nótás honvédvonat megállott s midőn ezek megtudták kilétét, tüntető lelkesedéssel megéljeneztek és szép magyar nótákat és a német himnuszt elénekelték. A fenség, amidőn meghallotta, hogy mindig ilyen frissen és lelkesen mennek csapataink a frontra igen meghatotta s örömét fejezte ki afelett. Sztryj felé mentében megállottak Beregszentmiklósson túl Beregvárnál, hol a grófi kastélyban elhelyezett üdülő tiszteket meglátogatta, s hová a gróf maga elkísérte.

Július 3. Galícia. A Krasznik-Zamosci csatában csapataink győzelmesen haladnak előre. Az orosz védelemnek több fontos támaszpontját rohammal elfoglalták. Az alsó Glina-Lipa mentén a Linsingen-hadsereg üldözi a megvert oroszokat. E harcokban 7765 orosz elfogtak és 18 géppuskát. Radko Dimitriev megparancsolta, hogy a zsidókat az ellenség elé hajtsák.

Az olaszokat az Isonzónál tegnap ismét visszaverték nagy veszteséggel. Ráadásul az olaszokat a törökök kiszorítják Tripoliszból is, hol heves harcok vannak folyamatban. Az olaszok a harmadik Isonzo-menti offenzívájukban 40 ezer embert vesztettek.

Debrecen böjtöl. Hogy hazánkban a dúló háború az élelemmel való takarékoskodás mily általánossá vált, feltűnő példája Debrecen város, hol a hatóság akként intézkedett most, hogy kedden és pénteken senki sem fogyaszthat sertéshúst, marhahúst pedig hétfőn és pénteken sem otthon sem a vendéglőben! Különben a város már megkezdé ezer hizlalt sertés kimérését, kilóját 3 korona 60 fillérért. Úgyszintén kiárúsítani a város által vásárolt két vagon kávét és

negyvenezer tojást. Ecce, mire jutott a máskor zsírjában úszó csirkék hazája. Mit mondjunk és tegyünk akkor mi itt a szűkölködő rideg felföldön?

Hadikölcsön. Pedig úgy látszik, hogy pénz dolgában az ország nem szegény, mert míg az első hadikölcsön egymilliárd százhetven millió koronavégösszeget adott addig a második hadikölcsönül egymilliárd húszmillió korona jött be. Ebből hétszáz millió korona az ötvenezer korán aluli jegyzésekből s nagyobbára 4-5 ezer lakosú községekből került ki.

Kedd-péntek húshagyó. Éppen most olvasom, hogy a hivatalos lap másik száma közli azt a miniszteri rendeletet, hogy marhahúst, borjúhúst és sertést kedden és pénteken akár nagyban, akár kicsiben árusítani vagy egyébként vendéglőben forgalomba hozni tilos. Ki ellene vét, kihágást követ el és két heti fogsággal és 600 korona pénzbüntetéssel sújtható.

Angol veszteség. Az angol alsóházban Asquith kijelentette, hogy a brit tengeri haderő vesztesége a Dardanelláknál szárazon és vízen május 31-ig következő volt: tiszt: 496 hallott, 1134 sebesült, 92 eltűnt. Legénység: 6927 halott, 23542 sebesült, 6745 eltűnt. Elég nagy. E nélkül el lehettek volna.

Kolera. Munkácson terjed a kolera. Eddig rövid időn 26-nál több eset fordult elő. Mint az oroszok mondják, az alsóbb osztályú nép eltitkolja nem csak a betegeket, de az elhunytakat is. Evégből házról házra járnak a szakasz biztosok. Ma a polgármester e tekintetben rendeletet adott ki a közönségnek, melyben a köztisztaságról is szó van, de a város maga nem gondoskodik erről, elegendő képen. Így a heti gabonavásár tere tele förtelmes szennyel. Nem csoda ő a távoli szőlőjében nyaral s a városi fogaton kukan be a városba, nem hogy körüljárna s megvizsgálná az utcákat, s a posványos undok toljókákat, főképp a Nagy-hegy utca sarkán, hol éppen e napokban két koleraeset történt. Így vagyunk mi különben más esetekben is.

Kolera-nosztra. Július 5-én magam is átestem a koleranosztrán, mint a házamban megjelent s érdeklődött öt derék orvos kijelenté. Dr. Fried Aladár ügyesen rendelte a gyógyszert. A nagy barakk főorvosa is meglátogatott. Nyolc órai bajlódás után végleg megszűnt, s

teljesen meggyógyultan keltem fel.

- Olasz.
Július 5. A négyes szövetség végső kísérletet tesz Romániában és Bulgáriában, hogy ezeket maga részére megnyerje. De kijelenté, hogy nem állnak kötélnek. Az entente elismeri, hogy bajban van, s csak a Dardanellák meghódításáról remélnek segílyt. De ez nem igen fog sikerülni. Így vannak az olaszok is. Az olasz tisztek kiábrándultak, az elfogottak Viktor Emánuel és D'Annuzio okozzák a baj szerzőjének. Az olasz csapatok sem a partvidéki arcvonalon, hol a Doberdo-fennsíkon tegnap két gyalogosztályát leverték, sem a tiroli harcterületen nem boldogulnak.
- Orosz.
Július 6. Seregeink tervszerűen győzelmesen haladnak Lemberg bevétele után két fő irányban: észak és kelt felé. Ott a Visztula és Bug közén, Krasznák körül vívznak nagy csatát. S kelet felé szorítják az orosz hadakat a mocsaras tájakon, s igyekeznek az orosz front oroszországi és galíciai két szárnya közt a meglazult összeköttetést végleg megszakítani. Hindenburgnak nagy terve szerint foly az akció, melynek célját senki sem találhatja ki, de bizonyára rövid időn nagy eredménnyel megnyilatkozik.
- Július 7.
Varsó. Újabb adatok szerint Varsó készül az ostromra. A Times szerint ott a harc és küzdelem igen heves, mert a mocsaras talaj és az oroszok szívós ellenállása megakasztja seregeink erejét s támadásait. A polgári lakosság már elhagyta a várost.
- Össze-
esküvés. Oroszországban terjed a forradalom és összeesküvés. Péterváron 120 egyetemi hallgatónál találtak forradalmi röpiratokat, melyben az volt előadva hogy meg kell ölni a cárt és Nikolaj Nikolajevics nagyherceget. A szövetség egyesületei nem csak ott, de Moszkvában, Charkovban és Odesszában is működtek. Emiatt sokat elfogdostak.
- Zsidó
sereg. Érdekes hírek kerülnek most ide, hogy Nikolaj N. nagyherceg még május 17-én Lembergben kiválogatta hadosztályonként a zsidó hitű katonákat s azokkal közlé, hogy a zsidó katonák szökései, elcsábításai s egyéb vétségeik miatt megtorlás helyett őket egy tömegben a törökökkel harcban lévő Kaukázusi hadsereghez küldi, hogy ott a törökök ellen vitézül harcoljanak, s Palesztinát elhódítani igyekeznek, hogy a háború szerencsés befejezése után Palesztinát megszállva ott újra nemzeti egységben

függetlenül élhessenek. Így a kiválasztott zsidó katonákat a front mögé szállították s onnan Oroszország belsejébe vonultatták, hogy a kaukázusi front csoportokhoz csatlakozzanak. Jaj, neked mohamedán!

- Szerbia. Lám a vitéz Szerbiának is kezdenek újra mozgolódni. Július 6-án a szerbek az Orsova-Verciorova vonalon a Georini hegyek felől lévő lövészárkainkat kezdék közép kaliberű ágyúkból kb. 6 üteggel lőni. A mieink fényszórókkal felkutatták a szerb ütegeket és 3 óra hosszat tartó fülsiketítő ágyúzás után azokat teljesen elhallgatták. Az ágyúharc hajnalban ért véget.
- Galícia,
orosz.
Július 8.
- A Karszniktól északra folyó csatát erős orosz tartalékok harcba vetésével új hévvel folytatják. Az oroszok ellentámadásait azonban a mieink visszavetik. A több napi harc zsákmánya 8000 fogoly, 6 ágyú és 6 gépfegyver. A Por-pataktól északra is kimozdították az oroszokat, a Krilovi hídfőt elhagyták, a Linsingen hadsereg elérte a Zlota-Lipát. Csapataink most három hídfő birtokosai: a Josefa a Visztulánál, Tarnagora a Vieprznél és Krylov a Bugnál. Így akadálytalanul működhetnek az ellenség szívós ellenállása mellett is. Ismét 3500 orosz és 11 géppuskát zsákmányoltak.
- Görz.
- A montenegróiakat Trebinjétől keletre kifejlődött harcban visszaverték vitéz seregeink az olaszok pedig a görzi csatában nagy vereséget szenvedtek. Ezernyi sebesülteiket éjjel titkosan szállítják a kórházakba. Négy olasz hadtest veszett oda. Ezek hatalmas tüzérségi támogatással előrenyomultak a görzi hídfőtől a tengerig terjedő arcvonalunk ellen. De csapataink minden oldalról vitézül visszaverték.
- Géppus-
kánk.
- Munkácson most egyes szakaszok láthatók a géppuskások osztályából. Csuka színű öltözékük veres gallérján a magyar korona, alatta tüzet okádó három sárkányfej feje ércből látható. A sapkajelvényt, amely egy körön átcikázó villám, csak azok viselik, akik már a hadra kelt seregekhez tartoznak. Derék szálas hadfiak mindannyian.
- Népfelke-
lők.
- A népfelkelői szemléken ezen túl azokat, akiket harctéri szolgálatra is alkalmasnak találnak, mindenre alkalmazzák, ellenben a harctéri szolgálatra alkalmatlanokat most még abból a

szempontból fogják elbírálni, vajon őrszolgálatra alkalmasok –e s csak azok, akik őrszolgálatra sem alkalmasok, lesznek az alkalmatlanok. No, Izrael fiai!?

Vétkes szállítás. Kolozsváron Tischler már rettegi bérletének intézőjét Kepes Mórt s ennek mostoha fiát, Grün Gyulát és Lövinger Izsákot az ügyészség letartóztatta, mert a katonai bizottság előtt lemerően eladott ökröket a szállításnál könnyebb súlyúakkal cserélték ki s ez által a hadi kincstárnak nagy károkat okoztak...

Érdekes, hogy a most kifejlődött működő világháborúban egy részről szövetséget képeznek a német-magyar, osztrák-törökök, a másikon: angol-francia-olasz-belga-orosz-szerb-montenegró-indus, ausztráliai-kanadai-újzélandi színes népei és amerikai tarka lakosai. Hány fog majd ezekből a végén észre térni és a múltakról elmélkedni. Szép lenne gondolataikat elesni és véleményüket megtudni.

Július 9. Galícia, lengyel. A Visztula és Vieprz közt Lublin alatt a csatát hevesen folytatják. József Ferdinánd hadiseregét új orosz erősítések támadták, de kevés sikerrel. A Bug mentén és Kelet-Galíciában az orosz visszavonul. A Visztulától nyugatra az oroszok néhány előállítását rohammal elfoglalták csapataink. A németek pedig Kovno irányából verték vissza nagy vesztséggel az oroszokat, úgy a Dnyeszter és a felső Visztula között is. Pétervárról írják, hogy minden nap közelebb hozza az oroszokat ahhoz a nagy csatához, amelyet szövetségeseink már két hónap óta keresnek, s amelyet az oroszok eddig ügyesen ki tudtak kerülni. Hozzá teszik azt is: hogy Bécs és Berlin július hó végére nagy győzelmet akar aratni. Adja Isten, hogy úgy legyen!

Orosz tisztesztés. Az oroszok tiszti veszteségét május 1-től június 18-ig 9786 elesett és eltűnt és 14686 sebesültre teszi a veszteség tiszta, melyet, mint írják, tovább folytatni nem fognak.

Lengyelország. Érdekes, hogy július 8-án az orosz birodalmi minisztertanács Goremykin elnökletével elhatározta, hogy Lengyelországot önálló királysággá emeli, s külön államtitkári hivatalt állít fel az új királyság számára. Az ígéret szép szó, bolondnak jó útra való! Különben Oroszországban terjed a forradalom.

Az olaszok az Isonzo-vonalon nagy vereséget szenvedtek újra. Egész éjjel dörögtek az ágyúk. Az olaszok hat csoportba

koncentrálták tüzéségüket ebből kettő az északi csoport Krn és Plava ellen, a középső St. Flórián, Mozza, Podgora és Gürz ellen működik, s eközben zászlóaljukat s századokat küldöttek rohamra. Hetezer gránátot pusztítottak el. Rohamaikat a görzi hídfőnél s a többi vonalon a vitéz Iolmata, s a magyar és osztrák csapatok mindenütt visszaverték. Június 22-e óta ismételték a támadásokat, de mindig nagy veszteséggel visszaverték. Július 6-án írja Sera, hogy az utóbbi két nap alatt 23 túlsúfolt sebesült szállító vonat érkezett Luganóba, s az elesettek ezrekre mennek. Egy-egy támadó hadosztályból alig néhány zászlóaljnyi ember maradt meg. Dicséretekkel emlegetik a zágrábi házi embert, a régi „Trenk pandúrokat”, a vitézi dalmát landwhereket, a Hindenburg gyalogezredünket (székesfehérvári) és Frigyes főherceg pécsi gyalogezredet.

Egy új Amalfi-típusú olasz cirkálót július 7-én tengeralattjáró hajónk megtorpedózta s a tengerbe veszett. A tiszteket megmentették, 180 embere a vízbe fulladt.

A törökök Gallipolin tartják magukat. Az angol és a francia támadásokat visszaverik. Itt a szövetségesek addig 85 ezer embert vesztek. Kaukázusban is diadalmasan üldözik az orosz hadakat. Genfi tudósítás szerint: a kitűnően szervezett török védelem még 40 ezer emberrel is megvívhatatlanul tartja a Dardanellákat, s a franciák nem is bíznak az itteni harcok sikerében.

Rablás
Lemberg-
ben.
Július 10.

Lembergől íriják, hogy orosz megszállása alatt ott 507 esetben raboltak orosz tisztek. Milliókra megy a felbecsült kár. A rablott bútort, zongorákat, szőnyeget, képeket, ezüst neműt, értékes műtárgyakat, s egyéb holmit vasúton szállítottak haza.

A kolera Munkácson terjed, jóllehet most dr. Hajós min. tan. egészségfelügyelő és dr. Gulácsy István alispán rendelkezése folytán a város utcáinak tisztogatást megkezdette a hatóság. Július 9-ig 39-re emelkedett a megbetegedettek száma, ezek közül 22 halálos volt. Ma a Főutca 36. szám házban történt megbetegedés, a csendőr ott áll a bejárat előtt őrizetül Hausmann Chaimné estig meghalt.

Collin dr. Sajnálattal vesszük tudomásul, hogy a német orvosok eltávoznak körünkől, közelebb mennek a lengyel határhoz. Erélyesen kezelték a sebesülteket. Különösen dr. Collin fő törzsorvost dicsérik.

- Váltó-
pénz. Az alispán június 25-ről hirdetményileg felhívja a közösséget, hogy a váltó érc pénzt elrejtésétől tartózkodjék, nehogy azáltal a forgalmat, s kereskedelmet fölöslegesen akadályozza. Úgy látszik, hogy a szegényebb igényűek meg most is tartanak a beállható bajtól, s azért rakják félre a niklérmekeket harisnyákba...
- A 18 évesek sorozása a megye területén megtörtént. Az eredmény 55 %-ra tehető.
- Oroszok.
Július 11. Győztes seregeink az oroszokat mindkét részen üldözik s ellentámadásaikat visszaverik. Az orosz sereg a Bugig vonul vissza és a Visztula mentén Novogorgie, Varsó és Ivangorod váraira támaszkodik.
Krasznik magaslatain egyre folyik a heves harc.
- Szerbia. Az orosz cár támadásra szólította fel Szerbiát, mely azonban okosabb volt, s azzal menté magát, hogy nem bízik a sikerben, s fél a katasztrófától, mennyiben az oroszok is visszavonulnak.
Olaszországban nem igen lelkesednek a háború iránt. A hadikölcsön jegyzetek lassan, erélytelenül folynak. Így a gazdag Padna várostól százmillió livát vártak, s mindössze kétszázezer livát jegyeztek. Mazzini tehát igazat mondott, midőn annak idején kijelenté, hogy „Az olasz ember hazájáért vérét ontja, de pénzét nem adja oda érte. Némileg hasonlatos ezzel: „Vitam et sanquirem, sed avenam rendamus.” Az olasz hadikölcsön végeredménye 1117 millió liva. Most Isonzónál ismét borzalmas veszteséget szenvedtek az olaszok, úgy a tiroli arcvonalon is több zászlóalja megsemmisült.
Szkóléban a megszállott oroszok úgy büntették meg az élelmiszereket hamisító s bevádolt Bere Bienstockot, hogy, megétették vele a fél kilónyi hamisított borsot.
A törököt a Szuezi-csatornánál Adennél és Lahadj-nál megverték az angol csapatokat. Franciaországban nagy tüntetések folynak a háború ellen. Félnék a forradalom kitörésétől. A nép nem akarna még egy téli hadjáratot átélni.
- Július 12.
Kolera. Ez éjjel mintegy kétezernyi orosz foglyot hozott ide a vasúti vonat, hogy a megfigyelő barakkban, s járványkórházban elhelyezzék, mikor azonban út közben három kolera megbetegedést észleltek a vonatot visszarendelték, annál inkább, mert itt máris 1200 főnyi fogoly tömeg van megfigyelés alatt. A főgimnáziumi internátus épületében ez éjjel négy új koleraeset

történt. Úgy látszik, hogy a városban terjengő járványt csakugyan a folytonosan jövő-menő sebesültek és foglyok okozzák. S éppen azért sajnálattal halljuk, hogy a nagy barakkot a német osztálybeliek végleg elhagyják e hó 16-án s Lembergbe, illetve az ottani harcszintérhez közelebb jól berendezett és ellátott készülékeikkel. Így elfog innen távozni 14 német orvos, 8 mütő (opérateur), 114 férfi és 98 nő ápoló. S továbbra is megmarad még itt az úgynevezett troppai: 2 orvos és 22 ápolónőből álló különítmény. Ezek közül itt fekszik most kiütéses tífuszban az ötvennégy éves herceg Auersperg is, ki önként vállalkozott e nehéz gyógyítási szakmára.

Éheztetés,
termés.

Érdekes az ententének az sajátságos és túl merész törekvése, hogy minket s a szövetséges németeket éhség által kényszerítik a meghódolásra. Bolond gondolat és rút eszme, mely nagyhatalomhoz illetlen és nevetséges is. A természet maga kudarcra változtatta ez embertelen szándékot, mennyiben kiváló természettel áldott meg különösen hazánk mezőföldeit. Így a hivatalos statisztikai fölvételek szerint, az ideai aratás folytán a magtárba került búzából 45973886 métermázsa, rozsból 12902330 métermázsa, árpából 13546783 métermázsa és zabból 12459557 métermázsa. Azon kívül a kukorica, burgonya és cukorrépa is közepes eredménnyel kecsegtet, a szőlő pedig jóval. Bereg megyének ideai termése is felülmúlja a tavalyit. Így búza termett 41428 kat. holdon 738 mmázsnként 304410 métermázsa, rozs 12945 kat. holdon, 666 métermázásával 86213 métermázsa, árpa 3981 k holdon 450 métermázásával 17914 métermázsa és zab 24810 holdon 370 métermázásával 91797 métermázsa. Eszerint egyáltalában nincs okunk jövőnk iránt élelmezés dolgában aggódnunk, még akkor sem, ha téli hadjárat is bekövetkeznék, mi azonban aligha megtörténné, mert szövetséges seregeink most élet-halálra harcolnak a legfőbb ellenségünk, az orosz ellen s még négy hónap van hátra télhez.

Béke.
Francia
helyzete.

Guesde miniszter azzal bízta a franciákat egy beszédében, hogy a háború három hónap múlva véget ér, minek ott nagyon megörültek. Van is okuk rá, mert a francia-belga harctéren nem jól folynak dolgaik, s kezdik megenni a nagy vérvesztést. Néhány nap óta a Maas és Mosel közti harcokban 1798 franciát köztük 21 tisztet fogtak el a németek és 3 ágyút, 12 géppuskát és 18 aknavetőt zsákmányoltak. Fáj a közönségnek, hogy havonta 200

- Foglalás. ezer ember a franciák vesztesége. A francia katonák szerte hirdetik a párizsi forradalom kiütését. A nyugati harctéren a franciák elfoglaltak Elzászban a Vogézek mentén ezer négyzetméter területet, ennek ellenében a németek Belgiumban 29000 és Franciaországban tíz departementben 25000 négyzetkilométert. Franciaországnak 1665 millió frankba kerül havonta a háború.
- Orosz. A keleti harctéren az arány még nagyobb. Az oroszok Kelet-Galíciában a Bugtól keletre és a Dnyesztortól északra 11000 kilométert tartanak megszállva, míg a mi csapataink Kurland és Kovno, Suvalki, Lomza, Plock, Rahisz teljesen, Varsó vidékének egy része, Pietriko teljesen, Radom, Kielce teljesen és Lublin egy részén, összesen 88 ezer négyzetkilométert, a központi hatalmak tehát 141 ezer négyzetkilométert foglalt el.
- Július 13. Vezérkarunk július 11-ről jelenti, hogy a helyzet az összes hadszíntereken változatlan. Ilyent már régen nem olvastunk. Ezzel szemben az orosz hivatalos jelentésekből olyasmi tűnik ki, hogy július 7-e táján Lublin irányából az orosz hadak sikerrel folytatták az offenzívát és áttörték az Urzedow Bychawa szakaszt, hol 11 ezer foglyot ejtettek, több gépfegyvert és ágyút is zsákmányoltak.
- Balsiker. Hozzá teszi még, hogy az ellenség, már, hogy a mi seregünk, e szakaszon Kraszniktól visszavonulóban van, s az oroszok üldözik... E nem nagyon biztató jelentést nem igen sietnek tudósítóink megcáfolni s így valószínű, hogy ott baj történt, mi annál érzékenyebben hat rám, mert körülbelül ott harcol az én fiam is a 14. honvédezzrel, kitől június 22-ről kaptam az utolsó tábori levelet. Adja Isten, hogy jóra forduljon ott a dolog!
- Krasznik. Különben vigasztal, hogy Varsót az oroszok kiürítik nyolcvanezer lakost elszállítottak s így menekülésre gondoltak...
- Varsó. Debrecen város bizottsága most kétezer koronát szavazott meg a háború által sújtott felső magyarországi községek segélyezésére indított akció céljaira. A vörös kereszt egylet ugyanis ott indította az akciót arra, hogy adakozásból a város építsen fel egy egész községet, melynek Debrecenfalva legyen a neve. Sáros megye már tett lépéseket evégből. Több debreceni polgár vállalkozott egy-egy lakóház felépítésére. Illő is, hogy azok a boldog gazdagok, kik távolról nézték a háború küzdelmeit és pusztításait, most hozzájáruljanak a nyomor enyhítéséhez. Bis dat, qui cito dat, nil dat, qui munera tardat...

- Orosz forradalom. Az oroszországi forradalom elnyomása alkalmából 1500 egyént tartóztattak le s így valószínűen csirájában elfojtják.
- Nyugalmozott tisztek. Scholtz. Érdekes, hogy őfelsége a háború tartamára ténylegesített nyugállományú tisztek közül sokat fölemelt. Így Munkácson Scholtz József honvéd századost és címzetes őrnagyot, ki a helybeni megfigyelő barakkban katonai felügyelőül alkalmazta, őrnagyi címmel és jelleggel felruházta stb. gróf Schönborn Frigyes Károly lovassági főhadnaggyá kinevezte.
- Kolera. Munkácson a kolera terjed a lakosság körében. Leginkább a zsidók között. Ma engesztelő ünneplést is tartottak temetőjükben. Éjjel két új eset. Június 20-tól július 17-ig megbetegedtek 94-en, ezek közül meghalt 55.
- Oroszok. Július 14. Orosz-Lengyelországban csapataink a Bug mentén Derevlanynál elfoglaltak egy orosz támaszpontot. A keleti hadtéren pedig a németek Kalváriába vezető úton Lisrina tájékán az ellenség előállításait 4 kilométer szélességben elfoglalták. Úgy látszik, hogy az orosz visszavonulás be van fejezve. Különösen az orosz hadsereg mindent elpusztít visszavonulási útjában saját honjában. Az olasz harctéren a tenger melléki arcvonalon az olaszok újabb támadásait csapataink visszaverték. A Karinthiai határhegyeken levő állásaink és néhány tiroli erődünk elleni tüzérségi támadásai megghiúsultak. Dankl tábornok, Tirol védelmezője mondja: Tirol olyan védőfallal van körülvéve, amely áttörhetetlen. A genfi Tribunn az olaszok eddigi veszteségét 80 ezer halottra és sebesültre teszi.
- Lago di campo. Érdekes összeütközés illetve támadás történt július 5-én a Val di Daoneban, hol egy különítményünk értesülvén arról, hogy Lago di Campo közelében egy fél zászlóaljnyi alpini katonaság táborozik, azt hajnalban, midőn 80 sátor alatt nyugodtan aludtak, géppuskákkal és lőfegyvereivel megrohanta és oly pánikszerű ijedelembe hozta, hogy fejveszetten szétrobbantak azok, akiket a golyó megkímélt. Sokan örülten a tóba ugrottak s úgy jártak azok is, kik a lövések zajára segítségükre siettek. Százötven részint halott, részint sebesült maradt a helyszínén, míg a mieinkből csupán egy halt meg. A vezető főhadnagy Innerhofer volt. Az orosz harctéren változatlan a helyzet, jóllehet híre volt, hogy

- az oroszok seregeiket Lublin felől heves támadásokat kezdtek. Úgy látszik, hogy az ellenségnek nyugalomra van szüksége s így csatározások szünetelnek. A mieink pedig Kralmiktól északra emelkedő magaslatokon vidékein állást foglaltak. Az a vélekedés, hogy Krasznik és Lublin között döntő csatáknak kell lefolynia, semleges lapok szerint az orosz nagyhercegnek egyetlen reménysége most e döntő akció, hogy az orosz hadsereg teljes katasztrófáját valahogyan megakadályozhassa. A mieink Ivangorod és Varsó ostromához készülnek, melyet a lapok elkerülhetetlennek mondják, valamint az, hogy a mieink Lublint és Cholmot elérni s a vasutat elfoglalni törekszenek. Eszerint a közelebbi jövő jelentős eseményeket fog eredményezni. Vihar előtti csendnek látom a mostani ottani helyzetet.
- Döntő helyzet.
- Olasz. A szegény hitszegő taljánok csakugyan nem boldogulnak. Tegnap (13.) a tenger melléki arcvonalon helyenként heves tüzérségi harcot indítottak s több olasz gyalogezreddel Redipuliánál támadást intéztek, melyet csapataink alaposan visszavertek. Porró tábornok igyekezete sikertelen, mit szövetségesei is gáncsolnak.
- Adó. Mennyiben az olasz hadikölcsön gyalázatos eredménnyel járt, a lapok a gazdag osztályok kegyetlen megadóztatását sürgetik. A németek nagyszabású hadműveletekre készülnek a flandriai és észak franciaországi fronton, jóllehet Arras felé győztesen előretörnek. Párizsban riasztó hírek terjednek. Most 55 tiszt, 2721 francia katonát, 400 sebesültet elfogtak és több ágyút s löszert.
- Debreceniek
Sárosban. Sándor János belügyminiszteri és báró Ghillányi Imre földm. miniszter tegnap Sáros megyében megszemlélték a háború pusztította helységeket hol egyet a debreceniek is akarnak felépíttetni. Hát a sok gazdag birtokosnak, papi és mágnás osztálybelijeink nem vállalkozhatnának –e szintén ere? Dicső emlékezetüket megörökíthetnék így.
- A debreceni bizottságnak tagjai: Domahidy Elemér főispán, a Vörös Kereszt részéről, dr. Petzki Ernő titkár, Than Gyula a Debreceni Újság szerkesztője, s a város részéről Márk Endre polgármester, dr. Csúri Ferenc tanácsos és Szabó Elek polgárm. titkár ma utaztak Budapestre, hogy onnan az orosz járta megyékbe menjenek s kiválasszák a fölállítandó községet.
- Angolok és franciák sikertelenül intéznek rohamokat a

- Darda-
nellák.
Július 15. Dardanellák ellen. Július 12-én hatvanezer gránátot dobtak Ari Burnu mellett és más frontokon, s mindannyiszor futva kellett visszavonulniuk. A kaukázusi csaták is így végződnek. A semleges lapok a Dardanellák ostromát reménytelen kalandnak mondják.
- Orosz. Csapataink Uscie Biskupienál átkeltek a Dnyeszteren, rohammal űzték el az ellenálló oroszokat a bukovinai szakaszon. A Bug és Dnyeszter folyásától keletre pedig az orosz sereg megállott az Urzedovkónál emelkedő magaslatokon, hogy kitérjen Mackensen serege elől, amely be akarta keríteni. Új védelmi vonalat kell keresnie. Moszkvában a program ismét dűl. A fosztogató csőcselék az egész Tverszk teret elpusztította, minden üzletet kirabolta, s az idegeneket a folyóba dobta. Az alsóbb néposztály kezd háborogni, mely hirdeti, hogy az orosz hadsereg nagy veszedelemben van a hadszíntéren s a birodalom is veszendőben.
- Románia. Az entente milliárdokkal csábítja Romániát.
- Francia. Tegnap német csapatok az argonnei front mindkét szárnyán rohammal elfoglalták a francia hadállásokat. Elfogtak 68 tisztet és 3668 francia katonát és sok fegyveres muníciót. Július 1-től mostanáig a zsákmány az argonnei erdőből 5270 sebesületlen fogoly, 32 gépfegyver, 4 ágyú és 73 aknavető.
- Orosz-lengyel területen az oroszok csak 40 angol mérföld hosszú területen állanak Krasznik és Lublin között, holott az egész front ezer mérföld. Dnyeszter körül most Mackensen serege csekélyebb összetűzésben 11 orosz tisztet és 550 legényt fogott el. E nagy nevű hadvezérnek különben nagy terve lévén, erről hadiparancsban úgy emlékszik meg, hogy a galíciai harcok csak előjátéka egy elkövetkező nagyobb drámának! Meglátjuk, s óhajtjuk, hogy sikerüljön! Hír szerint az oroszok május és június havában a fogságba esettekkel együtt másfél millió embert veszítettek...
- Július 16. Csapataink orosz földön Kalvárja vidékén tegnap több helységet, így Prasznysz városát is elfoglalták, a németek pedig Vindant elpusztították és Mittau felé tartanak. Az Orosz Birodalomban a forradalom fáklyája folyvást lobog, seregünk pedig áttörhetetlen ércfalaként előrehalad, míg a visszavonuló orosz útjában mindent

megsemmisít.

Az olaszok támadásait Polazzo táján a mieink visszaverték. Hír szerint ők csak a jövő héten lesznek teljesen harckész állapotban s akkor kezdik az igazi támadásokat. (?)

Anglia és Franciaország fizeti Szerbia és Belgium háborús költségeit. Eddig 360 millió frankot kapott Szerbia, pedig hát voltaképpen semmit sem tett. A szerbek most megütköztek az albánokkal Tiranánál, hol a szerbek kétezer s az albánok ezer embert vesztek halottakban.

Pánik. A franciák már a legifjabb korosztályt bevonta katonái közé, ezek azonban, mint a lapok írják, nem igen válnak be, harcképtelenné válnak. A 18 éves katonák közt valóságos pánik tört ki, amikor a németek az első tüzesőt zúdítottak sorai közé. Legnagyobb részük elájult vagy ideggörcsöt kapott, s így kellett őket elszállítani. Így sebesületlenül megtöltik a kórházakat. Ez nem nagyon biztató jel a jövőre nézve.

Kolera. Munkácson terjed a kolera. Ma 40-re ment e megbetegedettek száma. Keresztények és zsidók egyenest halnak bele, a főbb utcákon úgy, mint a mellékutakban. Sokan a járdákon ásatott szennytartó gödröket, melyeket, tavaly a polgármester önkényesen készített, okozzák, mint melyekben az undokság minden esőzésekor gyülemlik.

Különben ez időben, a június 28-tól július 4-ig terjedő héten az ország 20 megyéiben pusztított a kolera, 104 esetből 45 halálosan végződött a polgári lakosság körében, katonák között 68 este 19 halálalossal és hadifoglyok között 54 eset 16 halálalossal külön fordult elő. Az érdekelt megyék következők: Bácsbodrog, Baranya, Bors, Bereg, Esztergom, Fehér, Hajdú, Heves, Jászkunszolnok, Kolozs, Pest, Szeged, Szolnokdobóka, Tolna, Torda, Torontál, Ung, Vas és Zemplén. A törvényhatósági városok közül: Baja, Budapest, Debrecen, Győr, Kassa, Kolozsvár, Sopron, Miskolc és Újvidék. Később még Nyíregyházáról is jelentettek 19 hadifogoly megbetegedését 9 halálos kimenetellel. Isten mentse meg hazánkat ily gyászos esetektől!

Orosz. Vezérkari jelentés szerint: tegnap a Dnyeszter mentén Július 17. megindultak a harcok, az orosz támadásokat visszaverték csapataink, 12 tisztet és 1300 közfoglyot ejtettek. A Dnyeszteren

átkeltek s itt a 7. számú gyalogezred kitüntette magát.

A keleti hadszíntéren a németek a Vidan folyón átkeltek és Praszysz-Kolov között győzelmes harcok között előre haladtak.

- Windan. Windan balti kikötővárosnál tengeri ütközet, a várost lángba borítá. A környékén lévő ollsvangeni és tekkenhauseni óriási erdővidék több helyen fel van gyújtva s ég, a tengerparti vidék tűzmartalékká esett.
- Varsó. Ilyen vészes állapot van Varsó körül is. E várost százezen hagyták el. A menekülő orosz sereg utóvédői felgyújtják a lengyelországi falvakat, s megsemmisítik a termést és minden férfit elhurcolnak. Az oroszok vereségeért a hadvezetőség Dimitriev és Dragomirov tábornokokat okolja.
- Bibliai
bűnbakok Dardanelláknál folynak az angol és francia támadások, de sikertelenül. Eddig a lapok szerint százezernél többet vesztek halottakban és sebesültekben. A Gallipoli-félszigeten küzdő angol tisztek is tisztában vannak, hogy hiába való minden kísérletezés: a törökök ellenállását nem képesek megtörni.
- A debreceni bizottság visszatérván Sáros megyéből, Márk Endre polgármester kijelenté, hogy csak most látják a boldog alföldiek, mennyivel tartoznak az orosz dúlta felvidékieknek, kik a Kárpátok mentén szenvednek az ellenség feltartóztatásakor, s hogy azért minden hála kevés és a legkevesebb az, hogy az így megmentett városok felépítsék a Kárpátok szegény falvait és községeit. Debrecen ennél fogva elhatározta, hogy Zboróváralt újra felépítette a híres Rákóczi vár alatt, s hogy Zboró-Debrecennek elnevezteti. Legkevesebb 60 házat, templomot, iskolát s óvodát épített fel, hogy így e történelmi helyre egyúttal Debrecen szelleme, a magyar kultúra és nyelv ereje is beköltözzék. Bizonyára más gazdag magyar város, mint Szolnok, Szeged, Kecskemét, Szabadka s a többi szintén megnyitja szívét, s erszényét e nemes és emlékezetes cél elérésére.
- Üdítő
telep. Az átvonuló sebesült katonák ellátására alakultak az Üdítő telepek Sztryjben és Volócon. Ez utóbbi állomáson június 2-26-ig 15734 adagot osztottak ki, amelyben 5 ezer darab vajjas kenyér, 6 ezer adag leves és 4 ezer adag tea és kakaó volt. Ez állomás (valamint a Sztryi) a Lujza bádeni nagyhercegnő védnöksége alatt álló egyesületnek alkotása. 4-6 önkéntesen vállalkozó intelligens úri asszony s leány vezeti. Most a Munkácsi üdítő telep is

megszüntette működését.

A mi jótékony bazárunk „Leányotthon egyesület” a főutcán működését a kolera miatt egyenlőre július 16-ig szintén beszüntette. A bazár vezetője most működése színterét Sztryjbe akarja áttenni.

- Megfigyelő barakk. Tegnap (július 16.) a megfigyelő barakkban működött német osztály átköltözködött Galíciába. 14 orvos (köztük 8 műtő) 98 ápolónő 114 ápoló, 5 gyógyszerész és más 80 alkalmazott személy távozott. Helyükbe a grófné Bécsből hozott egy svéd coloniát, mely 6 svéd orvostól és 44 ápolónőből áll, 6 orvost pedig a belügyi és honvédelmi minisztérium küld. A még szükséges ápolószemélyzetet kiképzendő főgimnáziumi és tanítóképző intézeti tanulókkal fogják pótolni. (L. július 24.)
- Távozó orvosok. Az elvonult német orvosoktól kitüntetést kaptak: Wassmund hadseregorvos, Müller egyet. tanár, Schumann, Collin, Jesster, Rustovszki egyet. tanár, főtörzs orvosok, Höhne, Linck, Moravetz törzs orvosok, Pestiesch és Hoffmann főorvosok. Hermann vöröskereszt-egyleti megbízott, és Franke Margit főápolónő ilyen jelvényeket kaptak.
- Mórczy B. százados. Tegnap halt meg a helybeli katonai honvédkórházban zábori Mórczy Béla 11. honvédezredbeli százados, ki még 1914. december 11-én az aknamezői ütközetből súlyos sebesüléssel Oroszországba s Lemberg bevétele alkalmával az ottani kórházból ide került s iszonyú szenvedések után most neje Bégányi Ilona jelenlétében meghalt. 19-én a közös temetőben elföldelték.
11. honvédezred. Őfelsége 11. honvédezredünket a május havi előnyomulás alkalmával felvonultatott kiváló fegyvertényeiért dicséretével kitüntette.
- Július 18. Analfabé-ták. Érdekes, hogy a budapesti kórházakban az üdülő sebesült katonák, kik írni-olvasni nem tudnak készségesen és nagy eréllyel hozzá látnak az ABC tanulásához s néhány hét alatt el is sajátítják. Tanítóik részint az ápoló kisasszonyok, részint alkalmazott néptanítóink, kik erre önként s díjtalanul vállalkoznak.
- Orosz-lengyel és Galíciában Hindenburg és Mackensen együttes támadásai nagy sikereket aratnak. Eddig 29 ezer foglyot ejtettek,

16 ágyút és 62 gépfegyvert zsákmányoltak. Hindenburg Kolno, Praszysz és Mlava körül, valamint Lublin alatt, Mackensen pedig a Bug és Visztula között működik. Krasznosztavtól délnyugatra német csapatok áttörték az ellenség frontját, Graboviecnél pedig a mi magyar-osztrák hadtestünk harcol. Visztulától nyugatra Woysch hadsereg támad. Az oroszok számára nem marad más hátra, mint hogy a Cholm-Lublin-Ivangorod vonal mögé vonuljanak vissza.

Kurlandon pedig a német Below tábornok hadserege halad előre, átlépte a Windan folyót s megverte az orosz lovasságot, 11 tisztet és 2450 közlegényt elfogván. Így akadályozza az oroszokat abban, hogy innen erősítéseket küldjenek a veszélyeztetett Narev-Visztula vonalra. Kurlandtól Besszarábiáig mi diktálunk.

A fent említett 29 ezer fogolyból Gallvitz tábornok hadserege 88 tisztet és 17500 főnyi közlegénységet, 13 ágyút, 40 géppuskát és 7 aknavetőt zsákmányolt, Scholtz tábornok pedig 2500 foglyot stb.

Az oroszok átlépték a Narevet a második védelmi vonal mögé visszavonulnak. Pétervárról azt írják, hogy Hindenburg 150 kilométeres fronton megkezdé az előnyomulást Varsó ellen, Mlava-Varsó és a Pissa folyó között. Kelet-Galíciában az orosz csapatok a Zlota-Lipa és Tarnopol között hat védelmi vonalon tartózkodnak.

Kelet-Galícia.

Bent Oroszországban hazug győzelmi hírekkel csitítják a forradalmi népet.

Az olaszokat július 16-ra virradó éjszaka ismét visszaverték csapataink támadásaikban a doberdói fennsíkkal. Eddig két havi küzdelem után mi eredményt sem tudtak elérni. Ők tehetetlenek a tiroli határon is.

A törökök pedig úgy a Dardanelláknál, mint az Irak fronton győzedelmeskednek a támadó angolok ellen. Eufrat mindkét partján július 14-én éjjel elkeseredett harcban megverték az angolokat, kik ezernél több halottat vesztek. Ezek között van egy angol parancsnok is, 32 bárkát s egyéb hadiszert is zsákmányoltak. Július 17-én egy francia torpedónaszád 150 gránátot dobott egy török őrállomásra Tenedosz szigeténél, de csak egy falat tudott lerombolni. A törökök ellenben elsüllyesztettek négy angol naszádot Ari-Burnu mellett.

Ma temettek el Munkácson a járvány-temetőben egy a kórházban

- Bosnyák-török. † bosnyák mohamedán sebesült katonát. A Kassáról érkezett török pap mohamedán szertartással temette el.
- Orosz. Július 19. Mai hivatalos táviratok szerint az Orosz-Lengyelországban harcoló csapataink mindkét területen győztesen haladnak előre. Mackensen, Woysch és Hindenburg fővezénylete alatti és Belov hadserege, amely Kurland felé operál, a Bug és Sokal vidékén űzik az ellenséget. Altansznál megverték és 3620 foglyot, 6 ágyút és 3 gépfegyvert ejtettek birtokukba. A Pissa és Visztula között Scholtz és Gallvitz áttörték állásait, s üldözik az oroszokat. A délkeleti hadszíntéren július 17-én Woysch vezérezredes csapata 2000 méter szélességben elfoglalták az ellenség drótsövény akadályait s a résen áttörve megverték a moszkvai gárdahadtestet és egyéb hadait, melyekből kétezernél többet elfogtak. Mackensen Pilaskovice és Krasznosztav között rohammal elfoglalta e két helységet s a megvert seregből több ezret elfogott. A következő napok nagy eredményt fognak mutatni, mert ha az oroszokat Lublin-Cholm között is megverik, halomra dől sorsuk. A németek immár könnyen elérik Varsót. Hindenburg áttörte az oroszok északi frontját is és seregeik visszavonulnak. Varsó kiürítése befejeztetett.
- Varsó. Az olaszokat a Col de Lana ellen intézett támadásnál visszaverték. Tengeralattjárónk egyike pedig Ragusától délre megtorpedózta és elsüllyesztette a Giuseppe Garibaldi olasz cirkálót, mely 15 perc alatt elsüllyedt.
- Balkán. Egy balkáni diplomata akként nyilatkozik, hogy ha az orosz még továbbra is ily vereséget szenvednek, a balkániak kénytelenek lesznek békét kérni. S ha az ententnek a Dardanellákat ebben a hónapban el nem foglalják, akkor soha sem foglalják el, mert a törökök új munícióval lesznek ellátva Konstantinápolyból. Jusseuf Jzzedin herceg trónörökös 18-án a Dardanellákhoz érkezett.
- Dardanellák. Mindenesetre szép kilátásokkal bíztatnak minket a komoly tekintélyek. Csodálatos is az, hogy a négyes szövetségesek tizenegy hónap óta, a háború kezdetétől egyetlen egy győzelmet sem tudtak elérni. Si Deus is nobis, agilante calescimus illo! Az angolok 45 ezer főből álló sereget vontak össze Málta szigetein.
- Muszka-futás. A májusi diadalok közben egyik este a visszavonult orosz csapatok egy erdős helyen megállapodván, a tőlük néhány

kilométernyire pihenésre szállt csapataink éjjeli tizenkét óráig hallgatták a muszkák zenéjét és kurjongató éneklését. Hajnalkor azután, midőn gyalogságunk kémlelő őrei a szembe lévő fedezékek felé indultak, ezek kalaplengetéssel jelezték, hogy az ellenség elhagyta lövészárkait és megszökött még este, míg az ott hagyott és el is fogott szakasznyi katonái ravasz fogással óra hosszat zajongtak az elvonult csapatok helyett is. Később mégis utolérték s ismét legyőzték őket.

Vilmos császár.
Július 20. Ma délelőtt híre ment a városban, hogy Vilmos császár a mi szeretett trónörökösünkkel vasúton átutazott. A külön udvari vonat néhány percig állott az állomáson, hol jöveteléről csak a főnöknek volt tudomása. Volóc felé Galiciának tartott a vonat, melyen csekély számú udvari kíséret volt. E váratlan eseménynek nagy jelentőséget tulajdonítanak. A vonatot vezette Strauss vasúti felügyelő és Fenyves főmérnök Sztryjig. Később kiderült, hogy a vonaton csupán a trónörökös volt.

Kolera. A kolera a polgárok között folyvást terjed. Naponként 7 eset fordul elő. Elég szomorú. A gyászházakat mind elzárták. Szuronyos katona vagy csendőr áll a bejárat előtt. A vásártéri polgári figyelőkórház előtt is őrség. Ott deszkából butykát állított a hatóság egy kis ablakkal az utca felől, melyen át a figyelőbe került egyéneknek élelmet lehet beadni. A zsidó szent egylet havonként ezer koronával segíti az ide megfigyelés alá került hitsorstársait.

Orosz. A harc illetve csapataink támadása Lengyelország és Wolchyniában tovább jó sikerrel folyik. Minden harcterről elűzik az ellenséget és foglyokat ejtenek, így Grabovic mellett 3000-et. Kirchbach lovassági tábornok Bug keleti partján 12 tisztet és 1700 főnyi legénységet fogott el és 5 géppuskát zsákmányolt. A Dnyeszter fronton az ellenség 7-8 sorban nyomult előre, az első sor bizonyára cselvetésből fegyvertelen volt, de csapataink kíméletlenül letüzelték. A Pissa és Ikva között az oroszokat a németek Narev felé elűzték. Gallvitz tábornok serege Osztrolenka-Novogeorgievszktől délnyugatra a Narev vonalán áll s visszanyomta az ellenálló oroszokat, elfogván közülük 101 tisztet és 28760 legényt. Délnyugati hadiszíntéren Woysch vezérezredes Ciepilov mellett harcol Sziléziai landwherekkel, a felső Visztula és Bug között pedig Razanov és Baranovnál

Mackensen német és a mi csapatainkkal, amelyek az ellenséget a Bugon át, átkelve a Volicán, úzóbe vették. Július 16-tól 18-ig itt 16350 orosz katona esett fogságba és 23 géppuska zsákmányukul. A visszavonuló oroszok minden helységükből a harangokat is viszik magukkal.

Kovno. A németek már gránátokat Kovno várába 38 centiméteres ágyúkból lövöldöztek. Ugyanakkor a németek fenyegetik a Varsó-Pétervári vasutat is. Az oroszok a Varsó-Riga és Mitau városokkal megszüntették a polgári távirati forgalmat a pétervári postán kiragasztott hirdetés szerint. Oroszországban falragaszokon csitítják a népet, de mindamellett terjed a nyugtalanság.

Dardanellák. Angol veszteség. A törökök tegnapelőtt Ari Burunnál a támadó franciákat becsalták a lövészárkokba és ott megsemmisítették s többeket elfogtak. Az angolok összes vesztesége a Dardanelláknál eddig: 8084 tiszt, 26814 halott és sebesült, 7546 eltűnt.

Az olaszok július 18-án az Isonzónál nagyarányú támadást intéztek, mely úgy Karintiában, mint a görzi hídfőnél és a doberdói fennsíkon vitéz csapataink, köztük magyar honvédek, véresen visszavertek. Öt rohamba szüntelenül új tömegeket vetettek tűzbe, de mindannyiszor vissza kellett vonulniuk nagy veszteségekkel.

János fiam. Ma megörvendtetett engem az is, hogy fiam várva várt levele (július 13-ról) végre megérkezett. Az e hó elején Krasznik körül lefolyt balsikerű összeütközések óta attól tartottam, hogy őt talán ott valamely baleset érte. De hála Istennek nem történt baj, mennyiben írja, hogy jól folynak dolgai, egészséges, a táborozást jó kedvvel töltik s közelebb egy három napig tartott ütközetben sikeresen vezette a 14. számú honvédezredet, mint parancsnok. Vezesse őt a Mindenható ezen túl is a haza javára és ismerősei dicséretére. Válaszomban bíztattam őt s azon reményemnek adtam kifejezést, hogy a hadügyeink mostani szilárd állása mellett, még megengedi a jó Isten elérnem azt, hogy dicsőséges béke mellett néhány évet megelégedetten tölthessünk együtt. Si Deus nobiscum, quis contra nos!

Július 21. Orosz. Hivatalos hadszíntéri jelentések közé teszik, hogy harcok minden területen jól folynak. A hátráló ellenséges oroszokat folyvást

üldözik, hol ellenállnak csúfosan megverik. Arz altábornagy beszállított 50 tisztet és 3500 orosz katonát. Sokalnál elfogtak 3000 embert. Erdélyi gyalogság elfoglalta Kostrzyn helységet rohammal és Radom várost megszállották. Bukovinában a Plastrun-dandáron rajtaütöttek csapataink és szétugrasztották. A német csapatok Narev mentén pacsmagolják az ellenséget. Osztrolenka északnyugati erődítményeit megszállották. Woyrsch délkeleten több mint 5000 foglyot ejtett s a lovasságunk a radom-ivángorodi vasútvonalnál kalandozik. Visztula és Bug között a döntő csata még folyt. Rigából mindenki menekül.

Az olaszokat Görznel a hídfő megrohanásánál ismét meg- és elverték. A vezérkari jelentés július 20-ról szintén kiemeli a vitéz magyar honvédek elszánt és sikeres harcait, melyekkel az ittasodott olaszok 11. hadosztályát visszaverték Sdraussina mellett, valamint a többi fennsíkok ostromlásánál. Délre az alpini csapatok két heves támadását szintén visszaverték csapataink. Több mint 200 halott és négyszer annyi sebesült maradt a csataéren.

Egy svájci katonai író felhozva tudósításában, hogy Dél-Tirolban sok jól megtermett fiatal magyar katonával találkozott, akik feltalálják magokat a hegyi háborúban. Ő bevehetetlennek mondja Stilsfi hadállásainkat.

A tripoliszi török fölkelők francia területre kergették az olasz helyőrségeket. Bizony ráillik most már a gyáva és hitszegő olaszokra, hogy Ne kazal sza paubah blazuiti. (Az Isten nem hagyta meg nekik, hogy boldoguljanak.)

Anglia 1012 millió fontot költött a háborúra!

Rómában tüntetések vannak az olasz vereségek miatt.

Orosz. Július 22. Az északi harctérről ma is jó hírek érkeztek. Tegnap napról írja a vezérkar, hogy csapataink az Ivángorod táján makacsul ellenálló oroszot megverték, s arcvonalát több ponton áttörték. Rozannánál az Arz-hadtest német zászlóaljakkal egyesülve utat tört az ellenséges vonalakban. A Bisztria és a Visztula között József Ferdinánd főherceg kézi tusában szibériai ezredektől elragadták szívósan védelmezett állásaikat, 30 tisztet és 6000 legényt elfogtak, valamint 9 géppuskát. Német Landwehrség tovább küzd az ivángorodi állásokért.

A németek a keleti hadszíntéren is szintén sikeresen harcolnak. Dubisza mellett áttörték az orosz vonalat. Mariampol-Kovónál orosz állásokat foglaltak el. Novgorodtól északra az elűzött

ellenségéből 2000-at elfogtak. Novogyorgyevszki hídfőnél ezer fogoly került kezükbe. Grojectől nyugatra szintén üldözik a hátráló ellenséget. Mackensen sem pihen, hanem Lublintól délnyugatra támadják az orosz csapatai.

Az oroszok behívják az 1917-i évfolyamot.

Az olaszokat Boog vezérőrnagynak, miután a Monte San Micheletet tegnap visszafoglalta oldaltámadással visszavetette, kik nagy veszteséggel menekültek. A görzi hídfőnél is ismételten visszaverték őket vitéz csapataink. Schluderbauchtól keletre három olasz zászlóaljat annyira szétverték, hogy csak egyharmada menekült el élve.

A franciákat is erősen támadják és kaszabolják a németek a Vogézekben.

Huszárok. A német vezérkari jelentések és német haditudósítók mindenhol kiemelik dicsérően a magyar katonát, úgy a gyalogost, mint a huszárt. Moraht őrnagy német hadszakértő így ír a Berliner Tageblatban: az orosz lovasság nem bizonyult veszedelmesnek, a kozákok gyenge lovas-fegyvernem és inkább valók felderítésre, és még inkább gyújtogatásra. A magyar huszárok elől a még oly erős kozák csapatok is sietve menekültek el.

Orosz. Orosz-lengyel földön folyvást előre haladnak csapataink. A Július 23. Cholm-Lublin vonalon áttörvén az orosz frontot, Lublinon át Ivangorodba vivő vasútnál állást foglaló állásukat megtörték. Bug és Wieprz között a kassai hadtest németeket egyesülve betört az ellenséges állásokba. A menekülő oroszok szerint 45 hadtest harcol ellenük: a keleti harctéren ezek közül 7 hadtest van a keleti tengeri tartományokban, 14 a Bug és a Visztula között, 7 az Ortic vidékén, 9 a Nyemen túlsó partján és 8 Bug és Dnyeszter között.

Hadi havi költség. A négy ellenséges szövetségesünk egy hónapi hadiköltsége hat milliárd frank. Ebből június havában Anglia költsége 2100, Oroszországé 1800, Franciaországé 1600, és Olaszországé 500 millió frank.

Ivángorod. Vezérkari jelentések szerint tegnap csapataink nagy sikereket értek el. Ivángorodnál a németek az oroszok által a radomnoalexandrivkai út mindkét oldalán épített várszerű főállásokat áttörték és a Visztula jobb partjára hátráltak. Nyugatról a mi csapataink és délről németek harcolva közelednek Ivángorod

erődeihez.

A Visztulától keletre József Ferdinánd hadserege harcol diadalmasan. Itt tegnap 8000 foglyot és 15 géppuskát és sok lőszerkocsit ejtett birtokába. A Bug felől egyesült csapataink betörettek az ellenséges vonalakba és Strumilovanál magyar ezredek rohammal elfoglalták a dobrotvori hídfőt. Savlétól északkeletre 4150 oroszot fogtak el. Alsó Dubissától-Niemenig terjedő arcvonalon hátráló oroszoktól 4 tisztet és 1210 legényt fogtak el. A Visztulától délre az oroszokat Varsó megnagyobbított hídfőállásába a Blonie-Nadarzyn-Goraj-Kalvarja vonalba szorították.

Délkeletről Woyrsch alatt német katonák a megvert orosz csapatokat Ivangorod felé üzték, dél tájban a vitéz sziléziai katonák rohammal elfoglalták a Lagov-Lugovavolai nagy hídfőállást s nyomban utána a mi csapataink az egész arcvonalon visszaverték az ellenséget és szorosan körülfogták a várat. Így 3000 oroszot és 11 géppuskát is zsákmányoltak. E napokban döntő események fognak bekövetkezni. Hiába biztatják magukat az oroszok, hogy mostani hadállásaik rendkívülvén erősek. Sorsszerű katasztrófájuk közeledik, a döntés most lesz vagy soha! Hiába tartanak az oroszok könnyörgő istentiszteleteket, és imádkozó körmeneteket: Isten az igazságot védi s az a mi oldalunkon van. A Rjecs szerint az oroszok vereségének oka a nép részvétlensége. Nikon püspök a nép rettenetes tudatlanságáról panaszkodik s arról, hogy a parasztok egyáltalában nem érzik saját ügyüknek a háborút...

Helyzet.

Orosz nép.

Ivangorod ostroma megkezdődött. Visztula nyugati oldaláról nehéz ágyúkból lövöldözik.

Az olasz harctéren július 21-én a görzi harctéren hevesen tombolt a csata. Védőink fényesen visszavetették a rohamokat. A magyar népfelkelők kitűnően harcolnak. A vezérkar kiemeli őket. A görzi hídfőnél az olaszok szakadatlanul új erőket vezettek elő, egymásután tíz gyalogezred támadott ezen a helyen, kézi tusán is keltek s három rohamunk megghiúsult. Egyes elfoglalt árok részeinkből éjjel ismét kiverték az olaszokat. Peldmanál is visszaverték a rohanó ezredet. Négy nap óta tart a harc még most is a görzi hídfőnél és doberdói fennsíkon. A többi helyeken, így Karintiában is a helyzet nem változott.

A Dardanelláknál a törökök szívósan védekeztek. Ari Burumnál, Irak arcvonalon s Kalad ul Naim mellett órákig harcolnak, mindig az ellenség visszaverésénél. 20-án felrobbantott aknával megöltek

számos ellenséget.

Amerikában a magyar munkások rendezték az amerikai muníciónsztrájkot. A németek pedig azzal bélyegzik ottani honfiat, hogy hazaáruló az a német, ki az ellenségnek hadiszert készítő üzemben dolgozik. Sőt fenyegetik a birodalmi büntetőtörvény 89. § -val a visszaélőket.

Kurland. Az oroszok midőn Windant elhagyták a várost és a kikötők, valamint Kurland nagy részét felgyújtották. Visszavonulásuk útja Kurlandban csupa pusztulás.

Csicsery. Csicsery Gyula tüzér hadnagy és megfigyelő aviatikus az északi harctéren panaszkodik, hogy az oroszok már két megfigyelő társát elfogták. Géprongálás miatt lekerültek. Atyja Csicsery Zsigmond ezredes a nagyszebeni kerületnek dandárparancsnoka lett, s mint ilyen Bukovina és Besszarábiába vezényeltetett. Adja Isten, hogy szerencsésen működjék. Második fia László tengerész hadnagy Pólából torpedónaszádra osztatott. Nem kétlem, hogy komolyságánál fogva kiválóan betölti helyét ott is!

Július 24. Munkács. Munkácson ez idő szerint minden csendes. A megfigyelő barakk német osztályabeliek eltávozván ezek hiánya meglátszik. Most csupán egy német tisztet látni itt. A sebesültek is megkevesbültek alig hoznak egyet-kettőt. Az előbbiekből azonban még sokan (300) maradtak ápolás alatt. Az üdítőtelepet is beállították, hol deákok és tanítók tettek szolgálatot. Most zárva van. Ki tudja, mikor nyílik meg ismét. A harci zaj eltávolodott határhegyeink mögül. Most fent, Kurland és Varsó táján dühöng.

Kolera. Különben most a kolera foglalata el a harci mozgalmak súlyát városunkban, hol az utcákon egyebet sem látni, mint mész lével leöntött fejér talajokat. Csodálatos képen most e járvány minden óvakodás és elzárás is terjed a polgárok körében is. Az elmúlt héten a megbetegedés száma 139-re s a halálozásoké 80-ra emelkedett, s mi több beigazoltan elhurcolták azt a szomszédos Oroszvégre, Órhegyaljára, Lókára, Iványiba, Klacsnába, sőt Hársfárvára, Beregszászba, Nagymuzsalyba és Máramaros egyik falujába is... Megtörtént, hogy Munkács szegényebb utcáin egy kis lakházban a vizsgáló közegek három kolerában elhunyt embert találtak, míg a házbeliek elszöktek onnan és üresen hagyták a házat. Elbújtak, mert féltek a letartóztatástól vagy a

városi megfigyelőházba való beviteltől, hol állítólag rossz elbánásban részesülnek a hatósági közegek részéről, ehetetlen penészes kenyérrel látnak el stb. Mi elriasztja őket az intézkedések betartásától. A Munkács mostani száma a hatóságok eljárását s a rendszer hibáját így jellemzi: az alispán megmondja a polgármesternek az intézkedést, a polgármester a tanácsosnak, a tanácsos az írnoknak, az írnok az utca biztosnak, s azután végrehajtja valamelyik szolgál, vagy ez megbíz vele valakit s az eredmény semmi. Panaszodik a lap azon szennybefogadó vermekről is, amelyeket a polgármester önként s minden belátás nélkül az utcák járdáinak árkaiban tavaly csináltatott s melyekért a városi pénztár 1600 koronát kiadott s melynek célja undok bacilusokat terjeszteni. Bizony elmondhatjuk, hogy ez időben a „nevezett tanácsú város” egy csöppet sem rendezett...

Így vagyunk a háború folyamában requirált s a város közönsége élelmezésére érkezett életneműekkel is. Most július 23-án hirdeti a polgármester „hogy e készletből 500 g tengeri és 50 g rozs emberi táplálkozásra alkalmatlannak találtatván, azt beszállított áron takarmányul a lakosságnak eladatja.” — Eleget is elkínózták országos főhatóságaink a búza és tengerivel kevert liszt áruba való bocsátásával a különben is túlterhelt és zaklatott népet. Több okosság és megfontoltság nem ártott volna, még talán az idej jó termés felhasználtatása és a biztosítása alkalmával is. Túlzottan emelték az árait.

Orosz. Az északi harctereken különben jól folynak az ütközetek. A Narev vonalon tegnap Rozan előtt Milusny falut és a Szygi erődművet a németek szuronyos rohammal elfoglalták s 200 oroszot elfogtak. Sokaltól délre kézi tussal visszaverik az oroszokat és 3 tisztet és 342 katonát elfogtak. Kuralndban 6550 orosz és 3 ágyú, sok hadiszer és tábori konyha került csapataink birtokába. Visztula és Bug között, s a Visztula nyugati partján visszavonulásra kényszerítették az orosz tömegeket, kiknek veszteségei rendkívül nagyok. A varsó-ivángorod-lublini vonalon most óriási csata folyik, melyről a svédek vélik, hogy az oroszok Szadárja lesz Lengyelország!

Olasz. A görzi csata még nem ért véget a Monte Sabotino ellen intézett támadásukat visszaverték csapataink. Podgora előterén százával hevernek az olasz hullák. A hídfőket erősen védik a dalmát landwherek. Minden előretöréseik megghiúsult.

- Berúgott orosz foglyok. Minap megesett Munkácson, hogy midőn a barakkból eltávoztak a németek, a nyitott pincében hagytak egy denaturált szesszel telt hordót. Mit a barakk orosz foglyai körül munkás 30 észrevevén, tartalmától annyira megrészegedtek, hogy botrányt inszenáltak s erőszakkal meg kellett őket fékezni. Sokan majd elpusztultak tőle. Naturam, et si furca expelles, tomen ultra redibit. Különben van köztük értelmes ember is. Így egy Lipkim Hestel nevű ötvös s gyalogos a 312. vaszilkovszki ezredtől, ki orosz nikl érmekből csinos óraláncokat csinál.
- A megfigyelő barakkba a svéd személyzet nem jön. Ehelyett Sziléziából 40 apáca érkezett. A helybeli főgimnáziumból pedig 26 diák önként beállott szanitéc-féle kezelőnek, kik külön helyiségben teljes ellátásban és némi zsoldokban részesülnek s a szükséges teendőket végzik. Ma 230 új sebesült katonát szállítottak be Galíciából. A svédek azért nem jöttek Munkácsra vöröskereszt-féle kórházunkat berendezni, mert féltek, hogy nem tudtak volna idejekorán innen elmenekülni, visszatérni hazájukba, ha Svédország is belekeverednék a háborúba.
- Július 25. Vasárnap. A megfigyelő kórházban ma a 250 főre menő orosz foglyok künt a szabadban misét, istentiszteletet tartottak. Kár, hogy közben megeredt a zápor, mely az ájtatosságot megzavarta, melyen az összes alkalmazottak, élükön gróf Schönborn miniszteri biztossal mind jelen voltak.
- Orosz vélemény. Az oroszok, mint az értelmesebb foglyok beszédéből kivehető nagyon jól véleménnyel vannak a magyarok iránt. Jó embereknek tartják őket, jóllehet tisztjeik ijesztgették őket. A magyar katonák bátorságát különösen kiemelik, a huszárokat pedig még a kozákoknál is többre becsülik, annál inkább, mert jobb, kitartóbb és gyorsabb lovaik is vannak s cifra ruházatuk is imponál nekik.
- Orosz harcok. A németek feltartóztathatatlanul törnek előre. Most megrohanással elfoglalták Gallvitz tábornok hadserege Rozan és Pultujk várakat és a kettő közt kikényszerítette a Narev folyón való átékelést is. A tömérdek elfoglalt hadiszer mennyisége még át nem tekinthető. A németek Varsótól délre a goraj-kalváriai nagy hídfőállástól egészen a Pilica torkolatáig elérték a Visztulát. Az ivángorodi erőd most már dél és nyugat felől be van kerítve. József Ferdinánd főherceg támadásai elől az ellenség a Visztula és Bisztrica tájairól eltávozott észak felé előre elkészített állásaiba s

elvesztett 45 tisztet és 11500 katonát. A Pilica és Bug között pedig július 14-e óta 50 ezret elfogtak csapataink. A németek Below tábornok alatti hadserege a tíz napos harcban Savlenél, Rozalin és Szadov vidékén 27 ezer hadifoglyot, 40 gépfegyvert és száznál több megrakott lőszerkocsit zsákmányul ejtett. A Nyeman és Visztula közötti harcokban július 14-e óta 41 orosz, 4 ágyú és 90 géppuska lett zsákmányunk, valamint Mackensen és Woysch hadseregnél 50 ezer s így e tíz nap alatt több mint 120 ezer orosz lett fogollyá. Így a döntő csatának hírért minden órában várhatjuk.

Flottánk támadása. Az olaszok görzi és Krn vidéki támadásai még egye tartanak, jóllehet több ízben véresen visszaverték vitéz csapataink. E harcok tartama alatt azonban július 23-án reggel flottánk cirkálói és kísérőhajói Olaszország keleti partján a vasútvonalat több mint 160 kilométer hosszú vonalon eredményesen bombázták s a chinettii, campo marinoi, fossa cessai, termolii és ortonai állomásokat elpusztították. A francia-belga harctéren a németek győzelmesen harcolnak. Münster tájékán a július 23-i ütközet során 2600 elesett francia katona maradt a németek arcvonala előtt.

Blokád. A tengeri blokád 22 hete óta a német tengeralattjárók összesen 98 kereskedelmi gőzöst süllyesztettek el s 502 ember vesztette el életét.

Német orvosok. A háború kezdete óta a német birodalom orvosai közül 354 megsebesült, 98 elesett 35 a sérülésekben és 75 egyéb betegségben halt meg, két százalékát baleset ölte meg, 81 fogságban van s 120 eltűnt, valószínűen elfogták.

Orosz. Július 26. A németek a Narev folyót Osztrolenkától Pultusig az egész arcvonalon átlépték. Innen (Pultusktól) délnyugatra elérték az ellenség visszaverésével a Nasielsk-Grovo vonalat. Krilovtól délre megghiúsították, hogy az orosz a Bugon átkeljen. A keleti hadszíntéren Below tábornok további 6000 oroszot fogott el, s Kovnotól délre s Suvalkitól északkeletre lövészárkokat foglalt el. Varsótól délre rohammal bevették Ustanov s egyéb helységeket. Trónörökösünk a német déli hadseregnél tett most látogatást, hol magyar csapatok is vannak. A Zlota Lipa fronton ágyúharc folyik. Svéd hírek szerint Varsónak Ivángorodtól történt elvágása nagy csapással fenyegeti az oroszokat. Nagy katasztrófájuk várható!

Párizsban biztosra veszik Varsó elését. Az előrenyomulás ellene kedvezően halad az egész fronton előre.

Német adatok szerint az elfogott orosz katonák száma meghaladja a másfél milliót.

Olaszok. Görznél még tart az ágyútüzelés. A doberdói fennsíkon az olaszok északi támadásai összeomlottak, a partvidéki megrohanása a harcba állított olasz csapatokat megtizedelték a védő magyar és osztrák katonák.

Az Argonneokban a németek nagy győzelmet arattak.

Kolera. Bereg megyében június 24 – július 25-ke közötti időben 227 kolera megbetegedés történt, melyekből 139 halállal végződött. Ebből legalább 139 Munkácsra, 80 halálzással s Hársfalván 35 (25). A többi Beregszászra (2+1), Vásárosnaményra, Nagydobronyra, Oroszvégre, Lóka, Klastromfalva és Órhegyaljára esik. Július 23-án történt, hogy egy galíciai zsidó a Főutca 38. számú ház egyik lakójához szállt s éjjel meghalt. Így az egész terjedelmes ház zár alá került.

Orosz. Varsót három oldalról fenyegeti: Somlonka, Naziesk, Július 27. Novogeorgievszk és Blonie felől. A vezérkar jelenti 26-ról, hogy Sokaltól délre Bug keleti partján hadaink támpontot foglalta el és 1100 foglyot és 2 géppuskát. Belov-Posvel vidékén ezer foglyot ejtettek, Osztrolenka alatt az oroszokat visszaszorították néhány ezer katonát és 40-nél több géppuskát zsákmányoltak, a délkeleti hadszíntéren Grubieszow táján a németek visszaszorították az ellenséget észak felé és 11 tisztet és 1457 főnyi legénységet és 11 géppuskát elfogtak. Az oroszoknak az a kísérlete, hogy az ivángorodi várövet áttörjék, hogy Sokalon keresztül előrenyomuljanak s végre, hogy a Bugon való átkelést kikényszerítsék s a szövetségesek működését a Lublin és Cholm ellen megakadályozzák — nem sikerült. A várnégyszögön megállanak.

Helyzet. A semleges lapok általános vélekedése, hogy Oroszország immár Egyenet- meg van verve. Min különösen Párizs megdöbben. Érdekes hírek lenség. szólnak arról, hogy a szövetséges elleneink egymást okozzák. Így a franciákról mondják az angolok, hogy a franciák csak nagy lármát csapnak, sok hazafias dalt énekelnek, de a törökök támadásai elől menekülnek. Viszont a franciák mondják, hogy az

- angolok semmit sem tesznek, gondosan vigyáznak az életükre s minden fontos támadást rájuk s az indusokra bíznak, de a sikert maguknak tulajdonítják. Csapataik közt különben is nagy az ellenségeskedés. A szövetségesek csak a Dardanelláknál nyolcvanezer embernél többet vesztek. Míg a törökök itt és Kaukázusban is sikeresen harcolnak, hol az oroszokat három nap alatt ötven kilométernyire visszaverték.
- Török. Az olaszok július 6-án a görzi hídfőnél és a doberdói fennsíknál sikertelenül támadtak. A Krn vidékén csapataink egy ellenséges támadást kézi tusában és közáporral visszavertek s a visszavonulókat megtizedelték. Lapok szerint az Olaszországban tartózkodó angolok már menekülnek innen Svájcba, mert félnek az olaszok zavargásaitól s támadásaiktól, kik az angolokat teszik felkelőssé!
- Blokád. A német tengeralattjárók elsüllyesztettek 8 angol hajót és egy orosz Riboina nevű gőzöst.
- Haderőnk. Orosz számítás szerint szövetséges haderőnk áll a keleti tengertől Romániáig 70 divízió gyalogos és 11 divízió lovas katonából, a Visztula és Bug között 750 ezer magyar és osztrák harcol s a németek még három várat is ostromolnak négy hadsereggel, V. Mehmed, a török császár seregét itt nem említi.
- Július 28. Tegnap csapataink Sokal mellett egy magaslatot bevettek a Orosz Bugnál és e rohamnál 20 tisztet és 3000 közembert elfogtak és 5 had. géppuskát zsákmányoltak. A támadó oroszokat Rozantól keletre és Pultujktól délre visszaszoríták a németek és ez alkalommal 3319 oroszot és 18 gépfegyvert elfoglaltak. De még ezen felül Grubieszovtól északra több helységből kivetették az ellenséget és 10 tisztet és 3941 közlegényt foglyul ejtettek. Így szépen közelednek csapataink Varsó és Ivangorod felé, míg az orosz lapok Dünaburg, Grodno, Kovno és Bjeliszto városától elmenekülnek, Varsón és Rigában pedig a kórházakat, fogházakat és iskolákat is kiürítették.
- Libauban egy német hadtestet hajóztat ki, mely a Kovno-Vilna vonal felé fog előnyomulni.
- Az olaszok tegnap reggel ismét megkezdték a doberdói fennsíkot támadni, s a csata 9-ik napján oly nagy vereséget szenvedtek, hogy százezernyi veszteséggel kellett elvonulniuk. Tripoliszban is teljes vereség érte őket, Sokna mellett 3000 és Sirknél 2500

halottjuk volt s amellett 45 ágyút, 50 gépfegyvert és egyéb muníciót vesztek. Tripoliszból a polgári lakosságot eltávolítják. Így áll az entente sorsa a Dardanelláknál is. Kis Ázsiából menekülnek az olaszok.

A blokád is működik folyvást. Egy német bűvárhajó elsüllyesztette most a Honória, Emblem és Sabton nevű angol hajókat.

Olasz. A görzi második csatáról jelenti tegnapról a vezérkar, hogy az ellenség teljes kudarcával végződött. Az olaszok ezúttal a Monte Sabotino és a tengerpart közti 30 kilométer széles területen legkevesebb 17 gyalog és népfelkelő hadosztályból alakított 7 hadtestet vetettek harcba ember s anyagáldozatra való tekintet nélkül minden áron át akarnak törni. Az olaszok összes vesztesége 100000 emberre tehető. Azon kívül július 27-én reggel könnyű cirkálóink és torpedó egységeink sikeres támadást intéztek az Ankarától-Pesaróig terjedő vasúti vonal ellen s ott minden építményt, felszerelést elpusztítottak, Fanoban egy vasúti raktárt lángba borítottak s Amonában repülőgépeink a pályaudvart, laktanyákat s egyéb épületeket megrongáltak. Vicem pro vice, care amice!

Boroevics Szvetozár tábornok vezeti a védelmet az isonsói és doberdói harcszíntereken. Az olaszok rettegnak katonáinktól s Lombardia és Piemont minden kórházát megtölték sebesültekkel. Az oroszharc téren is előrenyomulnak vitéz seregeink, a Visztula és Bug között, valamint Sokalnál minden támadást visszavertek. Mittau és Nyemann között ezer és Seroknál a Narev oldalán 2500 foglyot ejtettek.

A Dardanelláknál erősen harcolnak. Acsi Rabánál úgy harcolnak, mint Soncheznál. Annyi bizonyos, hogy az angolok és franciák hiába pazarolják vérüket és fegyvereiket. A Gallipoli-félsziget megtörte a nevezett támadók presztízsét.

A cenzúrát a postahivataloknál ismét megszilárdították. Kruzsinszky honvéd századost ide rendelték e végből s más tíz lábadozó tisztet, kik a posta feladványok tartalmát bírálják. Hiszen ez elvileg nem lenne baj, jó a túlzott óvatosság is, de az hat zaklatólag az amúgy is terhelt közönségre s a kereskedő világra, hogy a levelezés több napi halasztást szenved s olykor egyes levelek el is vesznek. Erre nézve kellene lehetőleg könnyebbítési eljárást behozni.

Nyelvünk. Leverően hat az is, hogy a németországi postán a magyarul írott leveleket vissza, visszaküldöztetik, megjegyezvén, hogy magyar nyelven közlekedni tilos. Pedig már hetek előtt, mint lapjaink hirdették, közbe járt erre nézve kormányunk, de úgy látszik, nem teljes eredménnyel. Szomorú lenne, ha nemzeti létünket annyira kicsinyelné szövetségünk...

Munkácsra most új sebesülteket nem hoznak. Mint mondják azért, mert városunk kolera-vésznek van kitéve. Néhány eset valóban naponként előfordul. Pedig Hajos kiküldött biztos s hatóságunk igyekszik intézkedéseivel a bajt elfojtani.

Kovács Gyula.
Július 30.

A maga nemében páratlan cselekedete Kovács Gyula volt hajdú megyei most nyugalmazott alispánnak, ki háromszázezer korona értékű ottani birtokát Zboró Sáros megyei volt Rákóczi-féle község felépítésére felajánlotta. E nemes áldozatra az ösztönte őt, hogy ősei annak idején, két század előtt, Rákóczi Ferenc fejedelem táborában hadi szolgálatot teljesítettek s az ősei, mint akkori strázsamester vitézkedett. E hír olvasása folytán át is néztem sorozatát azoknak a Kovács nevű kurocoknak, kik az 1703-ik évben Munkácson kezdődött szabadságharc idején Rákóczi zászlaja alá állottak s százakra menő nevét Bereg vármegye Monográfiája I. kötete 213 s következő lapjain közöltem. Tíz Kovács nevű fordul itt elő. Így: Mezővárriból két Kovács János, András és Istók, Nagyberegből Kovács János, K. Pál Nagylucskáról, K. Ferenc Csabiánáról, K. János Kutkafalváról, K. Mátyás Palotás és K. Simon hajdú Serbócról. 1704. évben a munkácsi uradalomból 600-an voltak besorozva s ezek közül 157 a fejedelem mellé palotásul. Lehet, hogy ezek közül később strázsamesterek is lettek.

Olaszok. Lapjaink az olaszok feletti görzi és Isonzó menti diadalmas győzelemről közlik, hogy szuronnyal, puskatussal, kézi bombákkal és gránát tüzellel 300 ezernyi tömeget vertek el vitéz hadaink s így a tíz napi harc az olaszok teljes leverésével végződött. Mi annál jelentékenyebb, mert csatavesztés esetében lapjaink szerint a szerbek is fegyverbe léptek s országunkat megtámadták volna. Mely hír következtében az alsó vidékeken már aggodalmas mozgalmak keletkeztek s egy magán levélben egyik itteni ismerősét arról értesíti írója Lugosról, hogy most már ők készülnek menekülni ide... Bizonyára pesszimista s nyúlászívűtől telhetik csakis ilyesmi. Etsch völgyében és Toskána

területén is szétszórtak olasz csapatokat.

Az orosz harctéren seregeink előrenyomulnak. A Bukovina és Besszarábia közötti határon horvát honvédek és magyar népfelkelők rajtaütöttek egy erősen kiépített orosz álláson s kiverték, kik 170 halott hátrahagyásával elmenekültek mégis Kamyonkánál elfogtak 1 ezredest, 7 tisztet és 500 főni legénységet. A keleti hadi színtéren tegnap Nyemen-Suvalki táján az Olika felé vezető vasút mindkét oldalán csapataink megszállották az ellenséges állások egy részét s eközben 2910 orosz elfogtak, úgy Narev táján is tovább üzték az ellenséget s közben kisebb-nagyobb csoportokat elfogtak.

Július 31. Az oroszok óráról órára verést szenvednek. Tegnap seregeink áttörték az ellenség arcvonalát Wieprztól nyugatra Chmiel vidékéig. A mi 17. hadtestünk ötszörös roham után megszállotta az orosz állásokat a német csapatok pedig este Piaski-Biskupice vonalat és vasutat megvívták. Itt Visztulán átkeltek harcok közt a mieink s a Sokali hídfőtől elűzték s 800 foglyot ejtettek, míg Mackensen serege Wyeprznél több ezer orosz elfogott. majd pedig seregeink bevonultak Lublinba. Itt megérett a katonai helyzet a végső döntésre, Varsó s Ivangorod elfoglalására, ha az oroszok önként ki nem ürítik, s el nem menekülnek onnan. Mi azóta talán meg is történt már?

Reims. A németek állandóan bombázzák Reimsot. Száz és száz gránátot vetnek a városba s számos házat felgyújtottak, míg repülői francia városokat bombáznak.

A kolera Munkácson szedi áldozatait. Az eddigi megbetegedések száma 162, e heti 23, a halálozásoké 101, e heti 21. Felgyógyult eddig 36. Leginkább a tisztaságot kerülő zsidóság közt mutatkozott a vész.

Munkács városunk zilált hatósági helyzetére mutattak, hogy annak közegei főntebb a július 24-i közleményemben említett 500 g megromlott tengerit és 56 g rozst, mint emberi táplálékra alkalmatlant, állatok takarmányozásául eladatja. No, ez meg is történt, mint a „Munkács” című lap írja a romlott termést többnyire zsidó lakosok és malmosok 10-15 métermázsanként elkapkodták, míg a rászorult gazdálkodók vagy iparosok ahhoz nem juthattak, annál inkább, mert a városi vezető urak legtöbbjét vették meg. Így hát abba a helyzetbe jutott a közönség, hogy a barmok táplálására lefokozott terményt majd a boltosoktól és

malomtulajdonosoktól drága pénzen kiló számra eledelül megvásárolhatja. Valóban szomorú helyzet!

Így megy ez különben most hazánk minden terein. A hadiszállítások közül is folyvást kerülnek visszaélések köztudomásra. Most Neumann Gyula és Tisza Sámuel cég budapesti tagjait tartóztatták le, kik faáru (60 ezer ágý és egyéb milliós tárgyak) szállításánál követtek el bűnös eljárást. Statáriális bíróság elé kellene állítani az ilyen bűnözöket, országos csalókat állítani.

Az olaszok most pihennek. Meggondolva fognak most támadásra készüli. Erős és elszánt védőink ellenében nem tudnak boldogulni. Flottánk most Pelagosz szigeten egy általuk felállított szikratávíró állomásaikat összerombolta s egy különítményünk kiszállva, védműveiket elrontotta. Egyik ütegünk pedig a doberdói fennsíkon ágyúval lelőtt egy repülőgépjüket, mely 2500 méter magasságból lezuhant.

Augusztus hó.

Orosz. Varsóból az orosz seregek önként kivonulnak. Mindent elszállítanak, aminek csapataink hasznát vehetnék. Új védelmi vonalunknak Breszt-Litovszk vára lesz a középpontja. Ők az orosz hadsereg megmentésére törekszenek s így Varsó körül nem lesz harc. Lublinba magyar huszárok lovagolnak be elsőkül. Most majdnem az egész Orosz-Lengyelország hadaik birtokában van. Tíz kormányzóság közül csupán három: a varsói, siedleci és lomzai van még oroszok kezén. Lublinnal sokat vesztek az oroszok, mert e város a csapatösszpontosításuk gyűjtő medencéje volt. E hely elvesztésének súlyát most Ivangorod és Breszt-Litovszk megérik. Az oroszok elvesztették a legrövidebb összeköttetést, amely a lengyelországi várnégyszögön és a besszarábiai várháromszög között volt. Az utóbbi harcokban elesett Dubarov orosz parancsnok, s Odessza katonai főparancsnoka is.

Lublint József Ferdinánd főherceg hadserege foglalata el. Balszárnya üldözés közben átlépte a Bisztrát. A német csapatok Cholm városához közelednek s Visztulánál Ivangorodtól északra az oroszok támadásait visszaverik. Tegnap Govorovtól északra 1890 oroszot elfogtak Woysch pedig a Visztula jobb partján 7 tisztet és 1600 főnyi legénységet. A német csapatok Piaski mellett 4930 oroszot, 5 ágyút és 8 géppuskát elfogtak.

- Hangulat. Az oroszok hangulata elkeseredett a nép azt hangoztatja, hogyha Angol Anglia tovább harcolni akar, végezze el ezt egyedül veszteség. Németországgal. Pedig az angolok vesztesége már most is óriási. Így legutóbbi adatok szerint tisztekből meghalt 4000, sebesült 8330, eltűnt és hadifogságba került 1383, összesen: 13713. Legénység: halott 67384, megsebesült 188199, eltűnt és fogságba került 62502, összesen: 318085. Összes veszteségük tehát: 331798 ember. Elég, sőt sok hiábavalóságért! Sokat vesztek a Dardanelláknál is a szövetségesek, anélkül, hogy a partraszállás helyétől öt kilométernyire előbbre haladtak volna. Eszerint minden kilométernyi térférés legalább tíz ezerbe került, vagyis tíz halott, vagy sebesült jut minden méterre, illetve három hónap óta 600 ember minden napra.
- Király hálája. Őfelsége a királyunk július 29-ről keltezve lelkes felhívást intézett az orosz harctéren lévő hadseregéhez, melyben hálátelt szívvel s hő köszönettel elismeri eddigi fáradozásait s további kitartásra buzdítja. Frigyes Jenő ex főherceghez is intézett kéziratot.
- Olasz tisztvesztés. Az olaszok az Isonzónál 1280 tisztet vesztek.
- Egy év eredménye. Most kezdődik a második éve a háborúnak. A fejedelmek ez alkalomból lelkes felhívásokat intéznek seregeikhez és népeikhez. Vilmos császár is a nagy főhadiszállásról július 31-ről kelt kibocsátmányában szól népeihez azzal kezdve, hogy „Én nem akartam a háborút”. Annyi bizonyos, hogy az elmúlt véres év Európa minden részein nagy áldozatokat igényelt. Csupán a szövetséges felünkkal vívott harcok eredménye egy év lefolyása után: 180000 négyzetkilométer hódított terület, 1 millió 695400 hadifogoly, több mint 7000 ágyú, több mint 2000 gépfegyver stb. Németországnak van július végén 1058869 hadifoglya, nekünk (közösen) 636534. Ebből 3190 tiszt és 610000 főnyi legénység. Az orosz hadifoglyok száma összesen 8790 tiszt és 1330000 altiszt és legénység.
- Orosz. Varsó. A harctérről érkezett legújabb hír szerint (augusztus 1.) Varsó el van vágva az Orosz Birodalomtól. Teljesen be van kerítve s nincs többé összeköttetése a Birodalom többi részével. Továbbá az orosz sereg Ivangorod és Cholm között végveszedelemben forog,

miután az oroszok elmenesztették az ivangorod-lublin-cholmi vasúti összeköttetést. Így csapataink az orosz haderőt megsemmisítéssel fenyegetik.

Tegnap közös csapataink több helyen harcoltak az oroszokkal. Lublintól északra Kurovnál József Ferdinánd elfoglalt rohammal két ellenséges vonalat, s a mi csapataink kiküzdötték az utat Novoalexandriáig. A németek pedig a Visztula keleti partján üldözés közben Cholm városán áthaladtak. Höfer altábornagy az augusztus 1-i jelentésében tudatja, hogy egyesült csapataink július folyamán 527 orosz tisztet, 126311 közlegénységet elfogtak és 16 ágyút és 202 géppuskát zsákmányoltak. Seregünk áttörte tegnap az orosz Bug-hadsereg frontját Strzelcenél úgy, hogy az kényetlen volt visszafelé menekülni, mely alkalommal 20 tiszt és 2000 embere esett fogságba.

Angol haditudósítók nagy jelentőséget tulajdonítanak az itteni orosz üldözésnek s a közeli Varsó elestének. Azt hiszik, hogy ez a hely (Varsó) kulcsa Párizs és Calaisnak is, mely városokat s helyeket a németek majd csakhamar elfoglalják.

Az olaszok a Karszt-fennsík szélén tegnap ismét megújítják a harcot. Csapataink a Polozzótól keletre az ellenségnek egy Selz felől és három Vermeiglianov felől indított északi támadását véresen visszaverték. A múlt görzi csata, mely száz óra hosszat tombolt, mely az olasz támadó hadsereg 600 nagy és közepes kaliberű ágyút vitt harcba, a sebesült olaszok száma felülmúlta az 50 ezret.

Orosz. Az orosz harctéren hadaink előrenyomulnak. Tegnap
Augusztus 3. Ivangorodtól nyugatra erdélyi ezredeink szuronnal ragadták el az ellenségnek nyolc, lépcsőzetesen alkotott betonozott támaszpontjait. Különösen a nagyrészt románokból álló 50. gyalogezred tüntette ki magát ez ütközetben. 15 orosz tiszt és 2300 főnyi legénység, 29 ágyú, 11 géppuska s egyéb hadiszer lett zsákmányunk. Visztulától keletre elfoglalták csapataink a novoalexandriai vasúti állomást, a német csapatok pedig Kurovnál 3 ellenséges vonalat s üldözik a menekülő ellenséget Vladimir-Volinszki irányában.

A keleti hadszíntéren csapataink elfoglalták Mitaut. Narev folyónál áttörték az ellenséges vonalat s elfogtak ezernél több katonát. A délkeleti hadszíntéren pedig Woysch nyomul előre és elfogott 2100 orosz a Cholmtól északkeletre nyúló vidéken.

Varsó. Ivangorod körül van véve. Varsót az ellenség át akarja engedni.

- Orosz-
duma. Az orosz birodalmi most megnyílt дума (ház) megnyitó ülésén előfordult, hogy Oroszország háborús költségei az év végéig 7 milliárd és 242 millió rubelre fognak rúgni, minek fedezéséről gondoskodnak. A ház bízik a végső győzelemben. Varsó kiürítését és feladását alkalmasnak látja. Külön hadibizottság alakítását sürgeti. Közbevetésére Goremykin miniszterelnök megjegyzi, hogy e pillanat nem alkalmas programbeszédre Oroszország belső viszonyainak megjavításáról. (Éppen úgy, mint nálunk?) Polivanov hadügyminiszter biztosítólá nyilatkozott s a дума elhatározta azt is, hogy Oroszország nem köt békét a teljes győzelem előtt. Hamis győzelmi tényekkel s foglalásokkal ámitá a hallgatóságot.
- Aratás. Visztula és Bug között, honnan az orosz lakosok elmenekültek, a termést most orosz foglyaink aratják és hordják be s dolgoznak számunkra. Ki gondolta volna ezt tavaszkor midőn a szántás-vetést teljesíték a honos gazdák, a most kényszerrel eltávoztatott tulajdonosok, kiknek falvait elpusztították.
- Orosz.
Augusztus
4. Tegnap Visztula és Bug között a harcok szünetelés folytak. Csapatáink Lecnánál és Cholmtól északnyugatra áttörték az ellenség arcvonalát s észak felé nyomták a futókat. Mitau környékén 500 oroszot fogtak el csapatáink s elérték a wobolni-kisukoczi utat, itt 1250 embert elfogtak és 2 géppuskát, Lomzánál 3000 orosz került fogságba s Varsó előtt kedvező lefolyású kisebb ütközetek voltak. A délkeleti harctéren Woysch a Visztula keleti partján 750 oroszot fogott el. Kövess Hermann tábornok osztrák-magyar csapatái pedig Ivangorod nyugati arcvonalán 2300 oroszot és 32 ágyút fogtak el. Nem különben a Lecnától keletre és Cholmtól északra nyúló tájakról az orosz hadak menekülnek s ellenállásaik közben folyton foglyokat (3500) s géppuskákat vesztenek.
- Svén. Hindenburg táviratilag meghívta Svén Hedint Varsó elfoglalásához, hozzá fűzte, hogy sietnie kell, ha a vár elesténél jelen akar lenni. Az oroszok visszavonulnak a bukovinai határról is.
- Riga. Vilmos császár e hó elején megjelent Radomban és onnan az Ivangorodnál harcoló csapatokhoz ment. Riga elestét várják a svéd lapok.

- Olasz. Tegnap a polazzói fennsík szélén nagy olasz erők újból megtámadták. Ötször intéztek rohamot gyalogságuk ellen, mely a helységtől keletre és a Monte dei sei Busin kitarított s az ellenséget visszaverte. Megismételt rohamoknál tüzérségünk meglepetésszerűen lőtte és szétugrasztotta a támadó tömegeket. A Karinthiai határon is meghiúsultak a támadásai.
A Dardanellák ostromlása is erősen folyik. A szövetségesek pár nap óta teljes erővel bombázzák a Dardanellák belső erődeit. Szünet nélkül lőttek három napig a hajóágyúk. A flotta akciójával egy időben működnek az angol és francia csapatok is, amelyeknek erős tüzérségi munkája általános támadásra enged következtetni. A szövetségesek hirdetik, hogy augusztus 20-án vonulnak be Konstantinápolyba? A törökök is erősítéseket vontak be s erős védekezést fejtenek ki.
- Angol veszteség. Az angol sereg vesztesége két hónap alatt a különböző hadszínen 5993 tiszt és 53056 közember.
Most egy hét alatt 18 angol hajót süllyesztett el ismét a német torpedózás.
- Cukor. A hadvezetőség hazánkban most a cukor-készletet lefoglalván a maga szükségletei fedezésére, boltjainkban hat hétre beszüntették annak árusítását. Eddig 150 filléren kelt kilója. Ezen túl bizonyára drágább lesz.
- Kárpátok kárai. A Kárpátok mentében az oroszok legtöbb pusztítást okoztak Sáros, Zemplén, Ung, Máramaros és Bereg megyékben. Ezek között legtöbb község pusztult el Zemplén megye felső részsein, hol az orosz hordák kétszer törtek be, míg május hó 12-én végleg kiverettek. A szinnai, homonnai, mezőlaborci és sztropkói járásokban 190 község szenvedett. A négy járásban összesen 1332 lakóház és 3235 melléképület pusztult el teljesen. Kisebb-nagyobb részben megrongálódott 2734 ház és 9118 melléképület. Az épületekben szenvedett kár meghaladja a tizenegy millió koronát. A teljesen elpusztított község Nagycsertész, Hocsa, Nagy Pólány, Zellő, Laborcfő, Ökröske és Telepóc. Homonna főutcáján 22 ház égett le. A többi községekben 1311 épület van földig elpusztítva, lerombolva csaknem az összes határok legázoltattak s terményei megsemmisültek. Majd minden iskola, községi épület, parochia és templom megrongáltatott.
Sáros megyében az oroszok a felsővízközi, bártfai és giralti

járásokban pusztítottak. A felsővízi járásban 31 községben 592 házat, a bártfai járás 17 községében 746 házat s a givaltiban 9 községben 326 házat pusztítottak el. Összesen a 7 községben a háború elpusztított 1664 házat, 20 községből és faluból nem maradt fenn semmi. Hadviselési okokból kiürítettek 37 községet, felgyújtottak 19 községet s az ellenség megszállott 79 községet.

A boldog hazafiak, kik a háború színteréről távol nyugodtan éltek és laknak, talán nem is képzelik, mennyit szenvedtek a harc dúlta szegény vidékbeliek. S így ezek méltán megérdemlik, hogy most siessenek támogatásukra s fenntartásuk előmozdítására. Ris dat, qui cito dat. Nil dat, qui muncra tardat.

Francia
böjt.

A hadüzenet évfordulója alkalmából a francia reimsi, bordeauxi, párizsi, montpellieri és lyoni érsekek Nagyboldogasszony napjára (augusztus 15.) kilenc napos böjtöt rendeltek a francia fegyverek diadaláért és a tartós béke áldásáért. Lám, most egy borzasztó év múltán, térnek fohászaikkal az Istenhez, most, midőn keserű csalódásuk megszállta nyomasztólag lelkiismeretüket, s midőn siker földi védekezéseikben immár okuk van kétkedni. A kezdetén kellett volna erről mélyebben elmélni, nem most midőn a főtámaszuk, az orosz bukó félben tengődik.

Repülő-
gépek
bombázá-
sa.

Érdekes a mostani hadviseléseknél, hogy úgy a mi szövetségesünk, mint az ellenfelek különösen repülőgépekkel bombázzák egymást németek bombázták most Dünkirchent, Nancyt s más francia városokat, ezek viszont a német táborokat Belgiumban, nyugati Argonnekban s más helyeken, hol éjjel nappal 40-150 bombát is dobnak le. Beillik légi hadakozásnak.

Augusztus
5.

Ma mutatta meg nekem az itt lakó Bertalan-család azt az arany vitézségi érmet, melyet a király az 1914. évi augusztus hó 28-án a galíciai harctéren Plavlónal elesett Bertalan Zoltán munkácsi ügyvéd és a 17. tiroli vadász-zászlósnak ott tanúsított hősiességéért most a családjának megküldötte, mely azt bizonyára kegyeletos emlékül megörzendi! A hadiszalaggal ékített érem tallér nagyságú, egyik oldalán ez áll: „Franz Josef I. a G. G. kaiser von Österreich.” Másik oldalán babér és tölgyfaágak között áll ez: „Der Tapferkeit.” Úgy látszik, az osztrák régi módi szerint van kiállítva. Jellegzi a Gesamt-Kaiserreichot is. Hazánk mellékes, otthonunkról szó sincs.

- Pálhegy. Ma ráértem délután a Pálhegyi szőlőnkbe kisétálni. Tíz nap óta a dűsnak mutatkozott termés hanyatlott. A folyamatos esőzés és közbe jött forróság fonnyasztani kezdi a fürtöket. A város szélén a vasúti sorompónál ismét ott áll katonasereg, most azonban nem hadi célból, hanem a kolera miatt, mert bölcs hatóságaink meg nem engedik, hogy a lakosok, polgárok a szőlőikből és határbeli földeikről zöldségfélét a városba hozzanak! Nehogy ezúttal a kolerát terjesszék! Úgy mondják, hogy az ide küldött kolera biztostól ered e rendelkezés, mely hogy nem csak célszerűtlen, hanem egész szükségtelen, fölösleges és károsító, azt minden elfogulatlan beláthatja. No, de hát ezen nincs mit csodálni!
- Varsó eleste. Estefelé hazajövén már az utcán örvendezve egyik másik tudomásomra adta, hogy Varsót az oroszok feladták, s abba csapataink bevonultak, s ott csupán hét muszka katonát találtak és a hadiszerekből — semmit. Én közönyösen vettem így a hírt. Miért meg fogja mutatni a jövő... Eszerint a várva várt körülkerítés és átkarolás nem sikerült. A menekülők gyorsabbak voltak, s szabadon élnek és lélegeznek százezrek.
- Orosz. Különben hadaink a szokott eréllyel folytatják az oroszok elleni működést. Ivangorodnak a Visztula bal partján fekvő nyugati részét magyar csapataink már elfoglalták s a német csapatok Ostrolenkánál a tábori erődítésekkel védett utolsó Narev-átjárókat is kiküzdötték. Lipót bajor herceg hadserege Varsó felé halad s támadja a várat. Vladimir-Wolinszkij és Sokal között csapataink szétzúztak egy kozák ezredet. Lomzától északra visszaszoríták az oroszokat a németek. Több ezer oroszot elfogtak és 17 gépfegyvert. Mackensen az ellenálló orosz csapatokat Bugtól nyugatra visszavetette, s északi irányba üldözi Varsó körül égnék a falvak, melyeket a futó ellenség pusztít. Nyemen és Drina közt várják a döntő támadást. Az oroszok Kovnából is menekülnek.
- Trónörökös. Trónörökösünk most a Hoffmann-hadtestnél időzött három napig. Künn volt egy osztály rajvonalaiban s nézte a halicsi hídfő megrohanását is és a Dnyeszteren való átkelést. A halicsi templomban misét hallgatott, melyen egy katonasereg és négy altiszt Haydin és Gonnod egyházi zeneműveit adták elő. Azután meglátogatta a Halicson lévő karaita vallású családok zsinagógáját. Ennek a zsidó szektának a hívői a kazárok leszármazottainak érzik magukat.

- Csicsery Gyula. Most ő felsége Csicsey Gyula, cs. és kir. tüzérségihadnagyot az oroszok elleni harcúterén tanúsított bátor viselkedéséért legfelsőbb dicsérettel és ily hadiszalagos jelvénnel tüntette ki (unokám). Ivangorod. Éjjel híre jött, hogy az oroszok az ostromlás alá vett Ivangorod várat is feladták, s abba vitéz seregeink, úgy, mint Varsóba bevonultak, az ellenség pedig innen is szépen elmenekült. Sőt este Riga város elfoglalását is rebesgették.
- Csermák. Az Ung megyei Hajasdon augusztus hó 4-én exhumálták a hősi halát halt Csermák Mihály, honvédezredes hamvait. Ott volt a megye képviselőjében Tahy András fő esperes is, ki az elhunynak két testvére által is igazolt holttestet beszentelte. Ungvárott nagy közönség várta a koporsót Lőrinczi Jenő, alispán vezetésével, melyet Bajára vitt a vonat.
- Marvitz. Marvitz német tábornok, ki húsvét körül a Beszkid-hadtesttel a Latorca völgyben működött s majd a X. hadtest parancsnoka lett, most a pöstyényi fürdőben gyógyul, ő a harcok mostani modoráról ott elmondá, hogy nehéz tüzérség kezd és a nehéz ágyúk tüze alatt készíti elő a gyalogság küzdelmét, amely azután a megfelelő pillanatban rohammá alakul, az éj folyamán pedig a fedezékek és drótsövények elpusztítására kerül a sor. Csakugyan a görzi és karintiai vonalon is az olaszok e modort használják.
- Ivángorod. Már kora reggel híre terjed annak, hogy Ivangorod várát is bevették csapataink, honnan az orosz minden főszerelésével kivonult. Később rövid hivatalos távirat is közölte ezt a közönséggel. Augusztus hó 6. Mai lapok szerint Varsó körül égnek a falvak. A várostól tizenkét kilométernyire fekvő Maclarzsin falu minden házát felgyújtották az oroszok s nyomultak el belőle, az egész látóhatáron mindenütt égnek a falvak s dörögnek minden felől a nehéz mozsarak és tarackok. A határok vetéseit is fölégették. Pedig úgy hiszem, hogy ezáltal csupán önmagukat károsítják meg, mert hisz a győzelmes hadseregünknek minden oldalról vasutak környezik, melyeken könnyen szállíthatják szükségleteiket. Ha az 1812. évi kiéheztetési modort akarják utánózni az oroszok, úgy csalódnak. Most egész mások a viszonyok s közlekedési állapotok. Sem a tél zordsága, sem kiéheztetés veszélye nem fenyegetheti hadainkat az előretörésben.

- Varsó és Ivangorod. Lapi értesítések szerint augusztus 3-án megkezdődött Varsó ostroma, ugyanakkor Ivangorodnál a Visztula bal partján fekvő nyugati részét már a magyar katonák, különösen az erdélyi románokkal vegyített 50. ezredbeliek foglalták el. A vezérkar jelentése erről augusztus 5-én csupán ennyit közöl: tegnap a mi csapataink megszállták Ivangorodot, ma Lipót bajor herceg hadseregének német csapati bevonultak Orosz-Lengyelország fővárosába (t. i. Varsóba).
- A Visztula és Bug között a szövetségesek üldözési harcok közben észak felé nyomulnak előre. Osztrák-magyar lovasság elérte Uscilugot, német lovasság Wladimir-Wolinszkijt.
- Kurland. A német augusztus 5-i jelentéséből kivesszük pedig, hogy ők a keleti hadszíntéren Kurlandban Genaise környékéről elűzték az orosz lovasságot e harcokban Poniewiectől keletre 2225 orosz elfogtak. Scholtz és Gallvitz tábornokok pedig Lomza táján az ellenálló oroszokat megvervén, 22 tisztet és 4840 közembert elfogtak és 17 géppuskát zsákmányoltak.
- Lipót bajor herceg augusztus 4-5-én áttörte az elfoglalt Varsó külső és belső erődvonalát, ahol orosz utóvédek szívós ellenállást fejtettek ki. Varsónak megmaradt lakossága örvend, mert a szabad Lengyelország képe lebeg előtte. 180 ezer személy kényszerítve hagyta el a várost, 20 ezer pedig önként távozott belőle, a többi megmaradt.
- Az elvonuló orosz hadakat folyton üldözik csapataink, s hol ellenállást kifejtenek elverik. Sehol sincs nyugalomuk. Kovno, Dünaburg és Reval kiürítését megkezdték az oroszok.
- Benedek Lajos. Eszerint rövid időn nagy események történtek a keleti részen. Mit szólna mindezekhez néhai Benedek Lajos az egykori talmi hadvezér, ha felébredne, s körülnézne Lemberg ormáról, hol egyszer a védtelen urnapi néppel oly csúfosan bánt, ki 1849. tavaszán annak hírére, hogy Borka Munkácsnál április 22-én csatát veszített, Gömörből az ő és társa Fogel N. tábornok nyolcezernyi hadával eszeveszetten a Szepességen elmenekült, s ki később visszakerülvén, ellenünk harcolt s néhány évvel később Königrácznál oly gyalázatos verést kapott a németektől? Bizonyára lekonyultan visszakívánkozna penziópolisi sírjába, hol nyugalomát nem zavarja dicsőítő emlékszobor. Sic fata tulere, sic transil gloria mundi! Azért hozom itt fel ez intermezzót, mert az említett két hős hadvezér hadi fogásban velem is érezte akkori

nagy hatalmát, ki akkor tizenhét éves honvéd valék.

Olasz. A szegény taljánok merészségét sem kíséri szerencse. Tegnap a 92. gyalogezred támadása a Nemsalpes ellen kudarccal végződött. Egy más zászlóalj pedig Seikofel állásánál véres leküzdést szenvedett, parancsnoka s több tisztje száz katonával együtt életét veszté. A doberdói fennsíkon pedig egy támadó tömegét tüzéréségünk összelőtte.

A törökök a kaukázusi fronton Hamar körül a támadó orosz csapatokat visszaűzték, 150 foglyot ejtettek, s ötszáznál több halottat és ezer sebesültet vesztek. A Dardanelláknál is útját állják a támadóknak.

A munkácsi katonai kórházban fekszik most egy súlyosan sebesült orosz ezredes és két más tiszt, kiket a galíciai harcból ide hoztak. Panaszkodnak, hogy a harctéren a németek által történt elszállításuk közben minden pénzük és holmijuk elvesztek. Egy fillér sem maradt náluk....

Népünk. Hogy népünknel az élelmesség teljesen hiányzik s így nem csoda, hogy a megszokott nyomort elhárítani igyekeznek, kitűnik abból is, mit minap sétálásom közben a nagymezei uradalmi régi téglagyári telepen tapasztaltam. Oda gödrök kitöltésére szekér számra kihordanak egyéb lomon kívül százakra menő oly bádog szelencéket, s ily kisebb-nagyobb tartályokat, melyekből osztrák-magyar és német katonák itteni tartózkodásuk közben hónapokon át konzerveket elhasználtak. Tíz-húsz liternyi vastag lemezű elhasznált csöbrök és kannák is fordulnak elő a kihordott tárgyak között. Figyelmeztettem is e tájon szinekből átalakított hajlékokban lakó napszámos családokat s a közelben álló qunyhókban lakó félig meztelen cigányokat, hogy ezek összegyűjtéséből s eladásából némi pénzt szerezhetnek, de hetek múlva is érintetlenül maradtak. Csodálatos embereink elmaradottsága s közönye a jó iránt, ha az csak némi fáradozással is jár.

A kolera csökkenőben van városunkban. A múlt héten itt és a megye több helységében szedte áldozatait. Hivatalos kimutatás szerint július 19-ről 25-ig terjedő héten volt Munkácson 48 eset (31 halálozással), Oroszvégen 2 (1), Volócon 5 (4), Beregszászon 7 (1), Hársfalván 21 (14), Klastromalján 4 (1), Lókán 1 (1), Klacsanón 1 (1), Nagymuzsalyon 1 (1), Őrhegyalján 4 (4), Alsóvereckén (1), Szélestón 3 (2), Nagydobronyban (1),

Bányafaluban 2 (1), Barkaszón (1), Mezőterebesben (1) és Iloncán (1).

Építő bizottság. Budapesten augusztus 5-én megalakult az országos bizottság, mely az orosz dúlta helységek újra felépítését fogja előmozdítani. Különösen a Kárpátok, illetve Beszkidek mentében a háború által feldúlt tűzhelyek újraépítésére az akciót vezetni. A bizottság elnökévé gróf Khuen-Héderváry Károlyt választották, társelnökökül: gróf Andrássy Gyula, gróf Apponyi Albert, Berzeviczy Albert és gróf Zichy Aladárt. Igazgató tanács tagjául az érdekelt megyék vezető férfiai választottak meg, így a mi Bereg megyénk részéről Buttykay Ferenc főispán, dr. Gulácsi István alispán és Lónyai Géza képviselő. Hasonlóul Máramaros, Sáros, Ung és Zemplén vármegyék részéről is egyesek. A működést társadalmi módon fogják eszközölni, s e végből a társadalom és sajtó részéről is számos tekintélyes tag került a működő bizottságba. Bizonyára jó siker fogja eljárását kísérni. Az Est akciója folytán egy berlini szövetség elhatározta, hogy ötszáz lelket számláló elpusztult kárpáti falut szintén felépített.

Augusztus 7. Kolera. A kolera nálunk megszűnt. Augusztus 3-tól nem fordult elő új eset. Dr. Hajós biztosunk szigorú intézkedéseinek úgy látszik meg volt a jó hatása. Eddig 169 megbetegedés 111 halálozással történt, 48 meggyógyult.

Varsó bevételéről írja a hivatalos augusztus 6-ról, hogy a Varsó városból kivetett orosz hadak kiűritették Varsót anélkül, hogy a harc azt bármiben is megrontotta volna, most azonban tegnap reggel óta a Visztula jobb partjára Prágára vonult orosz hadak tűzérsege és gyalogsága a város belsejét erősen lövik, úgy látszik, hogy a régi lengyel királyi palotát akarják elpusztítani. Eddig a tudósítás. Magán közlések szerint a lakosság nem akarta a visszavonuló oroszoknak a város elpusztítására kiadott parancsait teljesíteni, s az meg lett kímélve. Csapataink ugyanis az éj folyamában rohammal bevették Varsó déli erődeit s a városba csak reggel vonult be egy tartalékhadosztályunk, melyet nyugat felől követtek a bajor, a szász és a württembergi csapatok. Különösen az erőd összes részeit elpusztították az oroszok. Az oroszok védik még Visztulát s Novogeorgievsket még fenntartani akarják.

A délkeleti hadszíntéren a Visztulán túl Mackensen folytatja az üldözést. Novoalexandriától északkeletre osztrák-magyar

csapatok, Savinnél (Cholmtól északra) a németek verték ki az ellenséget állásaikból.

Az olaszok naponként támadnak, de sikertelenül. 5-re virradó éjjel a tegnap öt helyen verték őket vissza csapataink, különösen a podgorai magaslaton tömérdek holttestük borítja a harcteret.

Sőt a Corni-Alpokban Monte Paralba környékén csapatink olasz területen megszállottak néhány magaslati állást. Monfalconénál meg tüzeink lelőttek egy olasz léghajót és augusztus 5-6-a között éjfélkor a Citta di Iesi olasz léghajót srappal lelőtték a pólai kikötő fölött, a három tengerésztisztből, egy gépészből és két katonából álló személyzetét pedig elfoglalva a léghajóval együtt Pólába hozták. Adataink szerint Isonzónál eddig az olaszok 1280 tisztet vesztek, kik között 54 törzstiszt volt.

A trónörökös nejével együtt ma vonult be Budapestre nagy ünneplés és a közönség lelkes üdvözlés közben, hol a királyi lakban nyolc napig fog tartózkodni s kórházi, s katonai szemléket tartani.

Eugenia. Érdekes, hogy Eugenia francia excsászárné elveszettnek tartja a hadjárat célját. Most mikor Varsó elestéről értesült kétségbeesetten kiáltott fel: „Most már vége mindennek. Végleg elvesztettük Elzászunkat!”

Augusztus 8. Orosz-Lengyelországban a Visztula és Bug között a harc tovább folyik. A keleti hadszíntéren Ponievictől keletre az olaszok a Java folyó mögé vonultak vissza. Csapataink Kovno felé előre vonultak és 500 orosz s 2 géppuskát elfoglaltak. Scholtz és Gallvitz tábornokon seregei Lomza és Bug-torkolat között megtörték az ellenség ellenállását s az augusztus 4-ről 6-ig lefolyt harcok összes zsákmánya foglyokban 85 tiszt és 14200 főnyi legénység, továbbá 6 ágyú, 8 aknavető és 69 géppuska.

A Novogyorgyevszket körül járó csapataink észak felől Narevig törtek előre, a dembei erődöt Pienkov mellett elérték és a Visztulát. Eszerint a Narev vonalon megtört az oroszok ellenállása. Jóllehet az üldözés megakadályozása végett Varsót is folyvást bombázták a Visztula keleti partjáról.

Külföldi semleges lapok szerint Szentpétervár is veszedelemben van s az oroszok Dünaburgot és Breszt-Litovszkot is feladni készülnek s tartanak attól, hogy Varsó után Riga elfoglalására kerül a sor, melynek kiűzetése szintén folyamatban van. Szentpétervár védelmét Ruzszkij tábornokra bízták.

- Béke. Emellett a pápa XV. Benedek újabb békeakcióra készül a semleges államok, különösen Svédország közreműködésével. Azt hiszem ennek nem lesz még most egyelőre hatása, de úgy vélem, hogy a tél beálltaig béke mégis létre fog jönni.
- Kovno. Újabb hírek szerint a német sereg már Kovno erőd előtt áll s nagy energiával készül az ostromláshoz.
Olasz harctéren tegnap az egész vonalon ágyúharc volt. Néhány zászlóalj támadását visszaverték csapataink érdekes, hogy Varsó és Ivangorod elfoglalását megünnepeltük, a mieink a Hensel erődre kitűzték a sárga-fekete lobogót és 21 éles lövést tettek az ellenség felé. Az olaszok erre az erődöt nem lőtték, hanem a lobogóra 30 gránátot lőttek eredmény nélkül. Hogy az olaszok mily pazarul bánnak az ágyúzájával s tüzeléssel kitűnik onnan, hogy a minap a Monte Piano ellen intézett, de visszavert roham alkalmával tízezer gránátot használtak el.
- Torpedó-ink. Haditengerészink öt tengeralattjáró illetve torpedónaszáddal az Amalti és Garibaldi páncélos cirkálók, a Turbine torpedózó és a Medusa tengeralattjáróval együtt, már kilenc olasz hadihajót semmisítettek meg.
Angliának a háború első éve került 638456000 fontsterlingbe. Ez aligha fog valaha megtérülnie.
- Orosz. Vezérkari jelentések szerint csapataink folyvást üldözik az orosz Augustus 9. hadakat. A Visztula és a Wieprz közt támadásaikat folyvást visszaverik. Lubartovnál tegnap estig elfogtak 23 tisztet és 6000 főnyi legénységet, 2 ágyút és 11 géppuskát s egyéb hadi szerezket. A németek Novogyorgyevszk erőd előtt elfoglaltak Zegrze erődítéseit.
- Varsó. A Varsó túlsó oldalán lévő Prága elővárosban a Visztula jobb partján az oroszok harca bocsátkoztak a német katonákkal, kik a nyugati parton lévő városrész hadműveletekre legalkalmasabb kertjeit és házait felhasználták fedezékül, honnan a legjobb lehetett tüzelni, míg a lakásokban katonák harcra készen várakoznak. Késő éjjel a németek is lőttek néhányszor az ellenségre, ennek golyói s lövedékei viszont a városba hullottak és körülbelül 15 polgárt megöltek és 200 lakost megsebesítettek. A zsidó negyedbe is hulltak srapnelek, s néhány zsidót megöltek, s az alatt az oroszok még elpusztítottak néhány gyárat, s egy orosz

templom tornyát s annak óriás harangját. Azon éjjel azonban egyszerre az orosz had menekülve, gyorsan hagyta el a várost és állásait felrobbantotta a vasúti hidat a Visztulán felgyújtotta Prága vasúti állomását, s az ott lévő készleteket és sietve, futva távozott, úgy hogy reggel üresen találták a németek e városrészt is és megszállották. Így az egész Varsó hadaink birtokába került. Néhány eltévedt orosz tisztet is elfogtak, kik futás közben csapataiktól elszakadtak a nagy hadakozásban, valamint több ezernyi katonát. A pánikszerű szaladás azért keletkezett, mert a németek a Visztulán át hidat vertek, s így a bekerítéstől tartottak. Rigából is menekül a lakosság. A hatóságokat elvitték. Elutazott a püspöki káptalan valamennyi tagja, az állami bank fiókja, a bíróság s vasúti igazgatóság. Az állami szesz- és pálinkaraktárakat augusztus 5-én felrobbantották s utász csapatok dinamittal aknázták alá a vasúti és más két fahidat, mely Riga belvárosát összeköti. Úgy látszik, a lakosság ott most éppen oly helyzetben van, minőben múlt évi szeptember hó végén és decemberben mi voltunk itt, midőn orosz hadak átlépték a Kápátokat, Volóc és Szolyva körül kalandoztak s berohanásuktól tartottunk.

Ung vármegye pusztulásáról most jelent meg a hivatalos értesítés. Eszerint három ízben törtek be az orosz hadak Ung megye bereznai járásába és elpusztítottak 15 községet és egy tanyát. Ezek: Határhegy, Hajasd, Erdöludas, Uzsok, Fenyvesvölgy, Patakófalva, Patakújfalva, Kiesvölgy, Ligetes, Havasköz, Tiha, Viharos, Csillagfalva, Domfalva és Malomrét tanya. Uzsok községben elpusztult 20 épület, Fenyvesvölgyben 22, Patakófaluban 34, Patakújfaluban 28, Határhegy községben 11 épület. Több templom, paplak és iskola is megromlott. A nevezett helységekben az ellenség az összes házi és igavonó állatait, bútort és ruhaneműit, pénzét s egyéb értékeit elrabolta, s az utakat, vetéseket megrongálta.

Máramaros megyében jöllehet az orosz ott gyakran megjelent és hosszabban tartózkodott, sőt több ízben harcolt is, az orosz invázió folytán egy község sem pusztult el, s mindössze három helységben egy pórház gyújtatott fel és égett le.

Kecskemét város elhatározta, hogy Sáros megyében egy elpusztult falut felépített, melynek neve legyen Kiskeckemétfalva. A polgárok 30 ház felépítésére vállalkoztak és arra, hogy évenként 12-14 éves gyerekek vesznek magukhoz, s azon kívül házi állatokkal és baromfival látják el az új községet. Munkácson a mai heti vásáron sok oly burgonya és kukorica

került eladásra, melyet még tavaly a hatóságok hadi szükségletek fedezésére lefoglaltak, s a tulajdonosainál meghagytak, de melyek felhasználására sor nem kerülvén most a zár alól felmentetek. Igaz, hogy sok már meg is romlott, főleg a burgonya, de nagyobb részét még eladhatták. A fogyasztók panaszkodnak, hogy a kormány az idei búza és rozs árát oly magasra emelte, holott termelők viszont örülnek a szokottnál oly tetemesen nagyobb árak maximumának. Úgy mondják, hogy agrárius potenták műve volt az általános ármegállapítás...

Cirill írás. Most augusztus 9-én Papp Antal munkácsi, Novák István eperjesi és Miklósy István hajdúdorogi görögkatolikus püspökök dr. Csernoch János hercegprímás elnöklete alatt Budapesten arról tanácskoznak, hogy a most nyomtatás alá kerülő templomi szerkönyvekben, melyeket t. i. a kormány ötszázezer korona költséggel kinyomott, a szöveget orosz cirill vagy magyar hitűekkel magyar kiejtés szerint nyomtassák-e ki? Így hát!

Ruténeink. Ruténeink, mint fentebb már érintém, megundorodtak az oroszoktól s megszakítottak velük minden rokonságot. A megyéhez intézett jegyzőkönyvi nyilatkozatuk szerint, óhajtják a naptáregyesítést és az elmagyarosodást is.

Augusztus 10. Orosz. A németek augusztus 8-án megkezdték Ossoviec körül az erődök ostromát. Sosva mellett elfoglaltak megerősítéseket. A németek területileg azon működnek, hogy az orosz sereget kettévágják. E végből egyidejűleg északon Ossoviec és délen Cholm irányából Breszt-Litovszk felé fejlődnek. Egyszersmind megakadályozni igyekezzenek az orosz hadak új csoportosítását. A németek szakadatlanul előrehaladnak. Lomzától elérték az Osztrovba vezető országutat s azt átlépték. Kovnót támadó csapatok közelebb nyomulnak a várhoz. 430 orosz és 3 tisztet elfogtak. Lomza arcvonalánál pedig 1400 főnyi legénységet, 3 tisztet, 7 géppuskát és 1 páncélos autót zsákmányoltak. Hőfer altábornagy tudatja, hogy augusztus 8-án közös csapataink a Visztulától visszavonult oroszokat üldözve, elhaladtak a varsó-lubluni nagy országúton s az ellenséget elűzve átkeltek a Vieprzen, hol e folyó és Bug között tovább folyik a harc. Mostanában háborúellenes tüntetések keletkeznek. Katonák az újoncos menetelése közben kiáltják: Le a háborúval! Ne öljetek le gyermekeket!

Olasz harctéren a doberdói fennsík déli részén heves ágyútűz volt, úgy Plava vidékén is. A gyalog támadásokat visszaverték a karintiai határon is. A Blandner hágónál az olaszok 100 halottat hagytak hátra. A tiroli Cresta Biankán egy fél század olasz katonát levertek. Col de Lano-nál az olaszok 200 halottat és 300 sebesültet vesztek.

A Dardanelláknál Ari Burun előtt a törökök rajta ütöttek az ellenséges lövészárkokra s a megfutamított katonákból 300-nál többet megöltek. Szedil-Bahrnál is visszaverték az ellenséget, mely a lövészárkaik előtt 2000 halottat hagytak. Egy angol tengeralattjáró augusztus 8-án elsüllyesztette a török Brberuss páncélost. A legénység nagy része megmenekült.

Augusztus 11. Helyőrség. Ma érkezett Munkácsra helyőrségül a szatmári 5. közös gyalogezrednek egy pótzászlóalja zenével, mely eddig a háborús viszonyok következtében Rimaszombatban tartózkodtak. A mi 65. gyalogezredünk távol van. A megérkezett katonaság újoncokból és néhány népfelkelőkből áll. Fölszerelésük viseltes, régebbi vegyes. Furcsának tetszett, hogy egy két baka tudta az ezredének nevét megmondani. Klabucsár. A mi 11. honvédezedük székhelye most Jászberény. Azt hiszem, hogy a megérkezettek kiképzésük után a harctérré vonulnak. Itt az uradalmi magtárban szállásolnak, mely kétemeletes ugyan, de üvegablakok nélkül lévén lakásra kevésbé alkalmas.

A katonák beszélnek, hogy azért tették át őket ide Rimaszombattól, mert az ottani megyei hatóságok kieszközölték ezt a honvédelmi minisztériumnál félvén, hogy a miattuk lábra kapott élelmiszerdrágaság még inkább emelkedni fog az ottani vidéken. Mit mondjunk mi ehhez?

Az orosz harctéren az ellenség hátrálása folytatódik, Kövess tábornok csapatai elérték Zelechov vidékét, hol hozzájuk csatlakozott József Ferdinánd főherceg csapata Wieprz felől. Cornelicánál a Dnyiszter déli partján a mi csapataink elfoglaltak egy hídfőt, a folyón át menekült oroszokból elfogtak 22 tisztet, 2800 közlegényt, 6 géppuskát és sok hadi szert.

Lomza vár. Kovno várához közelítve csapataink elfogtak száz oroszot és 4 ágyút, Scholtz tábornok csapatai pedig augusztus 9-én délután áttörték Lomza erőd vonalát, rohammal bevették a 4. számú erődöt és 10-én hajnalba elfoglalták a várat. Lomzától délre Bugig foly a harc, melyen augusztus 7-e óta 23 tisztet és 10 ezer főnyi

legénységet elfogtak. Varsótól keletre Lipót bajor herceg s délkeletről Woysch hadserege szorítja az ellenséget. Melynek bekerítése közelebb várható.

Orosz veszteség. Az oroszok eddigi veszteségei óriási nagyságúak. Norvég lapok szerint 9000 tiszt és 1500000 katona és 5000 ágyú.

Vilna és Kovno ellen öt német hadtest intéz támadást ahol az oroszok három oldalról vannak bekerítve.

Varsóban az oroszok ötezernél több sebesültet hagytak hátra és száznál több felrobbantott nagy ágyút.

Az olasz hadszíntéren kisebb támadások visszautasítással folynak.

Riga elfoglalását várják. Augusztus 10-én tengeri csata is volt a rigai öbölben. Orosz jelentés szerint a németek 9 sorhajóval és 12 cirkálóval támadtak, s hogy 3 német hajót légi bombák megsértettek.

Az ellenséges szövetségesek százezer katonát és három hajót állítottak a Dardanellák ellen, melyek Gallipoli körül vannak és nagy általános támadásra tesznek készülődést. Ebben már olaszok is vesznek részt.

Helyzetünk. Ha pillantást teszünk a térképre, meghatva látjuk át, hogy az idei tavasz illetve május 2-a óta vitéz és elszánt szövetkezett hadaink mily óriási haladást tettek Galíciában és illetve azon túl az orosz lengyel területen, s mennyi bevehetetlennek tartott várat és erősséget foglaltak el. Így a Kárpátok és Beszkideken kívül az orosz milliányi katona kezéből kiragadták Csernovictól kezdve Kolomeát, Sztaniszlant, Tarnopolt, Drohobitsot, Przemysl várát, Sztry s Lemberg várost majd birodalmunk határainál Uchrusk, Osztrov, Lublin, Ivangorod erődítést, tovább észak felé menve Zelechov, Minszk, Visztula tájait, Varsó Lengyelország fővárosát és várát, onnan feljebb Bug folyónál Novogeorgievszk, Boján, Puttask, Osztrolenkát, Rozant, most közelebb Lomzát s annak erősségét. Míg nyugat felől a németek birtokukba vették a Posen felé terjedő birtokokat s e hódítás befejezéseül rövid időn bizonyára az egész Lengyelországot megszállják. Erre már valóban el lehet mondani: Welche Wendung aus Gottes Fügung! Mily fordulat, Isten végzéséből!

Utolsó hadak. Megbízható pétervári hírek szerint Kelet-Ázsiából az utolsó orosz lovasezredek útban vannak a harctérre. Aligha el nem késtek.

A belga-francia harctéren erősen foly a harc. Yperntől keletre

nagy angol erőknek sikerült a Rlooge mellett lövészárkokat elfoglalni, mely alkalommal 3 német tisztet és 124 katonát elfogtak. Más helyeken ismét a németek előre haladtak. Német léghajók a Themzén lévő brit hajókat augusztus 10-én bombázták s nagy károkat tettek, úgy Harvich és a Humberen telepeken is. Másnap az angolok visszavonultak Hooge környékén.

Augusztus 12. Varsóban közigazgatásilag a német kormányoz. A német császár a város kormányzójává báró Scheffer-Boyadel tábornokot nevezte ki, míg polgári kormányzóvá gróf Hussen-Chapski lengyel és varsói birtokost tette. A megszállott városokban poroszországi mintára fogják a közigazgatást bevezetni, népképviselési és választási alapon. Egyenlőre azonban kinevezés útján. Német postát is berendezett.

Az orosz harctéren tegnap a mi csapataink elűzték az ellenséget Kocktól északkeleti irányban. Osztrov-Uhrusk vonalon ellenálltak s csata van folyamatban. Hindenburg serege még a riga-mitai vonalon kergeti az orosz hadat. Novogyorgyevszktől keletre megszállották csapataink a kiürített Benjaminov erődöt, s bal szárnyaink elérték Kaluczyn vidékét. Az oroszok visszavonulását lángtenger követi és füst és tűz jelzi menekülésük útját. Falukat és vetéseket fölégetnek és elpusztítanak Sokal mellett a járványkórházat is fölégették, helyét csupán a kétszáz magasra nyúló kémény jelzi. A gyűjtő-kozák ezred Vladimir-Volynszk helységet is elhamvassza, melynek Sokali vasútvonaltól ezer és ezer munkásunk javítgatja, s rövid időn helyre hozza. Rigát és Vlnát kiürítik. Angliában pedig Szentpétervár elestére fogadnak 5:2 oddsra. Pétervárott kétségbeesett hangulat kelt s a nyugati és északnyugati kormányzóságból hatóságok menekülnek oda. Lomzától délre meghátrált az egész orosz front. Pétervár.

Pétervár.

Az olaszok támadásait tegnap csapataink úgy a görzi hídfőnél, mint a doberdói fennsík szélén Monfalconétól keletre véresen visszaverték. Zagoránál az éjjeli támadásuk is megghiúsult. Olaszok mesélik, hogy hadvezetőink a mi hadseregünkben szerb és orosz foglyokat felhasználnak, azokat e célra beosztván és felruházván.

Munkácsi vár. Téli hadjáratra mutat az, hogy hadvezetőségünk a most üresen álló Munkácsi várat felhasználni akarja arra, hogy abban raktárilag katonai téli ruházatot elhelyezzen. Füzesséry Lajos mostani várfelügyelőt értesíté a beregszászi pénzügyi igazgatóság,

hogy e célra a szükséges helységeket rendezze be. Eddig is már nagyobb mennyiségű bundát, ködmönt, s egyéb szőrme öltönyöket s tárgyakat raktároztak be.

Helyze-
tünk.

Városunkban a kolera egy hét óta megszűnt, s így a lakosságot terhelő ellenőrzés alól felmentették ugyan, de éppen azért csodálkozik a közönség, hogy a városban a hadvezetőség most az ország több vidékéről újoncokat, hír szerint négyezret szállítanak ide kiképzés végett s nem veszi tekintetbe, hogy a közönség a lefolyt egy évi háborús mozgalmakban mennyi zaklatást és terhet volt kénytelen elviselni. A Kápátokat védő katonaság tavalyi nyár óta nagy részben arra vonult át, s itt volt gyülekező és állomásozó helye. Az oroszok kétszeres inváziója mennyi zavart, nyugtalanságot és kárt okozott. Újévtől kezdve pedig a Lemberg kerületi parancsnokságon kívül a német déli hadsereg is itt tartván főhadiszállását, az ezerekre menő katonaság s számtalan hivatalos részére minden valamire való tágasabb épületet öncéljaira lefoglalt, a tisztek és katonák pedig lakosoknál elhelyezkedtek néhol tömegesen, kiszorítván lakóit. A kolera sűrűn járván Munkácson, a város az Őrhegyalja felől mezőn az ottani téglatelepen barakk kórházat rögtönzött melybe Galícia felől is éjjel és nappal száz számra hozták a súlyos betegeket, katonákat és orosz foglyokat, kiknek halottait ott sokszor tömegesen elégetni s eltakarítani kellett. A város a főgimnáziumot, az emeletes négy elemi tanodát s az internátust katonai kórházakká alakítván át, s később az állam háromezer ágyra a megfigyelő barakkot s szomszédságában a katonai járvány-kórházat felállítván, a tizenhárom kórházban folyvást több ezer beteg sínylődött s ápolgatott. Mindez nagy terhet hárított a városra is, s amellet a sok ezerannyi idegen fogyasztó okozta azt, hogy minden élelmi és házi szükségletre hirtelen borzasztóan felment az ára, nem csak, de számtalanszor a hadvezetőség lefoglaltatván a városban s kereskedésekben található minden élelmi és házi szükségletre való szereket, így a vetést is magánosak részére lehetetlenné tette. Aminthogy a nagy drágaság a megélhetést is megnehezített s a családok existenciáját aggasztóvá tette. Az élelmiszerek drágasága a német hadaknak júniusban történt elvonulása után sem szűnt meg. A liszt s a hadikenyer árulása és megszerzése sokszor teljesen megakadt, de nagy ára mellett eszközölhető sem volt. Száz koronára felment a kenyérliszt ára, míg a nullás sokkal drágább volt. A hitvány marhahús kilója 5-6

korona, egy rántani való csirke 4 koronán, kacska 10 és liba 20-28 koronán kelt és így kél most is. Mi természetesen a fogyasztók szaporodása mellett ezentúl még inkább emelkedni fog s nehéz napokra számíthat immár ismét a megnyomorított városnak közönsége, látván, hogy tegnap óta beözönlenek a szatmári 5. ezrednek ezernyi újoncai, s Rimaszombathól egyéb zöldhajtókás ezredbeli legények. Négyezernyi állomány számára történnek elhelyezkedési intézkedések. A grófi magtárban egy zászlóalj van elszállásolva s ennek déli oldalán, nyílt utcán most ássák a két méternyi mélységű, deszkafalazatú félremenő helyiséget mi már egészségi szempontból kifogásolható, míg a többi katonaság számára minden a városban található üres lakást és házat lefoglaltak. Az ezred törzskara is megérkezett zenéjével együtt. Annak működése azzal vette kezdetét, hogy délután egy a katonai kórházban elhunyt őrmester temetésén hangoztatta eközben gyászindulóit s kíséző dallamait. Máris úgy rebesgetik, hogy két katona kolerába esett volna.

- Augusztus 13.
Orosz. Az orosz Mackensen elől visszavonul. Osztrovtól délkeletre a németek elfoglalták a vasúti csomópontot. A mi üldöző hadaink tegnap elfoglalták Lukovot és Radzintól nyugatra átkeltek a Bisztriczán. Eischatu német tábornok véresen visszaverte a Dvina szakaszon megkésített orosz támadást s 700 foglyot ejtett. Scholtz tábornok hadserege pedig elfoglalta a Vizna melletti hídfőt, s a Gaz folyón át szorította az ellenséget. E napokban összesen 4950 orosz és 12 géppuskát zsákmányolt. Gallvitz Zamborot vette be.
- Olasz. Augusztus 11-én hajóink Molfettától egészen Selo San Giorgigig lőtték az olaszok tengerparti vasút építményeit, mindenhol gyárat, várkastélyokat, egyéb építményeket elpusztítván. A lakosságot mindenütt pánik lepte el. A doberdói fennsíkon tegnap éjjel két oldaltámadást véresen visszavertek seregeink.
- Német sereg. Angliában hatmillióra becsülik a német hadsereget, míg az angolt egy millióra.
- Orosz. Tegnap távirati hírek szerint csapataink a Bugtól nyugatra Augusztus 14. fojtatták a lépésről-lépésre hátráló ellenség üldözését. Radzynig már eljutottak s Vladovához közelednek. Lajos bajor herceg Sokolov vidékén Siedlét elfoglalta s eljutott Liviec szakaszig. Hírek szerint az oroszok veszélyesnek tartják a németek gyors

előretörése miatt. A Breszt-Litovszktól nyugatra lévő állások védelmét, s reménykedtek abban is, hogy Anglia és Franciaország végre támadásba fog átmenni, s így segítségükre sietni. Kovno előtt a 42-esek erősen működnek az oroszok hátrálásuk közben az utolsó héten 977 súlyosan sebesült tisztet hoztak Moszkvába, Kazánba és Kijevbe, közkatonákból pedig 50 ezret.

Az olasz harctéren védőink visszaverik az olaszok támadásait. Ennek ellenében szomorúan jelenti a flotta parancsnokság, hogy a XII. számú tengeralattjáró naszádunk az északi Adriában végzett cirkáló nem tért vissza, s hogy olasz hivatalos jelentés szerint egész személyzetével elsüllyesztették. A hajó személyzetéből így senki sem menekült meg. E gyászos hír engem annál inkább érzékenyen érint, mert unokám Csicsery Gyula, sorhajóhadnagy, mint nem rég Polából tudatta, ily vállalatba lett beosztva.

A Dardanelláknál megghiúsult az általános támadás. Még augusztus 7-én kezdett az entente az egész Szedil-bahri front ellen offenzívát, melyet visszavertek a törökök, úgyszintén a 10-i általános támadást is. Ezen az egy napon háromezer halott maradt a török állások előtt, másnap meg egy század teljesen megsemmisült. A rohamra indult francia hadosztály pedig felrobbant aknákon veszett oda. Az az általános vélemény immár, hogy az entente végleges vereséget szenvedett a Dardanelláknál. A Balkánon is az a vélemény alakult ki. Úgy látszik, hogy nincs szerencsénk az igaztalan ügghöz.

Augusztus 15. Hódoló küldöttség.

Az ország most 18-án, mint királyunk születése nyolcvanötödik évfordulója alkalmából üdvözlő és hódoló küldöttséggel kíván trónja előtt megjelenni, s hő érzelmeit és hűségét kinyilatkoztatni, ehhez csatlakozó tagokul az augusztus 9-én tartott megye törvényhatósági közgyűlés megválasztása a vezető főispán Buttykay Ferenc mellé gróf Schönborn-Buckheim Frigyes Károly v. b. t. t. s nagybirtokost, Eötvös Sándort, s Bay György cs. és kir. kamarásokat és dr. Gulácsy István alispánt.

Rutén akció.

Itt megemlítem, hogy az érintett vármegyei közgyűlésen a főispán előtt Romanecz Aladár, borzsa völgyi görögkatolikus esperes és címzett kanonok vezetése alatt megjelent rutén küldöttség hódolatát és igaz ragaszkodását nyilvánítván őfelsége iránt, egyúttal a rutén nép magyarosítása érdekében a miniszterelnökhöz címzett terjedelmes memorandumot nyújtott át, s kéré annak a kormány elé leendő pártoló fölterjesztését.

Az orosz harctéren újabb eseményekül felhozom, hogy hadaink feltartóztathatatlanul előnyomulnak Breszt-Litovszk felé, Kovno előtt támadó csapataink elfoglalták a dominikankai megerősített erődöt, a németek pedig Novogyorgyevszk északi részén rohammal egy erős előállást. 1800 foglyot ejtettek és 4 gépfegyvert zsákmányoltak. Kurlandban az oroszok ellenállásai folytán új harcok fejlődtek. A bajor sereg a Bughoz közeledik s a Lasice-Miendzyrzec-vonalon az oroszok ellentámadásait visszaverte. A szövetséges seregek pedig az ellenség utóvédeit maguk előtt kergették Viznice vidékéig és Vlodaván túl nyomultak előre.

Hírlik, hogy az oroszok teljes gőzzel ürítik ki Bresztlitovszk erősségét, vonatokon éjjel-nappal viszik el a készleteket Minszkbe. Úgy látszik a benne lévő őrséget akarják megmenteni, s ott hagyják üresen a várat is.

Balkán. Az entente erélyesen alkudozik a Balkán-államokkal. Ígéretet egyiknek-másiknak a medve bőrére, mit azok kételkedve fogadnak, annál inkább, mert a német és a mi birodalmunk bal kezével lekötve tartja az ellenség valamennyi csoportját, jobb kezével pedig a leghatalmasabb ellenfelét, az oroszot zúzza szét. Különösen az oroszok elkeseredése nagy Görögország ellen, mely minden javaslatot mereven visszautasít. Nem csoda erélyes férfi áll az ország élén, ki miniszterelnök s a mellett (neve után) Gunár-is.

Augusztus 16. Az orosz harctéren tegnap a Bugtól nyugatra seregeink megtámadták az oroszok állásait és számos helyen áttörtek. Hindenburg Below csoportja Kupischki vidékén a keleti hadszíntéren az oroszokat északkelet felé vetette vissza és 2350 foglyot s 2 géppuskát ejtett. Az oroszok kirohanást Kovno várából visszaverték ottani csapataink s ezer foglyot elhurcoltak. Scholtz tábornok átkelt a Nurzecen és ezer, Gallvitz hadserege pedig 3 ezernél több (3350) orosz katonát elfogott, köztük 14 tisztet és 10 gépfegyvert zsákmányolt. A többi arcvonalakon előbbre haladnak s Novogorogievsk körül a gyűrűt szűkítik. Woysch serege augusztus 8-a óta 4000 foglyot ejtett és 9 géppuskát s így most 11700 új fogoly és 20 zsákmányolt géppuska került birtokukba. Augusztus első nyolc napján az elfogott orosz katonák száma volt 48 ezer, azóta hivatalos jelentések szerint 43 ezerrel szaporodtak, ehhez jön a Varsóban ejtett 5000 s így két hét alatt 100000

- Orosz foglyok. foglyot vesztek északi elleneseink, mi annak bizonyítéka, hogy visszavonulásuk nem rendszeres folyamatú, hanem, hogy szövetséges erőink gyors nyomására kénytelenek minden állásukat feladni s futással menekülni. Mit a közelebbi események még inkább fognak igazolni.
- Blokád. A német tengeralattjáró most ismét elsüllyesztette a Peninsulár Co. tízezer tonnás gőzöst, melyen 3000 angol katona volt útban a Dardanellákhoz.
- Lehoczky János. A Rendeleti közlöny jelentése alapján lapjaink közlik, hogy fiam lehetkai (Kisrákói) Lehoczky János, 14. honvéd gyalogezredbeli őrnagynak a király július 10. az ellenség előtt tanúsított vitéz magatartása elismeréséül a hadidíszítménye 3. osztályú katonai érdemrend keresztet adományozta. Ő a múlt hetekben lefolyt Orosz-Lengyelországi háromnapos harcban az ezredesek hiányában elszántan és sikeresen vezette ezredét s azért mindjárt a csata befejeztével a német tábornok hálásan kiemelte buzgó működését. Egyik tegnapi levelében azt írja, hogy nagyobb kitüntetést remélt, de Isten nevében ezzel is meg kell elégednie. A lignum landist már azelőtt kapta volt. Én is hálát adok az Istennek, hogy eddig épségben maradt meg s nemsokára meglátogat. Aminthogy eddig a többi számos hadakozó rokonom is jól van. Lanstibi Domine et gloria!
- Augusztus 17. Orosz. Szövetséges seregeink támadólag közelednek Breszt-Litovszk felé, 30 kilométernyire vannak. Három oldalról közelítik. Tegnap egy német repülőgép egy az említett erőd felé futott negyven vagonból álló orosz katonai vonatra két orosz bombát dobott, melyek az első kocsikat teljesen szétroncsolták. A harc legfontosabb szakasza most Kurlandban folyik hol a döntő csatát is megvívják
- Bukovina. A bukovinai határon szakadatlan harcok vannak, s ellenséges repülőgépek keringenek Csernovic és környéke fölött. Az ellenség az egész fronton hátrál, hol Lipót herceg hadcsoportja kieroszakolta a Bugon való átkelést, 5000 fogoly került kezére, Mackensen Bressztlitovszkától délre kényszerítette ki a folyón való átkelést és a Bug partján való tovább haladást. A Krzna folyón József Ferdinánd hadosztályai vertek hidat éjjel s reggel átkeltek, ugyanakkor Kövess csapatai mára Klikovkán át verték vissza az

ellenséget. A Kovnói előhaladásban a németek 1730 foglyot ejtettek. Vlodavától keletre csapataink a Bug keleti partján nyomulnak előre. Közelebb már a Breszt-Litovszk elő sáncainál lesznek harcok. Itt a londoni kormánykörök is várják a döntő ütközetet, mégpedig nagy aggodalomban. Kovno vára körül is folynak csaták, környékén minden el van pusztulva és porrá égetve.

Török. Az olasz harctéren, úgy a tiroli arcvonalon, mint a tenger melléki területen az olaszok támadásainál visszaverték tegnap katonáink. Repülőink pedig tegnapelőtt (augusztus 15.) délután Velence négy parti erődjére bombákat dobtak s ott károkat okoztak. Így járnak a Dardanellákat támadók is. A törökök véresen verik őket vissza.

Cenzúra. Sajátságos, hogy jóllehet Felvidékünk s így az ahhoz tartozó Munkács városunk is már hetek óta megszűnt hadművelési terület lenni, itt mégis folyvást működik a katonai cenzúra, mely minden itt feladott vagy Galícia felől érkező levelet bírálat alá vesz s így a levelek késését eszközli. Három-négy napig is elhevernek itt a postai beadványok, míg ellátatta a „Censurist von der k. und k. Milit C.” bélyegzéssel továbbítatnak. Néhány nap előtt számos új katonatiszt állapodott meg itt e végből. S ez a zaklatás is már évek óta tart. Hatóságaink közönye itt is feltűnik és segíthetnének rajta.

Horvátok. Zágrábból írják, hogy a horvátok külön menesztenek küldöttségeket Bécsbe a felség 85-ik születésnapja alkalmából, melyeket a hó végén fog fogadni. Tehát nem akarják a magyar szent korona országainak küldöttségével együttesen kifejezni hódulatukat. Külön. Tiszta jóakarátú engedékenységének íme következései. Furcsa, hogy mágnésünk mindig csak visszataszítólag hat, sohasem vonzó! Államiságunk igaz, hogy csonka és közizgatásunk béna. Mikor fog ez az ósdi állapot megszűnni s mi más hatalmas s gazdagodó nemzetek, például a németek nyomán indulni. Természetes, hogy az a sok ezernyi dandi, akik a húsos fazekak körül ülnek, így is meg vannak elégedve. Az ország emlőin híznak.

Augusztus 18. Ma királyunk 85-ik évfordulóján Munkács város lakói fellobogózták a házakat s múlt este kivilágították ablakaikat. Majd ma ünnepi istentiszteletek következtek: 8 órakor a görögkatolikus, 9-kor a római katolikus, 10-kor a református és 11-kor az izraelita

nagytemplomban. A római katolikus templom előtt egy század katonaság volt felállítva zenével, mely a mise főbb pontjait díszlövéssekkel jelezte. A katonatisztek élén volt báró Rest Miksa cs. és kir. ezredes, Vincz Sándor honvéd ezredes, dr. Polinszky Béla fő törzsorvos stb. Délben a tiszti étkezdében díszebéd.

- Orosz harctér. Úgy látszik, hogy úgy a monarchiánk, mint a németek hadvezetősége arra törekedett, hogy a mai napot kiváló hadifényekkel ünnepélyessé s emlékezetessé tegye. Mi sikerült is, mert hivatalos jelentések hirdették, hogy a mi csapataink, különösen Arz altábornagy vezetése alatt álló honvédségünk egy orosz utóvédet visszavetett, amely Piszec mellett állást foglalt. Úgyszintén József Ferdinánd és Kövess csapatai is a Bugon túl diadalmasan küzdöttek a németek Kupisky környékén 625 foglyot és 3 géppuskát ejtettek, Eichhorn vezérezredes hadseregének Litzmann tábornok vezetése alatt álló csapatai Kovno délnyugati arcvonalának a Nyemen és a Jesia között fekvő erőit rohammal elfoglalták. Több mint 4500 oroszot foglyul ejtettek és 240 ágyút s egyéb hadieszközöket zsákmányoltak.
- Kovno. Scholtz és Gallvitz hadseregei az ellenséget visszavetették, 1800 orosz, 11 tisztet elfogtak, 1 ágyút és 10 géppuskát zsákmányoltak s Novogyorgyevszk északkeleti arcvonalán egy nagy erődöt és két térközművet rohammal elfoglaltak, 2400 fogoly, 19 ágyú s egyéb szer esvén áldozatul.
- Magyar hős katonák. Érdekes, hogy az ellenséget verő és üldöző hadseregben kitűnően harcolnak Kövess erdélyrészi és Arz kassai hadtestei, kiket külön dicsérően kiemelnek s diadalmasan közelegnek Breszt-Litovszk erőd felé. A kassai hadtest teljesítménye rendkívüli. Áprilisban még a Kárpátokban harcolt, Gorlicénél kitűnt s négy hónap alatt mostanig 350 kilométernyi úton rohant az ellenség nyomában s most Breszt-Litovszk kapui előtt áll, hogy abba győztesen benyomuljon.
- Nagy zsákmány. Nagy diadalnak tekinthető az is, hogy seregeink július hónapban 57, júniusban 100, májusban pedig 267 ágyút vettek el az oroszoktól, most pedig a tegnapi egyetlen napon 240-et s emberekben 850 ezernél többet. Ófelsége a királyunk valóban büszkén és megelégedetten fogadhatja most ünneplését, nagyobb dicsőség egyenlőre nem érheti. Azt csak a közelebbi napok fogják meghozni.

- Kovno esete. Késő este csakugyan megérkezett a minisztériumtól a távirat, mely arról szól, hogy Hindenburg német serege elszánt rohammal bevette az egész Kovnói erősséget s azzal 400 ágyút megszámlálhatatlan hadiszert s készletet zsákmányolt, tömérdek katonát foglyul ejtett s csapatai a futó ellenség után nyomulnak.
- Dardanellák sorsa. Most került nyilvánosságra az Anglia, Franciaország és Oroszország szerződése a Dardanellákról, melyet 1914 decemberében írtak alá. Fő pontjai ezek: 1. Anglia és Franciaország erős feladata lesz az utat Konstantinápoly felé szabaddá tennie, hogy a fővárost bevehessék. 2. Oroszország támogathatja a Boszporusztól kiindulva Franciaország és Anglia akcióját. 3. Konstantinápoly és a Dardanellák Oroszország kezére jutnak. 4. A szerződés Romániára nézve titokban tartandó, mert rossz hatással lehetne magatartására. 5. Oroszország kötelezi magát, hogy legkésőbb március végéig haderejével Berlinig előnyomul. Mindezekből, mint látjuk, ekkorig mi sem teljesült, mert a szerződők ereje törpének és gyengének bizonyult óriási vállalatukhoz.
- Erre mutat már az is, hogy eddig valamennyi csatát elvesztettek nem csak, hanem két millió foglyul esett katonáik közül, kik német, magyar és osztrák országban tétlenül hevernek. A foglyok közül 1654000 az orosz, 331000 a francia, angol és belga és 2300 a szerb.
- Orosz. Augusztus 19. Vezérkari jelentések szerint tegnap Arz csapatai a Biala felőli műút mindkét oldalán az oroszokat Breszt-Litovszk várágúinak hatáskörletébe üzték vissza. Az ostromgyűrű a nyugati parton bezárult, József Ferdinánd hadserege a Bug déli partját Janov területén megtisztította az ellenségtől. Scholtz és Gallvitz hadseregei előrenyomulásunkban közelednek a bialistok-bielski vasúthoz. Lipót bajor herceg a Kamjonka szakaszon az ellent álló oroszokat visszavetette s elérte a Bug déli partját. Mackensen hadcsoportjai ellenfeleit a Bugon túl visszavetette Breszt felé s nyomul előre. Breszt-Litovszk bombázása 18-án este megkezdődött.
- Galícia művelése. Böhm-Ermolli hadserege a visszafoglalt Kelet-Galíciában erélyesen hozzá látott az elpusztított részek helyreállításához, úgy katonai, mint gazdasági tekintetben nagy erővel halad a munka. Több mint 14 ezer kaszát, 9000 sarlót s egyéb eszközt osztottak ki

a lakosság közt és helyeztek üzembe. Katonai szervezet irányítja az apparátus működését. Az őszi vetés aratása is megkezdődött stb.

Az olasz harctéren augusztus 17-én a görzi területen, úgy a tolmeini hídfő körül az olaszok négy támadását visszaverték vitéz csapataink, úgy a tiroli Tobblinger és Ilegna fennsíkai támadásokat is. Egy flottillák harmadízben ágyúzta az olaszoktól megszállott Pelagota szigetet, mialatt egy repülőnk a sziget felett bombákkal, géppuskákkal és nyilakkal operált s nagy pusztítást s károkat okozott.

A Dardanelláknál is a támadó angol és franciák nagy veszteségeket szenvedtek. Utóbbi hat nap alatt ama 7000 ember beszámításával, akik az augusztus 14-én megtorpedózott szállító hajón elsüllyedtek 27 ezer halottat és mintegy 40 ezer sebesültet veszítettek, néhány száz foglyon kívül. Az ausztráliai csapatok itt 2783 halottat és 11027 sebesültet veszítettek. Egy hindu ezred visszavert támadásakor 14 tisztjét és 514 közlegénye közül csak 6 tiszt és 134 katona tért vissza az ütközetből.

A németek a jütlandi parton elsüllyesztett 1 angol cirkálót és 1 torpedózúzó. Az augusztus 17-18-ra virradó éjjel London felett megjelent léghajói pedig bombákkal több embert megöltek s gyárakat megrongáltak. Augusztus 19-én elsüllyesztették a Royal Edward angol csapat szállító hajót, melyen ezer ember vesztette életét.

Kitüntetések.

Gulácsy.

Leírásainkból fogalmat szerezhet magának az olvasó, hogy Bereg megye északkeleti részei mennyi veszélynek és pusztításnak voltak kitéve az oroszok inváziója és Verecke s Volóc megszállása idején, s hogy e súlyos időkben különösen alispánunk dr. Gulácsy István nagy tevékenységet és buzgóságot fejtett ki, úgy a határrendőrség tisztjei is. E kiváló szolgálatok elismeréséül most a király a nevezett alispánnak a Ferenc József-rend tisztí keresztjét a katonai érdemkereszt szalagját adományozta, úgy szintén Ghyczy Tihamér határrendőrségi tanácsosnak és dr. Dombora Árpád határrend. kapitánynak, valamint Smetona György államrendőrt. Ker. Kapitánynak a Ferenc József-rend lovagkeresztjét és Kollek Gyulának határrendőr biztosnak a koronás ezüst érdem keresztet.

85 év.

Ófelsége a királyunk 85-ik születése napját ellenségeinken kívül az egész világ ünnepelte, amint azt hírlapi közlemények hirdetik. A Bug mellett harcoló szövetségeseink, természetes, szintén

fényesen megülték a nagy napot. Ott az egyik város püspöki székesegyházában a német hadsereg is tartván istentiszteletet, s katonasággal és díszes közönséggel zsúfolásig megtelt templomban az orgonán szép német régi zsoltár hangjai elcsendülése után dr. Vogel a német császár udvari egyházi szónoka a tábori lelkész a szószékről gyönyörű beszédet mondott, amely mindenkit a számos törzs és alantas német katonákat is mélyen megthotta. Magasztalta a harcoló szövetséges csapatokat s különösen kiemelte a magyarokat „ezt a hűséges, bátor és vitéz népet.” Mit megörökítéséül emlékezetül illik ide jegyezniem.

Orosz. Szent István királyunk névünnepélyét fényesen tartottuk meg. Augusztus 20. Felekezeti templomban volt megfelelő istentisztelet. Könyörgés, hogy őrkdjék drága hazánk felett. Majd jó híre érkezett annak az orosz harctérről, hogy Novogeorgievszk vára elesett. Az ottani ellenség lengyelországi ez utolsó támaszpontjait szövetséges seregeink elfoglalták. Szívós volt a védeése és elkeseredett rohammal vették be tegnap a németek. Több mint húszezer ember és megszámlálhatatlan hadianyag lett a zsákmány. Beseler gyalogsági német tábornok volt a támadás vezére, kinek Vilmos császár személyesen fogja ott köszönetét mondani az ő és a haza nevében. Érdekes, hogy a várban az élelem és hadiszer egy esztendőre való mennyiségben volt felhalmozva. Tehát az oroszok hosszú és tartós védelemre készültek s a küldöttség váratlanul érte.

Nyolc vár eleste. Váratlan hadiszerencse kísérte valóban seregeinket az északi harctéren, hogy négy hét alatt nyolc várat sikerült elfoglalniuk. Így birtokukba került július 23-án Rosan és Pultusk, augusztus 4-én Varsó és Ivangorod, augusztus 14. Kovno, 9-én Lomza, 11-én Vilna és 19-én Novogeorgievszk. Ezeken kívül korábban a Narev torkolatánál Sievok, Zgrce és Ostrolenka. A mindenható Isten akarta, hogy e büszke várak s erősségek, mint agyagfazekak szétbomoljanak.

A tegnap elfoglalt Novogeorgievszki várat az orosz hadvezetőség arra a célra tartotta fenn és védte, hogy Varsó helyett a Narev és a Visztula mentéről a Bug felé előrenyomuló német hadtestek hátát fenyegette és nagyobb erőt lekötésével az üldözést hátráltassa. Most még Breszt-Litovszk erőd van hátra, melynek hívására csupán a visszavonulást fedezni. Különben e hely is rövid időn kezünkbe kerül, Arz hadteste már a vár előtt van, mely

nagyobbára magyar katonákból áll. E vár elestével, Times közlései szerint, Oroszország elveszti a hadjáratot, ennek sorsa tehát itt fog eldőlni.

A Kovno vár teljes elfoglalásakor összesen 13600 orosz katona esett német fogságba, de a legyőzött várőrségből több száz elesett. Kovno elfoglalásának hatása alatt az oroszok a Kalvarja-Suvalki vonallal szemben kiűritették állásaikat s csapataik elővonulnak. Aminthogy a szövetséges csapatok a haditerület minden részén Mielnis, Janev, és Vladovától le- és felfelé üldözik a menekülő orosz hadakat s a németek Rokitnónál máris benyomultak Breszt-Litovszk erőd előállásaiba.

Dardanellák.

Az olasz harctéren augusztus 19-én csapataink úgy a tiroli erődeinktől, mint a tenger melléki szakaszon s a tolmeini hídfő déli részein tett többszörös támadásaiknál visszaverték az olaszokat. A hídfő árkai előtt legalább 600 még eltemetetlen olasz holttestet hagytak... De a Dardanelláknál se megy jobban a támadó szövetségeseknek. Augusztus 17-én dél felé 60 hajóból álló angol flotta több mint százezer lövedéket szórt a Szedilbahr táján, azután 5 óra felé londoniakból és skótokból álló több ezred szuronyrohamot intézett a törökök ellen, kik ellentámadásaikkal visszavetették őket s futásra kényszerítették. Az angolok e harcok folyamán a lövészárkok előtt 5-6000 halottat hagytak, különböző néptörzsekhez és ezredekhez tartozó katonáikat, kik között 2000 francia is volt, a hősiess török csapatok ezernél több puskát és sok bombákkal telt zsákot zsákmányoltak. Reggel 5 óra felé még egy rohamot kíséreltek meg ellenük, hajórajuk védelme alatt, de ismét súlyos veszteségekkel visszaverték őket. A törökök négy fegyvert és sok muníciót zsákmányoltak ekkor a tüzérségük egy ellenséges szállító gőzöst is elsüllyesztett.

Blokád.

A németek augusztus 19-én a Sund déli kijárójánál az E. 13. angol tengeralattjárót elsüllyesztették, majd egy White Star Line Arabic nevű tízezer tonnás gőzöst megtorpedózták és elsüllyesztették, úgy a Maggie, Serdino és Duncle nevű angol gőzösöket is.

Mennyi áldozat, mennyi veszteség, csupa hiúságból, emberi gyarlóságból! Mily nagy bűn és felelősség terhelheti azt, aki ennek okozója volt! Nem kétlem, hogy e mézszárlás jó leckéül fog szolgálni a jövő világnak! O dia funt restrim — genda!

- Krn. Az isonzói harcérien előforduló Krn nevű hegy, egyike a legmagasabbaknak, lévén 2052 méter magas és ennek sziklás és erdős vidékein olaszok részéről a bersaglierich és az alpesi vadászok a mi részünkről pedig leginkább magyar bakáink most a szatmáriak kitartással és nagy odaadással harcolnak. Az olasz éjjeli csatakiáltása az Avanti Savoya, mire nyomban egy visszhang zúg vissza mérföldekre: „Avanti Briganti” Ez a bakáink legújabb szórakozása a híressé vált Isonzó vidéken. Katonáink vasakarató elszántsága általában mutatja azt, hogy az ismeretes spártai eszmének hódolnak itt is, mely abban nyilvánul, hogy: „a pajzson vagy a pajzssal”.
- Orosz. Kovnótól keletre Hindenburg seregei üldözik a futó oroszokat, Augusztus kik Davinától Studziencia-vonalig hátrálnak és ott újabb 21. ellenállást foglaltak. Gallvitz tábornok hadserege támadt és 10 tisztet és 26-50 főnyi legénységet elfogott és 12 géppuskát zsákmányolt. Mackensen tábornagy az ellenséges Pulva-szakasz mögé vetette vissza Vladovától keletre is üldöző csapataink elérték a Piszca környékét.
- Tegnap seregeink előrenyomulása folytán több orosz hadsereg jelentékeny csoportjai összetorlódtak Breszt-Litovszk vár közelében, hol rendetlenül tolongnak, s hogy elvonulásukat lehetővé tegyék a folyó mindkét oldalán ellenállást fejtenek ki. Körülzáró csapatunk északi szárnya Rokitnótól keltre előre tört s a Volcinnál elsáncolt ellenséget rohammal elűzték.
- Novo- A német jelentésekből csak most tudjuk meg, hogy gyor- Novogyorgyevszk várának szívós ellenállás után való gyevszk elfoglalásakor az egész megszálló orosz őrség fogságba került. E eleste. közt van 6 tábornok és több mint 85000 főnyi legénység, a tegnap előtti végküzdelemben egymagában 20000 ember. A zsákmányolt ágyúk száma 700 fölébe emelkedett, a többi hadi anyagot, míg nem lehetett számba venni.
- Halálos Érdekes esemény az is, hogy Varsó kiürítésének bűnbakjaiul az ítélet. orosz дума határozatához képest a hadügyminisztérium négy tisztviselőjét, név szerint Rigert, Friebergert, Falk és Mikulist a pétérvári citadellában felakasztották.
- Az olasz harctéren augusztus 20-án a folgariai fennsíkon csapataink az olaszok támadását visszaverték, kik 200 embert veszítettek. A tenger melléki szakaszon Mrzli Vrh s hegyháta ellen

intézett rohama itt s a tolmeini hídfőnél meghiúsultak.

A Dardanelláknál folynak a harcok. Aden mellett az angolok nagy vereséget szenvedtek. Sok száz halottat és sebesültet vesztek, amellett még négy ágyút, 5 géppuskát és nagy tömeg hadianyagot.

Kuz Jerema. A munkácsi megfigyelő kórházba hozták ma Jerema Kuz nevű csernovczi 20 éves kisasszonyt, ki mint kadet a 4. ulánusoknál dolgozik Valova mellett megsérült s vitézségeért bronz és ezüstéremmel kitüntették. Sokáig a Sztaniszlani kórházban feküdt. Egy ideig Farkas Elemér különítményénél is huszároskodott.

Gyűjtés. Munkács városunkban egyéb jó hatású társadalmi mozgalmak közé tartozik az is, hogy sebesült, rokkant, átmenő s itt üdülő katonák részére gyűjtéseket rendeznek. Így augusztus 20-án Szent István napján a Katholikus Kör a Csillag vendéglőben hangversenyt rendezett, melyen helybeli hölgyek is működtek s melynek bruttó jövedelme 583 korona volt a rokkantak javára, a római katolikus templomban pedig ugyan aznap tartott gyűjtést e célra 208 koronát hozott be. A mozgalom élén Veszprémy Sándor plébános működik.

Iskolák megnyitása. Az érdekeltek örömmel értesültek, hogy amennyiben a harctér eltávolodása következtében itteni számos kórházaink nagy mérvben kiürültek, a háború évében kórházzá átalakított főgimnázium, polgári leánytanoda, Kossuth utcai és Zrínyi Ilona utcai állami leányiskolák, úgy a főutcai állami elemi fiútanoda gróf Schönborn miniszteri biztos közbejárására felszabadultak s előbbi rendeltetésük céljára szeptember hó 1-től felhasználtatnak. Sajnos az új főgimnázium internátus még mindig katonai kórháznak marad s így az oda való diákok magán házaknál lesznek elhelyezendők. Eszerint most öt kulturális épület homlokáról eltűnik a vörös keresztos fehér lobogó, melyek majd egy évig szenvedések tanyájául szolgáltak. Mindamellet városunkban még a két városi s két katonai ezredi kórházon kívül, még más hat, a nagy megfigyelő barakk cs. és kir. járványkórházzal együtt, s így összesen tíz fog működésben tartatni.

Emlékezetül feljegyzem itt, hogy vőm Csicsery Zsigmond

Csicsery ezredes, ki egy pesti fiatal honvédezrednek parancsnokául Zsigmond. Hoffmann Péter altábornagy seregében Kelet-Galíciában sokáig működött s Mukorsa, Babin, Szalaszycze, Chorotkon s más helyeken vívott csatákban ezrede kitűnt, most magasabb megbízatás folytán, mint értesít, dandárnoki minőségben a nagyszebeni kerületet vette át s körútjában öfelsége születése évfordulóját Marosvásárhelyen ünneplé, s onnan derék dandárával a keleti határra induland. Hetek előtt írta, hogy táborozás közben egy galíciai erdőben egész parkot rendeztek az ezred tisztjei, neki ott kényelmes villát építettek, melyet felírással Rózának elneveztek neje nevével. Több napi tartózkodásuk közben zenészeti és kuplé s szavalati előadásokkal is teljesen tölték az időt, mindaddig, míg a riadó, így a Chrostkovi éjszakai harc elszólította őket onnan s folyton győzelmesen küzdöttek s százakra menő oroszot foglyul ejtettek. Több ide vonatkozó fényképet is küldött. Az erdőbeli parkét is.

Orosz. Az orosz seregek Kovnótól Vlodaváig 400 kilométeres Augusztus 22. arcvonalon kelet felé hátrálnak Hindenburg serege Eichhorn tábornok vezetése alatt nyomon követi s állásaikat rohammal elfoglalja. A többi csapataink is üldözik s ellenállásaik közben szuronyrohammal s heves küzdelemmel áttörik vonalaikat. Így Klukovicy mellett, Gudelénél és Sejnynél is tettek, hol 610 fogoly, 5 tiszt és 4 géppuska került birtokukba. Gallvitz és Lipót herceg 1000 oroszot fogtak el.

Augusztus 20. A német flotta benyomult a rigai öbölbe s ott csatát vívott az oroszokkal, kik vitéz harc után Moonsundba visszavonultak, néhány ágyúaszádunk elsüllyesztetvén. De a német hajórajból is 3 torpedónaszád megsérült és egy el is süllyedt.

Az olaszok tegnap Tirol közelében a Monte Costont bersaglierekkel megerősített olasz gyalogezreddel több ízben megtámadván visszaverettek, úgy Schländerbach vidékén is. A tenger mellékén, a tolmieni hídfő és doberdói fennsíkon is kudarcot vallottak. Egy repülőgépünk Udinére bombákat és gyújtónyilakat dobott.

Olasz Legújabb hír az 20-ról, hogy Olaszország megüzente a háborút háború üzenet. Törökországnak s Konstantinápolyból az olasz követ már el is utazott. Indító okul felhozá, hogy a törökök támogatták a libyai fölkelést és mert visszatarthattak olasz állampolgárokat.

Voltaképpen pedig azért, mert az angolok felbérelték pénzzel az olaszokat, hogy az ententének gyöngesége érzetében tényleges erővel segítségére legyenek.

Orosz foglyok száma. Augustus 10-én volt az e hónapban fogságba esett orosz katonák száma 48000, a novogyorgyevszki 85000, ehhez járult augusztus 17-én 27000 és azóta 50000 s így augusztus 20-dik napján 210 ezer fogoly, május óta 50 ezer híja egy millió. Oly tömeg, melyhez hasonlót a világ történelme fel nem mutathat.

Orosz. Augustus 23. Az orosz harctéren vitéz csapataink tegnap is győzelmesen előrenyomultak. Így Kövess tábornok Bresztlitovszkból kiverte az oroszokat, József Ferdinánd főherceg pedig Wiszokolitovszknál nyert tért, az ellenállókat elmozdítván. Eichhorn a Zuvinty-tótól északra elfoglalt egy állást és 750 orosz, majd Tyikocintól keletre 1100 foglyot ejtett. Gallvitz tábornok hadserege a Narevtől délre, a Breszt-Litovszki vasútvonalon túl elfogott 13 tisztet és 3350 fényi legénységet és Lipót bajor herceg csoportja a Litovszk-Klescele vasútvonalnál 3000-nél több orosz és nagyszámú géppuskát zsákmányolt. Bizsca mellett folynak a harcok. A német és a mi csapataink már csak tíz kilométernyire vannak Breszt-Litovszktól. A Bobr vidéken nagy ütközet fejlődött ki s erősen folyik.

Lengyel légió. Lublin elfoglalása után ott a lengyel ifjak légiót szerveztek s most már a harmadik csoport légionárius indult útnak. A városban már egyetlen orosz felirat sincsen. Most derült ki, hogy egy titkos lengyel szervezet alakult tavaly Varsóban, mely az orosz uralom ellen lengyel ifjúság katonai kiképzésére pénz gyűjtött s december 13-án Lublinnál egy húsz vagonból álló élelmiszerrel és municióval terhelt szállítmányt felrobbantott és később is több helyen vasúti hidakat levegőbe röpített.

Olasz harctéren tegnap a doberdói Karszt-fennsíkon, valamint a Monte dei Sei Busir ellen intézett bersaglieri-támadást ember ellen való küzdelemben visszaverték csapataink. Délután az ellenség nehéz ágyúkkal bombázta Görz város egyes részit. A Krn-vidéken Hitsch területén két olasz zászlóalj 20 órai ágyúzás után kétszer megtámadta a hegyi átjárókat, de visszavervén, 300 halottat és igen sok sebesültet veszített. Pelagosa szigetét az olaszok teljesen kiürítették és a védelmi műveket elpusztították.

- Blokád. A németek ismét elsüllyesztették az angol Cartersvell nevű gőzöst, a Naguesten, belga petróleum gőzöst és 3 vitorla hajót. A rigai öbölben tovább tart a tengeri csata. Az ellenséges flotta nagy erői behatoltak a tengeröbölbe. A harc a mi hajóink és a német hajók között van folyamatban.
- Fodor. A király ellenségei előtti kitűnő szolgálatai elismerésül Fodor Aladár beregszászi vasúti ellenőrnek, s állomásfőnöknek a koronás arany érdemkeresztet adományozta.
- Légióban lányok. A Hoffmann altábornagy seregében ősz óta több ukrajnai lengyel önkéntes csapat is harcol. Ősz és télen át a Kárpátok hegyein küzdöttek. Egyes csapatokban Munkácson és környékén is tanyáztak. Érdekes ebben az, hogy köztük néhány felesküdt nő is katonáskodik önkéntesül, akik a rendes gyalogsági egyenruhát viselik. Haletschko Zsófia leány gallérján van őrmesteri rangjelzés és mellén vitézségi érem, ő most 24 éves s doktorátus előtt állott Grácon. Kus Irén szintén őrmesteri rangban harcol egy lovas különítményben Dmyterko Anna, Michajlischin Paulina fiatal özvegyasszony, Pidwysocka Olga 17 éves, míg Stepaniw Olena 19 éves lemergi tanulóból lett önkéntes most orosz fogságban van.
- Riga. A rigai öbölben és környékén a tengeri csata, mely augusztus 16-án kezdődött, tegnap azzal nyert befejezést, hogy az orosz hajóraj több hajó elvesztése után eltávozott. A németek hajóit is érte sérülés.
 Augusztus 24. Az orosz harctéren, az oroszok által kiürített Bobr menti kilencerődű Ossoviec várat seregünk megszállotta, Tikocint harc után elfoglalta és 1200 foglyot ejtett s 7 géppuskát. Lipót bajor herceg átlépte Kleszceleracnai vonalat és elfogott 3050 oroszot és 16 géppuskát. Pulva és Svitjac mellett az oroszokat megverték csapataink és északkelet felé visszaűzték.
Az olaszok támadásait súlyos veszteségei mellett tegnap ismét visszaverték katonáink. Tegnap augusztus 23-án telt el egy negyed év az olasz hadüzenet óta, s íme, az elbizakodott olasz hadsereg sehoh sem ért célt, de annyival több vért és veszteséget. Olaszországban borús a hangulat. Az ércpénz eltűnt. A drágaság nagy és emelkedik. Az olasz haderő elindult a Dardanellákoz. Volens, volens! A nyugati frontra is küld Olaszország csapatokat. A francia-belga harctéren, a Vogézekben új harcok vannak

folyamatban, melyek a németekre nézve kedvező lefolyásúak. Barrenkopsnál éjjel elfoglaltak 30 alpesi várost, Wavrinnál (Lillétől délre) lelőttek egy angol repülőgépet.

Tegnap reggel Zeebrügge előtt mintegy 40 hajóból álló ellenséges hajóhad jelent meg, amely miután a németek tüzérsége tüzelt rája, nyugati irányban ismét eltávozott.

Augusztus 25. Orosz-lengyel harctéren tegnap Rozan vidékén Breszt-Litovszktól északnyugatra az ellenálló ellenséget visszavonulásra kényszerítették csapataink. József Ferdinánd 4 tisztet és 1300 legényt elfogott Vladova táján, Puhallo táborszernagy lovassága pedig az ellenség üldözése közben bevonult Kovelbe, e tájon a németek 9 tisztet és 2600 orosz katonát elfogtak. Az orosz Grodno és Breszt-Litovszk között visszavonul, hír szerint az utóbbi várat is ki akarja üríteni annál inkább, mert itt az orosz haderőt kettévágták, mi több a cári udvar és a kormány Pétervárról elköltözni készül.

Az olasz harctéren csapataink tegnap úgy a tenger mellékén, mint a tolméini hídfőnél az ellenség többszöri támadását visszaverték.

Orosz tisztek. Hírlapok szerint Oroszországban az utcai rendőröket tanfolyam elvégzése után, mint tiszteket helyeznek át a hadsereghez, hogy így pótolják a százezer hadifogoly tisztet. Besszarábiából meg kiszorítják, vagy beljebb szállítják az idegen állampolgárokat, különösen a román féléket.

Honvéd kaszárnya. Munkácson a honvéd kaszárnya, melyet eddig idegen katonaság és évközben ide szállított orosz foglyok tartózkodási helyül használtak, mióta a németek elmentek, s a sebesültek meggyérültek nagy részben kiürítettén, most rendbe hozták, kijavították, megtisztították és a Jászberényből visszatérő 11. házi ezredünk elhelyezésére készen tartják.

Augusztus 26. Az orosz harctéren az ellenség üldözése és szorongatása tovább tart, Kövess csapatai Lesna felé szorítják azt, délnyugat felől ellenállása megtört Bresztlitovszknál. Arz hadosztályai és német csapatok az erőd övezetig vetették őket vissza. Vladovától északkeletre a németek az erdők és mocsarak felé terelik, míg Puhallo lovassága Kobrin felé nyomul előre s honvédhuszáraink a Kovel-Breszt-Litovszki vasútvonalon sáncokkal megerősített falut rohammal vették be. Úgyszintén Hindenburg hadcsoportjával

Eichhorn vezérezredes Scholtz és Gallvitz tábornokok előre törtek Ölánkáig és 4700 orosz ejtettek foglyul, Lipót herceg pedig 1700-at. Az orosz hadsereg különben is ketté lévén vágva, frontja áttörve tehetetlenné vált.

Breszt-Litovszk elfoglalása. Este váratlanul megérkezett minisztériumunktól a hivatalos sürgöny, mely tudatta, hogy német, magyar és osztrák csapatok Breszt-Litovszk várát rohammal megtámadták, az elővédeket bevették s az erőd közepéig hatoltak, mire a védő helyőrség megadta magát s így az erődöt elfoglalták. Éljenek a derék hőseink és katonáink!

Csodálatosak seregeink ottani sikeres hadműveleteik s folytonos diadalaik. Gallvitz tábornok hadserege maga a praszysz áttörés óta, vagyis július 13-tól augusztus 21-ig 100000 foglyot ejtett, köztük 354 tisztet és záskmányolt 21 ágyút és 271 gépfegyvert, s így tett valamennyi több hadcsoportunk!

Orosz pánik. Kíváncsiak vagyunk most, mit fog hadvezetőségünk folytatni diadalmas útjain. Merre viszi ellenállhatatlan vitézeit, Riga vagy Pétervár felé. Az oroszok ettől tartottak, mert Pétervárról elköltöznek, ott nagy pánik közt gyorsan végzik a kiürítést, könyvtárakat, múzeumokat és templomokat féltve, értékes tárgyait Moszkvába szállítják. Hír szerint a német haderők a Balti tartományokban is küzdenek már. Pétervárról a lakosság nyakrafőre menekül, annál inkább, mert ott a kolera is kezd pusztítani. Mi több ott már az ostromállapotot is kihirdette a kormány.

Helyzet. Az angolok Oroszország katasztrofális helyzetéről beszélnek, s írnak, s bevallják, hogy a jövő teljesen feketének látszik, mert szerintük az orosz elgyengült seregek a legjobb esetben is hónapokon át nem lehet szerepe. Meg vannak Párizsban is győződve a szövetséges franciák, hogy az orosz szövetséges nem képes többé a rárohanó ellenség árjának ellenállani. a züllöttségét példázza az orosz seregek az is, hogy az orosz katonák csapatostul szöknek át most a román határon, a minap egy teljes gépfegyver osztag lefegyvereztette magát ott. Az orosz haderő ily szomorú elgyengítése, bizonyára nagy befolyással lesz a többi szövetségesekre is, különben sem tudnak boldogulni s előre haladni. Olaszország minden igyekezete mellett veszteséget szenved, úgy a franciák és angolok támadásai is, kik úgy a belgai harctéren, mint a Dardanelláknál kénytelenek a németek, illetve

törökök fensőbbiségét elismerni s megalázva túrni. Különösen Olaszországban nagyban terjed a lehangoltság.

Japánok. Úgy látszik, hogy az oroszok utolsó menedékhelyül tekintették a most elfoglalt Breszt-Litovszk erődöt, melyet nem csak az oroszok, hanem a drágán megvásárolt japánok is minden módon megerősítettek. Japán oktatók is működtek ott, kik a nehéz ütegek kezelésére tanították az orosz katonákat, ők maguk azonban vonakodtak a harcban részt venni.

Breszt-Litovszk eleste. Augusztus 27. A Breszt-Litovszki várnak bevételé, melynél Arz tábornok magyar honvédsége is kiváló részt vett, általános örömet okozott. Höfer altábornagy hivatalos közleménye szerint, honvédeink augusztus 26-án a vártól délnyugatra fekvő Kobilani falut bevették. A miskolci honvédezred rohama közben eljutott a vizesárokig, a munkácsi 11. honvédezred a 141-es ponttól délre berohant az erődök közé épített állásba, az intervallumba és kézi tusában vettek el az orosztól. Ezzel a sereg áttörte a külső övezetet és hátba támadta az erődöt azután a többi osztrák-magyar gyalogsággal rohammal bevették a déli erődöt, német csapatok pedig az északnyugati arcvonalon foglaltak el három erődöt és reggel megszállotta az egyetemes sereg a vasúti hídnál lévő citadellát. E bevételnél a magyar honvédek és sorkatonaság egyenlőn kitüntette magát halálmegvető vitézséggel. Hajnali 3 órakor Pogány Kálmán honvéd főhadnagy az átvonulást meg nem várva átúszott a Bug folyón és elsőnek érkezett Breszt-Litovszk várába, s a honvédek a hídon a királyt és a hazát éltetve, kibontott zászlókkal énekelve elsőnek vonultak be a lánggal égő várba és városba napfelkölte idején. Egyidejűleg a szövetségesek az ellenséget a Lesna folyó mögé és a vártól délkeletre elterülő erdő és mocsár övezetbe visszaszorítják és az ellenséget Koveltől északra üldöző lovasságunk Buccinál és Vyzvanál orosz hátvédeket ugratott szét. A teljesen megvert ellenség minden oldalról Pinsk és Minsk felé fut és utána a mi és német lovasság erélyesen száguld. A várostrommal és rohammal való elfoglalásának városban híre csakhamar szerteszéled a világon.

Berlin. Berlinben a német birodalmi gyűlés éppen kezdetét vette, midőn dr. Kaempf elnök ünnepélyesen bejelenté a helyükből felemelkedett képviselők előtt: „Ép most kaptam a hírt, hogy Breszt-Litovszk elesett. Üdvözljük hadseregünknek és a szövetséges osztrák-magyar hadseregnek vitéz katonáit, tisztjeit

és hadvezéreit, akik eddig hihetetlen sokat cselekedtek.” A városban pedig csakhamar kitűzték a német, osztrák, magyar és török lobogókat. Hasonló nagy örömet gerjesztett a hír Bécsben is, hol Weiskirchner polgármester elrendelte a középületek fellobogózását.

Mindamellet, hogy a nevezetes vár elesett, mégis sikerült az orosz seregnek a bekerítéstől megmenekülnie. Ezt Alexejev orosz tábornok lélekjelenlétének tulajdonítják, ki az utolsó pillanatban minden emberét és ágyúját felvonultatta, s így megakadályozta az orosz hadsereg katasztrofális bekerítését. Az elfogottak számát majd később tudjuk meg. Valamint azt mire határozzák el magukat a győzelmes hadseregünk vezetői. A németek 650 kilométernyire vannak Pétervártól, honnan már a birodalmi levéltárat is elszállították Moszkvába.

Az olaszok tegnap a doberdói szakasszon a görzi hídfőtől távolabb eső pontokon s a lovaronei fennsíkon újabb támadásokat intéztek, de mindenütt véresen visszaverettek. Hajnalra az akadályoknál 200 olasz hulla feküdt, s így a nagy veszteség megítélhető.

A törökök erélyesen védekeznek Gallipoli félszigeten Konstantinápolyban pedig a seikül-izlam kihirdette Olaszország ellen a szent háborút. No, ennek aligha a taljánok meg nem adják az árát!

20 vár. Feltűnő e hadjáratban, s nem ok nélkül az egész világ figyelmére méltó az, hogy a háború kezdetétől mostanig alig egy év leforgása alatt, a németekkel szövetkezett honvédeink és közös katonáink húsz várat és erődöt vettek be, melyek közül a legerősebbek is néhány nap alatt ágyúink hatása alatt szétbomlottak. Keleten az oroszok 11 várat vesztek el. Libau, Kosan, Pultusk, Ivangorod, Varsó, Lomza, Osztrolenka, Kovno, Novogyorgyevszk, Ossoviec és Breszt-Litovszk. Nyugaton pedig e 9 erősséget: Lüttich, Namur, Longwy, Montmedy, Le Féré, Laon, Maubeuge, Les Ayvelles, Hirson, Condé, és Camp des Romains.

Várak jövője. Az örök időkre és végtelen védelemre épített váraknak e szomorú és katasztrofális gyors megsemmisítése vajon nem fog –e arra vezetni, hogy mint a célnak immár meg nem felelő védelmi intézményt végleg kiküszöbölik. Szerény véleményem az: hogy igen!

- Döntő harc. A megmenekült orosz hadak most a Pinsk és Minszk, s Bobrnyšk körül terjedő pripet mocsarak felé terjednek, hol a döntő harc várható. Ennek bizonyára a legközelebbi napokban kellend megtörténnie.
- Orosz katona lelke. Különben általános a felfogás, hogy az egy év óta harcban lévő orosz katonaság nem lesz képes a német és a mi seregeinknek tovább ellent állani. Ezt az orosz köznép lelkületéből következtetik. Már Nagy Frigyes a hétéves háború idején tapasztalta azt, mert a segítségére jött orosz katonaság hat havi küzdés után belefáradt és harcképtelenné vált. A nevezett porosz király erre vonatkozólag így jellemezte őket: Det weiche kerle luffenschnell dafon... Százötven esztendő múlva gróf Witte orosz külügyminiszter és Kokovec volt miniszterelnök szintén így jellemezték az orosz köznépet, s abból lett katonákat. Szerintük a melankóliára hajló tudattalan, istenfélő s jóindulatú orosz paraszt nem agresszív természetű. Hajlamai békések és nem harciasak. Rövid ideig védi magát, de a támadásban ügyetlen, kényszeredett, hamar kifáradó! S így mennyiben tapasztalat szerint az orosz katona használhatósága csak hat hónapig tart, faji alaptermészeténél fogva most sem lesz további hathatós küzdésre bírható! S így sokan úgy vélik, hogy ez okon is Oroszország a hadjáratát tovább sikerrel nem folytathatja s azt elvesztette. Meglátjuk mi a feltevésből igaz s még változott –e az orosz nép lelke jelenleg a hathatós harcok folyamában.
- Augusztus hó 28. Olika vár. Az orosz harctéren seregeink tovább üldözik az orosz hadakat. József Ferdinánd főherceg csapatai tegnap a Lesna partján a lángban álló városon (Kamienec-Litovszk) vonultak át német csapatok pedig nyugatról és délről Kobrin irányában folytatják az üldözést. Hindenburg serege Bausaknál, Schönbergnél, Mitautól délre is keletre és a Kovnótól keletre elterülő vidéken hadakozik, 2450 orosz elfogott, 7 ágyút és 3 géppuskát zsákmányolt s az ellenséget visszaverte. Seregeink továbbá Olika várát, melyet az oroszok kiürítettek megszállották, a Nyemen irányában előnyomulnak, rohammal átkeltek Ossoviectől keletre a Berezovka-szakaszon, s üldözik Soachovola és Bielovieska erdő között az ellenséget. Gallvitz két nap 3500 oroszot fogtak el és 5 géppuskát elvett. Kelet-Galíciában seregeink augusztus 27-én a Zlota Lipa mentén hetek óta kiépített orosz harcvonalat több helyen áttörték, Brezány közelében pedig egyesülten rohammal

30 kilométer hosszúságban elfoglalták az orosz állásokat, s teljesen megvervén az ellenállókat, húsz tisztet és 6000 főnyi legénységet elfogtak. Vladimir-Volynszkijtől keletre is győztesen harcoltak. A rigai öbölben a németek partra szálltak Oesel-szigeten.

Az olasz hadszíntéren Flitsch körül visszaverték katonáink az olaszok támadásait. Az olaszok hadiköltsége egy hónapban ötszázkilencven millió líra.

Blokád. A német tengeralattjárók a múlt héten 19 angol kereskedelmi hajót süllyesztettek el. Tegnap a Palmgrove nevű gőzöst.

Augusztus 29. Tegnap az orosz harctéren és Galíciában az oroszok üldözése folytán csapataink, melyek Gologori és Brzezany közt és ettől délre több helyen áttörtek és 6000 foglyot ejtettek, az ellenség pedig az egész arcvonalon megkezdte a visszavonulást. Vladimir-Volinszkytól keletre nagyobb arányú harcokban az oroszokat Luck irányába verték vissza, s a mi győztes csapataink Kobrinhoz közeledtek. Hindenburg, Lipót herceg és Mackensen hadcsoportjai szintén tovább üldözik az ellenséget. Átlépték a Kamienec-Litovsk-Myszezyec közötti országutat. Német lovasság pedig Samarynál visszavetett egy ellenséges lovas osztályt.

A délkeleti hadszíntéren egyesült csapataink gróf Bothmer tábornok vezetése alatt a Zolota Lipánál északra és délre áttörték az orosz hadállásokat s éjjeli támadásait véresen visszaverték. Az oroszok Sokal alól a podóliai határra húzódnak.

Londonból írják, hogy ha Linsingen hadsereg a Pripjet mocsár nehézségeit legyőzi, előáll az a veszedelem, hogy az orosz hadsereg balszárnyát szétszórják. A németek tervét nem is sejtik ellenségei, s találgatják, hogy Pétervár vagy Moszkva ellen fognak –e előnyomulni seregei.

Az olaszok újabbi támadásai ismét mindenütt meghiúsultak, úgy a Dardanelláknál is.

Orosz. A tegnapi áttörés Zlota Lipa mentén 250 kilométer harcvonalon Augusztus 30. törte meg az ellenség erejét, jelenti most vezérkar, mindenfelé égő faluk és feldúlt telepek jelzik az oroszok futását. Foglyaink száma 10000-re emelkedett. Horvát ezredek és az 52. gyalogezred vitézül harcoltak és Buczacz felé üldözik az ellenséget. Zlocov várost Böhm-Ermolli lovassági tábornok hadserege szállotta meg, Puchallo meg Luck felé hajtja. Kobrinnál a futó ellenség

összetorlódott és nagy zavarban van. Az oroszok, hogy állásaikat leplezzék, csapatainkat és népünket a legmélyebb undorral elöntő lelketlenséggel támadásainkkal szembe kergették a lakosság ezrét, saját honfitársaikat, köztük sok asszonyt és gyermeket is. Tüzelésünk közöttük, írja a hivatalos jelentés tegnapról, akaratlanul is néhány áldozatot követelt.

Orosz helyzet. Remélik, hogy nemsokára felszabadul Galícia legkeletibb része is. Az oroszok ereje megtört, elgyengült, s számolnak Vilna elestével. A százezernyi menekülő oroszok rettenetes nyomorúságot szenvednek. Az előrenyomuló kurlandi német seregnek 2000 ágyúja van. Pétervárról titokban elszállítják a műkincseket, a képtár világhírű festményeit, úgyszintén a Sándor múzeum művészeti gyűjteményeit Moszkvába. Az oroszokat mindamelllett koholt győzelmekkel ámítják, Kovno visszafoglalásával és a Dardanellák elestével örvendeztetik, miknek azonban a tüntető nép hitelt nem ad. Az olaszok Latvannál nagy vereséget szenvedtek tegnap. A 115. ezred teljesen megsemmisült, ezredese és számos tiszte megsemmisült. Nagy csapatokat foglyul vittek Trientinón át.

Blokád. A német tengeralattjárók kíméletlenül bánnak az angol és más hadihajókkal. Az utóbbi hat hét alatt 231 hajót pusztítottak el, mi által három milliárd koronányi kárt okoztak. A blokád kezdete óta 479 hajót 937585tonna tartalommal, a háború eleje óta pedig 609 hajót 1393394 tonna tartalommal vesztett el Anglia, ami az egész brit kereskedelmi flotta kilenc százalékának felel meg. De elpusztult még 228 mintegy 356057 tonna tartalmú más lobogó alatt járó hajó, melynek értéke rakományaiikkal együtt 3 milliárd koronára tehető. A német tengeralattjárók, aknák és segédcirkálók tehát a végeredményben eddig mintegy 837 hajót 1749454 tonna tartalommal pusztítottak el, illetve koboztak el a nyílt tengeren. Török hivatalos jelentés szerint: az entente ellenséget az Anaforsa-szakasz ellen megnyitott támadásainál megsemmisítették a szívósan védekező törökök, s a két utolsó nap küzdelmeiben az ellenségnek tízezer halottja volt. Az arabok pedig visszahódították Lybiát az olaszoktól.

Augusztus 31. Az orosz harctéren az ezer kilométeres fronton, mely a Keleti tengertől Bessarábiáig terjed, három nagy esemény játszódott le, a bal és jobb szárnyon, s a központon. Bal szárnyunkon

Kurlandban Belov tábornok csapatai jobb szárnyunkon, Kelet-Galíciában Böhm-Ermolli, Bothmer és Pflanzer-Baltin csapatai sikeresen működtek a centrumban pedig Breszt-Litovszktól keletre a menekülő oroszok még egyszer felvették a harcot Mackensen seregével, de ismét vereséget szenvedtek.

Belov tábornok csapatai Fridrichstadtól délre és Eichhorn Olikánál harcolván, elfogott 1600 orosz és 7 ágyút, Mackensen katonái a Kobrintól délre eső területen Poddubnónál megverték az ellenséget, jóllehet az a magával hurcolt menekülő asszonyokat és gyermekeket ezer számra támadó csapataink elé hajtotta.

Bhöm és Pfanzer seregei közelegnek Tarnovhoz s megtisztítják Kelet-Galíciát. A futók hiába gyújtogatnak útjukban, az üldözést nem akadályozhatják meg.

Kobrin. A futó ellenség Kobrinnál újból megállott, de a harcban megvervén győztes csapataink Kobrin városát elfoglalták s abba bevonultak s folytatták az üldözést Minszk felé. Az ellenség serege kétfelé lévén elvágva, egymással nem érintkezhetik s elszakított déli szárnya csak Kijev felé vonulhat.

Az oroszok Grodnót is készülnek feladni, s Vilna mellett nagy csatára készülnek. Úgyszintén Luck várát is feladják.

Külföldi hírek szerint az orosz front ellen 70 német és 50 magyar és osztrák hadosztály, tehát összesen 120 harcol.

Kovnói zsákmány. A Kovnói vár elfoglalásakor ott sok vadonatúj francia ágyú és japán fegyver, sok élelem, egy egész automobil tábor tömegtelen új kocsival és a többi közt hetven ezer liter benzin került seregeink birtokába.

A moszkvai kerületben kihirdették az ostromállapotot s Kijevet a polgári lakosság tömegesen elhagyta, ott nagy védelemre készülvén az orosz sereg. A cári udvar elhagyja Pétrvárt, s a cár idegbetegségben sinlődik. Péterváron dühöng a kolera is, e kerületben a múlt héten 487 újabb megbetegedés történt 92 halálessel.

Kolera. Az olasz harctéren folyvást visszaverik a támadásokat. Vitéz csapataink a Stibsti-hágót megtisztították. Az olaszoktól, kiűzték őket s elvették tőlük a Scorlutto hegyet is, mely a hágó magaslatai felett uralkodik. Ezzel a nevezetes Háromnyelvű-szögletből, amely eddig Tirol, Svájc és Olaszország között a határt alkotta, Kétnyelvű szöglet lett.

Repülőink Bresciában nagy pusztításokat okoznak. Bombái most

az ottani fegyvergyár telepének háromnegyed részét elpusztították.

Munkáson a sebesültek állománya 480-ra süllyedt s ezek a megfigyelő katonai barakkban és részben az Internátusban elhelyezték. A tanodákat kiürítették s rendeltetésüknek visszaállították. Majdnem naponként van zenés katonai temetés, most csak a római katolikus templomig kísérik, ott szalvát lőnek, s úgy viszik a koporsót a távoli temetőbe.

Szeptember hó

Szeptember 1. Orosz-Lengyelországban előnyomulásunk Bródi felé tart. Út közben az oroszok mindenütt hevesen ellenállnak ugyan, de kevés sikerrel. Nagy harcok voltak Bielikamen vidékéért a Bug mellett. E területen csapataink már csak 28 kilométerre vannak a határtól. E harcokban a budapesti hadosztály kiválóan szerepelt, míg Volhíniában Luck-várnál a felső-ausztriai és salzburgi csapatok kitűntek. A bukovinai-bessarábiai fronton Boján és Novoszelica között az oroszok kétségbeesetten harcolnak, s folyton dörögnek az ágyúk.

Orosz foglyok. Hihetetlen mennyiségre megy az orosz foglyok száma. Megállapítható, hogy augusztus hónapban 258000 orosz fogolyról volt említés a vezérkari jelentésekben. Május hónapban 30100, júniusban 220000 és júliusban 221000 orosz fogoly került lajstromra, mi együttesen egy millióra rúg. Eszerint az orosz a dunajeci frontáttöréstől a Zlotalipai áttörésig csupán foglyokban csupán egy millió katonát vesztett, míg a halottak és sebesültek száma 300000.

Angol veszteség. Aránylag nagy veszteséget sz szenvedtek az angolok is. Így csupán a Dardanelláknál három hét alatt ötvenezer embert. A Kiris-Tepe magaslat ostrománál Hamilton tábornok vezette a küzdelmet 100000 főnyi angol sereggel, s ez alkalommal kétnapi harcban elesett tízezer és megsebesült ennél több katonája. Elhalt tiszteinek számát 600-ra teszik. Angol hadifoglyok beszélik, hogy tiszteik őket Boszporusz elfoglalásával, s az oroszok diadalmas előnyomulásával bíztatták és ámították. Különösen Anaforsa környékén az Asmak Terétől északra lefolyt ütközetben a franciák részéről is 3400 halott maradt a csatatéren. A Lungfield lord vezetése alatti lovas hadosztály is majdnem egészen

megsemmisült.

Oroszok. Olasz lapok írják, hogy az oroszok elszántak tovább minden áron harcolni, s hogy legrosszabb helyzetben, inkább visszavonulnak Szibériába, de békét nem kötnek. Borzasztó viszonyok lehetnek most ott, hol a menekülő orosz hadak átvonulnak. A kozákok összeterelik a lakosságot és maguk előtt hajtják éhezve és nagy nyomorban, azután pedig fölperzselik a falukat, mely barbár eljárásuk egyáltalában az őket üldöző csapatainkra nincs hatással, mert utánpótlásuk kifogástalan és minden akadály nélkül történik, ellenben a gyűlöletet saját honfitársaikban felébresztik s ezek minden alkalmat felhasználnak, hogy visszatérjenek községeikbe. L. János fiam írja, hogy egyik orosz-lengyel faluban ottani átmenésük közben a többi közt két pár öltözetű fiatal lengyel suhanc önként jelentkezett a parancsnokságnál, tudatván hogy ők az orosz ezredükből átmenés közben itt elrejtöztek, s felajánlják szolgálatukat. Mire egyszerűen a többi foglyok közé sorozták őket.

Orosz. Újabb hírek szerint Luck közelében az ellenálló és megvert oroszok közül 12 tiszt és 1500 főnyi legénység lett fogoly, Radziechovánál a budapesti cs. és kir. gyaloghadosztály ezredei a szokott vitézséggel rohammal foglaltak el egy erős elsáncolt védelmi vonalat. A németek Grodnotól Vilnába vezető vasúti vonal felé való előnyomulásunkban elfogtak 2600 orosz, Mackensen serege pedig 3700-at.

Angol vélemény szerint az orosz hadsereg menekülése közben azért égeti porrá a falukat, hogy a mi seregünk az elpusztított idegen országban az orosz téllel álljon szemben. Mégis tehát a hadvezetőség úgy cselekszik, mint 1812-ben elődei I. Napóleonnal. De azt hiszem, hogy most csalódní fog, mert a tél beálltáig sok fog előnyünkre megváltozni, s talán az egész hadjárat befejeződik.

Salandra és Sonnino olasz miniszterek közt egyenetlenség állott be, a Törökországhoz intézett hadüzenet miatt. Természetes, mert ebben is csalódtak s most megbánják elhamarkodásukat, annál inkább, mert biztos hírek szerint a Nagy Szenusszi tízezer ember élén ágyúkkal és gépfegyverekkel felszerelve német és török tisztek vezetésével Tripolitania ellen vonul.

Tripolis.

- Liman pasa. A Dardanelláknál működő török hadak parancsnoka Liman von Sanders pasa, kinek Vilmos császár nagy érdemei elismeréséül most a Pour le merite rendjelet adományozta. Párizsi hírek szerint eddig 56 ezer francia esett el a Dardanelláknál.
- Szeptember 2. Ma a vasúton ment át néhány orosz fogoly, köztük volt egy lány is katonaruhában, lába combján volt meglőve. Értelmesen beszélt s megköszönte a szemlélők adakozását. A vasúti kalauzok beszéltek, hogy útközben mindenütt szíves ellátásban részesült s dicséri embereink jószívűségét. Nálunk most csupán a várban van néhány orosz fogoly, kik az ottani téli öltönyök raktározásánál segítkeznek, a megfigyelő barakkban is lézeng néhány ily munkás.
- Luck. Oroszországban csapataink nevezetesen a 39. gyalogezredünk, szuronnyal verték ki az oroszokat Luck várából s nyomukban bevonultak abba s elfoglalták. A megvert ellenség dél és délkelet felé futott. Böhm áttörvén Északkelet-Galíciában a harcvonalat, az oroszokat Styr folyó mögé szorította s Bothmer tegnap elfoglalta Zborovot. Egyesült csapataink a tegnap előtt oroszok által elvett Kozora-területet, tegnap visszafoglalták, s az ellenségnek nagy veszteséget okoztak. A keleti hadszíntéren Hibndenburg hadcsoportjai Grodnó külső erődvonala előtt áll s Odelsk erődségnél üldözi az ellenséget s a Narev folyását lépte.
- Zsákmány. A német csapatok augusztus hó folyamán elfogtak: 2000 tisztet, 269839 legényt, 2200 ágyút, 560 gépfegyvert. Ebből a hivatalos jelentések szerint Kovnára esik 20000 fogoly és 827 ágyú, Novogyorgyevszkre pedig 90000 fogoly (köztük 15 tábornok és több mint 1000 tiszt), 1200 ágyú, és 150 géppuska. Az osztrák-magyar főparancsnokság alatt küzdő csapatok zsákmánya: 190 tiszt, 53299 közember, 34 ágyú és 123 gépfegyver. Ez a haderő május elseje óta összesen 2100 tisztet és 642500 főnyi legénységet fogott el, 390 ágyút (löveget) és 1275 gépfegyvert zsákmányolt. A német és monarchiánk csapatai által május 2-a, vagyis a tavalyi hadjárat kezdete óta Galíciában ejtett foglyok száma immár egy milliónál sokkal többre emelkedett. Úgy vélem, hogy közelebbi napokban nagy fordulatot érünk el, a németek Rigát elfogják s az orosz hadakat úgy Lengyelországból, mint Galíciából teljesen kiverjük s hadaink Kijev felé

nyomulandnak.

- Népvándorlás. Hírlapok közlései szerint borzasztó látni miként tódulnak 50-60 ezernyi tömegekben a menekülő orosz lakosok Minszk és Kelet felé. Óriási a népvándorlás a megszállott keleti tartományok városaiból és falvaiból Pétervár felé, mely onnan hömpölyög tovább messze keltere. A hatóságok képtelenek rendezkedni. A templomok és felajánlott kolostorok nem elegendők befogadásukra s megszámlálhatatlan sok ezer földönfutó szabad ég alatt tanyázik éjjel-nappal s éhezik megfelelő élelmezés hiányában. Minszkben az utcán tanyáznak s boldog az, ki kapualjban vagy a szalmán alhatik a hideg éjjeleken. Ily körülmények s epizódok láttára, nem –e következtetni lehet arra, hogy a békekötésnek mielőbb be kell következni? Annál inkább, mert a négyes szövetség fegyvere sehol sem érhet el sikert, s így nem lát biztatást a győzelemre s kedvező fordulatra.
- Angol készülődés. Az angolok félnek az ellenséges betöréstől s azért erődítési munkálatokat tesznek az angol partokon, hogy az esetleges partraszállást megakadályozhassák. Az angolok hajóvesztése az egész hajóállomány 4,45 százaléka, tonnatartalma 5 százaléka az angol flotta egész tonnatartalmának.
- Pogány Kálmán. Érdekes a megörökítésre, hogy a breszt-litovszki vár ormára az első zászlót dr. Pogány Kálmán, főhadnagy a 16. honvédezredben és szépművészeti múzeumi őr tűzte fel, átúszván e végből a Bug folyón. Különben is a magyar önálló támadása vívta meg az erősséget.
- Hódoló küldöttség. Szeptember 3. A tegnapi szeptember 2-a nevezetes napja lesz államunk történetében. Ekkor állt Szent István koronája országainak hódoló küldöttsége a Schönborni királyi lakban a trón előtt, hogy kifejezze a nemzet hódolatát a királynak. A küldöttséghez csatlakozott Magyar- és Horvátország minden vármegyéjéből a főispán és alispánokon kívül 4-5 férfi s így ötszázra emelkedett díszküldöttség megelőző napon Budapestről két külön vonaton rándult fel Bécsbe, hol a megérkezetteket a dísz és a pompa minden lehető jeleivel, lobogókkal és virággal feldíszített város utcáin a közönség lelkes és tüntető szívéllyességgel fogadta s a város nevében Weiskirchner polgármester üdvözölte. Majd a nevezett bécsi polgármester dr. Bárczy budapesti polgármesterrel

kihallgatásra mentek a felséghez, ki kiváló örömmel vette azt, hogy a két polgármester együttesen jelent meg előtte, annak is adott örvendetes kifejezést, hogy az utcákon sok magyar zászló leng s célzott az idők változására, mire Weiskirchner megjegyezte, hogy a bankgassei magyar minisztérium palotáján ma sárga-fekete lobogó van kitűzve! Este a hódoló küldöttség tiszteletére gróf Stürgkh Károly osztrák miniszterelnök az Iparosok házába fogadást és uzsonnát rendezvén, ott üdvözlések után Stürgkh alkalmi szónoklataira Tisza István válaszolt, biztosítván az osztrákokat irányukban viseltető testvéries érzelmünkről. A fogadó estélyen a legtöbb udvari és állami méltóságok, a közös miniszterek az osztrák és magyar ormány tagjai, báró Skerlecz István, horvát bán, a papság képviselő Piffel herceg érsek és Csernoch János hercegprímás, a tábornoki kar s más számos kiváló személyek jelentek meg.

Másnap szép nyárvégi időben a hódoló küldöttség tagjai kitűzött program szerint a Schwarzenberg-téren gyülekeztek, s onnan a díszmagyar ruhába öltözött fényes tömeg az újongó és báméskodó nagy közönség sorfala között elindult, a díszes s fellobogózott utcákon álló bécsiek mennydörgés szerű éljen és hoch kiáltásai kísérték egészen a Schönbrunni királyi lakig. Tizenegy órakor érkezett a menet a kastély főkapuja elé, onnan a kék lépcsőn a nagy galériára vonult, amelyet zászlókkal és déli növényekkel díszítettek fel. A trónon álló felség előtt Tisza István mondá el beszédét, ecsetelvén a most dúló háború keletkezését és diadalmas folyamatát, melyben a közös dicsőség fényétől övezett és közös vértől áztatott harcmezőkön egymásra találtunk a testvér horvát nemzettel, s küzdöttünk a Monarchia két állama megtámadott létéért s a közös veszély elhárítására. Magasztalván beszédében, hogy őfelsége atyai szíve megérté a nemzet kívánságait s az épségét és évezredes szabadságát visszaállítván, így a magyar álamnak méltó helyet biztosított a Monarchiában és ezzel évszázados bonyodalmak átkát elhárítva, megvetette egy szebb és kedvesebb jövő alapját. Hálát ad az isteni gondviselésnek, hogy a megpróbáltatás perceiben egy magasztos érzelemben egyesülve láthatja a felség őket a trón számolya körül... Válaszában a felség kijelenté, hogy legnagyobb közé tartozik az, hogy kiváló magyar államférfiak közreműködésével sikerült a századokon át meg-megújuló félreértések megszüntetésével a korona és a nemzet, valamint a magyar állam és a többi királyságai és országai közt az áldásos együttműködést

állandó alapokon biztosítani. Megdicsérte, hogy az ország összes nemzetiségei egybeforrnak a haza lángoló, minden áldozatra kész szeretetében, s hogy az óriási harcban a magyar és horvát nemzet ősoktól örökölt hadi erényei fényesen tündökölnék s hogy Szent István koronája új dicsőségtől övezve megnövekedett fényben fog ragyogni a jövő boldogabb nemzedékeknek. Délután a Konzerthausban együttes ebéd volt, melyen természetesen szintén sok szép beszéd hangzott el.

Vashon-
véd
Bécsben. E napon Bécsben a Lekverzenberg-téren lévő „Whermann im Eisen” előtt Schönaich tábornok fogadta Bárczy polgármestert s a vele jött urakat, akik Budapest város nevében szeptet vertek a hadi emlékébe.

Bródi. Az orosz harctéren, mint a vezérkar jelentéséből kitűnik, tegnap csapatink Luck felett a Stryen átkeltek. Az ellenség Kelet-Galíciában az egész vonalon visszavonul Böhöm-Ermolli csapatai bevonultak Bródiba s tovább már az orosz határon túl folytatják az előnyomulást. Bothmer Tarnopol felé üldözi a megvert ellenséget, mely Szereth felé vonul vissza. Pfanzer hadserege pedig Sztripától keletre fekvő magaslatokon túl visszaszorítván heves harcok közt az ellenséget, az visszavonul. A Kobrintól északkeletre küzdő cs. és kir. csapataink szövetségeseinkkel együtt az oroszokat Tasiólda mocsárvidékére szorítja vissza. A besszarábiai határon az orosz harcvonal mögött számos falu lángban áll.

Grodno. A keleti hadszíntéren a németek Grodno nyugati külső erődeit bevették 500 fogollyal együtt, késő este a további 4 erődöt hatalmukba kerítvén, erre oroszok kiüríték a nyugati erődöket. Ma Karovezetől (Odelnstól) keletre harc után elfogtak 3070 fogolyt, 1 nehéz ágyút és 3 géppuskát a mocsárból 3 ágyút ástak ki.

Riga. A rigai öblöt a németek tegnap megszállták s Dagö szigetét az oroszok kiürítették. A cári család menekül Pétervárról, nem csak a cár anyja, hanem valamennyi nagyherceg is.

Ma Munkácsra ismét ezernél több sebesültet hoztak, akiket a megfigyelő barakkban elhelyeztek, hol tudvalevően, háromezren férnek el. A főgimnáziumi, polgári és elemi iskolák régi helyeiken

Kórházak és tanítónői ápolók. Újra megnyíltak s így érdemes a följegyzésre, hogy a főutcai állami elemi fiú tanodában a háború kezdete óta katonai kórház lévén, itt a betegek ápolása körül nagy tevékenységet kifejtett Bíró István iskolaigazgató, ki f. i. családjával a földszinti déli osztályban lakik, úgyszintén neje és leánya férjezett Petrovay Jenőné, a Kossuth utcai állami leányiskolából átalakított kórházban fáradhatatlanul ápolt annak ott lakó igazgatónője Döbrentei Irén, az Ervin utcai polgári állami leányiskolában annak igazgatónője Zsigárdy Flóra és testvére Ilona és Anna, kik most is a betegek fejérműjét gondozzák, végre a Zrínyi Ilona utcabeli állami iskolában volt beteg katonák ápolásánál kiváló tevékenységet kifejtett annak igazgatója Porcshalmy Lajos és neje. Most már zavartalanul működhetnek a nagyszámú tanulók oktatásánál.

Internátus. Éppen most értesülök, hogy grófunk közbenjárásával a hadügyminiszternél kivitte, hogy a katonai kórházzá alakított internátus rendeltetésének visszaadassék, s így néhány nap múlva a gimnáziumi diákok abba bevonulhatnak.

65. ezredünk áttétele Szatmárba. Följegyzem azt is, hogy a Munkácson régóta állomásozó 65. gyalogezred Szatmárba tétetett át s helyét az ottani 5. cs. és kir. gyalogezred foglalja el, melynek egy része Rimaszombatból máris ide érkezett, s a 65. most Salgótarjánban tartózkodik. Természetes, hogy az ezredek zömei a hadszíntéren küzdenek. A szeptember 2-án tartott városi gyűlésen a képviselő testület elhatározta, hogy az 5. ezred zenekarának minden térzene alkalmából egy hordó sört felajánl.

Hadi kitüntetések. Jól esik följegyezni, hogy munkácsi érdekelteink közül közelebb ismét több ifjú harcosaink az ellenség előtt tanúsított vitéz magatartásért legelsőbleg kitüntetett. Így Depaix Coffin Géza tüzér és törzskari százados (ki előbb a gyászos véget ért Ferenc Ferdinánd főherceg körzetébe volt beosztva) a hadidíszítményes 3. oszt. érdemkeresztet kapta, dr. Petrovay Jenő tartalékos honvéd főhadnagy és Fekete Tibor 11. honvéd hadnagy a Sigum landist, úgy Szentgyörgyi Cseke Sándor ugyanazon ezredbeli zászlós a nagy ezüstérmét s egyszersmind a hadnagyi rangot kapta. Ennek atyja Cseke Endre itt dohánygyári aligazgató!

Az orosz harctéren csapataink folyvást üldözik az ellenséget,

Szeptember 4. mely mindenütt a Szereth-vonalig vonult vissza. Az orosz határon a volhíniai Luck, Dubno és Rovno közötti várháromszögben újra harcba bocsátkozott, s így a harc ott folyamatban van. Hindenburg a keleti harcszíntéren tegnap elfoglalta rohammal a lennevadeni megerősített hídfőt s elfogott 3 tisztet és 350 közlegényt. Vilnán túl az ellenálló oroszokat visszaverték, úgy Merecnél is s csapataink az Augusztovi csatorna és Svieloc közt elérték a Nyement, azon átmenve rohammal elfoglalták Grodno városát, hol 400 oroszot elfogtak. Gallvitz, Lipót herceg és Mackensen csoportjai szintén előnyomulnak, ez utóbbi Kobrintól 30 kilométernyire van keletre. Az olasz harctéren az ellenség támadásait védőink mindenütt visszaverik.

Afrika. Érdekes, hogy a németek Afrikában, név szerint Uganda gyarmatban heves harcokat vívnak az angol gyarmat katonasággal. Sumbura és Mackinsonsroad között a németek tönkretették a vasúti vonalat s Bukavu erődöt elfoglalták és ott sok élelmi szert is zsákmányoltak.

Diákjaink. Mint már fentebb említém, a tanodai szünidőben főgimnáziumunk 29 buzgó lelkes diákja a megfigyelő barakkban dr. Tárcsy Károly, tanár vezetése mellett áthalmazást és elhelyezést nyert arra, hogy az ottani sebesült és beteg katonák köztözésénél, ápolásánál segítkezzenek s önkéntes működésük közben kórházi ápolási oktatást és gyakorlatot is szervezzenek. Ők az elvállalt kötelességnek pontosan és jókedvvel megtelvéen mos, midőn az új tanév kezdetét vette, onnan kiléptek. Ez alkalomból Nedeczey János, helyettes miniszteri biztos elismrőn írott nyilatkozatában megköszönte hazafias eljárásukat és sikeres működésüket. Feltűnő, hogy az ápolói kiképzést szerzett huszonkilenc diák egyetlen zsidó sem volt, pedig a főgimnázium ifjúságának nagyobb részét ők képzik. Valóban különös, annál inkább, mert ott nem kellett tartaniuk a veszélyes robbantástól sem.

Ál térközlések. Hírlapjaink nem csak rendszeren közlik a hadszíntérről kibocsátott hivatalos táviratokat a közvetlenül lefolyt ütközetekről, hanem koronként közlik az ellenség hivatalos kijelentését is, melyeket valótlanság esetében meg is cáfolják későbbben. Olykor azonban az ily állítólagos olasz és orosz csatavesztéseinkről tett közlemények cáfolatlanul maradván, az olvasóközönség abból azt

következteti, hogy a csatározással járó balsikerek valóban megtörténtek s ez azután a pesszimizistákat még inkább kihozza sodrúkból a lethargiájukat fokozza, míg a jó reménnyel elteltek kevésbé meghatja, tudván, hogy bízhatik bátor és óvatos hadvezéreink működésében. Így a Hazenfuszok ijedezve olvassák most az orosz hivatalos jelentést arról, hogy még augusztus 30-án virradó éjjel, az oroszok Fridrichstadtnál az offenzívát, melyet a németek a Dvina átkelésénél megkezdtek, visszaverték, úgyszintén Wladimir-Wolinskijnél is, hol 200 németet elfogtak és hogy Galíciában az osztrák-magyar csapatok által augusztus 30-án Zloczovtól északra megindított elkeseredett támadást, úgy a Tarnopol és Csorkov felé vezető vasutak mentén nyolcszor is megismételt heves támadásait visszautasították, s nekünk óriási veszteségeket okoztak, 30 ágyút és 24 géppuskát zsákmányoltak és 3000 foglyot, felerészben németeket, ejtettek. Én nem hittem el ezt, mert hisz az oroszokat üldöző csapataink itt e tájon már Bródig elhaladtak és Zvlasov vidékét is elérték. Annyi azonban bizonyos, hogy Galícia e keleti szélén megrekedt oroszok szívósan védekeznek és onnan való teljes kiverésük lassú tempóval történik. Megfigyelő barakkunkba is innen érkeznek most feles számmal sebesültjeink.

Orosz
harcotér.

Tegnapról kelt hivatalos jelentések tudatják, hogy az orosz hadak üldözése Szereth felé akadálytalanul történik. Szeptember 2-án reggel csapataink öt hadihídon átkeltek a Sztrypán s heves harcot vívtak a Burkanow melletti átjárhatatlan drótakadályokkal keresztül-kasul megerősített erdős területen. Szeptember 3-án a Szereth torkolatánál Sinkovtól északnyugatra a Sloteria-magaslaton heves harc után elfogtak két tisztet és 1400 főnyi orosz legénységet. Bhöm-Ermolli hadserege Zoloscétől északra és Bróditól keletre az ellenség harc vonalát számos ponton áttörte és 6 orosz tisztet, köztük egy ezredest és 1200 közlegényt elfogott. Fent Volhíniában Olikainál most harc van folyamatosan.

Mai sürgönyeink kedvező híreket közölnek a Friedrichstadti fentebb említett kétes állásainkról is mennyiben tudatják, hogy tegnap Hindenburg hadcsoportja a hídfőt rohammal elfoglalta, 37 orosz tiszttel és 3322 főnyi legénységét elfogott és 5 géppuskát zsákmányolt. A Klia két oldalán is megverte az ellenséget és 800 foglyot ejtett Mackensen

A Grodnóban és körülötte kifejlődött harcokban megverték

- Grodno vár. csapataink az ellenséget, mely keleti irányban elmenekült. Az elfoglalt várat összes erődeivel megszállották. A hátráló ellenségéből 2700 fogoly és 6 nehéz ágyú maradt kezükön. Grodnotól délre Gallvitz elűzte az ellenséget és 800-at elfogott.
- Folyó harcok. Lipót bajor herceg hadcsoportja a mocsár szorosokért Pruzánytól északra és északkeletre harcol az ellenséggel, úgyszintén Mackensen Bereza-Kartuska mellett egy hídfő-állásban.
- Szeptember 6. Az oroszok üldözése tovább foly, jóllehet Kelet-Galíciában és Volhyniában ellenállásokat kifejtenek. A besszarábiai határon egy támadásunk akadályaink előtt összeomlott. A Szereth torkolatától keletre az ellenség embertömegeinek tőle megszokott pazarlása mellett egyik lövészárkunkba hatolt be, de ember-ember elleni küzdelemben visszavetették. Tarnopoltól nyugatra is csapataink és Zalosce közelében is állásait rohammal elragadták. A vár háromszögben harcoló cs. és kir. haderők most 30 orosz tisztet és 3000-nél több közlegényt elfogtak. A Budzanodi kolostora az oroszok a genfi keresztet viselő lobogót illesztették, de mindamelllett kitűnt, hogy erős táborszerű támaszponttá alakították át s így legközelebb tűz alá veszik csapataink. A keleti hadszíntéren Grodnotól keletre az ellenség a Kotra szakasz mögé hátrált. A Grodnóért vívott harcokban ejtett foglyok száma 3600. Gallvitz Mecibowónál 520 oroszot fogott el, Lipót bajor herceg a Novi Dvornál délre, s Pruzanától északra lévő mocsár szorosból harc árán kijutott s előrehaladt, 400 oroszot és 3 géppuskát elfogván. Mackensen tábornagy hadcsoportja a berezakartuskai hídfőt elfoglalta, úgy Bothmer a Szereth nyugati partján lévő állásokat. A Friedrichstadti hídfőt is katonáink elfoglalták. Az olasz támadásokat a doberdói fennsíkon és San Martinótól nyugatra vitéz védő csapataink visszaverték, Dél-Tirolban pedig két századot a marcovi állásunktól megfutamítottak.
- Helyzet. Az olaszok Kronstadt megerősítik. Dünaburgból s Vilmából mindenki menekül. Volhyniában az elvonuló ellenség minden falut és majort felégetett, az erdőkbe rejtőzött lakosok azonban mihelyt csapataink a rommá lett falukba bevonulnak, visszatérnek s hálásan vetik magukat alá. Oroszországban már az öreg népfelkelőket behívják. Japán nem küld sereget Európába, Bulgária semleges marad. Hervé lapja Guerre Sociale az oroszok

további vereségeit jósolja. Mindez arra mutat, hogy Oroszország serege nem sokára harcképtelenné válik s a béke mielőbb helyre állt.

- Szeptember 7.
Orosz. Tegnap hadieseményekről jelenti vezérkarunk, hogy a besszarábiai határon és a Szereth torkolatánál az oroszok ismételt támadásait visszaverték csapataink, Tarnopolnál egy ellenséges állást elfoglaltak, Lucktól keletre s Olikától északra csapataink a posványos, elárasztott Putlikovka lapályon szerencsésen áthaladtunk. Hindenburg hadcsoportja Lunnónál a Nyemen felé s Volkovysktól északra a Ross-szakasz felé közeledik. A német tengeralattjáró egy angol cirkálót elsüllyesztett. Az angol és francia csapatok civakodnak a Dardanelláknál.
- Eső. Volhyniában és Kelet-Galíciában, úgy mint vidékünk is éjjelnappal szakadatlanul zuhog az eső, mely ott nehezíti csapataink támadó hadműveleteit s az egész vidéket elárasztja. Mindamellett jól előreszaladtunk minden oldalon. Döntő csatát közelebb várnak Vilna körül. Jó Isten légy velünk!
- Hűségtorony. Szászország földjén, Chemnitz kerületben, nem messze az osztrák határtól, Oberwiesenthal kis német városban, amely egy hegyen fekszik, a német magyar és osztrák szövetség és testvériség örök jelképezéséül művészi tornyot szándékoznak építeni. A „szövetségi hűség tornyát”. Megállapított terv szerint a torony 13 méter magas lesz és tetején hatalmas serpenyőben örök láng fog lobogni. Szeptember 26-án leteszik az alapkövet és november hó 1-jén ünnepélyesen felavatják. Jó lenne, ha akkorára már e győzelmes békét is ünnepelhetnők!
- Olasz. Az olasz harcokban ezrede élén elesett Luigi Trassarelli ezredes és Lorenzo Barco ezredes súlyosan megsebesült.
- Szeptember 8.
Orosz. Galícia utolsó csücskéért még mindig tart a harc. Az oroszok ezt szívósan védik, jóllehet a folytonos esőzés s a felázott talaj mindkét félnek akadályul szolgál. Az oroszok a szűk mocsár szorosokat és dombláncolatokat jól megerősítették s visszaveretésük után azokba szállítanak s megállanak. Igyekezetük oda terjed, hogy Galíciába visszatérhessenek, s ott megállapodhassanak, mi azonban nem sikerül, mert folytonos támadásainkon kimerülnek. Bal szárnyuk a besszarábiai határon

küzd, míg középpontjuk Tarnovtól nyugatra működik, s ezzel ha mást nem képesek is elérni, seregünk feltartóztatásával időt nyernek. Broditól keletre is így működnek, hol seregünk előnyomulása Dubnó ellen állandóan tért foglal.

Cár. Párizsi hírek szerint a cár maga az orosz hadsereg élére állott. Ezt Miklós cár tegnap Poincaré francia elnökhöz intézett táviratában tudatta. No, meglátjuk ennek hatását. Vajon nem lesz –e belőle Sedán! Russkij tábornok az orosz északnyugati arcvonal parancsnoka lesz s két hadsereget három felé elosztván, Belov, Eichhorn és Gallvitz német seregei ellen fog működni, míg Ivanov tábornok a délnyugati arcvonalon Mackensen ellen, Evert tábornok pedig Lipót bajor herceg csapataival fog mérközni.

Harcok. Tegnap Bhöm-Ermolli Podkamiennél és Radzivilovnál megverte az ellenséget, melyből 3000 foglyot ejtett. Bothmer és Pflanzler Kelet-Galíciában az oroszok támadásait visszaverték s a besszarábiai határon megállították. Novosielicánál egy orosz üteg román területen lévő tanyát bombázott. A keleti hadszíntéren Hindenburg 790 oroszot és 5 gépfegyvert fogott el, Gallvitz pedig ezernél több oroszot. A harc a Szereth-szakaszért tovább tart. Az olasz hadszíntéren a Krenzberg-Sattel vidékén tegnap reggel öt zászlóaljnyi olasz csapattámadást véresen visszaverték katonáink s az ellenség legalább ezer embert veszített. A tiroli határterületen ágyúharc folyt, az olaszok az Adamello-területen lévő Mandron-menedékházat ágyúzták.

Menekülők. Érdekes, hogy a Lengyelország területéről elmenekült lakosok a kiürített falvaikba folyvást csoportosan visszazáolingóznak, főleg azok kik az erdőbe rejtőztek s ott a legnagyobb nyomorúsággal kellett küzdeniük. Csapatáink mindenütt segítenek az emberek ínségén s mindent elkövetnek nyomasztó sorsuk enyhítésén.

Grodno harcok. Legújabb hírek szerint Grodnotól keletre nagy harcok folynak, az oroszok a legnagyobb erőfeszítéssel próbálják védeni a vasútvonalat és a Nyementől visszahúzódó csapatokat, remélvén, hogy a négy oldalról fenyegető körülzárás elől néhány ágyú hátrahagyásával ki tudnak majd menekülni. Az oroszok a németek terveit nem ismervén, úgy vélik, azok most Ukrajnába szállnak s a telet Rigában pihenéssel fogják tölteni, s télire beszüntetik akciójukat. Véleményem szerint a német

hadvezetőség sokkal körültekintőbb, s hogy addig meg nem pihen, míg az oroszokat teljesen le nem győzi, amit csak a folytonos előnyomulás által érhet el. Most vagy soha!

Papírba-
kancs.

Az ismeretes papírbakancs szállítók ügyében a bécsi hadi törvényszék most Neuron Adolf vádlottat az állam hadi érdekeinek megkárosítása miatt tizenöt évi börtönre ítélte, havonként egy böjtnappal és kemény fekhelyekkel, s azzal a súlyosbítással, hogy minden hónapnak első napját sötét cellában kell töltenie.

Nálunk a pécsi katonai hatóság folytat ilyen pert Paper Dávid és Társa cég ellen. Most a vizsgálat következtében letartóztatta még ez ügyben a következőket: Balázs (Rozenfeld) Oszkárt magánhivatalnokot, Krausz Vilmos cipőkereskedőt, László (Lövinger) Lipót ügynököt, Bihari (Bernstein) Szidor zongorakereskedőt és Ponejdik Alajos cipész mestert.

Szeptem-
ber 9.
Orosz.

A németek Grodno és Beresa-Kartuska között kelet felé haladnak, hogy az oroszokat a legkedvezőtlenebb terepen harcra kényszerítsék.

Bhöm-Ermolli folytatja a brody-dubnoi vasút innenső oldalán a megvert orosz ellenség üldözését. Ezek csak a Dubno várán áthaladó Ikva folyó mögött tudtak megállani. Egyik szárnyuk már az orosz területen van, melyet ott a mieink üldöznek, míg a Szereth-front még ellenáll a Tarnopol és Trembovia közötti állásokban.

A Volhyniai vár területen túl Radzivknál kivívott győzelmünk az ellenséget 90 kilométernyi kiterjedésű harcvonalon visszavonulásra kényszerítette. Tarnopolnál a németek visszaverték az oroszok támadásait, Trembovatól nyugatra még foly a harc. A Szereth-torkolatnál cs. és kir. csapataink szeptember 8-án Benigny és herceg Schönburg tábornokok vezérlete alatt bevették rohammal hadállását és elfogtak 20 orosz tisztet és 4400 főnyi legénységet és 7 géppuskát.

A keleti hadszíntéren Hindenburg, Eichhorn, Lipót herceg és Mackensen hadcsoportjai sikeresen harcolnak, Pruzanétól északkeletre ami csapataink a mocsár területen vonulnak át és ezer oroszot elfogtak.

Dubno előtt nem állhat meg az orosz, menekül, de a Szereth-frontot még konokul védi. A besszarábiai határon és Bukovinában ágyúharc folyik.

Eichhorn Volkovitznál 2800 és Lipót Pruzanynál 1000 orosz fogott el.

A minapi orosz közleményt 30 ágyúnk és sok géppuskánk s német katonák elfogatásukról most koholmánynak nyilvánítják cáfolatul.

Telepesek
vissza-
érkezése.

A Kelet-Galíciából elhurcolt német telepesek most Lembergen át kocsikon visszatérnek. Többnyire Lemberg és Sambor környékéről valók. Útközben ért pánikban és zűrzavarban megfélekedtek róluk az oroszok és elhagyták őket.

Az olasz hadszíntéren most az olaszok a Krenzbergi vereségük után csendesek. Ott nagy veszteséget szenvedtek. A csatater kitakarítása alkalmával csapataink csupán a Pfanstitze Lima, Inrugnoni és az Eisenreichkamm előtt négyszáznál több olasz halottat találtak. Tegnap a Doberdó-szakaszon egy a Karsthochflache kiugró része ellen irányított olasz támadást visszavertek s a Vermeiglianonál keletre jutni igyekvő olasz gyalogságot kézigránátokkal visszaűzték.

A nyugati hadszíntéren a németektől megszállt West- és Ostendét ellenséges hajók ágyúzták, de a visszatüzelés folytán eltávoztak.

Az orosz hadvezetőségben nagy változás történt. A cár szeptember 5-én maga vette át a főparancsnokságot és seregei élére állott, Nikolajevics nagyherceget pedig kinevezte a Kaukázus alkirályává és a kaukázusi haderők főparancsnokává. A cár örül, hogy megszabadult a nagyhercegtől, aki a béke akadályá volt.

Bolgár-
török
egyezés.

A bolgár-török megegyezést a határok megállapítása iránt végre még szeptember 3-kén aláírták. E szerint a jövőben a Tundzsa-folyó lesz a délnyugati határ Drinápoly Karagáns nevű külvárosig, onnan túl déli irányban a határ a Marica folyó, Enoszig a tengerpartig végighúzódó két-három kilométeres szélességű terület. Így Törökország 2300 kilométer területet engedett át Bulgáriának. Az ünnepélyes átadás szeptember 19-én lesz. Katonai tisztelgéssel és lakomával Drinápolyban.

Tuniszban a fölkelők megverték egy expedíciós hadtestet és proklamálták a hadiállapotot.

Galíciából folyvást hoznak sebesült katonákat ide. A barakkban most 3000 van, köztük 240 orosz katona. A hosszú útjukon nagyon sokat szenvedtek, sebeik ápolás hiányában elfajultak, a

Sebesül-
tek
Munká-
cson.

roppantul eltetvesedett ruhájuk s elszennyesedett testük undok szaggal töltötte el a helyiségeket. A kórházak nagyon érzik az orvosok hiányát is. S úgy látszik, hogy az ott folyvást dúló nagy csatározások még tovább is új hozammal fogják szaporítani a betegállományt. Jó, hogy a kolera nálunk megszűnt, mert hetek óta nem jelentkezett. Valóban nehéz, szomorú időket élünk enélkül is.

Szeptem-
ber 10.

Dubno
vár.

Orosz harctéren mindinkább előre nyomulnak vitéz seregeink. Wolhíniában az orosz harcvonalat Olykától északra áttörték. Dubnót a várháromszög második várát bevették, s annak felgyújtását csak úgy akadályozhatták meg, hogy elűzték a helységből az erre készült kozákokat. A bécsi gyaloghadosztály honvéd lovassága vonult be 9-én Dubnába s elfoglalta a vár erődöket is. Böhm-Ermolli felső Ikváig és Novoalexén túl nyomult. A Szereth folyónál nagy harc keletkezett az oroszokkal, melynél Leu ezredes német testőr zászlóaljai kitortek sikeresen s Novosielka-Kostinkova mellett Brudermann lovassága. A mi csapataink elfoglalták Michalin vidékét Rozanytól délre.

A keleti hadszíntéren Hindenburg Jesiory és a Nyemen között helytálló ellenséggel küzd, míg Zelyjduka mögé vonult vissza az orosz utóvédje, melyből 3550 katonát és 10 géppuskát elfogtak csapataink.

Lipót herceg hadcsoportja Rosantól délre átkelt a Rosankán, s a mi csapataink Siselectől északkeletre elterülő erődön át nyomulnak előre. Mackensen Jasiorda északi partját elérte s az ellenséget Bereze-Kartuskától elűzte. A Sporoskie tó és a Dnyeper-Bug csatorna közt további tért nyertünk, Osztrovtól délre észak felé vetették vissza az orosz.

Dubnó a tizenötödik vár, melyet az oroszról elfoglaltak.

Az olasz harctéren Schlanderbach szakaszon néhány osztagot visszavertek, úgy Parelba szakaszon is két századot, több ellenséges járőrt pedig a Monte Ciadenisen lelőttek a mieink.

A törökök is tartják magukat. Az Anaforta-szakaszon felderítő oszlopai behatoltak az ellenséges lövészárkokba és gépfegyvereket s felszerelést zsákmányoltak. Tüzeléssel elpusztítottak egy munícióval megrakott angol kórházvonalot, hol robbanás is történt. A tengerszorosnál szétszórtak útegei ellenséges csapatokat.

Angliában eltiltották, hogy a Dardanellák elestére fogadásokat tegyenek. Úgy látszik, nem bíznak benne.

Tengerészeti léghajóink jó sikerrel bombázták a londoni City nyugati részét szeptember 9-kén éjjel. Sikertelenül ágyúztak rájuk.

Győzelem. A nyugati hadszíntéren tegnap Argonneokban Wienne le Chateautól északkeletre német württembergi és lotharingiai ezredek rohamra indulván, két kilométernyi harcvonalon elfoglalták az ellenséges állásokat és több támaszpontot, s foglyul ejtettek 30 francia tisztet és 1999 legénységet és zsákmányoltak 48 géppuskát, 54 aknavetőt és 1 revolverágyút.

Béke. Radoszlavov orosz új miniszterelnök egy Szobronje-képviselőkből álló küldöttség előtt többi közt azt is felemlítette, hogy nyugaton a közeli béke bizonyos jelei észlelhetők s hogy nem hisz Szerbia, Románia és Görögország közös eljárásban Bulgária ellen. Ez utóbbi csak egy fronton fog harcolni, ha kell. (Talán mellettünk?)

Bosnyák. Minap ismét temettek el a katonai kórházból egy bosnyák mohamedán katonát iszlám szertartás szerint, melyet a Kassáról ide rendelt török pap végzett. Mint minden katonát, ezt is zene kísérettel vitték ki. Naponként 4-5 ily temetés történik, sokat a járványos sírkertben hantolnak el, mely közel esik a barakkhoz.

Orosz. Tegnap az orosz harcérien ismét sikeresen működtek seregeink. Rovnótól nyugatra Stubiel felé és Zalosce felől Zbaraz irányába üldözték az ellenséget. Tarnopolnál több támadást vertek vissza, de Szereth középső folyásától nyugatra hevesen folyik a harc. Litvániában áthaladt a mi csapatunk az Orla mocsárterületen a délkeleti vidéke. A Vilkommierznél lefolyt ütközetben Hindenburg hadcsoportja elfogott néhány száz orosz, ellenben a Zelvianka-szakaszon még tart az ütközet, melynek folyamán ő elfoglalta a magaslatot és 1400 katonát és 7 gépfegyvert zsákmányolt. Lipót herceg megszállotta Olaszankát, Mackensen elérte a Kossovi pályaudvart és a Pinsk felé vezető vonalon a Tulatycze-Voziczal vonalat.

Léghajó. Német tengerészeti léghajók egyike szeptember 9-10-i éjjel Üdv és győzelem! Baltisch-Port orosz flotta támaszpontra és vasúti telepeire bombákat dobott jó sikerrel. Az orosz tüérek hiába lövöldöztek rájuk szerencsésen visszatért.

Nem csoda, hiszen a német tisztek oly elszántan s öntudatosan végzik a legveszélyesebb légi feladatokat is, hogy a siker el nem maradhat. A tábori telefon útján vett parancsra felhívja a tiszteket az illető előljárójuk, hogy repüljenek a kijelölt helyre. Parancsára! Felelnek a tisztek és nyomban felkészül rá, s feszesen tisztelegve lépnek a parancsnokuk elé. Ez „Üdv és győzelem!” Szóval kezét nyújt a távozóknak, kik halkán ismétlik: Üdv és győzelem! s szalutálva ellépnek. Oly szokás ez, mit midőn bányászok a föld mélyébe, sötét aknába szállnak, veszélyes munkájukat végezni s búcsúzásul kiáltják: Glück auf (szerencse fel)!

A besszarábiai határon az oroszok erősen védik állásaikat. Minden áron meg akarják tartani.

Tarnopol. A Tarnopoltól északra fekvő Radziechow városkát az elmenekült csapatok sértetlenül hagyták. A Podhorce Szobieszki király szép kastélya után, s az abban lévő nagy műgyűjteményt katonáink vették gondozásukba.

Az olasz határon a tolmeini hídfőnél és a Doberdói-szakaszon tegnap ismét visszaverték csapataink a támadásokat.

A Dardanellákat illetve a lapok különféle ellentétes akcióról szóló hírt közölnek.

Szófiai adatok szerint a négyes szövetség számol azzal a lehetőséggel, hogy abba kell hagyni a Dardanellák ostromát, Olaszország végkép lemondott az abban való részvételről. Ellenben a Tribuna jelenti, hogy a négyes szövetség óriási támadásra készül a Dardanellák ellen, félmillió katonával és mindent elsöprő tüzérséggel. Így reméli a világháború sorsát eldönteni!? Vedremo!

Különben el is borzadhattak a támadók eddigi veszteségeiktől. Majd négy hete harcolnak a Gallipoli félszigeten, rémesebben, mint bármelyik harctéren. Augusztus 7-e óta az angolokból, ausztráliaiakból és újzélandiakból meg gurkákból, s egyéb szövetségesekből álló ostromlók több kézi tussal folytatott harcban harmincezernél többet vesztek, augusztus folyamában új tízezernyi csapatot szállítottak partra, kik közül azonban a gurkák augusztus 26-án semmi szín alatt sem akartak harcba menni, az újzélandiak pedig lázadásban törtek ki. Augusztus 20-tól 28-ig a szövetségesek több mint 800 tisztet vesztek s az angolok augusztus 8-tól szeptember 1-ig legalább 40 ezer embert. A törökök halálmegvetően harcolnak. Őket a vallás fanatizmusa, a nemzeti érzés lelkesedése, a szabadság érzés, s a fajgyűlölet

vezeti.

Blokád. A németek elsüllyesztették a Hesperion angol gőzöst, melyről eltűnt 32 utas s a személyzetből 13 ember.

Szeptem-ber 12. Rokkan-
tak
kiengedé-
se.

A pápa közbejárására a harcban álló országok hadvezetőségei kicserélik az elfogott katonák közül különösen azokat, kik további hadműveletekre, mint rokkantak képtelenné váltak. Nyugatról a francia s angolok, Svaicon keresztül érkeznek a kicséréltek, orosz földről pedig Bécsen át. Minap ötvennél több jött onnan, tegnap pedig Budapestre 68 béna magyar vitéz, meg a többiek osztrákok Bécsben maradtak. Bizottság fogadta a mieinket a nyugati pályaudvaron, hol az üdítő állomás hölgyei frissítőkkel, kávéval s cigarettákkal ellátták, azután pedig a mentők kivitték őket a pályaudvar előtt álló katonai autósmobilokhoz, amelyek szép egymás utánban elrobogtak velük gróf Thoroczkay Miklós vezetésével a Gömb-utcai hadikórházba.

Vasúti szeren-
csétlen-
ség.

Múlt éjjel a Budapesttől elindult vasúti vonat Miskolc és Sátoraljaújhely között összeütközött, s ez kisebb-nagyobb sérüléseket és néhány kocsi rongálást okozott. Katonák is voltak a vonaton. Most általában még mindig érezzük a vasúti menetek zavarait, jóllehet a háború körzete eltávolodott Munkácstól. Azelőtt heteken át nem lehetett a vasúti közlekedést, utazást használni, mennyiben folyamatosan katona és hadiszerek szállításával foglalkoztak. Később enyhült ez állapot, de akkor a járványos betegségek, kolera, tífusz, vérhas s egyéb bajok miatt megszüntették a rendes vasúti személyszállító kocsik használatát, s ha kivételesen harmadosztályúakat alkalmaztak is, ezek pótolták s helyettesíték az első és második osztályúakat is. Történt, hogy még ez évi tavaszkor is teljesen kizárták a forgalomból a személyi kocsikat s igazolások s akadékoskodások mellett utazókat a nyílt vagy fedett teher, s marhaszállító kocsikba ültették, ezeket jelzőtáblával vagy kréta felirattal második osztályú kocsikká avatván. Mint mondák egészségügyi okokból mellőzik a párnázott üléseket. A teherkocsikban semmiféle ülőhely nem lévén, az abban beszorultak csak ládáikra vagy ezek hiányában a padlóra ülhettek. A 1. és 2. osztályúakat pedig azáltal különböztették meg a 3-tól, hogy a vonatvezetők, együvé az utazókat öltözkük szerint helyezték el a fedett vagy fedetlen teherkocsikba. Ilyetén rendkívüli utazás Galíciától Munkácson át

Sátoraljaúj helyig tartott, hol a teherkocsikat harmadosztályúakkal váltatták fel, s szükség szerint első és második osztályúakra minősítették.

- Orosz. Az orosz harctér tegnap kevésbé változott meg. Egy távirat megdöbbenően tartott, hogy a közép Szerethen az ellenség túlerővel visszanyomta csapatainkat, a 11. vezérkari jelentés azonban megnyugtatólag hirdeté a tér visszafoglalását, de azt is, hogy a heves harc folyamatban maradt a litvániai hadszíntéren Alba falut elfoglalták. A keleti hadszíntéren Vilkomerztől keletre 1050 orosz elfogott Hindenburg csapata, Zelvianka mellett az oroszok makacsul ellenállnak. Skidelt és az ettől északra fekvő Niekraseet, Lavnát rohammal foglalták el csapataink, s itt 2700 fogoly és 2 géppuska került kezükbe. Lipót herceg, Mackensen és gróf Bothmer hadseregei harcban állnak. Az oroszok a Szereth középső folyásán hatalmas erősítéseket kaptak s így Kelet-Galíciában emberpazarló támadásokat intéznek frontunk ellen.
- Nagy harcok. Ezzel azt akarják kimutatni, hogy a cár fővezérsége újabb lelket öntött a csapatokba s tüntetésül némi sikert óhajtanának elérni s mutatni.
Az olasz támadásokat a doberdói fennsíkon a Vrosich harcvonalon tegnap ismét visszaverték a mieink.
- Rómában Érdekes, ha komikus nem lenne, hogy Rómában az új parlamenti aula. aula építésére küldött bizottság elrendelte, hogy a teremben ülőhelyeket készítsenek a Trieszt és Trienti, déltiroli és isztriai jövődő képviselők részére is...
- Pestis. Nagyobb baj az, hogy a Gallipoliba legutóbb érkezett indiai csapatok a bubo pestist hozták oda. Ezeket egy szigeten internálták. Tífusz is uralkodik a csapatok között.
- Románok? Napról nap mellett kombinációk vannak úgy a lapokban, mint a közönségnél, hogy a románok, bolgárok és görögök melyik had félhez csatlakoznak. Itt-ott fogadásokat is tesznek. S e téma a pesszimisták lelkét bizonyára folyamatos zavargásokban részesíti. Én nem hiszem, hogy Ferdinánd bolgár király, Koburg, kinek Koháry gróf után hazánkban fejedelmi birtokai vannak, hazánk ellen támadhatna. Különben a politika mindig kétséges, s a szlávok nem hiába úgy mondják, hogy „a politika panszké hundfutstvo” (úri gazság!).

- Orosz főhadiszállás. Hírek szerint az orosz főhadiszállás még Nikolajevics herceg idejében a háború kitörése óta vasúti kocsikban volt elhelyezve. Ez több hétig egy erdő mélyén volt elrejtve. A vasúti kocsik egyike templommá van átalakítva. A cár ebbe a templom kocsiba több drága szent képet helyeztetett el, amiktől csodatévő hatást vár. Azt is beszélnek, hogy a herceg a zsidókat vádolta azzal, hogy ők az okai Oroszország szerencsétlenségének, mert ők kémkedtek és informáltak az ellenséget. S éppen azért javasolta, hogy a mi szövetségeseink által elfoglalt területekre kell az összes orosz zsidókat összehozni, azután pedig meg kell fosztani őket az orosz állampolgárságtól. S majd ha visszafoglalja ezeket a területeket, akkor, mint idegen alattvalókat ki lehet a zsidókat kergetni az országból s vagyonukat elkobozni. Szép kilátások és biztatások!
- Szeptember 13. Az oroszok Rigát teljesen kiürítették. A Volhyniai lakosság körében a várháromszög fenyegetett helyzetet nagy pánikot idézett elő. Mindenki menekül eszeveszetten, annál inkább, mert a német repülőgépek Kreuzburg és más vasúti csomópontokra bombákat is vetnek.
- Orosz. Különben az orosz hadak kétségbeesetten harcolnak Goryni és Dubnónál, hol tegnap az Ikva folyón átkeltek csapataink. Tarnopolnál is egyre tart a heves harc, folytonos ellentámadások vannak folyamatban, mindkét szárnyon elszántan küzdenek a németek és honvédeink. Litvániában elfoglalták Kosoro közelében az erősen elsáncolt Skuraty falut. Hindenburg a keleti hadszíntéren szüntelenül harcol. Merecnél 1800 orosz és 5 géppuskát elfogott. A Zelvianka mentén a vonalat áttörték csapataink és 17 tisztet és 1946 orosz katonát elfogtak és 7 géppuskát zsákmányoltak. Az orosz gárdát Abelitól északra megtámadván állásait visszavetették. Az oroszok kiürítik Kijevet is. Lipót és Mackensen hadcsoportja Slonimnál 2759 foglyot és 11 géppuskát ejtett birtokába.
- Az olasz határon a tenger melléki harcvonalon tegnap nagyobb arányú harcok egész sora fejlődött ki s valamennyi az olasz támadások teljes balsikerével végződött, így a Flitschi katlanban is. Jablonicával szemben tüzelésünk futásra kényszerítette az ellenséget, úgy Javorcetól délre is. A tolmeini hídfőnél tüzérségi harc folyik, a doberdói-szakaszon s a tirolai harcvonalon zászlóaljnyi támadásait visszaverték harcra kész védőink.

- Dardanellák. Rómában az olasz minisztertanács Salandra miniszter elnöklete alatt elhatározta, hogy Olaszország nem vesz részt a Dardanellák ostromában.
- Szobor. Budapesten most szeptember 12-én vasárnap ünnepélyesen leplezték le az áldozatkészség szobrát a Deák Ferenc téren az Auker palota előtt. A felavatáson a királyt képviselte Károly István főherceg, Augusztia főherceg leánya, Zsófia jelenlétében, hatóságainkat képviselte gróf Tisza István, a papságot Csernoch János hercegprímás. A vendégeket fogadta gróf Marenzi és báró Hazai Samu birodalmi miniszter. A lovas szobrot kemény tölgyfából készíté Sidlo Ferenc szobrászművész, az áldozatkészség pergament albumát pedig készíté Basch Árpád festőművész. Az albumot a Nemzeti Múzeumban fogják elhelyezni, kétezernél több oldal van benne és csak a lapok súlya fél métermázsát nyom. A könyv verete ékszerdomborítás, kézi aranyozással, s rajzokkal. Királyunk, Vilmos császár s a török szultán aláírásai eredetiek. Schmidt Miklós díszítőszobrász a famegmunkálást végezte és Tóth Endre a posztamentumot csináltatta és a faanyagot is felajánlotta. Leleplezés után a lemezek elhelyezése történt a végrehajtó bizottság jelenlétében, a nap folyamán tízezer fémlemez helyeztek el a szobron, első sorban a lófejdísz. Egy fémlemez megváltásának legkisebb ára 2 korona. Az ebből begyűlt összeg a rokkantak és hősök utódai felszegelésére fordítatik, melynél fogva egyszersmind a nemzeti áldozat jelvénye is e szobor, amely egy Mátyás király korabeli sisakos, páncélos lovas vitézt ábrázol.
- Szeptember 14. Az orosz hadszíntéren egyre tartanak a heves harcok. Az orosz hadvezetőség mindent elkövet, hogy a cár vezetésének dicsőséget és sikert vívjon ki, de minden törekvése és feláldozása hiábavaló. Lankadást nem érző hadaink a Szereth torkolatánál erős ellenséges haderőt vertek vissza, sok helyen a lövő árkokban vívott harc kézitusáig fejlődött. Strafovnál az oroszok előtörését tüzeink ütegei és szuronyaink visszaverték. A Tarnopolnál küzdő csapataink éjjel a Kozlovtól és Jeziernétől keletre fekvő magaslatokon elhelyezkedtek, s várják a további parancsot. Novo Alexincenél heves harcok folynak. Dubno és Derazna vidékén az ellenséget visszaszorították, különösen a bécsi 24. számú landwher ezred tűnt ki. Litvániában Skuraty falu bevételénél 9 tisztet és 1000 főnyi legénységet és 5 géppuskát

fogtak el.

A keleti hadszíntéren Hindenburg hadcsoportja a Düna bal partján Jakobstadtnál kiverte állásából az orosz, s a dünaburgi országúton előrehaladt, a Vilna-Dünaburg-Pétervár vasútvonalat több ponton elérte.

Grodnótól keletre üldözik az ellenséget, Zelvianka mellett visszaverték ellentámadását s több mint 3300 orosz elfogtak és 1 ágyút, s két géppuskát zsákmányoltak. Lipót bajor herceg is előre megy és ezer orosz foglyul ejtett. Mackensen az ellenséget az egész arcvonalon megtörte s Pinsk felé üldözi. A németek is Tarnopoltól nyugatra és délnyugatra az ellenséget visszaverték.

Orosz Riga ellen a tenger felől a nép egy hétig könyörgő és engesztelő bűnbánat. napokat tartott, s most a Sinody új bűnbánatot rendelt el, hogy a népet bűnbánásra kényszerítse, bűneiért, melyek egyedül okai annak, hogy az ellenség betört a birodalomba.

Az olasz harctereken tegnap ismét mindenütt visszaverték csapataink az olasz támadásokat. Így Fltisch vidékén, a Rombon, Javoczen és Golobar Planinán. Itt pláne az olasz tüzérség saját gyalogsága gyűl helyeit fogta sikeresen tűz alá. A Wrsiczszakaszon 500 katonát vesztett. A tirolai harcvonalon is balsikerrel támadott, a Popena-szakaszon pedig a határhíd előtt száznál több hullája fekszik.

Az olasz hegyvidéken nagy hó és hideg van, s mint hírlik, az olasz csapatoknak nincs meleg ruhájuk. (Talán enélkül is melegük van és lesz!)

Blokád. A németek elsüllyesztették az Ahomare nevű angol gőzöst. Az orosz Zerbinó nevű gőzös pedig Rigából-Revalba való útjában aknára futott és elsüllyedt.

Kórházaink. A kolera Munkács városban megszűnt ugyan, azonban a katonai kórházban még folyvást előfordul. Bereg megyében már csak Alsóvereckén, Volócon és Tarpán jön szórványosan elő.

A Munkácsi megfigyelő állomás összes katonai és polgári közkórházaiban tegnap, szeptember 13-án ápolt katonai betegek létszámára következő kimutatás tárja fel:

A megfigyelő állomás barakk kórházában volt 1340, a járvány kórházban 372, városi közkórházban 64, cs. és kir. tartalékkórházban 548 és cs. és kir. járvány kórházban 133, összesen 2581. Ezek közt tiszt 46, legénység 2535. Fertőző

betegek között volt kolerás 24, vérhasban szenvedő 104, hasi hagymázos 192, sebesült katona 1184. Meghalt 5. Szállítható ülő beteg 53, fekvő 7. Orosz fogoly beteg 308. Érkezett sebesült 675, eltávozott 185. Szabványos férőhely volt: a mf. barakk kórházban 1705, a járvány kórházban 482, városi kórházban 70, cs. és kir. tartalékkórházban 585, cs. és kir. járványkórházban 230. Összesen 3182. Üres ágy 601.

Orosz.
Szeptem-
ber 15.

Tegnap az orosz ellenség támadta a mi harcvonalunkat Sztrypa mellékén, de visszaverték, úgy jártak a Volhyniai támadásaik is új erővel s több helyen, úgy Dubnónál és a Stubiel szakaszon. Novo-Alexiniecnél azonban a harc tovább tart. Litvániában csapataink Grivda-szakaszon túlnyomulták előre az orosz hadat.

A keleti hadszíntéren: a Düna és a Vilija közti harcvonalon harcok árán tovább haladnak seregeink előre, 5200 orosz elfogtak, 17 löszér kocsit, 13 géppuskát és sok málhát zsákmányoltak. Grodnótól üldöző csapataink fél útig jutottak Lidához s tovább délre a Szczara szakaszon. Mackensen hadai szintén üldözik a menekülő oroszokat, kikből néhány százat elfogtak.

A német tengerészeti tegnapi jelentések szerint német repülők öt helyen bombázták az ellenséges hajókat, torpedózókat, Windan előtt tengeralattjárókat, s mindenütt károkat okoztak és robbanásokat, égetéseket.

A németek döntő ütközetet provokálnak a Vilna-Dünaburgi fronton.

Kelet-Galíciában a még ott lévő orosz haderő működése csökkent, áttörési szándék meghiúsult. Bizony ideje lenne már, hogy az ott rekedt orosz maradék mielőbb végleg kivonulna onnan.

Az olasz harctéren tegnaptól Flitsch és Tolmein vidékén némi szünet állott be. Plávánál tüzérségünk meglepő tüzelése az ellenséget egy több kilométer hosszúságú harcvonalon űzte ki hadállásaiból s futás közben is nagy veszteségeket szenvedtek. A tirolai harcvonalon Popena völgyben és a Tonale szakaszon megkísérlett olasz támadások meghiúsultak.

A török tüzérsége az Anaforta-szakaszon, Krabatepe környékén, s a Sós tó táján az előretörő ellenséges csapatokat szétszórta, a tengeren pedig közeledett cirkálót és torpedónaszádokat visszatávoztatta.

Német tengeralattjáró elsüllyesztette az algiri vizeken az Ande nevű francia hajót.

Szerbiában Pasics miniszterelnök elrejtette Péter királyt Kragujevac közelében egy falusi birtokán, nehogy a népszövetséggel érintkezzék s zavarokat okozzon.

Lengyel-ország közigazgatása.

Orosz-Lengyelország megszállott területén katonai igazgatást szervezett monarchiánk. A főkormányzó (báró Diller Erik vezérőrnagy és helyettese preánfeldi Lustik Károly szintén vezérőrnagy) székhelye Kielce, később majd Lublin lesz. A közigazgatást részletesen meghatározott alapelvek szerint rendezték és szervezték. Nyelvhasználatul a cs. és kir. parancsnokságnál megállapított a szolgálati nyelv, tehát a német, a lengyel felekkel való érintkezésben pedig a lengyel nyelv használandó, nyilvános hirdetményeknél mindkét nyelv, a beadványoknál pedig a német vagy lengyel használandó, ukrajnai vidékeken az ukrajnai. Ezzel a cirill írás használata is megengedett, de a kizárólag lengyel vidékeken a cirill betűs írás és az orosz nyelv teljesen kizártatott. Érdekes, hogy az Ungváron megjelenő Határszéli Újság szerint ár tanácskozott a magyar görögkatolikus püspöki kar arról, hogy hagyjon fel a cirill betűk használatával és fokozatosan vegye át a latin betűket a felekezet s felhívja a tanítókat, hogy most rajtuk a sor azok nyomán haladni...

A közigazgatási osztály a polgári országos biztos vezetése alatt áll, s magában foglalja a politikai és rendőri osztály, iskola, egészségügyi, ipari és szociálpolitikai, mezőgazdasági, erdészeti, vadászati, bányai, pénzügyi, adózási ügyek vitelét s előadását. A főkormányzósághoz tartoznak közvetkező kerületek: 1. Dubrova, 2. Novoradornyk, 3. Piotrkow, 4. Olkusz, 5. Mieckov, 6. Iedrzejov, 7. Vlaszova, 8. Piheov, 9. Kielce, 10. Konyk, 11. Opucno, 12. Rusk, 13. Saadomiers, 14. Opatov, 15. Ilza, 16. Radom, 17. Kozlenice, 18. Janov, 19. Vilgoraj, 20. Novo Alexandrija, 21. Zamosc, 22. Kraszuvstav, 23. Lublin, 24. Lubartov kerület. Kerületi parancsnokságokat nem állítottak még fel Tornasov, Hrubicszov és Cholm-kerületekben.

Élelem.

Megállapították már az osztrák-magyar pénz árfolyamát s egyúttal a gabona és hús árát is. Így egy papír vagy ezüst rubelért 2 korona, arany rubelért 2 korona 50 fillér fizetendő. A gabona maximális árai: árpa 23-25 korona, rozs 28-30 korona, búza 32-36 korona. Egy kilogramm hús ára 2 korona 40 fillér, s így tovább (nálunk Munkácson a hús ára 4 korona, a sertés hús 4 korona 80

fillér, egy pár csirke 6-7 korona, egy húsos liba 25 korona, kiló szalonna vagy zsír 6 korona s így tovább.) Eszerint jó lesz, ha Lengyelországból hozatunk ide élelmi cikkeket. Ott sokkal olcsóbb minden, mint a mi úgynevezett Kánaán földünkön, hol a szegényebb fogyasztó közönség igényeiről a hatóságok nem sokat gondoskodnak s az élelem uzsora szabadon burjánzhat.

Anglia veszteségét a hadügyi államtitkár az alsó házban augusztus 21-ig 381983 emberre tette. Elesett ugyanis előadása szerint 4965 tiszt, 70992 legénységbeli, megsebesült 9973 tiszt és 241086 alantás katona. Eltűnt 1501 tiszt és 53466 katona, kik valószínűen német fogságban vannak.

Szeptember 16. Az orosz harctéren Galíciában és Volhyniában az ellenség száma eredménytelen harcok egyre tartanak. A besszarábiai határon egy támadást visszavertek csapataink, Dubnótól északkeletre az ellenség egy visszavert támadásnál sok halottn kívül foglyokban 6 tisztet és 800 legénységet veszített s 3 gépfegyvert. Itt magyar közös és honvéd katonák s a 79. számú ottováci ezred kitüntette magát. A Styr és Pripiat erdős mocsár környékén lovasságunk ellenséges lovasokat vert vissza. A Scarát elérték csapataink és 900 orosz elfogtak, Mackensen Pinszk irányában pedig 700 foglyot ejtett. Dünaburg és Vilna közt nagy harcok folynak s az oroszok serényen folytatják a visszavonulást.

Az olasz hadszíntéren folyvást tart az ágyúharc, a karintiai határon különösen. Fiudenig-Kogelen s környékén csapataink megtámadták az ellenséges hadállásokat. Ivorcseknél és doberdói szakaszon olasz támadásai most is összeomlottak.

Antisze- Oroszországban az antiszemitizmus soha sem volt oly nagy és mitizmus. ellenséges hajlamú, mint most. Általában azt hiszik, hogy a zsidók voltak a magyarok és németeknek kémei, kik mindent elárultak s elkövettek, hogy Oroszországban katasztrófa álljon elő, mert Németország és Monarchiánk uralma alatt jobb sorsot remélnek. A nagy galíciai vereséget egyenesen nekik tulajdonítják. A hivatalos körök is a hadsereg vereségeiért a zsidókat állítják oda bűnbakul. Az orosz katonák beszélik, hogy a zsidók fejér lovon nyargalva mutatták az orosz hadsereg felvonulási irányát. Foglyok mesélik, hogy a galíciai zsidók a szakállukba dugták a telefonkészüléket és így árulták el az oroszok szándékát. Ennek tulajdonítják az ellenük foganatosított programokat is.

Beseler tábornok most rendeletileg feloszlatta a lengyel központi polgári bizottságot, mely jótékonyági teendők ürügye alatt politikai tevékenységet gyakorolt. Főnöke volt gróf Lubomirsky Zazislav. A vezetőség elhatározta a felosztást és egy millió rubelt meghaladó vagyonát jótékonyági intézményeknek adományozta. Varsó volt székhelye.

Rokkant-
tak. Oroszországból most ismét 113 rokkant katonánk érkezett vissza. Beszélük, hogy fogságuk elején jól bántak velük, később Szerbiában nyolc hónapig a puszta földön aludtak. A magokkal tehetetlenek elpusztultak volna, ha őket társaik nem segítik. Élelmezésül kaptak egy nap kását, a másik nap káposztát minden változatosság nélkül. Eleinte húst is kaptak, de mikor Varsó elesett, akkor beszüntették a húst. Azt mondták: „Nincs Varsó, nincs hús”! Budapesten a bizottság szívélyességgel és jó táppal fogadta őket. Leilmeritzben két hétig pihennek s ott jól tartották. Másnap ismét 106 rokkantot hozott a vasút.

Orosz.
Szeptem-
ber 17. Az oroszok Keleti Galíciában Strypa mentén mindent elkövettek tegnap, hogy áttörjék harcvonalunkat, jelenti a vezérkarunk, de csapataink visszaverték őket s Bucacnál és Zalozcétól délre ellentámadásokkal gyengítették. Ebrov falu bevételénél 11 tisztet és 1700 legénységet elfogtak és 3 gépfegyvert zsákmányoltak. Volhyniában Novoalexiniecnél 85. gyalogezredünk kézi tussal verte ki az ellenséget lövészárkaikból. Úgy Novo-Pocajevnál is a 32. gyalogezred és a 29. vadászászlóalj, a linci 2. számú népfelkelő ezred szintén győzelmesen harcolt. A keleti hadszíntéren a Düna bal partján Jakobstadt felé visszaverték az orosz támadásokat, úgy Vilnánál, Grodnótól északkeltre foly a heves harc.

Pinsk. Mackensen hadcsoportja Pripjet és Jasiolda közti területet és Pinsk városát elfoglalta, hat tisztet és 746 közkatonát elfogott. Olasz hadi színtéren az olaszok a Monte Pianon lévő hadállásainkat keletről kísérelték megkerülni, de véresen visszaverték. A tirol fronton nagy havazások miatt az olaszok téli állásaikba vonulnak vissza. Három és fél hónap alatt nyári időben veszteségünknel egyebet nem érhetek el, azt hiszem, jövőben sem boldogulnak. A Dardanelláknál mindig egyenlően tartják sakkban az ostromlókat. A döntő támadást az új nehéz ágyúkhöz való

munició késése miatt, halasztják a szövetségesek.

Nemzeti szín. Vasúti állomásunkon át folyvást szállítják a pótkatonaságot. Most azonban ritkán hallatszik a zajos vidám éneklés, a vonatok sincsenek földísztíve virágokkal és nemzeti zászlókkal, a menet századok és zászlóaljak csendesen kandikálnak ki a zsúfolt kocsikból, s mennek tovább a Beszkid-hegyek s Galícia felé. Mint haljuk, a hadvezetőség rendeletet adott ki, mely azt foglalja magába, hogy a menet századok ezen túl nem vihetnek magukkal lobogót, mert a háború folyama alatt ezerekre ment az ilyen lobogók száma s azokat a katonák féltve gondozták s el nem váltak tőlük. S ez előnyomulás és rohamozás közben sok nehézségekbe ütközött s ilyenkor a zászlókat a sárba, a porba tiporták. S így az ilyen szent ereklyéknek elveszését, porba hányódását meg kell akadályozni, annál inkább, mert a harctér felé utazó menetszázadok a zászlókat a vonatokra is feltűzték, amit a kémek útmutatásul s irányításul felhasználtak. Eszerint a magaslatokat lelkesített lobogók használatának megtiltása, a hősiességre is serkentő romantikának véget vethet.

Unokám Németh Imre főhadnagy és ezred segédtszttól szeptember 7-ről kaptam cenzúrált táborig levelet, melyben írja, hogy folytonos harcok közt szeptember hó 7-én érkeztek Lengyelország szélső határaihoz, ott megállottak kissé és nagy éljenzéssel nyomultak tovább oroszföldre. Bízató meggyőződéssel, s reménnyel van eltelve a hadsereg, hogy a békekötés nem késhezik már sokáig már, mert a nagy óriási ellenség serege le van győzve, zilált és demoralizált.

Robbanás. Szentpétervár közelében az Ochtai municiógyár felrobbant. Több ezer munkás életét vesztette s az egész gyár tönkre ment. Legnagyobb csapás az, hogy a gyár a hadsereg szükségletének felét látta el s az egyedüli nagy munició gyár volt az országban.

Trója. A törökök az ostromló ellenséget támadásaikkal folyvást nyugtalanítják zezugos vonalú lövészárkok s aknák ásatásánál ágyúikkal akadályozzák. Így tüzérsége tegnap elhallgatott két ellenséges üteget is. A tengersizornál Helias sok vidékén ágyútűz alá vették az ellenséges csapatokat, úgyszintén a Hissarlik táján álló ütegeket is eltalálták. E szerint Hissarlik tájain fekvő Trója, Homérosz híres eposzának terepe most szintén berontatott a világháború történetébe.

- Hadműveleti területek. Szeptember 16-án adta ki a kormány a belügyminiszteri rendeletet a hadműveleti terület beosztása és határai iránt. Ebben szabály csak a polgári személyek utazását hadműveleti területeken. Eszerint van belső és külső terület. A belső terület határvonalait csak a katonai parancsnokság külön engedélyével szabad átlépni. A külső hadműveleti terület határvonalainak átlépése pedig csak a képes igazolójeggyel vagy útlevél mellett történhetik. Az északkeleti hadszíntéren a külső hadműveleti területhez tartozóknak Magyarországon Háromszék, Csík, Udvarhely, Maros, Torda vármegyék, Marosvásárhely, Beszterce, Aszód, Máramaros, Ugocsa, Bereg, Ung vármegyék, Szabolcs vármegyéből a mándoki járás, Zemplén vármegyéből a felső járások, Sáros vármegye, Abony, Torna felső része, Kassa, Szepes, Liptó, Árva vármegyék, Turóc (suobnói járás kivételével), Trencsén vármegye felső része. A déli hadszíntéren Brassó, Fogaras, Nagy és Kisküküllő, Alsófejér, Szeben, Hunyad vármegyék, Krassószőrény, Temes, Torontál és Bácsbodrog vármegyék alsó járásai, Baranya vármegye, Temesvár, Zombor, Szabadka és Pécs városok. Horvát-Szlavón országban: Pozsega és Verőce vármegyék. Boszniában: Banjaluka, Bihac és Travnik kerületek. A belső területek külön felsorolhatók.
- Bojáni munícióraktár. A besszarábiai határon tüzérségi harcok folynak. Tegnap repülőink a levegőbe röpítették az oroszoknak Boján mellett lévő munícióraktárt, ütegeink pedig egy ellenséges s gondosan leplezett ágyúüteget semmisítették meg s egyik főhadsergünk egy orosz repülőt lelőtt.
- Orosz. Szeptember 18. Az orosz hadszíntéren az ellenség üldözését folytatják seregeink. Hindenburg csoportja a Vilna-Dünaburgi vasút vonalon túl elfoglalta Vidsy helységet. Vilnától északra is folytatja támadását s jobb szárnyával átlépte a Szcáva folyót. Lipót bajor herceg is több helyütt kierőszakolta csapataival a folyón való átkelést. Mackensen hadcsoportja Pinszktől északra megtisztította az ellenségtől a mocsárvidéket. Az oroszok támadását Bucactól északkeletre visszaverték. Kelet-Galíciában és az Ikva-harcvonalon a harcok lényegesen abba hagytak, s bejutván az ellenség, hogy ezen a szakaszon nem érhet el eredményt, újabban annál kevesebben kezdte oldaltámadásokat intézni a volhyniai várterületen küzdő csapataink ellen. Az orosz hadvezetőség kelet galíciai erőit folyvást Kijevből érkező új csapatokkal pótolja s így

Bothmer és Hoffmann seregét visszatartani igyekeznek.

Olasz harctéren tegnap újra számos helyen volt heves tüzérségi harc. A lafraumi és vilgereutai fennsík ellen irányított tűz délután erősödött. Éjfél után nagyobb számú gyalogság megtámadta a Monte-Coftonon és északra fekvő hadállásainkat, melyeket azonban védőink visszavertek. A Karintiai határvidéken olasz tüzérség különösen Tarvis tája ellen élénk tevékenységet fejt ki s ágyúzta az ottani kórházat is. A tengermelléken újra megkezdte a flitschi szakasz ellen a támadásokat s a harcok még folyamatban vannak. Görztől délre is élénk tüzet indítottak az olasz csapatok, úgy San Marinótól nyugatra, de minden kísérletüket megghiúsíták katonáink.

A Dardanella-fronton nincs változás, ellenben Afrikában a Szuezi-csatorna partján El Kantarától 5 kilométernyire délre ott elsáncolt ellenséges csapatokat megtámadták a törökök. Anglia eddigi kimutatások szerint 87630 embert vesztett a Dardanelláknál. Ezek közt volt 1130 elesett tiszt és 2371 megsebesült, 373 eltűnt.

Tegnap az oroszok nagy erővel törtek ki a Rovno körüli területről és megtámadták északi szárnyukat. Csapataink most ott nagy harcot vívnak a folyton gyarapodó orosz oszlopokkal. Bucacnál egy merész orosz páncélos vonatot tüzérségünk harcképtelenné tett s néhány ellenséges katonát megölt, s mire gyalogságunk zsákmányul ejtette.

Duma
elnapolá-
sa.

A cár most a dumát (képviselőházat Pétervárott) hirtelen feloszlatta, elnapoltatta, a reformpárti követeléseit elutasította, úgy a kabinet rekonstrukcióját is, 18 képviselőt letartóztatott. A дума épületét és a pályaudvarokat katonaság szállotta meg. Azt hiszik, hogy most katonai diktatúra jön rendkívüli fölhatalmazásokkal.

Az Orosz Birodalomban nagy aggodalmat szült a nagy csaták rossz fordulatának híre, hogy már a Tarnopol és Dnyeszter között álló orosz sereg szintén visszavonulni kénytelen, hogy millió számra menekül befelé a nép s a nyomor elterjedt. A futó nép kétségbeesett híreivel egész keleti Oroszországban pánikot gerjesztett. Most a дума elnapolása még nagyobb izgalmat keltett, mert a reakció győzött Oroszországban. Különben a pártok közt egyenetlenség volt s Rodzianko elnöklete alatt a дума ülésézése a kormány körében, melynek miniszterelnöke Goremykin szintén elégedetlenséget keltett. A дума blokk mellett

a miniszterelnökön kívül csak Kvostov igazságügy miniszter és Sgovvskoj keresk. miniszter állott. A papság a szabadelvű párt ellen lázítja a lakosságot. A főpapok, így Szerafin tveri érsek a birodalom felforgatói ellen prédikálnak. Úgy látszik, hogy a kozákok koncsakáikkal közösen lecsendesítik a haladni akarókat. Azzal is biztatják a népet, hogy az orosz hadvezetőség a jövő tavasszal általános új offenzívát fog megindítani. Annak, úgy vélem nem fog a nép nagyon örülni, annál kevésbé megnyugodni megvigasztalódni..... Az oroszok nem fogadják el a papír pénzt sem. A Kijevi Állami Bank épülete előtt tüntetéseket is tettek, azonban csakhamar néhányat elfogtak közülük s rövid úton Szibériába száműztek.

Német világ.

Egy hónap óta van Munkácson a szatmári cs. és kir. 5. gyalogezred, melynek IV. pótszázada az uradalmi raktárban tanyázik s itt kiképzés alatt áll a többnyire idősebb férfiakból álló legénység, melynek ócska különféle alakú és színű öltözéke s fapuskája száználmasan néz ki. Irodája a Főutcai 26. számú ház udvarában lévén, ezt a falon egy nagy nyomtatott papíros lap így jelzi: „K. und K. Inf. Regin. Freicherr v. Klobusár Novo 5. IV. Erfoskompanie Kanzlei.” A német hadak elvonulása után szinte elszoxtunk az ily germán hirdetésektől magyar hazánkban. Zuonzagube?

Szerb, bolgár.

Érdekesek a napilapokban folyvást megjelenő közlemények arról, hogy az entente mily ajánlatokkal igyekszik Szerbiát, Bulgáriát és Romániát magához vonzani s lekötni. Majd terület átengedésével, pénzkölcsönzéssel s egyéb ígérekkel akar hatni. Úgy látszik azonban, hogy a mostani viszonyok és hadállások mellett egyik sem mutat hajlandóságot hozzá szegődni. Ellenkezően inkább a mi szövetségeseinkhez szí. Így most Dimineaca szeptember 18-ról jelenti, hogy a román király Ferdinánd bolgár királlyal fog találkozni, mely értekezéssel János mecklenburgi herceg is megjelent. E három kis ország határozott állásfoglalása mindenesetre ránk nézve kedvező fordulatot idézhetne elő s hatna a jó s kívánatos béke elérésre.

Szeptember 19.

Az orosz offenzíva Kelet-Galíciában a Strypa mentén összeomlott és Szerethez vonult vissza az ellenség nagy veszteségek után. A Volhyniai várterületen folyik a harc több helyen. Seregünk egyes részeit tegnap hátrább nyugatra előkészített hadállásaikba vont

vissza. Litvániában kieroszakolva átkeltek csapataink a Szcara északi partjára. A Dünaburg-Polock-Molodeesno-Vilna vasúti négyszög elleni támadásnál a német lovasság az orosz Duna és Vilna csoportokat elvágta egymástól.

Orosz. A keleti hadszíntéren Hindenburg visszaveri az ellenséges előretöréseket. A Vilija és Nyemen között az orosz arcvonalat különböző helyeken áttörtük s az ellenség visszavonult, melyből 26 tisztet és 5380 főnyi legénységet és 16 géppuskát elfogtunk, írja a hivatalos távirat. Lipót bajor herceg nagy erőket szállított át a Szcáván s ott az ellenség hátrálni kezd. Mackensen hadcsoportja Teleachany-Logische vidékén és Pinszktől délre hátrább szorította és zsákmánya 21 tisztre, 2500 főnyi legénységre és 9 géppuskára emelkedett. A délkeleti hadtéren a német csapatok előtt az oroszok visszavonulnak.

Az olaszokat a Popena hadállásuk előtt erdőégés harcvonaluk feladásaira kényszerítette. Flitsch körül nagy veszteséggel folytatják erőfeszítésüket. A Ravelnik és a Javortek lejtői ellen intézett olasz támadások összeomlottak.

Zsákmány. A Novogeorgievszki erőd bevételénél a zsákmányunk most befejezett számlája szerint következő: 1640 ágyú, 23219 fegyver, 103 géppuska, 160000 lövésre való tüzérségi lőszer és 7098000 puskatöltény. A Kovnovi zsákmány pedig 1301 ágyúra emelkedett.

Menekülés. Volhynia, Minszk és Vilna kormányzóságokból másfél millió orosz lakos gyújtogatva menekül Oroszország belsejébe. Sok helyütt összetorlódik a tömeg, sikerek megakadnak. A Kijevbe vezető egyetlen vasútvonal el van árasztva a jobb módú menekülők vonatjaival, kik nyitott teherkocsikon is nagy pénzeket fizetnek a vasúti személyzetnek. Vilnában a menekülők apró pénz teljes hiánya miatt levélbélyegekkel fizetnek az üzletekben. Némely helyütt járványos betegségek is léptek föl, mik a nyomort még inkább emelik.

Németek. Az oroszok általában attól tartanak, hogy a németek Pétervár felé fognak haladni, míg mások úgy vélik, hogy a Lengyelországon túl nem mennek, hanem a Keleti tengertől egészen Románia határáig védelmi vonalat építenek ki, mint ahogyan a nyugati harctéren tették. Ezt lehetetlennek nem tartják, jóllehet az arcvonal csaknem

ezer kilométer lenne Rigától Romániáig. A németeknek szerintük óriási a felkészültségük, ők képesek minden kétszáz méterre egy gépfegyvert állítani, amint ők így megerősítették a franciaországi és flandriai frontjukkal is. Nekik kétszer annyi gépfegyverük van, mint amennyire szükségük lenne. Jelenleg is 95000 gépfegyverrel rendelkeznek, s gyáraikban még folyvást szaporítják. S embereikben sem lehet hiány, annál inkább, mert közülük még két és félmilliónyi osztrák-magyar haderő is járulhat hozzá a front megerősítésére. Nem csoda hát, ha az eddigi győzelmes sikerek mellett félelemmel kísérik a szövetségesek mozdulatait és irányát. Svájci lapok szerint döntő ütközet készül a keleti fronton, melynek eredménye el fogja dönteni a hadjáratotok e harctéren.

Franciák pénz kiadása. A franciák háborús költségvetése tekintélyes. A katonai kiadások 1915 végéig 20843 millió frankot fognak kitenni. A havi átlag 800 millióról 1500 millióra emelkedett. Egy török tengeralattjáró a rhodosi kikötőben megtorpedózta és elsüllyesztette az Indian francia segédcirkálót.

Olaszok Szerbiában. Olasz csapatokat visznek a szerb harctérre, azok, melyeket Gallipoli sziget ellen vezényeltek, most Szaloniki felé mennek s onnan a parton kiszállva a szerb határra indulnak?

Galícia. Kelet-Galíciában az oroszok sem tudnak célt érni. Hiába áldozták fel Dubno várát s vitték innen valamennyi ágyút és hadiszert Szerethez, hogy sikerüket biztosítsák, védőink elszánt ellenállásán, s harcán megtört minden erőfeszítésük.

Szeptember 20. Az oroszok sikertelenül tesznek kísérleteket, hogy a bukovinai-besszarábiai frontokon áttörjenek. Kelet-Galíciában Ikva-menti vonalainkat. Az ellenség erősebben ágyúzta. A Litvániából visszavonuló ellenséget cs. és kir. haderőnk üldözi. Hindenburg hadcsoportja eredményesen haladt. Tegnap Eichhorn vezérezredes seregének Vilna (Litvánia fővárosa) ellen intézett átkaroló támadása teljesen sikerült. Jobb szárnyunk elérte Molodecznot, Smorgont és Vornjanyt. Az ellenség összeszedett jelentékeny erőket az áttörést Michaliski irányában nem tudta kivinni. Ellenben csapataink átkaroló mozdulata és Scholtz és Gallvitz hadseregének egyidejű támadása az orosz arcvonala ellen, az ellenséget megfutamodásra kényszerítette, s így Vilnát csapataink elfoglalták, s az onnan menekülő ellenhadat üldözik.

- Vilna. Lipót herceg csoportja is üldözi Nieradovice-Dobromisl vonalon az orosz hadat s visszaverte az ellenálló utóvédjét. Mackensen Pinskiől északra elérte Vislizát s átlépte ott a Strument. Vilna a hasonnevű főkormányzóság székhelye s magába foglalja Vilna, Grodno, Kovno, Minszk és Mohilev kormányzóságokat. Lakosságának száma 180 ezer, köztük sok a zsidóság. Van benne 35 római katolikus, 2 protestáns (német) templom. Kereskedelme nagy. Oroszországnak tízedik városa.
- Új rubel kiadás. A cári ukáz most 1100 millió rubel értékű új kincstári utalványok kiadását elrendeli, ezeket a régiekkel kicserélik s így marad forgalomban 4 milliárd rubel értékű kincstári (papíron) utalvány. Az olasz harctéren folyik a sikertelen támadás. Flitschnél az olaszok tegnapi támadását visszaverték csapataink, az ellenség csak a völgy medrében ezernél több embert vesztett. Éjjel a Vrsic-területen ködös időben tettek támadást, de kudarcot vallottak. Szegény taljánok! Feltűnő az olaszok harcmódora, melyet a tüzésége gyakorol, s mely abból ál, hogy a doberdói fennsíkon minden biztos cél nélkül pazarolja a muníciót. Így egyetlen egy zászlóaljunkat ott 3200 tüzéségi lövedékkel vették célba és oly csekély eredménnyel, hogy ezer lövedékre mindössze egy sebesült esett.
- Gorkij a békéről. Érdekes a följegyzésre, hogy Gorkij Maxim, a híres író, aki ez idő szerint Moszkvában él, egy diákegylet vitaestélyén tartott beszédében kijelenté, hogy immár nem lehet fogadni, hogy az orosz hadseregeket tökéletesen megverték, s a német haderő túlereje kétségtelenül bebizonyult. Hogy katonáinknak soha nem fog sikerülni, feltartóztatni a németek előnyomulását, s így hiú ábránd, a népet a következő tavasz eseményeivel vigasztalni... S hogy e szerint legokosabb lenne, hogy Oroszország most méltányos és becsületes békét kössön, mert különben ha az ellenség Kijevben, Pétervárott s esetleg Moszkvában lesz, s az oroszok az Ural mögé fognak visszavonulni, úgy megszűnt Szent Oroszország. A gyűlést a rendőrség feloszlatta, s Gorkijt másnap a rendőrség megintette, hogy a béke mellett ne agitáljon!
- Döntő harcunk. Pedig immár nem csak a mélyen gondolkodó Gorkij, hanem minden elfogulatlan olvasó átláthatja, hogy az orosz támadó sereg tehetetlenné vált. Hindenburg lángelméje most is átlátta Ruzszkij orosz tábornok szándékát s megelőzte kivitelében. Hindenburg

figyelmen kívül hagyta az északról fenyegető veszedelmet és egy délkelet felé irányított átkaroló mozdulattal megcsináltatta azt Eichhorn vezérezredessel, amit Ruzszkij akart vele csinálni, ki beékelte magát nagy ügyesen Below és Eichhorn seregei közé, de a német front hirtelen délkeletnek fordult és feltartóztatatlanul a hátába került és kiűztet az ellenséget Vlnából. Ez által az orosz hadvezetőség terve meghiúsult s az Európa szerte várt döntés Hindenburg javára történt. A szövetséges seregeink mostani arcvonalának hossz közel ezer kilométer s a mérkőzés súlypontja Minszk, Dünaburg és Riga területen van. Mit szólna mindezekhez a mi néhai talmi vezérünk Ludvig Benedek, feldmarshal leufen auf? Elszégyellné magát s visszabukna gráci makos sírjába!

Szerbia. Tegnap nagy jelentőségű hírek keringtek Munkácson, melyeket később hivatalos táviratok is megerősítettek, t. i., hogy „osztrák-magyar és német ütegek tegnap a Száva és a Duna déli partján lévő szerb hadállásokat lődözték. A Drina torkolata közelében csapataink előre tolt szerb osztagokat megleptek és megsemmisítettek.” A német hivatalos jelentés pedig így szól: „A Duna északi partjáról német tüzérség megkezdte a harcot Szemendria mellett, a folyamtól délre lévő szerb állások ellen. Az ellenséget elűztük és ágyúit elhallgatattuk.”

Balkán. Eszerint most az orosz Dvinától kezdve a mi Dunánkig zeng az ágyúmoraj s a németek úgy ott a távol északon, mint itt a déli rónaságon megkezdtek vitéz csapatainkkal együttesen a harcot, melynek vége s eredménye bizonyára dicső lesz. A mi ágyúink Duna és a Száva déli partján, a németekéi pedig Kevevára felől Szemendiánál dörögnek s bombái Belgrádra is hullottak.

Orosz. Tegnap az orosz harctéren Lucktól keletre az ellenség ismét megtámadta állásainkat, de visszaverték csehországi csapataink, úgy Ikva mentén Kremenice mellett is. Itt a Hindenburg nevű 69. gyalogezredünk elfogott több mint ezer orosz katonát, Novoalexandrovszknál pedig 550-et. Lipót herceg hadcsoportja üldözi az ellenséget s elért Dvorzezhez s jobb szárnya Mycharrka szakaszhoz, Mackensen is útjában elfogott orosz katonákat. Az oroszok beismerik a vilnai seregük körülzárását. Rigában leszedik a dóm és a Szent Jakab templomok réz

tetőzeteit.

A Dardanelláknál folynak az ágyúharcok, megszokott módon: sikertelenül.

- Blokád. Német tengeralattjáró megtorpedózott Krétánál egy nagy angol szállító gőzöst, mely Egyiptomból a Dardanellák felé tartott, a törökök pedig elsüllyesztették Odessza előtt a Patagonia nevű angol gőzöst.
- Románia készülő-dése. Romániáról furcsa hírek érkeznek: hogy a magyar határ mentén végig a vasút vonal mellett szeptember 18-kán megkezdték a románok a lövészárkok, farkas vermek és drótsövény kerítések építését, s hogy Romániában a magyar határ közelében fekvő helységek hemzsegnének a katonaságtól. Ezt összefüggésbe hozzák a Románia és Bulgária közötti viszályal, de nem hiszik, hogy kenyértörésre kerülne a dolog. Én sem hiszem! Jóllehet feltehető, hogy a románok irigylik a bolgárok sikereit.
- Ugocsai katonák. A Sztrypa-menti harcokban kitűnően hadakoztak az ugocsai zöld hajtókás 85. ezredbeli katonák, kik között máramarosi fiúk is voltak. A Kárpátoktól fel Lengyelországig vitézül állták helyüket. Balling Frigyes, ezredes mellett segédtsiztül Mátyás százados működött. Balling a Lemberg körül vívott csatában elesett, segédje pedig megsebesült. Seiser, Moya, Gundelfingen és Bhöm századosok, Jüger és Putz főhadnagyk szintén kiválóan védekeztek.
- Vilmos császár. Vilmos német császár e napokban a keleti frontra utazott s megszemlélte Novogyorjevsk és Kovno erődöket. Az előbbi várban a záskmányolt 1600 ágyú szép látványul szolgált. Kovnon is nagy ünnepléssel fogadták a nagyfejedelmet. Potentes potenter agunt.
- Orosz harctér. Szeptember 22. A város nagy döntések az orosz harctéren nem történtek meg. Lucktól keletre és Ikva mellett csapataink vissza illetve szétugrasztották az orosz hadakat. Hindenburg csoportja előre halad, elérte a Lidától keletre és Novogyorjevsktől nyugatra elterülő vidéket. Lipót serege átkelt a Molcadzon s más csapataink üldözésükben tovább nyomultak.

Dünaburg. Dünaburg birtokáért borzalmas harc dúl. Az oroszok itt háromszoros védelmi vonalat építettek s a németek szünet nélkül támadnak, s nehéz tüzéségükkel rajta akarnak törni az ellenség harcvonalában. Nagy a küzdelem mindkét részről, mert Dünaburg sorsa eldönti az egész Dünavonal sorsát is. Különben a szemes oroszok nagyjából már kiürítették Dünaburgot, úgy, mint Varsónál is tettek.

Az orosz hadsereg három részre lévén szakítva, állása ott tarthatatlan. Általában az a vélemény, hogy a német hadvezetőség csakhamar körülzárja az orosz centrumot és így Szedán sorsa következik be.

Zord időnk. Sajnáljuk kevés harcosainkat ott a még ridegebb északi tájakon. A tél előjelei már beállottak nálunk is, hol a hó sokkal emelkedettebb, mint az ottani orosz tájakon. Nálunk helyenként már fagyos éjjelek voltak s a nagy esőzések után fagyasztó, deres idők járnak. De reméljük, hogy csakhamar visszaáll a rendes szép őszi idő s a Nap jótévő sugaraival megörvendeztetni bajnokainkat is.

Az olasz határon Dél-Tirolban legnehezebb lövegeink tűz alá fogták tegnap az ellenség által megszállott községeket, valamint a Seravalle-beli olasz hadállásokat és ütegeket. A Costonon visszaverték az olaszokat ismét. Másutt csendes minden.

A Balkánról jelentik, hogy tegnap tüzéségünk megzavarta a szerbek erdődítési munkálatait a Drina alsó folyásánál, s hogy Szerbia megerősíti a bolgár határt, hová a szerb hadvezetőség a dunai frontról nagy erőket vetett. Hírlik az is, hogy ha Németország betör Szerbiába, úgy Románia közbelép? Megdöbbenőleg hatott ma reggel az a táviratilag ide érkezett

Bolgár mozgósítás. Tudósítás, hogy Bulgáriában szeptember 21-től számítva elrendelték az általános mozgósítást a bolgár tartalékosoknak, akik külföldön tartózkodnak, be kell vonulniuk csapattesteikhez. Eszerint az Európában sőt más világrészeken is elterjedt háború most új mozgalommal szaporodik, mely úgy látszik, új erővel új területeken fog hamvasztó tüzeket gerjeszteni...

Orosz. Szeptember 23. Az orosz hadszíntéren seregeink előre haladunk üldözve a futó orosz hadakat. Hindenburg kettészakította Russzkij hadseregét s így sorsa meg van pecsételve, pedig ez az oroszok utolsó reménye volt. Nemsokára Ivanov seregének Galíciában és Volhyniában is

ez lesz a vége. Az Ikva mentén tüzérségi harc folyik. Litvániában Novoja-Minszk szakaszon csapataink egy orosz hadállást áttörtek és 900 embert elfogtak és 3 gépfegyvert. Hindenburg csoportja Szemelynától délnyugatra három kilométernyi szélességben betört az ellenség állásába és 9 tisztet és 200 orosz elfogott 8 géppuskával együtt. A Gária-szakaszon átjutottak csapataink s jobb szárnyuk Novogrodektől északra fekvő vidékig jutottak. Lipót herceg csapata a Miszlinka partján Minszki vasútvonal oldalain elfoglalt orosz állásokat és 1000 katonát és 5 gépfegyvert zsákmányolt úgy Osztrovot szuronnyal bevette, s Teleschanyál az oroszokat Dobrovlaska irányában visszavetette.

Orosz
tisztok
veszte-
sége.

Adatok szerint az oroszok a háborúnak első esztendejében 223271 tisztet vesztek. Ennyi elesett, megsebesült és fogságba került. Ennyit immár nem lehet hirtelen kipótolni még az Orosz Birodalomban sem.

Szerbiában tegnap a Száva mellett és a Drina alsó folyásán tüzérségi harcok és kisebb méretű csatározás volt. Pozserevácsra és Gradisterre bombákat dobtak. Montenegrói tüzérség Teodora tüzelt.

Orosz.

Tegnap délután 3 órakor a szerb parti ütegek bombázni kezdték az orsovai gabonaraktárakat, négy órakor érte el tetőpontját és az éj beálltaig tartott. A mi tüzérségünk igen nagy hatással viszonzta a szerb tüzelést és a szerbeknek érzékeny kárt okozott. No, lám mire képes a parányi Szerbia!

Tüzérségi harc folyik a Mocsva határon, melyet nyugat felől a Drina és Bosznia, észak és kelet felől a Száva és Szlavónia határol. Rocsánál torkollik a Drina a kelet felől jövő Szávába. Furcsa, hogy a kis Szerbiának engednek hatalmas szövetségeseink oly hosszú időt a packázásra! Talán most midőn Bulgária is aktív beavatkozásra készül, Szerbia megzabolozására is kerül majd a sor. Úgy is úgy él a két Balkán tartomány egymással szemben, mint kutya a macskával. A mozgósítás Bulgáriában vígan, jó kedvvel indul, adja Isten, hogy így mielőbb végződjék is! E derék hadakozó népségnek, mint köztudomású ellensége Oroszország... Románia és Görögország egyelőre nyugodtan várják a további fejlődést. Fejedelmeik úgy is meg vannak győződve a német és magyar-osztrák ügy győzelméről. Talán éppen ez tartja őket vissza a beavatkozásról.

Az olaszok tegnap is ágyúztak szüntelenül a lafrauni fennsík

északi szakaszon, s hajnalban a gyalogság is tűz alá fogta, anélkül, hogy előbbre juthatott volna. A Dolomit szakaszon is az olasz tüzéség hevesen ágyúzott a Monte-Pinaóra eredménytelenül.

A Dardanelláknál folyik szokott módon és kevés eredménnyel az ostromlás. Az ellenség nehéz ágyúkat használ, amelyeknek lövedékei fojtó gázokat fejlesztenek. A partra szálló angol-francia gyalogságot visszaverik a törökök. Mint hírlik a szövetségesek, most kezdik a támadást a Dardanellák ellen tüzetesebben. Az angol csapatok legalább százezer főnyi erősítést kaptak. A franciákhoz is nagy segédc csapatok érkeztek, főleg olasz csapatok is vannak az ostromlók közt. Meglátjuk hát nem sokára, mire mennek. Azt hiszem, betört fejjel vonulnak végleg vissza! Isten a kevélyeket sújtja!

Orosz. Hírek érkeznek arról, hogy a vilnai orosz hadseregnek sikerült kiszabadulni a fenyegető körülkerítésből. E szerint mégis volt hatása menekülés közben kifejtett ellenállásainak, melyekkel a németek terveit megghiúsította.

Orosz. Az északi harctéren az Ikva és Styr mentén több helyen hevesebb
Szeptem- harcok fejlődtek ki. Így Novo-Bucajevtől délkelte két orosz
ber 24. támadást tegnap visszavertek csapataink. Egy ellenséges gyalogeredet visszaűztek a Styren. Ama csapatainkat, amelyek eddig Lucktól keletre voltak, távirja Hőfer altábornagy, a Styr nyugati partján lévő hadállásokba vettük vissza. Hindenburg hadcsoportja tovább harcol Lennevadentől délnyugatra ott 150 orosz elfogott, Dünaburgtól nyugatra pedig az orosz hadállásba benyomulván, foglyul ejtett 17 tisztet és 2105 főnyi legénységet és 4 gépfegyvert zsákmányolt. Pláva mellett megtörték az ellenség állását, követik a hátráló ellenséget és ezernél többet elfogtak közülük. Lipót herceg is Volovkától nyugatra elfoglalt orosz állásokat és 13 tisztet s 380 katonát. Mackensen is folytatja a harcolást.

Az olasz harctéren az olaszok különösen a Monte Costont tegnap reggel tízszeres túlerővel támadták s ennek következtében kénytelenek voltak a mi katonáink, kik azt a határhegyet hónapokon át védték, nehogy körül zárattasanak, elhagyni. A Karintiai harcvonalon azonban a Monto Peralban egy ily támadó ellenséges csapatot vésszesen visszavertek. A hosszú harcvonalon más helyeken is tart az ütközet, melyet áttörni az olaszok nem

képesek, jóllehet éppen ma negyedik hónapja, hogy a harcokat nagy hévvel megkezdték. Hőfer vezérkari jelentésében, úgy írja, hogy „harcvonalunk most szilárdabbul áll, mint valaha!”

A Dardanelláknál Anaforta, Ariburum, Seddil-Bahr s a többi fronton tart az ágyúzás. Úgy vélik, hogy a balkáni előnyomulása után a harctér Trákiába helyeződik át. A franciák a gyarmati színes és önkéntes csapatok helyett rendes csapatokat küldenek oda, az angolok azonban Új Zeelandból nagyobb maori kontingenst szállítanak a hadszíntérre.

Blokád. A németek ismét egy orosz, egy angol és egy francia gőzöst elsüllyesztettek. Szepember 10-én pedig Cap Palmastól délre a német tengeralattjáró egy Alexander nevű angol gőzöst tönkre tett, Kréta sziget déli partvidékén pedig egy csapatszállító francia gőzöst, úgy az Urbino nevű angol hajót is megtorpedózták.

Szeptember 25. Tegnap Oroszországban és Kelet-Galíciában tovább folytak a nagy csaták. Novo-Alexienice körül az oroszok hadállásainkat erős tüzéségi támogatás mellett támadták meg, 11 sor mélységű oszlopban nyomulva előre rohamra, azonban a mieink teljesen visszaverték őket és egy ütegüket szétugratták, Rydomlinál 11 tisztet és 300 főnyi legénységet elfogtak, Styr mellett lovasságunk az ellenséget néhány faluból elűzte. Litvániában is elűzték tovább az oroszokat.

Hindenburg hadcsoportja Rose és Strigge helységeket vissza foglalta, Dünaburg előtt rohammal bevett orosz állásokat és elfogott ezer katonát. Vilejkánál azonban az orosz túlerővel oldaltámadást tevén, több német ágyút elfoglalt. Máshol a hátráló ellenséget könnyen üldözi arcvonalunk átlépte a Soly-Olsany-Traby-Ivje-Novogrodek vonalat.

Lipót herceg üldözi az ellenséget Kraszintól északnyugatra és 100 oroszot és 3 géppuskát elfogott Mackensen hadcsoportja pedig Logisinnál az oroszok átkaroló támadása elől az Oginszki-csatorna és a Jasiolda mögé vonta vissza osztagát, melyek mégis két orosz tisztet és 100 főnyi legénységet foglyul vittek magokkal. Az olasz harctéren a tiroli Tonale-szorostól és a Vilgerent-fennsíktól az olasz támadásokat visszaverték védőik, a karintiai határon is elűzték a támadókat.

Bulgária néhány nap múlva Macedónia ellen indul annak megszállása végett, mire a Tribuna szerint, Szerbia tűrni fogja egyelőre a megszállást, habár azt hiszik, hogy az entente

csapatainak Salonikinél való puszta partraszállása is kijózanítja Bulgáriát? Bevallott célja a mozgósításának az, hogy a bolgár kormány nyomatékos adhasson szavának s elejét vegye a további húzás-halasztásnak.

Athéni hírek szerint Görögország, miután Bulgária tegnap éjjel tizenkét órakor 28 kocsi osztályt mozgósított, Görögország hasonló intézkedést fog tenni. Constantin király már szintén aláírta az általános mozgósítási parancsot. Ez lenne az egyetlen válasza Bulgária magatartására Venizelosz miniszterelnök és Danglia hadügyminiszter javaslatára. Íme hogy fejlődnek újra a Balkán ügyei.

A bolgár hadsereg vezére Boris herceg lesz.

A törökök a Tigris folyónál egy öt hadi állásaik ellen nyomult ellenséges lovas osztagot visszavetették és nagy hadi zsákmányra tettek szert. A Dardanelláknál ágyúharc folyik.

Dünaburg és Riga elestét minden órában várják. Riga fölött minden nap német repülő gépek keringnek, s bombákat vetnek a kiválóbb helyekre, raktárokra, s hajógyárokra. Dünaburgban a lakosság halálos félelemben van, mert az ágyúdörgés egyre közeledik. Egyetlen nap tíz német aeroplán és két Zeppelin repül a város fölött. Különb Mathy kapitány a Zeppelin-hajóraj parancsnoka London fölött is végez léghajótámadásokat, s ott nagy pusztítást és aggodalmakat okoz.

Bosnyák. † Munkácson ma ismét temettek mohamedán szertartással egy bosnyák katonát, ki az itteni katonai kórházban súlyosan sebesülten feküdt. Följegyzésre méltó, hogy a derék és szende katona végperceit városunkbeli Jászay Jolán kisasszony, ki buzgó önkéntes ápolónő, megkönnyítette az által, hogy folyvást ágyánál lévén, nyájasságával, s gondosságával elcsendesítette, úgy, hogy kezét fogva csendesen kimúlt.

Sorozás stb. E napokban történt e tájon és városunkban a 42-50 éves férfiak besorozása, a 18 éveseké már előbb. Feltűnő az, hogy a bemutató szemlénél sok oly gyatra rutén pórt vettek be a vidékről, kik alig bírják lábaikat, míg a városban hemzsegnek a szebbnél-szebb, erősebbnél-erősebb ifjú legények, segédek és férfiak, keresztények és zsidók, kézművesek és urak, magán és köztisztviselők, kik jóléttől duzzadó arccal és izmokkal szivarozva ögyelegnek az utcákon, bosszantva délceg megjelenésükkel azokat, kiknek férjeit, vejeit, s fiait fegyver alá vonták, s kik hónapok óta

szolgálnak vagy harcolnak a különféle állomásokon hadszíntereken. Általános a megütközés azon, hogy ezen itthon lézengők hogyan kerülhették el a besorozást. Az is feltűnő, hogy sok oly jómódú és erős férfi itt marad, s a besorozást elkerüli, kik közszállítás és vállalkozás címén be nem hívhatók. Hiszen jó, ha csakugyan e jogon mentesíttetnek, de azért a közigazgatás és egyenlőség alapján e mentességüket mégis azzal egyenlően értékelhetnék, hogy váltságul megfelelő összeget fizessenek az állam hadi pénztárába, mely módon és réven több milliányi koronát levehetne a közpénztár mit az illetők bizonyosan szívesen be is fizetnének. Általában köztudomású, hogy a kormányzatunk nem ért a takarékosághoz, szórja az állampénzt s szívja a néptől, s közönségtől be számtalan esetben aránytalanul kímélve azokat, kik nagy birtokaik, s jövedelmeik után többet adózhatnak, s díjaz szükségtelenül a mostani kritikus szűk hadi időkben is oly köröket, s egyéneket, mint például a lejárt időbeli képviselőket, kik arra különben sem szorulnának, s megbízásukat a megtoldott 6-ik évben ingyen becsületből, hazafias áldozatkészséggel s büszkeséggel teljesíthetnék. De hát mi még minden tekintetben távol állunk más előhaladt hatalmas és gazdag országok rendezett belső életétől s rendszerétől.

Lovas
tömegek.

Legújabb hírek szerint Észak-Oroszország és Lengyelország közötti vasút vonal mentén, Molodecno és Polock között nagy lovas tömegek mutatkoznak, melyekből 13 lovas hadosztály német és kettő az osztrák-magyar hadseregéből való, s számuk 46800 főre megy. Köztük vannak dragonosok, ulánusok és huszárok, legyező alakban terpeszkednek s bizonyára nagy gyalogos haderő és tüzéri csapatok felvonulását fedezik, amely Szmolenszk felé tart. Céljuk átkaroló kísérlet lenne. Vedremo!

Orosz.
Szeptem-
ber 26.

Tegnap a hivatalos jelentések szerint a harcok valamennyi hadszíntéren, kelet, dél és nyugaton a legnagyobb erővel folytak, s hála Istennek, mindenütt a mi előnyünkre. Úgy látszik, hogy valamennyi hadakozó fél arra törekszik, hogy mielőbb végét vesse a borzasztóan dúló csatáknak s az általános háborúskodásnak.

Kelet-Galíciában az ellenség állásában megmaradt, de Volhyniai harcvonalkunk ellen számos heves támadásokat intézett, sőt behatolt lövészárkainkba is, de mindenütt visszaveretett. Az Ikva-harcvonalon tegnap és tegnapelőtt csapataink 20 tisztet és 4000

közlegényt elfogtak. A Styr alsó folyásánál az erdő és mocsár övezetben lovasságunk több községet ragadott el makacs harc közben az ellenségtől.

Hindenburg hadcsoportja Lennevedentől délnyugatra és Robunnál visszaverte az oroszok támadásait, Solytól délre tovább halad. Lipót serege bevette Negnievitschi városát rohammal, Baranovicitől támadása tovább halad előre, néhány száz orosz elfogott s Lijknél elérte a Scárát.

A francia-belga harctéren tegnap a tengertől a Vogézekig heves ágyúharcok voltak, ötven órai tüzérségi harc után a németek arcvonala minden pontján rohamra indult a francia és angol sereg, de támadásai részben a német tüzérség tüzeiben, részben a gyalogsági fegyverek és géppuskák tüzelésében omlottak össze. Egyes helyeken közelharc fejlődött ki, így a Champognéban Prosmegtől az Argonnokig nyúló területen. Az ellenség visszaözönlő tömegei nagy veszteségeket szenvedtek. Egyes helyeken a közelharc még folyamatban van. A franciák előretörése Bezange la Grande felé, Lunneville északra eredménytelen maradt. Francia offenzíva készül az elzászi fronton is, hova 250 ezer katonát irányítanak a Svájci határ felől.

Az olasz harctéren szeptember 25-én tüzérségünk a tiroli nyugati harcvonalon megkezdé az Ortlov-szakaszon is a tüzelést. San Catharináig verték vissza csapataink egy olasz támadást, egy másikat pedig a Königspitzetől nyugatra, aminthogy a felső Doone völgyből is kiűzték az ellenséget. Az alpiniket a Col del Bois-n intézett támadásnál véresen visszaverték. Feltűnő, hogy 200000 olasz katonát szállítottak a svájci határra, akiket állítólag az elzászi frontra akarnak küldeni. Eszerint az entente valóban nagy támadásra készül a németek ellen.

A Dardanelláknál tovább tart az ágyúharc. A Tigris folyó partján öt üteggel közelegetett ellenséget visszaverték s nagy zsákmányt ejtettek a törökök.

Belgrád körül tüzérségünk tegnap az ott lévő szerb vonatosztagokra és a Topcsider-magaslaton elhelyezett ellenséges gyalogságra eredményesen tüzelt.

Görög-ország is mozgósít.

György király tegnap aláírta a húsz évfolyam behívásával elrendelt általános mozgósításra vonatkozó dekrétumot. Hírlapok közlései szerint Görögország Anglia követelésére mozgósított. Az entente kijelenté, hogy barátságtalan ténynek tekintené, ha Görögország tétlenül nézné Szerbiának nyilván küszöbön álló

Szerbia-
Macedó-
nia.

erőszakos elpusztítását. Eszerint a bonyodalmak nőnek, s közelebb érdekes eseményeket várhatunk. Érdekes, hogy Szerbia kijelenté, hogy hajlandó lemondani Macedóniáról, ha helyette megkapja Albániát. Mit az olasz kormány nagy felháborodással visszautasított. Olaszország állítólag kész a balkáni kérdéssel foglalkozni s a bulgáriai követelések iránt egyezkedést megkísérelni, ha azonban ez lehetetlennek mutatkoznék, úgy a négyes szövetség haladéktalanul beavatkozik, s az ere vonatkozó kész katonai tervet végrehajtja.

Orosz.
Szeptem-
ber 27.

Az orosz ellenség is nagy haderő alkalmazásával folytatta arra irányuló erőfeszítését, hogy Novoaleximiecnél harc vonalunkat áttörje, de sikertelenül, a több nap óta folyó csata az oroszok teljes vereségével ért véget. Mindenünnen kiűzték, tízszer kísérelte meg a támadásokat lövészárkaink felé, s e közben tartalékjaink sok foglyot ejtettek. Litvániában a mi csapataink az ellenséget Kraszinnál a felső Szcara keleti partjára vetették vissza. A keleti hadszíntéren Hindenburg Vilejkától nyugatra sikeresen harcol. Linbsánál elértük a Nyement, 900 oroszot elfogtak és 2 géppuskát zsákmányoltak, Lipót herceg 550 foglyot ejtett.

Orosz
kegyet-
lenség.

Lapok szerint az orosz menekülő seregek kegyetlenül bánnak saját felekezeti és honosaikkal, kik nagy tömegekben vonulnak ki felgyújtott helységeikből. Csapatostul hajszolják ezeket a csatatérre az őket üldöző seregeink elé, amelyeket azután a nagy távolság miatt föl nem ismerhetvén bennük polgári mivoltukat, rájuk lövöldöznek. Így fedezékül is szolgálnak az orosz katonáknak a vagyonuktól is megfosztott, s hontalanokká vált lakosok, kik ezekre menő tömegekben menekülni kénytelenek győzelmesen előretörő hadaink elől. Az előtt az orosz katonák a Bzura-szakaszon csak a zsidókkal tették ezt, most már hitsorstársaikkal is praktizálják.

Az olaszok tegnap a görzi kórházra lövöldöztek, melynek rendeltetését messzire látható genfi lobogó jelezte ötször telibe találta a lövedék, gránátok a műtőterembe csaptak, s további 53 golyó a szomszédságba ütött.

A Dardanelláknál folyik a kölcsönös tüzelés. A Kaukázusban Vantól keletre a törökök megverték az oroszokat. Sok pusztaság és hadiszert vettek el tőlük. Anafortánál visszafoglaltak néhány állást, melyeket az ellenség megszállott volt.

Német tengeralattjáró elsüllyesztette a Ravitalleur nevű francia

gőzöst. A legénység Cornubia angol és Saint Pierre francia gőzöst.

Szerbiában és Belgrádnál csendes minden, mint vihar előtt a lég. A város lakossága Nis felé menekül. Szeptember 23-án ötven ezer főnyi szerb hadsereg indult a bolgár határra.

Belga és francia hadszíntéren a németek sikeresen állották ki a francia-angol támadásának második napját is. Az yperni szakaszon a támadók nagy veszteségeket szenvedtek, jóllehet az offenzíva megkezdésekor ötven és hetven órán keresztül szakadatlanul ontották a gránátokat a németek szakaszai ellen, százezernyi lövedéket elpazarolván. A német tüzéség is erélyesen viszonzta a tüzelést és záró tüzelésül gránátokkal és srappellel borította el és vágta el a rohamozó angol és francia gyalogság visszavonulási útját, amikor azután ötezer franciát sikerült elfognia és 16 gépfegyvert zsákmányolni. Lilletől délnyugatra Loos mellett egy német hadosztálynak vissza kellett vonulnia, úgy Perthestől északra is, Mourmelon de Grandetől az Argonneokig azonban az ellenség nagy veszteségeket szenvedett. Zeebrügge előtt angol hajók is beavatkoztak a küzdelembé, erősen tüzelvén a német hadállások ellen, hogy partra szállítván, hátba kerüljenek, de tervük meghiúsult, sőt a német tengerparti ütegek egy angol hajót elsüllyesztettek, kettőt pedig megrongáltak s így az angol flotta-különítmény reinfecta visszavonult.

Kitüntetések.

Mint az e napokban felsorolt eseményekből kitűnik, Bereg megye a mostani világháború kezdete óta, különösen a tömérdek katonaság átvonulásánál közeli Beszkidek köznéven tévesen Kárpátoknak elnevezett határok felé, s Munkácson tartott osztrák és újévtől fogva német főhadiszállás következtében mennyi zaklatásnak, s a hatóságok mennyi elfoglaltságának s munkálkodásának voltak kitéve, minden elfogulatlan képzelheti. Ezt kormányunk méltányolni akarván, fölterjesztése folytán most őfelsége a király Beregszász megyei székhely városban lakó köztisztviselők közül „különösen érdem teljes szolgálataik elismeréséül” a Ferenc József-rend lovag keresztjét a katonai érdemkereszt-szalagján adományozta a következőknek: dr. Simon András megyei főjegyzőnek, Gáthy Zsigmond polgármesternek, dr. Linner Jenő alpolgármesternek, Györffy Aladár rendőrkapitánynak és dr. Szarka László kórházi igazgatónk. Azon felül hasonló kitüntetést nyertek: Joó Zsigmond, latorca járási és Nagy Endre alsóvereckei járási főszolgabíró. Munkács város úgy

látszik feledésbe ment. Itt senkit sem találtak arra érdemesnek. Vajon miért? Pedig éppen e város érezte leginkább a háború súlyát, aminthogy most is leginkább érzi. Itt tanyázik a sok katonaság, itt ápoltatik a sok sebesült és járványos beteg. Így hogy ez alkalommal többet fel ne hozzák megemlítem, hogy csupán a Munkácsi megfigyelő állomás barakk kórházaiban folyó évi január hó 1-től június végéig 46518 beteg és sebesült volt, kik közül e félév alatt 443 meghalt. Hát a százakra menő kolerás jövevény gondozása, kezdetleges elhelyezése, ápolása s eltemetése a múlt évben, nem okozott e a városnak munkát, s rendkívüli költséget. Ehhez járult a százezrekre menő-jövő katonaság elszállásolása, ételmeztetése s egyéb ezzel járó terhelés. Úgy látszik, hogy városunkban az a baj, hogy a Capite foetet piscis!

Zóna. A Szófiai görög követ kijelenté, hogy bolgár területre nem aspirál, de a határterületet minden esetleges incidens meggátolására biztosítani akarnak, a görög mozgósított csapatok lőtávolságra állnak a bolgár határtól és ugyan ezt kérik Bulgáriától is. Eszerint a görög-bolgár határ mentén két és fél kilométeres semleges zónát létesítenek.

Szeptem-ber 28. Kelet-Galíciában az Ikva mentén és a Volhyniai várterületen megtört az orosz ellentámadás. Az ellenség tegnap kivonult Luck körül elfoglalt hadállásaiból és kelet felé vonult vissza. A hídfő újra birtokukba került Dubnótól délre csatározás folyik. A keleti hadszíntéren Hindenburg csoportja a rigai tengeröbölben repülőekkel megtámadta és rombolta az ott volt hadi hajókat, melyek északi irányban sietve eltávoztak, Dünaburg délnyugati arcvonalaán 9 orosz tisztet és 1300 katonát elfogott, Smergon városnál visszaverték a mieink az orosz támadásokat s Krevo és Visnev felé előre haladtak. A jobbszárny és Lipót bajor herceg Scerssyig megtisztították a Szervecs és a Szcava bal partját az ellenségtől. Baranovicstól keletre tart a harc. A vilnai orosz sereget válságos helyzetbe szorították gyalog és lovas csapataink. Minden oldalról bekerítik. Nagyszabású csata fejlődik.

Vilna. Az olasz harctéren csapataink az olaszokat a Monte Pianon visszavetették, úgy a doberdói fennsíkon is. Általában az olaszok sehogy sem boldogulnak, egyik szakértő hadfi szerint: ha az olaszok sikereiket a mostani ütemben elérik, úgy 180 év fog eltelni, amíg előállásainkból az első főállásba vonulnak vissza.

Veszteségük eddig óriási. Kiderült, hogy Cadorna szeptember 1-ig tehát három hónap alatt 35000 halottról és 180000 sebesültről illetve betegről küldött jelentést Rómába. Azóta a hadsereg vesztesége 300000 főre emelkedett.

A belga-francia harctéren: az Ypern szakaszon az ellenség felhagyott a támadással, nem ismételte. Támadásai Loostól északra és délre roppant veszteségei mellett összeomlottak, úgy Souchez környékén is, hol a foglyok száma 25 tisztre és 2600 főnyi legénységre s 14 gépfegyverre emelkedett. A haditudósítók szerint olyan tűzérési harc, mint amilyen most van a német-francia harctéren, még soha sem volt. A champagni téli ütközet gyerekjáték volt hozzá képest! S a nyugati fronton a nagy offenzíva pedig csak most fog elkövetkezni, mire az angol-franciák nagy készülődést tesznek. A németek teljes bizalommal várják.

A 16. honvédek. Hadfy altábornagy táviratban értesíté városunk közönségét arról, hogy a 39. honvéd gyaloghadosztályhoz tartozó összes csapatainak közreműködése mellett a 16. honvéd gyalogezred beszercebányai zászlóalj volt az első, mely augusztus 26-án Breszt-Litovszk várába bevonult. A nemzeti színű lobogó már 6 órakor büszkén hirdette a Bug keleti partján, hogy honvédjeink voltak az elsők a fontos vár bevételenél... Csendes tudomásul vesszük.

Bulgária. Négy bolgár hadosztály a szerb határra indult. A hadsereg a mai létszáma 250000 ember, főparancsnoka a trónörökös, vezérkari főnök Zostov, a szerb határon felvonult haderők parancsnoka Bojfijev tábornok.

Orosz egyetemek. Külföldi hírek szerint: a németek Moszkva felé előrenyomulnak. A dvinai orosz front ellen működtek. Rigát Danzig felől fenyegetik, onnan Libauba küldvén erősítéseket. A kijevi egyetem könyvtárát Saratovba szállították, a cholmi kormányzóságból valót pedig Kazánba. A dorpati egyetemet Moszkvába helyezik át. A kievi egyetemre zsidót nem vesznek be, csak az orosz szakra.

A törökök tegnap a Dardanelláknál Anaforta szakaszon két ellenséges felderítő osztályt törbe csaltak és foglyul ejtettek, azután hirtelen támadással lövészárkokból sok fegyvert, s egyéb hadianyagot zsákmányolnak.

Szeptember 29. Vilna. Orosz. Szeptember 18-tól Vilna elfoglalása óta folyvást tart a harc. Tegnapról jelenti a német főhadiszállás, hogy Eichhorn vezérezredes hadseregének eredménye a vilnai csatában, amelyben az ellenséget a Narecz-tó-Smorgon-Visnov-vonalon túl vettük vissza, hadifoglyokban és anyagokban a következő: 70 tiszt, 21908 főnyi legénység, 3 ágyú, 72 gépfegyver és nagyszámú málha. Smorgantól délre támadásunk tovább halad, Visnevtől északra áttörtük az ellenség hadállását. Ez alkalommal 24 tisztet és 3300 közkatonát fogtunk el és 9 gépfegyvert zsákmányoltunk. Hindenburg tegnap Dünaburg délnyugati harcvonalán visszaszorította az ellenséget s megkísérelt támadásait visszaverte. Drysvjatytótól délre lovas harcok folynak. Lipót herceg Baranovicitól keletre harc után elfoglalta a hídfőket és 350 foglyot ejtett Linsingen csoportja a Styren Lucktól lefelé átkelt, s a nyomás alatt az oroszok Dubnótól visszavonulnak. A volhyniai területen egyesült hadaink tegnap Styrenél az oroszokat a várterületen harcban arra kényszerítették, hogy offenzíváját abba hagyják s futva Putilovka mögé visszavonuljanak, messze Luckon túl.

Pánik. Midőn Vilnából az orosz lakosság menekült, a pánikszerű tisztségben 160-250 rubelt fizettek egyesek egy kocsiórt Minszkig. A templomok harangjait az oroszok mind elvitték magukkal. A harcoló oroszok most más nagy lovasságot is vittek a harcba, hogy nyomást gyakoroljanak, különben visszavonulásuk a Fanek labirintusa felé irányul. Az olaszok tegnap ismét 50 gránátot lőttek a görzi kórházra. A Dolomit-harcvonalon reggel a Col dei Bois ellen intézett támadást kézi gránáttal vertük vissza. A doberdói szakaszon is egy Monte dei sei Busi ellen intézett olasz támadást megghiúsítottak vitéz csapataink. Belgrádi vár ágyúk tegnap Zimony városára néhány lövést adtak le, de nem találtak. Tüzérségünk pedig megzavarta az ellenség erődítési munkálatait a Száva alsó folyásánál... Valóban különös, hogy a kicsi Szerbiát engedik hatalmas szövetségeseink így packázni. Végleg kellene mielőbb elszámolni velük. Bulgária tegnap (szeptember 28.) birtokába vette az átengedett török területeket. A határ pontos kitűzését egy osztrák, magyar, német, svéd, török és bolgár tisztekből álló bizottság kezdte meg. A Benedetto Brin olasz nagy hadihajó brindisi hír szerint

levegőbe repült. Rubin de Cervin tengernagy és 440 tengerész meghalt. A Sentnor angol hadigőzöst pedig egy német tengeralattjáró torpedója elsüllyesztette.

Meghiúsult támadás. A franciák Champognéban tegnap nagy veszteséget szenvedtek. Egy helyen sem sikerült a támadásuk. Loosnál 750 foglyot vesztek, az angol offenzíva megindítása óta pedig 3397 fogoly és 25 fegyver, a szeptember 27-i foglyokkal együtt 7300 angol és francia került német fogságba. Ennek ellenében a németek 2500 embert, 17 ágyút és 32 gépfegyvert vesztek. A halottak és sebesültekről nincs számadás, pedig bizonyára ez is roppant nagy lehet mindkét részről. Marchand francia és Wiggin tábornokok, s Longford lord megsebesültek. Svájci hírek szerint: a francia-angol nagy tömeges offenzíva meghiúsultnak tekinthető. Dacára annak, hogy egymilliónál több angol katona vesz részt itt s muníciójuk óriási.

Farkas Elemér. A hadi jelentések újabb kiváló hőstettét említik Farkas Elemér elhíresült huszárkapitánynak, ki a Sztrypa és Szereth közt az itt lefolyó harcok közben néhány száz huszár lovasával egy nap harminc szotnya (század) kozákokkal, majd három ily ezreddel öt attakot eredményesen megvívott, s ezzel egy ütegünket és egy gyalogsági csoportunkat megmentette. Molnár Ferenc írónk, s Az Est haditudósítója erről legendaszerű előadást közöl most. Megérdemli a dicsőítést.

Balkán. Az entente hírek szerint 150-300000 embert fog Szalonikiben partra szállítani, ha Szerbiát vagy Görögországot támadás éri, úgy Bulgária agresszív matatatást tanúsít. A négyes szövetség célja is eleve: a nemzetiségek politikai és területi egysége. Azért megvédik a szövetségesek a balkáni államok nemzeti törekvéseit és függetlenségét. Eszerint a görögök is szlávok? Konstantin király azonban éppen úgy nem akar háborút, mint a népe. Berkovics Jenő munkácsi városi mérnök, ki mint tartalékos hadnagy nyolc hónap előtt a galíciai csataéren megsebesült, a prágai kórházban ápoltatott, de mivel amputáltatni nem engedi magát, most szeptember 25-én ott elhunyt. Nemrég vitézségéért kitüntetésben részesült.

Szeptember 30. Az orosz harctéren rettentő hévvel folynak a csatározások. Tarnopoltól nyugatra az előnyomuló ellenséget csapataink

visszaverték, úgy a Volhyniai várterületen is Putilovka folyónál, hol Boguszlavkát rohammal bevették katonáink.

Hindenburg előre haladt Dünaburgtól délnyugatra a Seventen-tó magasságig Pestyan mellett a lovassági harcok még tartanak. Smorgon és Visnev között előnyomulnak. Linsingen hadcsoportja az ellenséget Kormin mögé vetette vissza.

Az olaszok támadásait mindenütt visszaverték tegnap. Görz városát az olaszok minden terv nélkül bombázzák.

A német tengeralattjárók a múlt héten 13 angol hajót megtorpedózták.

A Champagneben foly a harc erősen. Langle tábornok vezeti a francia lovasságot. A gyalogsági támadások az egész frontra áttérjedtek. A franciák a három napos bombázás alatt egy millió lövedéket használtak el.

Október 1.

- Csicsery Zsigmond ezredes. 1. A lapok közlik szeptember 30-ról, hogy csicseri Csicsery Zsigmond, m. kir. darabont testőrségbeli testőrhadnagyak és ezredesnek az ellenséggel szemben tanúsított vitéz magatartása elismeréséül a katonai érdemkereszt 3. osztályát a hadi ékítménnyel adományozta. Ő most már dandárparancsnokul működik.
- Foglalás. Eddig a mi szövetséges seregeink hódítottak 294405 négyzetkilométer orosz területet. Mégpedig: Lengyelországban 127318, a grodnói kormányzóságban 38669, a Kovnáiból 40640, Kurlandból 27286, Vilnaiból 42529, Volhyniaiból 17963 kilométert. Ez a hódított terület negyedfélszer akkora, mint Galícia.
- Orosz. Szeptember 30-kán a Kormin-patak mocsár vidékén a magyar-osztrák csapatok rohammal elfoglaltak több támpontot, s azokban 4 tisztet és ezerfőnyi legénységet. Hindenburg hadcsoportja a Vesselovtól keletre fekvő tó közökre szorította vissza az oroszokat. Lovasságunk sikeresen harcolt. Smorgontól keletre az ellenséges állást rohammal áttörték csapataink és 7 tisztet, ezer közlegényt, 6 ágyút és 4 gépfegyvert elfogtak. Smorgontól délre még tart a harc. Linsingen csoportja Kormin felső folyásánál 800 foglyot ejtett s az ellenséget keleti irányba visszavetette. Olasz hadszíntéren, a tiroli harcvonalon tegnap éjjel az Adamello

szakaszon voltak, melyek az ellenséget visszavertük. Tolmeinnál tovább folyik a csata. Az olaszok két nap alatt kétszázezer gránátot és srápnelt lödöztek el. Nyomai mindenütt hevernek.

A belga s francia hadszíntéren elkeseredetten folynak a harcok tovább. St. Marie-a-Pytól délre 800 franciát elfogtak a németek. Másutt is visszaverték a támadásokat, de Massigestől északra egy magaslatot elvesztettek a németek. Arrastól északra élénk harc folyt több napon át, Champagnénál is, e nagy harcokban eddig a németek 16 ezer foglyot ejtettek, kik között 200 tiszt volt, s elvettek 20 tábori ágyút. Belfort felől nagy francia offenzíva készül. Az angolok áttörési kísérlete nem sikerült, éjjel visszavonultak állásaikba. Ezt French tábornok is beismeri pedig a franciák és angolok négyszeres több erővel állnak szemben a németekkel e harcokban.

A Dardanelláknál egyre tart az ágyúharc. Szeptember 27-én a törökök egy francia torpedónaszádót elsüllyesztettek. Földérintő osztagokat megfutamítottak. Dél-Afrikában elkeseredett harcokat vívnak. Lohads város előtt az oroszokat megverték, 4 gyors tüzelőágyút és gépfegyvereket zsákmányoltak, az Aden felé menekvő angolokból több indiai katonát elfogtak s 200-nál több hullát találtak az utakon.

Earl of Longford angol tábornok hadifogságba került.

Szüre-
tünk.

A Munkács városát északkeleti oldaláról félkörben övező előhegyek lejtőin most javában folyik a szüretelés. Csendesen, zene és éneklés nélkül szinte sebtén gyorsan történik az esőzés miatt is az eljárás. Egy-két nap alatt végeznek a szedéssel és szűréssel. Igaz, hogy a nyári folytonos esőzés elrothasztotta a termés felét, s így sietnek megmenteni, amit lehet. Így sokba kerül a munkálat, mert az alig kapható szedők és puttonyosak is tartanak az áremeléssel. Míg azelőtt a szedők díja 80 fillér volt, most 240 s az azelőtt 120 fillérral díjazott puttonos immár 350-el sem elégszik meg. Boldog az a gazda, ki már túlesett a szüretén, mert bizony ott künn a sárguló szőlőhegyeken is csak sóhajtozva, s nehéz szívvel emlékszik vissza a tavalyi szüretelésre, melyet ilyenkor szintén csak az úgy sietve lopva végeztek közeli ágyúdörgések zajában és a menekülő lakosság zűrzavaros kapkodásai és elkeseredett búcsúzásai közben. Bizakodunk abban, hogy jövő évi talán kipótolja a két múltat, s a béke beálltával megnyugvással s nagyobb örömmel végezzük majd.

Most különben is nehéz napokat élünk. A Beszkideken túl

dühöngő harcok, s az ennek következtében folyton érkező hírek érdekeltjeink elestéről és sebesüléséről már magában nyomasztóan hat a kedélyekre. Ehhez járul a nagy drágaság, az élelmi szerek hiányos volta s a nagyobb gondokkal fenyegető tél. Nyomasztó érzést keltenek az utca szerte kiragasztott hosszadalmas hivatalos hirdetések és rendeletek is, melyek figyelmeztetik a közönséget, hogy a 18 éves és más besorozottak október 15-én berukkolni tartoznak, s hogy a 19-42 évesek, valamint a már egyszer megvizsgált, de alkalmatlanoknak talált népfelkelőkre új behívás és szemle vár stb.

Sajnos nálunk nincs törvény, mint Németországban, mely az élelemszórásokat korlátozná s így kénytelenek lakóink tűrni a minden téren való kiszipolyozást. A hús és zsír ritkaság közé tartozik, drága pénzen sem kapható. A nagy üzérek felhalmozva rejtegetik.

Katona szállítás. Aközben folyton járnak a vonatok, vive ifjú és öreges katonákat fel az Északkeleti-Kárpátontúli vidékekre, míg onnan sebesültekkel telt vonatok térnek vissza. Most már nem igen hangosak és felvirágoztak az ily vonatok. Csak olykor egy-egy elszánt kurjantás hallatszik be a város széléről, a közeli pálya menetéről, mire az a szánalmas megjegyzés történik egyik másik lakos részéről, hogy no, már megint visznek fel katonaságot s felsóhajtva kérdi, boldog Isten mikor lesz már ennek vége? Pedig megjön az is, csak várjuk be türelemmel és odaadással. Post nubila Phöbus.

Katonai kiképzés. A mi cs. és kir. helyőrségünk, ötödik gyalogezred is buzgón foglalkozik újonc és idősebb népfelkelők kiképzésével, kiket azután tovább szállítottak, s az ujjon érkezőket az uradalmi magtár tágas és szellős emeleteibe elszállásolva, ismét szorgalmasan kiképzzi. Feltűnő, hogy a dobolást most tüzetesen mellőzik, s csupán a trombitálást használják. Úgy volt ez a Munkácson tartózkodott, s katonaként átment német csapatoknál is. Úgy látszik, hogy a hajdan korban Jerikó falait döntő trombitának most nagyobb a hatása és kelete, mint a pergő dörömböző dobnak.

Szeptemberi zsákmány. Hadi kimutatás szerint múlt szeptember hónapban a német csapatok kezére került az orosz harctéren 421 tiszt, 95464 közember, 37 ágyú és 298 géppuska. Tekintélyes szám. Máskor

Október
2.

egész ármádiát képezett ily mennyiség. A mi híres '49-i világosi fegyverletételünk 12000 emberből állott! Most ily számú csapat jóformán tekintetbe sem jön.

Az orosz harctéren ügyeink jól állnak. Az oroszoknak támadásait Novoalexinécénél visszavertük, meghiúsultak tüzérségünk tüzeiben. A Kormin patak mentén csapataink előre haladtak, s az ellent álló oroszokat visszaverték. Öt osztrák-magyar lovas század e közben 2 tisztet és 400 közlegényt elfogott, más területeken 10 tisztet és 2400 főnyi orosz legénységet elfogtak. Hindenburg serege is tegnap Dünaburgtól nyugatra Grendsennél és tovább Smorgon és Visnev közti arcvonalon tönkre tette az ellenséget. Lipót herceg pedig 6 orosz tisztet, 494 közlegényt és 6 gépfegyvert zsákmányolt.

A besszarábiai határterületen gyalogságunk tegnap az oroszok három roham támadását visszautasította, s egy osztagot fogságba ejtett. Bukovinában Csernovic körül orosz reptülők alkalmatlankodtak, s a határon ágyúharcok folynak, erős ellenséges csapatmozdulatok mutatkoznak.

Az olasz harctéren a tiroli, karintiai harcvonalon tüzérségi harc folyik. Bombasch-Grabentól nyugatra tett ellenséges támadásokat a szalzburgi lövészek visszaverték. A Mrzli Vrh és déli lejtőjén három ellenséges támadást vertek vissza csapataink, nagy veszteséget okozva az olaszoknak. A tolmeini hídfő elleni támadásokat is meghiúsították. Csapataink állása ott mindenütt megingathatatlan.

A törökök is vitézül harcolnak folyvást úgy a Dardanelláknál, az Ikva-fronton, Anaforta mellett, mint a kaukázusi területen.

A francia-belga harctéren a németek Loostól északra tovább haladtak előre, az angolok nem intéztek újabb támadást, a franciák kísérletei Soucheztól keletre és a Neuville-től északra is meghiúsultak, úgy a Champagneban és Massigestől északnyugatra lévő vidéken. Az e támadásoknál elfogott ellenséges katonák száma 104 tisztre és 7019 főnyi legénységre emelkedett. Arrastól északra a helyzet változatlan. A nagy csata tovább folyik. A franciák a támadás végcélját az áttörést nem fogják elérni. A Párizst fenyegető német állásokat szoríthatják vissza.

A bolgár hadsereg hétszáz ezer ember, harckészen áll. Bulgária „árulása” Oroszországban mély felháborodást keltett. Szerbia, úgy vélik, hogy nem harcolhat Bulgária ellen, amennyiben

- Szerbia. Monarchiánk is fenyegeti ottani seregével, s így azzal fenyegetőzik Szerbia, hogyha az entente mielőbb hatásosan nem segíti, kénytelen lesz kegyelemre megadni magát a győzőknek. Hírlik, hogy a balkáni expedíció francia, angol és olasz csapatokból fog állani, s az orosz négy gőzöst és 16 dereglyét tele hadszínnel, ágyúval és lőszerrel küld a Dunán Szerbiába...
- Angol támadás meghiúsult. Újabb hírek szerint a flandriai harctéren meghiúsult az angol offenzíva. Az angolok támadásai a tengerpartra, Nieuport és Zeebrügge között, az Yperntől keletre húzódó frontra és az egész Ypern-hajlásra a várost Comines-nél összekötő vasútig irányult. Az angolok a legnagyobb erőfeszítéssel sok helyen tízes rohamoszlopban törtek előre. A megtámadott árkokba kézigránát-harcok tomboltak, s kézi tussal verekedtek. Ennek ellenére a bajor württembergi és porosz ezredek is vitézül harcoltak vérengzés és üldözés után urai maradtak a csatatereknek.
- Orosz veszteség. Bukaresti lapok írják, hogy minap éjszakán oroszok hatszor intéztek támadást a magyar-osztrák csapatok ellen. Az oroszok az akadályokig haladtak előre, amikor hatalmas golyózápor fogadta őket. Heves küzdelem kezdődött ott, amelyben ember-ember ellen harcolt. A tíz óráig tartó harc az oroszok megsemmisítésével végződött nyolc kilométer széles területen a földet orosz katonák holtteste borítják. Legalább négyezer orosz maradt a csatateren, a többi vad futásnak eredt, de 2165 katona, 6 tiszt s két Amerikában készült ágyú és hadiszer zsákmányul esett.
- Kitüntetés. Tegnap közli a hivatalos lap, hogy dr. Ujfalussy Ernő munkácsi polgári biztos és Bay Gábor polgármester különleges szolgálataiért a Ferenc József-rend lovagkeresztjével kitüntették.
- Orosz. Október 3. Vezérkari jelentések szerint tegnap úgy az orosz, mint az olasz és francia harctereken győzelmes csatáink voltak. A Rigától-Bukovina határig terjedő vonalon a legjobban állnak ügyeink. Dünaburg táján áll Hindenburg csoportja, lejjebb Vilna körül Eichhorn Litvániában Lipót bajor herceg, tovább Mackensen Luck és Rovno s Dubno táján Linsingen serege, kik együttes működéssel nyomják a lassan elfelé nyomuló ellenséget. Kormin-patak mellett 5400-ra emelkedett az orosz foglyok száma, itt lovasságunk szokott módon gyalog harcolt. Smorgonnál 1100 és

Linsingen Cserniz mellett 1300, s más helyeken 1100 oroszot fogtak el tegnap. Tarnopoltól nyugatra az oroszok Bothmer hadseregén át akartak törni, de tervük nagy veszteséggel meghiúsult. Egyik hadosztagunk 1168 oroszot temetett el, míg 500 még arcvonala előtt fekszik.

A francia-belga harctéren a németek úgy az angol, mint a francia támadásokat visszaverték. Elfogtak 106 tisztet és 3642 főnyi legénységet és 26 gépfegyvert. Champognéban a franciák Auberivetől keletre támadtak, de a bádeni testőr gránátosok legyűrték és 1 tisztet s 70 közlegényt elfogtak. Arrastól északra és a Champognéban tegnap fogságba ejtett franciák száma 211 tisztre és 10721 főnyi legénységre emelkedett. Szóval úgy az angol, mint a francia nagy offenzíva kudarcot vallott.

Az olasz harctéren tegnap négy helyen meghiúsult az olaszok szokott támadása.

Szerbiában a Száva harcvonalon Kolubra mellett ütegeink sikeresen lőtték a szerb parti hadállásokat. Garazdnánál 300 főnyi montenegrói csapatot űztek el. Trebinjétől keletre pedig csapataink Montenegrói területre hatva, elűzték az ellenállókat s néhány raktárt megsemmisítettek.

Október
4.

Az orosz előző napi súlyos veszteségei által elcsigázva tegnap a Kormin patak alsó folyásának nyugati partját odahagyta. Linsingen csoportja 2400 foglyot ejtett.

Az olaszok tegnap hajnalban a doberdói fennsíkon nagyobb támadásra csoportosultak, de tüzérségünk meglepte őket és nagy veszteséggel szétugrasztotta. San Marinoi út mentén egy zászlóalj és a Redipugliától keletre előnyomuló csapatot visszaverték.

Belgrád körül minden elcsendesült.

Flandriában az angolok százezer embert vesztek. A mukdeni csata megismétlődik a Champagnéban, mely hír szerint két hétig el fog tartani. Itt most szünetel ugyan a gyalogsági harc s csupán a váltakozó erejű tüzérségi harc foly.

Német hidroplánok megrongáltak két angol monitort Lap Panne előtt.

Az egyesült angol-francia támadásnak, mely teljesen meghiúsult, voltaképpen az volt a célja, hogy a németek kikényszerítsék Franciaországból, ez nem csak nem sikerült, de a mintegy 940 kilométer hosszú fronton, az egyik helyen 23 kilométer szélességben, egy másikon pedig 13 kilométeres szélességben

előre haladtak s tért foglaltak a németek, míg a franciák vesztesége halottakban, sebesültekben és foglyokban 130 ezer s az angoloké 60000 volt. A támadó francia seregek előnyomulásukban mindenütt nem várt tökéletesen kiépített állásokba akadtak s így a visszavonulást el nem kerülhették. A szövetségesek mintegy két millió lövedéket pazaroltak el és több mint 30 hadosztályt vittek rohamra, minden eredmény nélkül.
Holt pontra jutott a nagy offenzíva.

Bolgár. Legújabb adatok szerint Oroszország október 3-án ultimátumot intézett Bulgáriához 24 órás határidővel, hogy szakítsa meg a viszonyt azonnal a szláv ügy és az Orosz Birodalom ellenségeivel és haladéktalanul távolítsa el a német, magyar és osztrák tisztet, akik a bolgár hadügyminisztériumban és a hadsereg vezérkarában vannak, különben orosz követét visszavonja.

Hír szerint az entente hatalmak csapatokat szállítottak Balkán partjára, kik az esetben, ha Ferdinánd király hadai átlépik a szerb határt, katonai erővel ellenállnak. Várjuk a döntést Szófiában, mely új fázist fog előidézni s talán hatni a háború gyorsabb befejezésére.

Október 5. Repülő. Mióta a német déli hadtest katonái Munkácsról eltávoztak s a pósaházai határban lévő uradalmi erdő szélén volt lakályos hangárból a repülőgépeket is a magukkal elvitték Galíciába, itt repülőt nem láttunk, ma délelőtt azonban nagy kerepeléssel érkezett meg egy kelet felől és keringett a város fölött, azután pedig nyugat felé eltűnt.

Kém. Híre van, hogy e napokban letartóztattak az internátusi katonai kórházban két hivatásos ápolónőt, kik kémkedéssel foglalkoztak. Egyik kiváló szépségű s franciául is beszélő ápolónő feltűnően kereste a katonatisztekkel való társalgást s éppen e tudósítás tette gyanússá s okozta, hogy megfigyelés után kémkedés miatt letartóztatták.

Orosz hadszíntéren tegnap jelentősebb esemény nem történt. A keleti téren Hindenburg hadcsoportja, az oroszok bőséges tüzérségi előkészítés után Postavi és Smorgon között tett támadást összeomlasztotta.

Az olasz hadszíntéren: élénk harcok fejlődtek ki tegnap a tiroli szakaszon, a vilgereuthi és lafrauni fennsíkon előre tört olasz támadásokat védőink visszaverték.

A nyugati hadszíntéren is a németek Loosnál, a Soucheznál, Neuvillenél s a Champagnében az angol-francia támadásokat meghiúsították.

A bolgárok a határnál megjelent harminc kocsiból álló szerb vonatot, s az azt kísérő rendőrtisztviselőt visszatartották.

Szalonikiben a szövetségesek 16 hajón megérkezett francia katonái kiszállottak, ott vasútállomásra mentek, hogy onnan Szerbiába és a bolgár határra szállítassanak. Biztosítani akarják a Gesyeliből Velezbe vezető vasutat a bolgárok támadásai ellen. Az entente balkáni fővezéréül D'Amade tábornok van kiszemelve, aki már Szerbiában van, Hamilton angol tábornok pedig Szalonikiban fogja a partraszállást intézni. Ide 100000 és Dedeagacsba 150 ezer ember fog érkezni a Csataldga-vonal megtámadására (?) Olaszország 50 ezer katonával akar Szerbia védelmére járulni.

Orosz foglyok. Az offenzíva megkezdése óta Német-, Osztrák- és Magyarország területein az orosz foglyok száma 1138000-ra emelkedett. Csupán a szeptember havi csatározásban 124000 orosz katona került fogságba. Képzeltük, hogy e tömérdek férfinak eltartása, élelmezése mennyi élelmiszer elfogyasztásába kerül, mi kétségtelenül befolyásolja a drágaságot, mely kivált Monarchiánkban terjed, s fokozatosan érezhetővé válik.

Drágaság. Az országban elterjed drágaság, s általán az élelmiszerek megszerzése, biztosítása s árának csökkentése iránt Budapesten nagy tanácskozások s értekezések vannak folyamatban. Most a „Városfejlesztő Bank” pályázik a főváros, s illetve az ország élelmezésére, mely három év előtt részvénytársasággá alakult öt millió korona alaptőkével, s céljául kitűzé, a városok és községek közműveinek létesítését. Eddigéle azonban még mit sem csinált. A vállalt igazgatóságában helyet foglalnak hazánk előkelő vezetői, kik bizonyára nem lennének képesek az ország közlélmzését kielégítően vezetni és ellátni... Valóban nagy baj hazánkban, hogy mindenütt a magán érdek mozgató erő, s hogy amellet a közjólet sorvad, s míg egyesek gazdagodnak, a nagyközség inséget szenved, s a nyomorral küzd. Sajnos, hogy közhatóságaink, vezető közegeink tapasztalatlanok, korlátolt felfogásnak, s így üdvös intézkedések, s bevált szervezetek létesítésére képtelenek. Tanuljanak mostani szövetségeseinktől a németektől. Talán találnak és felfognak egy helyes ideát, amelyért

a nyomorgó közönség s éhes népség majd hálás lesz.

Október 6. Orosz harctéren tegnap különös esemény nem fordult elő. Az oroszok csupán ágyúharcot folytattak Csernovictól északkeletre. Tüzérségünk elhallgatta az ellenséget. Orosz lövedékek román területre is estek. Hindenburg hadcsapata visszaverte az oroszok megkísérlett gyenge támadásait. Orosz járőrök csapataink megtévesztése céljából német sisakokat viseltek. Ha ilyen orosz katonai személyek kezünkbe kerülnek, írja a német hivatalos jelentés, úgy velük a hadijog szerint elbánunk. Dünaburgtól a német hadak már csak másfél kilométerre vannak. Ágyúik dörgése megremegteti a taljánt.

Olasz harctéren a helyzet változatlan. Az ellenség a vilgerenthi és lafvanui fennsíkon nem újította meg tegnap támadásait.

A Dardanella fronton a Sedil Bahr szakaszon az ellenséges tüzérség mintegy ezer lövedéket lőtt el hatás nélkül. Egy felrobbantott akna nagy veszteséget okozott neki. Török tüzérség egy angol hajót szétrombolt.

Ultimátum. Oroszországnak Bulgáriához intézett ultimátumát Savinski orosz követ október 4-kén adta Radoszlavov miniszterelnöknek. A négyes szövetség nagy készülődést tesz Szerbia védelmére az egyesült angol-francia flotta cirkál a bolgár vizeken. Oroszország csapatokat küld a bolgár partra, melyeket a Duna alsó folyása mentén egész Brabováig előre tol. Olaszország Albánia felől támad. Görögország terve és szándéka még kétes, míg Románia semleges marad. Szerinte most borzalmas döntés küszöbén állunk. A bolgár és szerb mozgósítás csupán az előszava. Most arról van szó, hogy a központi hatalmak helyreállítsák a Törökországgal való összeköttetést, előkészítsék az Egyiptom ellen irányuló hadjáratot, és ami Monarchiánkat illeti, rendbe fogják hozni Szerbiának régi és nagyon megterhelt számláját. A bolgárok csak is így remélnék Macedóniát végleg megszerezni s Szerbiát, ösellenségét lealázni. Szóval egy új vérengző harc előtt álunk.

Helyzet kilátás.

Érdekes, hogy az entente ultimátumot intéz a többi ingadozó semleges államhoz is, tehát Románia és Görögországhoz is.

Négy német tengeralattjáró védi a Fekete-tengeri kikötőket.

Csapataink a Drina menti határtól kiindulva, szerb területen portyáztak és onnan foglyokkal tértek vissza.

A nyugati hadszíntéren a németek az angoloknak a Loostól

északra lévő erőd mű ellen intézett kézigránát támadásait ismét visszautasították, s nyolcvan foglyot és 2 aknavetőt zsákmányoltak. Givenchynél egy árok részt visszafoglaltak s négy gépfegyvert elvettek. A Champagnében az ellenség előnyomlását ágyútűzzel megakadályozták, úgy Vauguvisnál is aknarobbantásokkal.

Román. A bukaresti szerb követ tegnap hosszasan tárgyalt Bratiánu román miniszterelnökkel és Porumbaru külügyminiszterrel, s idegesen távozott el tőlük.

Bolgár. Bulgária Szerbiának tegnap ultimátumot küldött, mindig Nisből Bulgária elutasította az orosz követeléseket. Az orosz követ el is hagyta Szófiát. Pétervárról írják, hogy az oroszok kiközösítik a bolgárokat a balkáni (illetve szláv) népek közül. A négyes szövetség a tenger felől akarja Bulgáriát megtámadni, Várnát és Dedeagacsot megszállani. Oroszország szakított Bulgáriával.

Görög. Venizelosz görög miniszterelnök a görögországi kamara mostani utóbbi ülésében leleplezte, hogy Görög és Szerb ország között tíz évre kötött szerződés letétét, mely szerint a két ország mindegyike köteles segíteni a másikat, ha azt egy harmadik megtámadja. E leleplezés ellenében Dragunisz, Rhallisz, Theotokisz és Gunarisz egyértelműen tiltakoztak az entente csapatainak partra szállása ellen s elítélték Venizeloszt. A görög nép a háború ellen van. Venizelosz e leleplezés miatt kegyvesztetté lőn. Sreca fides, nulla fides.

Az orosz harctéren különös eset nem fordult elő tegnap. Hindenburg Krevo táján a támadásokat visszaverte. Linsingen tábornok hadcsoportja területén Cartoriszktól nyugatra harcok fejlődtek. A besszarábiai határ mentén Csernovictól északkeletre a Pruth közelében csapataink az orosz heves támadásait visszaverték, úgy Dubnótól északra is.

Bulgária. Szerbia. Október 8. Az entente óriás erőfeszítésekre készül a Balkánon, hogy Szerbia megsemmisítését megakadályozza, és hogy a németek Konstantinápolyba ne juthassanak. Sonnino olasz külügyminiszter s bolgár követnek kézbesítette útlevelét. A szerb kormány a szkupstinát, a bankokat, s a fő hivatalok székhelyét Prisztinába készül áttenni. Úgy látszik, hogy az északi Balkán, amelyet eddig a német és a mi hadseregünk csupán, mint mellékes hadszíntért

tekintett, most főhadiszíntér lett. Madjarov, ki mint bolgár követ Pétervárott volt alkalmazva, megtagadta hazáját s lemondott állásáról, midőn értesült, hogy Bulgária az orosz ultimátumot visszautasította, Radko Dimitriev orosz tábornok pedig visszaküldé kitüntetéseit Ferdinánd bolgár királynak.

Tegnap 30000 főnyi francia sereg szállt partra Szalonikiben, hova szakadatlanul érkeznek ily szövetséges csapatok. Nyolcvan ezret várnak oda. A német császár tiltakozott az ellen, de állítólag Görögország is.

Harc Szerbiában.

A német és a mi seregeink tegnap a Drina torkolata és a Vaskapu között számos fronton kényszerítették ki az átkelést a Duna-Száva vonalon, a szerb csapatokat visszavervén. Majd átkeltek a Dunán s a Száván s ott megvetették lábukat szilárdan s a Drinától a Vaskapuig benyomultak Szerbiába.

Olasz hadszíntéren a doberdói fennsíkon Peteano mellett csapataink az előnyomult mobil milic ezred osztagait visszaűzték.

Champagnében a harc eredményesen folyik. St. Marie mellett két tisztet és 180 francia közlegényt elfogtak a németek, majd 12 tisztet, 29 altisztet és 550 főnyi legénységet és két géppuskát, a Beauséjovr-majornál 3 tisztet és 300 közembert és 3 géppuskát.

Loosnál nyolc angol zászlóaljat lekaszáltak géppuskákkal.

Az orosz harctéren Hindenburg Dünaburg előtt egy orosz lovas rohamot összeomlasztott, Smorgon vidékén 11 tisztet és 1300 orosz katonát elfogott. A rigai öbölnél egy orosz torpedónaszádot elrontottak ágyúink. Volhyniában heves harcok folynak.

Szerbia. Október 8.

Csapataink behatolnak Belgrád északi részébe, hol szerb védő csapat elkeseredett ellenállást kifejt. Szívós utcai harcok folynak.

A bolgárok holnap kezdik az ellenségeskedést, de Pirótnál már néhány lövést tettek a bolgárok a szerb katonákra kik énekelve, de szívükben a bolgárok iránt érzett olthatatlan gyűlölettel vonulnak a bolgár határ felé. Úgy vélik, hogy a népek csatája macedón földön lesz, melynek következményei döntőbbek lesznek, mint a lipcsei népcsatáé.

A szövetségesek 300000 főnyi csapatot akarnak partra szállítani. Az angol és francia csapatok első kontingense tegnap érkezett a Szaloniki kikötőbe, mely kikötőnek Szaloniki parancsnokává párizsi hírek szerint Konstantin király fivérének Miklós herceget kinevezik. Olaszország nem vesz részt a balkáni hadműveletekben.

Az angol képviselők a háború tartamára elhatározták, hogy a napi díjakat beszüntetik, de akik arra visszavonulnak és igénylik, úgy tovább is húzhatják. Bezzeg a mi képviselőink nem így gondolkodnak. Hozzák azt mindnyájan kivétel nélkül. Dupla Lénung és semmi munka!

Dercsényi Erzsébet. Midőn tavaly az orosz ellenség a Beszkideken át Bereg megyébe egészen Polenáig benyomult, e rutén faluban postatisztséget viselő Dercsényi Erzsébet elszántan utolsó percig nyugodtan viselé hivatalát s azért öfelsége a király most az ellenség előtt tanúsított vitéz és önfeláldozó magatartása elismerésül a koronás arany érdemkeresztet a vitézségi érem szalagján adományozta neki. Megérdemli. A postamesternő leánya, néhai Dercsényi László beregszászi törvényszéki elnöknek és volt '48-as honvéd huszárszázadosnak.

Ugyancsak a király az ellenség előtt tanúsított vitézségeért kitüntette a mi 11. honvédezredünkből a következőket: az első oszt. vitézségi éremmel: Kataics József és Gorondi Mihály őrmestereket, a 2. oszt. vit. éremmel: Kozma Sándor, Fuksz István, Nemcsányi András, Huszka Ferenc, Bede János, Weisz József, Zavodnyi József, Molnár Károly, Tóth Sándor és Provaznyik György szakaszvezetőket, Lakatos Elek, Torhanics György, Pap Gyula, Nagy Beni, Szvath János, Fejes János, Pavlocsik Mihály, Csák István, Szaka Boldizsár és Somi András tizedeseket, Nagy János, Ruszin József, Somi Kálmán, Juhász Béla, Hajdú Ferenc, Teremi György, Mándi János, Tege Bálint, Kosán Jenő és Mácsi Ferenc örvezetőket. Éljenek!

Balkán.
Október 9. Tegnap folyatták csapatink az átkelést a Drina alsó folyásánál, valamint a Száván és Dunán, minden ponton sikeresen. Belgrádtól délnyugatra 4 tiszte, 296 főnyi legénységet elfogtak és 2 gépfegyvert zsákmányoltak. Rammal szemben harc után 3 ágyú jutott kezükre. Belgrád várost kiürítették, s a szerbek nagy erőket vontak a dunai és szávai frontra, hol az ágyúharc dúlt.

Orosz. Tegnap az ellenség a galíciai és volhyniai harcvonalon eredménytelenül támadott, úgy a besszarábiai harctéren és a Sztrypa mellett is. Tarnopolnál kiverték csapatink az ellenséget árkaiból, úgy Saparov helységnél és Olikától északra, hol a 89. gyalogezredünk és a 31. számú landwher kitüntette magát a heves kézi túl harcban, Kolki és Galúzia falukat elfoglalták. E

harcokban tegnap és tegnapelőtt 4000 oroszot fogtak el vitéz csapataink. A többi harc pontokon is az orosz támadások összeomlottak. Az oroszok Volhyniában új offenzívát kezdenek, hogy Szereth, Ikva és Horyn között áttörjék, de ez egységes terveik sehol sem sikerül.

Az olasz támadásokat tegnap különben a Mariona hegynél véresen visszaverték csapataink. A doberdói fennsíkról a 87. számú gyalogezredünk szétrobbantotta a támadókat, kik nagy veszteséggel megfutamodtak.

E napokban a németek elsüllyesztettek egy tucatnyi csapatszállító gőzöst.

Arz. Arz tábornok a kassai hadtest parancsnoka nagy szertettel és dicsérettel beszél a magyar sor- és honvéd katonákról. Dicséri nyugodt, elszánt, bátor, megingathatatlan viselkedésüket úgy a harcban, rohamban, mint a fedezékekben, lövészárkokban s állásaikban, ha az ellenség nagy ágyúí rombolják a talajt. De kiemelé azt is, hogy a tartalékos és népfelkelő tisztek néhány hónapi háború után katonai értelemben teljes értékű tisztekké válnak. Tapasztalatai szerint a nehéz tüzérség minden lövése sok megtakarított emberéletet jelent. Azért az újkor támadó háborújában emberkímélő eszköz: a sok nehéz tüzérség és sok tiszt. A sok tiszt kevesebb katonával éri el ugyanazt az eredményt, amit kevés tiszt sok katonával. A jól képzett, tanult tiszt tudja a katonai számítás módjait s egyéb eszközét a siker eléréséhez, nem pazarolja magát az emberanyagot. Szerinte mennél több tiszt van, annál kevesebb vér folyik. Dicséri hadtesténél lévő Hadfy altábor., Huber ezredest, vezérkari főnökét, Kesztranek altábornagyot s általában az összes katonaságot, mellyel annyi győzelmet kivívott Galiciában és Oroszország területein.

Védő helyek és tűzroham. A magyar katonát remegteti a most használatban jött tűzroham, mely a mélyre ásott fedezékeket, drótmezőt, farkasvermeket, futóárkokat, srapelernyőket s egyéb védőhelyeket és állásokat folyamatosan lövő és romboló óriási lövegek között is nyugodtan bevárja az időt, midőn szuronyra kelve kézi tusára készen neki indul az ellenség megrohamozására.

Október 10. Szüretünk. A pálhegyi szőlőmben szerencsésen befejeztem a szüretet. A komoly időkhöz képest csendesen, úgy szólván itt utoljána maradtam, mert szomszédjaim mind féltek mielőbb leszüretelni. A tavalyinál mennyiségileg több volt a must, de minőségileg

silányabb, mert a folyamatos nyári esőzés a felénél többet elrohasztott, s hátráltatta a teljes kifejlődését. No, de így is meg kellett elégedniük, örülvén, hogy békében végezhetők el, nem mint tavaly, ágyúdörgés és menekülési zavarok közt. Talán jövő évben még jobb lesz. Teljes nyugalom és békés helyzetben méltán áldhatják majd a mindenhatót az életben maradottak. Addig is bíztasson mindenkit Istenbe vetett hitünk s ez buzdítson a még mindig dúló óriási harcok közben hazánk védelmére áldozatokat hozni s a harcolókat gyámolítani. Talán nem lesz igaz a régi nóta, hogy jót remélve, rosszul élve eltelik az élet!

Belgrád. Ma némi örömet is hozott a táviró, mely hirdeté, hogy vitéz csapataink bevették Belgrád városát, hol két nap és két éjjel tartott a szurony harc. A szerbek a legnagyobb erővel állottak ellen, s a borzalmas küzdelemben lépésről-lépésre vonultak vissza. Csapataink áthajózása szakadatlanul folyt a szerbeknek a Vracari magaslatokról szórt ágyúzása közben, midőn a Belgrád nyugati szélén lévő Veneica nevű rétet végre elkeseredett harc után elfoglalták a mieink, ott és a Topsider hegyről működött ellenséges tüzérséget s a barikádon lévő gyalogságot pedig legyőzték.

A vezérkari jelentés tudatja október 9-ről, hogy Kövess gyalogsági tábornok hadseregének osztrák-magyar csapataink tegnap benyomultak Belgrád északi részébe és rohammal bevették a város védbástyáját, a citadellát. Ma reggel pedig német csapatok nyugat felől törtek maguknak utat a Konak felé. A szerb királyok palotáján a mi és német hadseregek zászlói lengenek. A partokat őrző ellenség a folyam mentén Belgrád felett és alatt is képtelen volt a szövetségesekkel szemben helyt állani. A szerb Posavinában és a Maeavában osztrák-magyar csapatok visszaverték az ellenséget.

A Mackensen tábornagy vezetése alatt alakított hadcsoporthoz két hadserege két fő erejével átlépte a Dunát és a Szávát. A németek elfoglalták a Ciganis szigetét és a Belgrádtól délnyugatra emelkedő magaslatokat. A város elfoglalása után a csapatok tovább nyomulnak előre a város déli részén keresztül. Gallvitz tábornok hadserege kikényszerítette az átkelést a Dunán különböző helyeken Szemendriától lefelé és az ellenséget mindenütt délfelé szorítja.

A Vaskaputól a Drináig elkeseredett harcok folytak a szerb csapatokkal az átkelésnél, de sikertelenül, mely tüzérségünk

csakhamar harcképtelenné tette őket. A szerbek tíz havi készülődése a védelemre s különösen Szemendriánál és Belgrád alatt emelt hatalmas védművek nem nagy hatást igazoltak tüzérségünk ellenében. A folyókon való átkelésnél a mieink északkeleti irányban támadtak, a németek pedig délnyugatról. A szerbek harc közben az ó városból a felsővárosba szorultak, míg a németek a Topsideri út felől benyomultak Terrazia felé és megszállották a Konakot, a mieink pedig hatalmukba kerítették a Kalemezdánt.

Az a vélemény: hogy a balkáni mostani hadműveletek megérlelik a végső döntést.

Az orosz harctéren kedvezően folynak ügyeink. Kelet-Galíciában csapataink visszaverték Plusténál és Burkanovnál az oroszok támadásait, úgy Kremienicznél is, hol a 140. számú ezredet szétugrasztották, a volhyniai várterületen pedig kitűnt a mi 99. számú ezredünk. A mi csapataink egyesülve a némettel Kolkitól északra az ellenséget újra a Styrentúl vetették vissza. Az elfogott oroszok száma 6000-re emelkedett.

Hindenburg Garbunovkánál négy kilométer szélességben rohammal elfoglalta az ellenséges állásokat és 4 tisztet és 1356 legénységet, 23 géppuskával foglyul ejtett, Nefedy mellett pedig 135 oroszot elfogott. Lipót bajor herceg Labasy mellett, Linsingen Pinstkől délre Komoni és Prikladnik faluk elfoglalásával harcolt, Cartorysktól északra pedig az ellenséget a Styr mögé vetette vissza.

Az olasz harctéren védő csapataink Filgerenth fennsíktól súlyos veszteséggel visszaűzték az olaszokat. A Lafraun-fennsíkon ágyúharc volt, Flitsch körül is.

A francia-belga területen Vermellestől északkeletre egy angol támadást visszavertek a németek, úgy a Champagnében is a Navarin majornál, hol 1 tisztet és 100 angol katonát elfogtak, a francia-lotharingiában pedig a Leintreytől délre emelkedő magaslatot mely sok vetélkedés tárgya volt, elvették a németek és 1 tisztet, 70 közlegényt és 4 aknavetőt elfogtak.

Angol
haderő.

Londonban október 9-én a minisztérium elhatározta az általános katonai köztelezettség behozatalát. A formális indítványt Lloyd George tette meg, akit Kitchener támogatott.

Szalonikiben október 7-én 27 ezer francia és 5000 főnyi angol katonaság tüzérséggel és megfelelő lőszerrel szállt ki partra, október 12-re várják a többi angol csapatot nemsokára azonban

visszafordultak.

Helyzet. Az entente sikertelenül fáradozik Bukarestben és Athénben, hogy görög és román haderő vesse magát Bulgáriára és siessen segítségére a szövetségeseeknek. A két ország meg van győződve a mi győzelmünkről, s az orosz hadsereg elnyomásáról. Az angolok az angol kormányt okolják a Balkán elfoglalásáért, oka annak is, hogy a törökök az entente ellen harcolnak, mert két hadihajójukat lefoglalták az angolok, s később nem békítették ki őket, midőn azok már a német császár hálójába kerültek s a német páncélos ököl elhódítá őket. Viszont a franciák Olaszországot teszik felelőssé az új balkáni háborúért. Az olaszokat nyugtalanítja a balkáni akció.

Blokád. Hírlik, hogy naponként egy-egy hajót süllyesztenek el a mi tengeralattjáróink a görög vizeken.

Balkán. A balkáni hadseregünket vezeti Mackensen tábornagy, aki a galíciai áttöréstől Breszt-Litovszkig győzelmesen vezette hadait. Október 11. Mellette van Gallvitz tábornok, aki északon aratott nagy győzelmeket és Kövess tábornok, aki szintén kipróbált hadvezér. Belgrád körül egyre tart a heves harc. A mi csapataink a Maecvában és Obrenováctól északra sikeresen nyomulnak elő, a Belgrádba bevonult egyes csapataink elkeseredett utcai harcok után megtisztították a várost az ellenségtől és most a délkeletre és délnyugatra fekvő magaslatok ellen intéznek támadást. A folyam mentén is kivetették az ellenséget állásából. Hídászaink dicséretre méltó tevékenységet fejtettek ki dunai flottillánk közreműködésével tegnap estig a magaslatokat elfoglalták csapataink jóllehet ott a szerbek hadállásai jól voltak megerősítve és szívósan védekeztek. A városban minden házat külön kellett bevenni s így a szerbek veszteségei nagyok. A Cigány szigetet meghódító németek 600 szerb harcost temettek el s a városban tömegesen hevernek a holtak s kórházakban a sebesültek, kiket a mieink ápolnak.

A bolgárok elfogták a Dunán a muníciószállító Belgrád nevű orosz gőzöst, amely öt munícióval megrakott uszályt vitt Szerbia felé s Lompalánka bolgár kikötőben letartóztatták. Három ily orosz hajó visszafutva elmenekült.

Az orosz harctéren sikeresen folynak a harcok. Kelet-Galíciában a Sztrypa harcvonalán visszaverték a támadásokat. Volhyniában

csapatunk ily támadás visszaverésénél 500 orosz hullát számlált meg. Hindenburg csapatai is Dünaburgtól nyugatra így bánnak el az oroszokkal. Illuxnál 6 tisztet és 750 közlegényt elfogtak s 5 géppuskát zsákmányoltak. Linsingen Pinszktől délnyugatra Szinczuci községét elfoglalt s Kovel-Rovno vasút közti arcvonalon 383 oroszot elfogott a visszavert orosz hadból. Gróf Bothmer Tarnopoltól északnyugatra is így tör előre.

Az olaszok alább hagytak a támadásokkal, kivált Vilgerenth-fennsík ellen, mennyiben, az utóbbi napokban 2000 embert vesztek, az utolsó nyolc napon 340 tisztet. A Karszt-fennsíkon osztagunk az ellenséget megfutamította és 26 foglyot ejtett.

A francia-belga harctéren Soucheztől keletre tegnap a franciák elvesztettek néhány árkot s egy géppuskát. A Champagnében Tahurenél elveszett területből a németek 4 kilométer szélességben ellentámadással 100 métert szereztek vissza. Mily óriási harcok folytak itt le, képzelhetni abból is, hogy a champagnei csatározásban hetven millió ágyugolyót pazaroltak offenzíváikban a franciák. Mindkét fél veszteségei nagyok voltak. A francia foglyok vallomásai szerint Joffre hadvezér nyolc nap alatt akart eljutni Vouziersig, mi Fohuretől 20 kilométerre van, de nem sikerült.

Az entente minden csapatot akar elvinni a Dardanelláktól, hogy Szerbia segítségére vigye, bekezdí látni, hogy a Dardanella vállalkozás rendkívül nehéz, s hogy végre Konstantinápolyt más úton is elérheti?

Bulgária felvonulása elkészült. Bajadziev (Bogacsev) tábornok vezeti az első, Todorov tábornok a második hadsereget, a harmadikat pedig Toncsev tábornok.

Október
12.
Balkán.

Míg Anglia és Franciaország tanácskozik Szerbia segítése fölött, s a francia kormányban nézeteltérések támadnak ez iránt annyira, hogy Delcassé lemondott a szaloniki csapatszállítások miatt, addig a mi szövetséges seregeink négyszáz kilométeren támadják sikerrel a szerbeket. Támadásának arcvonala ennyire terjed. A Sabác és Gradiste közti fronton a dunai átkelés megtörtént. Belgrád környékén s magaslatait megszállották s az ágyúharc Orsováig elterjedt. Belgrádon eddig összesen 9 hajóágyút zsákmányoltak és azon kívül még 26 bronz ágyú jutott kezünkbe. A német csapatok pedig eddig külön 17 ágyút és 5 gépfegyvert elvettek. Tegnap a Drina mellett további harcok fejlődtek. A román Duna hajlásnál rohammal elfoglalták csapatunk az

Anatema-állást. Eddig a németek 14 tisztet és 1542 legénységet fogtak el. A mi csapataink pedig a Belgrádon át előnyomulva, kiűzték az ellenséget a várostól délkeletre és délnyugatra lévő elsáncolt állásaiból, rohammal bevették a Zöld hegyet és a Velki Vracart, Belgrád bevételénél pedig az említett ágyúkon kívül 1 fényszórót, számos puskát, sok lőszeret és egyéb hadi anyagot, 10 tisztet és 600 katonát elfogtak. Az ellenség vesztesége nagy volt. Az orosz harctéren tegnap az ellenség felhagyott a támadásokkal. Sztrypánál megghiúsultak támadásai, az alsó Styr szakaszon pedig azt visszaűzték csapataink, úgy Dünaburg előtt és Baranovictól keletre tett kísérleteit is megghiúsították Hindenburg, Lipót herceg és Linsingen, míg gróf Bothmer német csapatai elfoglalták Tarnopoltól 15 kilométernyire északnyugatra emelkedő hadikői magaslatot s a hegységet.

Címer,
lobogó.

A hivatalos közlönyben ma megjelent öfelségének a közös címer és zászló iránti rendelete, mely megállapítja a Pragmatica Sanctio alapján a két osztrák és magyar államot jellegző közös címert és zászlót, úgy a hadsereg, mint a haditengerészet lobogóját, melyen külön az osztrák s a magyar államcímer s a fehér zászlókon fekete sárga és piros, fehér zöld szín vegyületű szegély lesz feltüntetve. Adja Isten, hogy némi megnyugvást gerjessen a nemzetben, mely méltán megérdemli az oly régóta óhajtott intézkedést. A címeren az 1722. évi II. magyar törvények s 7-ik §-ából átvett e jelmondat: „Indivisibiliser ac Infeparabiliser” köti össze a két állam címereit s egyelőre Bosznia és Hercegovina címerét, melyek megszerzéséért szintén magyar vér folyt. Eszerint jelképileg is a dualizmus és a papitasz (a kettős és egyenlő jogú állam) megjelöltetett az állampecséteken is.

Élelme-
zés.

Bereg vármegye törvényhatósága intézkedett, hogy a megye ellátatlan lakosságának gabonaszükséglete összeíratással s ennek eredménye 56968 métermázsára jutván, a vármegye gabonaszükségletének megcsillapítása s a vásárlási jog engedélyezése iránt megtette az előterjesztést. A kereskedelmi miniszter ennek folytán 22500 métermázsra gabona bevásárlására adott engedélyt s a földművelési miniszter vásárlási helyül Bereg, Szabolcs, Zemplén, Szatmár és Ugocsa vármegyét jelölte ki. Ennek kivételére az alispán a Bereg megyei központi takarékpénztárt bízta meg, oly módon, hogy a vármegye fizet a takarékpénztárnak métermázsanként egy korona bevásárlási

jutalékot. A frigyesfalvai műmalom is vállalkozott ily bevásárlásra s őrlésre, folyószámlára két millió korona kölcsönre a Pesti Magyar Kereskedelmi Bankkal kötven szerződést.

Október 13. Belgrád körül tegnap tovább folyt az előnyomulás. Szemendria várost és erődjét csapataink elfoglalták. A Belgrádból előnyomuló csapataink Lipar hegy rohammal való elfoglalásánál 3 löveget és 1 fényszórót zsákmányoltak. Az összes magaslatokat birtokukba vették, a németek pedig Szemendria elfoglalása után az ellenséget Pozsarevác felé szorítja vissza. A Hercegovina és Montenegró közötti határon több helyen montenegrói csapatokkal csatározás keletkezett.

Az orosz harctéren. A Burkanovtól délre fekvő területen három orosz támadást visszavertek csapataink, a negyedik folyamatban van. Kormin pataknál is visszaverték. Dünaburg nyugati arcvonalán elfoglaltak az ellenség illuxi állásait, 3 tisztel és 367 legénységgel. Linsingen Jeziereinél visszaüzte az orosz lovasságot.

Konstantinápolyban kétkednek, s nem hisznek a Dardanella-akció beszüntetésében, melyről hírek keringenek.

A megszorult és hátráló szerbek várják az entente seregeit, de azok késnek. A bolgárok is várják a szerb határon, kik Xanthinál és Gümöldzsinánál meg akarják akadályozni a segítő ellenég felvonulását és szemmel tartják a görög határt is.

Különben tegnap a bolgárok két hadosztálllyal már megtámadták a szerbeket Knyazsevác irányában Viddintől délnyugatra. E hely 20 kilométernyire van a bolgár határtól és 40 kilométernyire Nistől.

Külföldi és angol lapok és közvélemény szerint a folyamatban lévő világháború most érte el felső pontját, s Anglia azt hiszi, hogy a legközelebbi hat hét a háború tartamának igen válságos fázisa lesz. Sokan úgy vélik, hogy mielőbb befejezést nyert. Én is úgy vélem, hogy győzelmünk mielőbb bekövetkezik. Soká már nem késhetik.

Október 14. Szerbia. Tegnap Belgrádtól délre elfoglalták csapataink Zeleznik falut s a Topsiderkától oldalt emelkedő magaslatokat. A Pozsarevac elleni támadás kedvezően halad előre. A gradistei vasutat átlépték. A Drina alsó folyásánál a szerbeket kiűzték árkaikból, s támadásaikat visszaverték.

A bolgárok a Knyazeváci fronton megtámadták a szerbeket. Így két hadosztálllyal a Kadibogas hegyszorosnál megkezdték a

háborút. Komitácsik felrobbantották a Szaloniki-Nisi vasútvonalat. 13-án Bulgária formálisan megüzente a hatat Szerbiának. A bolgárok Zsekov főparancsnok vezérkarának főnöke Krisztov tábornok lett. Törökország összes fegyvergyárait és két hadtestét Bulgária rendelkezésére segítségül bocsátotta és elvonta csapatait a görög határról. Szerb csapatok 12-én Kitkánál megtámadták a bolgárokat.

Az orosz harctéren csapataink Burkanovnál a Sztrypa mellett a negyedik orosz támadást is visszaverték, úgy Dünaburgnál, Smorgontól északkeltre, Prudka és Hajvoronkánál is több állásból kivetették az ellenséget.

Az olasz hadszíntéren a lafrauni siker, tengermelléken, a tolmeini hídfőnél s a doberdói fennsíkon visszaverték s megfutamították.

Zsidó temetés. Munkácson ma egy zsidó katonát temettek. Szokás szerint a Főutcán a római katolikus a parachiával szemben megállott a menet s a zenekíséret, a katonák díszlövést tettek s a zsidó gyászkozsiba helyezték halottat tovább vitték, kíséret nélkül, csupán egy budapesti úri nő gyászruhában követte, ki onnan jött el temetésére.

Október 15.

A balkáni harc tovább fejlődik. Tegnap Belgrádtól délre csapataink tovább nyomulnak előre. Pozsarevác nyugati, északi, keleti és délkeleti arcvonalának erőműveit elfoglalták. Rohammal bevették az Erinobrdon, a Cunakon és a Strazaran lévő erődítésszerűen elhelyezett hadállásokat. Az ellenség, melynek a foglyok bevallása szerint parancsa volt, hogy az utolsó szál emberig kitarson, rendetlen futásban menekült az Avala hegy felé és ettől keletre lévő területre. Veszteségei rendkívül nagyok. Nehéz tüzérségünk eredményesen működött. Pozsarevác környékén is elfoglalták katonáink minden hadállást.

Bolgár.

A szerb csapatok átlépték tegnap a bolgár határt és megkísérelték a Korica Glava és a Rosovati Kamac magaslatokat, Bjelovgorodcsiktól nyugatra bolgár területen megszállani. Harc fejlődött ki, mely egész napon át tartott. A bolgár csapatok megszállták az említett magaslatokat, midőn az ellenség támadásait visszaverték. Éjjel a szerbek betörték több bolgár helységbe Trn, Bossilegrad és Küstendil vidékén, hogy a Szofiába vezető utat védő stratégiai pontokat megszállják, de a bolgárok visszaűzték őket, néhány helyen még tart a harc. Bolgár katonákból elesett ez alkalommal 18, s megsebesült súlyosan 30,

könnyen 160.

Hadi
állapot.

E támadás folytán Bulgária október 14-től reggeli 8 órától fogva hadi állapotban van, Szerbiával, mint a bolgár kormány manifesztumában kihirdetett, s közölte a román kormánnyal is. Románia tovább is semleges marad.

Az entente a bolgár, s illetve új balkán kérdéstől folyvást tart tárgyalásokat s értekezéseket, de a határozatokat titokban tartja. Az angolok panaszkodnak, úgy az entente fővárosok is az időrabló tárgyalások ellen, s kijelentik, hogy gyorsaság legyen a jelszó. A négyes szövetség hatalmasságai ellentétes nézeteket fejtenek ki a szerbiai segítő akció kérdéseiben, s különösen a szaloniki csapatszállítások iránt. A dolog majdnem diplomáciai összeügrást okoz közöttük. Olaszország vonakodik csapatokkal hozzájárulni, s folyton ingerültebbé válik a közhangulat Görögország ellen, annál inkább, mert ez kijelenté, hogy ellenkezőül, ha olasz csapatok Szalonikiben partra szállnának, Olaszország csak akkor lenne hajlandó Szerbia segítségére menni, ha az lemond az Adrián való albániai követeléséről. Szóval az entente tart a Szaloniki partraszállástól, ezt Venizelosz visszalépése után elhibázott akciónak tekintik, s az kiszállott hadtest helyzetét is kétségbeejtőnek tartják. Úgy látszik, hogy ez akciónak következtésül az lesz, hogy Roma deliberante Szerbia perit!

Angol.

Ez alatt pedig német léghajók folyvást bombázzák Londont, mely ott nemcsak nagy rettegést, de károkat és tüzeket gerjeszt, annál inkább, mert az angolok múlt heti veszteségét a harctéren 30 ezernél sokkal többre teszik, s attól tartanak, hogy végezetül is Angliát halálos csapás fenyegeti!

Az orosz harctéren: Tarnopoltól nyugatra visszaverték csapataink az ellenség három oszlopos támadását. Sajátságos, hogy az első frontban lévő orosz katonák csupán védpajzsokkal voltak felszerelve s veszteséget szenvedtek. Illuxnál 650 oroszot elfogtak és géppuskát zsákmányoltak, Bothmer csoportja pedig Burkanovtól délre az oroszokat Sztripán túl vetette vissza.

Az olaszok is minden ponton sikertelen támadásokat tettek. Mindenütt visszaverték őket.

Csehek.

A mostani háború folyamában többször híre ment annak, hogy a cseh katonák és népfelkelők úgy a kárpáti, mint később a galíciai

hadjáratban a csatatéren helyet nem állottak s nagy elmaradás, bujkálás vagy más tiltott módon igyekeztek úgy egyesek, mint csapatok az ellenség elől menekülni. Szó volt arról is, hogy a velük küzdő német katonák rálöttek az ily hátrálókra, majd ismét, hogy fejér szalaggal megjelölték a cseh csapatokat, hogy szembe tűnjenek. Szóval nem sok dicséretes hang zengett fölöttük és községükről. S ez úgy látszik, az egész Monarchiában el van így terjedve róluk. Mert minap közleményül jelent meg a bécsi lapokban, hogy egy bécsi úr egy cseh urakat azzal sérté meg, hogy szemére hányta a csehek gyávaságát, küzdelmi bátortalanságát, s az ipsét is ily csehnek, bemáknak nevezte. Ez panasz s vád tárgyául vétetvén fel, a bíróság tíz korona bírságra ítélte a sértegetőt enyhítő körülményül vevén a fennforgó viszonyokat. Arról, hogy fellebbezéssel élt -e a vádlott, nem történik említés s így a dictum-factumot el kell fogadni.

Ágyúk. Szerb lapok szerint a mi hadseregünk kétezer ágyúval kezdette a támadást a szávai és dunai fronton. Úgy látszik, a megrémített szerbek túlbecsülik haderónket, s nem kétlem, csakhamar fognak meghódolni! A több oldalról való erős és tervszerű támadást nem fogják sokáig kiállhatni. Segítő társai is inkább szóval, mint tettel támogatják. Non exemplo sed verbis. A bolgárok tegnap a szerbekkel nem csak Veasina, hanem Rakevita, Knyazevácnál, Kobinjca és a felső Timok-menti vasútnál is megtámadták. Elfoglalták a piroti állásokat s előnyomulásuknál keresik a mi seregünkkel való összeköttetést.

Blokád. Német tengeralattjárók a Földközi-tengeren három angol gőzöst süllyesztettek el. Azon kívül az Ajax nevű nagy angol gőzös is eltűnt.

Szerbia. Szerbiában Mackensen hadcsoportjánál a hadműveletek tervszerűen folynak. Szemendriától délre hátra szorították a szerbeket, 450-et elfogtak és 3 ágyút zsákmányoltak. Éjjel elfoglalták Pozsarevác erődítés városát. A mi csapataink Erino Brdon való előnyomulásakor a Dunába szakadó Bolecsica patakon túl vetették vissza az ellenséget. A bolgár 1. számú hadsereg a támadást a szerb keleti határon át megkezdte, s a szorosok magaslatait Knyazevác és Belogradorik között birtokába vette. Tíz kilométerre nyomultak be a bolgárok Szerbiába. A szaloniki expedíciós sereg állítólag háromszázezer emberből

fog állani? Egy francia afrikai ezred már elindult onnan (Szaloniki partról) Szerbiába, és százezer embert irányítanak Bulgária felé.

Az orosz harctéren: Kinebergtől délre és délnyugatra a németek visszaverték az ellenség többszöri támadásait, az oroszoknak mégis sikerült a harmadszori támadásnál zászlóalj szélességben a mi állásainkba behatolni, hol az ellentámadás még folyamatban van.

Az olasz hadszíntéren folynak a megszokott olasz támadások, de siker nélkül, mindig visszaveréssel végződnek s olaszok nagy veszteségével.

Kivándor-
lás. A Secolo nevű olasz lap kétségbeesetten elmélkedik arról, hogy a központi hatalmak győznek, s az Égei -engerig diktálni fognak, úgy legcélszerűbb volna az olaszokra nézve tömegesen kivándorolni és Amerikában új hazát keresni.

Szerbia megtámadása három oldalról történik. Péter a szerb király fegyvert rendezett és elutazott a frontra, hogy buzdítsa katonáit. Vajon meddig lesz ott? A szerbek úgy nyilatkoznak, hogy csak 300000 szerb hulláján át lehet győzni Szerbiában! És várják az entente segítő csapatainak gyors megérkezését. Úgy látszik ez elkésett már, mert Gallvitz serege a Duna déli partján, Kövess hadserege pedig Belgrádtól délre vetette meg lábát győztesen haladnak Sabác s Obrenovácon túl az ország belsejébe, s a bolgárok Valandovónál és Etnosnál ötvenezernyi haddal előre törnek.

A német repülőök sűrűn dobnak bombákat londoni kerületekre. Múlt napokban volt ott az áldozatok száma: 15 katona halott, 13 sebesült, polgári személy 27 halott, 64 sebesült, nők: 9 halott, 30 sebesült, gyermekek: 5 halott, 7 sebesült. Ebből a londoni kerületre 32 halott és 95 sebesült esik.

Adakozás. Londonban az alsó ház október 13-i ülésén Montagne a pénzügyminisztérium titkára kijelentette, hogy közelebb minden polgárnak számolnia kell azzal, hogy végül jövedelmének felét az állam rendelkezésére kell bocsátania adó és kölcsön formájában. Ez konsternációt okozott.

Vasúti szerencsétlenségek gyakran történnek, melyet azonban többnyire elhallgatnak. Így szeptember 27-én történt, hogy a Lupkóvból Mezőlaborc felé indult vonat VIDRÁNES előtt beleütődött egy szintén e pályán útban lévő sebesült szállító vonatba, mely 300 méter hosszú és telt volt. Az üldözés

következtében mintegy kilencven személy megsebesült, részint meghalt, közöttük három kiránduláson volt katonatiszt, egy dr. Berényi Sándor nevű ezred orvos, kit családja most az Érsekújvári sírkertben eltemetett. Elpusztult 80 ló is. A vonatot, mint hallám, ittas lengyelek vezették.

Varjúk. Munkács körül őszi esőzés állott be, s e közben feltűnően tapasztalom, hogy északkelet felől, Galícia s Lengyelország irányából csóka és varjú csoportok sűrűn s gyakran szállnak városunk fölött délnyugat felé. Úgy vélem, hogy a szokatlan madárjárást oka aligha nem az ott még mindig dühöngő háború, melynek szokatlan zaja elijeszti őket onnan.

Katonaság.
Október 17.

Híre terjed annak, hogy Munkács környékére közelebb 7-8 ezer német katonát szállítanak pihenésre, s hogy innen majd a szükséghez képest pótolják a hiányokat az északi hadszíntéren. A hír máris leverően hatott a lovasságra, mert attól tartanak, hogy a csekély betakarított terményüket csakhamar ismét elemésszik, s a lovasság és tüzérség, s szekereszet fogatai sok nehézséggel berakott szénájukat ismét elfogyasztják, annyira, hogy a gazdák ettől való félelmükben már is barmaik eladására gondolnak, holott már úgy is annyira el van a marhaállomány itt szállítva, hogy tehén és ló hiányban a tej és fuvar ára rémítően emelkedett. Most már 50 filléren is kél a tejnek literje, s a fuvar ára egy fél napra 10-12 korona. Ennyit kellett fizetni, a közeli szőlőbe használt igás fuvarért, melyen üres hordót kivittek. A hús ára 5 korona, szalonna kilója 8, zsír 9-10, egy félig hizott lúd 25 korona, kacsa 10, pulyka 30 korona. Eszerint a kilátások itt a közeledő télre elszomorítóak. A tüzelő fahiány is nagyon érezhető. Az uradalmi fa raktárban egy öl (4 köbméter) fa 60 korona! Azt is csak protekció révén lehet kapni. Ezt a fuvar hiányával okolják. Emellett a galíciai harcok lassú menete is kedvezőtlenül hat. Tarnopol körül nem boldogulnak az oroszok szívós ellenállásával, s Dünaburg táján is megakadt az eddig oly gyors menetelű előretörés. Úgy látszik, hogy téli időre is elhat még a hadiállapot. Hivatalos jelentés szerint tegnap az alsó Styr vidékén csapataink Rafalovkától 20 kilométernyire visszavetették az oroszokat állásából, Hindenburg pedig Dünaburgtól nyugatra verte vissza előretöréseit, s ez alkalommal 1 tisztet és 446 legényt elfogott. Imergonnál is visszaverték a támadásokat. Más nem történt. Ezt így jegyzi a hivatalos jelentés: a helyzet változatlan.

Olasz harctéren is Tiroiban az Altissimo lejtőin s Montepiánónál visszaverték az olaszok rohamait.

A szerb harctéren tegnap szintén sikeresen működtek haderőink. Mackensen elfoglalta Szemendriánál a Vranovo hegyet s Pozsarevacnál Szmoljinac helységet. A bolgárok pedig áttörve a határ hegyeken Negotinál, Zajecár keleti erődeit elfoglalták. Nis és Prahova között a vasúti összeköttetést 35 mérföld szélességben elvágták. A bolgárok Timok vidékén szívós támadásokat tesznek a szerbek ellen, céljuk az lévén, hogy kieroszakolják az összeköttetést a mi seregünkkel és kettészakítsák a szerb haderőt. Valandovo környékén nagy csata folyik, itt a bolgárok el akarják vágni a szerb csapatok összeköttetését a tengerrel és az ország belsejével. A csata színhelye a Vardar folyó bal partja, Strumicatól délre. Adja Isten, hogy tervük sikerüljön!

Blokád. Három utóbbi két év alatt a német tengeralattjárók százhat angol hajót negyedmillió tonnatartalommal és 3500 millió korona kártétellel süllyesztettek el torpedókkal. A blokád kezdete óta 557 hajó veszett el. Ez az egész brit kereskedelmi flottának már közel tíz százalékának fele meg.

Hatósági liszt. A hatóság által szállított úgynevezett hadi lisztet a lakosok számára most utalványozza ki a városi előljáróság akképpen, hogy a 0-s lisztből fejenként 1 ½ kilót, a másodikból 2 ½ és a kenyérlisztből 4 kilót utal ki október 15-től november 15-ig eső hónapra. A kimérést Hauzmann Hers lisztkereskedő eszközli, kinek fizetendő a nullás kilójáért 85, a másodikért (főzőliszt) 67 és a kenyérlisztért 49 fillér. Eddig a részesült fogyasztók meg vannak elégedve az üzlettel.

Tegnap délután Belgrád vidékén a mi csapataink az ellenséget üldözve rohamtávolságra megközelítették az Avala erődítéseit, s elfoglalták Vincsánál a magaslaton elsáncolt állásait. Egyik hadosztályunk a csatatéren 800 halott és súlyosan sebesült szerbet szedett össze.

Anglia október 15-én hadüzenetet küldött a londoni svéd követ útján Bulgáriának, 16-án pedig Szerbia.

Szalonikiben nagy a zűrzavar: az útnak indított entente-csapatok visszatérnek. A görög kormány megtagadta a szállító kocsikat.

Angol veszteség. Az angolok október 9-ig a Dardanellák előtt folyt operációk alkalmával 4200 tisztet és 92699 közkatonát vesztek. Hát még

Francia. a nyugati harctéren mennyit? Ott, nevezetesen a Champagneban Auberivetől keletre most október 16-án ellentámadáskor 11 tisztet, 600 főnyi legénységet, 3 géppuskát és 1 aknavetőt fogtak el a németek, tömérdek elesetten kívül, a hartmannsweilerkopfi állásoknál pedig 5 tisztet és 226 főnyi legénységet, s hadisikereket.

Delcassé francia külügyminiszter, ki a jelen háború egyik fő indítója, s azelőtt hírlapíró volt, megbukott. Hű társa volt az orosz Izvolseki, kivel szőtte az intrikát, s kitől ered a szállóigévé vált híres mondata, hogy az orosz gőzhenger az egész északkeleti vonalon néhány hét alatt fogja agyon nyomni a magyar, osztrák és német seregeket. S éppen az, hogy kilátása nem teljesült, okozá bukását, holott módjában lett volna egy év előtt még az ügyet másfelé elterelni. Bizonyos különben, hogy e világháború kiinduló bázisában voltaképpen VII. Edward háborúja ez és nem Delcasséé. Ő most a szalonikii csapatszállítások miatt mondott le, közte és Viviani között nézeteltérés keletkezvén.

Október 18. Tegnap Szerbiában csapataink átkaroló támadással északról és nyugatról rohammal vették be az Avala hegyen lévő állásokat. Elragadták az ellenségtől a Veliki Kamien és Pasuljiste magaslatokat, s Szemendriától elűzték az ellenséget úgy Popsarevától is. A bolgárok pedig Zajecsar alatt áttörtek a Timokon és rohammal vették be a Knyazevától keletre emelkedő Plogovica-magaslatot, 200 embert elfogtak és 8 ágyút zsákmányoltak. Belgrádtól Golubácig egységes fronton tart támadásunk. Pirot irányában is előnyomulnak a bolgárok. Mackensen hadcsoportja eddig 68 szerb ágyút zsákmányolt. Szávai hadseregünk összeköttetésbe jött Gallvitz seregével.

Az orosz harctéren: Kormin-pataknál csapataink az orosz támadásokat visszavetették.

Mittautól keletre pedig az ellenséget állásaiból kiverték. Gross-Eckautól keletre és északra az oroszokat a Misse folyón túl szorították vissza és 5 tisztet és 1000 legényt elfogtak. Dünaburgnál is erős orosz támadást visszavertek s 4 tisztet és 440 katonát elfogtak.

Az olasz harctéren a doberdói támadások ismét megghiúsultak. A visszavert támadó olasz csapatokat 3-4 gyalogezredre becsülik. Görznél és Tolmeinnél elkeseredett ágyúharc tartott, úgy Karintiában és Tirolban is.

- Blokád. Tengeralattjáróink elsüllyesztették a múlt héten Heiden, Tailon Poinca, Halizones, Thoorprood, Apolló, H. C. Herdy és Cyrane nevű hét gőzöst. Tegnap pedig Krétánál egy Cunard gőzöst. A Dardanelláknál és Kaukázusban egyre tart a harc, csekély eredménnyel az ellenség részéről.
- Bulgária. Franciaország okt. 16. hadat üzent Bulgáriának, mivel ez Franciaország egyik szövetségese ellen megkezdte a háborút. A bolgárok megszállották Radujevácot, a lakosok Gorajba menekültek. Heves harcok folynak Negotinnál. Úgy Valandovo környékén is, amelyet 40000 bolgár nagyszámú tüzérséggel megtámadott. Macedóniában a bolgárok és a szerbek segítségére siető szövetséges csapatok között közelebb összeütközésre kerül a dolog. Szalonikiben tegnap óta nagyobb angol csapattek szállottak partra.
- Október 19. Szerb. Tegnap Kövess tábornok a szerbeket szuronyrohammal kiverte az Avala erődített magaslatról, hol több száz szerb meghalt és ezerre menő sebesült meg és fogságba került. Kövess tíz nap alatt 120 négyzetkilométert elfoglalt. Macovában az ellenség hátrál. Cermitét és Pozsarevácot megszállották csapataink. Az alsó Moralz mindkét partján a német hadosztályok előre nyomulnak. A bolgárok megszállották a Muslin, Percin és a Balinzub magaslatait. Odább délre Egripalánkán túl mennek előre.
- Segítők. A macedóniai francia csapatok tűzkeresztségüket a Hudove és Valandowo közötti vasúti hídnál kapták, ahol a bolgárok megtámadták őket. A harc folyik. A szerbek a bolgár front védelmét az angolokra és franciákra bízták, míg ők teljes erővel a mi és a német seregre vetik magukat. A bolgár támadás 250 kilométer hosszú fronton indult meg a bolgár határ mentén, Timok völgytől a Duna-Pirót és a Nis-Üszkübi vonalig, s onnan a Macedóniai határ és a Strumica vidékéig. A szerb hadsereg visszavonul az ország belsejébe, abban a reményben, hogy rövid időn egyesülni fog a partra szállított angol és francia csapatokkal, s azokkal egyesülve felveheti a harcot ellenfelével. Hír szerint két török hadtest érkezett bolgár földre, hogy az entente elleni balkáni operációkban részt vegyen. Úgy látszik, ott döntő véres harcok fognak lefolyni, nem kétlem a mi óhajtott győzelmünkkel!

- Helyzet. Görögország vonakodik tényleg beavatkozni, s hír szerint közli Romániával, hogy nem segítheti Szerbiát. Ez utóbbi szintén a minisztertanácsban újra semlegesség mellett döntött, s a román ellenzék is bizalmat szavazott Bratiannunak. Beszélik, hogy Oroszország lemondott a balkáni beavatkozásról. Vedremo!
- Az orosz harctéren. A Kormin patak és a Styr alsó folyásánál még folyik a harc. A többi ponton a mieink visszaverték az ellenséget, melynek veszteségei súlyosak. A mi csapataink a Szczara felső folyásánál is visszavertek egy orosz támadást. Hindenburg hadcsoportja Rigától délre jól támad. Két tiszt, 280 főnyi legénység került fogságba. Nem sok, de jobb, mintha ellenkezően történt volna. Illuxtól nyugatra elfoglalták 3 kilométer szélességben az ellenség állásait és visszaverték Smorgon vidékéig, elfogván 2 tisztet és 175 katonáját. Lipót herceg és Linsingen Styr folyó mentén Rusalovkától Kulikoviáig harcol.
- Ostromállapot. Cári ukázzal Moszkva városára és kerületére elrendelték az ostromállapotot.
- Olasz. Az Isonzo harcvezetésén tegnap este heves küzdelmek fejlődtek ki Peteanónál a doberdói fennsík északnyugati szakaszán. Nagy tömeg gyalogság támadta meg ottani állásaikat, megközelítette az akadályokat is, de nagy veszteségek mellett visszafutamították vitéz védőink.
- Vranja. Most érkezett a sürgöny arról, hogy a bolgár sereg múlt éjjel benyomult Vranjában, megerősített szerb városba, a déli Morava partján, 20 kilométerre a bolgár határtól a Szaloniki-Nis vasút mentében.
- Fogly katonáink. Zsidóink suttogása szerint a múlt napokban Galíciában egy váratlan éjjel támadás alkalmával az oroszok túlerővel rohanván meg a mi csapatainkat, számos katonáinkat foglyul ejtettek. Így a 11. honvédezedünkből Horváth Imre és Nagy Kázmér őrnagyok zászlóaljjaiból több száz és a 65-ik közös ezredből is számosan estek fogságba. Különös, hogy a zsidók mindig hamarabb és behatóbban értesülnek az ily történeti eseményekről, melyek különösen ritkán kerülnek nyilvánosságra. Pedig ez valóban megesett. Sajnos: ez alkalommal Peterdy és Petrovay Jenő tiszteket is elfogták.

- Enos. Az entente segédcsapatok nem csak Szalonikiben, hanem Enosban is szálltak partra. A Dardanelláknál az Ariburunusz szakaszon elnémították a török ütegek az ellenséges torpedónaszádok ágyúit. Az ellenség múlt 24 órán belül a Sed il Bahr-szakaszon több mint ezer gránátot lőtt el céltalanul. El lehet hát mondani, hogy (nem) kár puszkaporért.
- Szerbia. Tegnap sikeresen harcoltak a mieink, s a bolgárok Szerbia több Október pontján. Egész Magurát elfoglaltuk. Éjfél körül a Kolubra folyón 20. átszállított csapataink elfoglalták Obrenovac városát, s a magaslatokat. A Belgrádtól délre előnyomuló csapatok Ripanjin túl szuronnal foglalták el a Cigány hegyet és létesítettek összeköttetést a Morava partjain előnyomuló németekkel. Az Avala körül vívott 3 napi harcokban elfogtak csapataink 15 szerb tisztet és 2000 főnyi legénységet. A Seonetól nyugatra fekvő vidéket harcolva foglalta el Gallvitz tábornok hadcsoportja. Szerbiában a polgári lakosság is harcol. Midőn csapataink Vranja városát elfoglalták a lakosság zsivio kiáltásokkal fogadta lovasságunkat és előbb fejer zászlókat tűzött ki a házakra, de azután minden házból golyózáport zúdított katonáinkra. A Bolgárok. bolgárok elfoglalták Korsanát is és Pirot előtt kézi tussal a magaslatokat. Vranja előtt elpusztították a vasútvonalat. A bolgárok első áldozata volt Panos főhadnagy, kit Szófiában nagy pompával temettek el. A bolgárok elvágták Szerbiát Panics. Macedóniától. A bolgárok most hatszáz kilométeres fronton nyomulnak előre. Sok francia és angol ágyú és muníció került csapataink birtokába. A lakosságot azzal serkentik harcra, hogy Ökrök. ijesztik a németek kegyetlen gyilkolásával. Buluzinak helységben 160 ezer márka értékű ökröt tereltek össze csapataink zsákmányul. Az orosz harctéren tegnap a Styr körül folytak a háborúk tovább, Roguszlavka falunál egy honvéd hadosztály három orosz rohamot vert vissza tüzeléssel és közelharccal, s elfogott 3 tisztet és 500-nál több közlegényt s 2 géppuskát. Rafalovkánál is nagy orosz támadást megghiúsítottak katonáink, s elfogtak 100 orosz. Styr mentén több hadosztállyal tesz az orosz kísérletet az áttörésre.
- Riga. A németek Rigától délre rohammal elfoglaltak több állást és Borkovictól keltre elérték a Dünát, elfogtak 240 orosz és 2 géppuskát, Jakabstادتól északnyugatra is visszavertek egy orosz rohamot. A Moldi vidékén lelőttek egy francia repülőgépet, mely

egy angol géppuskával volt felszerelve, s melyet egy orosz törzskapitány vezetett.

A Styr-menti harcok ránk kedvezően folytak le.

Az olasz harctéren Isonzo harcvonalon a harctér növekedik. Tegnap a Krnen, a tolmeini hídfőnél, a görzi hídfőnél, a doberdói fennsíkon és a Mrzlivrben nappal és éjjel folytak az ágyú és puskaharcok, minden eredmény nélkül, a támadó olaszok mindenütt visszavonultak itt-ott nagy veszteséggel. Karintiában és Tirolban tovább tart az ellenség élénk tüzérségi tevékenysége.

A francia-belga harctéren, mennyiben a megindított általános offenzíva a szövetségesekre nézve kudarccal végződött, azóta napok után lényeges esemény nem volt.

A Dardanelláknál csupán a megszokott tüzérségi harcok folynak. A Kaukázusban a törökök az orosz lovassági rohamokat visszaverték, egy orosz őrzőjáratot bekerítettek és elfogtak.

Blokád. Ez alkalommal tegnap éjjel angol tengeralattjárók megtorpedózták a Pernambuco és Söderhamm nevű hamburgi gőzösöket, melyek vas- és farakományt vittek Németországba, Hamburgba.

Honvédeink kedélyesen élnek a táborban, s az ellenség közelében lévő állásokkal szemben is. A velük harcoló idegen nyelvű katonák is szeretik társaságukat. Jól találják magukat közöttük a harci idillek közben is éppen úgy, mint a rajvonalban. Minap József főherceg látogatta meg a honvédeket állásaikban. Elbeszélgetett velük kedélyesen. Ott voltak a tiroli landwherek és vadászok is, kiket honvédek közé osztottak be. Ezekről is kérdezte a főherceg a többi közt, hogy szeretik –e a magyar honvédeket s a magyarokat. Mire azok felelték, hogy nagyon szeretik, csak egy baj van, az, hogy nagyon sok paprikát tesznek a paprikásba... (Csak nagyobb baj ne legyen ennél soha!)

Október 21. Édesatyám. Ma 75 éve, hogy meghalt édesatyám, lehotkai Lehoczky János, kincstári erdőtiszt Liptóoszádn. Annál emlékezetesebb rám nézve e nap, mert ez a népek csatájának évfordulója. Egy század előtt éppen oly harcok dühöngtek Európában, mint most. Napóleon a viláгурalmat akarta elérni, s belebukott. 1813. október 19-én történt Lipcse táján az a csatavesztés, mely háromnapis bizonyú öldöklés után Napóleont megbuktatta. E népek csatájában élénk részt vett atyám is, mint ifjú dragonyos tiszt s kinek e hadjáratra vonatkozó emlékkeresztjét, a németül úgynevezett

Lipcsei csata.

Kononek Kreutz-ot most is kegyeltesen őrzöm. E lipcsei csatában mindkét harcoló félen elesettek száma meghaladta a nyolcvan ezret. Képzeltető ennél fogva, hogy az akkori nehézkes fegyverzet, lassú töltésű puskák és ágyúik használata mellett mily borzasztó lehetett az. Öldöklés, hogy annyi ember életébe került s a sebesültek óriási mennyisége még számba sem volt kellően vehető. Sajnos, hogy ily emberietlen jelenetek ismétlődnek, s a felebaráti szeretet, s megnyugtató egyetértés nem tud szilárdan megállapodni a földön. Vajon be fog –e az valaha következni, vagy örökké megmarad ősi állatias helyzetében az ember!?

Szerbiában hadseregeink mind előbbre haladnak. A szkupstinában Pasics miniszterelnök három óra hosszat tartó beszédet mondott, melynek folyamán ezt is mondta: Szerbiának az a jövője, hogy most szépen fog meghalni! Erre sok képviselő könnyekben tört ki, Sir Thomas Lipton angol követ Harrison alezredes katonai attasé pedig megölelte Pasicsot, a határozat pedig az volt: hogy az ország utolsó emberéig kitart az entente mellett.

A nisi diplomáciai testület készül eltávozni, de halasztja, mert a Nis-Szalóniki vonal megszakadt. A szerbek északi arcvonalon megkezdték a visszavonulást, s a déli arcvonalon feladták Koesonát és Isztipet.

A Mocsvában előnyomuló csapataink Sabáchoz közelednek. A német csapatok Szemendriától átkeltek a Ralján és Petrovác irányában haladnak. A bolgárok elragadták az ellenségtől a Sulan-Tepen (Egripalánkától délnyugatra) levő állásait. Kumanova felé előnyomulva 2000 szerbet fogtak el és 12 löveget zsákmányoltak. A Timók táján a Bancingorod-magaslat elfoglalásánál lovasságunk 180 szerbet levágott és 50-et foglyul ejtett. A szerbek az egész vonalon visszavonulnak. A bolgár hadsereg 563000, a szerb hadsereg pedig 278000-ből áll. Üszkübből eltávolítják a polgári lakosságot. A diplomáciai kar tegnap Monasztirba költözött át.

Az orosz hadszíntéren: Kolki körül foly a harc, úgy a Styr mentén is.

Az olaszok Isonzo-harcvonalon állásaink ellen tüzelnek. A Krn, Tolmein, Monte Sabatino és Michele s Vermegliantól keletre fekvő terület ellen intézett támadásokat visszaverték csapataink. A tiroli arcvonalon nagy harcok folytak tegnap, Tresassinál kézi tusára került a harc. Az Iudicarien-szakaszon osztagaink a fő védelmi vonaltra vonultak vissza.

A besszarábiai határon Onuth és Zalesciki körül erős küzdelmek

voltak. 300 orosz hadtest borította a földet drótkadályaink előtt. A frontban álló 45 éves oroszok között egész századok polgári ruhában harcolnak.

A francia-belga határon a Champagnében a németek 4 tisztet, 364 legénységet, 3 géppuskát, 3 aknavetőt és sok hadiszert fogtak el. Middelkerkenél egy angol légi járművet lőttek le.

Macedónia.

Az athéni osztrák-magyar követ kormány megbízásból tiltakozott az ellen, hogy Görögország túri a francia csapatok szalonikii partra szállását, s az ellen is, hogy a Szaloniki-Monasztir és Üszkübi vasútvonalat görög igazgatás alá vették és a mi személyzetünket elbocsátották.

Az entente szakadatlanul szállít partra csapatokat s mennyiben az elszállításra a vasút nem elegendő, a francia katonák gyalog indulnak Szalonikiból Macedóniába. Hírek szerint a négyes szövetség háromszázezer embert akar macedóniába küldeni, ennek két harmad része angol lenne. Olaszország nem akar tíz ezer embert sem küldeni oda. A szalonikii csapatokat a Dardanelláktól hozták el.

Tüntetés fővárosban.

A budapesti polgárság tegnap előtt a török és a bolgár nemzet iránti rokonézés feltüntetéséül impozáns fáklyás és katonai lampionos felvonulást tartott s mindkét konzul az ezrekre menő sokaság nevében Havass Rezső lelkesen felköszöntötte. A menetben a török és a bolgár fejér, zöld, piros színű lobogók kimagaslottak. Török főkonzul Ahmet Hikmet Bey s a bolgár főkonzul Pancse Doreff hálásan fogadták a hő és nagyszerű tüntetést.

Hadiköltéség.

Egy Nobel-díj nyertes német tudós kiszámította, hogy a most folyó háború napi kiadásai 450-460 millió koronára becsülhetők, s így a háború tizenöt elmúlt hónapja hozzávetőleg 200 milliárd koronába került. Mennyi jót és állandóan hasznost lehetett volna e tömérdek pénzből az emberiség javára létesíteni! Hát nem bolond a világ? Mundy volt decipi, ergo decipiatur!

30 ½-es ágyúk.

A 30 ½-es ágyúk parancsnoka Langer Albert ezredes részt vett kezdetben két üteggel Ossoviec várának ostromlásában midőn a nyugati harctérről ide vezényelték Hindenburg tábornagy hadseregéhez, márciusban Mackensenhez osztották be, majd a mozsaras ütegeivel részt vett az áttörésben, később Straussenburgi

Arz gyalogsági tábornok hadcsoportjához rendelték a Brabova mellé, a jaroslani csaták után Martiny altábornagyhoz Przemysl visszahódításához, itt a hadi zsákmány összegyűjtésével bízták meg, 1200 vasúti kocsi kellett a zsákmány elszállításához. Ezután a Bzura mentén Lipót bajor herceg tábornagy hadseregéhez jutott. Itt a keleti harctéren volt Beseler tábornagy, Antwerpen hőse, Tirpitz fr. admirális, Zeppelin stb. Az orosz-lengyelországi nagy ütközetek után Dél-Magyarországban rendelte a hadvezetőség, honnan most Bécsbe vitték szívbjának gyógyítása végett. Szép pályát végzett. Érdeemes, hogy neve megörökítségék.

Október
22.

Tegnap szép sikert értek el a csapataink Szerbiában. Bevonultak Sabácba a megtisztították a Mocsva lapályt és ellenségtől. Kövess hadserege a Morava völgyén vonul a németekkel együtt befelé, Kolubarán és Grockától délre harcolva keltek át a Ralja völgyén. A bolgárok Zajecvár és Knyazevác közt a Timos völgyében nyomultak elő és Pirótól keltre a fő véd művekhez ágyútűz távolságra közeledtek. Egyik hadseregünk a Kumacsevai medencébe és a Vardar völgybe behatott s elfoglalta Negotint. Vranja vidékén s más elfoglalt helyeken a lakosság lelkesedéssel fogadja a bolgárokat, s mint várt felszabadítókat üdvözli. Megszállották Kummanovot és Velezt.

Nis kiürítése javában folyik. A mi foglyainkat, s négyszáz német katonát Mitrovica felé elszállították a szerbek, onnan Montenegróba akarják elvinni. Az entente csapatok a Strumicai állomáson vesztegelnek.

Montenegró megszállta Szkutarit s meg akarja tartani, mert e város s körülötte lévő síkság nélkül nem élhet?

Ferdinánd bolgár király, a trónörökös, Cyrill herceg és Todorov tábornok a második hadsereg parancsnokának kíséretében meglátogatta a harctéren küzdő katonákat. Nézte a Sztracinnál kezdődött harcot is lőtávolságból.

Az orosz harctéren tegnap Curtorijknál egész nap folyt a heves harc. Kulkovicetől délkeletre csapataink visszavertek erős orosz támadást. A Styr melletti harcokban 1300 oroszot fogtak el és 3 gépfegyvert, Novo-Alexiniecnél pedig egy ellenséges előtörést megghiúsítottak vitéz csapataink. Ellenben Linsingen egyik német hadcsoportja a Styr mellett jelentékeny túlerő elől hátrább lévő állásba volt kényszerítve visszamenni, miközben elveszett néhány ágyút, mely állásában az utolsó pillanatig kitartott. Ellentámadása folyamatban van. Ellenséges jelentések szerint az

oroszkok 50 német tisztet és 1900 katonát s 6 gépfegyvert fogtak el.

Az olasz harctéren az egész délnyugati harcvonalon nagyszabású harcok folynak. Tirolban a vilgerenthi fennsíkon tegnap előtt éjjel hat olasz támadást vertek vissza, tegnap napközben pedig háromszor és éjjel egy nagyobb erővel megújított támadást hiúsítottak meg éber védőink. A Dolomitokban is hasonlóul, úgy a Carni nyergen a Volayi tónál. Isonzó-harcvonalon a leghevesebb ágyúharc zajlott, ellenséges gyalog és műszaki csapatok közeledését meghiúsították.

A Dardanelláktól két francia és egy angol hadosztályt vontak el, s Szaloniki felé irányították, a franciák elpusztították dróttakadályait is.

Riga vidékén az egész harcvonal hosszában heves harc folyik. Mittautól lejjebb Eta folyó vidékén a németek megszállták Kisch falut, s észak felé tért foglaltak.

Kiáltvány. Ferdinánd bolgár király még október 17-én kiáltványt intézett a bolgárokhoz s hadseregéhez, melyben okát adja a szerbek elleni hadindításnak, t. i., hogy a szerbek megtámadták Ingos területét s elfoglalva tartják, így az igazságos és szent ügyet védelmeznie kell. „Ezennel megparancsolom vitéz hadseregemnek, (írja felhívásában) hogy űzze el az ellenséget a királyság határaitól, semmisítse meg a hűtlen szomszédot és szabadítsa fel a szerb járom alatt sínylődő testvéreinket.”

Cári kiáltvány. Ennek ellenében október 21-én az orosz cár szintén manifesztumot bocsátott ki, melyben Bulgáriát vádolja a szláv ügygel szemben elkövetett árulással, s azzal, hogy hű szövetségesét, Szerbiát megtámadta s testvérgyilkos gyanánt nyíltan a kereszténység, a szlávság és Oroszország ellenségéhez csatlakozott. Azért kardot rántott Bulgária ellen és Isten méltó büntetésének engedi át a szláv ügy árulójának sorsát.

Bogdanovics. Belgrád bevételénél a magyar csendőrök közkutatók alkalmával oly iratokra akadtak, melyekből kitűnik, hogy a két év előtt Gastein mellett egy meredek hegyi víz partján holtan talált Bogdanovics Lucián szerb pátriárkát szerbek tették el láb alól, a királyhoz és a monarchiához való hűsége miatt. Ennek alapján valószínűnek tartják a merényletet.

Szerbiában feltartóztatathatatlannal előre nyomulnak hadseregeink

Október
23.

három felől, hogy Nisnél bekerítsék a védekezve befelé vonuló szerbeket, kiknek immár csupán Adria felé van menekülési terük. Kumanovából Üszküb felé Velezből Prilep felé üldözik a bolgárok őket s Strumicától délre átvették az ellenséget a Vardáron. Kövess tábornok csoportja elfoglalta a Slatina magaslatot és e hegyvonalat, Gallvitz Ranovacon túl, s Bojadjess Knyazeváctól északra nyomult előre. Vlaszina és Kocsana mellett nagy csata folyik a bolgárok Monasztirt akarják elfoglalni. Veleznél török lovasság is vesz részt. A szerbek kiürítették Üszköböt. Uranjában seregeink 52 vasúti kocsit, katonai kórházat s felszerelést is foglaltak el. Velesz körül elpusztították csapataink a Vrdár-vasutat, miáltal elvágták a Szaloniki-Üszköb közötti összeköttetést Szaloniki és Monasztir között is megszakították a forgalmat. A szerb kormány Kraljevóba költözött. Pirot körül makacs harcok vannak. Golte basa 200000 emberrel Drinápolyból a bolgár határ felé indult segítő fél gyanánt, lehető orosz támadás elhárítására.

Az orosz harctéren folynak a heves harcok. Novo-Alexiniecnél támadnak az oroszok túlnyomó haderővel, úgy, hogy a mieink arcvonalukat öt kilométernyi szélességben ezer lépéssel hátrább vonták. Zaloscétól keletre azonban az orosz támadásokat ütegeink megghiúsították. A Styr mellett a harcok fokozódtak. Cartorijsktól nyugatra a német és a mi csapataink közé éket vertek az oroszok ugyan, de tegnap erősítések beérkezése után három oldalról körül vették az ellenséget és visszavetették. Kolkitól délre csapataink gróf Herberstein tábornok vezetésével meglettek az ellenséget és azt elúzvén, 2 tisztet és 600 főnyi legénységet elfogtak. A Kormin és Styr folyó mellett ütközetben október 18-tól tegnapig 15 orosz tisztet és 3600 főnyi legénységet, 1 ágyút és 8 gépfegyvert fogtak el a mieink. Hindenburg, Lipót herceg és Linsingen hadcsoportja győzelmesen harcolnak s Baranovicitól keletre 8 orosz tisztet és 1040 katonát elfogtak.

Riga.

Riga körül is kedvezően foly a harc, német csapatok elérték a Dűna folyót s így a város a szárazföld felől nemsokára körül lesz zárva.

Az olasz harctéren. Tegnap az olasz hadsereg ötven órai tüzérségi előkészítés után megkezdte főerejének a támadást tengermelléki hadállásaink ellen. Ez a harmadik általános nagy támadás, mely folyamatban van.

A Krnen, a tolmeini hídfő állásánál megghiúsult a támadás. Olasz

hullák borítják hadállásaink előterét. A Mrzli Verhen is visszaverték támadásait, úgy a Monte San Michelién is, hol az olasz katonák benyomultak ugyan lövészfedezeinkbe, de kevésnek sikerült onnan élve elmenekülni. Karintiában, a tiroli harcvonalon, s a Dolomitokban az olaszok minden támadása megghiúsult. Veszteségük nagy mindenütt.

A Dardanelláknál csupán helyi tüzelés tart jelentősebb esemény nélkül. E szerint tegnapig a számos helyen folyt csaták kedvezően folytak le. Valóban borzasztó még olvasni is a véres küzdelmek lezajlását azt, hogy majd másfél év óta szünet nélkül dühöng a rettenetes hadakozás, melynek vége még beláthatatlan. Vajha mielőbb győzelmükkel fejeződnek!

Honvédeink. Az orosz vezérkari jelentésekben előfordul, hogy most Komarov falu megszállásánál, Kolkitól északra elfogtak az oroszok 400 katonánkat, Russaki falunál 1 tisztet és 200 katonát. Valószínűen a mi honvédeinket érte e véletlen, kiket, mint a városban beszéltek, ködtől teljesen elfedett téren kozákok megleptek, s Nagy Kázmér őrnagy és Petrovai főhadnagy mellől elfogtak.

Fahiány. Városunkban a fahiány mutatkozik. Sajnos a faraktárokban ennek következtében a fa árát fölemelték. Így az uradalmi tisztség is raktárában ölet 60 koronán mérik. Egy köbméter tehát 15 korona. Ennyin azelőtt négyet lehetett venni. Felmerült panasz folytán az alispán elrendelte, hogy a raktárban 50 koronán felül ölet eladni ne legyen szabad, s ez is a napszám, s fuvardíj csökkenésével még alább szálljon.

Érc. A hadvezetőség hadiszertül gyűjti ország szerte a fémeket, különféle házi eszközöket, szereket, stb. Egyes egyházak önként felajánlják harangjaikat is. Így most a kalocsai érseki főegyházmegye hadi célokra 498 darab különböző anyagú harangot ajánlott föl, melynek súlya kb. 125000 kilogrammot tesz ki. Az egyházmegye összes harangjainak kétharmadánál többet bocsátott így a hadvezetőség rendelkezésére. Ha a többi egyház is így áldozna, úgy fölöslegessé válna a házi apróságoknak gyűjtését időt és fáradozást pazarolni.

A 3-ik hadikölcsön jegyzése serényen folyik. A pénzügyintézeteknél élénk mozgalom van. A közönség bizalmat tanúsít, s ha a nagy jövedelmű gazdagok gyéribben jelentkeznek is, a kis gazdaközönségünk sűrűn sorakozik a kölcsön jegyzők közé,

kisebb összegekkel szorítja a megkívánható mennyiséget. Magam is hozzájárultam tízezernyi koronával. Ily áldozattal kettős célt érünk: a haza javát előmozdítjuk, s magunknak tőkét alapítunk. Rajta hát! Bis dat, qui cito dat, nis dat, qui munera terdat. Érdekes, hogy az első hadi kölcsönt: 1 milliárd és 175 millió koronát 382000-en jegyezték.

Szerbia.
Október
24.

Tegnap Kövess tábornok serege elfoglalta a szerbek Kozmaj kiépítet hadállását, a németek a Morava völgyben előnyomulnak s a jasienicai magaslatokról elűzték az ellenséget, Orsovánál közös csapataink elfoglalták a Duna déli partján lévő magaslatokat és a Tekiánál lévő Elisabeth nevű erődöt. A szerbek visszavonulnak dél felé s csapataink üldözik. A bolgárok Negotintól, Timok és Knyazeváctól délkeletre nyomulnak. Üszküb legnagyobb része a bolgárok kezén van s Macedóniába is üldözik az ellenséget. Úgy látszik, hogy az entente segítsége teljesen elkésett. Az összes dunai kikötők a bolgárok kezén vannak s a szerb hadsereg a támadások gyűrűjében. Hír szerint, a szaloniki-üszkübi vasút vonal védelmét húszezer franciából álló hadosztály vette át s több helyt a visszavonult szerbek erős angol és francia segítséget kaptak, hogy megvethessék lábukat a második védelmi vonalon. Bulgáriában ötezer szerb fogoly van.

Beszélik, hogy Románia a köszönti hatalmakhoz fog állani, ha a bolgár hadsereg a mieinkkel egyesül. Meglátjuk, mi való ebből. Az entente presszaiója Bukarestben és Athénben emelkedik. A bukaresti rendőrség az utcai csoportosulást elnyomja, közös országban pedig ostromállapotot hirdettek ki. Úgy látszik a döntős közeledik.

Az olaszok tegnap is az egész tenger mellékén, a Krnen, Javorceken, Plava környékén, Zagoránál, a görzi hídfőnél, a doberdói fennsíkon s a Mont San Michelen heves támadásokat indítottak, minden erejüket megfeszítették, de törekvésük az egész harcvonalon megghiúsult, majd minden szakaszon, rendetlen futással elmenekültek. Karintiában és Tirolban is tüzelésüket visszautasították.

Az orosz harctéren csak Novo-Alexiniecnél kíséreltek az oroszok támadást a Styr mellett, harc lefolyása kedvező, csapataink rohammal bevették a Cartorijsktól nyugatra fekvő Kolki falut. Az osztrák landwher és a lengyel legionisták, valamint lovasságunk (a 16. hadosztály) bravúrosan hadakoztak. Csapataink Scara folyásánál 2 tisztet és 1600 orosz katonát elfogtak. A besszarábiai

határon az orosz támadások megghiúsultak.

A törökök Anaforta, Ari Burum és Sedil Bahrnál az ellenséges ágyúzást elhallgattatják. Az ellenség ezer lövedéket lőtt a bal szárnyukra, anélkül, hogy kárt tett volna.

Bulgáriáról legújabb hír az, hogy Bogoslavov bolgár miniszterelnök tiltakozó jegyzéket bocsátott a külföldi képviselőház az iránt, hogy az angol-francia flotta október 22-én az Aegei tenger bolgár partvidékét és Dedeagacs és Porto Lagosz városokat bombázta.

Október 25. Szerbiában tegnap Kövess csoportja az ellenséget Arangyelováctól északra levő magaslatokon túl szorította vissza. Slatinsnál a szerb utóvédeket visszavetették zászlóaljaink. A Morava völgyben előnyomuló németek Palánka és Petrovácnál levő magaslatokat elfoglalták, s az Orsovánál átkelt csapatunk elűzte a szerbeket Kladovótól s a hegyvidékétől. Nigotintól a bolgárok átkeltek a Timók középső szakaszán s elfoglalták Üszküb városát.

Hír szerint török csapatok érkeztek Dedeagacsba, állítólag 70 ezren, hogy a bolgár partot az angol és francia támadások ellen közösen a bolgárokkal védjék. párizsi lapok úgy vélik, hogy a mi monarchiai csapataink megszállják a Lovcsen hegyet, Skutorit elfoglalják és Szerbiát teljesen elvágják a tengertől. Sőt a franciák a balkáni akció abbahagyását kívánják, úgy hogy e helyett Anglia inkább a Suez-csatornát, Oroszország pedig a Kaukázust fokozott erővel védje. Úgy látszik, hogy belátják azt, hogy az entente elkésett a Balkánon!

Francia hangulat. Érdekesek a hírek arról, hogy Párizsban a békéről beszélnek általában s keseregnek azon, hogy 150 ezer francia elvérzett eddig eredmény nélkül, s e miatt nyíltan Poincaré elnök ellen fordulnak, mint a háború kezdetén Delcassé ellen. Zúgolódnak, hogy a francia katona idegen érdekekért harcol. Anglia védje Egyiptomát, nem a kis Szerbiát. S voltaképpen nem is tudja most a közösség, hogy miért kell harcolniuk. Bulgária beavatkozása a Balkánon, minden további vállalkozást reménytelenné tett, sőt veszélyessé. Elmúlt az a kilátás, hogy az entente a török, bolgár, magyar, osztrák és német hadseregekkel sikeresen harcolhasson. Szerbia úgy is nem sokára megszűnik létezni. Az oroszban nem bíznak többé, nem úgy, mint a háború elején, midőn mindenki ösztörszó erejében hitt. Olaszország meg szerintük gyengébb

s csak előjegyzett borralalóért kész szolgálatot tenni, s ha megkapta, semmibe sem fog hozzá. S Joffre tekintélye különben is süllyed.

Legújabb hírek szerint, a szerbek elvonultak az egész Duna-partról, az átkelt seregszerepünk a szerbeket a Kladovától nyugatra fekvő hegyvidékről elűzte.

Az olaszok rohamát gyalogságunk, különben a debreceni 39. gyalogezred, szívós harc után visszavetette, melyet ütegeink hatalmas tüzelése remekül támogatott. Az Isonzo mellett különben az általános csata még folyik. Az olaszok tegnap folytatták heves támadásaikat az egész harcvonalon, de eredmény nélkül. Santa Luciától nyugatra fekvő magaslatra Az alpinik behatoltak egy kis szakaszába, de az 53. és 86. számú gyalogezredek erélyesen kiverték őket onnan. A nagy vonalon a harc éjjel is ide-oda hullámozott, az ellenség friss erővel megismételte a rohamokat, de mindenütt nagy veszteséget szenvedett. A 39. gyalogezred kézi tusával győzött le egy támadó csapatot. Az olasz hivatalos jelentés elismeri a nagy harc folyamatot s dicsekedve, kiemeli, hogy október 24-én a Karst fennsíkon áttört és 23 tisztet s 1184 katonánkat elfogott...

Az orosz harctéren tegnap Novo-Alexiniecnél csapataink visszaszerezték a Lupusnótól keletre magaslatokat, melyekről előtte való nap visszavonultak. Támadásaink Cartorisknál haladnak. Az ellenséget Komarovnál visszavetettük. Hindenburg csapata a Domesneetnél partra szállott orosz erőt hajóira visszameneszté s Dünaburgtól északnyugatra az ellenséget Schossbergi állásaiból kivetette s Illuxot rohammal bevette, s itt 18 tisztet, 2940 közkatonát, 10 gépfegyvert s 1 aknavetőt zsákmányolt.

Péter
búcsúja.

Lapok írják, hogy Péter szerb király szeptember 19-én este jött utoljára Belgrádra egy segédje kíséretében, az éjt az autón töltötte a jókor reggel kiauázott a Sveti Nikola templomhoz, hol később a sekrestyés megjelenése után az oltár előtt sírva elmondta az Ocenast, t. i. a szerb Miatyánk imát, majd összeroskadt s midőn a segédje felemelé bejárta autón Belgrádot, s délben felment a citadellára, hol a toronyból le akart ugrani, de ebben megakadályozták s a bástyára levezették. Ott kitérte a két karját s úgy kiáltotta

Isten veled, szép városom, az utolsó szerb király búcsúzik tőled!... Szavaira a tiszték és katonák sírva fakadtak s kezet csókoltak

Petár fejedelemnek ki ingadozva hagyta el a várat. Sic fransil gloria munndi... Nihil, nisi virtus est stabile!

Hohenzollern család.

Lám, a vallásos, erkölcsös és erélyes Hohenzollern-ház most tartja Berlinben ötszáz éves uralmának emlékére istentiszteletét. A székesegyházban nagy fényvel folyt le október hó 24-én vasárnap ez ünnepély, melyen a hatalom és népszerűség nyilvánult. Nem hiába van a német, különösen a porosz katonai sisakokon, s csatakon e felhívás kidomborítva: Mit Gott für König und Vaterland. A derékszíjcsatokon pedig korona és feliratul: Gott mit uns. Ha Isten mi velünk, ki lehet ellenünk!

Október 26. Szerbia.

Tegnap lovasságunk bevonult Valjevóba. Kövess tábornok serege harcolva közeleg Arangyelováchoz, Lazarevációl támadják a magaslatokat. Egy másik csapatnak visszavetette a szerbeket Ratarinál. A németek rohammal elfoglalták a Palánkától délre levő állásokat s a Miava völgyben Petrovácsba jutottak el. Az Orsovánál átkelt csapataink a Klissura vonaltól keletre fekvő hegységbe nyomultak előre Zajecár, Knyezevác és Pirot ellen. A bolgárok utcai harcokkal foglalták el Üszkübot. Bajadzser tábornok bolgár hadserege elfoglalta a Dranovaglava és a Miecovic közti hegygerincet s Üszkübon túl üldözik a futó szerbeket.

Az orosz harctéren. Cartornysktól nyugatra támadnak csapataink és Styr felé szorítják vissza. Tegnap e harcokban 2 tisztet és ezer katonát elfogtak s 4 gépfegyvert zsákmányoltak. Hindenburg Rigától délkeletre visszaverte az oroszokat, Dünaburgnál visszavetették az ellentámadásait s 22 tisztet, 3705 főnyi legénységet s 12 géppuskát elfogtak. A németek gyengébb csapatja Illuxtól északra tért ki a túlerő elől. Linsingen tábornok Komarovtól nyugatra 4 ½ kilométernyire behatolt az ellenség állásaiba.

Az olasz hadszíntéren az Isonzo csata negyedik napján is visszaverték derék védőink az olaszok minden támadását. A csata különben még tovább folyik. A tiroli harcvonalon, a Krnen egy támadást s a Mrzli Vrehen két támadást megsemmisítettek, úgy a tolmeini hídfőnél, Plávánál, Zagoránál, a Monte Sabotino s a Doberdo fennsík északi szakaszán az olaszok előtöréseit megsemmisítő tüzeléssel megghiúsították, úgy Montaleonetól keletre is. Trieszt felett tegnap délután az ellenség egy repülője bombavetéssel két lakost megölt s tizenkettőt megsebesített.

Fosztogatás. Tavalyl midőn a határszéli megyék felé orosz hadak közeledtek, egyes szláv, s rutén községekben lelkiismeretlen emberek azzal riasztották a közönséget, hogy az oroszok el fogják rabolni vágómarháikat, miért is célszerű azokon idejekorán túladni. Így sikerült olcsón megszerezniük a vágó marhákat, amelyeket azután ők jelentékenyen drágább áron a mi fegyveres erőnk részére eladtak. Mások hatósági megbízás színlelésével részünkről megszabott alacsony áron összevásárolták a vágómarhákat s busás haszonnal értékesítették. Az ily visszaélések miatt később panaszok keletkeztén, többen vád alá kerültek. Ily esetek voltak Zemplén megyében is, melyeket a Kassai kir. törvényszék most eltárgyalt és Steiner József alsógyertyáni körjegyzőt, Weinberger József segédjegyzőt és Kende Mór homonnai kereskedőt két évi börtönre és 1200 korona pénzbüntetésre ítélte. Elítélte ugyanakkor Loisch Béla csemernyei körjegyzőt egy évi és 6 hónapi börtönre, ezer korona pénzbüntetésre és szintén, mint a fentebbieket is, öt évi hivatalvesztésre és a politikai jogok gyakorlatának hasonló tartamú felfüggesztésére. Ennél szigorúbban járt el a pilseni katonai törvényszék, midőn most Track Vencel cipészt papirosbakancs szállításért tíz évi súlyos börtönre ítélte.

Bőrba-kancs. A szerb harctéren Kövess és Gallvitz tábornokok támadása jól halad. Palánkától délre a Rácsa-völgy északi lejtőit elfoglalták, úgy Markovac s más két falut és 960 szerb katonát. Visegrádtól keletre az ellenséget a határon túl vetették vissza. Elfoglalták a Lazarováctól délre fekvő magaslati állásokat s Arangyelovácon túl üldözték vissza az ellenséget. Topolában s környékén a mi csapataink vannak. A Morava mindkét partján előre nyomulnak a németek, s előre mennek Petrováctól délkeletre, s Klissura szorostól keletre fekvő hegyvidékre is, hol négy visszahagyott löveget zsákmányoltak. Pirotot körülzárva tartják. Negotinban nagy liszt és árpakészletet találtak, Kusslakban pedig 300 municíós ládát. Knyazevácnál elvettek az ellenségtől 4 táborigyút, sok lőszert, egy kapitányt és 300 katonát. A szerbek veszteségét eddig 23 ezer emberre teszik, hétezer pedig román földre menekült. A szerb levéltárt és aranykészletet Monasztir felé vitték, honnan Florinába szállították. Macedóniában a bolgárok sok osztrák és magyar hadifoglyot kiszabadítottak és Szófia felé szállították. Érdekes, hogy a mi előőrseink Brzupalánkán már tegnap előtt

találkoztak a bolgár csapatokkal. A találkozás a Duna mellett történt. Az út immár ott szabad, megnyílt s létre jött a közvetlen kapcsolat a bolgárokkal.

Francia. Krivolác és Strumica között megverték a bolgárok a szerb-francia sereget és üldözésbe vették.

A szövetségesek flottája folytatja Dedeagocs és Lagos bombázását. A várost török csapatok védik. A vasútvonal Szaloniki és Drinápoly között megszakadt. Hír szerint az orosz cár Davidov tábornokot 250 ezer katonával elindítja a szerbek segítségért. Ha igaz lenne is, úgy valószínűen későn érkeznek oda.

Az orosz harctéren Cartorysktól délnyugatra egyre tart az orosz támadás, melyet a mieink visszavernek. Tegnap 4 tisztet és 1450 orosz katonát fogtak el az Illux szakaszt ismét átlépték s a Kasimirszki majort biztosan tartják hadaink. Linsingen hadcsoportja tovább előre halad. Riga elestét várják.

Az olasz hadszíntéren a csata folyik a doberdói fennsíkon, de a tolmeini és comeni heves harcok az olaszok balsikerével végződtek. Az ismételt támadásokat mindig visszaverték katonáink s nagy veszteséget okoztak az olaszoknak. A Monte Sabotino elleni vívásnál az olasz had legalább 2500 embert vesztett. Egyik gyalogezredünk arcvonala előtt 2000 olasz hulla feküdt. A tirol harcvonalon a lasranni hadállást védő katonáink az olasz 116. számú gyalogezred támadását tegnap visszautasították.

Helyzet. A harcba vetett olasz haderő egyötöde megsemmisült. Olasz lapok szerint ott a sebesültek tíz ezreinek látványa deprimáló hatást okoz, annál inkább, mert legkisebb sikert sem mutathatnak, s mert haderőikhez ott egyre újabb segítő csapatok érkeznek.

Velence bombázása. Tegnap repülőink háromszor megtámadták Velencét s számos bombát dobtak a városba, a karmeliták temploma megsérült, ott a Tiepolo freskók megrongálódtak, egy bomba a Szent Márk térre esett. Nagy pánik keletkezett s a megrémült taljánok átkozzák a barbárokat, hogy a templomokat sem kímélik, s a pópától kérnek védelmet!

Blokád. Tegnap előtt német bűvárhajó a Csagheri öböl közelében megtorpedózta a Maretti nevű angol csapatszállító nagy hajót. Ezer katona a tengerbe fúlt, a hajón volt 20 beteg ápoló, 12 orvos,

500 öszvér és úgy Szalonikibe szánt muníciót. Csak 82 ember szabadult meg.

Bukarestben október 25-én az Uniosta Föderacio gyűlést tartott a központi hatalmakkal való szövetség ellen, melyen Filipescu, Take Ionescu, Xenopol, Lucaciu, Delavrancea és Istrati szónokoltak és bujtottak fel a népet a kormány ellen. Filipescu a célt ezzel tárta fel: „Megbuktattam Bratianut, az apát, meg fogom buktatni a fiát is.” A szónokot követnék, hogy a hadsereget a magyarok ellen masírozassa a hadvezetőség. Végre is a zajossá vált csoportosulást a rendőrség és katonaság osztotta szét, melynél egy fiú meghalt és többen megsebesültek. Bratianu miniszterelnök az alatt a belügyminisztériumban ülést tartott és jelentést küldött a királynak. Így végződött a romániai ruszofilok kudarca.

Október 28. Szerbiában hadaink folyvást előre haladnak, s nyomják a szerbeket befelé. A főerőkkel elérték a Valjevo-Moravci-Topola vonalat. A Pecki völgyben elfoglalták Neresnicát. Orsován túl Kladován 12 nehéz ágyút zsákmányoltak. Kladova elfoglalásával a szerbek felgyújtották a várost s annak tüzénél az égő Kladova utcáin találkoztak a szegedi honvédeink a Negotintól kiinduló bolgár sereg jobb szárnyával. Gacsev és Janatkiev bolgár hadnagyok vezetésével 25 lovas érkezett be előlről, kiket ujjongó éljenzéssel és hurrá kiáltással fogadtak, s később Albert mecklenburgi herceg a hadsereg parancsnokkal megszemlélt s megvendéget. Azután egész nap szólt a zene Radovában, a katona bakák bejárták a várost, míg a román partról nagy tömegek nézték a vígságot. Zajecárt elfoglalták a bolgárok, úgy tegnap Knyazevácot is.

Az olasz harctéren a tenger melléken elcsendesedett a nagy harc. A tolmeini támadást visszautasították, úgy Pláva és Globnánál is. A görzi hídfőnél behatolt olasz katonákat csakhamar visszaverték. A Dolomit-vonalon foly a harc. A Col di Lana és a Sief-nyereg ellen intézett előtörések megghiúsultak.

Riga. Az orosz harcvonalakon Hindenburg csoportja Timsany vidékén két kilométerre benyomult és 6 orosz tisztet és 450 katonát elfogott. Linsingen a Komarov-Kamienacha magaslatok vonalig haladt előre. Riga már csak órákig tarthatja magát. Nagy ágyúink ott mindent elpusztítottak.

- Albán fölkelés. Most Szerbiának váratlanul új ellensége is támadt délnyugat felől: Koszovóban az albán lakosság fegyveres fölkelése megindult Szerbia ellen. Eszerint e szorongatott ország most tényleg minden oldalról be van kerítve, s oly nyomasztó helyzetbe jutott, hogy Péter király hadserege és országa katasztrófa előtt áll. Méltán megérdemli e büntetést, mert voltaképpen ő oka mindannak, ami múlt évi június hó végétől megtörtént, a világháborúnak, a milliányi ember elpusztításának is sok ország és birodalom felforgatásainak.
- Zsákmány. A bolgárok október 25-én Negotinban nagy mennyiségű liszt és zab készleteket zsákmányoltak, a Kussijaki dunai kikötőben (Prakovactól nyugatra) 4000 szörme mellényt, 2000 köpenyt és katonasapkát és 300 muníciós ládát. Pasics szerb miniszterelnök a Timesben felhívást közöl, melyben gyors segítséget követel, különben végveszedelemtől tart. Írja abban, hogy ellenségei halálra ítélték Szerbiát, hogy ellenállása nem tarthat a végtelenségig s így a késedelmezés végveszedelemmel fenyeget.
- Szerb helyzet. Pacics úgy látszik, teljesen belátja a veszedelmes helyzetet. A gyűrű mindinkább kerülgeti Szerbiát. A Mackensen-hadsereg előnyomul dél felé, keletről a bolgár s nyugat felől Gallvitz a Morava völgyében kiterjedt szélességekben. A bolgár támadás oly gyors volt, hogy több helyen áttörte a szerbek védelmi övét, s a szerb hadsereg részekre szakadva futott Monasztir és Pristina felé. A Szeфанovics-féle szerb hadsereg válságos helyzetbe került. Offenzívánk előtt most a szerbek Albánia és Montenegró felé visszavonulnak. A szerb kormány Nisból Mitrovicára átköltözött, honnan esetleg Prizrendbe menekül. A távíró összeköttetés a Szaloniki entente-csapatok és Szerbia között megszakadt.
- Kitüntetések. A király Dudits András beregszászi görögkatolikus esperesnek hazafias magatartása elismerésül a Ferenc József-rend lovagkeresztjét, Azary János alsóvereckei görögkatolikus lelkésznek pedig a koronás arany érdemkeresztet a vitézségi érem szalagján adományozta.
- Október 29. Szerbiában folyton előre törnek seregeink. Visegrádtól keletre az ellenséges a Karula Balvan partjain visszavetették s egy montenegrói dandár ellentámadását visszaverték. Kövess átkelt a

- Kohebara folyón, a németek a rudniki hegyláncra felmentek, s ott a mi csapataink is két oldalt előnyomulnak. Gallvitz Lopovo területét erős harcok után elérte, úgy a Tvilajnici magaslatokat is. A bolgár hadsereg bevette Zajecsárt és Knyazevácot s a timoki magaslatokon harcolt. Knyazevácra 4 ágyút és 6 lőszerkocsit zsákmányoltak. Gallvitz október 23-ától elfogott 2033 szerb katonát és sok gépfegyvert. Tegnap pedig a bolgárok megszállták a Drenova Glava magaslatot és hosszú véres harc után elfoglalták Pirót.
- Pirót.
- Várna. Tegnap Várna előtt megjelent húsz egységből álló orosz flotta és két óráig bombázta a várost s hidroplánok bombákat dobtak le, melyek 6 férfit és 3 nőt megöltek. Egy repülőtet lelőttek a bolgárok. Timok völgybeli fronton 16 ágyút foglaltak el. Most Észak-Szerbia meg van hódítva egészen. A várnai bombázáskor két orosz hadihajó elsüllyedt. A partot védő ütegek vagy torpedólövések érték. Az oroszok ott készülnek partara szállani. Románia visszautasítja Oroszország átvonulási kérelmét, a görög kormány pedig az entente csapatainak Szalonikiből való elszállítását követeli. Az orosz harctéren tegnap csapataink rohammal bevették Rutka falut Csartorijszknál. Hindenburg visszavette a szaszalyi temetőt és 2 tisztet és 450 orosz katonát elfogott, Garbunovka helységnél tért nyert s az orosz támadást visszaverte. Az olasz hadszíntéren az Isonzo harcvezetésénél élénkebb tüzér harc volt. A Riva szakaszon az olaszok árkokkal nyomulnak előre, több helyi támadásai azonban megghiúsultak, Flitsch körül s a Selotól északra fekvő területen is. A görzi hídfő újra nehéz tűz alatt állt, de a támadás megghiúsult. A Monte San Michele és Sabatino támadásánál több olasz zászlóalj tüzéségünk és a gépfegyvereink tüzeiben fedezékeibe visszamenekült. A Dardanelláknál szokásos ágyúharcok folynak. A törökök megakadályozzák az ellenséget hadállásai készítésében s megerősítésében. A közeledő hajókat szétszórják. A Kaukázusi fronton új események nincsenek.
- Szerbia. Tegnap ismét a szerbek minden felől vereséget szenvedtek. Október 30. Kövess tábornok német csapatai Drinskónál, Visegrádtól délre, visszaverték a montenegrói zászlóaljkat, a Moravától nyugatra elérték a Szlavkovic-Rudnik-Cumic-Batocina vonalat.

Svilajna-tól délkeletre a Resava mindkét oldalán rohammal elfoglalták az ellenség állásait s 1300 ezernél több szerb katonát elfogtak.

Valandovonál Todorov bolgár hadserege ismét megverte a franciákat, kik megkísérlék a Cepeli-hegylánc felől Strumica felé előnyomulni és közlekedést létesíteni a szerbekkel. Vranja, Komarovo és Üszküb felől arccal északnak a rigómezői (Kosovai) síkon tovább üldözi a szerbeket, kiket minden oldalról körül kerítenek s a szövetségesek segítő csapatait megakadályozzák közeledésükben. A szerbek csak a Szanozsák felé menekülhetnek, de hogy lesz –e idejük Kragujevácnál vagy a nyugati Morava mögött megállani, s új védőállásokat építeni, bizonytalan, annál inkább, mert kevés a drójtjuk is, s az utánpótlás lehetetlen. Így a döntő harc küszöbön áll. Gallvitz hadserege és az előnyomuló csapatok között szűkül a távolság. Különben az entente csapatok Szalonikiben folyvást kiszállnak, a számát immár hetvenezerre teszik. A bolgárok Üszkübben ostromállapotot rendeltek el. A szerbek e hónapban 200 ezernyi létszámukból ötven ezret vesztek. A szerb udvar és kormány Monasztirba készül átköltözni.

Az orosz harctéren tegnap újabb esemény nem történt, csupán a besszarábiai front különböző részein tettek az oroszok támadásokat, melyeket csapataink visszavertek, Csernovicztól északkeletre is egy négy órás támadást védtek ki.

Az olasz II. és III. hadsereg tegnap újra megkezdi az általános támadást, s a csata kifejlődött. A megelőző tüzér harc a görzi hídfő ellen még soha sem tapasztalt hevességgel ért el, melyet roham követett. Azonban csapataink az egész vonalon véresen visszaverték az ellenséget s megtartották keresztül-kasul lőtt állásaikat, melyekből a benyomult ellenséget ellentámadással azonnal és ismételve eltávolítottak. A Dolomit-harcvonalon is ilyen volt, de tegnap, a Col di Lana ellen intézett két új heves támadása összeomlott. Egyik olasz repülő a miramarei kastélyra bombákat dobott.

Szerb helyzet. A szerbek válsága mindinkább érezhetővé válik. A mi csapataink dél és délkelet felé fokozatosan előre nyomulnak, egy másik csapat Boszniánál Uzice felé tör elő, a bolgárok pedig keletről szorítják őket. Ezeknek csak egy út marad a menekülésre: a szandzsák. Sorsukat nemsokára meglátjuk.

Az angolok, mint Londonból jelentik, eddig a hadszíntereken összesen 493294 embert vesztettek, ebből 101652 a halottak száma, a sebesülteké 307465 és 74177 eltűnt.

Erős román.

Az ellenséges szövetség (entente) mindent elkövet, hogy a görög és román kormányt a maga javára megnyerje. Minden felé hangzatos ígéretek tesz, de sikertelenül, mert a mostani válságos helyzete nem igen bír vonzó erővel, sőt ellenkező hatást gyakorol. A görög misszió elküldése Szófiába, valamint Bulgária és Törökország közös lépése Athénben új helyzet kezdetét jelent, mely talán egy görög-bolgár-román szövetségre vezethet. Nem sokára ki fog tűnni, hova fejlődik ezen nagy érdeklődést keltő helyzet.

Francia.

Az új francia miniszterelnök Briand kijelenté, hogy a kormány változás nem jelent új politikai változást. Franciaország politikája ez: „Győzelem. Béke a győzelem után!” Ez jelszava. A béke alatt érti, hogy minden ország a saját életét élje, saját kultúrájának szolgáljon, győzelem alatt érti a német militarizmus (katonaállam) elpusztítását. Ez rövid, de nem egészen tiszta.

Október 31.

Szerbia: Nis és Montenegró között a szerbeknek egyetlen hátra lévő határvonal összeköttetését amely Novibazaron át vezetett, elvágták.

A cumicsi fennsíkon a szerbek a legszívósabban állnak ellen, s elkeseredett csata folyik Kragujevac előtt. A Visegrád körüli terület megtisztítása halad. Kövess hadserege Rudniknál visszavetette a szerbeket, s Gallvitz is állásaikat rohammal elfoglalta, s több mint ezeret foglyul ejtett s 2 ágyút és 1 géppuskát zsákmányolt. Bajadzsev tábornok is folytatja az üldözést Pirottól lefelé. Az angol-francia flotta ismét bombázta az Aegei bolgár pártot. Macedóniát teljesen elszakították Szerbiától, Tetovot (Kalkandelen) megszállották a bolgárok. E szerint Monasztirnak és Ochridának immár nincs összeköttetése Szerbiával. A szerbek haderőit a főállásra vonják össze, hogy döntő csatát vívjanak. Eddig a Szaloniki frontra 28 ezer angol és 50 ezer francia szállt ki. Ezek a Szaloniki pályaudvartól az Ajvalitól délkeletre eső magaslatoknál táborba vonultak és lakóhelyiségeket építenek, s az angolok egy része szerb frontra indult.

Az olasz harctéren a tegnap említett harcvonalakon, a görzi

hídfőnél, Görz előtt, Monte Sabatino, Podgora magaslaton s a Tonale területen, olasz hadak folytatták heves támadásaikat, de visszaverték őket, ellenben írja Hófer altábornagy jelentésében, hogy a Dolomit harcvonalon az ellenség tízszeres túlerővel elfoglalta a Col di Lanán lévő előre tolt állásukat.

Nem kétlem, hogy csakhamar kiűzik őket onnan is vitéz védőink. Az orosz hadszíntéren: Cartoriszknál csapataink sikeresen támadnak, több helységet elfoglaltak és 18 orosz tisztet és 929 legényt elfogtak, 2 géppuskát zsákmányoltak s egy orosz repülőgépet lelőttek. Hindenburg Mittautól északkeletre előrenyomult Fiakamen és Missa északi partjáiig.

A belga-francia harctéren különös esemény nem történt. A Champagneban a szokott támadások folynak visszavetéssel. Úgy a Dardanelláknál is.

Orosz foglyaink. Orosz foglyok Munkácson a barakk kórházban, s más helyeken tesznek szolgálatot s közülük egyik másik szakaszon minden felügyelet nélkül besétál a városba s itt kedélyesen, s kifogástalanul viselkedik. Szelíd, nyájas s tisztességes módon. Mindnyájan jó kedvűek és egészségesek, mint a makk. Füstös arcukról kirí a megelégedés és megnyugvás. Frissek, gyorsak és erősek. Vannak köztük feltűnő magasságnak, az alacsonyabb termetűek pedig vállasak és izmosak. Tisztjeink úgy mondják, hogy a harcban is jó, bátor s elszánt viselkedésűek, de csak akkor kitartók, ha vezetőik mellettük vagy elől vannak, különben hamar leteszik a fegyvert s fölemelik karjaikat megadás jeléül. Ha váratlanul meglepnek egyes csoportokat, úgy járőrséget, azok nem igen védekeznek, könnyen feladják magukat, annyira, hogy olykor megtörtént, hogy öt-hat magyar baka nagy előrohanással és zajjal ötször annyi muszkát fogott el s bekísért. Ezek azután, mint foglyok, hamar otthon találják magukat, s ha megpihennek s éhségüket kielégítik, kétségessé válnak. Bármely munkát ügyesen végeznek s alkalmilag a mezei gazdával, s a munkásokkal, s főleg a jóindulatú, s nyájaskodó nőekkel, s lányokkal kedélyesen el is figuráznak, a nyújtott eledelt pedig hálásan megköszönik. A borsos és paprikás ételt jó ízűn, s kissé szájukban megforgatva elnyelik s utána nagyot csettintve ökleikkel megtörlik ajkaikat. No, a korsóból pohárba öntött s oda nyújtott bort, vagy pálinkát szintén szívesen elfogadják, s Istenre hivatkozással megisszák. Csak a nők s családosok sóhajtozva s meghatva emlékeznek meg távoli otthonukról, ha egyik-másik

nőnk szóba hozza előttünk vagy kérdést intéz hozzájuk. Nehéz sóhajtással mondja, hej, csak a jó Isten tudja, mikor szabadulok én meg. De azért úgy látszik, hogy nem bánja veszéllyel és sok fáradozással nem járó fogságát. Országunk nagyon tetszik nekik. Áldott vidék, gazdag föld s jó emberek lakják...

SZEMÉLYNÉVMUTATÓ

A

Abdurerezák Bederkhoni 249
Aksakov 89
Alajos Károly 65
Alekszejev, Mihail 492
Andrássy Gyula 247, 550, 563, 645
Andrássy Sándor 273
Angyal Zsigmond 494
Anjou, I. (Nagy) Lajos 23, 297–298
Antal Ferenc 400
Apponyi Albert 44, 247, 562
Apponyi Gyula 448
Arenberg, Prosper 47
Artamanov, Leonid Konstantinovics 486
Arz, Straussenburg von 563, 589, 623, 659, 660, 662, 669, 671, 737, 757
Asquith, Herbert Henry 34, 605
Auersperg Ferenc 611
Auffenberg, Moritz von 92, 97, 99, 101, 103, 113, 127–128, 130, 184, 211, 515, 541, 589
Austerlitz Vilmosné 43
Avarna, Giuseppe, 36, 555, 557, 558
Azary János 768

Á

Árpád fejedelem 325
Árpád-házi, I. (Szent) István 24, 73, 336
Árpád-házi, I. (Szent) László 24

B

Baedecker Károly 70
Balázs (Rozenfeld) Oszkár 689
Balling Frigyes 711
Baranek János 37
Barbini Sándor 316
Barco, Joseph 298
Bárczy István 22, 139, 256, 277, 280, 680–681, 682
Barna Béla 300
Basch Árpád 697

Báthory István 24
Bay Gábor 241, 331, 390, 729
Bay György 655
Bede János 736
Bégányi Ilona 618
Beliczka 448
Below, Otto von 619, 629, 656, 710
Bem, Józef 95
Benedek Áron 438
Benedek Lajos 318, 459, 643
Benedek, XV. (Chiese, Della) 94, 112, 118, 353, 647
Benkő Gyula 354
Beöthy Pál 509
Berchtold, Leopold von 371, 374
Berényi Sándor 748
Berzeviczy Albert 645
Berkovár Jenő 467
Bernstein Emil 469
Bertalan Pál 199, 599
Bertalan Zoltán 256, 257, 640
Bertók Béla 565
Berzeviczy Zsigmond 207
Berzeviczy Zsigmondné 593
Beseler, Hans Hartwig von 199, 459, 662, 702, 757
Bethmann-Hollweg, Theobald 26, 387, 546, 552
Bhöm 711
Bíbor Gyuláné 520
Bienstock, Bere 610
Bieses 378
Bihari (Bernstein) Szidor 689
Biharszky Kázmér 45
Biliński, Chevalier Leon de 318
Bíró Béla 257
Bíró István 257, 683
Bíró Lajos 64
Bismarck, Otto von 46, 288, 428, 445
Blanár Béla 288
Blume, Wilhelm Hermann von 120
Bobrinszky, Vladimír Alekszejevics 93, 171, 405
Bocsán Sztaniszlav 45
Boda Dezső 23

Bogdanovics, Lucián 758
Bohner Jákó 479
Bohner Jákóné 293
Bojadziev (Bogacsev), Kliment 741, 771
Bojfijev 722
Bojović, Petar 238, 286
Boljetinac, Isa 42, 59, 118
Boog 624
Boroevics, Szvetozár 97, 102, 202, 259, 266, 286, 322, 411, 476, 531, 532, 535, 544, 545, 589, 632
Boromissza Tibor 71
Bothmer, Felix Graf von 349, 567, 568, 674, 676, 679, 682, 686, 688, 695, 705, 730, 741, 742, 745
Botos János 494
Bourbon–Pármai, René 331
Bourbon–Pármai, Zita 22
Böhm-Ermolli Ede 322, 323, 544, 545, 561, 574, 580, 586, 596, 600, 603, 660, 674, 676, 682, 685, 688, 689, 691
Brand Sámuel 409
Brătianu, Ion I. C. 734, 767
Briand, Aristide 771
Brodinger Ottó 354
Brudermann, Rudolph Ritter von 691
Bruszilov, Alekszej Alekszejevics 225, 535, 588
Bublay Ármin 45, 60
Bucsán 510
Bucsin Béla 105
Budiszavlyevics, Szergán 268
Bukas 539
Buklatics István 60
Bunsen, Maurice de 46
Burián István 371, 387, 557, 558
Buttykay Ferenc 166, 207, 284, 323, 324, 331, 332, 448, 462, 510, 645, 655
Buttykay Ferencné 571
Buziosz 539
Bülow, Karl Ulrik 38, 78, 84, 87, 103, 107, 123, 128, 541, 558,

C

Čabrinović, Nedeljko 185, 214
Cadorna, Luigi 560
Carp Péter 53

Casa Antal 42
Castelli Aba 300
Castelnau, Édouard de 111
Castelnau, Xavier de 112
Cervin, Rubín de 724
Cetvertinszky, Vladimír 44
Chiese, Della (XV. Benedek) 94, 112, 118, 353, 647
Chlumeczky Lipót 566
Chotek Zsófia 17, 185
Churchill, Winston 254, 287
Ciganović, Milan 185
Clemenceau, Georges Benjamin 526
Coburg-Gothai, Boris 716
Cochén, Denis 256
Collin 442, 609, 618
Comadi, Amadeo 56
Čubrilović, Vaso 185, 214
Čubrilović, Veljko 215, 406
Curinaldi, Luigi von 185
Curzon, George Nathaniel 287
Cuza Sándor 176
Czartoryski, Olgierd 239

Cs

Csák István 736
Csáky Béla 115
Csanda Ferenc 372
Csató Sándor 309
Cseke Endre 683
Cseketa György 325
Csermák Mihály 356, 642
Csernoch János 213, 247, 649, 681, 697
Cserszky Péter 114
Cserton 423
Csicsery Gyula 24, 357, 381, 417, 418, 527, 534, 572, 626, 642, 655
Csicsery László 24, 31, 626
Csicsery Zsigmond 24, 381, 415, 527, 534, 572, 582, 626, 665–665, 725
Csikós 36
Csinaria, Pero 57
Csorba Zoltán 599
Csűri Ferenc 614

D

D'Amade, Albert 732
D'Annunzio, Gabriele 606
D'apchier le Mangin, Frederic Auguste 44
Dalmady Zoltán 361
Danek János 354
Danglia 716
Dáni Balázs 58, 98, 252
Dáni Béla 252
Danilovics Elek 257
Danilovics János 257
Dankl Viktor 85, 89, 92, 97, 99, 103, 104, 106, 108, 113, 121, 122, 127, 128, 130, 211, 419, 421, 545, 613
Dános 262
Dávid József 433
Davidović, Ljubomir 286
Dedy 36
Delavrancea, Barbu Ștefănescu 767
Delcassé, Théophile 87, 741, 750, 762
Delmár, Walter 448
Depaix Coffin Géza 683
Dercsényi Erzsébet 736
Dercsényi László 736
Dergács Nándor 442
Dessewffy Géza 110
Désy Zoltán 509
Deventer, Jacob Louis Van 281
Didrenzel Lajos 176
Diller Erik 700
Dimitrijev, Radkó 188, 214, 217, 530, 532, 562, 588, 604, 617, 735
Dimitrovics, Dmitro 215
Dmyterko Anna 668
Dobay Sándor 179
Dobos 82
Dobozi Dániel 180
Dobrovolni Gyula 211
Dobsa 105
Domahidy Elemér 614
Dombora Árpád 661
Don Adreicsics 56
Don Milovcsics 56

Doreff, Pancse 756
Dozstán Mihály 372
Döbrentei Irén 683
Dóry Lajos 448
Drága György 41
Dragomirov, Abram 617
Draskovics 286
Dretzinger Rezső 354
Ducsay Dezső 543
Dudeszku 36
Dudits András 768
Dudzeele, Errembault de 79
Dukić, Lázár 185, 214
Dumaine, Alfred 42
Durcsinszky Gyula 553
Durski-Trzaska, Karol 376
Duszky 355
Duzsár János 177
Dültz 513, 530
Dürfeld Henrik 503
Dvorcsák Gyula 105
Dzian Márton 79

E

Eberling Károly 19
Ebner 36
Eichhorn, Hermann von 429, 659, 660, 666, 667, 670, 676, 688, 689, 690, 708, 710, 723, 729
Eitel Frigyes 113
Emir-Car, Viktor 56
Emmich, Otto von 35, 39, 459
Engelbrecht István 442
Enver, İsmail 226, 228, 309, 312, 443
Eötvös Sándor 655
Erdőhegyi Ferenc 310, 331
Erdőhegyi Miklós 113
Ernő Ágost 32
Esszád (Esat), Toptani 354
Evert, Alekszej 216, 688

F

Fai Henrik 282
Falk 664
Falkenhayn, Erich von 459, 550
Fankovics Jenőné 442
Faragó Bálint 464
Farkas Elemér 330, 414, 665, 724
Fazekas András 467
Fazekas Endre 110
Fejes János 736
Fekete Tibor 683
Felmann 378
Fenyves 621
Fenyvesy Pál 599
Ferlics 56
Feszty Árpád 325
Feuerhahn, Karl 576
Fidra Antal 354
Filep Lajos 494
Filipescu, Nicolae 767
Firomaz 539
Fischer Ede 222, 230
Fleischmann, Moritz von 355
Foch, Ferdinand 103, 111
Fodor Aladár 668
Fodróczy 604
Fogarasy Miklós 533
Forkapic, Nikola 185, 215
Formanek Lázár 509
Földvári József 599
Förster Artúr 475
Frajler Kálmán 270, 271
Franke Margit 618
Freiler Kálmán 115
Freilich, Ansz 409
French, John 76, 84, 123, 200, 437, 726
Frieberger 664
Fried Aladár 605
Fried Géza 504
Fried Sándor 442
Friedmann Bernát 564

Fritsch 578
Fuksz István 736
Fülöp Gábor 525
Fülöp Géza 125
Fürstenberg Egon 280
Füstenberg Frigyes 446
Füzesséry Lajos 652

G

Gabencsek 56
Gajdos György 494
Gajdos János 105, 494
Gaksch Antal 360
Galanin, Valerij 521
Galgócsy Árpád 533
Gall, Franz 403
Gallieni, Joseph 103, 111
Gallwitz, Max Karl Wilhelm von 619, 620, 621, 628, 643, 646, 654, 656, 659, 660, 664, 666, 667, 670, 673, 684, 686, 688, 708, 738, 740, 747, 750, 753, 759, 765, 768, 769, 770, 771
Garros, Koland 60
Gáthi Gyula 211
Gáthy Albertné 167
Gáthy Zsigmond 82, 601, 720
Gazda Jenő 37, 45
Gedeon Aladár 317
Geml József 45
Gemszky Farkas 530
Gere Zsigmond 72
Gergely Albert 327, 549, 571
Gergely Dezső 473, 530
Gerő Vilmos 115
Ghillányi Imre 207, 614
Ghillányi Imréné 593
Ghyczy Tihamér 661
Giers, Nyikolaj 220
Giesl, Vladimír 17
Gillasanovics 448
Giolitti, Giovanni 541, 555
Gitevius 505
Glattfelder Gyula 45

Glück Szidor 460
Glücksburg, I. Konstantin 716, 724, 735
Glücksburg, Miklós 735
Gohl 404
Goldschmidt Egon 45
Golte 759
Goltz, Colmar 76
Goremikin, Ivan Logginovics 608, 638, 705
Gorkij, Maxim 709
Gorondi Mihály 736
Goshen, Edvard 29
Gounod, Charles 641
Görgey László 553
Grabež, Trifko 185, 214
Gradnig 56
Grallert Konrád 360
Grammond, Edgar 469
Grantoff 518, 583
Grey, Edward 287
Griga György 458
Groedel 137, 232, 258
Groll Imre 599
Groll Izidor 599
Grosberg 283
Grosszmann Ármin 553
Grün Gyula 608
Grünberg Saje 409
Grünfeld Jakab 247
Grünstein Mór 126, 248, 585
Guckler Ottó 599
Guesde, Jules 611
Gulácsy István 160, 166, 331, 332, 448, 510, 609, 655, 661
Gundelfingen 711

Gy

Győrffy Aladár 720

H

Habsburg, Ferenc Ferdinánd 17, 25, 26, 185, 599, 683
Habsburg, Ferenc Károly Szalvátor 107, 260, 367, 501, 508, 510
Habsburg, József 59, 475, 532

Habsburg, I. Ferenc József 17, 21, 25, 32, 51, 63, 195, 199, 207, 213, 299, 308, 318, 557, 642
Habsburg, József Ferdinánd 99, 102, 322, 524, 531, 532, 545, 586, 600, 608, 623, 625, 628, 635, 637, 650, 657, 659, 660, 667, 669, 673
Habsburg, Károly Ferenc József 22, 87, 116, 131, 283, 326, 376, 387, 421, 423, 754
Habsburg–Lotaringiai, Erzsébet Mária Augustza 474, 479
Habsburg–Lotaringiai, Lajos 546
Habsburg–Lotharingiai, II. József 450
Habsburg–Tescheni, Frigyes 116, 131, 275, 283, 324, 529, 540, 549, 575, 596, 609
Habsburg–Tescheni, Jenő 319, 402, 564, 636
Habsburg–Tescheni, Károly István 697
Hadfy Imre 563, 722, 737
Haeseler, Gottlieb von 459
Haig, Douglas 351
Hajdú Béla 279
Hajdú Ferenc 736
Hajdú Jánosné 282
Hajós Béla 448, 609, 633, 645
Halaskovics Bertalan 458
Haleckó Zsófia 387, 668
Hamerstein, Kurt von 378
Hamilton, Bruce 351, 732
Hamilton, John 516, 677
Hannibal, Barkasz 278
Harrison 755
Haupt, Hermann 283
Hausen, Max von 78, 84, 87, 123, 128
Hauser Sándor 191
Hauzmann Chaim 530
Hauzmann Chaimné 609
Hauzmann Hers 749
Havass Rezső 756
Haydn, Franz Joseph 641
Hazay Samu 44, 67, 118, 448, 515, 697
Hecht Dezső 464
Hedin, Svén 514, 638
Heeringen, Josias von 87, 128, 459
Heidrich 82
Heinfeld Náthán 564

Herberstein, Heribert von 759
Herczeg Géza 64
Hermann 618
Hermann Klopff 459
Hikmet, Ahmed 220, 756
Hindenburg, Paul von 86, 101, 103, 117, 122, 128, 130, 131, 141, 145, 151, 164, 248, 252, 253, 254, 271, 278, 291, 306, 318, 324, 356, 357, 385, 421, 429, 433, 441, 459, 495, 496, 508, 512, 545, 560, 587, 603, 606, 609, 618, 619, 620, 638, 652, 656, 660, 664, 666, 669, 673, 674, 684, 685, 687, 688, 689, 691, 692, 695, 696, 698, 704, 707, 708, 709, 710, 711, 712, 713, 714, 715, 718, 719, 721, 723, 725, 728, 729, 731, 733, 734, 735, 739, 741, 742, 748, 752, 756, 759, 763, 764, 767, 769, 772
Hippe, M. 461
Hirschler Béla 179
Hlousek József 20
Hodossy Béla 467
Hoen 64
Hoffmann 618
Hoffmann Hugó 271
Hoffmann Péter 95, 330, 331, 392, 455, 510, 519, 534, 575, 588, 641, 666, 668, 705
Hohenlohe, Gottfried 57, 255
Hohenzollern, Frigyes Vilmos 459, 472, 487
Hohenzollern, II. (Nagy) Frigyes 673
Hohenzollern, II. Vilmos 18, 19, 21, 25, 26, 29, 53, 67, 107, 116, 130, 144, 178, 220, 255, 270, 271, 278, 283, 353, 354, 367, 374, 389, 390, 409, 416, 421, 423, 429, 441, 443, 458, 532, 541, 556, 574, 576, 595, 596, 621, 636, 638, 662, 679, 697, 711
Hohenzollern, Joachim Franz Humbert 116
Hohenzollern, Lujza 176, 617
Hohenzollern–Sigmaringen, I. Ferdinánd 176
Hohenzollern–Sigmaringen, I. Károly 176
Holl Béla 195
Holl Gyula 196
Holl Gyuláné (Lehoczky Anna) 136, 168, 195, 293, 301
Holl Jenő 195
Holl Kornél 195
Holonics János 466
Holtov 49
Holuszinec, Ofri 174
Holzhausen Lajos 51

Homola József 243
Homolka József 370
Horvát Ármin 553
Horvát Béla 589
Horváth Imre 752
Horváth Sándor 200
Hosszú Vaszil 587
Hófer Ferenc 88, 96, 97, 99, 108, 116, 121, 127, 130, 132, 174, 192, 197, 242, 244, 260, 286, 287, 307, 334, 362, 392, 443, 470, 544, 569, 573, 598, 637, 649, 671, 714, 715, 772
Höhne 618
Hötzendorf, Franz Conrad von 79, 81, 88, 116, 196, 206, 283, 286, 291, 324, 600
Hrehuss Béla 207, 247–248, 268
Hrehuss Gyula 125, 247–248
Hrehuss Gyuláné 268
Hrehuss Józsefné (Szikszay Edit) 137
Huber 737
Hudecz Rezső 485
Hunter, Archibald 351
Hussen-Chapski 652
Huszka Ferenc 736

I

Ilić, Danilo 214, 406
Ilosvay Bálint 553
Illyés János 494
Imre Miklós 438
Innerhofer 613
Ionescu, Take (Tache) 767
Istrati, Constantin I. 767
Ivan, Romanov 131
Ivanov 132, 707, 477, 688, 712
Izmail 539
Izvolszkij, Alekszandr 87
Izzed, Ahmet 228, 278
Izzeddin, Juszuf 620
Izsó Lajos 65

J

Jagow, Gottlieb von 255, 387

Jakov, Milović 406
Jamniczky Lipótné 59
Jamniki Jóny László 98
János barát 298
Jászay Jolán 716
Jaurès, Jean 21
Jellicoe, John 42
Jeney Lajos 211
Jesster 618
Joffre, Joseph 43, 80, 560, 741, 763
Jókai Mór 325
Jónás Sándor 494
Joó Miklós 467, 494
Joó Zsigmond 720
Jovanović, Jovan 16
Jovanović, Ljuba 286
Jovanović, Miško 215, 406
Juhász Béla 736
Juriga Nándor 56
Jurisics 286
Jüger 711

K

K. Ferenc 633
K. János 633
K. Mátyás 633
K. Pál 633
K. Simon 633
K. Varga Péter 495
Kabácsy Ernő 211
Kaempf, Johannes 27, 552, 671
Kalembér, Dragán 185, 215
Kállai Gábor 494
Kálmánczi János 494
Kálnoky Gusztáv Zsigmond 553
Kaltenecker Artúr 491
Karađorđević György 63
Karađorđević, I. Péter (Petar) 50, 63, 93, 186, 202, 255, 256, 700, 747, 763, 768
Karađorđević, Sándor 49, 50, 63, 164, 185
Karresz Ede 45

Kassai Pollák Bernát 491
Kassai Pollák Ignác 491
Kataics József 736
Katona Jenő 504
Kattner Alfréd 46
Katz Henrik 442
Kaulisch 518
Keleti Ede 442
Kemedi Pál 494
Kende Mór 765
Kepes Mór 608
Kerekes Márton 207
Kéri Pál 64, 122
Kerović, Jovo 215
Kerović, Mitar 215
Kerović, Nedjo 215, 406
Kerović, Olagoje 215
Kertész András 494
Kessler Károly 596
Kestranek, Paul 763
Khuen-Héderváry Károly 645
Kimaszczuk 199
Kirchbach János 322, 621
Kismáté János 65
Kiss Imre 194
Kissházy István 300
Kitchener, Horatio Herbert 739
Klais Ferenc 546
Klaknovszki Jakab 211
Klasing 578
Klein Mihály 65
Klenics Imre 448
Klette 378
Kloiber Alajos 473
Kloiber Frigyes 491
Kluck, Alexander von 78, 84, 87, 102, 103, 107, 123, 128, 459
Knapp István 599
Knerler János 18
Kóbor Ignác 19, 45, 61
Kohan Jenő 564
Kohn B. Béla 464

Kohn Zsigmond 464
Kohne, Hans 576
Kohner Adolf 247
Kohner Alfrédné 137
Kokovec 673
Kollek Gyula 661
Komáromy Mihály 372
Komma György 491
Konde Károly 445
Kondor Bertalan 180
Kontner Mátyás 354
Kontz István 599
Korff, Fjodor Kaplovics 249, 253
Kornuilov, Lavr Georgijevics 541
Kosaczky Dezső 168
Kosán Jenő 736
Kosatzki (Kossaczky) László 285, 315, 413
Kossey Elek 483
Kovács András 633
Kovács Gyula 633
Kovács István 211
Kovács János 633
Kovács Sámuel 65
Kozma Dénes 105
Kozma Sándor 736
Köhler Antal 73
Kövess Hermann 638, 650, 657, 659, 667, 669, 738, 740, 747, 751, 757, 759,
761, 762, 764, 765, 768, 769, 771
Kranjcević, Ivo 185, 215
Krat 588
Krausz Alfréd 318
Krausz Vilmos 689
Krejcki, Ludvik 360
Kremsberger Mihály 19
Krieszhaber Lev 460
Kristály Ferenc 65
Kristofori Sándor 234
Krisztov 744
Krivosein, A. V. 54
Krobotin, Alexander von 118, 448, 515
Kroncek István 354

Kruzsina Emánuel 434
Kruzsinszky 632
Krzechlik, Eduard 549
Kubinyi Gyula 82, 154, 448
Kus Irén 668
Kuz, Jerema 665
Kuzmanek Hermann 182, 188, 195, 197, 213, 471, 472, 473, 477, 484, 491, 519
Kuzmik Pál 282
Kvasz András 375
Kvostov 706

L

Lakatos Elek 736
Lamezán Antal 313, 331
Lang Ferenc 95, 354
Láng Lajos 448
Lang Pál 549
Langer Albert 756
Langle, de Cary, Fernand 725
Lányai István 442
Lapeyré, Boné de 42
László (Lövinger) Lipót 689
Laterko István 180
Latinovits Endre 255
Laurentiev 412
Lefko József 494
Lehman, Gerard 69
Lehoczky (Németh) Júlia 37, 195, 217, 240, 489
Lehoczky (Szentmiklóssy) Margit 82, 92, 145, 591
Lehoczky Anna (Holl Gyuláné) 136, 168, 195, 293
Lehoczky János 24, 144, 385, 527, 544, 545, 546, 587, 598, 601, 622, 657, 678
Lehoczky Róza 381, 415, 666
Lehoczky Tivadar 15, 163, 300, 316, 322, 347
Lehoczky Tivadarné 167
Lénárd György 179
Lenhossék Mihály 118
Leonhardt, Adolf 411
Lepuchin 588
Lerch Egon 320, 581

Lesicki, Platon 216
Leu 691
Liboriusz (Libor), Frank 108, 277, 280
Liboriusz, Dosztal 88, 143
Lichtenberg Emil 564
Ligeti Miklós 464
Ligne, Baudouin de 111
Likay István 300
Linck 618
Linner Jenő 720
Linsingen, Alexander von 348, 436, 448, 449, 483, 485, 519, 541, 544, 545, 550, 551, 560, 565, 567, 571, 580, 584, 585, 586, 588, 597, 601, 603, 607, 674, 723, 725, 729, 730, 734, 739, 741, 743, 752, 757, 759, 764, 766, 767
Lipkim Hestel 628
Lippei, Frigyes Vilmos 65
Lipton, Thomas 755
Lisovsky 486
Litzmann, Karl 659
Lizanec Gergely 466
Lloyd George, David 600, 739
Lobkowitz, Leopold von 387
Loisch Béla 765
Lónyay Géza 645
Lónyay István 211
Lónyay Sándor, id. 518
Lőrinczi Jenő 642
Lövinger Izsák 608
Lubomirszky, Zazislav 702
Lucaciu, Vasile 767
Lucxacin Konstantin 587
Ludendorff, Erich 252, 324, 378, 441
Ludvig 36
Luger Károly 56
Lukácsin László 587
Lustik Károly 700

M

M. Nagy Bálint 494
Macchió 558
Macenauer Károly 81
Mach 36

Mackensen, August von 263, 267, 459, 531, 532, 534, 535, 536, 539, 544, 545, 561, 562, 565, 571, 575, 578, 586, 588, 591, 594, 595, 596, 603, 615, 618, 619, 620, 622, 624, 629, 634, 641, 645, 654, 657, 660, 664, 674, 676, 678, 684, 685, 686, 688, 689, 691, 692, 695, 696, 698, 699, 701, 702, 704, 707, 709, 710, 714, 715, 729, 738, 740, 746, 749, 750, 756, 768

Macnamara, Thomas James 543

Mácsi Ferenc 736

Madar Ferenc 56

Madjarov, Dimitar 735

Magdinecz János 180, 181

Magyar Lajos 64

Maklakov, Nyikolaj 54

Malatinszky István 187

Mallett 32

Mándi János 736

Manfredi 555

Manowarda Zsigmond 37, 45

Marchand, Jean-Baptiste 724

Marcsanics 56

Mártsy Ilona 509

Mártsy Mihály 509

Marenzi Ferenc 697

Mares 387

Marinković, Vojislav 286

Márk Endre 614, 617

Marko Leonka (Szarvassy Györgyné) 198

Marocha 298

Martinev 84

Martinović, Petar 226

Martiny Hugó 757

Martos, Nyikolaj 101

Marwitz, Johannes Georg von der 107, 486, 512, 535, 565, 586, 642

Materna Arthov 231

Máthé Gábor 506

Mathy 716

Matonics Antal 56

Mátyás 711

Max, Adolphe 67

Maysänder Zoltán 328

Mazzini, Giuseppe 610

Mecklenburg, János Albert 706, 767

Medve Zoltán 67
Meisels Vilmos 599
Meiselz László 599
Melek, Abdul 258
Melinszky 360
Mellnikov Miklós 35
Merényi Jánosné 601
Metianu János 237
Metzger 36
Miakich Sándor 437
Michajlischin Paulina 668
Michel, Victor-Constant 103, 111
Micsics, Miso 215
Mihajlovics Árpád 331, 350
Mihók Gábor 463
Mikfát-Klein Mór 564
Miklas 56
Miklósy István 649
Mikulis 664
Millerand, Alexandre 103
Milosevics, Obren 215
Mistjenko (Miscsenko), Pavel Ivanovovics 216
Mittres 84
Mohamed próféta 276
Molnár Dezső 563
Molnár Ferenc 724
Molnár János 395
Molnár József 369
Molnár Károly 736
Molnár Mihály 64
Molnár Viktor 32, 207, 448, 506
Molnár Zoltán 442
Molonyay Tamás 553
Moltke, Helmuth Karl Bernhard von 207, 318, 459
Momcsinovics, Iván 215
Monacói, I. Albert 68
Montague-Barlow, Anderson 747
Montijo, Eugenia 646
Moraht, Ernst 624
Moravetz 618
Mórczy Béla 618

Morvay Zoltán 333
Mostovski, Waszilie 585
Moya 711
Möller 505
Muhr Ottmár 487
Murányi Gyula 462
Mülek 292
Müller 567
Müller 618
Müller László 75

N

Nagy Béla 211
Nagy Béni 736
Nagy Endre 720
Nagy Ernő 372, 458
Nagy Gyula 373
Nagy János 736
Nagy Kázmér 752, 760
Napóleon, Bonaparte 253, 291, 678, 754
Nedeczey János 32, 48, 94, 156, 205, 260, 327, 442, 446, 592, 602, 684
Nemcsányi András 736
Nemes Sándor 553
Nemesszeghy László 331
Németh (Lehoczky) Júlia 37, 195, 217, 240, 489
Németh Elemér 533
Németh Ferenc 240
Németh Imre 24, 37, 195, 211, 217, 225, 240, 275, 357, 444, 489, 703
Németh Kálmán 24, 37, 195, 443, 489
Nesszer Ferenc 354
Neugröschel Izrael 64
Neumann 199
Neumann László 464
Neuron Adolf 689
Nickel Vilmos 491
Nicolai 29
Nikitin 132
Nikolaidisz 539
Nikolov 49
Nikon 625
Novák István 649

Nuszer Lajos 95

Ny

Nyáry Jenő 277

Nyegre László 179

Nyizsalovszky Antal 174

O

Opóliai, Ulászló 23

Orenyák Mihály 466

Oszmán, V. Mehmed 631

Otto 33

Oxhorn Samu 460

Ö

Ölsnitz 518

P

Paar, Eduard 114

Paču, Lazar 286

Paczák Kálmán 115

Pakenham, Thomas 726

Paládi Áron 494

Pallavicini János 246, 448

Panas József 281

Panos Ervin 142, 143, 195

Panti János 494

Pap Gyula 736

Pap Tibor 168

Papp Antal 643

Papp Árpád 533

Papp Dániel 509

Papp Imre 333

Pašić, Nikola 164, 286, 418, 601, 700, 755, 768

Paulik János 467

Pavlevics, Pavlo 215

Pavlocsik Mihály 736

Payr Hugó 119

Pedretti 19

Perényi Zsigmond 156, 331

Perin, Marko 185, 215

Perlovics Náthán 409
Pertik Géza 270
Pesrecky Péter 467
Pestiesch 618
Péter Sándor 65
Petrovay Jenő 683, 752, 760
Petrovay Jenőné 683
Petrovics, Viktor 388
Petuzzi Ferenc 469
Petzki Ernő 614
Petzrik István 154, 300
Pflanzer-Baltin, Karl 322, 323, 331, 451, 487, 509, 532, 545, 571, 580, 584,
586, 591, 595, 599, 676, 682, 688
Pidwysocka Olga 668
Piffl, Frigyes 681
Pilcsik Leo 105, 154, 155
Pillipec Dezső 41
Piłsudski, Józef Klemens 55
Pius, X. 59
Plathy Pál 300
Pogány Kálmán 671, 680
Poincaré, Raymond 22, 141, 688
Polinszky Béla 361, 530, 659
Polivanov, Alekszej Andrejevics 638
Pollépic Rezső 105
Ponejdik Alajos 689
Popović, Kajetán 185
Popović, Szvjetko (Cvjetko) 214
Popovics Miron 180
Porshalmi Lajos 239, 385, 386, 683
Porshalmy Lajosné 683
Porro, Carlo 614
Posselt 258
Potiorek, Oskar 249, 252, 318, 371
Preinreich Gyula 82
Princip, Gavriilo 149, 185, 214, 255
Prokofjov, Jekaterina Alexandrovna 585
Prokofjov, Szergej 585
Provaznyik György 736
Pucs 56
Puhacsa Sándor 79

Puhallo Pál 97, 125, 561, 580, 669, 674
Putnik, Radomir 18
Putz 711

R

Racadas 335
Radoszlavov, Vaszil 692, 733
Rajka Huba 599
Rákóczi Ferenc, II. 61, 266, 633
Rantzan 445
Redlich Ernő 331
Reich Gyula 282
Reitenbech 518
Rémy Gyula 360
Rennel–Rodd, James 529
Rennenkampf, Pavel Karlovics 132, 175, 216, 286, 433
Repington, Charles à Court 288
Rest Miksa 659
Reuss, Heinrich 553
Riger 664
Rigó 36
Robilant, Carlo Felice 553
Robotyuk Vaszil 576
Rodzianko, Mihail 705
Rohvböck Sándor 566
Román József 360, 397, 425, 442, 502
Romanecz Aladár 655
Romanov, II. Miklós 25, 47, 80, 228, 409, 508, 556, 688
Romanov, Konstantin 32, 93
Romanov, Nyikolaj (Miklós) Nyikolajevics 33, 132, 174, 201, 396, 519, 606, 735
Romanov, Oleg 93, 131
Romanova, Olga Nyikolajevna 209
Romy Béla 425, 442
Roth József 322
Rozenach 540
Röntgen, Wilhelm Conrad 233
Ruppatha Péter 45
Russdle 351
Russu 36
Ruszin József 736

Ruszkín Viktor, Lorx von 331
Ruzszkij, Nyikolaj 142, 646, 709, 710
Rüdiger, Gustav Adolf 119

S

Sacharov, Vlagyimir 588
Sadik 539
Sadilo, Angela 215
Sadilo, Franjo 215
Sáfáry Józsefné 167
Salandra, Antonio 555, 559, 678, 697
Salm 474
San Giuliano, Antonino Paternò-Castello 215
Sanders, Otto Liman von 238, 485, 679
Sándor János 77, 220, 414, 448, 553, 614
Sándor János 65
Sarail, Maurice Paul Emmanuel 103, 111
Sárkány Géza 330
Sárkány József 330
Sarkotics István 318
Sato, Almore 75
Saurma–Jeltsch, Hans Harald 111
Savinski, Alekszander 733
Savoyai, II. Viktor Emánuel 541, 557, 559
Savoyai, III. Viktor Emánuel 559, 606
Savoyai, Károly Albert 559
Saxun Sándor 362
Scheffer-Baydel, Reinhard von 652
Scheffert 406
Schivay Richárd 300
Schmidt József 80
Schmidt Miklós 697
Schnabel Alfréd 361
Schnajjer Benzion 564
Scholtz József 442, 613
Scholtz, Friedrich von 619, 620, 643, 646, 650, 654, 656, 659, 660, 670, 708
Schönaich, Franz 476, 682
Schönberg 453
Schönbergné 397, 442, 474
Schönborn Károlyné 360, 397, 442, 474, 532, 536, 601
Schönborn Frigyes Károly 32, 44, 61, 87, 98, 107, 156, 181, 194, 207, 211,

233, 234, 247, 260, 285, 326, 331, 350, 360, 396, 397, 425, 501, 510, 580,
585, 592, 602, 613, 655
Schönborn Mária 446
Schönburg János 558, 689
Schönburg-Hartenstein, Alois von 689
Schöner Odilon 573
Schuller 36
Schumann 442, 618
Schwalb, Hans 473
Schwarz Samu 553
Schwimmert Lajos 470
Sebeko 31
Seefreund Mór 564
Seefried auf Buttenheim, Otto Ludwig Philipp von 474
Seeger Pál 442
Seeharz Ottó 546
Seiser 711
Sendz 76
Sgovvskoj 706
Shaw, Bernard 287
Side Rudolf 491
Sidlo Ferenc 697
Siever, Thadeus von 433, 459
Siger Márton 460
Silinszki 132
Simon András 720
Simon Ferenc 529
Simon Vilmos 64
Simontsits 515
Sin János 20
Singer József 565
Sinqule 581
Sipos Zsigmund 107
Sjikinsky 216
Skerlecz István 681
Smetona György 661
Smith-Dorrien, Horace 351
Snjarics Lukács 43
Sófer Mózes 409
Sófer Mózesné 409
Somi András 736

Somi Kálmán 736
Sonnino, Sidney Costantino 550, 556, 558, 559, 678, 734
Sosenkovski 376
Spanyol Margit 573
Sperling Jakab 460
Staaten 387
Stadniczky László 21
Stanoilovics István 32, 546, 581
Starhemberg, Ernst Rüdiger von 448
Stark Húgó 469
Steer Gadd 514
Stein, Hermann von 58, 91, 92, 117
Steiner József 765
Stellerevel 514
Stepanović, Stepa 49, 227
Stepanyisna Ilona 387, 387
Stjepanović, Cvijan 215
Stolzmann, Hans-Joachim von 511
Strauss 621
Studény Ferenc 354
Sturdee, Doveton 292
Sturm Pál 238
Stürgkh, Karl von 681
Suchomlinov, Vladimir 131
Suska Vilmos 256
Sükri (Şakir), Mehmet 228

Sz

Szabah Eddin 537
Szabahquilon 539
Szabédi Székely Tibor 566
Szabó 36
Szabó Aladár 300
Szabó Elek 614
Szabó Elemér 211
Szabó József 495
Szabó Mihály 187, 199
Szaka Boldizsár 736
Szalay István 211
Szalay Sándor 211
Szana Sándor 506

Szapáry Frigyes 31
Szarka László 720
Szarvassy György 198
Szarvassy Györgyné (Marko Leonka) 198
Szász Ödön 464
Szász–Coburg–Gotha, I. Albert 41, 45, 71, 256
Szász–Coburg–Gotha, Mária 176
Szász–Coburg–Gotha, I. Ferdinánd 695, 706, 731, 735, 757, 758
Szász–Coburg–Gotha, VII. Edward 750
Szász-Meiningen, Frigyes 75
Szazonov, Szergej Dmitrijevics 54
Széchen Miklós 42
Székács Ágnes 256
Székely József 495
Szenderszky Antal 473
Szentgyörgyi Cseke Sándor 683
Szentmiklóssy (Lehoczky) Margit 82, 92, 145, 591
Szentmiklóssy Antal János 41, 534
Szentmiklóssy Nándor 534
Szentmiklóssy Pál 18, 20, 25, 41, 82, 92, 143, 211, 225, 240, 257, 300, 504, 582, 591, 596
Szenusszi, Abdullah 278, 678
Szeptycki, Andrej 113, 209
Szigethi Imre 300
Szilágyi 467
Szilágyi Elemér 463
Szilágyi Sándor 495
Szomory Emil 64
Szopko Lászlóné 369
Szógyény-Marich László 26
Sztankóczy Géza 300
Sztáray Gábor 333
Szurmay Sándor 404, 509, 514, 541, 570, 571, 575, 588
Szűcs Ferenc 495
Szvath János 736
Szvitelszky, L. V. 356

T

Tacke, Arenberg 47
Tahy András 642
Takács Ferenc 36, 495

Tamássy Árpád 197, 473, 491
Tankosić, Vojislav 149, 185, 255
Tarai József 495
Tárcsy Károly 422, 571, 684
Tatyjana Nyikolajevna, Romanova 209
Taubis Henrik 460
Tege Bálint 736
Teleszky János 401
Tennant, Harold 500
Teremi György 736
Terstyánszky Károly 360
Thaly Kálmán 277
Tham 325
Than Gyula 614
Thoroczkuy Miklós 694
Thun, Ernst 331
Thurné 360, 397, 442
Tirpitz, Alfred von 459, 757
Tischler 608
Tisza István 23, 104, 115, 207, 237, 241, 255, 270, 274, 292, 327, 374, 541,
550, 557, 563, 681, 697
Tisza Kálmán 240, 326
Tittoni, Tommaso 559
Todorov, Georgi 741, 757, 770
Tomaschmann 448
Tomori 467
Toncsev, Dimitar 741
Torghut, Şevket 227
Torhanics György 736
Tóth Endre 697
Tóth Ferenc 504, 596
Tóth Pál 495
Tóth Sándor 736
Tölgyesy Artúr 594
Töpler Kálmán 125
Track Vencel 765
Trapp, Georg von 581
Trascsec 57
Trautmansdorff Adolf 84
Tresics Pavlicsics 56
Troussaint 68

Trzeieniecki, Hedvig 95
Tulipán Andor 599
Tuptarevek Miksa 354
Turbin, Aleksandr 114
Turner 535
Turóczi Ferenc 269

U

Ujfalussy Ernő 729

Ú

Újfalussy Endre 390

V

Vadnai Lajos 179
Valter Imre 23
Vandam (Wandam) 188
Vanderbilt, Alfred Gwynne 535
Vannovszky, Szergius 69, 77, 91
Váradi S. Béla 464
Varga 180
Vázsonyi Vilmos 541
Végh 448
Vei György 60
Venizélosz, Elefthériosz 537, 716, 734, 745
Veres Gusztáv 495
Verstat 539
Veszprémy Sándor 112, 152, 483, 665
Vincz Sándor 659
Vogel 662
Vörösmarty Mihály 325
Vukotić, Janko 226

W

Waidisch Károly 354
Wanderstrater 331
Wassermann Mózes 553
Wassmund 448, 618
Weeber, Alfred 473, 491
Weinberger József 765
Weiskirchner, Richard 672, 680, 681

Weisz Bernát 64
Weisz Ferenc 35, 36
Weisz Géza 282
Weisz József 736
Weisz Mire 409
Weitzendorfen Károly 491
Wenk Gyula 372
Wermuth, Adolf 256
Wettin, Ágost György 602
Wettin, I. Frigyes Ágost 602
Wettin, III. Frigyes Ágost 556, 575, 602
Wied, Wilhelm zu (I. Vilmos) 98, 354, 378, 412
Wiggin, E. A. 724
Wilson, Thomas Woodrow 130
Windsor, V. György 281, 718
Witte, Szergej von 673
Wittelsbach, Auguszta Mária Lujza 34, 43, 84, 474, 697
Wittelsbach, György Ferenc József 348, 474, 478
Wittelsbach, III. Lajos 22, 597, 603
Wittelsbach, Lajos 654
Wittelsbach, Lipót 641, 643, 651, 657, 660, 666, 667, 668, 670, 674, 684, 686, 688, 689, 690, 691, 692, 695, 696, 698, 704, 707, 709, 710, 711, 713, 714, 715, 718, 719, 721, 723, 728, 729, 739, 742, 752, 757, 759
Wittelsbach, Rupprecht 459
Wolfsberg Henrik 372
Woyrsch, Remus von 545, 603, 619, 620, 621, 623, 625, 629, 635, 637, 638, 651, 656
Württemberg von, Albert (Albrecht) 66, 78, 291, 459

X

Xenopol, Nicolae Dimitrie 767

Y

Ypszilanti, Alexandrosz 602

Z

Zagorac, Branko 185, 215
Zagórski, Włodzimierz 376
Zahn 474
Zaizev 588
Zalán Gyula 509

Zangwill, Israel 320
Zavodnyi József 736
Zeiger Hers 325
Zeppelin, Ferdinand von 233, 757
Zerko 474
Zeumann 36
Zgorezky 109
Zichy Aladár 645
Ziegler József 354
Zilinski, Jakov 214
Zimmermann, Arthur 255
Zostov 722
Zrumecky Dezső 525
Zubovics Fedor 498
Zupelli, Vittorio Italiceo 560

ZS

Zsekov, Nikola Todorov 744
Zsigárdy Anna 683
Zsigárdy Flóra 683
Zsigárdy Ilona 683
Zsigmond Lajos 180

ТИВОДАР ЛЕГОЦЬКИЙ
«НАША СВІТОВА ВІЙНА»
ЧАСТИНА III–IV

Науково-джерелознавче видання
Науково-дослідного центру ім. Тиводара Легоцького при
Закарпатському угорському інституті ім. Ференца Ракоці II

2016 р.

Редактори:

Юрій Чотарі – Федір Молнар – Мелінда Орбан

Верстка: *Федір Молнар*

Обкладинка: *Олександр Добош*

Видавництво: ТОВ «РІК-У», 88000, м. Ужгород, вул. Гагаріна, 36
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного
реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції
Серія ДК 5040 від 21 січня 2016 року

Здано до складання: 03.11.2016. Підписано до друку 08.12.2016.
Папір офсетний. Формат 70x100/16.
Тираж 200. Зам. 40/16

Друкарня: ПП Лац Ч. С. м. Берегово, пл. Кошута 4.

Л–44

Тиводар Легоцький

Наша світова війна. Частина III–IV/Тиводар Легоцький. – Ужгород: ТОВ «РІК-У», 2016. – 468 с. (угорською мовою)

ISBN 978-617-7404-22-3

Рукопис Тиводара Легоцького «Наша світова війна» описує початок Першої світової війни (від 31 липня 1914 р. до 31 жовтня 1915 р.) на основі власного досвіду автора-очевидця. Науковець послідовно подає події міжнародного та місцевого значення. Між іншим, описує хід подій на російському та італійському фронтах, особисту долю військових і полонених, благодійну роботу населення.

Сподіваємося, що видання у двох томах сприятиме висвітленню історії нашого краю та Великої війни в цілому, стане у пригоді вченим, краєзнавцям, усім, хто цікавиться історією рідної землі.

УДК: 94(100)'1914'
ББК: 63.3(4УКР)615